

Holy Bible

Aionian **Edition®**

Baibụlụ Nsọ n'Igbo Ndị Ugbu

The Igbo Holy Bible for Everyone

New Testament

Holy Bible Aionian Edition ®

Baibụlụ Nsọ n'Igbo Ndị Ugbu
The Igbo Holy Bible for Everyone
New Testament

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 4/18/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

Biblica, Inc., 1980, 1988, 2019, 2020

Original work available for free at www.biblica.com and open.bible

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language

Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Igbo at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Igbo at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matiu	1
Mak	33
Luk	52
Jon	84
Oru Ndi Ozi	108
Ndi Rom	140
1 Ndi Korint	155
2 Ndi Korint	170
Ndi Galeshia	180
Ndi Efesos	185
Ndi Filipai	190
Ndi Kolosi	194
1 Ndi Tesalonaika	198
2 Ndi Tesalonaika	201
1 Timoti	203
2 Timoti	208
Taitos	211
Filimon	213
Ndi Hibru	214
Jemis	224
1 Pita	228
2 Pita	232
1 Jon	235
2 Jon	239
3 Jon	240
Jud	241
Mkpughe	243

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Jisọs siri, “Nna gbaghara ha n’ihi na ha amataghi ihe ha na-eme.”

Ha ji ife nza kee uwe ya n’etiti onwe ha.

Luk 23:34

Matiu

1 Nke a bụ ndekọ usoro ọmụmụ Jisọs onye bụ Kraịst, nwa Devid, nwa Ebrahim. **2** Ebrahim mụrụ Aizik, Aizik amụọ Jekọb, Jekọb amụọ Juda na ụmụnne ya. **3** Juda mụtara Perez na Zera site na Tama, Perez mụrụ Hezron, Hezron amụọ Aram. **4** Aram mụrụ Aminadab, Aminadab mụrụ Nashon, Nashon amụọ Salmōn. **5** Salmōn bụ nna Boaz, site na nwunye ya Rehab, Boaz mụrụ Obed, site na nwunye ya Rut, Obed amụọ Jesi. **6** Jesi amụọ Devid, bụ eze. Devid mụrụ Solomōn site na nwunye ya Ụraya. **7** Solomōn mụrụ Rehoboam, Rehoboam amụọ Abija, Abija amụọ Esa. **8** Esa mụrụ Jehoshafat, Jehoshafat amụọ Joram, Joram amụọ Ụzaja. **9** Ụzaja mụrụ Jotam, Jotam amụọ Ehaz, Ehaz amụọ Hezekaya. **10** Hezekaya mụrụ Manase, Manase amụọ Emōn, Emōn amụọ Josaya. **11** Mgbe e mere ka ha gaa biri n'ala Babilon ka Josaya mụrụ Jekonaya na ụmụnne ya. **12** Mgbe ha si Babilon lṛta Jekonaya mụrụ Shealtiel, Shealtiel amụọ Zerubabel. **13** Zerubabel mụrụ Abiud, Abiud amụọ Eliakim, Eliakim amụọ Azoa. **14** Azoa mụrụ Zadok, Zadok amụọ Akim, Akim amụọ Eliud. **15** Eliud mụrụ Elieza, Elieza amụọ Matan, Matan amụọ Jekọb. **16** Jekọb mụrụ Josef onye bụ di Meri nne Jisọs, onye a na-akpọ Kraịst. **17** Ya mere, site n'Ebrahim ruo na Devid, e nwere ọgbọ iri na anọ. Ma site n'oge Devid ruo mgbe a dọrọ ha n'agha gaa Babilon, e nwere ọgbọ iri na anọ. Sitekwanụ n'oge ahụ ruo mgbe a mụrụ Kraịst bụkwa ọgbọ iri na anọ. **18** Otu a ka ọmụmụ Jisọs, onye a na-akpọ Kraịst siri di: Nne ya Meri bụ onye e kwenyere na ọ ga-alụ Josef, ma tupu ha ebikọọ ọnụ a chọputara na Meri di ime site na Mmụọ Nsọ. **19** Ma Josef di ya bụ onye ezi omume, ọ chọghị imenye ya ihere, n'ihia ya, o zubere ichu ya na nzuzo. **20** Mgbe Josef nwechara mkpebi a, mmụọ ozi Onyenwe anyi biakwutere ya na nrọ si ya, "Josef nwa Devid, atula egwu ikporo Meri ka ọ buru nwunye gi, n'ihia na nwa ahụ ọ di ime ya sitere n'ike Mmụọ Nsọ. **21** Ọ ga-amukwa nwa nwoke, onye i ga-akpọ aha ya Jisọs, n'ihia na ọ ga-azoputa ndi nke ya site na mmehie ha." **22** Ihe ndi a mere

iji mezuo ihe ahụ Onyenwe anyi kwuru site n'ọnụ onye amuma ya si, **23** "Lee, nwaagboghọ ahụ na-amaghị nwoke ga-aturu ime, mụọ nwa nwoke. Ha ga-akpọ aha ya Imanuel" (nke bụ ma asugharia ya, "Chineke nonyeere anyi"). **24** Mgbe Josef si n'ura teta, o mere dika mmụọ ozi Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. Ọ kpọrọ Meri ka ọ buru nwunye ya. **25** Ma ha abụọ edinakoghị tutu ruo mgbe ọ mụsirị nwa nwoke, onye ọ kpọrọ aha ya Jisọs.

2 Mgbe a mụchara Jisọs na Betlehem nke Judia n'oge Herod bụ eze, ndi amamihe si ọwụwa anyanwụ biaruru Jerusalem, **2** na-aju ajuju si, "Olee ebe ọ nọ, bụ onye a mụrụ ibu eze ndi Juu? Anyi huru kpakpando ya n'owuwa anyanwụ, ma bja ikpo isiala nye ya." **3** Mgbe eze Herod nuru nke a, obi lora ya mmiri nke ukwu, ya na ndi niile bi na Jerusalem. **4** Mgbe ọ kpokotara ndisi nchaja na ndi ozizi iwu niile, ọ juru ha, olee ebe e kwuru na a ga-amụ Kraịst ahụ. **5** Ha zara ya si, "Na Betlehem nke Judia. N'ihia na otu a ka onye amuma ahụ dere n'akwukwo si, **6** "Ma gi onwe gi, Betlehem, di n'ala Juda, i dighi nta karichasia n'etiti ndi ochichi Juda, n'ihia na ọ bụ site na gi ka onye ochichi ga-esi puta, onye ga-achi ndi nke m Izrel.'" **7** Mgbe ahụ Herod kpọrọ ndi amamihe ahụ na nzuzo juputa ha banyere oge kpakpando ahụ ji puta ihè. **8** O zipuru ha ije Betlehem si ha, "Gaanu lee anya nke oma chọputa ebe nwantakiri ahụ nọ. Mgbe unu chotara ya, bjanu mee ka m mara, ka m gaakwa kpọọ isiala nye ya." **9** Mgbe ha nuru okwu eze, ha puru gawa, ma kpakpando ahụ ha huru n'owuwa anyanwụ putakwara ozo, na-aga n'ihu ha ruo mgbe ọ biara guzo n'elu ebe nwantakiri ahụ nọ. **10** Ha nuriri ọnụ nke ukwu mgbe ha huru kpakpando ahụ. **11** Ka ha banyere n'ulo ahụ, ha huru nwantakiri ahụ na nne ya Meri, ha gburu ikpere n'ala ma kpọrọ ya isiala. Ha meghere akpa ahụ ha nye ya onyinye olaedo na okpurukpu eso osisi na-esi isi uto a na-akpọ frankisens, ya na máá. **12** N'ihia na a doro ha aka na nti na nrọ ka ha ghara ilaghachikwuru Herod, ha sitere n'uzo ozo laghachi obodo ha. **13** Mgbe ndi amamihe ahụ lasiri, mmụọ ozi Onyenwe anyi mere ka Josef hu ya na nrọ, ọ sirị

ya, “Bilie ọsịjọ kpọrọ nwantakiri a na nne ya gbalaa Ijpt. Aloghachikwala tutu ruo mgbe m ga-agwa gi, n’ihi na Herod na-achọ nwantakiri a ka o gbuo ya.” **14** N’oge abali, Josef biliri kpọrọ Meri na nwantakiri ahụ gbalaa Ijpt. **15** Ebe ahụ ka ha nọgidere tutu ruo mgbe Herod nwurū. Nke a mere ka okwu ahụ Onyenwe anyị kwuru site n’onye amụma mezuo. “Ọ bụkwa site n’Ijpt ka m kpọtara nwa m.” **16** Iwe were Herod nke ukwu mgbe ọ chọputara na ndị amamihe ahụ aghọla ya aghugho. N’ihi ya, o nyere iwu banyere Betlehem na obodo nta ndị ọzọ gbara ya gburugburu, ka ha gbuo ụmuntakiri niile nọ n’obodo ndị a, bụ ndị gbara site n’afọ abụọ gbaada, di ka ihe ọ nṅara site n’onye ndị amamihe si di. **17** E sitekwara otu a mezuo amụma ahụ Jeremaya buru si, **18** “A nṅuru otu olu na Rema, ikwa akwa na oke iru ụjọ di, Rechel na-akwa akwa n’ihi ụmụ ya; ọ dighi nkasiobi ọbụla diri ya, n’ihi na ha adighikwa.” **19** Mgbe Herod nwurū, mmụọ ozi Onyenwe anyị biakwutere Josef na nrọ n’Ijpt **20** si ya, “Bilie, kpọrọ nwantakiri ahụ na nne ya laghachi n’ala Izrel n’ihi na ndị na-achọ igbu ya anwụọla.” **21** Ya mere, o biliri, kpọrọ nwantakiri ahụ na nne ya, laghachi n’ala Izrel. **22** Mgbe ọ nṅurū na eze ọhụrū gbanwere Herod na Judia bụ nwa ya a na-akpọ Akelus, egwu tṅurū Josef ilaghachi ebe ahụ. Ma n’ihi na adọwo ya aka na ntị na nrọ, ọ wezugara onwe ya gaa n’akukū Galili. **23** Ọ gara biri n’obodo a na-akpọ Nazaret. E sitekwara otu a mezuo okwu ọny ndị amụma si na, “A ga-akpọ ya onye Nazaret.”

3 N’oge ahụ, Jōn omee baptizim biara na-ezisa ozi n’ọzara Judia. Isi okwu ya bụ, **2** “Chegharianū, n’ihi na alaeze eluigwe di nso.” **3** N’ihi na nwoke a bụ onye e kwuru okwu banyere ya site n’onye amụma Aizaya si, “Otu onye na-eti mkpu n’ọzara, na-asị, ‘Dozienū ụzọ maka Onyenwe anyi, meenū ka okporoụzọ ya guzozie.’” **4** Jōn yi uwe e ji aji ịnyinya kamel mee. O kekware ihe okike ukwu nke akpukpọ anū n’ukwu ya. Nri ya bụ igurube na mmanū anū. **5** N’oge ahụ, ndị mmadū sitere Jerusalem, na Judia niile, n’ala niile di Jōdan gburugburu, na-apukwuru ya. **6** Mgbe ha na-

ekwuputa mmehie ha, o mere ha baptizim n’osimiri Jōdan. **7** Ma mgbe ọhụrū ọtṅurū ndi Farisii na ndi Sadusii ka ha na-abia ka e mee ha baptizim, ọ si ri ha, “Unu ụmụ ajala, onye doro unu aka na ntị si unu gbanari ọnuma nke na-abia? **8** Mjanū mkpuru na-egosiputa ncheghari unu. **9** Unu echekwala na unu puru i si n’ime onwe unu, ‘Anyi nwere Ebrahim di ka nna,’ n’ihi na Chineke puru isite na nkume ndi a meputara Ebrahim ụmụ. **10** Ma ugbo a atukwasila anyiike na mgboroogwu osisi niile. Osisi ọbula nke na-adighi amị ezi mkpuru ka a ga-egbutu, tuba ya n’ime oku. **11** “Mụ onwe m ji mmiri eme unu baptizim n’ihi ncheghari, ma onye di ike karịa m na-abia. Onye m na-erughi ichita akpukpukwu ya. Ọ ga-eji Mmụọ Nso na oku were mee unu baptizim. **12** Ihe ifucha oka ya di ya n’aka, ọ ga-azacha ebe izocha oka ya nke oma, chikota mkpuru oka wiiti tinye ha n’oba, ma jiri oku a na-apughi imenyū emenyū rechapu igbugbo oka.” **13** Mgbe ahụ, Jisọs sitere na Galili bia n’osimiri Jōdan ka Jōn mee ya baptizim. **14** Ma Jōn choro igbochi ya, si, “Ọ bụ m kwesiri ibiakwute gi ka i mee m baptizim. Gini mere i ji abiakwute m?” **15** Ma Jisọs zara ya si, “Kwere ka ọ diri otu a ugbo a, o kwesiri ka anyi mezuo ezi omume niile.” Mgbe ahụ Jōn kwenyere. **16** Ngwangwa e mechara Jisọs baptizim, o sitere na mmiri ahụ riputa. N’otu oge ahụ, eluigwe meghere, Jōn huri Mmụọ nke Chineke ka o si n’elu fedata di ka nduru na-ebekwasị Jisọs n’isi. **17** Otu olu sitere n’eluigwe kwuo okwu si, “Onye a bụ Ọkpara m, onye m huri n’anya. Ihe ya di m ezi mma.”

4 Emesia, Mmụọ Nso duuru Jisọs baa n’ozara ka ekwensu nwaa ya onwunwa. **2** Mgbe o busiri ọny iri ubochi anọ ehilie na abali, agụu guru ya nke ukwu. **3** Mgbe ahụ onye onwunwa ahụ biakwutere ya si, “Ọ buri na i bụ Ọkpara Chineke, gwa nkume ndi a ka ha ghọọ achicha.” **4** Ma Jisọs zara, “E dere ya n’akwukwo nso si, ‘Ọ bughị naanị site na achichaka mmadū si adi ndi, kama site n’okwu niile si n’onye Chineke puta.’” **5** Mgbe ahụ, ekwensu duuru ya baa n’obodo nso ahụ, mee ka o guzo n’ebe dikarisiri elu nke ulonso ukwu, **6** si ya, “Ọ buri na i bụ

Okpara Chineke, site n'ebe a tuda onwe gi n'ala. N'ih i na e dere ya n'akwukwo nsọ si, "O ga- enye ndi mmuo ozi ya iwu banyere gi, ha ga- ebuli gi elu n'aka ha ka i ghara ikpobi ukwu gi na nkume." 7 Ma Jisọs zara si ya, "E deela ya n'akwukwo nsọ si, 'I gaghi anwa Onyenwe gi na Chineke gi onwunwa.'" 8 Ozokwa, ekwensu kpoozo ya gaa n'elu ugwu di elu, gosi ya alaeze niile nke uwa na ebube ha. 9 O si ri ya, "Aga m enye gi ha niile ma o buru na i daa n'ala kpoo isiala nye m." 10 Ma Jisọs si ri ya, "Si n'ebe m no puo, ekwensu. N'ih i na akwukwo nsọ kwuru si, 'O bu naani Onyenwe anyi Chineke gi ka i ga-akpo isiala nye, naani ya ka i ga- efekwa.'" 11 Mgbe ahụ ekwensu hapuru ya laa. Ndi mmuo ozi biakwutere ya, nonyere ya, na- ejere ya ozi. 12 Mgbe Jisọs nuru na e tinyela Jon n'ulo mkporo, o puru gaa Galili. 13 Emesja, o hapuru Nazaret gaa biri na Kapanom, bu obodo di n'akuku osimiri Galili. O di nso n'oke ala Zebulon na Naftali. 14 N'uzo di otu a, amuma ahụ Ajzaya buru mezuru. Amuma nke si ri, 15 "Ala Zebulon na ala Naftali, nke di n'akuku osimiri, n'ofe Jodan, Galili nke ndi mba ozo, 16 ndi no n'ochichiri ahula ihè di ukwu. Ndi bi n'ala onyinyo onwu ka ihè nwukwasiri." 17 Site n'oge ahụ gaa n'ihu Jisọs bidoro na-ekwusa na-asi, "Chegharianu, n'ih i na alaeze eluigwe di nso." 18 Ma mgbe Jisọs na-agafe n'akuku osimiri Galili, o huru umunne abuo, Saimon onye a na-akpo Pita, na Andru nwanne ya, ndi oru ha bu iku azu, ebe ha no n'ugbo mmiri na-aku azu. 19 O si ri ha, "Bianu soro m. Aga m eme unu ndi oku na-akuta mmadu." 20 Ha hapuru ugbo azu ha otu mgbe ahụ soro ya. 21 Mgbe o gara n'ihu nke nta, o huru umunne abuo ozo, Jemis nwa Zebedi na Jon nwanne ya, ebe ha na nna ha Zebedi no n'ime ugbo mmiri na-ekezi ugbo azu ha. O kpokwara ha, 22 ngwangwa ha hapuru ugbo ha na nna ha soro ya. 23 Jisọs jehariri n'obodo niile nke Galili, na-akuzi ihe n'ulo nzuko niile ha, na-ekwusakwa ozioma nke alaeze ahụ. O na-agwokwa oria na nri nri niile di iche iche n'etiti ndi ahụ. 24 Akuko banyere ya gbasara jezuo akuku Siria niile. Mgbe ahụ otutu ndi mmadu kpoataa ya ndi niile ahụ na-esighi

ike, ndi na-aria udi oria di iche iche, ndi nwere ahụ mgbu, na ndi mmuo ojoo na-esogbu, na ndi akuku ahụ ha kponwuru akponwu. O gwokwara ha niile. 25 Otutu mmadu sitere na Galili, Dekapolis, Jerusalem, Judia na n'ofe osimiri Jodan, soro ya.

5 Mgbe Jisọs huru igwe mmadu ahụ, o rigooro n'elu ugwu. Mgbe o noduru ala, ndi na-esozu ya biakwutere ya, 2 o bido ikuziri ha ihe. O si ri: 3 "Ngozi na-adiri ndi bu ogbenye n'ime mmuo, n'ih i na alaeze eluigwe bu nke ha. 4 Ngozi na-adiri ndi na-eru ujju, n'ih i na a ga-akasi ha obi. 5 Ngozi na-adiri ndi di nwayoo n'obi, n'ih i na ha ga-eketa uwa. 6 Ngozi na-adiri ndi agu ezi omume na-agu, n'ih i na ndi ahụ ka afo ga-eju. 7 Ngozi na-adiri ndi na-eme obi ebere, n'ih i na ha ka a ga-emere ebere. 8 Ngozi na-adiri ndi di ocha n'obi, n'ih i na ha ga-ahụ Chineke anya. 9 Ngozi na-adiri ndi na-eme ka udo di n'etiti mmadu na ibe ya, n'ih i na a ga-akpo ha umu Chineke. 10 Ngozi na-adiri ndi a na-emegbu n'ih i ezi omume, n'ih i na alaeze eluigwe bu nke ha. 11 "Ngozi na-adiri unu mgbe ndi mmadu na-akocha unu, na-emegbu unu, ma na-ekwukwa okwu ojoo na ugha niile di iche iche megide unu n'ih i m. 12 Nuriaru onu, nwekwanu obi uto, n'ih i na ugworo oru unu di ukwu n'eluigwe. N'ih i na n'uzo di otu a ka ha sogburu ndi amuma ndi buru unu uzoo. 13 "Unu bu nnu nke uwa, ma o buru na nnu adighi atokwa uto, a ga-eji ginii mee ka o too uto ozo? O bakwaghi uru obula, ma o bughi naani itufu ya, ka ndi mmadu zoo ya ukwu. 14 "Unu bu ihe nke uwa. Unu di ka obodo e wuru n'elu ugwu nke a na-apughi izo ezo. 15 Ndi mmadu adighi amunye oriona donye ya n'okpuru igbe, kama a na-adokwasị ya n'elu ihe idoba oriona, ka o nye ndi niile no n'ulo ahụ ihè. 16 Ya mere, kwerenu ka ihè unu nwuo nye mmadu niile, ka ndi mmadu hu oru oma unu, tookwa Nna unu nke bi n'eluigwe. 17 "Unu echela na m biara ikagbu iwu Mosis, maobu ozizi ndi amuma. Abiaghi m ikagbu akagbu, kama abiara m imezu ha. 18 N'ezie, agwa m unu, na tutu eluigwe na uwa agabiga, o dighi otu mkpuru edemede obula di nta, o buladi nke dikarisiri nta, nke

a ga-esi n'Iwu a wepu ruo mgbe ha niile ga emezu. **19** N'ih i ya, onye obula nke ga-emebi otu n'ime iwu ndi a, o buladi nke dikarisiri nta, ma kuziekwara ndi ozo ime otu ahụ, a ga-agu onye ahụ n'onye dikarisiri nta n'alaeze eluigwe. Ma onye na-ezi umu mmadu ka ha debe iwu ahụ, ma na-emekwa okwu ndi ahụ n'onwe ya, a ga-akpo ya onye di ukwu n'alaeze eluigwe. **20** Ka m doo unu aka na nti. O buru na ezi omume unu akarighi ezi omume ndi Farisii na ndi ozizi iwu, unu apughị iba n'alaeze eluigwe ma oji. **21** "Unu nuru na-agwara ndi mmadu n'oge gara aga, si, 'Onye egbula mmadu, onye obula gburu mmadu a ga-ekpe ya ikpe.' **22** Ma asi m unu, na onye obula nke na-ewe iwe megide nwanna ya, na-enyefe onwe ya n'aka ikpe. Onye obula nke na-akpo nwanna ya 'Raka,' ya bu Onye iberiibe, ga-aza ajuru n'ulokpe. Ozokwa, onye obula nke kpore nwanne ya, 'Onye nzuzu,' na-edo onwe ya iba n'oku ala mmuo. (Geenna g1067) **23** "Ya mere, o buru na i gaa inye onyinye gi n'ebe ichu aja, ma cheta n'ebe ahụ na gi na nwanne gi adighi n'udo, **24** hapu onyinye gi n'ebe ichu aja, laa ka gi na nwanne gi kpezie. Mgbe unu mere udo, laghachi bia nye onyinye gi. **25** "Mee osiso ka gi na onye kpo gi eje ulo ikpe kpezie, mgbe o na-eburubeghi ikpe gi na ya jee n'aka okaikpe, onye ga-enyefe gi n'aka ndi nche, ma eleghi anya etinye gi n'ulo mkporo. **26** N'ezie, agwa m gi, i gaghi e si n'ebe ahụ puta ruo mgbe i kwughachiri kobo niile i ji. **27** "Unu nuru na e kwuru si, 'Akwala iko.' **28** Ma asi m unu, onye obula lere nwan yi anya site na-agu i kwa iko emeelarị mmehie i kwa iko n'ime obi ya megide nwan yi ahụ. **29** N'ih i nke a, o buru na anya aka nri gi na-eme ka i jehie, ghupu ya tufuo. O kaara gi mma na i tufuru otu akuku ahụ gi baa n'alaeze karja na i ji ahụ zuruoke baa n'oku ala mmuo. (Geenna g1067) **30** O buru na aka nri gi na-eme ka i jehie, ghupu ya tufuo. O kaara gi mma na i tufuru otu akuku ahụ gi ma baa n'alaeze eluigwe, karja na i ji ahụ zuruoke ma baa n'oku ala mmuo. (Geenna g1067) **31** "E kwukwara si, 'Onye obula choro igbara nwunye ya alukwaghi m, ga-ebu uzo dee akwukwo alukwaghi m nye nwunye ya.' **32** Ma asi m unu, onye obula gbara

nwunye ya alukwaghi m, ma o bugh i n'ih i kwa iko, o na-etinye nwan yi ahụ n'onodu ga-eme ka o kwaa iko. O buru na nwan yi ahụ aluo di ozo, nwoke ahụ luru nwan yi ahụ na-emekwa mmehie i kwa iko. **33** "Ozokwa, unu nuru na a gwara ndi mmadu n'oge gara aga si, 'Anula iyi ugha, kama mezuo ihe niile unu nuru n'ih i nye Onyenwe anyi.' **34** Ma asi m unu anula iyi obula. Ejikwala eluigwe anu iyi n'ih i na eluigwe bu ebe ocheeze Chineke di. **35** Ejikwala uwa anu iyi n'ih i na uwa bu ebe mgbakwas i ukwu ya. Ejikwala Jerusalem anu iyi n'ih i na o bu obodo Eze ukwu ahụ. **36** Ejikwala isi gi anu iyi n'ih i na i pugh i ime ka otu agiri isi gi di ocha maobu di oji. **37** Anula iyi obula. Kama ka okwu unu buru 'E' maobu 'Ee'; ihe obula gafere nke a sitere n'aka ajo onye ahụ. **38** "Unu anula na e kwuru si, 'O bu anya ka a kupo, anya n'onodu anya. O burukwa otu eze ka e tipuru, eze n'onodu eze.' **39** Ma ana m asi unu eguzogidela onye bu ajo onye. Kama o buru na mmadu amaa gi ura na nti aka nri, tughariara ya nti nke ozo. **40** O buru na mmadu agbaa gi akwukwo n'ulokpe, ka o nara gi uwe ime gi, nyekwa ya uwe nke elu gi. **41** O buru na mmadu esite n'ike choo ka i soro ya gaa puku nzo ukwu ato, soro ya gaa puku nzo ukwu isii. **42** Nye onye obula roro gi ihe. Achughachikwala ndi na-abia ka i binye ha ego. **43** "Unu nuru na e kwuru si, 'Hunu ndi agbataobi unu n'anya, ma kpokwanu ndi iro unu asi.' **44** Ma asi m unu, hunu ndi iro unu n'anya, kpekwaaranu ndi na-esogbu unu ekpere. **45** Nke a ga-eme ka unu buru umu nke Nna unu bi n'eluigwe, onye na-eme ka anwu muro ndi oma na ndi ojo, na-emekwa ka mmiri zoro ndi ezi omume na ndi ajo omume. **46** O buru naan i ndi huru unu n'anya ka unu na ahụ n'anya, gini ga-abu ugw o ru unu? O buladi ndi ona utu na-emekwa otu a. **47** O burukwa na unu na-ekele naan i ndi enyi unu ekele, o digh i ihe obula di iche n'ebe unu na ndi ozo no. N'ih i na ndi na-amaghi Chineke na-emekwa otu ahụ. **48** Ya mere, unu kwesiri izuoke n'iru ru o ma, dika Nna unu bi n'eluigwe si zukwaa oke.

6 "Kpacharanu anya ka unu ghara ime ezi omume unu naan i ka ndi mmadu hu unu.

N'ihì na unu mee nke a, unu agaghị enweta ụgwọ ọrụ ọbụla site n'aka Nna unu bi n'eluigwe. 2 “Unu afụla opi mgbe unu na-enye ndị nọ na mkpa onyinye, n'ihì na otu a ka ndị ihu abụọ na-eme n'ụlọ nzukọ na n'okporoụzọ, ka ndị mmadụ too ha. N'ezie, ana m agwa unu, ha anatala ụgwọ ọrụ ha n'izuo. 3 Mgbe unu chọrọ iru ọrụ ebere, meenụ ya na nzuzo. Ekwela ka aka ekpe gi mata ihe aka nri gi na-achọ ime. 4 Ka onyinye gi buru na nzuzo. Mgbe ahụ, Nna gi, onye na-ahụ ihe di na nzuzo ga-akwughachi gi. 5 “Mgbe ọbụla unu chọrọ ikpe ekpere, unu emela di ka ndị ihu abụọ, n'ihì na ha huru iguzo n'ime ụlọ ekpere, nakwa n'akukụ ụzọ n'anya na-ekpe ekpere, ebe ndị mmadụ ga-ahụ ha. N'ezie, agwa m unu, ha anatala ụgwọ ọrụ ha n'ebe o zuruoke. 6 Kama, mgbe unu chọrọ ikpe ekpere, baanụ n'ime ime ụlọ unu. Mechiekwanu ụzọ unu, kpọkuonu Nna unu n'ekpere na nzuzo. Mgbe ahụ Nna unu, onye na-ahụ ihe e mere na nzuzo, ga-enye unu ụgwọ ọrụ unu. 7 Mgbe unu na-ekpe ekpere, unu ekwula okwu nkukwasị efu di ka ndị na-amaghị Chineke na-eme. Ha chere na a ga-anụ ekpere ha n'ihì ọtụtụ okwu ha na-ekwu. 8 Unu adịla ka ha. Chetanụ na tupu unu arịọ arịrịọ ọbụla, Nna unu bi n'eluigwe maara ihe na-akpa unu. 9 “Sinu otu a na-ekpe ekpere: “Nna anyị nke bi n'eluigwe, ka e doo aha gi nsọ. 10 Ka alaeze gi bja, ka e mee uche gi n'ụwa, dika e si eme ya n'eluigwe. 11 Nye anyị nri nke ụbọchị taa. 12 Gbaghara anyị mmehie anyị, dika anyị si agbaghara ndị na-emehie megide anyị. 13 Ekwela ka anyị daba n'ime ọnwunwa, kama, zoputa anyị n'aka ajọ onye ahụ.” 14 Ọ buru na unu agbaghara ndị mmadụ mgbe ha mehiere megide unu, Nna unu nke bi n'eluigwe ga-agbagharakwa unu mmehie unu. 15 Ọ burukwanu na unu agbagharaghị ndị ọzọ mmehie niile ha, Nna unu nke bi n'eluigwe agaghị agbaghara unu mmehie unu. 16 “Ọzọ, mgbe ọbụla unu na-ebu ọnu, unu agbarula ihu unu dika ndị ihu abụọ na-eme. N'ihì na ha na-agbaru ihu ha ka ndị ọzọ hụ na ha na-ebu ọnu. 17 Mgbe i na-ebu ọnu, tee isi gi mmanu, ma saakwa ihu gi mmiri, 18 ka ndị ọzọ ghara ihuta na i na-ebu ọnu kama ka ọ buru naanị nye Nna gi, onye anya na-adighi ahụ. Nna gi, onye na-ahụ ihe niile na-eme na nzuzo, ga-akwu gi ụgwọ. 19 “Unu akpadola akụ n'ụwa nye onwe unu, ebe ọ ga-agba nchara, akika atakwa ya, ebe ndị ohi ga-etawa ma zukwaa ha. 20 Kama kwadoonu akụ n'eluigwe nye onwe unu, ebe ha na-agaghị agba nchara, ebe akika na-agaghị eri ha, ebe ndị ohi na-adighi etawa maobu zuo ihe. 21 N'ihì na ebe ọbụla akụ unu di ka obi unu ga-adikwa. 22 “Anyị bu oriona nke anu ahụ. Ọ burukwa na anyị gi adiri ọcha, ahụ gi niile ga-ajuputa n'ihè. 23 Ọ buru na anyị gi ajọ njo, akukụ ahụ gi niile ga-ajuputa n'ochichiri. Ọ burukwa na ihè ahụ di n'ime gi aghọọ ochichiri, ochichiri ahụ ga-adị ukwu. 24 “Ọ dighi onye ọbụla puru ife nna ukwu abụọ, n'ihì na ọ ga-achọ ihu otu n'ime ha n'anya, kpokwa nke ọzọ asi, maobu sọpuru otu ma lejia nke ọzọ anyị. Otu a kwa i nweghi ike ife Chineke na akụ otu mgbe ahụ. 25 “N'ihì nke a ka m ji na-asi unu, unu echegbula onwe unu banyere ndu unu, ihe unu ga-eri, maobu ihe unu ga-anu, maobu banyere ahụ unu, ihe unu ga-eyi n'ahụ. Ọ bu ndu akarighi nri eji azu ya, ka ọ bu ahụ akarighi ihe e ji ekpuchi ya? 26 Werenu umu nnunu di ka ihe imaatu. Ha adighi akụ mkpuru n'ubi maobu ewe ihe ubi. Ha adighi achikotakwa ihe debe n'oba. Ma Nna unu nke bi n'eluigwe na-azu ha. Ọ bu na unu adighi oke onuahia karịa ha? 27 Onye n'etiti unu puru itinye otu nkeji n'ogologo ụbọchị nke ndu ya site n'ichegbu onwe ya? 28 “Gini mekwaranu unu ji na-anọ n'echiche oge niile maka uwe? Leenu okoko osisi nke ohia. Ha adighi aru ọrụ maobu dogbuo onwe ha n'oru. 29 Ma asi m unu, ọ buladi Solomon n'ebube nke ibu eze ya niile, eyighi uwe ọbula mara mma di ka otu n'ime okoko osisi nke ohia ndi a. 30 Ma ọ buru na Chineke si otu a chọọ ahijia efu nke ubi mma, nke puru idi ndu taa ma echi atuba ha n'ite oku, ọ bu na ọ gaghi a chọọ unu mma karia. Unu ndi okwukwe nta? 31 N'ihì nke a, unu echegbukwala onwe unu na-asi, ‘Gini ka anyi ga-eri?’ maobu, ‘Gini ka anyi ga-anu?’ maobu, ‘Ginikwa ka anyi ga-eyi?’ 32 Ọ bu ihe ndi a ka ndi na-amaghị Chineke na-achosi ike.

Ma Nna unu bi n'eluigwe maara na o di unu mkpa. **33** Ma burunu uto choo alaeze ya na ezi omume ya, a ga-atukwasikwara unu ihe ndi a niile. **34** Ya mere, unu echegbula onwe unu banyere echi, n'ih na echi ga-echere onwe ya. Nsogbu nke ubochi taa ezuorola ubochi taa.

7 “Unu ekpela ndi ozo ikpe, ka a ghara ikpekwa unu ikpe. **2** N'ih na a ga-ekpe unu ikpe dika unu si kpee ndi ozo. O bukwa ihe unu ji turo ndi ozo ka a ga-eji turo unu. **3** “Gini mere i ji elee ntakiri ahija di nwanna gin'anya ma i dighi ahuta obodobo osisi di gi onwe gi n'anya? **4** Olee otu i ga-esi gwa ya si, 'Nwanna m, kwere ka m tupu gi ntakiri ahija danyere gi n'anya,' mgbe obodobo osisi di gi n'anya, nke na-adighi ekwe gi huzie uto. **5** Onye ihu abuo! Buru uto wepu obodobo osisi di gi n'anya ka i nwee ike ihuzi uto tupu ntakiri ahija nke di nwanna gi n'anya. **6** “Enyela nkita ihe di nsu. Enyekwala ezi ihe di oke onuahia. Ha ga-azoto ha ma tughariakwa dorie gi. **7** “Na-arionu, unu ga-arigota, na-achonu, unu ga-achota, kuokwanu aka n'uto, a ga-emeghekware unu uto. **8** N'ih na onye na-arigota, na-arigota. Onye na-achota, na-achota. Onye na-aku aka n'uto ka a ga-emeghekware uto. **9** “O di onye n'ime unu, ma o buru na nwa ya arigota ya achicha, ga-enye ya okwute? **10** Maobu, nwata ahia arigota azu, o nye ya agwo? **11** Ya mere, ebe unu ndi ojoo maara otu e si enye umu unu ezi onyinye, Nna unu bi n'eluigwe o gaghi enye unu kara, ma o buru na unu arigota ya! **12** Ya mere, n'ime ihe niile, na-emeso ndi mmadu di ka i si choo ka ha mesoo gi. Nke a bu nchikota ihe iwu na ndi amuma ziri. **13** “Siteni n'onu uto di warawara banye. N'ih na onu uto ahia di obosara. Mbara ka uto ahia dikwa na-eduba n'ila n'iyi. Otutu na-esoro ya. **14** Ole na ole na-achota uto ahia na-eduba na ndu, n'ih na o di warawara, dikwa nkpagide. **15** “Kpachapunu anya! N'ih na ndi amuma ugha di. Ha na-abiakwute unu n'udidituru, ma ha bu agu. **16** A ga-esite na mkpuruha mata ndi ha bu. Ndi mmadu o na-esite n'osisi ogwu di n'ohia ghota mkpuru osisi grepu, ka ha na-esite n'osisi uke gbata n'ohia ghota mkpuru fiig? **17** N'uto di otu a, osisi obula di

mma na-amiputa mkpuru oma, ma osisi di njo na-amiputa mkpuru di njo. **18** Osisi na-amipuru oma adighi amipuru ojoo. Nke na-amipuru ojoo adighikwa amipuru oma. **19** Ma osisi obula na-amighi mkpuru oma ka a ga-egbutu tunye ya n'oku. **20** Uzo e si amata osisi oma bu site na mkpuru ya. **21** “O bugh ndi niile na-as m 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi,' ga-abanye n'alaeze eluigwe, kama o bu naani ndi ahia na-eme ihe Nna m no n'eluigwe na-achota ka ha mee. **22** N'ubochi ahia, otutu ndi mmadu ga-as m, 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, o bu na anyi ejighi aha gi buo amuma, jiri aha gi chupu mmuo ojoo, ma jirikwa aha gi ruo otutu oru ebube?’ **23** Mgbe ahia aga m agwa ha hoohaa si ha, 'Amaghi m unu, siteni n'ihu m puo, unu ndi ajo omume!’ **24** “Onye obula nara nti n'okwu ndi a m kwuru, ma meekwa ha, di ka nwoke ahia maara ihe, onye wuru ulo ya n'elu oke nkume. **25** Mmiri zosikwara ike n'elu ulo ahia, idee mmiri sokwara, tie n'ulo ahia. Ifufe siri ike fekwara, ma ulo ahia adaghi. N'ih na e wuru ntala ya n'elu oke nkume. **26** Ma ndi niile nuru okwu ndi a, ma lefuru ha anya, bu ndi nzuzu. Ha di ka nwoke wuru ulo ya n'elu aja. **27** Ngwangwa mmiri zoro, idee mmiri sokwara, ifufe fesikwara ike tie n'ulo ahia, ulo ahia dara daruo ala. Qdida ya di ukwu.” **28** Mgbe Jisosh kwuchara okwu ndi a, ozizi ya juru igwe mmadu ahia niile anya. **29** N'ih na o ziri ihe dika onye nwere ikike. O bugh di ka ndi ozizi iwu ha.

8 Otutu mmadu sooro Jisosh mgbe o si n'ugwu ahia ridata. **2** Mgbe ha na-aga n'uto, otu onye ekpenta biakwutere ya kpoo isiala nye ya, rito ya si, “Onyenwe m, o buru na i choro, i puru ime ka m di ocha.” **3** O setipuru aka ya, metu ya si, “Achoro m ka i di ocha, dirikwa ocha!” Ngwangwa, ekpenta ahia lara. **4** Jisosh nyere nwoke ahia iwu si ya, “Hu na igwaghi onye obula, kama gaa gosi onye nchajaja onwe gi, chukwa aja onyinye dika Mosis, nyere n'iwu, ka o buru ihe ama nye ya.” **5** Mgbe o banyere na Kapanom, otu onye ochiagha biakwutere ya rito ka o nyere ya aka. **6** O siri, “Onyenwe m, onye na-ejere m ozi dina n'ulo n'oke ihe mgbu, akuku ahia ya kponwukwara akponwu.”

7 Jisọs siri ya, “O bu m bia gwọọ ya?” 8 Ma onye ọchịagha ahụ zara ya si, “Onyenwe m, ekwesighi m ka i bata n’okpuru ụlọ m. Naani nọdu n’ebe a, kwuo okwu, ahụ ga-adikwa onye na-ejere m ozi ike. 9 N’ihi na mụ onwe m bụkwa onye nọ n’okpuru ikike ọchịchi, nwee ndị agha nọ n’okpuru m. Ana m asị onye nke a, ‘gaa.’ O gaa, sịkwa onye nke ọzọ, ‘bia.’ O bia. Ana m asị ohu m, ‘mee nke a.’ O na-emekwa ya.” 10 Mgbe Jisọs nūrụ okwu a, o juru ya anya nke ukwu. O gwara igwe mmadụ ahụ so ya okwu si, “N’ezie, ahụbeghi m okwukwe di otu a ebe ọbụla; ọ bụladi n’Izrel niile. 11 N’ezie kwa, ọtụtụ ndi mmadụ ga-esite n’owuwa anyanwụ nakwa ọdida anyanwụ bia soro Ebrahim na Ajizik na Jekob nọkọo n’oriri n’alaeze eluigwe. 12 Ma ụmụ alaeze ahụ, ka a ga-atupụ n’ezi, n’ime ọchịchiri, ebe ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adi.” 13 Jisọs gwara ọchịagha ahụ okwu si ya, “Laa! E meerela gi di ka okwukwe gi siri di.” Ahụ diri onye ahụ na-ejere ya ozi mma n’otu awa ahụ. 14 Mgbe Jisọs ruru n’ụlọ Pita, ọ chọputara na nne nwunye ya nwere ahụ ọkụ. 15 O meturū ya aka, ahụ ọkụ ahụ hapurū ya, o biliri malite ijere ya ozi. 16 N’oge uhuruchi, ha kpọtaara ya ọtụtụ ndi mmụọ ojọọ na-esogbu. O ji okwu ọnu chupụ mmụọ ojọọ ahụ niile, gwọkwa ndi niile ahụ na-adighi ike. 17 Nke a bu imezu amuma ahụ Ajizaya buru si, “O bupurū nrja nrja anyi niile, burukwa ọrja anyi niile.” 18 Mgbe Jisọs hūrū igwe mmadụ di ukwu ndi gbara ya gburugburu, ọ nyere ndi na-eso ụzọ ya iwu ka ha gafee n’ofe nke ọzọ. 19 N’oge ahụ, otu onye n’etiti ndi na-ezi iwu biakwutere ya si ya, “Onye nkuzi, aga m eso gi gaa ebe ọbụla i na-aga.” 20 Jisọs zara si, “Nkita ọhja nwere ọnu ebe ha na-edina. Ụmụ nnunụ nke igwe nwekwara akwū; ma Nwa nke Mmadu enweghi ebe obibi.” 21 Otu onye ọzọ n’ime ndi na-eso ụzọ ya siri ya, “Onyenwe m, aga m eso gi, kama kwere ka m buru ụzọ gaa lie nna m.” 22 Ma Jisọs zara si ya, “Soro m ugbu a. Hapụ ndi nwurū anwū ka ha lie ndi nwurū anwū ibe ha.” 23 Mgbe ọ banyere n’ugbo, ndi na-eso ụzọ ya sooro ya. 24 N’otu ntabi anya, oke ifufe bidoro ife n’odo mmiri ahụ, nke mere na ebili mmiri na-ekpuchi

ugbo ahụ. Ma ọ nọ na-arahụ ụra mgbe ihe ndi a na-eme. 25 Ndi na-eso ụzọ ya jekwuuru ya, kpotee ya, si ya, “Onyenwe anyi, zoputa anyi! Lee, na anyi n’ala n’iyi.” 26 Ma ọ zaghachiri, “Unu ndi okwukwe nta, gini mere ụjọ ji na-atụ unu?” Mgbe ahụ o biliri baara ifufe ahụ na ebili mmiri ahụ mba. Ha niile dajurū, deere jii. 27 O juru ndi na-eso ụzọ ya anya, mee ka ha jupụ ajuju si, “O bu ụdi mmadụ di aña ka nwoke a bu? O bụladi ifufe na ebili mmiri na-eme ihe o kwuru.” 28 Mgbe o rutere n’ofe nke ọzọ nke obodo Gadarin, mmadụ abuo ndi mmụọ ojọọ si n’ebe a na-eli ozu zutere ya. Ha na-akpa ike nke ukwu, na ọ dikwaghị onye na-esite n’uzo ahụ agafe n’ihi ha. 29 Ngwangwa, ha tiri mkpu bido na-aju ajuju si, “Gini ka anyi na gi nwekoro, gi Ọkpara Chineke? I gaghi echekwa eche ka oge ruo tupu ibido ita anyi ahuhu?” 30 Igwe ezi nọ n’akukū ebe ahụ na-akpa nri. 31 Mmụọ ojọọ ndi a rioro ya arioro si, “O buru na i chupụ anyi, biko, hapu anyi ka anyi banye n’ime ezi ndi a.” 32 O nyere ha iwu si ha, “Ngwa, gaanu!” Ha sitere n’ime mmadụ abuo ahụ puta banye n’ime igwe ezi ahụ. Otu mgbe ahụ kwa, ezi ndi ahụ niile gbaara ọsọ site na mkputamkpu ala ọnu mmiri ahụ dabanyechaa n’ime mmiri ahụ. Ha nwukwara n’ime ya. 33 Ndi na-elekota igwe ezi ndi ahụ gbapuru gbaga n’ime obodo koro ha ihe niile mere; tinyere ihe mere ndi ahụ mmụọ ojọọ na-esogbu. 34 Ya mere ndi niile nọ n’obodo ahụ putara ihu Jisọs. Mgbe ha hūrū ya ha rioro ya si ya puora ha n’akukū obodo ha.

9 Jisọs banyekwara n’ugbo mmiri nke kworo ya bjaruo n’obodo nke ya. 2 Ndi ikom ufodu butere ya otu nwoke akukū ahụ ya kpownwuru akponwū, bu onye dina n’ute. Mgbe Jisọs hūrū okwukwe ndi ahụ, ọ gwara onye ọrja ahụ okwu si ya, “Nwee obi ike nwa m nwoke n’ihi na a gbagharala gi mmehie gi niile.” 3 N’oge a, ufodu ndi ozizi iwu nke ndi Juu nọ n’ebe ahụ siritara onwe ha, “Nwoke a na-ekwulu Chineke.” 4 Ma ebe Jisọs matara ihe ha na-eche n’obi ha, ọ siri, “Gini mere unu ji na-eche ajo echiche n’obi unu? 5 Olee nke ka mfe ikwu? O bu i si, ‘A gbagharala gi mmehie gi niile,’ ka ọ bu i si, ‘Bilie

jee ije'? 6 Ma ka unu mata na Nwa nke Mmadu nwere ikike n'ụwa igbaghara mmehie." O siri onye ahụ akụkụ ahụ ya kpɔnwurū akpɔnwū, "Bilie, chiri ute gi laa!" 7 Nwoke ahụ biliri, chiri ute ya laa n'ulo ya. 8 Mgbe igwe mmadu a huru ihe ahụ mere, akpata oyi juru ha n'ahụ n'ihie egwu. Ha tokwara Chineke onye na-enye umu mmadu ikike di otu a. 9 Mgbe Jisosh si n'ebe ahụ na-aga, o huru otu nwoke a na-akpo Matiu ka o noduru ala n'ulo inakota utu. O siri ya, "Soro m." Na-atufughi oge, o hapuru ihe niile soro ya. 10 Di ka o noduru ala iri nri uhuruchi n'ulo Matiu, otutu ndi ona utu na ndi mmehie sooro ya na ndi na-esozu ya nodu na-eri nri. 11 Mgbe ndi Farisii huru nke a, ha juru ndi na-esozu ya ajuju si ha, "Gini mere onye ozizi unu ji eso ndi ona utu na ndi mmehie na-eri nri?" 12 Mgbe o nuru nke a, Jisosh siri, "Mkpa dibia adighi akpa ndi ahụ di ike, kama o bu ndi ahụ na-esighi ike ka mkpa dibia na-akpa. 13 Ma gaanu mta ihe okwu a putara, 'Ana m acho ebere, o bughị aja.' N'ihie na abighi m ikpo ndi ezi omume, kama abia m ikpo ndi mmehie." 14 Emesia, ndi na-esozu Jon bira juo ya ajuju si, "Gini mere ndi na-esozu gi adighi ebu onu di ka anyi onwe anyi na ndi Farisii na-eme?" 15 Jisosh juru ha si, "O kwesiri ka ndi enyi onye na-ahụ nwunye oheru noro na mwute na-erighi nri, mgbe ha na di nwanyị oheru no? Oge na-abia mgbe a ga-ewepu di nwanyị oheru n'etiti ha, mgbe ahụ ka ha ga-ebu onu. 16 "O dighi onye na-eji akwa oheru kwachie ebe akwa ochie siri doka, n'ihie na akwa ahụ ga-esi n'ebe a kwachiri ya dowa; mee ka o di njo karia ka o di na mbu. 17 O dikwaghị onye ga-etinye mmanya oheru n'ime karama akpukpo ochie, n'ihie na karama ochie ahụ ga-agbawa mee ka mmanya oheru ahụ wufuo. Kama o di mma itinye mmanya oheru n'ime karama akpukpo oheru, nke ga-echekwa ha abuo nke oma." 18 Mgbe o no na-ekwu okwu, otu onyeisi ulo ekpere bira kpo isiala nye ya, si, "O dibeghi anya nwa m nwanyị nwuru. Otu o di, bia ka i bikwasị ya aka gi. O ga-ebili dikwa ndu ozo." 19 N'ihie nke a, Jisosh soro ya gawa. Ndi na-esozu ya sokwara ha. 20 Ma o nwere otu nwanyị onye ahụ na-esighi

ike. Nwanyị a anola n'oria a afọ iri na abuo. O bukwara orja oruru obara nke na-adighi akwusi akwusi ka o na-aria. Nwanyị a sitere n'azu bjaruo ya nso, metu onu uwe ya aka. 21 N'ihie na o kwolari n'ime obi ya si, "O bu ru nno na m ga-enwe ike metu onu uwe ya aka, a ga-agwo m." 22 Jisosh chighariri lee ya anya si ya, "Ada m, nwee obi ike, n'ihie na e sitela n'okwukwe gi mee ka ahụ di gi mma." Ahu dikwara nwanyị ahụ mma site n'oge ahụ. 23 Mgbe Jisosh batara n'ulo onyendu ulo ekpere ndi Juu ahụ, hụ igwe mmadu ka ha na-atu uzu na ndi na-egbu oja. 24 O siri ha, "Sinu ebe a puo, nwata nwanyị a anwughị anwu, kama o no n'ura." Ma ha chiri ya ochi. 25 Ma mgbe achupusiri igwe mmadu ahụ, o banyere n'ime ulo, jide nwata nwanyị ahụ n'aka, o bilie oto. 26 Akuko oru ebube a gbasara n'ebe niile n'ala ahụ. 27 Mgbe Jisosh si n'ebe ahụ na-apu, umu nwoke abuo ndi kpuru isi sooro ya. Ha tikuru ya mkpu na-asi, "Nwa Devid, meere anyi eberel!" 28 Ha sooro ya bata n'ulo ebe o no. O juru ha ajuju si, "Unu kwere na m nwere ike ime ka unu hu uzo?" Ha zara si ya, "E, Onyenwe anyi, anyi kweere." 29 O meturu ha aka n'anya si ha, "Ya diri unu di ka okwukwe unu si di." 30 Ngwangwa ndi isi ahụ bidoro ihu uzo. Jisosh maara ha okwa si ha, "Unu agwakwala onye obula." 31 Ma ha puru gbasaa akuko a ebe niile n'ala ahụ. 32 Mgbe ndi a sitere n'ebe ahụ puo, ndi ozo buteere ya nwoke dara ogbi, onye mmuo ojojo bikwa n'ime ya. 33 Mgbe o chupuru mmuo ojojo ahụ, onye ogbi ahụ bidoro ikwu okwu. Ibubo nwuru igwe mmadu no n'ebe ahụ. Ha siri, "Anyi ahutubeghi ihe di otu a n'ala Izrel." 34 Ma ndi Farisii siri, "O bu ekwensu, eze ndi mmuo ojojo, na-enye ya ike ichupu mmuo ojojo." 35 Jisosh jehhariri n'obodo niile na ogbe niile di n'ebe ahụ, ma ndi ukwu na ndi nta, na-ezi ihe n'ulo ekpere ndi Juu, na-ekwusakwa ozioma nke alaeze ahụ. O na-agwo kwa orja na nri nri niile di iche iche. 36 Mgbe o huru igwe mmadu niile na-abiakwute ya, omiko ha mere ya, n'ihie na ha bu ndi a na-esogbu. Ndi na-enweghi onye inyeaka. Ndi di ka aturu na-enweghi onye na-azu ha. 37 Mgbe ahụ, o siri ndi na-esozu ya, "Owuwe ihe ubi

hiri nne n'ezie. Ma ndị ọrụ dị ole na ole. **38** Ya mere, ịjọrọ Onyenwe owuwe ihe ubi ka o zite ndị ọrụ n'owuwe ihe ubi ya."

10 Jisọs kpọrọ ndị na-eso ọzọ ya iri na abụọ nye ha ikike ichupu mmụọ na-adighi ọcha, na igwọ nri na nri na ọrịa niile dị iche iche. **2** Nke a bụ aha ndị ozi iri na abụọ ahụ: Saimon (onye a na-akpọkwa Pita) na Andru nwanne Saimon; Jemis nwa Zebedi, na Jon nwanne ya. **3** Filip na Batalomi; Tọmọs na Matiụ onye ọna ụtụ; Jemis nwa Alfios, na Tadios. **4** Saimon onye a na-akpọ Zilọt na Judas Iskariọt, onye raara ya nye n'aka ndị gburu ya. **5** Ndị ikom iri na abụọ ndị a ka Jisọs nyere ikike zipu. Maara ha ọkwa si ha: "Unu agala n'ebe ndị mba ọzọ, maọbụ n'ebe ndị Sameria nọ. **6** Kama jekwurunụ ụmụ Izrel, ndị bụ aturụ furu efu. **7** Mgbe unu na-aga, na-ekwusaaranụ ha si, 'alaeze eluigwe a dila nso.' **8** Gwọonụ ndị ọrịa, kpoteenụ ndị nwurụ anwụ, meenụ ka ahụ ndị ekpenta dị ọcha, chupụkwanụ mmụọ ọjọọ. N'efu ka unu natara. Ya mere, nyenụ n'efu. **9** "Mgbe unu na-aga, unu anatala ọlaocha maọbụ ọlaedo, maọbụ ọla ọbụla tinye n'ime belit unu. **10** Unu ejikwala akpa maka njem unu, maọbụ uwe abụọ, maọbụ akpukpọkwụ, maọbụ mkpanaka. N'ihì na onye ọrụ kwesiri ihe e ji azu ya. **11** Ma obodo ọbụla maọbụ ogbe ọbụla unu bara n'ime ya, chọonụ ụfọdụ ndị kwesiri nsopurụ bi n'obodo ahụ. Nógidekwanụ n'ụlọ ha ruo mgbe unu ga-ahapụ obodo ahụ. **12** Mgbe unu na-abanye n'ụlọ ahụ, keleenụ ndị bi na ya si, udo diri unu. **13** Ọ bụrụ na ndị nọ n'ụlọ ahụ anabata unu, meenụ ka udo unu biakwasị n'ụlọ ahụ. Ọ bụrụkwanụ na ha anabataghị unu, ka udo unu loghachikwute unu. **14** Ọ bụrụ na onye ọbụla anabataghị unu, maọbụ jụ inurụ okwu unu, mgbe unu na-ahapụ ụlọ ahụ maọbụ obodo ahụ kụchapunụ aja dị n'ụkwụ unu. **15** N'ezikwu, ọ ga-adiri obodo ahụ njọ n'ụbọchị ikpe karia obodo Sodom na Gomora. **16** "Ana m ezipu unu dị ka aturụ n'etiti agụ. Ya mere, nweenụ uche dika agwọ. Burunu ndị a na-apughị ita uta dika nduru. **17** Kpachapunụ anya. N'ihì na a ga-enyefe unu n'aka nzukọ ndị ụlọ ikpe, piaakwa unu ihe n'ụlọ ekpere ha. **18** A ga-ekpe unu ikpe

n'ihu ndị na-achị achị na n'ihu ndị eze n'ihì m. Ma nke a ga-enye unu ohere igwa ha ihe banyere m. E, nke a ga-enye unu ohere igba ama banyere m nye ndị mba ọzọ. **19** Mgbe ha jidere unu na-ekpe unu ikpe, unu echegbula onwe unu banyere ihe unu ga-ekwu, maọbụ otu unu ga-esi kwuo ya. N'ihì na a ga-eme ka unu mata ihe unu ga-ekwu n'oge ahụ. **20** N'ihì na ọ bughị unu ga-ekwu n'onwe unu. Kama Mmụọ nke Nna unu bi n'eluigwe ga-esite n'ọnụ unu kwuo okwu. **21** "Nwanne ga-arara nwanne ya nye ka e gbuo ya, nna ga-ararakwa nwa ya nye. Ụmụ ga-ebili megide ndị mụrụ ha mee ka e gbuo ha. **22** Mmadụ niile ga-akpọ unu asị n'ihì m. Ma onye ga-eguzosi ike ruo ogwugwu ka a ga-azọputa. **23** Mgbe ọbụla ndị mmadụ sogburu unu n'otu obodo gbalaganụ n'obodo ọzọ. N'ezie, asị m unu, unu agaghị agazucha obodo niile nke Izrel tupu Nwa nke Mmadụ aloghachi. **24** "Nwata akwukwọ adighi akari onye nkuzi ya. Ohu adighi akari kwa nna ya ukwu. **25** O zuorela onye na-eso ọzọ onye nkuzi ka ọ dị ka onye nkuzi ya, na ohu ahụ ka ọ dị ka onyenwe ya. Ọ bụrụ na a kpọrọ nna nwe ụlọ Belzebub, a ga-esi aña gbara ikpọ ndị ezinaụlọ ya ihe kariri nke a? **26** "Ya mere unu atula ha egwu. O nweghi ihe ọbụla e kpuchiri ekpuchi nke a na-agaghị ekpughe, maọbụ ihe e zoro ezo nke a na-agaghị eme ka ọ putà ihè. **27** Ihe m na-agwa unu ugbu a na nzuzo, kọsaanụ ya mgbe chi boro. Ihe m ji nwayọọ mee ka ọ baa unu na ntị, nọdunụ n'elu ụlọ kwusaa ya. **28** Unu atula egwu ndị pụrụ igbu naanị anụ ahụ unu, ma ha enweghi ike imetụ mkpuruobi unu aka. Kama onye unu ga-atụ egwu bụ Onye ahụ nwere ike imebi anụ ahụ unu na mkpuruobi, tịbakwa ha n'ọkụ ala mmụọ. (Geenna g1067) **29** Ọ bughị otu kobo ka a na-ere ụmụ nza abụọ? Ma otu n'ime ha agaghị ada n'ala ma ọ bụrụ na Nna unu bi n'eluigwe amaghị. **30** Ọ bụladi agiri isi dị n'isi unu ka a maara ọnọgogụ ha. **31** Ya mere, unu atula egwu. Unu dị oke ọnụ karia ọtutụ ụmụ nza. **32** "Ya mere, onye ọbụla kwuputara m n'ihu ụmụ mmadụ, ka mụ onwe m ga-ekwuputa n'ihu Nna m bi n'eluigwe. **33** Ma onye ọbụla na-agonari m n'ihu ndị mmadụ, mụ onwe m ga-agonari kwa

ya n'ihu Nna m bi n'eluigwe. **34** “Unu echekwala na m bjara iweta udo n'ụwa. Abiaghị m iweta udo, kama ọ bụ iwebata mma agha. **35** Abjara m ime, “Ka nwoke megide nna ya, ka nwa nwanyi megide nne ya, ka nwunye nwa megide nne di ya, **36** ndi iro mmadu ga-abu ndi ezinaulo ya.” **37** “O buru na i huru nne gi maobu nna gi n'anya karja m, i kwesighi ibu onye nke m. O buru na i huru nwa gi nwoke, maobu nwa gi nwanyi n'anya karja m, i kwesighi ibu onye nke m. **38** Onye obula na-eburughi obe ya soro m, ekwesighi i bu onye nke m. **39** Onye obula chotara ndu ya ga-etufu ya, ma onye obula tufuru ndu ya maka m, ga-achotakwa ya. **40** “Ndi niile nabatara unu na-anabata m. Mgbe ha nabatara m, o bukwa Onye ahụ zitere m ka ha na-anabata. **41** O buru na unu anabata onye amuma n'ih i na o bu onye amuma, unu na onye amuma ahụ ga-enweko otu ugwo oru. O burukwa na unu anabata onye ezi omume n'ih ezi omume ya, unu ga-esorokwa ya nata ugwo oru nke onye ezi omume. **42** O buru na onye obula ekunye otu n'ime ndi a na-eso uzo m mmiri oyi ka o nuo, n'ih na o bu onye na-eso uzo m, n'ezie, asi m unu, o ghaghị inata ugwo oru ya.”

11 Mgbe Jisosh nyesiri ndi na-eso uzo ya ndumodu ndi a, o hapuru ebe ahụ puo. Bido na-ejeghari n'obodo di iche iche na-ezisa ozioma. **2** Jon omee baptizim nokwa n'ulo mkporo n'oge ahụ. Mgbe o nuru akuko oru ebube niile nke Kraist na-arụ, o zipuru ndi na-eso uzo ya. **3** O gwara ha ka ha juo ya ajuju si, “O bu gi bu onye ahụ anyi na-ele anya obibia ya, ka o bu onye ozo?” **4** Jisosh zara ha si, “Laghachinu azu gwa Jon banyere ihe unu nuru na ihe anya unu huru. **5** Gwanu ya na a na-eme ka ndi isi hu uzo, ka ndi ngwuro gaa ije. A na-emekwa ka ahụ ndi ekpenta di ocha. Ndi ogbi na-anu ihe, na-ekwu okwu. Ndi nwuru anwu ka a na-akpote. Gwakwanu ya ihe banyere ozioma a na-ezisara ndi ogbenye. **6** Ziekwanu ya ozi a, na ngozi na-adiri onye ahụ na-enweghi ihe mkpasu iwe n'ih m.” **7** Mgbe ndi ahụ Jon zitere lara, Jisosh bidoro igwa igwe mmadu no n'ebe ahụ okwu banyere Jon. O juru ha ajuju si, “Mgbe

unu gara n'ozara ihu Jon, ginị ka unu lere anya na unu ga-ahụ? O bu ahijia achara nke ikuku na-ebughari? **8** Ma o bughu otu a, ginị ka unu puru iga ihu? O bu nwoke yi uwe mara mma? Ma lee ndi na-eyi uwe di oke onuahia na-anu n'ulo eze. **9** Ma ginị ka unu lere anya na unu ga-ahụ? O bu onye amuma? E, asi m unu, o bu onye kariri onye amuma. **10** Onye bu onye ahụ e dere ihe banyere ya n'akwukwo nsu si, “Lee, aga m ezipu onyeozu m n'ihu gi, onye ga-edozi uzo gi n'ihu gi.” **11** N'ezie, o dighi nwoke obula n'etiti ndi nwanyi muru di ukwu karja Jon omee baptizim. Ma onye dikarisiri nta n'alaeze eluigwe di ukwu karja ya. **12** Site n'ubochi ndi ahụ Jon omee baptizim malitere oru ya ruo ugbo a, ihe banyere alaeze eluigwe na-agabiga ihe ike. Otu a kwa ndi di ike na-abagidekwa ya. **13** N'ih na tupu Jon abia, iwu na ndi amuma niile buru amuma banyere alaeze a. **14** O burukwa na unu jikeere inabata ya, o bu ya bu laiia ahụ, nke na a ga ibia. **15** Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru. **16** “Gini ka m ga-eji tunyere ndi bi n'ogbo a? Gini ka ha yiri? Ha di ka umuntakiri na-egwuri egwu n'ama, ndi na-asi ibe ha, **17** “Anyi gburu unu oja, ma unu ekweghi ete egwu. Anyi buuru unu abu ikwa ozu, ma unu akwaghi akwa.” **18** Jon bjara na-erighi achicha maobu ihe onunu. Ha si, ‘Mmuo ojoo bi n'ime ya.’ **19** Ma Nwa nke Mmadu bjara na-eri ihe oriri, na-anukwa ihe onunu. Ha si, ‘Lee, onye oke oriri na onye oke anumanu abiala, enyi ndi ona utu na ndi mmehie.’ Ma amamihe na-esite n'oru ya gosiri na ihe o mere di mma.” **20** Mgbe ahụ o bidoro ibu obodo niile ebe o ruru otutu oru ebube onu, n'ih na obodo ndi a echegharighi. **21** “Ahuhu ga-adiri gi Korazin. Ahuhu ga-adikwara gi Betsaida. N'ih na a si na o bu n'ime Taja na Saidon ka a ruru oru ebube niile a ruru n'ime unu, ha gaara echeghari ma gosikwa ncheghari ha site n'iyi uwe mkpe na ikpokwasị onwe ha ntu n'isi. **22** N'ezie asi m unu na o ga-adiri unu no n'ubochi ikpe ahụ karja obodo Taja na Saidon. **23** Ma gi Kapanom bu obodo a na-asopuru, a ga-ebuli gi elu ruo eluigwe? Mba, i ga-aridaru oku ala mmuo. N'ih na a si na a ruru oru ebube m

rurū n'ime gị n'obodo Sọdọm, a garaghị ala ya n'iyi. Ọ gaara adiri ruo taa. (Hadēs g86) **24** N'ezie asi m unu, ọ ga-adiri unu njo n'ubochi ikpe ahụ karịa obodo Sọdọm.” **25** N'oge ahụ, Jisọs kwuru si, “Nna, Onyenwe eluigwe na uwa, ana m ekele gị, n'ih na i zonariji ndi okachamara eziokwu ahụ, ma kpughee ya nye umuntakiri. **26** E, Nna m, ọ toro gị uto ime ya n'uzo di otu a. **27** “Nna m enyefeela m ihe niile n'aka. Ọ dighi onye maara Okpara ahụ ma ọ bughị Nna ya. Ọ dikwaghị onye maara Nna karịa Okpara ahụ na ndi Okpara ahụ kwadoro igosi Nna ya. **28** “Bjakwutenụ m unu niile ndi na-adogbu onwe unu n'oru, ndi e bokwasiri ibu di arọ. Aga m enyekwa unu izuike. **29** Nyaranụ yokunke m n'olu unu, mutakwanu ihe site n'aka m. N'ih na adi m nwayo, burukwa onye di umeala n'obi. Unu ga-achotakwara mkpuruobi unu izuike. **30** N'ih na yoku m di mfe, ibu m adighikwa arọ.”

12 N'oge ahụ, Jisọs sitere n'ubi a kuru oka na-agafe n'ubochi izuike. Ma ebe aguu na-agu ndi na-eso uzo ya, ha malitere igho ogbe oka, na ita mkpuru ya. **2** Mgbe ndi Farisii huru nke a, ha siri ya, “Lee, ndi na-eso uzo gi na-eme ihe na-ezighi ezi ime n'ubochi izuike!” **3** Ma ọ zara ha si, “Ọ bu na unu agutaghị ihe Devid na ndi ya na ha soo mere mgbe aguu na-agu ha? **4** Otu o si banye n'ulo Chineke, ya na ndi so ya, rie achicha a na-eche n'ihu Chineke, nke na-ezighi ezi n'iwu ka ha rie, kama ọ diiri naani ndi nchaja iri ya. **5** Ka ọ bu na unu agutabeghi ebe e dere ya n'ime akwukwo iwu Mosis na ndi nchaja na-emeru ubochi izuike n'ulonso ukwu ahụ, ma ọ dighi onye na-ata ha uta? **6** Ma ana m agwa unu na onye di ukwu karịa ulonso ukwu no n'ebe a. **7** Ọ buru na unu ghotara ihe akwukwo nsọ na-ekwu mgbe ọ na-asi, ‘Ana m achọ ebere, ọ bughị aja.’ Unu agaraghị ama ndi ikpe na-amaghị ikpe. **8** N'ih na Nwa nke Mmadu bu Onyenwe ubochi izuike.” **9** O sitere n'ebe ahụ puo banye n'ulo nzuko ha. **10** N'ebe a ka ọ huru otu nwoke aka ya kpownwu akponwu. Ndi no n'ebe ahụ juru ya ajuju si, “O ziri ezi n'iwu igwo mmadu n'ubochi izuike?” **11** Ma ọ zara ha si, “Ọ buru na otu onye n'ime unu nwere otu aturu danyere n'ime olulu n'ubochi

izuike ginj ka ọ ga-eme? Ọ ga-ahapu ya n'ebe ahụ? Ọ gaghi ejide ya doputa ya? **12** Mmadu ọ dighi mkpa karịa aturu? Ya mere, o ziri ezi n'iwu bu iru oru oma n'ubochi izuike.” **13** Mgbe ahụ ọ siri nwoke ahụ, “Setipu aka gi.” Nwoke ahụ setipuru aka ya. Aka ahụ dikwara ya mma di ka aka nke ozo. **14** N'ih nke a ndi Farisii sitere n'ebe ahụ puo, ga gbaa izu otu ha ga-esi gbuo ya. **15** Ma ebe Jisọs maara ihe ha na-ezube ime, o sitere n'ebe ahụ puo. Ma otutu ndi mmadu sooro ya. Ọ gwokwara ha nri nri ha niile. **16** Ma o nyere ha iwu ka ha hapu igwa ndi ozo onye ọ bu. **17** Nke a bu ka emezuo okwu ahụ Aizaya onye amuma kwuru, **18** “Onye a bu onye na-ejere m ozi, onye m hoputara. Onye m hukwara n'anya. O bukwa onye ihe ya na-atọ m uto. Aga m etinye Mmuo m n'ime ya. Ọ ga-eme ka ikpe ziri ezi rute mba niile aka. **19** Ọ gaghi ese okwu, ọ gaghi etisikwa mkpu ike. O nweghi onye ga-anu olu okwu ya n'ez. **20** Ọ gaghi agbaji ahijia riidi azopjara n'ala, maobu menyuo ogbo oriona na-enwu ntakiri ntakiri, tutu ruo mgbe ọ ga-eme ka ikpe ziri ezi merie. **21** Ọ bukwa n'aha ya ka mba niile di n'ua ga-atukwasị olileanya ha.” **22** Emesia, ha kpotaara ya otu nwoke kpuru isi ma daakwa ogbi. Ọ bukwa onye mmuo ojoo na-esogbu. Ọ gworo ya, mee ka nwoke ahụ hu uzo, bidokwa ikwu okwu. **23** Ihe a juru igwe mmadu no n'ebe ahụ anya. N'ih ya, ha kwuru si, “Nwoke a, ọ ga-abu Nwa Devid?” **24** Mgbe ndi Farisii nuru nke a, ha siri, “Nwoke a chupuru mmuo ojoo a n'ih na Belzebub, eze ndi mmuo ojoo, nyere ya ike ichupu ya.” **25** Ma ebe ọ matara ihe ha na-eche n'obi ha. Ọ gwara ha okwu si, “Alaeze obula kewara megide onwe ya ga-ada. Obodo o bu la maobu ezinaulo obula kewara megide onwe ya agaghị eguzo. **26** Ọ buru na ekwensu achupu ekwensu, o kewala megide onwe ya. Oleekwanu otu alaeze ya ga-esi guzo. **27** Di ka unu kwuru, ọ buru na m na-achupu mmuo ojoo site n'ike Belzebub, ọ bu n'ike onye ka umu unu ndi ikom na-achupu ha? Ya mere, ọ bu umu unu ga-ekpe unu ikpe n'ih okwu a unu kwuru. **28** Ma ọ buru na m na-esite n'ike Mmuo nke Chineke na-achupu mmuo ojoo, matakwanu na

alaeze Chineke abjala n'etiti unu. **29** "O dighi mmadu obula puru ibanye n'ulo nwoke di ike kwakorọ ngwongwo niile di n'ulo ahụ. Ma o nwere ike ime nke a ma o buru na o ga-eburu uzọ kee nwoke ahụ agbụ? Mgbe o kesiri ya agbụ, o nwere ike ibanye kwakotaa ngwongwo niile di n'ulo nwoke ahụ. **30** "Onye obula na-adinyeghiri m na-emegide m. Onye o bulakwa na-adighi eso m ekpokota, na-ekposa ekposa. **31** Ya mere, ana m agwa unu si, na a ga-agbaghara mmehie na nkwalu niile. Ma agaghị agbaghara nkwalu ekwuluru Mmụọ Nso. **32** Onye obula nke ga-ekwu okwu megide Nwa nke Mmadu, a ga-agbaghara ya, ma onye obula na-ekwu megide Mmụọ Nso, agaghị agbaghara ya, n'ogbo a maobu n'ogbo nke na-abia. (aiōn g165) **33** "O buru na e mee ka osisi too nke oma, o ga-amita mkpuru oma, ma o buru na o toghi nke oma, o ga-amita mkpuru ojoo. N'ihia na a na-amata osisi obula site na mkpuru ya. **34** Umụ ajuala, olee otu unu ga-esi kwuo okwu di mma, ebe obi unu di njo? N'ihia na ihe mmadu kwuru bu ihe si ya n'obi puta. **35** Ezi mmadu na-esi n'ezia aku ya weputa ihe di mma, ma ajo mmadu na-esitekwa n'ajo aku ya weputa ajoo ihe. **36** Ma ana m agwa unu si, n'ubochi ikpe ahụ, onye obula ga-a za ajaju, banyere okwu niile na-enweghi isi o kwuru. **37** N'ihia na o bu site n'okwu onu gi ka i ga-abu onye ikpe mara, sitekwa n'okwu onu gi ka i ga-abu onye ikpe na-amaghi." **38** Mgbe ahụ, ufodu ndi ozizi iwu na ndi Farisii gwara Jisus si ya, "Onye nkuzi, anyi chorọ ka i gosi anyi ihe iribama." **39** Ma o zara si ha, "O bu naani ajo ogbo nke na-enweghi okwukwe ga-achokwa ka e gosi ha ihe iribama. Ma o dikwaghi ihe iribama ozo a ga-egosi unu karia ihe iribama Jona onye amuma. **40** N'ihia na di ka Jona noro ubochi ato, ehie na abali n'afọ azu di ukwu, otu a ka Nwa nke Mmadu ga-esi nokwa ubochi ato, ehie na abali n'obi nke ala. **41** Ndi kom Ninive ga-eso ogbo a bilie n'ubochi ikpe maa ya ikpe. N'ihia na ha cheghariri mgbe ha nuru nkwa Jona. Ma lee onye kariri Jona ukwu no n'ebe a. **42** N'ubochi ikpe ahụ kwa, eze nwanyi nke Ndidaga-eso ogbo a bilie boo ya ebubo. O ga-amakwa unu ikpe. N'ihia na o siri n'ebe di

uwa soturu bia nuru okwu amamihe Solomon. Ma ugbo a onye ahụ di ukwu karia Solomon no n'ebe a, ma unu juru i kwere na ya. **43** "Mgbe mmuo na-adighi ocha si n'ime mmadu puo, o na-agabiga n'ozara ebe mmiri na-adighi icho ebe izuika, ma o naghị achota ya. **44** Mgbe ahụ, o na-asi, 'Aga m alaghachi n'ulo m, ebe m si puta.' Mgbe o loghachiri, o na-achoputa na a zachara ulo ahụ dozie ya, o dikwaghi onye bichiri n'ime ya. **45** Mgbe ahụ, o na-apu gaa chota mmuo asaa ozo, ndi di njo karia ya onwe ya. Ha niile na-abata bia biri n'ime onye ahụ. Mee ka onodu ya di njo karia ka o di na mbu. Otu a ka o ga-adiri ndi bi n'ogbo a joro njo." **46** Mgbe o no na-agwa igwe mmadu ahụ okwu, nne ya na umunne ya bjara guzoro n'ezia nne eche ka ha gwa ya okwu. **47** Otu onye n'ime igwe mmadu ahụ gwara ya okwu si, "Lee, nne gi na umunne gi ndi nwoke na-achọ ihu gi n'ezia. Ha chorọ igwa gi okwu." **48** Ma o zara onye ahụ gwara ya okwu si, "Onye bu nne m? Olee ndi bu umunne m ndi nwoke?" **49** O turu ndi na-eso uzo ya aka, si, "Lee, ndi a bu nne m na umunne m ndi nwoke. **50** N'ihia na onye obula na-eme ihe Nna m bi n'eluigwe chorọ, bu nwanne m nwoke, na nwanne m nwanyi, nakwa nne m."

13 N'otu ubochi ahụ, Jisus hapuru ulo ahụ gaa n'onu mmiri ebe o noduru ala. **2** Igwe mmadu di ukwu biakwutere ya, nke mere ka o baa n'ime ugbo mmiri. N'ime ya ka o no na-ezi ndi mmadu no n'onu mmiri ahụ na-ege ya nti ihe. **3** O ji ilu gwa ha otutu ihe. O gwara ha si, "O nwere otu onye oru ubi gara iku mkpuru n'ubi ya. **4** Mgbe o na-agma mkpuru ndi a, ufodu n'ime ha dara n'akuku uzo ebe umu nnunu bjara turia ha loo. **5** Ma ufodu n'ime ha dara n'ala di nkume nkume. O dighi anya ha puputara, too, n'ihia na aja di n'ebe ahụ emighi emi. **6** Ma mgbe anwu mukwasiri ha, ha chanwuru, kpownuo, n'ihia na mgborogwu ha emikpughi emikpu n'ime ala. **7** Mkpuru ufodu danyere n'etiti ogwu, ogwu ahụ toputara kpagbuo ha. **8** Ma ufodu mkpuru dara n'ezia ala, miakwa otutu mkpuru. Ufodu miri mkpuru iri ato, ufodu iri isii, ufodu kwa otu nari. **9** Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru." **10** Emesia, ndi na-eso uzo

ya bjakwutere ya juo ya si, “Gini mere i ji na-agwa ndi a okwu n’ilu?” 11 O zaghachiri, “N’ihi na o bu unu ka e nyere imata ihe omimi niile nke alaeze eluigwe. Emeghi ka ndi ozo ghota ya. 12 Onye ahụ nwere ihe ka a ga-enyekwa ozo, ka o nwee karja. Ma onye na-enweghi ihe obula ka a ga-anapu o buladi ihe o nwere. 13 Nke a bu ihe mere m ji agwa ha okwu n’ilu: “N’ihi na ha na-ele anya, ma ha adighi ahụ uzo, ha na-ege nti, ma ha adighi anu ihe maobu aghota ya. 14 Nke a bukwa imezu amuma ahụ Aizaya buru si, “Unu ga na-anu, nukwa, ma unu agaghi aghota ihe obula. Unu ga na-ele anya, hukwa, ma unu agaghi ahụ ihe obula. 15 N’ihi na obi ndi nke a a maala abuba, dikwa arọ, ha adighi ejikwa nti ha anu ihe, ha mechikwara anya ha ka ha ghara ihu uzo. Ma o bughị otu a ha nwere ike jiri anya ha hu uzo, jirikwa nti ha nu ihe, sitekwa n’obi ha nwe nghota ma chigharia bjakwute m, ka m gwọọ ha.” 16 Ma ngozi na-adiri anya unu, n’ihi na ha na-ahụ uzo, na nti unu n’ihi na ha na-anukwa ihe. 17 N’ezie agwa m unu, otutu ndi amuma na ndi ezi omume ka o guru agu ihu ihe unu na-ahụ, ma ha ahughị ya, na inu ihe unu na-anu, ma ha anughị ya. 18 “Ugbu nurunu nkowa ilu ogha mkpuru ahụ. 19 Mgbe onye obula nuru ozioma nke alaeze ahụ, ma o ghotaghi ya, ajo onye ahụ na-abia napu ya ihe ahụ akuru n’obi ya. Nke a bu mkpuru ahụ nke dara n’okporozo. 20 Mkpuru nke dara n’ala nkume nochiri anya obi mmadu onye nuru ozioma ahụ, jirikwa oke onu nabata ya. 21 Ma ebe ha na-enweghi mgborogwu n’ime ha. Ha na-anọ nwa oge nta. Mgbe nsogbu maobu mkpagbu bjara n’ihi okwu ahụ, ngwangwa ha na-adachapu. 22 Mkpuru nke dara n’ala ahụ ogwu ogwu di nochiri anya obi mmadu onye nuru ozioma ahụ, ma ochicho nke uwa a, ya na itinye obi n’aku nke uwa a, kpagidere okwu di n’ime ya, mee ka o ghara imi mkpuru. (aiōn g165) 23 Ma mkpuru dara n’ala oma ahụ nochiri anya obi mmadu onye gere nti n’ozoma ahụ, ghatakwa ya. O na-amita mkpuru di nari, maobu iri isii, maobu iri ato karja ihe akunyere n’ime ya.” 24 O tuuru ha ilu ozo si, “Alaeze eluigwe di ka mmadu obula nke kuru ezi mkpuru n’ubi ya. 25 Ma n’otu abali, mgbe onye obula no n’ura, onye iro gara n’ubi ahụ kuo mkpuru na-epu ahijia n’etiti ezi mkpuru oka wiiti ahụ o kuru ma laa. 26 Mgbe mkpuru oka wiiti ndi ahụ puputara, meputa isi oka, ahijia ahụ bidokwara ito. 27 “Ndi oru onye nwe ubi ahụ bjara si ya, “Nna anyi ukwu, o bughị ezi mkpuru oka ka i kuru n’ubi gi? Ebeekwanu ka ahijia ndi a si bia?” 28 “Onye oru ubi ahụ zara ha si, ‘O bu onye iro m kuru ahijia ndi a.’ “Ndi oru ya juru ya si, ‘I chozo ka anyi gaa foputasia ha?’ 29 “Ma onye oru ubi ahụ siru ha, ‘O dighi, n’ihi na mgbe unu na-acho ihopu ahijia ndi ahụ, unu nwere ike site na-amaghi ama hopu ezi mkpuru oka wiiti. 30 Hapunu oka ahụ ka ha na ahijia ndi ahụ na-etokota, tutu ruo mgbe a ga-ewe ihe ubi. N’oge ahụ aga m enye ndi owuwe ihe ubi iwu si, burunu uzo chikotasia ahijia ndi a niile, kee ha n’ukwu n’ukwu, kpoo ha oku. Ma kpokotanu oka wiiti ndi a tinye ha n’oba m.” 31 O tukwara ilu ozo si ha, “Alaeze eluigwe di ka mkpuru mostaad nke onye oru ubi kuru n’ubi ya. 32 O bu ezie na o bu mkpuru dikarisiri nta karja mkpuru ubi niile, ma mgbe mkpuru a toro, o na-adi ukwu karja ihe niile a kuru n’ubi. O na-agho osisi buru ibu, nke umu nnunu na-ezuka ike n’alaka ya.” 33 O turu ha ilu ozo si, “Alaeze eluigwe di ka ihe na-eko achicha, nke nwanyị na-ewere gwakota n’utu oka e ji eme achicha, tutu ruo mgbe ihe iko achicha ahụ mere ka utu oka ahụ niile koo.” 34 Oge niile ka Jisọs na-eji ilu na-agwa ndi mmadu ndi a okwu. O nweghi oge obula o gwara ha okwu hapu jiri ilu. 35 O mere nke a ka okwu onye amuma kwuru mezu, si, “Aga m eji ilu kwuo okwu mgbe m na-agwa ha okwu. Aga m agwakwa ha ihe mmadu obula na-amaghi site n’oge e kere uwa.” 36 Emesja, o hapuru igwe mmadu ahụ baa n’ulo. Ndi na-eso uzo ya bjakwutere ya si ya, “Kwaraa anyi ihe ilu ahụ i turu putara, ilu banyere ahijia puru n’ubi a kuru oka.” 37 Jisọs zara ha si, “Nwoke ahụ kuru mkpuru ahụ bu Nwa nke Mmadu. 38 Ubi ahụ a ghanyere mkpuru ndi ahụ bu uwa. Mkpuru nke a kuru n’ubi ahụ nochiri anya umu nke alaeze ahụ. Ahijia ahụ puru n’ubi ahụ nochikwara

anya ụmụ ajoye ahụ. **39** Onye iro ahụ gara ụkọ mkpuru puru ahijia bu ekwensu. Owuwe ihe ubi nochiri anya ogwugwu oge. Ndi owuwe ihe ubi bukwa ndi mmuo ozi. (aiōn g165) **40** “Di ka e siri foputasia ahijia ahụ kpoo ha oku, otu a ka o ga-adị mgbe ụwa ga-agwu. (aiōn g165) **41**

Nwa nke Mmadu ga-ezipu ndi mmuo ozi ya ka ha gaa site n'alaeze ya foputasia ihe niile na-eme ka e mee mmehie, na ndi niile na-eme ajoye ihe. **42** Ha ga-atubakwa ha n'ime oke oku ahụ, ebe ha ga-anọ na-akwa akwa, na-atakwa ikikere eze. **43** Ma ndi niile bu ndi ezi omume ga-enwu di ka anyanwu n'ime alaeze Nna ha. Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru. **44** “Alaeze eluigwe di ka aku e zoro n'ubi, nke otu nwoke choputara zookwa ya ozo. Nwoke a jiri onu ree ihe niile o nwere, ma gaa zuta ubi ahụ. **45** “Ozo, alaeze eluigwe yiri nkume di oke onuahia nke onye na-azu ahia chotara. **46** Mgbe o huru nkume a, o ree ihe niile o nwere, were ego ya gaa zuru nkume a di oke onuahia. **47** “Ozokwa, alaeze eluigwe di ka ugbu e ji egbuazu, nke a wunyere n'ime osimiri, jiri ya jideazu di iche iche. **48** Mgbe ugbu a juru, ndi okuazu ahụ na-adoputa ya. Nodu ala hoputasia ndi di mma tinye ha n'ime nkata, ma tufuo ndi na-adighi mma. **49** Otu a ka o ga-adị n'ogwugwu oge. Ndi mmuo ozi ga-abia kewapu ndi ojoo site n'etiti ndi ezi omume, (aiōn g165) **50** ma tubakwa ha n'ime oke oku ahụ.

Ebe ha ga-anọ na-akwa akwa na-atakwa ikikere eze.” **51** O juru ha si, “Unu ghọtara ihe ndi a m na-ekwu?” Ha zara si ya, “E.” **52** O siru ha, “N'ih nke a, onye nkuzi nke iwu obula nke e mere ka o buru onye na-eso uzo alaeze eluigwe, di ka onyenwe ulo nke na-esite n'uloaku ya na-eweputa ihe ohuru na ihe ochie.” **53** Mgbe Jisọs tusiru ilu ndi a, o si ebe ahụ puo. **54** O rutere n'obodo ya, malite izi ha ihe n'ulo ekpere ha, nke a jukwara ha anya. Ha jurutara onwe ha ajuju na-asị, “Ebee ka o si nweta amamihe a? Ebee ka o si nweta ike iru ru ebube ndi a niile? **55** Nwoke a, o bughu nwa onye kapinta? O bu na-adighi akpo nne ya Meri? Jemis, Josef, Saimon na Judas, ha abughu umunne ya ndi ikom? **56** Umunne ya ndi inyom niile, ha anoghi n'etiti anyi? Olee ebekwa ka nwoke a si nweta ihe ndi

a?” **57** Iwe were ha n'ebe o no. Ma Jisọs gwara ha okwu si ha, “A na-asopuru onye amuma n'ebe niile, ma a dighi asopuru ya n'obodo a muru ya, nakwa n'ezinaulo nke ya.” **58** Ya mere, o rughi otutu ru ebube n'ebe ahụ, n'ih na ha enweghi okwukwe n'ime ha.

14 N'oge a Herod eze na-achị Galili nuru ihe banyere Jisọs. **2** O gwara ndi na-ejere ya ozi okwu si ha, “Onye a bukwanu Jon omee baptizim. O sitela na ndi nwuru anwu bilie dikwa ndu ozo. O bu ya mere ike iru ru ebube ndi a ji di n'ime ya.” **3** N'ih na, Herod jidere Jon kee ya agbu tinye ya n'ulo mkporo, n'ih Herodias nwunye Filip nwanne ya nwoke. **4** N'ih na Jon gwara ya, “O bughu ihe ziri ezi n'iwu ka i kpoo ya.” **5** Herod chorori igbu ya, ma o turu egwu ndi mmadu, n'ih na ha weere Jon di ka onye amuma. **6** Ma mgbe a na-eme mmemme icheta omumu Herod, ada Herodias tere egwu n'ihu Herod, na n'ihu ndi obia bira n'ubochi ahụ. Obi toro Herod uzo nke ukwu. **7** Nke a mere o ji nuu iyi kwee nkwa iny ya ihe obula o rioro. **8** Ma di ka nne ya si haziere ya, o rioro eze Herod si, “Nye m isi Jon omee baptizim n'efere ugbu a.” **9** Ariri a wutere eze Herod, ma n'ih iyi o nuru na n'ih ndi obia ya niile, o choghi ilaazu n'oku ya. O nyere iwu ka e meere ya ihe o choroo. **10** O ziri ozi ka e bipu isi Jon n'ulo mkporo. **11** E tinyere isi ya n'efere bunye nwaagboghohu ahụ. O naara ya bulaara nne ya. **12** Ndi na-eso uzo ya bira buru ozu ya gaa lie. Ha gara koro Jisọs ihe mere. **13** Mgbe Jisọs nuru akuko a, o banyere n'ugbo mmiri gaa n'ozara, ebe o ga-anoduru onwe ya. Ma mgbe igwe mmadu nuru ya, ha si obodo di iche iche sooro ya n'oku ala. **14** Mgbe o sitere n'ugbo mmiri ahụ ridata, o huru oke igwe mmadu. O nwere omjiko n'ebe ha no, gwoo ndi oria n'etiti ha. **15** N'oge anyasi ubochi ahụ, ndi na-eso uzo ya biakwutere ya si ya, “Chi na-achoo iji. Ebe a abukwagh i ebe ndi mmadu bi. O nweghi nri a ga-azuta n'ozara a. Zilaga igwe mmadu ndi a ka ha gaa n'ime obodo zoro onwe ha nri.” **16** Ma Jisọs gwara ha si, “O dighi mkpa na ha ga-ala. Nyenu ha nri ka ha rie.” **17** Ha zara ya si, “O bu naani ogbe achicha ise naazu abuo ka

anyị nwere.” 18 Ọ sịrị ha, “Wetaranụ m ha n’ebe a.” 19 Ọ gwara igwe mmadụ ahụ ka ha nọdu ala n’ahijia. O weere ogbe achicha ise na azụ abụọ ahụ welie anya ya elu nye Chineke ekele. Ọ nyawara achicha ahụ, nye ha ndị na-eso ụzọ ya, ndị na-eso ụzọ ya nyere ha igwe mmadụ ahụ. 20 Onye ọbụla riri rijuo afọ. Emesịa, ndị na-eso ụzọ Jisọs tụtụkọtara iberibe achicha dara n’ala tụtụjuo ha nkata iri na abụọ. 21 Ma ndị riri nri ahụ dị puku ụmụ nwoke ise, n’agụnyeghi ụmụ nwanyi, na ụmụntakiri. 22 Mgbe nke a gasiri, ọ gwara ndị na-eso ụzọ ya ka ha banye n’ugbo malite igafe ofe ọzọ nke osimiri ahụ. Ma ya onwe ya nọdurụ maka izilaga ndị mmadụ ahụ. 23 Mgbe ọ zilagasiri igwe mmadụ ahụ, ọ rigooro n’elu ugwu ikpe ekpere, naani ya. Mgbe oge anyasị ruru, naani ya nọkwa na-ebe ahụ. 24 Ma n’oge a ugbo mmiri ahụ esitela n’ebe ala dị nso gamie n’elu osimiri, ebili mmiri na-ebugharịkwa ya, n’ihi na ifufe ahụ na-emegide ya. 25 Ma ihe dị ka site n’elekere atọ ruo elekere isii nke ụtụtụ, Jisọs biakwutere ha, na-aga ije n’elu osimiri. 26 Mgbe ndị na-eso ụzọ ya hụrụ ya ka ọ na-aga ije n’elu osimiri ahụ, obi ọrọ ha mmiri, ha sị, “Ọ bụkwanụ mmụọ o!” Ha tiri mkpu n’ihi egwu. 27 Ma ngwangwa Jisọs sịrị ha, “Nweenụ obi ike! O bụ m; unu atụla egwu.” 28 Pita zara ya, “Onyenwe anyị, ọ bụrụ na ọ bụ gi, sị m biakwute gi n’elu mmiri.” 29 Ọ sịrị ya, “Bia!” Pita sitere n’ugbo ahụ pụta, bido iga ije n’elu mmiri ijekwuru Jisọs. 30 Ma mgbe ọ hụrụ oke ebili mmiri ahụ ka ọ na-amaghari; egwu tūrụ ya. Ma mgbe ọ malitere imikpu n’ime mmiri ahụ, o tiri mkpu sị, “Onyenwe m! Zọpụta m!” 31 Na-atufughị oge, Jisọs setipurụ aka ya dọpụta Pita. Ọ sịrị ya, “Gị onye okwukwe nta, n’ihi ginị ka i ji nwee obi abụọ!” 32 Ma mgbe ha ribanyere n’ime ugbo ahụ ifufe ahụ kwusikwara. 33 Ndị ahụ nọ n’ugbo ahụ kpọrọ isiala nye ya sị, “N’ezie, i bụ Ọkpara Chineke.” 34 Mgbe ha gafere n’ofe nke ọzọ, ha bjarutere n’ala Genesaret. 35 Mgbe ndị obodo ahụ matara na ọ bụ ya, ha zisara ozi gburugburu obodo niile ahụ, ma dutere ya ndị niile ahụ na-adighi ike. 36 Ha rịọrọ ya ka o kwenye ka ha metụ ọ

buladi ọnu uwe ya aka. Ndị niile meturụ ya aka ka a gworo.

15 Mgbe ahụ, ụfọdu ndị Farisii na ndị ozizi iwu si Jerusalem biakwute Jisọs juru ya ajuju sị, 2 “Gini mere ndị na-eso ụzọ gi adighi erube isi n’omenaala ndị okenye? Ha anaghị akwọ aka ha tupu ha erie nri.” 3 Ọ zara ha sị, “Gini mere unu ji na-ada iwu Chineke n’ihi omenaala unu? 4 N’ihi na Chineke sịrị, ‘Sọpuru nne gi na nna gi,’ na, ‘onye ọbụla kwujorọ nna maobu nne ya ka e gbuo ya.’ 5 Ma unu na-asị, ọ bụrụ na onye ọbụla ga-asị nna maobu nne ya, ihe ọbụla bụ nke i gara erite n’aka m bụ ‘onyinye diri Chineke.’ 6 N’ihi ya, ha agaghị eji ya asọpuru nna ha maobu nne ha. N’uzọ di otu a, unu na-eme ka okwu Chineke buri ihe efu n’ihi omenaala unu. 7 Ndị ihu abuo! Amuma ahụ Aizaya buru banyere unu bu eziokwu. Mgbe o kwuru si, 8 “Ndị a ji egbugbere ọnu ha na-asopuru m, ma obi ha di anya n’ebe m nọ. 9 Ofufe ha na-eke m bu ihe efu, ozizi ha bukwa ihe mmadu nyere n’iwu.” 10 Mgbe ahụ, ọ kpọrọ igwe mmadụ ahụ, sị ha, “Geenụ ntị, ghotakwanu. 11 Ọ bughị ihe banyere mmadu n’onu na-emeru ya, kama ọ bụ ihe si n’onu onye ahụ puta na-emeru ya.” 12 Ndị na-eso ụzọ ya biakwutere ya sị, “I makwa na obi adighi ndi Farisii mma n’ihi okwu ahụ i kwuru?” 13 Ma ọ zara sị ha, “Osisi ọbụla Nna m nke eluigwe na-egighi aka ya kuo ka a ga-ehopu. 14 Ya mere, unu echegbula onwe unu, n’ihi na ha bu ndi ndu kpuru isi. Ma ọ buri na onye isi eduo onye isi ibe ya ha abuo adaba n’ime olulu.” 15 Pita siri ya, “Kowaara anyi ihe ilu a putara.” 16 Ọ juru ha sị, “Unu ọ ka di ka ndi na-enweghi nghota? 17 Ọ bụ na unu aghotaghi na ihe ọbula nke na-aba n’onu na-aga n’ime afọ, sika n’ebe ahụ a nyupụ ya n’ulo nsi? 18 Ma ihe si mmadu n’onu puta na-esi ya n’obi aputa. Ọ bụ ihe di otu a na-emeru mmadu. 19 N’ihi na ọ bụ n’ime obi mmadu ka echiche ime ihe ojoo ndi a si aputa: igbu mmadu, ikwa iko niile, ikwa iko nke ndi ikom nwere nwunye na ndi inyom nwere di, na izu ohi, na ama ugha, na nkwalu. 20 Ihe ndi a bu ihe na-emeru mmadu, ọ bughị ma mmadu kworo aka tupu o rie nri, maobu na ọ kwoghị.”

21 Jisọs hapuru obodo ahụ gaa n'akuku obodo Taja na Sajdon. 22 N'ebe ahụ, otu nwanyị onye Kenan bi n'obodo ahụ biakwutere ya riọọ ya si, "Onyenwe m, nwa Devid, biko meere m ebere. Ada m nwanyị nwere ajo mmuo n'ime ya nke na-esogbu ya oge niile." 23 Ma o gbara ya nkịtị. Emesịa ndị na-eso ụzọ ya biakwutere ya riọ ya si ya, "Chulaa nwanyị a! Lee ka o si eti mkpu na-esogharị anyi!" 24 O zara si, "Ezitere m naani ijekwuru aturu furu efu nke ulo Izrel." 25 Ma o biara daa n'ukwu ya riọọ ya si, "Onyenwe m, nyere m aka!" 26 O zara si, "O zighi ezi na a ga-ewere nri umuntakiri tupuru nkita." 27 O zara si, "O bu eziokwu Onyenwe m. Ma a na-ekwekwa ka umu nkita no n'okpuru tebul rie iberibe nri nke na-esi n'elu tebul ha daa n'ala." 28 Jisọs zara si ya, "Nwanyị, okwukwe gi di ukwu! Laa, e meelara gi ihe i na-arijo." N'otu oge ahụ a gworo ada ya. 29 Jisọs hapuru ebe ahụ loghachi n'akuku osimiri Galili. O rigooro n'elu ugwu ndu ala. 30 Igwe mmadu di ukwu biakwutere ya. Ha duteere ya ndi ngwuro, na ndi isi, na ndi aka ha na ndi ukwu ha kponwuru akponwu, na ndi ogbi, na otutu ndi ozo. Ha togboro ha n'ukwu ya, o gwokwara ha niile. 31 O turu mmadu niile n'anya mgbe ha huru ndi ogbi ka ha bidoro ikwu okwu. Mgbe ha hukwara na a gworo ndi aka ha, na ndi ukwu ha nwuru anwu, o jukwara ha anya ihu na ndi ngwuro gara ije, na ndi isi hukwara uzo. Ha toro Chineke nke Izrel. 32 Jisọs kporo ndi na-eso uzo ya si ha, "Ana m emere igwe mmadu ndi a obi ebere, n'ih i na mu na ha anola ubochi ato n'ebe a, ma ha eribeghi nri obula. Agaghi m ezilaga ha na-erighi nri, n'ih i na ha nwere ike ida n'uzo." 33 Ndi na-eso uzo ya sir i, "Ebee ka anyi ga-enweta nri ga-ezuru igwe mmadu ndi a n'ozara a?" 34 Jisọs juru ha si, "Ogbe achicha ole ka unu nwere?" Ha sir i ya, "Ogbe achicha asaa na azu ole na ole." 35 O gwara igwe mmadu ahụ ka ha ndu ala. 36 O weere ogbe achicha asaa na azu ole na ole ahụ kelee Chineke ekele. O nyawasiri ha, nye ndi na-eso uzo ya. Ndi na-eso uzo ya nyekwara igwe mmadu ahụ. 37 Onye obula n'ime ha riri, rijuo afo. Ndi na-eso uzo ya tutukotara iberibe ndi foduru nke juru nkata

asaa. 38 Ndi riri nri ahụ di puku umu nwoke anọ, n'agunyeghi ndi nwany i na umuntakiri. 39 Mgbe o zilagara igwe mmadu ahụ, o banyere n'ugbo mmiri gafee osimiri, biaruo n'obodo Magadan.

16 Ndi Farisii na ndi Sadusii biakwutere Jisọs inwa ya onwunwa. Ha gwara ya si, "Gosi anyi ihe iribama si n'eluigwe." 2 O zara ha, "Mgbe o ruru anyasi unu na-asi, 'Ihu eluigwe ga-adi mma n'ih i na o na-acha uhie uhie.' 3 N'ututu unu na-asi, 'Anyi ga-enwe mmiri ozuzo taa n'ih i na ihu eluigwe na-acha uhie uhie ma na-eji oji.' Lee na unu puru ikowa ihu eluigwe, ma unu apughi isite n'ih e iribama ndi a unu na-ahụ anya kwaa ihe oge a anyi no n'ime ya putara. 4 Ajo ogbo nke juputara n'ikwa iko, nke na-ariokwa ihe iribama. O nweghi ihe iribama ozo a ga-egosi ya kariya ihe iribama Jona." Mgbe ahụ o sitere n'ebe ahụ ha no puo. 5 Mgbe ha gafesiri n'ofe ozo, ndi na-eso uzo ya chetara na ha ejighi achicha obula. 6 N'oge ahụ kwa, Jisọs duru ha odu si ha, "Lezienụ anya, ma na-ezekwa ihe ndi na-eko achicha ndi Farisii na ndi Sadusii." 7 Ha malitere na-ekwuri n'etiti onwe ha, na-asi, o bu n'ih i na anyi ewetagh i ogbe achicha obula. 8 Ebe o bu na Jisọs matara ihe ha na-eche, o sir i, "Unu ndi okwukwe nta! Gini mere unu ji na-esogbu onwe unu n'ih i na unu enweghi achicha? 9 Olee mgbe unu ga-amata ihe? O bu na unu echetagh i puku mmadu ise ahụ m jiri ogbe achicha ise mee ka ha rijuo afo? O bu nkata ole ka unu tutujuru? 10 Unu echetakwagh i na m ji ogbe achicha asaa zuo puku mmadu anọ? Iberibe achicha juru nkata ole ka unu tutukotara? 11 Gini mere unu aghotagh i na o bughi ihe banyere achicha ka m na-ekwu? Cheenụ onwe unu nche n'ebe ihe na-eko achicha ndi Farisii na ndi Sadusii no." 12 Mgbe ahụ ka ha ghotara na ihe o na-akowara ha abughi ihe banyere ihe na-eko achicha nke a na-ata ata, kama o bu ihe banyere ozizi ndi Farisii na ndi Sadusii. 13 Mgbe Jisọs biaruru obodo a na-akpo Sizaria Filipai, o juru ndi na-eso uzo ya ajuju si ha, "Onye ka ndi mmadu na-asi na Nwa nke Mmadu bu?" 14 Ha zara ya si, "Ufodu na-asi na i bu Jon omee baptizim, ufodu

na-asị na i bụ Ịlajja, ndị ọzọ na-asịkwa na i bụ Jeremaya, maọbụ otu n'ime ndị amụma.” 15 Ọ jụrụ ha si, “Ma unu onwe unu, ọ bụ onye ka unu na-asị na m bụ?” 16 Saimon Pita zara si ya, “I bụ Kraịst ahụ, Ọkpara Chineke dị ndụ.” 17 Jisọs gwara ya si, “Saimon Pita nwa Jona, i bụ onye a ọziri agọzi, n'ihu na anụ ahụ na ọbara ekpugheghị ya nye gị. Kama, ọ bụ Nna m bi n'eluigwe mere ka i mata ya. 18 Ma mụ onwe m na-agwa gị, na gị onwe gị bụ Pita. Ọ bụkwa n'elu nkume a ka m ga-ewu ụlọ chọchị m. Ike niile nke ọkụ ala mmụọ apughikwa iguzo megide ya. (Hadēs 986) 19 Aga m enye gị mkpisi igodo alaeze eluigwe. Ihe ọbụla i ga-eke agbụ n'elu ụwa, ka a ga-ekekwa agbụ n'eluigwe. Ihe ọbụla i ga-atọpụ n'agbụ n'ụwa, a ga-atọpukwa ya n'eluigwe.” 20 Mgbe ahụ, o nyere ndị na-eso ụzọ ya iwu ka ha ghara ime ka onye ọbụla mata na ya bụ Kraịst ahụ. 21 Site n'oge ahụ Jisọs malitere ikwara ndị na-eso ụzọ ya, na ya aghaghị iga Jerusalem, ebe ọ ga-ahụ ọtụtụ ahuhụ dị iche iche site n'aka ndị okenye, na ndịisi nchụaja, na ndị ozizi iwu. O mere ka ha mata na aghaghị igbu ya, ma n'ubochi nke atọ, a ga-eme ka o site n'onwụ bilie. 22 Pita duuru ya pụọ n'otu akụkụ, nọdụ n'ebe ahụ baara ya mba si ya, “Onyenwe m, Chineke ekwela. Ihe ndị a agaghị adakwasị gị!” 23 Ma o chigharịrị si Pita, “Si n'ebe m nọ pụọ, ekwensu! I bụ ihe mgbochi nye m. N'ihu na ihe i na-eche echiche ya bụ naanị echiche mmadụ, ọ bughị uche Chineke.” 24 Mgbe ahụ Jisọs gwara ndị na-eso ụzọ ya si, “Ọ bụrụ na onye ọbụla achọọ ibụ onye na-eso ụzọ m, ya buru ụzọ jụ onwe ya, buru obe ya, soro m n'azụ. 25 N'ihu na onye ọbụla na-eche ndụ ya nche ka ọ hapụ ifunari ya ga-atufu ya. Ma onye ọbụla tufuru ndụ ya n'ihu m, ga-achotakwa ya. 26 N'ihu na uru gini ka mmadụ nwetara ma ọ bụrụ na o ritechaa ụwa niile n'uru ma tufuo ndụ ya? Maọbụ gini bụ ihe ahụ dị n'ụwa nke mmadụ ga-eji gbanwee ndụ ya? 27 N'ihu na Nwa nke Mmadụ ga-abia n'ebube nke Nna ya, ya na ndị mmụọ ozi ya. Mgbe ahụ ka ọ ga-ekpe onye ọbụla ikpe dị ka ọrụ ya si dị. 28 “N'ezie asị m unu, ụfọdụ n'ime ndị guzo n'ebe, agaghị edetu

onwụ ire, tụtụ ha ahụ Nwa nke Mmadụ ka ọ na-abia n'alaeze ya.”

17 Mgbe ubochi isii gasiri, Jisọs kpọrọ Pita, na Jemis na Jon nwanne ya, rigoro n'ugwu di elu ebe naanị ha nọduru. 2 N'ebe ahụ a gbanwere odidi ya n'ihu ha, ihu ya na-enwupụ di ka anyanwụ, uwe ya chapukwara di ka ihè. 3 N'otu ntabi anya ahụ, ha hụrụ Mosis na Ịlajja ka ha na ya na-ekwurita okwu. 4 Mgbe ahụ Pita sirị Jisọs, “Onyenwe anyị. Ọ di mma ka anyi niile nọdụ n'ebe a. Ọ bụrụ na i ga-enye m ike, aga m ewu ụlọ ikwu atọ n'ebe a. Otu n'ime ụlọ ndi a ga-abụ nke gi, otu nke Mosis, nke ọzọ nke Ịlajja.” 5 Mgbe ọ ka kpụ okwu n'onụ, igwe ojii nke na-enwu enwu kpuchiri ha, olu sitere n'igwe ojii ahụ daa si, “Onye a bụ Ọkpara m, onye m hụrụ n'anya, onye ihe ya di m ezi mma. Geenụ ya ntị.” 6 Mgbe ndi na-eso ụzọ ya nuru olu a, ha dara n'ala n'ihu egwu. 7 Ma Jisọs jekwuuru ha metụ ha aka si ha, “Bilienụ, unu atula egwu.” 8 Mgbe ha lelitere anya ha, o nwekwaghị onye ọzọ ha hụrụ ma ọ bughị naanị Jisọs. 9 Ma mgbe ha si n'elu ugwu ahụ na-arịdata, Jisọs nyere ha iwu, si, “Unu agwala onye ọbụla ihe unu hụrụ tutu ruo mgbe Nwa nke Mmadụ ga-esi n'onwụ bilie.” 10 Ndi na-eso ụzọ ya juru ya si, “Gini mere ndi ozizi iwu ji na-ekwu na Ịlajja aghaghị ibụ ụzọ bia?” 11 Ọ zara si, “Ọ bụ ezie, Ịlajja na-abia, ọ ga-emekwa ka ihe niile di ka ọ di na mbụ. 12 Ma Ịlajja abialari, ma ndi mmadụ amataghị ya. Kama ndi mmadụ emeela ya ihe ojọo di iche iche. Otu a kwa ka mụ onwe m bụ Nwa nke Mmadụ ga-esi ahụ ahuhụ site n'aka ha.” 13 Mgbe ahụ ndi na-eso ụzọ ya ghotara na ọ bụ Jon omee baptizim ka ọ na-ekwu banyere ya. 14 Mgbe ha bjarutere n'ebe igwe mmadụ ahụ nọ, otu nwoke bjakwutere ya gbuo ikpere n'ihu ya, 15 rịọọ ya si, “Onyenwe m, biko, meere nwa m nwoke ebere, n'ihu na akwukwụ na-adọ ya. Ọ na-ata oke ahuhụ, ọtụtụ mgbe ọ na-adaba n'ime ọkụ maọbụ n'ime mmiri. 16 Ma ekuteere m ya ndi na-eso ụzọ gi ka ha gwọọ ya, ma ha enweghị ike ime ka ahụ di ya mma.” 17 Jisọs zara si, “Unu ogbo a na-enweghị okwukwe, ndi na-adighi erubekwa isi. Ruo ole mgbe ka mụ na unu ga-

anọ? Ruo ole mgbe ka m ga-anọ na-anagide ekweghị ekwe unu? Kpọtaranụ m nwata ahụ n'ebe a." **18** Jisọs baara mmụọ ojọọ ahụ mba, mee ka o si n'ime nwata ahụ pụta. Otu mgbe ahụ, mmụọ ojọọ ahụ pụtara, nwata ahụ bụ onye agwọkwara n'otu oge ahụ. **19** Mgbe e mesiri, ndị na-eso ụzọ Jisọs biakwutere ya na nzuzo jụọ ya si, "Gini mere o ji siere anyi ike ichupu mmụọ ojọọ ahụ?" **20** O si ri ha, "O bụ n'ihu na okwukwe unu nwere esighi ike. N'ezie, agwa m unu, o buru na unu e nwere okwukwe nke di nta ka mkpuru mstaadi, unu nwere ike i si ugwu a, 'Site n'ebe a wezuga onwe gi,' o ga-aputakwa. O dighi ihe unu na-agaghi enwe ike ime. **21** Ma mmụọ ojọọ di otu a agaghi apu, ma o bughi naanị site n'ikpe ekpere na ibu onu." **22** Mgbe ha gbakoro na Galili, Jisọs gwara ha si, "A ga-arara Nwa nke Mmadu nye n'aka ndi mmadu. **23** Ha ga-egbukwa ya, ma n'ubochi nke ato a ga-eme ka o si n'onwu bilie." Nke a wutere ha nke ukwu. **24** Mgbe ha bjaruru na Kapanom, ndi na-ana utu n'ihu ulonso biakwutere Pita juo ya si, "Onye ozizi unu o dighi atu utu ulonso?" **25** Pita zara ha si, "E, o na-atu utu." Mgbe o batara n'ulo, Jisọs buru uzo juo ya si, "Gini ka i chere banyere nke a Saimon? O bu n'aka ndi ole ka ndi eze uwa si anakota utu taks? O bu n'aka umu ha, ka o bu n'aka ndi obia?" **26** Ma mgbe Pita zara ya si, "O bu site n'aka ndi obia." Jisọs si ri ya, "O di mma. Iwu ejighi ndi bu umu. **27** Ma otu o di, achoghi m ka anyi mee ka iwe wee ha. Gaa n'osimiri ahụ tunye nko azu gi n'ime ya. Meghe onu azu mbu i ga-egbute. I ga-ahụ otu mkpuru ego n'ime onu ya. Were ya nye ha, ka o buru utu nke mu na gi."

18 N'oge ahụ kwa, ndi na-eso ụzọ Jisọs biakwutere ya juo ajuju si, "Olee onye di ukwu karja ibe ya n'alaeze eluigwe?" **2** O kporo otu nwantakiri, onye o mere ka o guzoro n'etiti ha, **3** o si ri, "N'ezie, agwa m unu, o buru na unu agbanweghi ma diri ka umuntakiri, unu agaghi aba n'alaeze eluigwe. **4** Onye obula wedara onwe ya ala di ka nwantakiri a bu onye dikarisiri ukwu n'alaeze eluigwe. **5** Onye obula nabatara nwantakiri di otu a n'ihu m, bu onye nabatara m. **6** "Ma o buru na onye obula n'ime

unu emee ka otu n'ime ndi a di nta, bu ndi tukwasiri m obi, jehie n'okwukwe ya, o kaara onye ahụ mma na e kedoru ya nkume igwe nri n'olu, tunye ya n'oke osimiri ka mmiri rie ya. **7** Ahu hu ga-adiri uwa n'ihu ihe ndi na-eme ka mmadu jehie. Ihe ndi na-eme ka mmadu daba n'onwunwa aghaghi ibia, ma ahuhu ga-adiri onye ahụ nke o ga-esite n'aka ya bia. **8** N'ihu nke a, o buru na aka gi maobu ukwu gi na-eme ka i jehie, gbupu ya tufukwaa ya. O kaara gi mma inwe orusi maobu daa ngwuro baa na ndu, karja na i ga-enwe aka abuo maobu ukwu abuo, a tunye gi n'oku ebighi ebi. (aiōnios g166) **9** Ozo, o buru na anya gi na-eme ka i jehie, gbupu ya tufuo. O ga-akara gi mma na i nwere otu anya baa na ndu, karja inwe anya abuo, a tunye gi n'oku ala mmu. (Geenna g1067) **10** "Lezienyanya ka unu ghara ileda otu n'ime umuntakiri ndi a anya. N'ihu na n'eluigwe, ndi mmu ozi ha na-anọ n'ihu Nna m mgbe niile. **11** N'ihu na Nwa nke mmadu bira izoputa ndi furu efu. **12** "Gini ka unu chere? O buru na o di onye nwere nari aturu, ma otu n'ime ha akpafuo, gini ka o ga-eme? O gaghi ahapu iri aturu itoolu na itoolu foduru puo jeharia n'ugwu na ndida niile, icho aturu ahụ kpafuru akpafu? **13** O burukwa na o chota ya, gini ka o ga-eme? N'ezie, agwa m unu, o ga-anuri oke onu n'ihu otu aturu a karja iri aturu itoolu na itoolu ndi ozo ahụ na-agahieghi uzo. **14** Ya mere, o bughi nzube Nna m nke bi n'eluigwe ka otu n'ime umunta ndi a ala n'iyi. **15** "O buru na nwanna gi emehie megide gi, jekwuru ya ebe naanị gi na ya no, tuo ya mmehie n'anya. O buru na o gee gi nti, i ritela nwanna gi n'uru. **16** Ma o buru na o geghi gi nti, kporo otu onye maobu mmadu abuo ozo laghachi azu n'ebe o no, 'ka okwu obula ekwuru buru nke mmadu abuo maobu ato ga-agba akaebe banyere ya.' **17** O buru na o geghi ha nti, gwa ndi choochi, ma o buru na o geghi kwa o buladi ndi choochi nti, were ya di ka onye mba ozo maobu onye ona utu. **18** "N'ezie, asi m unu, na ihe obula unu kere agbu n'ua a, e keela ya rii agbu n'eluigwe. Ihe obula kwa unu topuru n'ua, a topukwala ya rii n'eluigwe. **19** "Ozo, ana m agwa unu n'ezie a si, o buru na mmadu

abụọ n'etiti unu ekwekorita n'ụwa banyere ihe ọbụla unu na-arịọ n'ekpere Nna m bi n'eluigwe ga-emezuru unu ihe ahụ. **20** N'ihị na ebe ọbụla mmadụ abụọ maqbu atọ zukọtara n'aha m, mụ onwe m nọ n'etiti ha.” **21** Mgbe ahụ Pita bjakwutere ya juo ya ajuju si, “Onyenwe anyi, ọ bu ugboro ole ka m ga-agbaghara nwanne m nke mehiere megide m? Ọ bu ugboro asaa?” **22** Jisọs zara si ya, “Ọ bughị ugboro asaa. Kama i ga-agbaghara ya ruo iri ugboro asaa ụzọ asaa. **23** “A ga-eji alaeze eluigwe tūnyere eze ahụ kpebiri ka ya na ndị ọrụ ya guzie ego ya ha ji. **24** Mgbe ha malitere na-apiazi, a kpọtara eze ahụ otu onye nke ji ya ụgwọ ruru puku talenti iri. **25** Nwoke ahụ enweghị ihe ọ ga-eji kwūọ ụgwọ o ji. Nna ya ukwu nyere iwu ka e refuo ya na nwunye ya na ụmụ ya, na ihe niile o nwere, ka akwughachi ụgwọ o ji. **26** “Ma ohu ahụ dara n'ala, gbukwaa ikpere ya n'ala, rịọ ya arịrịọ si, ‘Onyenwe m, biko, nwee ntachiobi n'ebe m nọ. Aga m akwughachikwa gi ụgwọ niile m ji gi.’ **27** Nna ukwu onye ọrụ ahụ nwere ọmịiko n'ebe ọ nọ, meere ya ebere. Ọ sirị ya akwughachila ụgwọ o ji ọzọ. **28** “Ma mgbe ohu ahụ sitere n'ebe ahụ puo, ọ huru otu ohu ibe ya ji ya ụgwọ otu narị denari. O jidere ya n'aka ike, machie ya aka n'akpiri, si ya, ‘Kwughachi m ụgwọ i ji m ugbo a.’ **29** “Ya mere, ohu ibe ya ahụ dara n'ala n'ihu ya rịọọ ya ka o nye ya nwantinti oge. Ọ rịọkwara ya si, ‘Enyi m, biko nwee ntachiobi, aga m akwughachi gi ụgwọ m ji gi.’ **30** “Ma o kwenyeghi, kama ọ gara tūba ya n'ulo mkporo, ebe ọ ga-anọ ruo mgbe ọ kwusiri ụgwọ niile o ji ya. **31** Mgbe ndi ohu ibe ya huru ihe mere, o wutere ha nke ukwu. Ha jekwuru Nna ha ukwu koro ya ihe niile ndi a. **32** “N'ihị nke a Nna ya ukwu kporo ohu ahụ si ya, ‘Ohu obi ojoo! Agbaghara m gi ụgwọ ahụ niile i ji, n'ihị na i rịrọ m arịrọ. **33** Ọ bu na i kwesighi inwe obi ebere n'ebe ohu ibe gi nọ, di ka m si mere gi ebere?’ **34** N'ihị iwe, Nna ya ukwu nyefere ya n'aka ndi nche na-eche ndi nọ n'ulo mkporo ka ha taa ya ahuhu, ruo mgbe ọ kwuchara ụgwọ niile o ji. **35** “Otu a ka Nna m bi n'eluigwe ga-emekwa unu, ma ọ buru na unu ejighi obi unu niile gbaghara ụmunnna unu.”

19 Mgbe Jisọs kwusiri okwu ndi a, o hapuru Galili gaa na mpaghara Judia, nke di n'ofe osimiri Jodan. **2** Igwe mmadu di ukwu sooro ya. Ọ gwokwara ndi ahụ na-esighi ike n'etiti ha n'ebe ahụ. **3** Ufodu ndi Farisii bjakwutere ya i nwalee ya, si, “O ziri ezi n'iwu na nwoke ga-agbara nwunye ya alukwaghi m n'ihị ihe ọbula?” **4** Ọ zara ha si, “Ọ bu na unu agutabeghi na akwukwo nsọ, na Onye kere ha na mbu kere ha nwoke na nwanyi. **5** N'ihị nke a ka nwoke ga-eji hapu nne ya na nna ya e jikota ya na nwunye ya. Ha abuo ga-abukwa otu anu ahụ. **6** Ya mere, ha abukwaghi mmadu abuo ozo, kama otu anu ahụ. Ya mere, ihe Chineke jikotara, ka mmadu obula atosala ya.” **7** Ha juru ya si, “Gini mekwaranu Mosis ji nye iwu si na nwoke obula nwere ohere ide akwukwo alukwaghi m nye nwunye ya?” **8** Ọ zara ha si ha, “Ọ bu n'ihị na unu bu ndi mkporochi obi, ya mere Mosis jiri hapu unu ka unu gbaa nwunye unu alukwaghi m; ma ọ dighi otu a site na mbu. **9** Ma ana m asi unu, onye obula ga-hapu nwunye ya luru onye ozo, ma ọ bughị n'ihị na o jidere nwunye ya na mmehie ikwa iko, onye ahụ emeela mmehie ikwa iko ma ọ luo nwanyi ozo.” **10** Ndi na-eso ụzọ ya sirị ya, “Ọ buru na o si otu a diri, ọ ka mma na mmadu alughi nwunye ma oli.” **11** Ma ọ zara si ha, “Ọ bughị mmadu niile ga-anagide okwu a. Naanị ndi e nyere ike ime ya ga-anagide ya. **12** Ma ufodu ndi mmadu ka a muru ka ha buru onozu, ndi ozo bukwa ndi mmadu ibe ha mere otu a. Ndi ozo dikwa ndi jiri aka ha horo ibu onozin'ihị alaeze eluigwe. Onye puru inara nke a, ya nara ya.” **13** Mgbe ahụ e kuteere ya umuntakiri ka o bikwasị ha aka, kpeekwara ha ekpere. Ma ndi na-eso ụzọ ya baara ndi kutere ha mba. **14** Ma Jisọs sirị ha, “Kweenu ka umuntakiri bjakwute m, unu egbochikwala ha. N'ihị na alaeze eluigwe bu nke ndi di otu a.” **15** O bikwasiri ha aka n'isi gozie ha niile tupu ọ hapu ha puo. **16** Otu onye bjakwutere ya, juo ya ajuju si, “Ezi onye ozizi, olee ezi ihe m ga-eme ka m keta ndu ebighi ebi?” (aiōnios g166) **17** Jisọs sirị ya, “Gini mere i ji aju m ajuju banyere ihe bu ezi ihe? Ọ di naanị otu onye nke bu ezi mmadu. Ọ buru na i choro iba n'ime ndu

ahụ, debe iwu niile e nyere.” **18** Ọ juru ya ajuju si, “Olee iwu ndi m ga-edebe?” Jisọs zara ya, “Egbula mmadu, akwala iko, ezula ohi, ekwula okwu ugha. **19** Sopuru nne gi na nna gi. Ozo, hukwa onye agbataobi gi n’anya di ka onwe gi.” **20** Nwkorobia ahụ sirị ya, “Edebezuchaala m iwu ndi a siteri na mgbe m di na nwata. Gini ozo foduru m ime?” **21** Jisọs zara si ya, “O buru na i choro ibu onye zuruoke n’ezie, laa n’ulo gi ree ihe niile i nwere, nyekwa ndi ogbenye ego i retara. I ga-enwe aku n’eluigwe, mgbe ahụ, biakwa soro m.” **22** Mgbe nwkorobia ahụ nuru okwu a, o lara na mwute, n’ihi na o bu ogaranya. **23** Mgbe ahụ Jisọs gwara ndi na-eso uto ya si, “N’ezie agwa m unu, o bu nnoo ihe siri ike na onye ogaranya ga-abanye n’alaeze eluigwe. **24** Ozokwa, asi m unu, o diiri inyinya kamel mfe igafe n’anya agiga, kariya ogaranya ibanye n’alaeze Chineke.” **25** Okwu a o kwuru turu ndi na-eso uto ya n’anya. Ha sirị, “O buru na o si otu a diri, onye kwanu ka a ga-azoputa?” **26** Jisọs legidere ha anya si ha, “N’ebe mmadu no nke a bu ihe a na-apughi ime, ma o dighi ihe rara ahụ ime n’ebe Chineke no.” **27** Mgbe ahụ Pita juru ya si, “Lee, anyi ahapula ihe niile soro gi, gini ga-abu ugwo oru anyi?” **28** Jisọs zara si ya, “N’ezie agwa m unu, mgbe a ga-agbanwe ihe niile, mgbe Nwa nke Mmadu ga-anokwasị n’elu ocheeze ebube ya, n’alaeze ahụ, n’ezie, unu bu ndi na-eso uto m ga-anokwasị n’ocheeze iri na abuo ahụ, na-ekpe ebo iri na abuo nke Izrel ikpe. **29** Onye obula hapuru ulo ya, na umunne ya nwoke, na umunne ya nwanyi, na nne ya na nna ya, na umuntakiri ya, maobu ala o nwere, soro m, ga-anata di ka ugwo oru okpukpu nari ihe o hapuru, natakwa alaeze. O ga-eketakwa ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **30** Ma otutu ndi bu uto ga-abu ndi ikpezu, ma ndi ikpezu ga-abukwa ndi bu uto.”

20 “Ihe ozo a ga-eji tunyere alaeze eluigwe bu nwoke nwere ala ubi, onye puru n’isi ututu ikpota ndi oru ga-arụ oru n’ubi vaini ya. **2** Ya na ndi oru ahụ kwekotara na o ga-akwu ha otu denari, n’ihi oru ubochi ahụ. Emesja o zigara ha n’ubi vaini ya. **3** “Mgbe o puru n’ihe di ka elekere itoolu nke ututu, o sitere n’ebe a na-

akpota ndi oru na-agafe hu ndi ozo ka ha guzoro n’oma ahia na-enweghi oru ha na-arụ. **4** O sirị ha, ‘Unu onwe unu gaakwanu ruo oru n’ubi vaini m, ihe obula ziri ezi ka m ga-akwu unu.’ **5** Ya mere ha gara. “O pukwara n’elekere iri na abuo na elekere ato nke ehie, ma meekwa otu ihe ahụ. **6** Mgbe o ruu elekere ise nke anyasi, o puru hu ndi ozo ka ha guzoro. O juru ha ajuju si, ‘Gini mere unu ji guzoro n’ebe a taa niile narughi oru?’ **7** “Ha zara si ya, ‘N’ihi na o dighi onye kporo anyi oru.’ “O gwara ha si, ‘Unu onwe unu gaakwanu ruo oru n’ubi vaini m. Aga m akwukwa unu ihe di mma.’ **8** “Mgbe o ruu oge anyasi, onye nwe ubi vaini ahụ gwara onye na-ekotara ya ndi ahụ anya si, ‘Kpokota ndi oru ahụ kwuo ha ugwo, site na ndi ikpezu biara oru ruo na ndi bu uto.’ **9** “Mgbe ndi a kporo oru n’elekere ise anyasi naara ego ha, a kwuru ha otu denari, otu denari. **10** Ma mgbe ndi a kporo oru n’isi ututu biara inara ego ha, ha lere anya na a ga-akwu ha kariya. Ma a kwukwara ha niile otu denari. **11** Mgbe ha naara ego ahụ, ha tamuru ntamu megide nna nwe ulo, **12** na-asi, ‘Ndi a biara n’ikpezu ruo oru naani otu awa, ma i meela ka anyi na ha hara. Anyi bu ndi buru ihe mgbu nke oru ma okpomoku nke anwu niile chara n’ubochi taa.’ **13** “Ma o zara otu n’ime ha si, ‘Enyi m, emeghi m gi ihe oozo obula. O bu na mu na gi ekwughi na m ga-akwu gi otu denari n’ubochi? **14** Nara nke ruu gi laa. A choro m ikwu ndi a biara n’ikpezu ugwo di ka m si kwuo gi. **15** O bu na m enweghi ike iji ihe m nwere mee otu o masiri m? O bu anya ukwu ka i na-enwe n’ihi afu ofufu m?’ **16** “Ya mere, onye ikpezu ga-abu onye bu uto, ma onye bu uto ga-abukwa onye ikpezu.” **17** Mgbe Jisọs na-aga Jerusalem, o kpuru mmadu iri na abuo ahụ na-eso uto ya n’akuku si ha, **18** “Lee, anyi na-aga Jerusalem ebe a ga-arara Nwa nke Mmadu nyefee n’aka ndisi nchaja na ndi ozizi iwu. Ha ga-ama ya ikpe onwu, **19** nyefekwa ya n’aka ndi mba ozo, ndi ga-eji ya mee ihe ochi, pia ya ihe, ma kpogide ya n’obe. Ma n’ubochi nke ato, a ga-eme ka o site n’onwu bilie.” **20** Mgbe ahụ, nne umu Zebedi, duuru umu ya ndi ikom abuo biakwute ya, o gburu ikpere n’ala

n'ihu ya, rịọ ya ihe ọ chọrọ ka o meere ha. **21** Ọ siri ya, "Gini ka i choro ka m meere gi?" Ọ zara ya si, "Kwee m nkwa na umu abuo ndi a ga-anodu otu n'aka nri gi, nke ozo n'aka ekpe gi n'alaeze gi." **22** Ma Jisosh zara si, "Unu amaghi ihe unu na-ario. Unu puru inu iko ahụ nke mu onwe m ga-anu?" Ha zara ya si, "Ee, anyi nwere ike inu ya." **23** Jisosh siri ha, "N'ezie unu ga-anu iko m ga-anu, ma inodu n'aka nri maobu n'aka ekpe m, abughi ihe diri m inye, kama o diiri ndi ahụ Nna m kwadooro ya." **24** Mgbe mmadu iri ndi ozo n'ime ndi na-eso uzo ya nuru nke a, iwe were ha nke ukwu megide umunne abuo a. **25** Ma Jisosh kpokotara ha niile, si ha, "N'etiti ndi na-ekweghi ekwe, ndiji ha na-emeso ndi ha na-achị mmeso di ka o si di ha mma n'uche. Ndi ukwu n'etiti ha na-ejikwa aka ike na-achị ndi no n'okpuru ha. **26** Ma n'etiti unu o gaghi adi otu a. Kama, onye obula n'etiti unu choro ibu onyeisi, ga-ebu uzo buru onye na-ejere unu niile ozi. **27** Ma onye obula nke choro ibu onye mbu n'etiti unu ga-abu ohu unu niile. **28** O buladi di ka Nwa nke Mmadu na-abighi ka e jeere ya ozi, kama ka o jee ozi, ma nyekwa ndu ya ka o buru ihe mgbaputa nke otutu mmadu." **29** Mgbe ha na-ahapu Jeriko, otutu igwe mmadu sooro ya n'azu. **30** Ndi isi abuo no n'akuku uzo ahu. Mgbe ha nuru na o bu Jisosh na-abia, ha malitere iti mkpu n'oke olu na-asi, "Onyenwe anyi, Nwa Devid, meere anyi ebere!" **31** Igwe mmadu ahụ baara ha mba ka ha mechie onu ha. Ma ndiji ahụ nogidesiri ike na-eti mkpu n'oke olu na-asi, "Onyenwe anyi, Nwa Devid, meere anyi ebere!" **32** Mgbe Jisosh biaruru n'ebe ha no, o guzoro kpo ha, juo ha si, "Gini ka unu choro ka m meere unu?" **33** Ha zara si ya, "Onyenwe anyi, biko, anyi choro ka i mee ka anyi hu uzo." **34** Jisosh nwere omijiko n'ahu ha. O meturu ha aka n'anya. Ngwangwa ha bidoro ihu uzo, ma sorokwa ya.

21 Mgbe ha na-abiaru Jerusalem nso, ha rutere Betfeji di n'Ugwu Oliv. Jisosh zipuru mmadu abuo n'ime ndi na-eso uzo ya. **2** O gwara ha si, "Baanu n'ime obodo nta ahụ di unu n'ihu, ngwangwa unu ga-ahu otu inyinya ibu elibere n'osisi n'ebe ahụ, nke ya na nwa ya no n'otu ebe.

Toputa ha ma kputaranu m ha. **3** O burukwa na onye obula asi unu ihe obula, unu ga-asi ha, o di Onyenwe anyi mkpa, o ga-akpughachitekwa ha ngwangwa." **4** E mere nke a ka okwu e kwuru site n'onu onye amuma mezu. **5** "Gwanu ada Zayon si, 'lee, eze gi ka o na-abiakwute gi. O bu onye di nwayo. O na-anokwasikwa n'elu inyinya ibu, ee, n'elu nwa inyinya, nwa inyinya na-ebu ibu.'" **6** Ndi na-eso uzo ya gara mee ihe Jisosh siri ha mee. **7** Ha kpudara inyinya ibu ahụ na nwa inyinya ahụ, wukwasikwa uwe ha n'elu ha ka Jisosh nokwasị n'elu ha. **8** Otutu n'ime igwe mmadu ahụ tusa uwe ha n'okporouzo. Ndi ozo gbuturu alaka osisi, tusa ha n'uzo n'ihu ya. **9** Ufodu n'ime igwe mmadu ahụ no n'ihu, na ndi na-esokwa n'azu, no na-eti mkpu n'oke olu na-asi: "Hozanna diri Nwa Devid!" "Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu, nke na-abia n'aha Onyenwe anyi!" "Hozanna n'ebe kachasi ihe niile elul!" **10** Mgbe o batara n'ime Jerusalem, uzu turu, obodo ahụ niile mere mkpotu. Ndi mmadu bidoro na-aju ajuju na-asi, "Onye kwa bu onye a?" **11** Igwe mmadu ahụ no na-asi, "Nwoke a bu Jisosh, onye amuma ahụ si Nazaret, obodo di n'ime Galili." **12** Jisosh banyere n'ulonso ukwu di na Jerusalem, malite ichupu ndi niile na-ere ahia na ndi na-azu ahia n'ime ulonso ahụ. O kpuru tebul ndi na-agbanwe ego ihu n'ala, kwatuokwa oche ndi na-ere nduru. **13** O siri ha, "E dere ya n'akwukwo nso, 'Ulo m ka a ga-akpo ulo ekpere,' ma unu emeela ya 'ogba ndi na-apunarị mmadu ihe n'ike.'" **14** Ndi isi na ndi ngwuro biakwutere ya n'ulonso ahụ. O gwokwara ha. **15** Ma mgbe ndiji nchaja na ndi ozizi iwu huru ihe iribama ndi a, hukwa ka umunta na-eti mkpu n'oke olu n'ogige ulonso ahụ, na-asi, "Hozanna diri Nwa Devid." Iwe were ha nke ukwu. **16** Ha siri ya, "I na-anukwa ihe umunta ndi a na-ekwu?" Jisosh zara si ha, "E, ana m anu ya. O bu na unu agutabeghi ihe akwukwo nso kwuru si, "I sitere n'onu umuntakiri na umu na-anu ara gi, Onyenwe anyi, kwadooro otuto gi?" **17** O hapuru ha, si n'obodo ahụ puo gaa Betani, ebe o noro n'abali ahụ niile. **18** N'ututu, mgbe o laghachiri n'obodo ahụ, agu guri ya nke ukwu. **19** O huru otu

osisi fiig nke di n'akuku uto. Mgbe o rutere n'ukwu ya, o hughị ihe obula n'elu ya karịa naanị akwukwo ndu. Ya mere, o sirị ya, "Malite taa gaa n'ihu, i gaghi amikwa mkpuru ozo!" Otu mgbe ahụ kwa, osisi ahụ kpownwuru. (aiōn g165) 20 Mgbe ndi na-eso uto ya huru nke a, o juru ha anya, ha juo si, "Gini mere osisi fiig a ji kpownwo ngwangwa otu a?" 21 Jisosh zara si ha, "N'ezie agwa m unu, o buru na unu e nwee okwukwe, gharakwa inwe obi abuo, o bughị naanị na unu ga-eme ihe e mere osisi fiig ahụ. Unu puru inye ugwu a iwu si ya, 'Si n'ebe a wezuga onwe gi, gaa danye n'oke osimiri.' O ga-emezukwa. 22 Ihe obula unu ga-ario n'ekpere, o buru na unu ekwere unu ga-anatakwa ya." 23 Mgbe Jisosh batara n'ogige ulonso ukwu ahụ, ndiisi nchujaja na ndi ozizi iwu biakwutere ya ka o no na-akuzi ihe juo ya si, "Olee ikike i ji na-eme ihe ndi a niile? O bu onye nyekwara gi ikike a?" 24 Jisosh zara si ha, "Aga m ajukwa unu otu ajuju. O buru na unu azaa ya, aga m agwakwa unu onye nyere m ikike m ji eme ihe ndi a niile. 25 Baptizim nke Jon o sitere n'eluigwe, ka o si n'aka mmadu?" Ha kparitara uka n'etiti onwe ha na-asi, "O buru na anyi asi, 'Na o si n'eluigwe,' o ga-asi anyi, 'O bu gini mere unu na-ejighi kwenye na ya?' 26 Ma o buru na anyi asi, 'Na o sitere n'aka mmadu,' anyi na-atu igwe mmadu ndi a egwu, n'ihu na mmadu niile kwenyere na Jon bu onye amuma." 27 Ya mere ha zara Jisosh si ya: "Anyi amaghi." Jisosh zakwara ha si, "Mu onwe m agaghi agwakwa unu ikike m ji na-eme ihe ndi a. 28 "Gini ka unu chere banyere ihe a? Otu nwoke nwere umu nwoke abuo gwara nwa ya nke okenye si ya, 'Nwa m nwoke, gaa ruo oru n'ubi vaini m taa.' 29 "O zara ya si, 'Agaghi m aga.' Ma o mesiri gbanwee obi ya gaakwa ruo oru ahụ. 30 "Nna ha biakwutere nwa ya nke nta gwakwa ya otu ihe ahụ. Nwa ahụ zakwara si, 'Aga m aga, onyenwe anyi.' Ma n'ikeazu o gaghi. 31 "Onye n'ime ha abuo mere ihe nna ya choro?" Ha zara si ya, "Onye nke mbu." Jisosh kowaara ha si, "N'ezie agwa m unu, ndi ona utu na umu nwanyi akwuna ga-ebu unu uto banye n'alaeze Chineke. 32 N'ihu na Jon biakwutere unu igosi unu uto ezi omume, n'onye amuma.

ma unu ekweghi. Ndi ona utu, na umu nwanyi akwuna cheghariri. O buladi mgbe unu huru nke a, o mekwaghi ka unu chegharia kwere na ya. 33 "Ugbu a geekwanu nti n'ilu ozo. Otu onye di nke nwere ala ubi. O kuru osisi vaini n'ubi a. O gbakwara ubi ya ogige, gwuokwa ebe izocha mkpuru vaini n'ime ya. O wukwara ulo elu n'ime ya. Mgbe o mesiri ihe ndi a, o weere ubi ahụ tinye n'aka ndi ga-elekotara ya ubi ahụ, puo gaa n'ala ozo. 34 Mgbe oge iwe ihe ubi ruru, o zipuru ndi odibo ya ka ha jekwuru ndi na-elekota ubi ahụ, nata mkpuru nke ruuru ya site n'ubi ahụ. 35 "Ma ndi na-elekota ubi ahụ jidere ndi odibo ya ahụ tie otu onye n'ime ha ihe, gbukwaa onye ozo n'ime ha. Ha tukwara otu n'ime ha nkume. 36 Emesia, o zigakwara otutu ndi odibo kariri ndi nke mbu n'onuogugu. Ma ndi na-elekota ubi ahụ mekwara ndi a ihe ha mere ndi nke mbu. 37 N'ikeazu o zigara okpara ya, si, 'Ha ga-asopuru nwa m.' 38 "Ma mgbe ndi na-elekota ubi ahụ huru okpara ya, ha gbara izu n'etiti onwe ha si, 'Lee! Onye a bu onye nketa ihe niile. Bianu ka anyi gbuo ya, ma nwetakwa ihe nketa ya.' 39 Ya mere, ha jidere ya n'ike, kuru ya gafee n'azu ubi vaini ahụ, gbuo ya n'ebe ahụ. 40 "Mgbe onye nwe ubi vaini ahụ lotara, gini ka unu chere na o ga-eme ndi ahụ o tinyere ilekotara ya ubi ya?" 41 Ha zara ya si, "O ga-egbu ndi ajo omume ahụ, laa ha n'iyi n'uto di njo. O ga-ewerekwa ubi vaini ya tinye n'aka ndi nlekota ozo, ndi ga-enyeka ya mkpuru ubi ruuru ya n'oge ya." 42 Jisosh siriri ha, "O ga-abu na unu agutabeghi ihe e dere n'akwukwo nso si, "Nkume ahụ ndi na-ewu ulo juru, aburula nkume isi ntola ulo. Nke a bu oru nke Onyenwe anyi ruru, o bukwa oru itunanya n'anya anyi." 43 "Ya mere, ana m eme ka unu ghota, na a ga-anapu unu alaeze Chineke, were ya nye ndi mba ozo, ndi ga-amiputa ezi mkpuru. 44 Onye obula nke dakwasiri n'elu nkume a ga-etiwasi, ma o ga-egwepia onye obula nke o dakwasiri." 45 Mgbe ndiisi nchujaja na ndi Farisii nuru ilu ya ndi a, ha ghotara na o na-ekwu banyere ha. 46 Ha choro uto ha ga-esi jide ya, ma oke egwu igwe mmadu ahụ turu ha, n'ihu na ha guru ya

22 Jisqs gwara ha okwu ọzọ n'ihu si, **2** "Alaeze eluigwe di ka otu eze, nke kwadoro oke oriri ọlulụ di na nwunye, n'ihu nwa ya nwoke. **3** O zipurū ndi ohu ya ka ha gaa chetara ndi ahụ a kpọrọ ka ha bia. Ma ha niile achoghị ibia. **4** "O zipukwara ndi ohu ya ọzọ na-ejere ya ozi ka ha gaa gwa ndi ahụ a kpọrọ oriri si, 'E dozichaala ihe oriri ugbu a, egburu m oke ehi, na anụ ọzọ gbara abụba. Edoziela ihe niile. Bjanu n'oriri ọlulụ di na nwunye.' **5** "Ma ndi ahụ niile a kpọrọ oriri gawaara mkpa ha n'ihu na ha akpoghị ya ihe ọbụla. Otu onye gara n'ala ubi ya, nke ọzọ n'ụlọ ahia ya. **6** Ndi ọduru jidere ndi ohu ya, mee ha ihe ihere ma gbukwaa ha. **7** Onye eze ahụ were iwe nke ukwu, zipu ndi agha ya ka ha gaa laa ndi ogbu mmadu ahụ n'iyi, rechapukwa obodo ha n'okụ. **8** "Mgbe ahụ ọ gwara ndi ohu ya si, 'E doziela m oriri ọlulụ di na nwunye, ma ndi a kpọrọ oku ekwesighi ekwesị. **9** Ugbu a, gaanụ n'akukụ ụzọ niile, kpobatanu ndi niile unu huru, ka ha bia n'oriri ọlulụ di na nwunye a.' **10** Ndi ohu ahụ puru gaa n'okporo ụzọ niile kpobata mmadu niile ha huru. Ha kpobata ndi bu ezi mmadu na ndi bu ajo mmadu. Ulo oriri ahụ juputakwara na ndi a kpọrọ. **11** "Ma mgbe eze ahụ batara ileta ndi niile nọ na nri, ọ huru otu nwoke nke na-eyighi uwe ọlulụ nwunye. **12** O juru ya ajuju si, 'Enyi m, i si ahaa bata n'ebe a mgbe i na-eyighi uwe ọlulụ di na nwunye?' O mechiri onu ya n'ihu na o nweghi ihe ọ ga-asa. **13** "Eze ahụ nyere ndi ozi ya iwu si ha, 'Keenu ya eriri, aka na ukwu, tupukwanu ya n'ezi, n'ime ochichiri, ebe ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adi.' **14** "N'ihu na akporo otutu mmadu oku, maobu mmadu ole na ole ka a horo." **15** Mgbe ahụ ndi Farisii zukotara na-acho uzo ha ga-esi mee ka o kwuhie onu ka ha site na ya jide ya. **16** Ha zigara ndi na-eso uzo ha na ndi n'otu Herod ka ha juo ya si, "Onye ozizi, anyi maara nke oma na i bu onye eziokwu, na i na-ezikwa uzo Chineke n'eziokwu. I dighi asokwa onye obula anya, n'ihu na i dighi ele mmadu anya n'ihu n'agbanyeghi ndi ha bu. **17** Ugbu a gwa anyi, gini bu uche gi? O ziri ezi n'iwu itu utu nye Siza, ka ọ bu na o zighi ezi?" **18** Ebe Jisqs maara ihe ojoo ha bu n'obi, ọ zara si ha, "Ndi ihu abuo! Gini mere unu ji anwa m onwunwa? **19** Gosinu m ego e ji akwu ugwo utu." Ha wetaara ya otu mkpuru ego. **20** O juru ha ajuju si, "Onye ka e sekwasiri onyinyo ya n'elu ego a? Aha onye kwa di n'okpuru onyinyo a?" **21** Ha zara si ya, "O bu nke Siza." Mgbe ahụ ọ gwara ha si, "O di mma. Nyenu Siza ihe ruuru Siza, ma nyekwanu Chineke ihe niile bu nke ruuru Chineke." **22** Mgbe ha nuru nke a, ọ gbagwojuru ha anya, n'ihu ya, ha hapuru ya puo. **23** N'ubochi ahụ kwa, ufodu ndi Sadusii, ndi na-asi na mbilite n'onwu adighi, biakwutere ya ighu ya onu. **24** Onye ozizi, "Mosis kwuru si, ọ buru na nwoke obula anwu na-amutaghi nwa, nwanne ya nwoke ga-aluru nwanyi ahụ di ya nwuru, ka ọ mutara nwanne ya nwoke ahụ nwuru anwu nwa. **25** Ugbu a, e nwere umunne nwoke asaa n'etiti anyi. Onye nke mbu luru nwunye, nwuo, ma ebe ọ dighi umu ọ mutara, ọ hapuru nwanne ya nwunye ya. **26** Otu a ka nke abuo mekwara, ma nke ato, ruo na nke asaa. **27** N'ikpeazu, nwanyi ahụ n'onwe ya nwukwara. **28** Ugbu a, n'oge mbilite n'onwu, nwunye onye ka nwanyi a ga-abu, ebe ọ bu na umunne nwoke asaa ndi a lutuchara ya mgbe ọ nọ n'ua?" **29** Jisqs zara ha si, "Unu na-ejehie uzo n'ihu na unu aghotaghi ihe akwukwo nsọ na-ekwu. Unu aghotakwaghi udi ike Chineke nwere. **30** N'ihu na mbilite n'onwu, ilu di na nwunye agaghi adikwa, kama ha ga-adi ka ndi mmuo ozi n'eluigwe. **31** Ma n'ihe banyere mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu, ọ bu na unu agutabeghi ihe Chineke gwara unu si, **32** Mu onwe m bu Chineke nke Ibrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke Jekob. O bughị Chineke nke ndi nwuru anwu, kama ọ bu nke ndi di ndu." **33** Mgbe igwe mmadu ahụ nuru nke a, ozizi ya juru ha anya. **34** Ma mgbe ndi Farisii nuru na ọ emeela ka ndi Sadusii mechie onu ha, ha gbakotara otu ebe. **35** Otu onye n'ime ha, bu onye ozizi iwu biara juo ya ajuju iji nwa ya: **36** "Onye ozizi, ole iwu nke kachasi mkpa n'ime iwu niile?" **37** O zara si ya, "'Hu Onyenwe gi bu Chineke gi n'anya site n'obi gi niile na site na mkpuruobi gi niile, na site n'uche gi niile.' **38** Nke a bu iwu nke mbu, burukwa iwu kachasi

iwu niile. **39** Iwu ọzọ na-eso nke a n'ịdị mkpa bụ nke a, 'Hụ onye agbataobi gị n'anya dị ka i si hụ onwe gị n'anya.' **40** Iwu ndị ọzọ niile na ihe niile ndị amụma kwuru dabeere n'ebe iwu abụọ ndị a nọ." **41** Mgbe ndị Farisii gbakoro n'otu ebe, Jisọs juru ha, **42** "Gịnị ka unu na-eche banyere Kraịst? Nwa onye ka ọ bụ?" Ha zara sị ya, "Ọ bụ nwa Devid." **43** Ọ siri ha, "Gịnị mekwara n' Devid site na ntuziaka nke Mmụọ Nsọ jiri kpọọ ya 'Onyenwe m'? N'ihị na ọ siri, **44** "Onyenwe anyị gwara Onyenwe m sị ya, "Nọdu ala n'aka nri m ruo mgbe m ga-edebe ndị iro gị n'okpuru ụkwụ gị abụọ.'" **45** Ọ bụrụ na Devid kpọrọ ya 'Onyenwe anyị,' oleekwanu otu o si bụrụkwa nwa ya?" **46** Ọ dighị onye pụrụ ịsị ya okwu. Sitekwa n'ubochi ahụ, ọ dighị onye ọbụla nwere anya ike ijụ ya ajuju ọzọ.

23 Mgbe ahụ Jisọs gwara igwe mmadụ ahụ niile na ndị na-eso ụzọ ya sị, **2** "Ndị ozizi iwu na ndị Farisii na-anọ n'ọche Mosis. **3** Ya mere, meenu ma na-edebekwanu ihe niile ha na-agwa unu. Ma unu esokwala omume ha. N'ihị na ha adighị eme ihe ha na-ekwusa. Ha na-ekwu otu ihe ma na-eme ihe ọzọ. **4** Ha na-eke ibu di arọ dikwa ike obubu bokwasị ndị ọzọ n'ubu, ma ha onwe ha agaghị eweli ọ bụladi otu mkpisiaka i buli ha. **5** "Ihe niile ha na-eme bụ ka ndị mmadụ hụ ha. Ha na-eme ka igbe ntae tinyere iwu ndị di mkpa e deputara nke ha na-ekekwasị n'egedege ihu na n'aka di obosara na-emekwa ka onunụ uwe ha buo ibu. **6** Ha hụrụ inọ n'isi oche n'oge mmemme oriri ọbụla na inokwasị n'ọche kachasi elu n'ulọ ekpere n'anya. **7** Ọ na-amasi ha mgbe a na-ekele ha ekele pụrụ iche n'oma ahia, ndị ọzọ a na-akpọkwa ha, 'Onye ozizi.' **8** "Unu ekwela ka onye ọbụla kpọọ unu 'Onye ozizi,' n'ihị na unu nwere naanị otu Onye ozizi. Unu niile bụkwa umunne. Ọ dighị onye ka ibe ya ukwu. **9** Unu akpọkwala onye ọbụla n'ụwa a 'Nna,' n'ihị na unu nwere otu Nna nke bi n'eluigwe. **10** Unu ekwela ka a kpọọ unu ndị ndu, n'ihị na ọ bụ naanị otu onyendu ka unu nwere, ya bụ Kraịst. **11** Onye di ukwu n'etiti unu ga-abụ onye na-ejere unu ozi. **12** N'ihị na onye ọbụla ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda n'ala. Ma onye ọbụla wedara

onwe ya ala, ka a ga-ebuli elu." **13** "Ahụhụ ga-adiri unu ndị Farisii na ndị ozizi iwu, ndị ihu abụọ! N'ihị na unu na-emechibido ndị ọzọ ụzọ ha ga-esi bata n'alaeze eluigwe, ma unu onwe unu adighị abata. Unu adighịkwa enye ndị ọzọ ohere ibata. **14** "Ahụhụ ga-adiri unu ndị ozizi iwu na ndị Farisii, ndị ihu abụọ! N'ihị na unu na-eripia ulọ ndị inyom di ha nwuru, ọ bụladi mgbe unu na-ekpe ogologo ekpere ka mmadụ hụ unu. Unu ga-anata ikpe omuma di ukwu. **15** "Ahụhụ ga-adakwasị unu ndị ozizi iwu na ndị Farisii, ndị ihu abụọ! N'ihị na unu na-agafe oke osimiri na mba di iche iche, ime ka otu onye chegharia, buri onye na-eso ụzọ unu. Ma mgbe unu mesiri nke a, unu na-alaghachi mee ya okpukpu abụọ ka ọ buri nwa oku ala mmuọ karia onwe unu. (Geenna g1067) **16** "Ahụhụ ga-adiri unu ndi ndu kpuru isi! N'ihị na unu na-asi, Onye ọbula jiri ulonso nyo iyi, iyi o nuru bu ihe efu. Ma onye ọbula jiri olaedo di n'ime ulonso nyo iyi kwesiri imezu iyi ahụ o nuru. **17** Ndị nzuzu kpuru isi! Olee nke kariji ukwu? Ọ bụ olaedo ahụ, ka ọ bụ ulonso nke doro olaedo ahụ nsọ? **18** Unu na-ezikwa ndi mmadu si, 'O buri na mmadu ejiri ebe ichu aja nyo iyi, iyi ahụ o nuru bu ihe efu. Ma onye ọbula ga-eji onyinye di n'elu ebe ichu aja nyo iyi ga-emezu iyi ahụ o nuru.' **19** Leenu ka unu si buri ndi isi! Olee nke kariji ukwu? Ọ bụ onyinye di n'elu ebe ichu aja ka ọ bụ ebe ichu aja na-edo onyinye ahụ nsọ? **20** Ya mere, mgbe onye ọbula ji ebe ichu aja nyo iyi, ọ bụ ebe ichu aja ahụ na onyinye di n'elu ya ka o ji nyo iyi ahụ. **21** Otu a kwa, onye ji ulonso ahụ nyo iyi jikwa ulonso ahụ na onye bi n'ime ya na-anu iyi. **22** Mgbe mmadu jikwa eluigwe nyo iyi, ọ bụ ocheeze Chineke na onye noduru n'elu ocheeze ahụ ka o ji nyo iyi. **23** "E, ahụhụ ga-adakwasị unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu. Ndị ihu abụọ! N'ihị na unu na-asa anya unu mmiri nye, ọ bụladi onyinye otu ụzọ n'ime ụzọ iri unu ruo n'akwukwọ nri dikarisiri nta di n'ubi unu, dika mint, diil na kumin, ma unu akpoghi ikpe ziri ezi na ebere, na okwukwe ihe di mkpa. Ihe ndi a ka unu kwesiri ibu ụzọ mee ma gharakwa ileghara iwu ndi ọzọ anya. **24** Ndị ndu kpuru isi! Unu na-azapu ijiji site na

mmanya unu na-añu, ma unu na-eloda inyinya kamel. **25** “Ahuhụ ga-adakwasị unu, ndị Farisii na ndị ozizi iwu, ndị ihu abụọ! N’ihi na unu na-elezi anya nke oma mee ka azụ iko mmiri unu, na azụ efere unu dị ọcha, ma ime ha juputara na ipunari mmadụ ihe n’ike na ọchịchọ ọjọọ niile. **26** Gị onye Farisii kpuru isi! Buru ụzọ mee ka ime iko dị ọcha, mgbe ahụ azụ ya ga-adịkwa ọcha. **27** “Ahuhụ ga-adịrị unu ndị Farisii na ndị ozizi iwu, ndị ihu abụọ! N’ihi na unu yiri ili e tere nzu, nke na-egosi onwe ya dị ka ihe mara mma, ma ime ya juputara n’okpukpụ ndị nwurụ anwụ, na ihe niile na-adighị ọcha. **28** N’ụzọ dị otu a, unu na-egosi onwe unu dị ka ndị ezi omume, ma n’ime unu, unu juputara n’ihu abụọ na ndị ajọ omume. **29** “E, ahuhụ ga-adịrị unu ndị Farisii na ndị ozizi iwu, ndị ihu abụọ! N’ihi na unu na-ewu ili ndị amụma na-ewerekwa ihe ichọ mma na-edozi nkume ncheta ndị ezi omume. **30** Unu na-asịkwa, ọ buru na anyị nọ n’oge nna anyị ha, anyị अगराघि eso ha wufuo ọbara ndị amụma. **31** Site n’ụzọ dị otu a, unu na-agba akaebe megide onwe unu na unu bụ ụmụ ndị gburu ndị amụma. **32** Gaanụ sorokwa nzo ụkwu nna unu ha, ka unu ruzuo oru ahụ ha malitere. **33** “Ụmụ agwọ! Ụmụ ajuala! Unu si ahaa chee na unu ga-agbanarị ikpe nke iha n’okụ ala mmụọ? (Geenna g1067) **34** Ya mere, aga m ezitere unu ndị amụma, ndị amamihe na ndị nkuzi. Ụfọdụ n’ime ha ka unu ga-egbu, ụfọdụ ka unu ga-akpogide n’obe, ndị ozokwa ka unu ga-apịa ihe n’ulo nzuko unu. Unu ga-achukwa ha ọsọ site n’otu obodo gaa n’obodo ọzọ. **35** Ka ogbo a buru ndị ikpe mara n’ihi ọbara nke ndị ezi omume niile e gburu n’ụwa, site n’ọbara Ebel ruo na nke Zekaraya nwa Berekaya, onye unu gburu n’etiti ụlonsọ n’ebe ichu aja unu. **36** N’ezie agwa m unu, ihe ndị a niile, ga-abiakwasị ogbo a. **37** “O Jerusalem, Jerusalem! Gị obodo na-egbu ndị amụma, na nke na-atụ ndị niile e ziteere gị nkume. Ugboro ole ka m choro ichikota ụmụ gị dị ka nne okukụ si achikota ụmụ ya n’okpuru nku ya ichebe ha? Ma i choghi ka m mee otu a! **38** Lee, a hapurula unu ụlọ unu ka ọ toghoro n’efu. **39** N’ihi na asị m unu, unu agaghị ahụ m anya ọzọ tutu ruo mgbe unu ga-

asị, Onye a goziri agozi ka onye ahụ bụ nke na-abia n’aha Onyenwe anyi.”

24 Mgbe Jisọs si n’ụlonsọ ahụ na-apụ, ndị na-eso ụzọ ya biakwutere ya na-achọ igosi ya akukụ dị iche iche nke ụlonsọ ukwu ahụ. **2** Ma ọ zara ha si, “Unu hụrụ ihe ndị a niile? N’ezie agwa m unu, oge na-abia mgbe ọ buladi otu nkume na-agaghị adigidekwa n’elu ibe ya, nke a na-agaghị akwatu n’ala.” **3** Mgbe ọ noduru ala n’elu Ugwu Oliv, ndị na-eso ụzọ ya biakwutere ya iche, si, “Gwa anyi, olee mgbe ihe ndị a ga-emezu? Gini ga-abukwa ihe iribama nke oge i ji aloghachi na nke ogwugwu ụwa a?” (aiōn g165) **4** Jisọs zara ha si, “Lezienụ anya ka onye obula ghara iduhie unu ụzọ. **5** N’ihi na otutu ga-abia n’aha m, na-ekwu si, ‘Abụ m Kraist ahụ.’ Ha ga-eduhiekwa otutu ndị ụzọ. **6** Mgbe unu nuru ụzọ agha, na akukọ agha dị iche iche, unu atula egwu, n’ihi na ihe ndị a agaghị ime. Ma ha anaghị egosi na ogwugwu oge eruola. **7** Mba ga-ebili megide mba ibe ya, alaeze ga-ebilikwa megide alaeze ọzọ; oke unwu, na ala oma jijiji ga-adikwa n’otutu ebe dị iche iche. **8** Ma ihe ndị a niile bụ naanị mmalite ita ahuhụ nke ga-abia. **9** “Mgbe ahụ ha ga-arara unu nyefee n’aka ndị ga-ata unu ahuhụ. Ha ga-egbukwa unu. Mba niile ga-akpo unu asị n’ihi m. **10** Otutu ga-ada site n’okwukwe ha n’oge ahụ. Ha ga-emekwa ka ibe ha ma n’onya, kpokwa ibe ha asị. **11** Mgbe ahụ otutu ndị amụma ugha ga-aputa. Ha ga-eduhiekwa otutu mmadụ. **12** N’ihi na ajọ omume bara ụba n’ebe niile, ihunanya otutu ndị mmadụ n’ebe ibe ha nọ ga-aju oyi. **13** Ma onye ga-eguzosi ike ruo ogwugwu ka a ga-azoputa. **14** A ga-ekwusa ozioma nke alaeze ahụ nye ụwa niile ka ọ buru ihe ama nye mba niile. Emesịa ogwugwu oge ahụ ga-abia. **15** “Ya mere, mgbe unu hụrụ ihe aru nke na-eweta mbibi, nke e kwuru okwu ya site n’onu Daniel onye amụma, ka ọ na-eguzo n’ebe nsọ (onye na-agu ya nwee nghota ihe ọ putara). **16** Mgbe ahụ, ka ndị nọ na Judia were ọsọ gbalaga n’elu ugwu. **17** Ka onye nọ n’elu ụlọ ghara iridata ka ọ banye n’ime ụlọ ya, ikwaputa ngwongwo dị n’ime ụlọ ya. **18** Ka onye nọ n’ubi ghara iloghachi n’ulo ya ichiri uwe ya. **19** Ma ita ahuhụ ga-adiri ndi

nwanyị di ime, na ndị na-enye ụmụaka ara n'ụbọchị ahụ **20** Kpesienụ ekpere ike ka unu ghara igba ọsọ a n'oge oke oyi, maọbụ n'ụbọchị izuike. **21** N'ihị na oke mkpagbu ga-adi, ụdi nke ụwa na-ahụbeghị mbụ, na nke anya na-agaghị ahụkwa ọzọ site na mmalite ụwa ruo mgbe ahụ. **22** “Ọ bụrụ na-emeughị ka ụbọchị ndị ahụ di mkpụmkpụ, o nweghị onye a ga-azọputa, ma n'ihị ndi ya ọ họtara, ụbọchị ndi ahụ ga-adi mkpụmkpụ. **23** Mgbe ahụ, ọ bụrụ na onye ọbụla asị unu, ‘Lee, Kraịst nọ n’ebe a,’ maọbụ, ‘Lee ya n’ebe ahụ,’ unu ekwela. **24** N’ihị na ndi nzọputa ụgha na ndi amụma ụgha ga-aputa. Ha ga-eme ihe oke iribama na ọrụ ebube di iche iche. Ọ bụrụ na ọ ga-ekwe mee, ha ga-esite n’ọrụ ebube ha ga-arụ duhie, ọ bụladi ndi ahụ a họtara. **25** Lee, agwala m unu ihe ndi a, mgbe ha na-emebeghị. **26** “Ya mere, ọ bụrụ na ha asị unu, ‘Lee, ọ nọ n’ime ọzara,’ unu agakwala. Ọ bụrụkwa na ha asị unu, ‘Lee, ọ nọ n’ime ime ụlọ,’ unu ekwela. **27** N’ihị na ọbibi Nwa nke Mmadu ga-adi ka amuma na-egbu n’owuwa anyanwu nke a na-ahụ anya n’odida anyanwu. **28** Matakwanu na ebe ọbụla ozu di, n’ebe ahụ ka udele na-ezuko. **29** “Ngwangwa mgbe mkpagbu nke ụbọchị ndi ahụ niile gabigasi, “anyanwu ga-agba ọchichi. Onwa agaghị enyekwa ihè, kpakpando ga-esi na mbara eluigwe daa, ike niile nke eluigwe ga-ama jijiji. **30** “N’oge ahụ akara ngosi nke Nwa nke Mmadu ga-aputa ihe na mbara eluigwe. Agburi niile nke ụwa ga-anokwa na-eru ụjụ. Ha ga-ahụ Nwa nke Mmadu ka ọ na-abia n’igwe ojii, n’ike nakwa oke ebube. **31** Ọ ga-ewerekwa olu opi ike zipu ndi mmuo ozi ka ha gaa kpokotaa ndi niile a họtara site n’akuku anọ niile nke eluigwe na ụwa. **32** “Ugbu a mutanu ihe site n’osisi fiig. Mgbe ọbụla alaka ya malitere iweputa ome di nro, na-epuputakwa akwukwo ndu maranu na okochi na-abia nso. **33** Otu a kwa, mgbe unu na-ahụ ihe ndi a niile ka ha na-eme marakwanu na ọ nọ nso, ọ bụladi n’onu ụzọ unu. **34** N’ezie agwa m unu, ihe ndi a niile aghaghị imezu tupu ogbo a agabiga. **35** Eluigwe na ụwa ga-agabiga, ma okwu m enweghi ike igabiga. **36** “Ma o nweghi onye ọbụla maara ụbọchị ahụ, maọbụ oge awa

ahụ ga-abu. Ọ bụladi ndi mmuo ozi nọ n’eluigwe amaghị ya. Okpara ahụ amakwaghị. Ọ bụ naani Nna maara ya. **37** Ọbibi Nwa nke Mmadu ga-adi ka ọ di n’ụbọchị Noa. **38** N’oge ahụ tupu iju mmiri ahụ abia, ndi mmadu nọ na-eri na anu, na-emekwa mmemme olulu di na nwunye, ruo ụbọchị Noa banyere n’ime ugbo mmiri ya. **39** Ha amataghị ihe ga-eme tutu oke mmiri ahụ abia kpochapu ha niile. Otu ahụ ka ọbibi Nwa nke Mmadu ga-adi. **40** Mmadu abuo ga na-aruko ọrụ n’ubi ha, a ga-ewepu otu hapukwa onye nke ọzọ. **41** Ụmụ nwanyi abuo ga na-akwo nri na nkume igwe nri, a ga-ewere otu, ma hapukwa nke ọzọ. **42** “N’ihị nke a, na-echenu nche, n’ihị na unu amaghị ụbọchị Onyenwe unu ga-abia. **43** Ma ghotanu nke a: Ọ buri na nna nwe ulo mara oge onye ohi ga-abia n’ulo ya n’abal, ọ ga-anọ na nche n’oge ahụ. Ọ gaghị ekwe ka onye ohi kuwaa ulo ya. **44** Otu a ka unu onwe unu puru isi nogide na nche oge niile, n’ihị na Nwa nke Mmadu ga-abia n’oge awa unu na-atughị anya ya. **45** “Onye bu ohu ahụ nke kwesiri ntukwasị obi ma nwekwa uche, nke onyenwe ya mere onyeisi ndi ohu nọ n’ezinaulo ya, ka ọ na-enye ha nri n’oge ya? **46** Ngozi na-adiri ohu ahụ, onye, mgbe onyenwe ya ga-aloghachi hu na ọ na-eme otu a. **47** N’ezie asị m unu, ọ ga-eme ya onyeisi nke ihe niile o nwere. **48** Ma ọ buri na ohu ahụ bu onye ajọ omume na-asị onwe ya, ‘Nna m ukwu anola ogologo oge,’ **49** ọ buri kwa na o bido iti ndi ohu ibe ya ihe, sorokwa ndi onu oke mmanya na-eri, na-anu. **50** Nna ukwu ohu ahụ ga-alota n’ụbọchị ọ na-atughị anya, n’oge awa ọ na-amakwaghị. **51** Ọ ga-egburisikwa ya, nye ya onodu n’etiti ebe ndi ihu abuo nọ. Ebe e nwere ikwa akwa na ita ikikere eze.

25 “A ga-eji alaeze eluigwe tunyere akuko umu agboghọ iri ndi weere oriona ha puta izute onye na-alu nwunye ohuru. **2** Ise n’ime ha maara ihe, ma ise ndi ọzọ bu ndi nzuzu. **3** Ise ndi nzuzu ahụ weere oriona ha, ma ha ejighi mmanu oku. **4** Ise ndi maara ihe, wujuru mmanu oku na karama, tinyekwa oriona ha. **5** Mgbe onye na-alu nwunye ohuru ahụ noro odu n’obibia ya, ura tuwara ha, ha dinara ala rahụ ura. **6** “N’etiti abali e tiri mkpu n’oke olu

si, 'Onye na-alu nwunye oheru na-abia, putanu n'ebe i ga-elekota otutu ihe. Bata n'onu nke nna
 gaa zute ya!' 7 "Mgbe ahụ umu agboghọ niile gi ukwu." 24 "Onye e nyere otu talenti batara si,
 ahubiliri mune oriṅa ha. 8 Ise ndi nzuzu ahụ 'Nna anyi ukwu, amaara m onye i bu. I bu onye
 rioro ise ndi maara ihe si, 'Biko, wunyeturu anyi ufodu n'ime mmanu oku unu, lee na oriṅa
 anyi na-anyu anyu.' 9 "Ndi maara ihe zara 25 N'ihu nke a, aturu m egwu, a gara m liere gi
 ha si, 'Mba! O gaghi ezuru anyi na unu. Kama ego talenti gi n'ala. Lee ihe gi werekwa.' 26 "Nna
 gaanu zuru nke unu n'aka ndi na-ere ya.' 10 ya ukwu zara ya si, 'Ohu ojoṅo na onye umengwu.
 "Ma mgbe ha puru izuta mmanu oku ahụ, onye I maara na m na-ewe ihe ubi n'ebe m na-akughi
 na-alu nwunye oheru bjarutere. Ndi jikeere mkpuru, na-achikotakwa n'ebe m na-agbasaghi.
 ejikere soro ya banye n'oriri olulu di na nwunye 27 I gaara etinye ego m n'aka ndi na-echekwa
 ahụ. E mechikwara onu uzo. 11 "Emesia, ise ego, ndi gaara akwughachi ya na omurunwa
 ndi nzuzu ahuloghachiri na-ekwu si, 'Onyenwe ya, nke m gaara anata mgbe m loghachiri. 28
 anyi, Onyenwe anyi, meghere anyi uzo!' 12 "Napun ya talenti ahụ o ji, were ya nye onye
 "Ma o zaghachiri ha si, 'N'ezie, n'ezie, agwa m ji talenti iri. 29 N'ihu na onye obula nwere ka
 unu, amaghi m ndi unu bu.' 13 "Ya mere, na a ga e tinyekwuru ka o nwebigakwa oke. Ma
 anogidenu na nche, n'ihu na unu amaghi ubochi onye ahụ o na-adighi nke o nwere, a ga-anapu
 ahụ, maobu oge awa ahụ. 14 "Ozo, o ga-adi ka ya o buladi nke nta o nwere. 30 Tupunu ohu a
 otu nwoke chorọ iga njem. O kpokotara ndi na-abaghi uru n'ezie, n'ime ochichiri, ebe ikwa
 ohu ya niile nyefee ha akunba ya n'aka. 15 O akwa na ita ikikere eze ga-adi.' 31 "Mgbe Nwa
 nyere onye nke mbu talenti ise, nke abuo ka o nke Mmadu ga-abia n'ebube ya na ndi mmuo
 nyere talenti abuo. O nyere onye nke ikpeazu ozi niile, mgbe ahụ ka o ga-anọ elu ocheeze
 otu talenti. O nyere ha n'otu n'otu di ka ike ha ebube ya. 32 Mba niile nke uwa ga-ezukotakwa
 ha. Mgbe ahụ o hapuru ha gaa ije ya. 16 Onye n'ihu ya. O ga-ekewaputa ha, otu obodo site
 ahụ natara talenti ise weere ego ahụ malite n'ibe ya, di ka onye ozuzu aturu si ekewaputa
 izu ahia. Ngwangwa o retara talenti ise ozo umu aturu site n'umu ewu. 33 O ga-edebe umu
 n'uru. 17 Otu a kwa, onye nke e nyere talenti aturu ahụ n'akuku aka nri ya, ma umu ewu ga-
 abuo zuputakwara talenti abuo ozo n'uru. 18 anọ n'aka ekpe ya. 34 "Mgbe ahụ, eze ga-asị ndi
 Ma onye ahụ natara otu talenti gara gwuo ala nọ n'aka nri ya, 'Batanu n'ime alaeze, unu ndi
 lie ego nna ya ukwu, n'ihu ichezi ya nke oma. 19 Nna m goziri agozi, batanu n'ime alaeze nke e
 "Mgbe ogologo oge gasiri, nna ukwu ndi ohu doziiri unu site na mgbe e kere uwa. 35 N'ihu
 ahụ lotara site n'ije ya. O kpokotara ha niile ka na mgbe aguu guru m unu nyere m nri. Mgbe
 ha guzie aku ya. 20 Onye ahụ natara talenti ise akpiri kporo m nku unu nyere m ihe onunu.
 batara wetakwa ise ozo. O gwara nna ya ukwu Mgbe m bu obia unu kpobatara m. 36 Mgbe m
 si, 'I nyere m talenti ise, ma ugbu a azuputala m gba oto, unu zutara uwe nye m. Mgbe m dara
 talenti ise ozo!' 21 "Nna ya ukwu siru ya, 'I mere oria unu lekotara m. Anokwara m n'ulo mkporo
 nke oma ezi ohu kwesiri ntukwasị obi. I ziputala unu bjara leta m.' 37 "Mgbe ahụ ndi ezi omume
 na i kwesiri ntukwasị obi n'ihe di ntakiri. N'ihu ahụ ga-aju ya si, 'Onyenwe anyi, olee mgbe anyi
 ya aga m etinye gi n'ebe i ga-elekota otutu huru gi ka aguu na-agu gi anyi enye gi nri?
 ihe. Bata n'onu nke nna gi ukwu.' 22 "Onye Olee mgbe anyi huru gi ka akpiri na-akpo gi
 nke e nyere talenti abuo bjara si, 'Nna anyi nku, anyi ekuru mmiri onunu nye gi? 38 Olee
 ukwu, i nyere m talenti abuo, ma lee, eritala mgbe kwa ka anyi huru gi di ka onye obia anyi
 m talenti abuo ozo n'uru.' 23 "Nna ya ukwu akpobata gi? Olee mgbe kwa ka anyi huru gi ka i
 siru ya, 'I mere nke oma. I bu ezi ohu kwesiri gba oto anyi enye gi uwe? 39 Olee mgbe kwa ka
 ntukwasị obi. I ziputala na i kwesiri ntukwasị anyi huru gi n'oria, maobu n'ulo mkporo anyi
 obi n'ihe di ntakiri. N'ihu ya aga m etinye gi abia leta gi?' 40 "Eze ahụ ga-azaghachi ha si,

'N'ezie asị m unu, mgbe unu mesoro otu n'ime ndị a dị nta n'ime ụmụnne m omume oma, ọ bụ m ka unu mesoro omume ahụ.' **41** "Mgbe ahụ ọ ga-asịkwa ndị nọ n'aka ekpe ya, 'Pụọnw n'ihu m unu ndị a bụrụ ọnw. Baanụ n'ime ọdọ ọkụ ebighị ebi ahụ a kwadobeere ekwensu na ndị mmụọ ozi ya. (aiōnios g166) **42** N'ihị na mgbe agụ na-agu m, unu enyeghi m ihe ọbụla ka m rie. Mgbe akpịrị na-akpọ m nkụ, unu ekunyeghi m mmiri ka m nū. **43** Mgbe m nọ di ka ọbịa, unu akpọbataghi m n'ụlọ unu. Mgbe m gba ọtọ, unu enyeghi m uwe. Mgbe ahụ na-esighi m ike, unu elekotaghi m. Mgbe m nọ n'ụlọ mkpọrọ, unu abịaghi leta m.' **44** "Mgbe ahụ ha ga-azakwa si, 'Onyenwe anyi, olee mgbe anyi huru gi ka agụ na-agu gi, maọbụ ka akpịrị na-akpọ gi nkụ, maọbụ oge i bụ onye ọbịa, maọbụ oge i gba ọtọ, maọbụ oge i nọ n'ọria, maọbụ i nọ n'ụlọ mkpọrọ, ma anyi elekotaghi gi?' **45** "Ọ ga-aza ha si, 'Eziokwu ahụ bụ nke a, mgbe ahụ unu juru inyere otu n'ime ndị a di nta aka, ọ bụ m ka unu juru i nyere aka.' **46** "Ndị a ga-aba n'ita ahụ ebighi ebi. Ma ndi ezi omume ga-aba na ndu ebighi ebi." (aiōnios g166)

26 Mgbe Jisọs kwusiri okwu ndi a, ọ gwara ndi na-eso ụzọ ya si, **2** "Dị ka unu maara nke oma, Mmemme Ngabiga ga-amalite mgbe ụbọchị abụọ gasiri. N'oge ahụ, a ga-ararakwa Nwa nke Mmadu nye ka a kpogide ya n'obe." **3** N'oge ahụ, ndiisi nchụaja, na ndi okenye zukotara n'ulọeze otu onyeisi nchụaja a na-akpọ Kaifas. **4** Ha gbara izu ichoputa ụzọ ha ga-esi jide Jisọs na nzuzo gbuo ya. **5** Ha kwekorita si, "Ọ gaghi abụ n'oge mmemme ka ogbaaghara hapu idi n'etiti ndi mmadu." **6** Mgbe Jisọs nọ na Betani, n'ulọ Saimon onye ekpenta, **7** otu nwanyị bu karama alabasta nke mmanu otite isi uto di oke onuahia di n'ime ya, biakwutere ya, nke ọ wusara ya n'isi di ka ọ na-anodu ala n'eri nri. **8** Ma mgbe ndi na-eso ụzọ ya huru nke a, iwe were ha nke ukwu. Ha si, "Olee udi ila n'iyi di nke a! **9** A gaara ereputa mmanu a ego di ukwu were ego e retara ya nyere ndi ogbenye aka." **10** Ebe Jisọs matara ihe ha na-atamu n'obi ha, ọ si, "Gini mere unu ji esogbu nwanyị a? O merela m ihe di mma.

11 Unu na ndi ogbenye ga-anọ oge niile, ma ọ bughị mụ na unu ga-anọ mgbe niile. **12** N'ihị na site n'iwu m mmanu otite a n'ahụ, o doziela m maka olili. **13** N'ezie, ana m agwa unu, n'ebe ọbụla ezisara ozioma a n'ụwa niile, a ga-echeta nwanyị a n'ihị ihe oma a o meere m." **14** Mgbe ahụ otu n'ime mmadu iri na abuo na-eso ụzọ ya, onye aha ya bụ Judas Iskariot, jekwuuru ndiisi nchụaja. **15** Ọ juru ha si, "Gini ka unu ga-enye m ma m rara ya nye n'aka unu?" Ha kwuru ya iri mkpuru olaocha ato. **16** Site n'oge ahụ na-aga, ọ chorọ ohere irara ya nye n'aka ha. **17** N'ubochi mbu nke mmemme achicha na-ekoghi eko, ndi na-eso ụzọ Jisọs biakwutere ya juo ya si, "Ebee ka i chorọ ka anyi gaa kwadoro gi ihe gi maka oriri Ngabiga?" **18** Ọ zara ha si, "Jekwurunu otu nwoke n'ime obodo si ya, Onye ozizi si, 'Oge m abiala nso. Mụ na ndi na-eso ụzọ m ga-eri oriri Ngabiga n'ulọ gi.'" **19** Ndi na-eso ụzọ ya mere di ka Jisọs gwara ha, doziekwa oriri Ngabiga ahụ n'ebe ahụ. **20** N'uhuruchi ubochi ahụ, ya na ndi na-eso ụzọ ya iri na abuo ahụ noduru ala n'оче nri ahụ. **21** Mgbe ha na-eri nri, o kwuru si, "N'ezie ana m agwa unu, na otu onye n'ime unu ga-arara m nye." **22** Ha nwere oke mwute, ma malite iju ya n'otu n'otu si, "Onyenwe anyi, ọ bụ m?" **23** Ma ọ zara ha si, "Ọ bụ onye ahụ mụ na ya na-amanyekota aka n'otu efere ga-arara m nye. **24** Lee Nwa nke Mmadu ga-ala di ka e si buo ya n'amuma. Ma ahuhu ga-adiri nwoke ahụ onye a ga-esite n'aka ya rara Nwa nke Mmadu nye. Ọ gaara akara onye ahụ mma ma a si na a mughi ya amu." **25** Judas, onye ahụ raara ya nye juru ya si, "Onye ozizi ọ bụ m?" Ọ zara si, "Gi onwe gi ekwuola ya." **26** Mgbe ha nokwa na-eri nri, Jisọs were ogbe achicha ahụ, mgbe o nyechara ekele, ọ nyawara ya nye ndi na-eso ụzọ ya si ha, "Naranu nke a rie, n'ihị na nke a bụ anu ahụ m." **27** Mgbe ahụ kwa, o burukwara iko mmanya, ma mgbe o nyechara ekele, o bunyere ya ndi na-eso ụzọ ya si ha, "Unu niile nwonu site n'iko a. **28** N'ihị na nke a bụ ọbara m nke bu akara ogbugba ndu ohuru ahụ. A na-awusa ya maka otutu mgbaghara mmehie. **29** Ana m agwa unu, na-agaghi m anu mmanya sitere na

mkpuru vainị ọzọ, tutu ruo ụbọchị ahụ mụ na otu n'ime ndị ozi iri na abụọ ahụ bjaruru, ya unu ga-ahụ ya n'ụzọ dị iche n'alaeze Nna m." na ọtụtụ igwe mmadụ so. Ụfọdụ ji mma agha 30 Mgbe ha busiri abụ, ha puru gaa n'Ugwu Oliv. 31 Mgbe ahụ Jisọs gwara ha si, "N'abalị ha, ndị ọzọ ji osisi. Ọ bụ ndịisi nchụaja na ndị okenye ndị Juu zitere ha. 48 Ma onye ahụ na-taa, unu niile ga-agbahapụ naanị m. N'ihị na e arara ya nye, nyere ha ihe iribama, si, "Onye dere ya, si: "Aga m etigbu onye ọzụzụ aturu, ahụ m ga-esutu ọnu bụ nwoke ahụ, jidesienụ aturu nke igwe aturu ahụ ga-agbasasikwa." 32 ya aka ike!" 49 Ngwangwa o jekwuuru Jisọs si Ma mgbe e mere ka m si n'ọnwụ bilite, aga m ya, "Ekele, Onye ozizi!" ma sutukwa ya ọnu. 50 ebu unu ụzọ gaa Galili." 33 Pita sirị, "Ọ bụrụ Jisọs gwara ya si, "Enyi m, mee ihe ị bbara ime na mmadụ niile agbahapụ gi gbalaga, agaghị ngwangwa." Mgbe ahụ, ndị ikom ahụ bbara nso m ahapụ gi." 34 Jisọs sirị, "N'ezie agwa m gi, jide Jisọs, sekpuru ya n'ike. 51 Otu onye n'ime n'abalị taa, tupu oke ọkụkụ akwaa akwa, ị ga-ndị ha na Jisọs nọ, setiri aka ya, miputa mma agonari m ugboro atọ." 35 Ma Pita kwuru si, "Ọ agha ya, gbuo ohu onyeisi nchụaja, gbupu nti buri na ọ di mkpa ka m soro gi nwuo, agaghị m ya. 52 Ma Jisọs sirị ya, "Mighachi mma agha gi agonari gi." Ọ bukwa otu ihe ahụ ka ndị ahụ n'ọbọ ya, n'ihị na mmadụ ọbula na-eji mma niile na-eso ụzọ ya kwuru. 36 Mgbe Jisọs bbara egbu mmadụ ibe ya ga-anwu site na mma. 53 n'ogige ahụ a na-akpo Getsameni, ọ gwara ndị I cheghị na m puru iriọ Nna m ka o zitere na-eso ụzọ ya si ha, "Nodunu n'ebe a ka m m ihe kariji usuu ndi mmuo ozi iri na abuo na-eso ụzọ ya si ha, "Nodunu n'ebe a ka m m'otu ntabi anya? 54 Ma olee otu ihe e dere gaa n'ihu nke nta kpee ekpere." 37 Ọ kpọrọ n'akwukwo nsọ ga-esi mezuo, nke kwuru na ọ ghaghị idi otu a?" 55 N'oge awa ahụ, Jisọs gwara Ọ bụrụ ọ kpọrọ igwe mmadụ ahụ si, "Unu putara chiri mma agha na mkpo bja ijide m di ka a ga-asị na m bu onye ohi? Anorola m ziekwia ihe n'ulonso kwa ụbọchị, ma unu ejideghị m. 56 Ma ihe ndi a na-eme ka ihe ndi amuma dere n'akwukwo nsọ mezuo." N'oge ihe ndi a niile na-eme, ndi na-eso ụzọ ya niile hapuru ya gbalaga. 57 Ndi jidere Jisọs duuru ya gaa n'ulo Kaifas, onyeisi nchụaja. Ndi ozizi iwu na ndi okenye ndi Juu zukotara n'ebe ahụ. 58 Pita sogidere Jisọs n'azu site n'ebe di anya. O rutere n'obi onyeisi nchụaja, baa n'ime ulo, sorokwa ndi na-eje ozi nodu ala, ka o nwe ike ihu otu ihe a ga-esi bie. 59 Ndiisi nchụaja, na ndisi ikpe n'uloikpe ahụ nọ na-achọ ama ugha megide Jisọs, ka ha hu ụzọ ha ga-esi gbuo ya. 60 Ma ọ dighi nke ha chotara, n'agbanyeghi n'otutu ndi akaebe ugha putara. N'ikpeazu, mmadụ abuo putara 61 kwuo si, "Nwoke a sirị, 'Enwere m ike ikwatu ulonso ukwu nke Chineke, wughachikwa ya n'ubochi atọ.'" 62 Onyeisi nchụaja biliri oto kwuo si, "Ọ bụ na ị nweghi ihe obula ị ga-aza? Gini bu ama ndi a a na-agba megide gi?" 63 Ma Jisọs ekwughị ihe obula. Onyeisi nchụaja gwara ya si, Eji m aha Chineke di ndu nye gi iwu, si gi,

“gwa anyi, i bu Kraist, Okpara Chineke?” 64 ala ahụ ka o bụrụ ebe a na-eli ndị ọbịa. 8 Nke Jisọs gwara ya si, “Gị onwe gị kwuru ya. Ma ana m agwa unu, site ugbo a na-aga n’ihu, unu ga-ahụ Nwa nke Mmadụ ka o na-anọdụ n’aka nri nke Onye di ike, na-abiakwa n’igwe ojii nke eluigwe.” 65 Mgbe ahụ onyeisi nchụaja ọwara uwe ya, kwuo si, “O kwuola arụ! Olee mkpa o di ịchọkwa ndị akaebe? Unu nụkwara nkwalu ya? 66 Gịnị bu mkpebi unu?” Ha zara si ya, “O kwesiri ka o nwuo!” 67 Mgbe ahụ, ha gbúsara ya ọnụ mmiri asọ n’ihu, tiekwa ya aka. Ndị ọzọ maara ya ụra, 68 si ya, “Buoro anyị amụma, gị, Kraist. Onye tiri gị ihe?” 69 Mgbe ahụ Pita nọduru ala na mbara ezi nke obi ahụ. Otu n’ime umu agboghọ na-eje ozi biakwutere ya, si, “I bukwanyu otu n’ime ndi na-eso ụzọ Jisọs onye Galili.” 70 Ma o goro n’ihu ha niile si, “Amaghị m ihe i na-ekwu.” 71 Mgbe o puru gaa nọdu n’onu ụzọ mbata, nwaagboghọ ọzọ huru ya, gwa ndi nọ n’ebe ahụ si, “Nwoke a na Jisọs onye Nazaret nọkoro.” 72 Ọzọkwa, o weere inu iyi goọ, “Amaghị m onye nwoke ahụ bu.” 73 Mgbe oge nta gasiri, ndi guzo n’ebe ahụ biakwutere Pita si ya, “N’ezie, ibu otu n’ime ha, n’ihi na asusu gi agbaala gi ama.” 74 O malitere ibu onwe ya ọnụ, na inu iyi si, “Amaghị m nwoke a.” Mgbe ahukwa oke okpa kwara akwa. 75 Pita chetara okwu ahụ Jisọs kwuru si, “Tupu oke okpa akwaa akwa, i ga-agonari m ugbo atọ.” O si n’ebe ahụ puo, gaa kwaa akwa nke ukwu.

27 Mgbe chi boru, ndiisi nchujaja niile na ndi okenye gbara izu megide Jisọs otu ha ga-esi gbuo ya. 2 Ya mere, ha kere ya agbu, duru ya puo, nyefee ya n’aka Paillet onye bu govanu. 3 Mgbe Judas, onye ahụ rara Jisọs nye, huru na a maala Jisọs ikpe onwu, o cheghariri weghachikwara ndiisi nchujaja na ndi okenye iri ego olaocha atọ ahụ. 4 O kwuru si, “Emehiela m, site na irara onye aka ya di ocha nye onwu.” Ma ha sirị, “Nke ahụ agbasaghị anyi, o bu mkpa diri gi.” 5 O wusara ego olaocha ahụ n’ala ulonso, puo gaa kwuo udo. 6 Ndiisi nchujaja tutukotara ego ahụ kwuo si, “O megidere iwu itinye ego a n’ime ulokwu, n’ihi na o bu ego obara.” 7 Mgbe ha gbasiri izu, ha kwekotara ma were ego ahụ zuta ala n’aka otu okpu ite. Ha mere

ala ahụ ka o buri ebe a na-eli ndi obia. 8 Nke a mere e ji na-akpo ala ahụ, “Ala Obara,” ruo taa. 9 N’uzo di otu a, okwu e kwuru site n’onu Jeremaya onye amuma mezuru. “Ha tutukotara mkpuru ego olaocha iri atọ, bu onuahia onye ahụ, nke ufodu n’ime umu Izrel kpebiri na a ga-akwu n’isi ya. 10 Ha ji ego ahụ zuo ubi onye okpu ite, di ka Onyenwe anyi nyere m iwu.” 11 N’oge a Jisọs guzo n’ihu govanu. Govanu juru ya si, “I bu eze ndi Juu?” Jisọs sirị ya, “Gị onwe gi kwuru ya.” 12 Mgbe ndiisi nchujaja na ndi okenye boro ya ebubo ugha, o kwughi ihe obula. 13 Ya mere, Paillet sirị ya, “I naghi anu ihe ndi a niile ha na-ebo gi?” 14 Ma o zaghi o buladi otu mkpuru okwu n’ebubo ndi ahụ. Ihe a gbagwojuru govanu anya nke ukwu. 15 Ugbo a, o bu omenaala govanu n’oge mmemme na o ga-ahapu otu onye mkporo, bu onye igwe mmadu horo. 16 Ma n’oge a e nwere otu onye mkporo nke otutu mmadu maara nke oma. A na-akpo Jisọs Barabas. 17 Mgbe igwe mmadu niile zukoro, Paillet sirị ha, “Onye ka unu choro ka m hapuru unu, o bu Jisọs Barabas ka o bu Jisọs onye a na-akpo Kraist?” 18 N’ihi na o maara nke oma na o bu site n’ekworo ka ha ji rara Jisọs nye n’aka ya. 19 Mgbe o nokwasiri n’elu oche ikpe ya, nwunye ya zitere ozi si ya, “Wepukwa aka gi n’ihe gbasara nwoke onye ezi omume ahụ. N’ihi na ahujuru m anya na nro n’abalị gara aga n’ihi ya.” 20 Ma ndiisi nchujaja na ndi okenye kwagidere igwe mmadu ahụ ka ha rio ya, ka o hapuru ha Barabas, ma nye ha Jisọs ka ha gbuo ya. 21 Ọzọkwa, govanu sirị ha, “N’ime mmadu abuo ndi a onye ka unu choro ka m hapuru unu?” Ha sirị, “Barabas!” 22 Paillet sirị ha, “Gini ka m ga-eme Jisọs onye a na-akpo Kraist?” Ha niile sirị, “Kpogide ya n’obe!” 23 O juru ha si, “O bu n’ihi gini? Olee ihe ojoo o mere?” Ma ha tiri mkpu karja ka ha si eti na mbu, na-asi, “Kpogide ya n’obe! Kpogide ya n’obe!” 24 Mgbe Paillet huru na o nweghi ihe o puru ime, kama na uzu na ogbaaghara na-amalite. O weere mmiri kwoo aka ya n’ihu igwe mmadu ahụ si ha, “Aka m di ocha n’ebe obara nwoke a di. Jirinụ aka unu hu maka ya.” 25 Igwe mmadu ahụ zagbachiri ya n’otu olu si,

“Ka ọbara ya di n’isi anyị na n’isi ụmụ anyị!” elekere atọ nke ehiehie, Jisọs tiri mkpu n’oke
 26 Mgbe ahụ ọ hapụrụ ha Barabas. Mgbe ọ
 pịachara Jisọs ihe, ọ raara ya nye ka ha kpogide
 ya n’obe. 27 Mgbe ahụ ndị agha gọvanọ duuru
 Jisọs baa n’ogige ụlọ ndị agha, mee ka otu ndị
 agha niile gbaa ya gburugburu. 28 Ha yipụrụ
 ya uwe ya, yinye ya uwe mwūda na-acha uhie
 uhie. 29 Ha kpara okpueze nke e ji ogwu mee,
 kpukwasị ya n’isi. Ha tinyekwara ya mkpara
 achara n’aka nri, gbuo ikpere n’ala n’ihu ya,
 na-akwa ya emo na-asị, “Ekele, Eze ndị Juu!”
 30 Ha gbūrụ ya ọnụ mmiri asọ, werekwa osisi
 ahụ kụọ ya n’isi ọtụtụ mgbe. 31 Mgbe ha ji
 ya mechaa ihe ọchị, ha yipụrụ ya uwe ahụ,
 yinyekwa ya uwe nke ya, duuru ya puo, iga
 kpogide ya n’obe. 32 Mgbe ha na-apụ, ha zutere
 otu nwoke onye obodo Sirini a na-akpọ Saimon.
 Ha manyere ya ka o buru obe ya. 33 Mgbe ha
 bjarutere n’ebe a na-akpọ Gọlgota (nke putara,
 “ebe okpokoro isi”). 34 Ha nyere ya mmanya a
 gwara ọgwū ilu ka ọ nū. Mgbe o detūrụ ya ire,
 o kweghị ya ọnūnū. 35 Mgbe ha kpogidechara
 ya n’elu obe. Ha fere nza nke ha jiri kee uwe
 ya n’etiti onwe ha. 36 Ha nọdụkwara ala n’ebe
 ahụ na-eche ya nche. 37 N’elu ebe isi ya di, ka
 ha debere ihe ha dekwasịrị ebubo ha boro ya.
 Nke a bụ ihe ha dere: Onye a bụ Jisọs, Eze ndị
 Juu. 38 Ha kpogidekwara ya na ndị ohi abụọ
 n’obe. Otu onye n’aka nri, onye nke ọzọ n’aka
 ekpe ya. 39 Ndị na-agafe n’uzọ na-ekwu to ya,
 na-efufekwa isi ha, 40 na-asịkwa, “Leenụ onye
 nwere ike ikwatu ụlọnsọ Chineke wughachi ya
 na mkpūrụ ụbọchị atọ! Zọputanụ onwe gi! Ọ
 būrụ na j bụ Ọkpara Chineke si n’elu obe ahụ
 rịdata!” 41 Ndịisi nchụaja, ndị ozizi iwu na ndị
 okenye sokwa na-eme ya ihe ọchị, na-asị, 42
 “Ọ zọputara ndị ọzọ, ma o nweghị ike izọputa
 onwe ya. Ọ bụ eze ndị Izrel; ya si n’elu obe
 rịdata ugbo a, anyị ga-ekwerekwa na ya. 43
 Ọ tūkwasịrị Chineke obi, ọ būrụ na ọ masịrị
 Chineke, ya naputa ya ugbo, n’ihi na o kwuru
 si, ‘Abụ m Ọkpara Chineke.’” 44 Ọ bụladi ndị ohi
 ahụ a kpogidekọrọ ha na ya n’obe nọkwa na-
 akparị ya. 45 Ma site n’elekere iri na abụọ nke
 ehiehie ruo n’elekere atọ nke ehiehie, ọchịchiri
 gbachikọtara n’ala ahụ niile. 46 N’oge di ka

otu a, ọ ga-ajọrọ anyị n'ọ mgbe ahụ karịa na mbụ." 65 Paillet gwara ha si, "Unu nwere otu ndị agha na-eche nche, kpọrọ ha gaa mechie ili ahụ ike dị ka unu si maara eme." 66 Ya mere, ha kpọrọ ndị agha gaa mechie ọhụ ili ahụ. Ha kakwara akara n'elu nkume ahụ.

28 Mgbe ụbọchị izuike gasiri, n'isi ụtụtụ ụbọchị mbụ n'ime izu ụka, Meri Magdalin na Meri nke ọzọ, gara ka ha lee ili ahụ. 2 Na mberede, oke ala ọma jijiji malitere. N'ihina mmụọ ozi Onyenwe anyị sitere n'eluigwe rịdata, kpugharia nkume ahụ e ji mechie ọhụ ili ahụ, n'okwasikwa n'elu ya. 3 Ihu ya na-enwu dị ka amụma. Uwe ya na-achakwa ọcha dị ka akummiri igwe. 4 N'ihina egwu ya, ndị nche makwara jijiji. Daa n'ala n'ọrọ dị ka ndị nwurụ anwụ. 5 Ma mmụọ ozi ahụ gwara umụ nwanyị ahụ si ha, "Unu atula egwu, n'ihina amaara m na ọ bụ Jisọs onye a kpogburu n'elu obe ka unu na-achọ. 6 Ọ n'okwaghị n'ebe a. O sitela n'ọnwụ bilie, dị ka o si kwuo. Biana lee ebe ọ togboburu. 7 Gaanụ ngwangwa gwa ndị na-eso ụzọ ya na e meela ka o si n'ọnwụ bilie. Lee, o burula unu ụzọ gawa Galili. Ebe ahụ ka unu ga-ahụ ya. Chetakwanụ ihe m gwara unu." 8 Ha ji oke egwu na ọhụ pụọ ọsịsọ site n'ili ahụ, gbara ọsọ gawa ịkọrọ ndị na-eso ụzọ ya. 9 Na mberede, Jisọs zutere ha si ha, "Ndeewonụ!" Ha b'akwutere ya, jide ụkwụ ya abụọ aka, kpokwa isiala nye ya. 10 Ya mere Jisọs gwara ha si, "Unu atula egwu. Gaanụ, gwanụ umunne m ka ha gaa Galili. Ha ga-ahụ m n'ebe ahụ." 11 Mgbe ha na-aga, ụfọdụ ndị agha chere ili ahụ nche batara n'ime obodo. Ha gara kọrọ ndịsi nchụaja ihe niile mere. 12 Emesịa, ndị nchụaja na ndị okenye zukọtara kwekọritaa inye ndị agha ahụ ọkpurukpụ ego, 13 si ha, "Ihe a ka unu ga-ekwu, 'Ndị na-eso ụzọ ya b'jara n'abalị zuru ya n'ohi mgbe anyị nọ na-arahụ ụra.' 14 Ọ bụrụ na nke a eruo g'ọvanọ ntị, anyị ga-emeta ya mma, ma mee ka unu pụọ na nsogbu." 15 Ha naara ego ahụ, meekwa dị ka e ziri ha. Akukọ a ka a gbasara n'etiti ndị Juu ruo taa. 16 Ma ndị ikom iri na otu ahụ bụ ndị na-eso ụzọ ya gara Galili, n'elu ugwu ebe Jisọs gwara ha gaa. 17 Mgbe ha hụrụ ya, ha kpọrọ isiala nye ya. Ma ụfọdụ n'ime ha nwere obi abụọ. 18 Jisọs

b'jara ha nso, gwa ha si, "E werela ikike niile dị n'eluigwe na nke dị n'elu ụwa nye m. 19 Ya mere, gaanụ mee ka mba niile b'urụ ndị na-eso ụzọ m, na-emenụ ha baptizim n'aha nke Nna, na nke Ọkpara, na nke Mmụọ Nsọ. 20 Ziekwanụ ha ka ha na-eme ihe niile m nyere unu n'iwu. Ma chetanụ na m na-anonyere unu mgbe niile, ruo ọgwụgwụ oge." (aiōn g165)

Mak

1 Mmalite ozioma maka Jisosh Kraist, Okpara Chineke. **2** Dika e dere ya riji n'akwukwo Aizaya onye amuma si, "Aga m ezipu onyeozim m n'ihu gi, onye ga-edozi uto gi." **3** "Otu onye na-eti mkpu n'ozara, na-asị, 'Dozieni uto maka Onyenwe anyi, meeni ka okporo uto ya guzozie.'" **4** Jon omee baptizim putara na-eme baptizim n'ozara, ma na-ekwusa baptizim nke ncheghari maka mgbaghara mmehie. **5** Ndi mmadu si n'akuku Judia niile na ndi niile bi na Jerusalem puru jekwuru ya. Ka ha na-ekwuputa mmehie ha, o mere ha baptizim n'osimiri Jordan. **6** Uwe Jon yi n'ahu ya bu nke e ji aji inyinya kamel mee. O kekwa ihe okike e ji akpukpo anu mee n'ukwu ya. Nri ya bu igurube na mmanu anu. **7** O kwusara si: "Onye di ike kara m na-abia n'azu m. Onye m na-erughi ihudata ala topu eriri akpukpokwu ya. **8** Eji m mmiri na-eme unu baptizim, ma o ga-eji Mmuo Nso mee unu baptizim." **9** N'oge ahụ, Jisosh sitere na Nazaret nke Galili bja n'osimiri Jordan, ebe Jon mere ya baptizim. **10** Ma mgbe o si n'ime mmiri ahụ na-aputa, o huru ka eluigwe meghere. Hukwa Mmuo Nso di ka nduru ka o ridatara bekwasị ya n'isi ya. **11** Otu olu si n'eluigwe daa, "I bu Okpara m huru n'anya, ihe gi di m ezi mma." **12** Ngwangwa, Mmuo Nso duuru ya baa n'ime ozara. **13** O nokwara n'ime ozara ahụ iri ubochi anọ, ebe ekwensu nwara ya onwunwa. Ya na umu anu ohia nokwa. Ma ndi mmuo ozi jeere ya ozi. **14** Mgbe e tinyesiri Jon n'ulo mkporo, Jisosh gara na Galili, na-ekwusa ozioma Chineke. **15** O siri, "Oge ahụ eruola, alaeze Chineke di nso. Chegharianu ma kwerekwanu n'ozoma." **16** Mgbe Jisosh na-aga n'akuku osimiri Galili, o huru Saimon na Andru nwanne ya, ka ha na-awunye ugbu ha n'ime mmiri n'ihu na ha bu ndi okuazu. **17** Jisosh siri ha, "Bianu soro m, m ga-emekwa unu ndi oku na-akuta mmadu." **18** Ngwangwa ha hapuru ugbuazu ha ma soro ya. **19** Mgbe o gaturu n'ihu nke nta, o huru Jemis nwa Zebedi na nwanne ya bu Jon ndi no n'ime ugbo mmiri, na-ekezi ugbuazu ha. **20** Ngwangwa, o kporo ha, ha hapuru nna

ha Zebedi na ndi o goro oru n'ime ugbo soro ya. **21** Ha gara Kapanom, mgbe ubochi izuikuru, o bara n'ime ulo ekpere ma malite izi ha ihe. **22** Ozizi ya juru ha anya nke ukwu, n'ihu na o ziri ha ihe dika onye nwere ikike, o bughi di ka nke ndi ozizi iwu. **23** Ma n'otu oge ahụ, otu nwoke no n'ime ulo ekpere ahụ nke mmuo na-adighi ocha bi n'ime ya, tiri mkpu n'oke olu, **24** si, "Gini ka anyi na gi nwekoro, gi Jisosh onye Nazaret? I biala ila anyi n'iyi? Amaara m onye i bu, Onye Nso nke Chineke." **25** Ma Jisosh baara ya mba si ya, "Mechie onu sikwa n'ime ya puta!" **26** Mmuo ahụ na-adighi ocha seere ya, mee ka ahụ ya maa jijiji, o tiri mkpu n'oke olu, ma sikwa n'ime ya puta. **27** Ha niile bu ndi no n'onodu ihe iju anya ma na-ajurita onwe ha ajuru si, "Gini bu nke a? Ozizi ohuru ya na ikike! O na-enye o buladi mmuo na-adighi ocha iwu. Ha na-erubekwa ya isi." **28** Akuko banyere ya gbasara ngwangwa ruo akuku niile nke Galili. **29** Ngwangwa ha hapuru ulo ekpere ahụ, ha na Jemis na Jon soro banye n'ulo Saimon na Andru. **30** N'oge a, nne nwunye Saimon dina n'akwa ndina. Ahu oku jikwa ya. Ha mere ka o mata banyere ya. **31** O gakwuru ya, jide ya n'aka selite ya elu. Ahu oku ahụ hapuru ya. O malitekwa ile ha obia. **32** N'oge uhuruchi, mgbe anwu dara, ha kpotaara ya ndi niile ahụ na-esighi ike na ndi mmuo ojoo bi n'ime ha. **33** Obodo ahụ niile gbakoro n'onu uto. **34** O gworo otutu ndi bu oria di iche iche, o chupukwara otutu mmuo ojoo ma o kweghi ka mmuo ojoo ndi ahụ kwuo okwu n'ihu na ha matara onye o bu. **35** N'isi ututu, mgbe ochichiri ka gbachiri, o biliri, ga ebe o ga-anoro onwe ya, naani ya. N'ebe ahụ kwa ka o no kpee ekpere. **36** Saimon na ndi ya na ha no puru na-achoghari ya. **37** Ma mgbe ha huru ya, ha siri ya, "Mmadu niile na-achoghari gi!" **38** O zaghachiri ha si, "Ka anyi gaanu ebeozo, n'obodo ndi ozoo di anyi gburugburu, ka m zisakwara ha ozioma. O bu n'ihu nke a ka m ji bja." **39** Ya mere, o puru jegharja na Galili niile na-ekwusa ozioma n'ulo ekpere ha niile, na-achupukwa mmuo ojoo. **40** Otu onye ekpenta bjakwutere ya gbuo ikpere n'ala rijo ya si, "O buru na i choro, i puru ime

ka m di ọcha.” 41 Ebe o juputara n’omijiko, Jisosh setipuru aka ya metu ya si, “Achoro m, di ọcha!” 42 Ngwangwa ekpenta ya hapuru ya, e mekwara ka o di ọcha. 43 Mgbe ahụ, Jisosh ji ido aka na nti zilaga ya, 44 o gwara ya si, “Hukwa na o dighi onye obula i ga-agwa ihe a. Kama gaa gosi onye nchajaja onwe gi. Chuokwa aja di ka Mosis nyere n’iwu, maka ime ka i di ọcha gi, ka o buru ihe ama nye ha.” 45 Ma o puru malite ikosa akuko banyere ogwugwo ya ebe niile. N’ihi ya Jisosh enwekwaghi ike ibanye n’obodo, kama o gara noro n’ebe zoro ezo. Ma ndi mmadu nabajakwutekwa ya site n’ebe niile di iche iche.

2 Mgbe ubochi ole na ole gafesiri, o bataghachiri na Kapanom. Ndi mmadu nuru na o loghachila. 2 Igwe mmadu zukotara n’ime ulo ahụ nke mere na ohere afodughi o buladi n’onu uto. O kwusakwaara ha ozima. 3 Ndi ikom ufodu buteere ya otu nwoke ahụ ya kponwuru akponwu. O bu mmadu ano bu ya. 4 Ebe ha na-enweghi ike ibutere ya Jisosh n’ihi igwe mmadu, ha gwupuru oghere n’elu ulo ebe ahụ o no. Mgbe ha gwupusiri ya, ha budatara onye ahụ ahụ ya kponwuru akponwu n’ute o jiri dina. 5 Mgbe Jisosh huru okwukwe ha, o siri onye ahụ ahụ ya kponwuru akponwu, “Nwa m nwoke, agbagharala gi mmehie gi.” 6 Ma ufodu ndi ozizi iwu noduru ala n’ebe ahụ na-eche n’ime obi ha si, 7 “Gini mere onye a ji na-ekwulu Chineke? Onye puru igbaghara mmehie ma o bughị naanị Chineke?” 8 Ngwangwa Jisosh matara n’ime mmuo ya na ha na-atule okwu a n’ime obi ha. O siri ha, “Gini mere unu ji na-eche ihe di otu a n’obi unu? 9 Olee nke ka mfe: o bu igwa onye a akuku ahụ ya kponwuru akponwu, ‘A gbagharala gi mmehie gi niile,’ ka o bu i si, ‘Bilie chiru ute gi jeharja?’ 10 Ma igosi unu na Nwa nke Mmadu nwere ikike n’uwa igbaghara mmehie.” O siri onye ahụ akuku ahụ ya kponwuru akponwu, 11 “Ana m asi gi, bilie, chiru ute gi laa n’ulo gi.” 12 O biliri, chiru ute ya puo n’ihu mmadu niile. Nke a juru ndi niile no n’ebe ahụ anya. Ha toro Chineke na-asi, “Anyi ahubeghi ihe di otu a mbu!” 13 Emesija, Jisosh puru gaa n’akuku osimiri ahụ. Igwe mmadu bajakwutere ya. O malitere izi ha ihe. 14 Mgbe

o na-aga n’ihu, o huru Livayi nwa Alfios ka o noduru ala n’ulo inakota utu. O siri ya, “Soro m,” o biliri sooro ya. 15 Mgbe o na-eri nri uhuruchi n’ulo Livayi, otutu ndi ona utu na ndi mmehie soro ya na ndi na-eso uto ya noro ebe ahụ, n’ihi na ndi na-esogharu ya di otutu. 16 Mgbe ndi ozizi iwu nke ndi Farisii huru ya ka o so ndi mmehie na ndi ona utu na-eri nri, ha juru ndi na-eso uto ya si, “Gini mere o ji eso ndi mmehie na ndi ona utu na-eriko nri?” 17 Mgbe o nuru nke a, Jisosh siri ha, “Mkpa dibia adighi akpa ndi ahụ di ike, kama o bu ndi ahụ na-esighi ike. Abiaghi m ikpo ndi ezi omume kama ndi mmehie.” 18 N’oge a, ndi na-eso uto Jon na ndi Farisii na-ebu onu. Ndi mmadu bjara juo ya si, “Gini mere ndi na-eso uto Jon na ndi na-eso uto ndi Farisii ji ebu onu, ma ndi nke gi adighi ebu onu?” 19 Jisosh siri ha, “O kwesiri na ndi a kporo oriri olulu di na nwunye ga-ebu onu mgbe onye na-alu nwunye ohuru no n’etiti ha? Ha apughi ibu onu ogologo oge ya na ha no. 20 Ma oge na-abia mgbe a ga-ewepu onye na-alu nwunye ohuru. N’ubochi ahụ ka ha ga-ebu onu. 21 “O dighi onye na-eji akwa ohuru kwachie ebe akwa ochie siri doka. O buru na o mee nke a, akwa ohuru ahụ ga-adokapu site na nke ochie mee ka ndoka ya di njo karja. 22 O dighi onye na-agbanye mmamya ohuru na karama akpukpo ochie. O mee nke a, mmamya ahụ ga-agbawa karama akpukpo ochie ahụ, mee ka karama na mmamya laa n’iyi. Ee, a na-agbanye mmamya ohuru n’ime karama akpukpo ohuru.” 23 Otu ubochi izuikwe, ya na ndi na-eso uto ya na-agafe n’ubi a kuru oka. Di ka ha na-agafe, ndi na-eso uto ya malitere igho ufodu ogbe oka n’ime oka ndi ahụ. 24 Ndi Farisii siri ya, “Lee, gini mere ha ji na-eme ihe megidere iwu n’ubochi izuikwe.” 25 Ma o siri ha, “Unu agutaghi ihe Devid na ndi so ya mere mgbe aguu guru ha? 26 N’oge Abjata bu onyeisi nchajaja, o banyere n’ulo Chineke taa achicha e chere n’ihu ya, nke ziri ezi na o bu naanị ndi nchajaja kwesiri ita ya. O nyetukwara ndi ya na ha so.” 27 Mgbe ahụ, o gwakwara ha si, “E mere ubochi izuikwe maka mmadu, emeghi mmadu maka ubochi izuikwe.” 28 Ya mere, Nwa nke Mmadu bu Onyenwe o buladi ubochi izuikwe.

3 N'oge ozo, o banyere n'ulo ekpere, otu nwoke aka ya kponwuru akponwu nokwa n'ebe ahụ. 2 Ufodu ha no na-achọ ụzọ ha ga-esi boo ya ebubo, ya mere ha lekwasiri ya anya ihu ma o ga-agwo ya orja n'ubochi izuike. **3** Ma o gwara nwoke ahụ aka ya kponwuru akponwu si, "Bilie guzoro n'etiti ebe a." **4** Mgbe ahụ o juru ha si, "Olee nke ziri ezi n'iwu ime n'ubochi izuike: o bu ime ezi ihe ka o bu ime ihe ojoo, izoputa ndu ka o bu ila ndu n'iyi?" Ma ha gbachiri nkiti. **5** O lere ha anya n'uwe, o wutere ya n'ihu na obi ha kporo nku. O siri nwoke ahụ, "Setipu aka gi." O setipuru aka ya, aka ya dizikwara nke oma. **6** Ngwangwa, ndi Farisii sitere n'ebe ahụ puo n'uwe. Gaa soro ndi otu Herod gbaa izu otu ha ga-esi laa ya n'iyi. **7** Ma Jisos na ndi na-eso ụzọ ya sitere n'ebe ahụ puo gaa nodu n'akuku osimiri. Igwe mmadu ndi sitere na Galili sooro ya. **8** Mgbe ha nuru ihe niile o na-eme, otutu mmadu biakwutere ya site na Judia, na Jerusalem, na Idumia na obodo ndi di n'ofe Jordan, na gburugburu Taia na Saidon. **9** N'ihu idi ukwu nke igwe mmadu ahụ, o gwara ndi na-eso ụzọ ya ka ha debere ya ugbo mmiri nta nso ka o banye, iji gbochie igwe mmadu ahụ ikpagbu ya. **10** N'ihu na o gwola otutu ndi orja, nke mere na ndi bu orja di iche iche na-agbalisi ike imetu ya aka. **11** Mgbe obula kwa ndi mmuo na-adighi ocha bi n'ime ha huru ya, ha na-ada n'ala n'ihu ya na-eti mkpu na-asị, "I bu Okpara Chineke!" **12** Ma o na-enyesị ha iwu ike ka ha hapu ikowa onye o bu. **13** O rigooro n'elu ugwu ma kporo ndi o choro nye onwe ya. Ha biakwutekwara ya. **14** O hoputara mmadu iri na abuo ndi ya na ha ga-anọ, mee ha ndi ozi. Ndi o ga-ezipu ikwusa ozioma, **15** nakwa ndi ga-enwe ikike ichupu mmuo ojoo. **16** Ndi a bu mmadu iri na abuo ndi o hoputara. Saimon (onye o kporo Pita). **17** Jemis nwa Zebedi na Jon nwanne ya (ndi o gughariri aha Boanajis, nke putara "umu egbe eluigwe"), **18** Andru, Filip, Batalomi, Matiu, Tomos, Jemis nwa Alfios, Tadios, Saimon onye a na-akpo Zilot, **19** na Judas Iskariot, onye raara ya nye. **20** Emesia, o lotara n'ulo, ma igwe mmadu gbakotakwara ozo nke mere na ha enweghi ohere iri nri. **21**

Mgbe ndi ikwu ya nuru nke a, ha biara gbalia idulata ya n'ulo ha, n'ihu na ndi mmadu na-asị, "Isi adighi ya mma." **22** Ma ndi ozizi iwu si Jerusalem bia siri, "Mmuo Belzebub bi n'ime ya! O bukwana n'ike onyeisi ndi mmuo ojoo ka o ji achupu mmuo ojoo." **23** Ma o kporo ha jiri ilu gwa ha okwu si, "Ekwensu o puru ichupu ekwensu?" **24** O buru na alaeze ekewa megide onwe ya alaeze ahụ apughi iguzo. **25** O buru na ezinaulo ekewa megide onwe ya, ezinaulo ahụ apughi iguzo. **26** O burukwa na ekwensu ebilie megide onwe ya si otu a nwee nkewa, o nweghi ike iguzo; kama ogwugwu oge ya abjala nso. **27** N'ezie, o dighi onye nwere ike ibanye n'ulo nwoke di ike kwakoro ngwongwo ya niile, ma o bughị ụzọ kee nwoke ahụ siri ike agbu. Mgbe ahụ o ga-enwe ike ibanye n'ulo ya, zukoro ngwongwo ya niile. **28** N'ezie agwa m unu, na a ga-agbaghara umu mmadu mmehie na nkwalu niile nke ha kwuru. **29** Ma onye obula ga-ekwulu Mmuo Nso, enweghi ike igbaghara ya. O bu onye ikpe mmehie ebighi ebi mara." (aiōn g165, aiōnios g166) **30** O kwuru nke a n'ihu na ha na-asị, "Mmuo na-adighi ocha bi n'ime ya." **31** Mgbe ahụ, nne ya na umunne ya ndi nwoke biara, guzoro n'ezie. Ha ziri ozi ka a kporo ya. **32** Igwe mmadu gbara ya gburugburu mgbe ahụ gwara ya si, "Lee, nne gi na umunne gi ndi nwoke na ndi nwan yi guzo n'ezie. Ha choro ihu gi." **33** O zara si, "Onye bu nne m, ndi ole bukwana umunne m ndi nwoke?" **34** Mgbe ahụ, o lere ndi no ya gburugburu anya ma si, "Ndi a bu nne m, na umunne m ndi nwoke!" **35** Onye obula na-eme uche Chineke bu nwanne m nwoke, na nwanne m nwan yi, na nne m."

4 N'oge ozo, o malitere izi ihe n'akuku osimiri. Igwe mmadu di ukwu gbara ya gburugburu, nke mere na o banyere n'ime ugbo nodu ala n'ime ya n'elu mmiri ahụ, ma igwe mmadu ahụ nokwa n'akuku osimiri ahụ. **2** O bidoro i kuziri ha otutu ihe n'ilu, ma n'ozizi ya, o siri ha, **3** "Geenu nti! Otu onye oru ubi puru gaa iku mkpuru ya. **4** Mgbe o na-agma mkpuru, ufodu mkpuru dara n'akuku ụzọ, umu nnunu biara tuturiya ha. **5** Ufodu mkpuru dara n'ala nkume, ebe aja ntakiri di. Ha puputara ngwangwa n'ihu

Mak

5 Ha gafere n'ofe ozọ nke osimiri ahụ n'akuku obodo Gerazin. **2** Mgbe Jisọs sitere n'ugbo ahụ ụt, otu nwoke mmụọ na-adighi ọcha si n'ebe a na-eli ozu bja zute ya. **3** Nwoke a bi n'etiti ili ndi ahụ. O dikwaghị onye ọbula puru

ike ya agbụ, ọ bụladi iji eriri igwe kee ya. 4 N'ihina e keela ya agbụ ụkwụ n'aka ọtụtụ oge ma ọ dọbisiri eriri igwe ndi ahụ, gbajisiekwa mkpọrọ igwe di ya n'ụkwụ. Ọ dīkwaghị onye nwere ike ijideli ya. 5 Ọ na-agaghari n'etiti ili ahụ ehieha na abali na n'ugwu di ya gburugburu, na-etimkpụ, na-eji nkume di nkọ na-egbukasi onwe ya ahụ. 6 Mgbe o sitere n'ebe di anya hụ Jisọs, ọ gbaara ọsọ gaa gbuo ikpere n'ihu ya. 7 O tiri mkpu n'oke olu si, "Gini ka mụ na gi nwekọrọ, Jisọs, Ọkpara Chineke Onye kachasi ihe niile elu? Eji m aha Chineke na-arịọ gi, biko, atala m ahụhụ." 8 N'ihina o nyela ya iwu si, "Si n'ime nwoke a pụta, gi mmụọ na-adighi ọcha!" 9 Mgbe ahụ Jisọs juru ya si, "Gini bụ aha gi?" Mmụọ ojọọ ahụ zaghachiri ya si, "Aha m bụ Lijion, n'ihina anyi di ọtụtụ." 10 Ma ọ rịsiri ya arịrịọ ike ka ọ ghara ichupu ha site n'obodo ahụ. 11 Igwe ezi nọ nso n'ebe ahụ na-akpa nri, na ndida ugwu di n'ebe ahụ. 12 Mmụọ ojọọ ndi a rịrọrọ ya si, "Biko ziga anyi n'etiti igwe ezi ndi a, ma hapu anyi ka anyi banye n'ime ha." 13 Ọ hapuru ha; mmụọ ndi ahụ na-adighi ọcha putara baa n'ime igwe ezi ndi ahụ. Igwe ezi ahụ niile, ọnụọgụgụ ha ruru puku abụọ, gbaara ọsọ site na mkputamkpụ ala ọnụ mmiri dakpuo n'ime osimiri ebe mmiri riri ha niile. 14 Ndi na-elekota igwe ezi ahụ gbaara ọsọ laa, kọsaa ihe mere n'ime obodo nakwa n'ala ahụ niile. N'ihina nke a, ọtụtụ mmadụ putara ilere ihe mere. 15 Ha biakwutere Jisọs, hụ nwoke ahụ nke igwe mmụọ ojọọ bibu n'ime ya. O yi uwe, nọdu ala, burukwa onye uche ya zuruoke; egwu jidere ha. 16 Ndi huru ihe mere kọrọ ihe niile mere nwoke ahụ mmụọ ojọọ bibu n'ime ya. Ha kọkwaara ihe mere igwe ezi ndi ahụ. 17 Mgbe ahụ, ha bido rịrọ Jisọs ka ọ pụrọ ha n'akukụ ala ha. 18 Di ka ọ na-achọ ibanye n'ime ụgbọ, nwoke ahụ mmụọ ojọọ ndi ahụ bibu n'ime ya rịrọrọ ya ka o soro ha. 19 Ma Jisọs ekweghi, kama ọ sirị ya, "Laa n'ụlọ, lakwuru ndi enyi gi, kọrọ ha ihe ọma Onyenwe anyi meere gi, na otu o si meere gi ebere." 20 Ya mere, o si n'ebe ahụ pụọ, malitekwaa ikọsa n'ime mpaghara Dekapolis ihe ọma Jisọs meere ya. Ihe a juru mmadụ niile anya. 21 Mgbe Jisọs jiri ụgbọ mmiri gafee n'akukụ nke ọzọ, ọtụtụ igwe mmadụ zukoro gbaa ya gburugburu mgbe ọ nọ n'akukụ osimiri. 22 Ma otu n'ime ndiisi ụlọ ekpere nke aha ya bụ Jairos biara, mgbe ọ huru ya, ọ dara n'ala n'ụkwụ ya, 23 rịsịe ya arịrịọ ike si, "Ada m nwanyi nke nta nọ n'ọnụ ọnwụ ugbu a. Biko, bja ka i bikwasị ya aka gi ka agwọ ya, ka ọ dīkwa ndu." 24 Ya mere, Jisọs soro ya gawa. Oke igwe mmadụ sokwa ya na-akpagbu ya. 25 Ma otu nwanyi nọkwa n'ebe ahụ, onye nọrịi na-aria ọrịa oruru ọbara afọ iri na abụọ. 26 Ọ taala ahuhu di ukwu n'aka ndi dibia, mefukwaa ihe niile o nwere. Ma kama ọrịa ya idi mma, ọ na-aga n'ihu idi njọ. 27 Ebe ọ nuri ala akukọ banyere Jisọs, o sooro igwe mmadụ ndi ahụ, sitere n'azụ metụ uwe ya aka. 28 N'ihina o kwulari n'ime obi ya si, "Ọ buru nnọọ na m enwe ike metụ naani uwe ya aka, a ga-agwọkwa m." 29 Ngwangwa oruru ọbara ya kwusiri. Ọ matakara n'ime onwe ya na ya enwerela onwe ya site n'ọrịa ya. 30 N'otu oge ahụ Jisọs matara na ike esitela ya n'ahụ pụọ. Ọ tughariri gburugburu n'etiti igwe mmadụ ahụ juo si, "Onye meturu uwe m aka?" 31 Ndi na-eso ụzọ ya sirị, "Lee ọtụtụ igwe mmadụ gbara gi gburugburu, i sikwa aha na-aju, 'Onye meturu uwe m aka?'" 32 Ma Jisọs gara n'ihu na-ele anya gburugburu ihu onye mere ya. 33 Ma nwanyi ahụ, ebe ọ matara ihe mere n'ahụ ya, biara n'egwu n'ima jijiji daa n'ụkwụ ya, gwa ya eziokwu niile. 34 Ọ sirị ya, "Ada m nwanyi, okwukwe gi agwọla gi. Laa n'udo nwerekwa onwe gi site n'ọrịa gi." 35 Mgbe ọ ka nọ na-ekwu okwu, ụfọdu ndi mmadụ sitere n'ụlọ onyeisi ụlọ ekpere biara si, "Ada gi nwanyi anwọla, ole e ihe mere i ji esogbu onye ozizi a ọzọ?" 36 Ma ka ọ nuri ihe ha kwuru, Jisọs gwara onyeisi ụlọ ekpere ahụ si ya, "Atula egwu, naani kwere." 37 O kweghi ka onye ọbula ọzọ soro ya ma ọ bughị Pita, na Jemis na Jon nwanne Jemis. 38 Mgbe ha biarutere n'ụlọ onyendu ụlọ ekpere ahụ, ọ nuri ụzụ hukwa ọtụtụ mmadụ ka ha nọ na-akwa akwa na-etikwa mkpu akwa. 39 Mgbe ọ batara, ọ sirị ha, "Gini mere unu ji na-akwa akwa na-etikwa mkpu akwa? Nwatakiri a anwughị anwu, ọ na-arahu ural!" 40 Ma ha chirị ya ọchi. Mgbe ọ

chupusiri ha niile n'ezì, ọ kpọrọ nne na nna nwantakiri ahụ, na ndi ya na ha so, banye n'ime ulọ ebe nwantakiri ahụ dina. **41** O jidere ya n'aka si ya, "Talita koum!" (nke putara, "Nwa agboghọ nta, asi m gi bilie!"). **42** Otu mgbe ahụ nwaagboghọ nta ahụ biliri ọtọ bido ijeghari (ọ gbara afọ iri na abụọ). Nke a juru ha niile anya nke ukwu. **43** Ma ọ dọsiri ha aka na ntị ike, ka ha ghara igwa onye ọbụla ihe mere. Ọ siri ha, "Nyenụ ya nri ka o rie."

6 Ọ sitere n'ebe ahụ puo laghachi n'obodo nke a mụrụ ya. Ndi na-eso ụzọ ya sooro ya gaa. **2** N'ubochi izuike, ọ banyere n'ulọ ekpere bido izi ihe. Ozizi ya juru otutu ndi gere ya ntị anya. Ha kwuru si, "Ebee ka nwoke si mụta ihe ndi a niile? Gịnịkwa bu amamihe nke a e nyere ya? Lekwa ọrụ ebube nke a ọ ruru?" **3** Onye a ọ bughị onye kapinta ahụ? Ọ bughị nwa Meri, burukwa nwanne Jemis, Josef, Judas na Saimon? Ụmụnne ya ndi inyom ha esoghi anyi noro n'ebe a?" Iwe were ha n'ebe ọ nọ. **4** Ma Jisọs zara ha si, "Onye amuma adighi enwe nsopuru obula n'obodo a muru ya, na n'etiti ndi ikwu ya na n'ezinaulo o siri puta." **5** Ọ rughi ọrụ ebube obula n'ebe ahụ. Ihe o mere bu naani ibikwasị mmadu ole na ole ahụ na-esighi ike aka n'isi gwọọ ha. **6** Enweghi okwukwe ha juru ya anya. Ọ jeharikwara n'obodo nta niile gburugburu na-ezi ihe. **7** Ọ kpọrọ mmadu iri na abuo ahụ na-eso ya, nye ha ikike zipu ha, abuo abuo. O nyere ha ikike ichupu mmuọ na-adighi ọcha. **8** Ndi a bu iwu o nyere: "Unu ewerekwala ihe obula maka njem a, karikwa mkpanaka. Unu ewela achicha, maobu akpa, unu etinyela ego obula n'ime belit unu. **9** Yirinu akpukpoukwu unu, unu eyikwala karja otu uwe. **10** Mgbe obula unu banyere n'ulọ obula, nogidenụ n'ebe ahụ ruo mgbe unu hapuru obodo ahụ. **11** Ma ọ buru na obodo obula anabataghị unu maobu egeghi unu ntị, kuchapunu aja di n'ukwu unu mgbe unu na-apu, ka ọ buru ihe ama megide ha." **12** Ha puru kwusara ndi mmadu ka ha chegharia. **13** Ha chupuru otutu mmuọ ojoo, teekwa otutu ndi ahụ na-esighi ike mmanu, gwọọ ha. **14** Eze Herod nuru akuko banyere ya, n'ihì na aha Jisọs aghoala okwu a kpu n'onu. Ufodu na-asi, na ọ

bu "Jon omee baptizim; na e meela ka o site na ndi nwuru anwu bilie. Ọ bukwa nke a mere ka ike ọrụ ebube ji di n'ime ya." **15** Ndi ozọ na-asi, "Ọ bu Ilaia." Ma ndi ozokwa kwuru na ọ bu onye amuma di ka otu n'ime ndi amuma mgbe ochie. **16** Ma mgbe Herod nuru nke a, ọ siri, "Jon onye ahụ m bipuru isi, emeela ka ọ site n'onwu bilie!" **17** N'ihì na Herod n'onwe ya nyereri iwu ka e jide Jon kee ya agbu tuba ya n'ulọ mkporo. O mere nke a n'ihì Herodias burii nwunye Filip nwanne ya, onye ọ kpọrọ dika nwunye ya. **18** N'ihì na Jon gwara Herod si, "Ọ bughị ihe ziri ezi n'iwu ka i kpọrọ nwunye nwanne gi nwoke." **19** N'ihì ya Herodias bu iro n'obi megide Jon na-achokwa ụzọ igbu ya, mana ọ pughi ime nke a, **20** n'ihì na Herod natu egwu ma na-echekwa Jon, ebe ọ maara na ọ bu onye ezi omume na onye di nsọ. Mgbe ọ nuru okwu ya, o nweghi udo n'obi ma ige ya ntị na-amasị ya. **21** N'ikpeazu, ohere biara mgbe Herod kpọrọ oriri n'ubochi ncheta omumu ya nye ndi okwa ha di elu n'okpuru ochichi ya, ndiisi ndi ochiagha na ndi bu ndi ndu n'obodo Galili. **22** Mgbe ada Herodias biara tee egwu, obi toro Herod na ndi niile ọ kpọrọ oriri uto. Eze gwara nwaagboghọ ahụ si, "Riọ m ihe obula i choro aga m enyekwa gi ya." **23** O kwere ya nkwa ruokwa iyi si, "Ihe obula i rioro m aga m enye gi, ọ buladi okara alaeze m." **24** Ọ jekwuru nne ya juo ya si, "Gini ka m ga-ari?" Ọ zara ya si, "Isi Jon omee baptizim." **25** Ngwangwa, ọ biakwutere eze riọ ya si, "Achoro m ka i nye m, ugbu a, n'ime efere, isi Jon omee baptizim." **26** O wutere eze nke ukwu, ma n'ihì iyi ọ nuru, na n'ihì ndi ọ kpọrọ oriri, ọ choghi iju inye ya ihe ọ rioro ya. **27** Ngwangwa o zipuru onye agha na-eche nche nye ya iwu ka ọ gaa bute isi Jon. Ọ gara, bipu isi Jon n'ulọ mkporo, **28** tinye isi ahụ n'ime efere butere nwaagboghọ ahụ onye nara ya bunye nne ya. **29** Mgbe ndi na-eso ụzọ ya nuru nke a, ha biara buru ozu ya gaa lie. **30** Ndi ozi Jisọs gbara ya gburugburu koro ya ihe niile ha mere, na ihe niile ha kuziri. **31** N'oge ahụ, n'ihì na otutu ndi mmadu na-abia na-apukwa nke mere na ha enweghi ohere iri nri, ọ siri ha, "Soronu m, unu niile, ka anyi ga ebe di juu, zuo

ike nwa oge nta.” 32 Ya mere ha puru baa n’ime ugbo mmiri gaa n’ebe ha ga-anoduru naani onwe ha. 33 Ma otutu mmadu ndi huru ha mgbe ha na-apu matara ha, sitekwara n’obodo niile di ebe ahụ gburugburu gbara oso gbaruo ebe ahụ tupu ya na ndi na-eso uzo ya abiaruo. 34 Mgbe o sitere n’ugbo mmiri rịdata, o huru oke igwe mmadu a ka ha zukoro. O nwere omijiko n’ebe ha no, n’ihi na ha di ka aturu na-enweghi onye na-azu ha. O malitekwara izi ha otutu ihe. 35 N’oge a, ochichiri ebidola igba, n’ihi ya, ndi na-eso uzo ya biara gwa ya, “Ebe a bu ozara, chi ejiekwala. 36 Zilaga ndi a, ka ha gaa n’obodo nta ndi di gburugburu ebe a, zutara onwe ha ihe ha ga-eri.” 37 Ma o zara si ha, “Nyenụ ha ihe ha ga-eri.” Ha sirị ya, “Anyi ga-eje izuta ogbe achicha nke narị denari abuo, iji nye ha ka ha rie?” 38 Ma o juru ha si, “Ogbe achicha ole ka unu nwere? Gaanụ choputa.” Mgbe ha choputasiri, ha sirị, “Ogbe achicha ise na azu abuo.” 39 Mgbe ahụ o nyere ha iwu ka ha mee igwe mmadu ahụ ka ha nodu ala n’otu n’otu n’elu ahijia ndu. 40 Ya mere, ha noduru ala, iri mmadu ise n’otu ebe, narị mmadu n’ebe ozọ. 41 O naara ogbe achicha ise na azu abuo ndi ahụ, welie anya ya elu, nye ekele. O nyawara achicha ahụ nye ya ndi na-eso uzo ya ka ha kee ndi mmadu ahụ. Otu aka ahukwa o nyawakwara azu abuo ahụ nyekwa ha niile. 42 Ha niile riri rijuo afo. 43 Ha tutukotara iberibe achicha na azu tutujuo nkata iri na abuo. 44 Onuogugu ndi nwoke riri ogbe achicha ahụ di puku mmadu ise. 45 Ngwangwa, o mere ka ndi na-eso uzo ya banye n’ugbo mmiri buru ya uzo gafee n’ofe nke ozọ nke osimiri Betsaida, ebe ya onwe ya noduru izilaga igwe mmadu ahụ. 46 Mgbe ndi a niile lachara, o rigooro n’elu ugwu ikpe ekpere. 47 Mgbe uhuruchi biara, ugbo mmiri ahụ no n’etiti osimiri, ma naani ya onwe ya no n’elu ala. 48 Mgbe o huru na ha no na nsogbu n’ihi na ikuku na-emegide ha, n’ihe di ka elekere ato nke ututu, o bidoro iga ije n’elu mmiri ibiakwute ha, ma o mere di ka o choro igafe ha. 49 Ma mgbe ha huru ya ka o na-aga ije n’elu osimiri, ha chere na o bu mmuo, tie mkpu akwa. 50 N’ihi na ha niile huru ya, oke ujo tukwara ha. Na-

atufughi oge, o gwara ha si, “Nweenụ obi ike! O bu m. Unu atula egwu.” 51 Emesja, o rigokwuru ha n’ime ugbo mmiri ahụ, otu mgbe ahụ ikuku ahụ dara juu. Ihe ndi a jukwara ha anya nke ukwu. 52 Obi ha mechiri emechi n’ihi na ha aghotaghị ihe banyere oru ebube ogbe achicha ndi ahụ. 53 Mgbe ha gafere n’ofe nke ozọ, ha rutere n’ala Genesaret ebe ha kedoro ugbo ha. 54 Ma ngwangwa ha putara n’ugbo, ndi no n’ebe ahụ matara onye o bu. 55 Ha gbaara oso gaa n’obodo nta niile di ebe ahụ gburugburu butere ya ndi oria n’ute ebe obula ha nuru na o no. 56 Ebe obula o bara, n’obodo ukwu maobu na obodo nta, maobu n’ubi, ndi mmadu na-ebute ndi oria nibe ha n’ahia. Ha rioro ya ka o kwere ka ha metu o buladi onunu uwe ya aka; ndi niile meturu ya aka nwetara ogwugwo.

7 Mgbe ndi Farisii na ufodu ndi ozizi iwu sitere Jerusalem bia gbara ya gburugburu, 2 ha huru na ufodu ndi na-eso uzo ya ji aka nadighi ocha, ya bu aka a na-akwoghị akwo, n-eri nri. 3 Ndi Farisii na ndi Juu niile adighi eri nri ma o buru na ha akwoghị aka, n’ihi na ha na-ejigidesi aka ike n’ozizi na omenaala nke ndi okenye. 4 Mgbe obula ha si n’ahia lota, ha adighi eri nri ma o bughi ma ha sachara onwe ha. Ha na-edebekwa otutu omenaala ndi ozọ di ka isacha iko, na ite mmiri na ketulu. 5 Ya mere ndi Farisii na ndi ozizi iwu juru ya si, “Gini mere ndi na-eso uzo gi adighi ebi n’usoro omenaala ndi okenye. Karja iji aka na-adighi ocha rie nri ha?” 6 O sirị ha, “Amuma ahụ Aizaya buru banyere unu ndi ihu abuo bu eziokwu; di ka e dere ya si, “Ndi a ji egbugbere onu ha nasopuru m, ma obi ha di anya n’ebe m no. 7 Ofufe ha na-eke m bu ihe efu, ozizi ha bukwa ihe mmadu nyere n’iwu.’ 8 Unu atufuola iwu Chineke ma jidesiekwaka aka ike n’omenaala nke mmadu.” 9 Ma o gwakwara ha si, “Unu nwere uzo di mma n’anya unu nke unu ji wezuga iwu Chineke ma were omenaala unu dochie n’onodu ya. 10 N’ihi na Mosis sirị, ‘Sopuru nne gi na nna gi,’na, ‘onye obula kwujoro nne maobu nna ya ka e gbuo ya.’ 11 Ma unu na-asị, na o buru na mmadu asi nne ya maobu nna ya, ‘Ihe obula bu nke i gara erite n’aka m bu koban,’

(nke putara onyinye diri Chineke). 12 N'uzo di otu a, unu na-akwagide ndi mmadu ka ha hapu inyere nne na nna ha aka. 13 N'uzo di otu a, unu na-eme okwu Chineke ka o buru ihe efu, site n'omenaala unu nke unu nyefere n'aka ndi ozo. O dikwa otutu ihe ndi ozo di ka nke a unu na-eme." 14 Ozokwa, o kporo igwe mmadu ahụ si ha, "Geenu m nti onye obula, ma ghotakwanu nke a. 15 O dighi ihe obula banyere n'ime mmadu puru imeru mmadu, kama ihe na-emeru mmadu bu ihe ahụ na-esite n'ime ya na-aputa." 16 Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru. 17 Mgbe o hapuru igwe ndi mmadu ahụ banye n'ime ulo, ndi na-eso uzo ya juru ya maka ilu a. 18 O siri ha, "Unu o ka di ka ndi na-enweghi nghota? O bu unu aghotaghi na ihe obula banyere n'ime mmadu apughi imeru ya. 19 N'ihu na ihe di otu a anaghi abanye n'obi ha, kama o na-abanye n'ime afọ ha, si n'ebe ahụ a nyuru ya n'ulo nsi." (Site n'ikwu otu a, o mere ka ihe oriri niile di ocha.) 20 O sikwara, "O bu ihe sitere n'ime mmadu puta na-emeru ya. 21 N'ihu na o bu n'ime obi mmadu ka echiche ojoo niile si aputa, ya na ikwa iko niile di iche iche, izu ohi, igbu mmadu, 22 ikwa iko nke ndi nwere di na nwunye, ochicho idotara onwe gi ihe ndi ozo nwere, ekworo, aghugho niile, adighi ocha niile, inwe anya ufu n'ebe ndi ozo no, nkwalu niile, nganga na enweghi uche obula. 23 Ihe ojoo ndi a niile na-esite n'ime mmadu a puta. Ha bukwa ihe na-emeru mmadu." 24 O hapuru ebe ahụ gaa n'akuku obodo Taja. N'ebe ahụ o banyere n'ime otu ulo. Ma o nwekwaghi ike izo onwe ya, n'agbanyeghi na o choghi ka a mata na o no ebe ahụ. 25 Ngwangwa, otu nwanyi nwere otu nwa nwanyi ntakiri nke mmuo na-adighi ocha bi n'ime ya nuru maka ya, o bjara daa n'ukwu ya. 26 Nwanyi a bu onye Griik a muru n'akuku Sairo-Fonisia. O rioro ya ka o chupuru ya mmuo ojoo ahụ bi n'ime nwa ya nwanyi. 27 O siri ya, "Hapu ka umuntakiri buru uzo rie ihe, n'ihu na o zighi ezi na a ga-ewere nri umuntakiri tupuru nkita." 28 Ma o zagbachiri ya si, "Onyenwe m, ma umu nkita na-erikwa iberibe nri umuntakiri si na tebul tupu n'ala." 29 Mgbe ahụ, o siri ya, "Nwanyi, i zara nke oma,

n'ihu osisa gi, laa, mmuo ojoo ahụ ahapula nwa gi nwanyi ugbo a." 30 O laghachiri n'ulo ya, hụ wantakiri ahụ ka o dina n'elu ihe ndina, mmuo ojoo ahụ apukwala. 31 Emesja, o hapuru akuku Taja gabiga Saidon bjaruo n'osimiri Galili ruo n'obodo ndi di na Dekapolis. 32 Ha duteere ya otu nwoke nti chiri, nke na-asukwa oke nsu. Ha rioro ya ka o bikwasị ya aka. 33 O duuru ya puo n'ebe igwe mmadu ahụ no, runye ya mkpisiaka n'ime nti ya abuo. Mgbe ahụ o gbupukwara onu mmiri metukwa ya aka n'ire. 34 O leliri anya n'eluigwe suo ude si ya, "Ef fata," nke putara "Megheel!" 35 Ngwangwa, nti ya meghere, a topukwara ire ya, o malite ikwu okwu nke oma. 36 Jisos nyere ha iwu ka ha ghara igwa onye obula, ma mgbe o na-eme nke a ha gara n'ihu na-akosa ya ebe niile. 37 O turo ha n'anya nke ukwu, ha kwuo si, "O meela ihe niile nke oma. O na-eme ka o buladi ndi nti chiri nu ihe, ma mee ka ndi ogbi kwuo okwu."

8 N'oge ahụ, igwe mmadu ozo zukoro. Ebe ha na-enweghi ihe ha ga-eri, o kporo ndi na-eso uzo ya si ha, 2 "Enwere m omiiko n'ebe igwe mmadu ndi a no. Nke a na-eme ya ubochi ato anyi na ha no. Ugbo a, ha enweghi ihe ha ga-eri. 3 O buru na m ezilaga ha n'ulo ha, ufodu n'ime ha ga-ada n'uzo n'ihu agu. N'ihu na ufodu ha si n'ebe di anya bja." 4 Ndi na-eso uzo ya zara ya, "Ebee ka mmadu ga-achota achicha ga-ezuru ndi a n'ime ozara a?" 5 Jisos juru ha si, "Ogbe achicha ole ka unu nwere?" Ha zara si, "Asaa." 6 O gwara igwe mmadu ahụ ka ha nodu ala. O weere ogbe achicha asaa ahụ kpee ekpere. O nyawasiri ha, nye ha ndi na-eso uzo ya ka ha kee igwe mmadu ahụ niile. Ha kekwa ya nye igwe mmadu ahụ. 7 Ha nwekwara azu ole na ole. O weere ya kpee ekpere, o gwara ha ka ha kesaakwa ya. 8 Ha riri, rijuo afọ. Ha tutukotara iberibe achicha dafuru n'ebe ndi a no rie nri. Ha tutujuru nkata asaa. 9 Ndi riri nri a ruru ihe dika puku mmadu ano. Mgbe ahụ o zilagara ha. 10 Ngwangwa, ya na ndi na-eso uzo ya banyere n'ugbo mmiri gaa n'akuku obodo Dalmanuta. 11 Ndi Farisii biakwutere ya malite nrurita uka, na-acho ihe iribama si n'eluigwe, iji nwalee ya. 12 O suru ude nke ukwu n'ime onwe ya si, "Gini

mere ogbo a ji achọ ihe ịrịbama? N'ezie, n'ezie, agwa m unu, o nweghị ihe ịrịbama a ga-egosi ogbo a." 13 Ọ hapụrụ ha n'ebe ahụ banyekwa n'ugbo mmiri ọzọ, igafe n'ofe ọzọ nke osimiri ahụ. 14 Ndị na-eso ụzọ ya chefuru iwere achịcha. Ọ bụ naanị otu ogbe achịcha fọdụrụ ha n'ime ụgbọ. 15 Ọ doro ha aka na ntị sị, "Kpacharanụ anya. Lepunụ anya maka ihe na-eko achịcha ndị Farisii na nke Herod." 16 Ha kparịtara ụka n'etiti onwe ha na-asị, "Ọ bụ n'ihị na anyị enweghị achịcha." 17 Mgbe Jisọs ghotara isi mkparịta ụka ha, ọ juru ha sị, "Gini mere unu ji na-ekwu okwu maka enweghị achịcha? Ọ putara na unu adighị ahụ maobu aghota? Obi unu o siri ike? 18 Unu nwere anya nke na-adighị ahụ ụzọ? Unu nwere ntị ma unu adighị anụ ihe? Ọ ga-abụ na unu adighị echeta? 19 Mgbe m ji ogbe achịcha ise zuo puku mmadu ise, iberibe achịcha juru nkata ole ka unu tutukotara?" Ha zara sị ya, "Nkata iri na abuo." 20 "Mgbe m ji ogbe achịcha asaa zuo puku mmadu ano, iberibe achịcha juru nkata ole ka unu tutukotara?" Ha zara sị ya, "Nkata asaa." 21 Ọ siri ha, "Unu ka no na-enweghị nghota?" 22 Mgbe ha ruru Betsaida, ụfodu mmadu kpotaara ya otu onye isi riyo ya ka o metu ya aka, 23 Ọ duuru onye isi ahụ n'aka pụo n'azu obodo. Mgbe ahụ, ọ gbúsara onu mmiri n'anya ya metukwa ya aka n'anya. Ọ juru ya sị, "Ị na-ahụ ihe obula?" 24 Nwoke ahụ leliri anya elu ma sị, "Ana m ahụ ndi mmadu ma ha di ka osisi na-agaharị agaharị." 25 Nke ugboro abuo Jisọs metukwara ya aka n'anya, mgbe ahụ anya ya meghere. O bidoro ihu ihe niile nke oma. 26 Ọ zilagara ya ulo ya sị ya, "Abanyekwala n'ime obodo." 27 Mgbe ahụ Jisọs na ndi na-eso ụzọ ya gara n'obodo nta ndi ozo di gburugburu Sizaria Filipai. Mgbe ha na-aga n'uzo, ọ juru ndi na-eso ụzọ ya sị, "Onye ka ndi mmadu na-asị na m bu?" 28 Ha zara ya sị, "Ufodu na-asị na i bu Jón omee baptizim, ndi ozokwa sị na i bu Ilaija maobu otu n'ime ndi amuma." 29 Ma ọ juru ha sị, "Ma unu onwe unu, ọ bu onye ka unu na-asị na m bu?" Pita zara sị, "Ị bu Kraist ahụ." 30 Ọ doro ha aka na ntị sị ha agwakwala onye obula ihe banyere ya. 31 Emesja, o bidoro izi ha ihe na Nwa nke Mmadu aghaghị ihu

otutu ahuhu di iche iche, ndi okenye, na ndisi nchua ja na ndi ozizi iwu ga-aju ya, na aghaghị igbu ya, ma ọ ga-ebili n'onwu mgbe ubochi nke ato gasiri. 32 Ọ gwaghara ha ihe ndi a onu. Ma Pita kpoozo ya puo n'otu akuku, bido ibara ya mba. 33 Ma ọ tughariri lee ndi na-eso ụzọ ya anya, baara Pita mba sị ya, "Si n'ebe m no puo ekwensu! Ihe i na-eche echiche ya abughi uche Chineke, ha bu echiche mmadu." 34 Mgbe ahụ, ọ kpoo ndi na-eso ụzọ ya na igwe mmadu ahụ. Ọ gwara ha sị, "Ọ buru na onye obula achoo iso m, ya guo ndu ya di ka ihe furu efu. Mgbe ahụ, ya buru obe ya soro m n'azu. 35 N'ihị na onye na-azo ndu ya ka ọ ga-efunari, ma onye obula guru ndu ya di ka ihe furu efu n'ihị m, na n'ihị ozioma m, ga-azoputa ya. 36 Uru gini ka ọ ga-abara mmadu, iritecha uwa niile n'uru ma tufuo ndu ha? 37 Ọ di ihe ozo di n'ua mmadu nwere ike iji gbanwere ndu ya? 38 Ọ buru na ihere na-eme onye obula n'ihị m na n'ihị okwu m n'ua ojoo a, na n'ua mmehie a, ihere onye ahụ ga-emekwa Nwa nke Mmadu, mgbe ọ ga-abaghachi n'ebube nke Nna ya, ya na ndi mmuo ozi di nsọ."

9 Ma ọ gwara ha sị, "N'ezie asị m unu, ụfodu n'ime ndi guzo n'ebe a, agaghị edetu onwu ire tupu ha ahụ alaeze Chineke mgbe ọ ga-abia n'ike." 2 Mgbe ubochi isii gasiri, Jisọs kpoozo Pita na Jemis na Jón, duru ha rigoro n'elu ugwu di elu. N'ebe ahụ ka ha noduru naanị ha. N'ebe ahụ, a gbanwere odidi ya n'ihu ha. 3 Uwe ya na-enwu ocha kariya udi ocha obula anya hurula. Ọ dikwa ocha kariya nke onye obula n'ua nwere ike ime ka ihe di ocha. 4 Ha huru Ilaija na Mosis ka ha putara soro Jisọs na-ekwu okwu. 5 Pita gwara Jisọs sị, "Onye ozizi, ọ di mma ka anyi nodu n'ebe a. Ka anyi wuo ulo ikwu ato. Otu ga-abu nke gi, otu a buru nke Mosis, nke ozokwa a buru nke Ilaija." 6 (Ọ makwaghị ihe ọ ga-ekwu n'ihị na oke egwu tury ha.) 7 Mgbe ahụ, igwe ojii putara kpuchie ha. Olu sitere n'igwe ojii ahụ daa sị, "Onye a bu Okpara m, onye m huru n'anya. Geenụ ya nti." 8 Na mberede, mgbe ha lere anya gburugburu, ọ dikwaghị onye ozo ha huru, kariya naanị Jisọs. 9 Mgbe ha si n'elu ugwu ahụ na-aridata, Jisọs nyere

ha iwu ka ha ghara igwa onye ọbụla ihe ha hụrụ, tutu ruo mgbe Nwa nke Mmadụ ga-esi n'ọnwụ bilie. **10** Ha zobere ihe a n'etiti onwe ha, na-ekwurịta okwu na-atule ihe isi n'ọnwụ bilie putara. **11** Ma ha juru ya si, "Gini mere ndi ozizi iwu jiri si na Ilaia aghaghị ibu ụzọ bịa?" **12** Ọ gwara ha si, "Ọ bụ ezie, Ilaia ga-ebu ụzọ bịa, na-emekwa ka ihe dị ka ọ dị na mbụ. Ma gini mere e jiri dee na Nwa nke Mmadụ ga-ahụ ọtụtụ ahụhụ, burukwa onye a juru aju?" **13** Ka m gwa unu, Ilaia abialari. Ma ha mesokwara ya mmeso otu ha choro di ka e dere banyere ya." **14** Mgbe ha bjarutere n'ebe ndi na-eso ụzọ ya nọ, ha hụrụ oke igwe mmadụ ka ha gbara ha gburugburu, hụkwa ụfọdụ ndi ozizi iwu ka ha na ha na-arurita ụka. **15** Ngwangwa, mmadụ ahụ niile hụrụ ya, ụdidi ya juru ha anya. Ha gbaara ọsọ gaa kelee ya. **16** Ọ juru ha si, "Unu na ha ọ na-arurita ụka banyere gini?" **17** Otu onye n'ime igwe mmadụ ahụ zara ya si, "Onye ozizi akpọtara m gi nwa m nwoke, nke mmụọ ojọọ bi n'ime ya, nke mekwara ka ọ daa ogbi. **18** Mgbe ọbụla mmụọ ojọọ ahụ malitere isogbu ya, ọ na-atụda ya n'ala. Mgbe ahụ, ọ na-agbọ ụfufu n'ọnu ya, na-ata ikikere eze, anụ ahụ ya na-esikwa ike. Arịrọ m ndi na-eso ụzọ gi ka ha chupụ mmụọ ojọọ a, ma ha enweghị ike." **19** Ọ zagbachiri ha si, "Unu ogbọ na-enweghị okwukwe. Ruo ole mgbe ka mụ na unu ga-anọ? Ruo ole mgbe ka m ga-anagide unu? Kpọtaranu m ya!" **20** Ya mere, ha kpọtara ya nwata ahụ. Mgbe mmụọ ojọọ ahụ hụrụ ya, ngwangwa, o nughariri nwata ahụ nke ukwu, ọ daa n'ala na-aturu onwe ya n'ala, na-agbọkwa ụfufu n'ọnu ya. **21** Jisọs juru nna nwata ahụ si, "Olee mgbe ihe a bidoro?" Ọ zara si, "Site na mgbe ọ bụ nwata nta. **22** Ọ na-eme ya ka ọ daba n'ọkụ, maobu na mmiri, ka ọ laa ya n'iyi. Ọ buri na ọ di ihe i nwere ike ime, biko meere anyi ebere, nyere anyi aka." **23** Jisọs sirị ya, "'Ọ buri na i nwere ike?' Ihe niile puru ime n'ebe onye kwere ekwe nọ." **24** Ngwangwa, nna nwata ahụ tiri mkpu si, "Ekweere m, biko nyere ekweghi ekwe m aka!" **25** Mgbe Jisọs huri na igwe mmadụ na-agba ọsọ na-abia n'ebe ahụ, ọ baara mmụọ ahụ na-adighi ọcha mba si, "Gi mmụọ ojọọ nti ike na ida ogbi, ana m enye gi iwu, site n'ime nwata a puta! Abanyekwala n'ime ya ọzọ!" **26** O tiri mkpu n'oke olu, nugharia nwata ahụ nke ukwu ma site n'ime ya puta. Nwata ahụ togboro n'ala di ka onye nwuru anwu nke mere na ndi niile nọ n'ebe ahụ sirị, "Ọ nwuola!" **27** Ma Jisọs jidere ya n'aka selite ya elu, mee ka o guzo n'ukwu ya. O guzokwara. **28** Ma mgbe ọ banyere n'ime ulọ ndi na-eso ụzọ ya juru ya na nzuzo si, "Gini mere o jiri siere anyi ike ichupu ya?" **29** Ọ sirị ha, "Ọ bụ naanị site n'ike ekpere ka a puru ichupu udi a." **30** Ha siri n'ebe ahụ puo gafee Galili. Ọ choghi ka onye ọbụla mata maka ya, **31** n'ihu na ọ na-ezi ndi na-eso ụzọ ya ihe. Ọ sirị ha, "A ga-arara Nwa nke Mmadụ nye n'aka umu mmadụ, ha ga-egbukwa ya ma ọ ga-ebili n'ọnwụ mgbe mkpuru ubochi ato gasiri." **32** Ma ha aghotaghị ihe ọ na-agwa ha. Egwu tukwara ha i ju banyere ya. **33** Emesia, ha bjaruru Kapanom. Mgbe ọ banyere n'ulo, ọ juru ha si, "Gini ka unu na-arurita ụka banyere ya n'okporozo?" **34** Ma ha gbara nkiti, n'ihu na ha rurita ụka n'okporozo banyere onye di ukwu karịa ibe ya. **35** Ọ noduru ala kpoo mmadụ iri na abuo ahụ, si ha, "Ọ buri na onye ọbula choro ibu onye mbu, ọ ghaghị ibu onye ikpeazu, burukwa onye na-ejere mmadụ niile ozi." **36** Mgbe ahụ o kuuru otu nwantakiri mee ka o guzoro n'etiti ha. O kuuru nwata ahụ n'aka ya si ha, **37** "Onye ọbula nabatara otu n'ime umuntakiri ndi a n'aha m, na-anabata m. Ma onye ọbula nabatara m, ọ bughị m ka ọ nabatara, kama ọ na-anabata onye zitere m." **38** Jon sirị ya, "Onye ozizi, anyi huri otu onye na-achupu mmụọ ojọọ n'aha gi, ma anyi gbaliri igbochi ya n'ihu na ọ bughị otu onye n'ime anyi." **39** Ma Jisọs gwara ha si, "Unu egbochila ya, n'ihu na onye ọbula ji aha m na-arụ ọrụ ebube agaghị ekwu okwu ojọọ megide m. **40** N'ihu na onye ọbula na-adighi emegide anyi dinyeere anyi. **41** N'ezikwu asi m unu, onye ọbula ga-ekunye unu otu iko mmiri n'aha m, n'ihu na unu bu ndi nke Kraist, ga-anatakwa ugwo ọrụ ya. **42** "Ọ burukwa na onye ọbula emee ka otu n'ime ndi a di nta kweere na m jehie, ọ ga-akara onye ahụ mma ma ọ buri na e kenyere nkume igwe nri buru ibu n'olu ya, tunye ya

n'ime oke osimiri. **43** Ọ bụrụ na aka gị na-eme ka i jehie, gbupụ ya. Ọ ga-akara gị mma inwe ọrụsị baa na ndị karịa inwe aka abụọ banye n'ọkụ ala mmụọ, ebe ọkụ ya na-adighi anyụ anyụ; (Geenna g1067) **44** ebe “ikpuru ya na-adighi anwụ anwụ, ọkụ ya adighi anyụkwa anyụ.” **45** Ọ bụrụ na ụkwụ gị na-eme ka i jehie, gbupụ ya, tufukwaa ya, n'ihị na ọ ga-akara gị mma ịba na ndị na ngwuro karịa inwe ụkwụ abụọ a tūnye gị n'ọkụ ala mmụọ; (Geenna g1067) **46** ebe “ikpuru ya na-adighi anwụ anwụ, ọkụ ya adighi anyụkwa anyụ.” **47** Ọ bụrụ na anya gị na-eme ka i jehie, ghupụ ya. Ọ ga-akara gị mma na i nwere otu anya baa n'alaeze Chineke, karịa inwe anya abụọ a tūnye gị n'ọkụ ala mmụọ, (Geenna g1067) **48** ebe “ikpuru ya na-adighi anwụ anwụ, ọkụ ya adighi anyụkwa anyụ.” **49** A ga-eji ọkụ nuchaa onye ọbụla dị ka nnu. **50** “Nnu dị mma, ma ọ bụrụ na ọ dighi atọkwa uto, olee ka i ga-esi mee ka ọ tọọ uto ọzọ? Ya mere, nweenụ nnu n'ime onwe unu. Unu na ibe unu biri n'udo.”

10 Ọ hapụrụ ebe ahụ gaa n'obodo ndị dị na mpaghara Judia ma gafeekwa n'ofe Jodan. Igwe mmadụ bjakwutekwara ya, ọzọ, dị ka o si emekwa, o ziri ha ihe. **2** Ụfọdụ ndị Farisii bjara, ma n'ihị i nwalee ya, ha juru ya si, “O ziri ezi n'iwu ka nwoke gbaa nwunye ya alụkwaghị m?” **3** Ma ọ zara ha si, “Gịnị ka Mosis nyere unu n'iwu?” **4** Ha siri, “Mosis kwenyere ka nwoke dee asambodo alụkwaghị m, nye nwunye ya ma zilaga ya.” **5** Jisọs siri ha, “Ọ bụ n'ihị na obi unu siri ike nke ukwu ka o ji deere unu iwu a. **6** Ma na mmalite nke okike ụwa, Chineke 'kere ha nwoke na nwanyi.’ **7** N'ihị nke a ka nwoke ga-eji hapụ nne ya na nna ya e jikọtara ya na nwunye ya. **8** Ha abụọ ga-abụ otu anụ ahụ.” Ya mere, ha abụkwaghị mmadụ abụọ ọzọ, kama otu anụ ahụ. **9** Ya mere, ihe Chineke jikọtara, ka mmadụ ọbụla atọsala ya.” **10** Mgbe ha banyere n'ụlọ, ndị na-eso ụzọ ya juru ya ọzọ ihe banyere okwu a. **11** Ọ siri ha, “Onye ọbụla gbara nwunye ya alụkwaghị m ma luru nwanyi ọzọ na-eme mmehie ikwa iko megide ya. **12** Ma ọ bụrụ na nwanyi ọbụla agbaa di ya alụkwaghị m ma luru nwoke ọzọ, ọ na-emekwa mmehie ikwa iko.” **13** Ndị mmadụ na-ekutere ya ụmuntakiri ka o

metụ ha aka, ma ndị na-eso ụzọ ya baara ha mba. **14** Ma mgbe Jisọs hụrụ nke a, iwe were ya nke ukwu, ọ siri ha, “Hapụnụ ụmuntakiri ka ha bjakwute m. Unu egbochikwala ha. N'ihị na alaeze Chineke bụ nke ndị di otu a. **15** N'ezikwu asi m unu, onye ọbụla nke na-agaghị anabata alaeze Chineke di ka nwantakiri agaghị aba n'ime ya.” **16** Mgbe ahụ, o kuuru ha n'aka ya, bikwasị ha aka ya abụọ ma gozie ha. **17** Mgbe ọ na-ebili njem, otu nwoke gbaara ọsọ bịa gbuo ikpere n'ihu ya. Ọ juru ya si, “Ezi onye ozizi oma, gịnị ka m ga-eme ka m keta ndụ ebighi ebi?” (aiōnios g166) **18** Jisọs siri ya, “Gịnị mere i ji akpọ m ezi mmadụ? Ọ dighi onye ọbụla bụ ezi mmadụ ma ọ bughị naanị Chineke. **19** ! maara ihe niile enyere n'iwu: 'Egbula mmadụ, a kwala iko, e zula ohi, a gbala ama ụgha, a ghogbula mmadụ ibe gị, sọpuru nne na nna gị.” **20** Ọ siri ya, “E, onye ozizi, Edebezuchaala m ha niile siteri na mgbe m bụ nwata.” **21** Jisọs lere ya anya, hụ ya n'anya. Mgbe ahụ, ọ gwara ya si, “Ọ fọdurụ naanị otu ihe i ga-eme. Laa, ugbu a, ree ihe niile i nwere, nyekwa ndị ogbenye ego i retara. I mesia nke a, i ga-enwe akụ n'eluigwe. Mgbe ahụ biaghachi soro m.” **22** Mgbe ọ nuru okwu a, ihu ya gbarurū. O sitere n'ebe ahụ pụọ na mwute, n'ihị na ọ bụ ọgaranya nke nwere ọtụtụ akụnuba. **23** Jisọs leghariri anya gwa ndị na-eso ụzọ ya si, “Lee ka o si bụrụ ihe rara ahụ na onye ọgaranya ga-abanye n'alaeze Chineke.” **24** Okwu ya tūrū ndị na-eso ụzọ ya n'anya, ma Jisọs gwakwara ha ọzọ si, “Ụmuntakiri, ọ bụ nnọọ ihe rara ahụ ịbanye n'alaeze Chineke. **25** Ọ dirị inyinya kamel mfe isite n'anya agiga gafee, karịa onye ọgaranya ịbanye n'alaeze Chineke.” **26** Okwu a jubigara ha anya oke. Ha juritara ibe ha si, “Onye kwanu ka a ga-azọputa?” **27** Ma Jisọs lere ha anya si ha, “N'ebe mmadụ nọ, ọ bụ ihe rara ahụ. Ma n'ebe Chineke nọ, ihe niile di mfe. Ọ dighi ihe rara Chineke ahụ ime.” **28** Pita malitere igwa ya si, “Anyi ahapula ihe niile soro gi!” **29** Jisọs siri, “N'ezie, n'ezie, agwa m unu, ọ dighi onye ọbụla hapuru ụlọ ya, maọbụ ụmụnne ya ndi nwoke, maọbụ ụmụnne ya ndi nwanyi, maọbụ nne ya, maọbụ nna ya, maọbụ ụmuntakiri ya,

maḳbū ala ubi ya n'ihu m, na n'ihu ozioma a, 30 nke na-agaghị anataghachikwa n'ụwa a, ụlọ, ụmụnne ndi nwoke, ụmụnne ndi nwanyi, nne, ụmụaka na ala ubi, tinyere mkpagbu, ihe rururu okpukpu nari karịa ihe niile nke o hapuru. O ga-anatakwa ndu ebighi ebi n'ụwa ozo. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Ma otutu ndi bu uto ga-abu ndi ikpeazu, ma otutu ndi ikpeazu ga-abukwa ndi bu uto." 32 Ha no n'uto na-aga Jerusalem, ma Jisus no n'ihu ha, nke a juru ndi na-eso uto ya n'anya. Otu a kwa, ndi mmadu niile na-abia ha n'azu tukwara egwu. Ozokwa, o kpopuru mmadu iri na abuo ahụ n'akuku, malite igwa ha ihe gaje idakwasị ya. 33 O siri, "Leenu, anyi na-aga Jerusalem, ebe a ga-arara Nwa nke Mmadu nyefee n'aka ndiji nchaja na ndi ozizi iwu. Ha ga-ama ya ikpe onwu, nyefekwa ya n'aka ndi mba ozo. 34 Ha ga-akwa ya emo, gbusakwa ya onu mmiri asu, pia ya ihe ma gbukwaa ya. Ma mgbe ubochi ato gasiri, o ga-esite n'onwu bilie." 35 Jemis na Jon umu Zebedi biakwutere ya. Ha siri ya, "Onye ozizi, anyi choro ka i meere anyi ihe obula anyi roro." 36 O siri ha, "Gini ka unu choro ka m meere unu?" 37 Ha siri ya, "Kwere ka otu onye n'ime anyi noro n'aka nri gi, onye nke ozo n'aka ekpe gi n'ime ebube gi." 38 Ma Jisus siri ha, "Unu amataghi ihe unu nari. Unu puru ihu iko ahụ mu onwe m ga-anu maobu buru ndi a ga-eme udi baptizim a ga-eme m?" 39 Ha zagbachiri ya, "Anyi puru." Jisus siri ha, "Unu ga-anu iko m ga-anu, a ga-emekwa unu baptizim nke a ga-eme m. 40 Ma inodu n'aka nri m maobu n'aka ekpe m abughi ihe diri m inye, kama onodu ndi a diri ndi a kwadooro ha." 41 Mgbe mmadu iri ndi ozo nuru nke a, iwe juputara ha obi n'ihu Jemis na Jon. 42 Ma Jisus kpokotara ha niile si ha, "Di ka unu onwe unu maara, ndi eze nke ndi mba ozo, na ndi a maara aha ha, na-eji aka ike na-achị ndi no n'okpuru ha. 43 Ma n'etiti unu o gaghi adi otu a. Kama onye obula choro idi ukwu n'etiti unu ga-abu onye na-ejere unu ozi. 44 Onye obula nke choro ibu onye mbu n'etiti unu, ga-abu ohu mmadu niile. 45 N'ihu na Nwa nke Mmadu abiaghi ka e jeere ya ozi. Kama ka o jee ozi ma nyekwa ndu ya ka o buru ihe mgbaputa nke otutu mmadu."

46 Mgbe ha rururu Jeriko, di ka Jisus na ndi na-eso uto ya na otutu igwe mmadu sitere n'obodo Jeriko na-apu, otu nwoke kpuru isi aha ya bu Batimios (aha ya putara "nwa nwoke Timios"), onye ariro noduru ala n'akuku uto. 47 Mgbe o nuru na o bu Jisus onye Nazaret na-agafe, o bidoro iti mkpu na-asi, "Jisus, nwa Devid, meere m eberel!" 48 Otutu mmadu bara ya mba ka o mechie onu. Ma o nogidesiri ike na-eti mkpu na-asi, "Nwa Devid, meere m eberel!" 49 Jisus kwesiri kwuo si, "Kporo ya." Ya mere ha koro onye isi ahụ, si ya, "Mesaa ihu gi bilie n'ukwu gi, o na-akpo gi." 50 O tufuru uwe mwada ya, wulie n'ukwu ya, biakwute Jisus. 51 Jisus siri ya, "Gini ka i choro ka m meere gi?" Onye isi ahụ siri ya, "Onye ozizi m, achoro m ka m hu uto." 52 Jisus siri ya, "Laa, okwukwe gi azoputala gi." N'otu oge ahụ, o bidoro ihu uto, sorokwa ya gawa n'uto ahụ.

11 Mgbe ha na-abiaru Jerusalem nso, ha rutere Betfeji na Betani n'Ugwu Oliv. Jisus zipuru mmadu abuo n'ime ndi na-eso uto ya. 2 O gwara ha si, "Gaanu n'ime obodo nta di n'ihu unu. Mgbe unu na-abanye n'ime ya, unu ga-ahu nwa inyinya e kedoro n'ebe ahụ nke onye obula na-arikwasibeghi n'elu ya. Topunu ya n'agbu, kputaranu m ya. 3 O buru na onye obula asi unu, 'Gini mere unu ji na-atopu ya n'agbu?' sinu onye ahụ, 'O di Onyenwe anyi mkpa, o ga-akpughachitekwa ya ngwangwa.'" 4 Ha rururu ma hu otu nwa inyinya e kedoro n'akuku uto, n'ihu otu ulo nke di n'ama. Di ka ha na-atopu ya, 5 ufodu mmadu guzo n'ebe ahụ siri ha, "Gini ka unu na-eme, unu na-atopu nwa inyinya a?" 6 Ha gwara ha ihe Jisus kwuru, ha hapukwara ha ka ha toro inyinya ibu ahụ. 7 Ha kputara Jisus nwa inyinya ahụ, ma wukwasikwa uwe ha n'elu ya, o nokwasiri n'elu ya. 8 Otutu mmadu tusara uwe ha n'okporo uto, ma ndi ozo tusara alaka osisi ha gbutere n'ohia. 9 Ndi na-aga n'ihu na ndi na-esokwa n'azu, tiri mkpu na-asi, "Hozanna!" "Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n'aha Onyenwe anyi!" 10 "Ngoziri diri alaeze ahụ na-abia nke nna anyi Devid!" "Hozanna n'ebe kachasi ihe niile elu!" 11 Mgbe o batara na Jerusalem, o gara n'ime n'ulonso

ukwu ahụ. Mgbe o legharịchara anya n'ihe niile dī n'ebe ahụ, ma ebe ọ bụ na chi ejiela, ya na ndi na-eso ụzọ ya pụrụ gaa Betani. **12** N'echi ya, mgbe ha si Betani na-aputa, agụụ gurụ ya. **13** Site n'ebe dī anya, ọ hụrụ otu osisi fiig nke nwere akwụkwọ ndụ. Mgbe ọ bjaruru osisi ahụ nso, ọ gagharịrị n'ukwu ya niile ma ọ ga-achọta mkpụrụ n'elu ya, ma ọ hụghị mkpụrụ ọbụla, naanị akwụkwọ ndụ, n'ihī na oge a abughị oge osisi a ji amị mkpụrụ. **14** Mgbe ahụ, ọ gwara osisi ahụ sị, "Ka mmadụ ọbụla ghara iri mkpụrụ sitere na gị ruo ebighị ebi." Ndi na-eso ụzọ ya nūrū mgbe o kwuru okwu a. (aiōn g165) **15** Mgbe ha ruru Jerusalem, ọ banyere n'ime ụlonsọ ukwu, bido ichụpụ ndi na-azụ ahia na ndi na-ere ahia n'ebe ahụ. O kpugharịrị tebul ndi na-agbanwe ego, kwatuokwa oche niile n'ọdụ ahia ndi na-ere nduru. **16** O gbokikwara onye ọbụla iwebata ngwongwo ahia orire n'ime ụlonsọ ukwu ahụ. **17** Ma dī ka ọ na-ezi ha ihe, ọ sịrị, "Ọ bụ na-edeghi ya sị, Ụlọ m ka a ga-akpọ ụlọ ekpere nye mba niile? Ma unu emeela ya ọgba ndi na-apunara mmadụ ihe n'ike." **18** Mgbe ndiisi nchụaja na ndi ozizi iwu nūrū nke a, ha malitere na-achọ ụzọ igbu ya ma ha tūrū egwu ya n'ihī na ozizi ya juru igwe mmadụ niile ahụ anya. **19** Mgbe uhuruchi bjara, Jisọs na ndi na-eso ụzọ ya siri n'obodo ahụ pụọ. **20** N'isi ụtụtụ echi ya, mgbe ha na-agafe, ha hūrū na osisi fiig a esitela na mgborogwu ya kpọnwuọ. **21** Pita chetara ihe merenụ ma sị ya, "Onye ozizi, lee! Osisi fiig ahụ i būrū ọnụ akpọnwuọla!" **22** Jisọs zara ha sị, "Nweenụ okwukwe n'ime Chineke. **23** N'ezie agwa m unu, ọ būrū na onye ọbụla asị ugwu a, 'Si n'ebe a wezuga onwe gị, gaa dabanye n'oke osimiri,' nke na-enweghi obi abụọ n'ime ya, kama o kweere na ihe o kwuru ga-emezu, ihe ahụ ọ kwuru ga-emezukwa. **24** Ya mere, ka m gwa unu, ihe ọbụla unu rịrọ n'ekpere, kwerenụ na unu anatala ya, ọ ga-abụkwa nke unu. **25** Ma mgbe ọbụla unu guzoro na-ekpe ekpere, gbagharanụ, ma ọ būrū na unu nwere ihe ọbụla megide onye ọbụla, ka Nna unu nke bi n'eluigwe gbagharakwa unu mmehie unu. **26** Ma ọ būrū na unu agbagharaghi, Nna unu nke bi n'eluigwe agaghị agbagharakwa unu

mmehie unu." **27** Mgbe ha rutere Jerusalem ọzọ, ọ nọ na-ejegharị n'ime ogige ụlonsọ ukwu ahụ, ndiisi nchụaja, na ndi ozizi iwu na ndi okenye ndi Juu bjakwutere ya. **28** Ha sịrị ya, "Olee ikike i ji eme ihe ndi a i na-eme? Onye nyere gị ikike ime ha?" **29** Jisọs sịrị ha, "Aga m ajụ unu otu ajụjụ, unu zaa m ya, aga m agwakwa unu onye nyere m ikike m ji eme ihe ndi a. **30** Baptizim nke Jọn, o sitere n'eluigwe ka ọ bụ n'aka mmadụ? Gwanụ m." **31** Ha kparitara ụka n'etiti onwe ha ma sị, "Ọ būrū na anyị asi, 'O sitere n'eluigwe,' ọ ga-asị anyị, 'Gini mere unu na-ejighi kwenye na ya?' **32** Ma ọ būrū na anyị asi, 'O sitere n'aka mmadụ.'" (Ha na-atụ egwu ndi mmadụ, n'ihī na ha niile kwenyere na Jọn bụ onye amuma n'ezie.) **33** Ya mere ha zara Jisọs sị, "Anyị amaghị." Jisọs zagbachikwara ha sị, "Agakwaghị m agwa unu ụdị ikike m ji na-eme ihe ndi a."

12 Mgbe ahụ, ọ bidoro igwa ndi ahụ okwu n'ihu sị, "Otu nwoke kūrū mkpụrụ vaini n'ubi ya, jiri mgbidi gbaa ubi ahụ gburugburu. O gwuru ebe inara mmanya si na mkpụrụ vaini, wuokwa ụlọ elu. Mgbe o mesiri, o nyefere ubi vaini ahụ n'aka ndi ọrụ ubi ilekọta ya ma gaa obodo ọzọ. **2** Mgbe oge igho mkpụrụ ruru, o zipurū otu onye ohu ya ka o jekwuru ndi na-elekọta ubi ahụ, nata ha ụfọdụ n'ime mkpụrụ vaini ahụ. **3** Ma ha jidere ya tie ya ihe, zilaga ya n'aka efu. **4** Emesikwa, o zigakwara onye ohu ọzọ. Ma ha tiwara ya isi, mee ya ihe ihere. **5** O zigakwara onye ọzọ, ma ha gburu ya. O zigakwara ọtụtụ ndi ozi, ma ha gburu ụfọdụ, tie ndi ọzọ ihe. **6** "O nwere naanị otu onye ọzọ fọdurū nke ọ ga-eziga, nke bụ ọkpara ya ọ hūrū n'anya. N'ikeazu o zigara ya, buru n'uche na ha ga-asopurū ọkpara ya. **7** "Ma ndi na-elekọta ubi ahụ siri tara onwe ha, 'Onye a bụ onye nketa ihe niile a. Bjanu ka anyi gbuo ya, ka ihe nketa a buruzia nke anyi.' **8** Ha jidere ya gbuo ya, tufee ozu ya n'azụ mgbidi ubi vaini ahụ. **9** "Gini ka unu chere onyenwe ubi vaini ahụ ga-eme? Ọ ga-abia laa ndi ajọ mmadụ ahụ n'iyi. Ọ ga-enyefekwa ubi vaini ahụ n'aka ndi ọzọ. **10** Ọ bụ na unu agubeghi akwụkwọ nsọ a na-asị, "Nkume ndi na-ewu ụlọ juru aburula nkume

isi ntọala ụlọ. 11 Ọ bụ Onyenwe anyị rurụ nke a, Chineke si gwa ya, Abụ m Chineke Ebrahim, ọ dịkwa itụnanya n'anya anyi?" 12 Mgbe ahụ ndịisi nchụaja, ndị nkuzi iwu na ndị okenye choro ụzọ ha ga-esi jide ya n'ihu na ha matara na ilu ahụ ọ tūrụ megidere ha. Ma ha tūrụ egwu igwe ndị mmadụ ahụ, ya mere ha hapūrụ ya pụọ. 13 Emesịa, ha zigara ụfọdụ mmadụ site n'otu ndị Farisii na ndị otu Herod, ile ma ha ga-esite n'okwu onye ya jide ya. 14 Ha biakwutere ya, si ya, "Onye ozizi, anyị maara na ị bụ onye eziokwu, ị dighị asọkwa onye obula anya, n'ihu na ị dighị ele mmadụ anya n'ihu n'agbanyeghi ndị ha bụ, kama ị na-ezi ụzọ Chineke n'ụzọ eziokwu. O ziri ezi n'ihu itụ ụtụ nye Siza ka ọ bụ na o zighị ezi? 15 Anyị kwesiri ikwu ya ka ọ bụ anyị ekwesighi?" Ma ebe ọ maara ihu abụọ ha, ya mere ọ siri ha, "Gini mere unu ji anwa m onwunwa? Wetaranu m otu mkpuru ego ka m lee ya anya." 16 Ha weputara otu mkpuru ego, ọ siri, "Onye nwe onyinyo a? Aha onye ka e bikwasiri n'ego a?" Ha zara si, "Ọ bụ nke Siza." 17 Mgbe ahụ Jisọs gwara ha si, "Nyenụ Siza ihe bụ nke ya, nyekwanu Chineke ihe bụ nke ya." Ọsịs ya jukwara ha anya. 18 Ụfọdụ ndị Sadusii bụ ndị siri na mbilite n'onwu adighi biakwutere ya juo ya si, 19 "Onye ozizi, Mosis nyere anyi iwu na ọ buri na nwoke obula anwuọ na-amutaghi nwa, na nwanne ya nwoke ga-aluru nwunye nwoke ahụ, mụta umu n'aha nwanne ya nwoke ahụ nwuru anwu. 20 Ugbo a, e nwere umunne nwoke asaa, nke mbu luru nwunye ma ọ nwuru na-amutaghi umu obula. 21 Nke abuo luru nwanyi ahụ di ya nwuru, ma ya onwe ya nwukwara na-amutaghi nwa. 22 Ọ dighi onye obula n'etiti ha asaa mutara nwa obula, n'ikpeazu nwanyi ahụ nwukwara. 23 N'oge mbilite n'onwu, nwunye onye ka ọ ga-abu, ebe umunne asaa ndi a lutuchara ya?" 24 Jisọs zara ha si, "Ọ bụ na unu adighi ejehie ụzọ n'ihu na unu aghotaghi ihe e dere n'akwukwo nso, maobu ike Chineke? 25 Mgbe ha ga-esite n'onwu bilie, olulu di na nwunye agaghi a di; kama ha gaadi ka ndi mmuo ozi n'eluigwe. 26 Ma n'okwu banyere ndi nwuru anwu isite n'onwu bilie, ọ bụ na unu agutabeghi n'akwukwo Mosis ebe e dere maka ohia ahụ na-ere oku, na otu Chineke si gwa ya, Abụ m Chineke Ebrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke Jekob. 27 Ọ bughị Chineke nke ndi nwuru anwu kama nke ndi di ndu. N'ebe ahụ ka unu dahiere nke ukwu. 28 Otu n'ime ndi ozizi iwu bjara n'oge ahụ ha na-arurita uka. Mgbe ọ huru na o nyere ha ezi osisa, ọ juru ya si, "N'ime iwu niile ole nke kachasi mkpa?" 29 Jisọs zara ya si, "Nke kachasi mkpa bu nke a, 'Nuru gi Izrel, Onyenwe anyi bu Chineke anyi, Onyenwe anyi bu otu. 30 Were obi gi niile na mkpuruobi gi niile na uche gi niile na ike gi niile hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n'anya.' 31 Nke abuo ya bu nke a, 'Hu onye agbataobi gi n'anya di ka onwe gi.' Ọ dighi iwu ozo di nke kariri ndi a." 32 Onye ode akwukwo ahụ siri ya, "Onye ozizi, n'ezie, ị zara nke oma na Chineke bu otu, na enweghikwa chi ozo di karja ya. 33 Ihu ya n'anya site n'iji obi gi niile, na nghota gi niile, nakwa iji ike gi niile, n'ihukwa onye agbataobi gi n'anya di ka onwe gi, kachasi onyinye aja nsure oku na ichu aja niile." 34 Mgbe Jisọs huru na ọ zara nke oma, ọ gwara ya si, "I no alaeze Chineke nso." Site na mgbe ahụ ọ dikwaghi onye obula nwere obi ike iju ya ajuju ozo. 35 Mgbe Jisọs no na-ezi ihe n'ulonso, ọ kwuru si, "Gini mere ndi ozizi iwu ji si na Kraist bu nwa Devid? 36 Devid n'onwe ya sitere n'ike Mmuo Nso kwuo si, "Onyenwe anyi gwara Onyenwe m okwu si, "Nodu ala n'aka nri m ruo mgbe m ga-edebe ndi iro gi n'okpuru ukwu gi abuo." 37 Devid n'onwe ya kporo ya Onyenwe anyi. Oleekwanu uzo o si buru nwa ya?" Igwe mmadu ahụ jiri obi uto na-ege ya nti. 38 Dika ọ na-ezi ihe, ọ siri, "Lezienụ anya n'ebe ndi ozizi iwu no. Ndi iyi uwe mwuda na-ejeghari ebe niile na-amasị, na inara ekele puru iche bu nke a na-ekele ha n'oma ahia. 39 Ndi ọ na-amasikwa inokwasị n'ochi kachasi elu n'ulo ekpere nakwa n'ochi puru iche na mmemme oriri obula. 40 Ha na-eripia ihe niile di n'ulo ndi inyom ndi di ha nwuru anwu, n'ekpe ogologo ekpere ka a huta ha. Ndi di otu a ka a ga-ata ahuhu di ukwu." 41 Ọ noduru ala na ncherita ihu ebe igbe onyinye di, si ebe ahụ na-ahụ otu igwe mmadụ ahụ si etinye ego ha n'ime igbe onyinye. Otutu ndi ogaranya tunyere ego buru

ibu. 42 Otu nwanị bụ ogbenye, nke di ya nwurū anwū, b́ara tinye mkpúrū ego ọ́la abụọ nke pútara otu peni. 43 Ọ kpórọ ndi na-eso ụzọ ya si ha, “N’ezie agwa m unu, nwanị a di ya nwurū anwū, b́kwa ogbenye, etinyela ego n’ime igbe onyinye a karịa ndi ọzọ. 44 N’ihi na ndi ọzọ sitere n’iba ụba nke ego ha nwere tinye, ma nwanị a sitere n’ogbenye ya tinye ihe niile o nwere, ọ b́ladi ihe niile o ji biri.”

13 Mgbe o sitere n’ụlónsọ ukwu ahụ na-apu, otu n’ime ndi na-eso ụzọ ya siri ya, “Onye ozizi, i h́kwara otu ụlọ a si maa mma. Lee ụdi nkume buru ibu e ji wuo ha.” 2 Jisọs zara ha, “i h́rụ ụlọ ukwu ndi a? Oge na-abia mgbe ọ na-adighi nkume ga-atúkwasị n’elu ibe ya, n’ihi na a ga-ala ha niile n’iyi.” 3 Mgbe ọ nọdurū ala n’elu Ugwu Oliv, na ncherita ihu ụlónsọ ukwu, Pita na Jemis, na Jón na Andru b́akwutere ya na nzuzo jụọ ya si, 4 “Gwa anyi, olee mgbe ihe ndi a ga-emezu? Gini ga-abúkwa ihe iribama izi na o ruola mgbe ha niile ga-emezu?” 5 Jisọs malitere igwa ha si, “Lezienụ anya ka onye ọb́la ghara iduhie unu. 6 N’ihi na ọtútú ga-abia n’aha m si, ‘Abụ m ya.’ Ha ga-eduhiekwa ọtútú ndi ụzọ. 7 Mgbe unu núrú maka agha na akúkọ agha di iche iche, unu at́la egwu. Ihe ndi a aghaghị ime ma oge ogwugwụ ihe niile erubeghi. 8 Mba ga-ebili megide mba ibe ya. Alaeze ga-ebilikwa megide alaeze ibe ya. Ala ọma jijiji na unwụ ga-adi n’ebe di iche iche. Ihe ndi a bu mmalite nke oke ihe mgbu. 9 “Unu aghaghị ibi ndi nọ na nche. A ga-enyefe unu n’aka ndi na-achị achị, piakwa unu ihe n’ụlọ ekpere. N’ihi m, unu ga-eguzo n’ihu ndiisi ọchichị na ndi eze di ka ndi ama nye ha. 10 Aghaghị ibi ụzọ kwusaa ozioma a nye mba niile. 11 Ma mgbe ha jidere unu kpata unu n’ụlọikpe, unu echegbula onwe unu banyere ihe unu ga-ekwu, kwuonu naanị ihe batara unu n’onu unu ikwu n’oge ahụ. N’ihi na ọ b́ghị unu ga-ekwu okwu, kama ọ b́ Mmụọ Nsọ ga-esite n’onu unu kwuo okwu. 12 “Nwanne ga-arara nwanne ya nye ka e gbuo ya. Nna ga-ararakwa nwa ya nye. Ụmụ ga-ebili megide ndi mūrú ha mee ka e gbuo ha. 13 Mmadụ niile ga-akpọ unu asị n’ihi m, ma onye ga-eguzosi ike ruo ogwugwụ ka a ga-azọputa.

14 “Mgbe unu h́rụ ihe arụ nke na-eweta mbibi ka ọ na-eguzo n’ebe ọ na-ekwesighi (onye na-agụ ya nwee nghota), mgbe ahụ, ka ndi nọ na Judia were ọsọ gbalaga n’elu ugwu. 15 Onye ọb́la nọ n’elu ụlọ ya ghara iridata maọb́ baa n’ime ụlọ ya iweputa ihe ọb́la. 16 Ka onye ọb́la nọ n’ubi ghara iloghachi ichiri uwe ya. 17 Ma ahuhụ ga-adiri ndi di ime, na ndi na-enye ụmụaka ara, n’ubochi ahụ. 18 Kpeenu ekpere ka ihe ndi a hapu ime n’oge oke oyi. 19 N’ihi na oke mkpagbu nke ubochi ahụ ga-abu nke na-adibeghi na mbu site na mgbe Chineke kere ụwa ruo ugbu a. Ọ dikwaghị ihe ga-adikwa ka ya ọzọ ruo mgbe ebighi ebi. 20 “Ọ buru na Onyenwe anyi emeghi ka ubochi ndi ahụ di mkpumkpụ, ọ dighi onye a ga-azọputa. Ma n’ihi ndi ya, ndi ọ h́putara, o meela ka ubochi ndi ahụ di mkpumkpụ. 21 N’oge ahụ, ọ buru na onye ọb́la asị unu, ‘Lee, Kraist nọ n’ebe a,’ maọb́, ‘Lee, ọ nọ n’ebe ahụ,’ unu ekwela. 22 N’ihi na ndi nzọputa ụgha na ndi amuma ụgha, ga-aputa ma ruokwa ọrụ ebube na ọrụ iribama di iche iche jii duhie ndi a h́putara ma ọ buru na ọ ga-ekwe mee. 23 Ya mere, unu nọrọ na nche; n’ihi na agwala m unu ihe niile mgbe ha na-emebeghi. 24 “N’ubochi ndi ahụ, nke na-esote oge mkpagbu ahụ, “‘anyanwụ ga-agba ọchichiri, ọnwaga agaghị enyekwa ihè ya; 25 kpakpando ga-esi na mbara eluigwe na-ada, ike niile di na mbara eluigwe ga-amakwa jijiji.’ 26 “N’oge ahụ, ha ga-ahụ Nwa nke Mmadu, ka ọ na-abia n’igwe ojii n’oke ike na ebube. 27 Mgbe ahụ, ọ ga-ezipu ndi mmụọ ozi ya ka ha kpokota ndi a h́putara site n’akuku anọ niile nke ụwa. Site na nsotu niile nke ụwa ruo na nsotu niile nke eluigwe. 28 “Ugbu a, mụtani ihe site n’osisi fiig. Mgbe ọb́la alaka ya di nro malite iweputa akwukwọ ndu, unu maara na ọkọchi di nso. 29 N’uzọ di otu a, mgbe unu h́rụ ihe ndi a niile ka ha bidoro ime, matani na ọ nọ nso, ọ nokwa n’onu ụzọ. 30 Ana m agwa unu eziokwu na ọgbọ a agaghị agabiga tupu ihe ndi a niile emezuo. 31 Eluigwe na ụwa ga-agabiga ma okwu m ga-adigide. 32 “Ma banyere ubochi ahụ, maọb́ oge awa ahụ, o nweghi onye ọb́la maara, ọ b́ladi ndi mmụọ ozi nke eluigwe, maọb́ Ọkpara ahụ,

kama naanị Nna ahụ maara ya. **33** Ebe ọ bụ na unu amaghị mgbe ha ga-emezu, nọrọnyị na nche! Mụrụkwanụ anya! **34** Ọ dị ka nwoke hapụrụ ụlọ ya na-aga njem, tinye n'aka ndị ohu ya ilekọta ihe, onye ọbụla n'ime ha ka o nyere ọrụ ọ ga-arụ ma nyekwa onye nche ọnyị ụzọ iwu ka ọ nọ na nche. **35** “Ya mere nọrọnyị na nche, n'ihị na unu amaghị mgbe Onyenwe ụlọ ga-alọta. Ma ọ bụ n'uhuruchi maọbụ n'etiti abali. Maọbụ mgbe ọkụkụ kwara akwa, maọbụ n'isi ụtụtụ. **36** Ọ bụrụ na ọ lọta na mberede, unu ekwela ka ọ lọkwute unu mgbe unu nọ n'ụra. **37** Ihe m gwara unu ka m na-agwakwa mmadụ niile. ‘Nọrọnyị na nche.’”

14 Abalı abụọ tupu e mee Mmemme Ngabiga na mmemme achicha na-ekoghị eko, ndịisi nchụaja na ndị ozizi iwu nọkwa na-achọ ụzọ aghughọ ha ga-esi jide Jisọs gbuo ya. **2** Ma ha kwuru si, “Ọ gaghị abụ n'oge mmemme a, ka ọgbaaghara ghara ịdị.” **3** Ka ọ nọduru n'ochere nri na Betani n'ụlọ Saimon onye ekpenta, otu nwanị bu karama alabasta mmanụ otite ọke ọnyahịa, nke e jiri ezigbo naad mee, batara. Ọ kwara karama ahụ, wusa ya mmanụ otite ahụ n'isi. **4** Ụfọdụ ndị nọ n'ebe ahụ were iwe nke ukwu. Ha sịrịtarara onwe ha, “Gịnị mere e jiri laa mmanụ otite nke a n'iyi otu a? **5** A gaara ere mmanụ otite a ihe karịrị narị denari atọ, were ego e retara ya nye ndị ogbenye.” Ha baara ya mba n'olu ike. **6** Ma Jisọs siri, “Hapụnyị ya aka. Gịnị mere unu ji esogbu ya? Ọ bụ ezi ọrụ ka ọ ruru n'ebe m nọ. **7** Unu na ndị ogbenye na-anọ oge niile, unu nwekwara ohere inyere ha aka mgbe ọbụla unu chọrọ. Ma mụ na unu agaghị anọ tee anya. **8** O mere ihe o nwere ike, ọ na-ete m mmanụ otite a ugbo a iji kwado ahụ m maka olili a ga-eli ya. **9** N'ezie, ana m agwa unu, n'ebe ọbụla a ga-ekwusa ozioma a n'ụwa niile, ọrụ a ọ ruru ka a ga-akọkwa akụkọ ya, iji cheta ihe ọma a o mere.” **10** Mgbe ahụ Judas Iskariot, otu n'ime ndị ozi iri na abụọ ahụ jekwuuru ndịisi nchụaja ịgba izu otu ọ ga-esi rara ya nye ha n'aka. **11** Mgbe ha nuru nke a, ha nuri ọnyị kwee ya nkwa inye ya ego. Site n'ubochi ahụ, o bidoro ichoghari ụzọ ọ ga-esi rara ya nye ha. **12** N'ubochi mbụ nke Mmemme

achicha na-ekoghị eko, mgbe ha na-achụ aja aturu ngabiga, ndị na-eso ụzọ ya biakwutere ya si ya, “Ebee ka ị chọrọ ka anyị gaa kwadoro gi ihe, maka oriri ngabiga?” **13** O zipuru mmadụ abụọ n'ime ndị na-eso ụzọ ya, si ha, “Gaanụ n'ime obodo, otu nwoke bu ite mmiri ga-ezute unu. Soronyị ya. **14** Ebe ọbụla ọ banyere, sịnyị onyenwe ụlọ ahụ, Onye ozizi siri, Olee ụlọ ọbịa a kwadoro m, ebe mụ na ndị na-eso ụzọ m ga-anọ rie oriri ngabiga? **15** Ọ ga-egosi unu otu ọnyụlọ buru ibu n'elu ụlọ ahụ, ebe e dozichara ihe niile. Kwadoonụ ihe anyị n'ebe ahụ.” **16** Ndi na-eso ụzọ ya puru baa n'ime obodo, ha huru ihe niile ọ ka ọ gwara ha. Ma kwadokwa nri ngabiga ahụ. **17** Mgbe o ruru uhuruchi, ya na ndị ozi iri na abụọ ahụ so bja. **18** Mgbe ha nọ na-eri nri, Jisọs gwara ha si, “N'ezie agwa m unu, otu onye n'ime unu ga-arara m nye. E, otu onye so m ugbo a na-eri nri!” **19** Ha bidoro inwe obi mwute, na-asị ya n'otu n'otu, “Ọ bụ m? Ọ bụ m?” **20** Ọ siri ha, “Ọ bụ otu onye n'ime mmadụ iri na abụọ a. Onye mụ na ya na-amanyekọta aka n'ime otu efere. **21** Nwa nke Mmadụ ga-ala ọ ka e dere banyere ya. Ma ahụhụ ga-adiri nwoke ahụ onye a ga-esite n'aka ya rara Nwa nke Mmadụ nye. Ọ gaara akara onye ahụ mma ma a si na a mughị ya amụ.” **22** Dị ka ha na-eri nri, o weere achicha, nye ekele, nyawa ya, nye ha si, “Rienụ ya, nke a bụ ahụ m.” **23** Mgbe ahụ, o buuru iko, nye ekele bunyekwa ha. Ha niile nuru site n'otu iko ahụ. **24** Ọ siri ha, “Nke a bụ ọbara m nke ọgbughba ndụ ọhuru, nke a na-awufu n'ihị ọtụtụ mmadụ. **25** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, agaghị m anụ mmamya vainị ọzọ tutu ruo ubochi ahụ, mgbe m ga-anụ ya ọhuru n'alaeze Chineke.” **26** Mgbe ha busiri abụ, ha puru gaa n'Ugwu Oliv. **27** Jisọs siri ha, “Unu niile ga-agbahapụ m, n'ihị na e dere ya otu a si, “Aga m etigbu onye ọzọ aturu, igwe aturu ga-agbasasikwa.” **28** Ma mgbe e mesiri ka m si n'onyị bilie, aga m ebu unu ụzọ gaa Galili.” **29** Pita kwuru, “Ọ bụrụ na mmadụ niile agbahapụ gi, agaghị m eme otu a.” **30** Jisọs siri ya, “Igwa gi eziokwu, n'ubochi taa, n'abalị taa, tupu oke ọkụkụ akwa akwa ugboro abụọ, i ga-agonari m ugboro atọ.” **31** O kwesiri ike si, “Ọ bụrụkwa na

ihe ọnwụ adapụta, aga m eso gi nwuọ. Agaghị aghaghị imezu.” 50 Mgbe ahụ, ha niile hapurụ m agonari gi!” Ọ bukwa otu ihe ahụ ka ha ya gbalaga. 51 Ọ di otu nwokorobia na-eso ya, niile kwuru. 32 Ha puru garuo ebe a na-akpo ọ ji naanị akwa ọcha linin kpuchie onwe ya. Getsameni. N’ebe ahụ, ọ sirị ndị na-eso ụzọ ya, Mgbe ha jidere ya, 52 ọ hapuuru ha akwa ọcha “Nọdunụ n’ebe a ka m gaa kpee ekpere.” 33 Ọ linin ya, gbara ọtọ gbalaga. 53 Ha duuru Jisọs kpọrọ Pita, na Jemis na Jọn tinyere onwe ya. Ọ gakwuru onyeisi nchụaja, ha niile bu ndịisi malitere inwe ihe mwute di ukwu nakwa obi nchụaja, na ndi okenye na ndi ozizi iwu zukorọ ilo mmiri. 34 Ọ sirị ha, “Ọ na-ewute mkpuruobi n’ebe ahụ. 54 Pita sooro ha, ma ọ nọ n’ebe di m nke ukwu ruo n’onu ọnwu. Nodunụ n’ebe anyi. O sooro ha bata n’obi onyeisi nchụaja. a na-eche nche.” 35 Ọ gaturu n’ihu daa n’ala N’ebe ahụ, o sooro ndi nche nodu odu na-anyi kpee ekpere, si, ọ buru na ọ ga-ekwe mee ka oku. 55 Ndiisi nchụaja na ndisi ikpe n’uloikpe oge awa ahụ gabiga ya. 36 O kwuru si, “Abba, ukwu nọ na-achọ ama megide Jisọs, ka ha nwee Nna, i puru ime ihe niile. Napu m iko a, ma otu ike gbuo ya. Ma ọ dighi nke ha chotara. 56 ọ di, ọ bughi ka e mee uche m, kama ka e mee Ọtutu bịara gbaa ama ugha megide ya, ma ama uche gi.” 37 Ọ bịara hụ ha ka ha na-arahu ura. ha abughi otu. 57 Mgbe ahụ ufodu biliri gbaa Ọ sirị Pita, “Saimon, i na-arahu ura? Ọ bu na i ama ugha megide ya, si, 58 “Anyi nuru mgbe nweghi ike iche nche otu awa? 38 Noronu na o kwuru si, ‘Aga m akwatu ulonso ukwu a nke nche, na-ekpekwanu ekpere ka unu ghara idaba e ji aka wuo, n’ubochi ato aga m ewukwa ulo n’onwunwa. Mmuo di ike ma anu ahụ adighi ozọ, nke a na-ejighi aka wuo.” 59 Ọ buladi na ike.” 39 Ọ pukwara ozo, gaa kpee ekpere, na nke a, ama ha niile adakotakwaghị n’otu. 60 ekwukwa otu okwu ahụ. Mgbe ahụ, onyeisi nchụaja biliri oto n’ihu ha, 40 Mgbe ọ loghachiri juro Jisọs ajuru si, “Ọ bu na i nweghi ihe obula i azu ọ huru na ha na-arahu ura, n’ihi na anya ha ga-aza? Gini ka i nwere ikwu banyere ama ndi a di arọ nke ukwu. Ha amakwaghị ihe ha ga- a na-agba megide gi?” 61 Ma ọ gbakwara nkiti, agwa ya. 41 Mgbe ọ loghachiri nke ugboro ato, ọ zaghi ihe obula. Ozokwa, onyeisi nchụaja juru ọ sirị ha, “Unu ka nọ na-arahu ura na-ezukwa ya si, “I bu Kraist, Okpara Onye a goziri agozi?” ike? O zuola! Oge awa ahụ abiala. Lee, a rarala 62 Jisọs sirị, “Abu m ya, unu ga-ahukwa Nwa nke Nwa nke Mmadu nye n’aka ndi mmehie. 42 Bilienu! Ka anyi gawa! Lee, onye na-arara m Mmadu ka ọ na-anodu ala n’aka nri nke Onye ji nye nọ nso.” 43 Mgbe ọ ka kpọ okwu n’onu, ike niile, na-abiakwa n’igwe ojii nke eluigwe.” 63 Onyeisi nchụaja dowara uwe ya kwuo si, “Gini Judas, otu n’ime ndi ozi iri na abuo ahụ batara, mere anyi ji achọ ndi akaebe ozo? 64 Unu anula ya na igwe mmadu, ndi ji mma agha na mkpo. okwu nkulu si ya n’onu puta! Gini bu mkpebi Ọ bu ndisi nchụaja, na ndi ozizi iwu, na ndi unu?” Ha niile mara ya ikpe si, “O kwesiri ka ọ ode akwukwo, na ndi okenye ndi Juu zitere ha. nwuo!” 65 Mgbe ahụ ufodu bidoro igbu ya onu 44 Ma onye na-arara ya nye, nyere ha riji ihe mmiri aso, jiri akwa kechie ya anya, tiekwa ya iribama si, “Onye ahụ nke m ga-esutu onu bu ya; aka na-asi, “Buo amuma!” Ndi nche kpuutara jidenu ya, kpuru ya gawa, ma jidesiekwanu ya tiekwa ya ihe. 66 Dika Pita nọ n’obi ahụ, otu ya ike.” 45 Ngwangwa o jekwuuru Jisọs, si ya, n’ime umu agboghọ na-ejere onyeisi nchụaja “Onye ozizi!” ma sutukwa ya onu. 46 Ndi ikom ozi bịara nso ebe ọ nọ. 67 Mgbe ọ huru Pita ka ọ ahụ jidere Jisọs ma sekpu ru ya n’ike. 47 Ma otu na-anyi oku, o leziri ya anya nke oma, si, “I bu otu n’ime ndi na-eso Jisọs onye Nazaret ahụ.” 68 agha ya, gbuo ohu onyeisi nchụaja, gbupu nti Ma ọ gorọ ago si, “Amaghi m, maobu ghotakwa ya. 48 Jisọs sirị ha, “Abu m onyendu nke ndi na- ihe i na-ekwu.” Ma ọ puru gaa n’uzo e si abata. mkpo bia ijide m? 49 Ubochi niile ka mu na Mgbe ahụ oke okuku kwara akwa. 69 Mgbe unu nọ mgbe m na-ezi ihe n’ulonso ukwu, ma nwaagboghọ ahụ huru Pita ozo, o gosiri ya ndi ozo nọ n’ebe ahụ si ha, “Nwoke a bukwanu otu

n'ime ha." 70 Ma ọ gọkwara ago ọzọ. Mgbe oge nta gasiri, ndi guzo Pita nso siri ya, "N'ezie, i bu otu n'ime ha, n'ihia na i bu onye Galili." 71 Mgbe ahụ o bidoro ibu onwe ya onu, na inu iyi na-asị, "Amaghị m onye nwoke a unu na-ekwu okwu ya bu." 72 N'otu oge ahụ, oke okukwu kwara akwa nke ugboro abuo. Mgbe ahụ Pita chetara okwu Jisọs gwara ya si, "Tupu oke okukwu akwaa akwa ugboro abuo, i ga-agonari m ugboro ato." Obi tiwara ya mee ka ọ kwaa akwa.

15 N'ezigbo isi ututu, ndiisi nchujaja na ndi okenye na ndi ozizi iwu, na ndi nzuko ndi okenye niile, nwere mkpebi. Ha kere Jisọs agbu, duru ya nyefee n'aka Paillet. 2 Paillet juru ya si, "I bu eze ndi Juu?" Ọ zara si ya, "Gi onwe gi kwuru ya." 3 Mgbe ahụ ndiisi nchujaja boro ya ebubo banyere otutu ihe. 4 Paillet juru ya ajuju ọzọ si, "Ọ bu na i nweghi osisa obula? Lee otutu ebubo ha na-ebo gi." 5 Ma Jisọs azaghị ihe ọzọ. Nke a juru Paillet anya. 6 Ugbo a, ọ bu omenaala n'oge mmemme, na a ga-ahapu otu onye mkporo, bu onye ha rioro ka a hapu. 7 N'oge ahụ kwa, otu nwoke a na-akpo Barabas no n'ulo mkporo, ya na ufodu ndi biliri megide isi ochichi, ndi gbukwara mmadu n'oge ogbaaghara ahụ. 8 Igwe mmadu gbakoro na-ariọ Paillet ka o mezuoro ha omenaala ha. 9 Mgbe ahụ ọ juru ha si, "Unu chorọ ka m hapuru unu eze ndi Juu?" 10 Ebe ọ maara na ọ bu n'ihia ekworo ka ndiisi nchujaja ji nyefee Jisọs n'aka ya. 11 Ma ndiisi nchujaja kpaliri igwe mmadu ahụ ka ha kwagide ya ka ọ hapuru ha Barabas. 12 Paillet juru ha ọzọ si, "Gini ka m ga-eme nwoke a unu kporo eze ndi Juu?" 13 Ma ha tiri mkpu ọzọ si, "Kpogide ya n'obel!" 14 Ma Paillet juru ha si, "Ọ bu n'ihia gini? Olee ihe ojoo o mere?" Ma ha tiri mkpu karia ka ha si eti na mbu, na-asị, "Kpogide ya n'obel!" 15 Ma ebe Paillet chorọ ime ihe ga-atọ igwe mmadu ahụ uto, ọ hapuru ha Barabas, nyefee ha Jisọs n'aka ka ha pia ya ihe ma kpogidekwa ya n'obe. 16 Ndi agha ahụ duuru ya puo baa n'ime uloze a na-akpo Pritoriom. Ha kpokotakwara ndi agha ndi otu ha ndi ọzọ. 17 Ha yinyere ya uwe mwuda na-acha odo odo, kpukwasikwa ya okpueze nke e ji ogwu kpaa n'isi. 18 Emesja, ha malitere na-ekele ya si, "Ekele, eze ndi Juu."

19 Ha ji osisi kuo ya n'isi otutu mgbe, na-agbu ya onu mmiri aso. Ha gbukwara ikpere n'ihu ya, na-akpo isiala na-enye ya. 20 Mgbe ha ji ya mechaa ihe ochi, ha yipuru ya uwe odo odo ahụ, yinyekwa ya uwe nke ya. Emesja, ha duuru ya puo gawa ikpogide ya n'obe. 21 Ha zutere otu onye na-agata n'uzo, aha ya bu Saimon, onye Sirini, bu nna Alegzanda na Rufos. Ha manyere ya ka o buru obe ya. 22 N'ikpeazu, ha duuru Jisọs ruo ebe a na-akpo Golgota (nke putara "ebe okpokoro isi"). 23 Ha nyere ya mmanya a gwara maá, ma ọ juru inu ya. 24 Emesja, ha kpogidere ya n'obe, ma kee uwe ya n'etiti onwe ha site n'ife nza onye ga-enwe nke ọ ga-ewe. 25 Ha kpogidere ya n'obe n'elekere itoolu nke ututu. 26 Ha deputara ebubo ha boro ya kwuba ya n'elu obe ahụ, nke bu: Eze ndi Juu. 27 Ha kpogidekwara ya na ndi ohi abuo n'obe, otu n'aka nri ya, nke ọzọ n'aka ekpe ya. 28 A gukotara ya na ndi na-emebi iwu. 29 Ndi mmadu si n'ebe ahụ gafee fufere isi ha na-ekwuto ya, na-asị, "Leenu gi! Onye ga-akwada ulonso ma wugharia ya n'abal ato. 30 Zoputanu onwe gi! Si n'elu obe ahụ ridata." 31 Ọ buladi ndiisi nchujaja, na ndi ozizi iwu na ndi ode akwukwo no na-akwa ya emo n'etiti onwe ha na-asị, "Ọ zoputara ndi ọzọ, ma ọ pughi izoputa onwe ya! 32 Ka Kraist a, bu Eze Izrel, si n'elu obe a ridata ka anyi hu ma kwerekwa." Ndi ahụ a kpogidekorọ ha na ya n'obe nokwa na-akpari ya. 33 Mgbe ọ kuru elekere iri na abuo nke ehiehie, ochichiri gbachikotara n'ala ahụ niile. Ochichiri a digidere ruo n'elekere ato nke ehiehie. 34 N'elekere ato nke ehiehie, Jisọs tiri mkpu akwa n'oke olu si, "Elói, Elói, lama sabaktani!" (nke putara, "Chineke m, Chineke m, gini mere i jiri hapu m?"). 35 Ma ufodu ndi guzo nso n'ebe ahụ, mgbe ha nuru nke a, siri, "Lee, ọ na-akpo Ilaija!" 36 Ya mere, otu onye gbaara oso gaa weta ogbo, denye ya n'ime mmanya gbara uka, fanye ya na okporo osisi, nye ya ka ọ nuo, ma na-asị, "Hapunu ya, ka anyi lee ma Ilaija ọ ga-abia totuo ya." 37 Ma Jisọs tiri mkpu n'olu ike, kubie ume. 38 Akwa mgbochi nke ulonso ukwu sitere n'elu gbawaa abuo ruo n'onu ala ala ya. 39 Mgbe ochiagha guzo n'ihu

ya, hūrū otu o si kubie ume, o kwuru sị, “N’ezie, Meri Magdalin, onye ahụ o siri n’ahụ ya chupụ nwoke a bụ Okpara Chineke.” 40 O nwere ụfọdụ mmụọ ojọọ asaa. 10 O lara gaa kọrọ ndị ya na ha ụmụ nwanjị guzo n’ebe dị anya na-ele ihe na-eme, n’etiti ha bụ Meri Magdalin, Meri nne Jemis nke nta, na Josef, na Salomi. 41 Ndị a bụ ndị naara eso ya na-ejekwara ya ozi, mgbe o nọ na Galili. O dịkwa ndị inyom ọzọ nọkwa n’ebe ahụ, bụ ndị sooro ya bịa na Jerusalem. 42 N’oge uhuruchi (ya bụ ụbọchị na-abọta ụbọchị izuikwe), ebe o bụ Ụbọchị Nkwadebe, 43 Josef onye Arimatia, otu n’ime ndị otu n’ụlọ nzuko, onye a na-asọpụrụ, onye na-echere ọbịbịa nke alaeze Chineke, ji obi ike jekwuru Paillet rịọ ya ka o bunye ya ahụ Jisọs. 44 O juru Paillet anya ịnụ na o nwụọla. O kpọrọ ọchiagha ahụ juo ya ma o nwụọla. 45 Mgbe ọchiagha ahụ gwara ya na o nwụọla, o kwere ka Josef buru ahụ ya. 46 Josef zụtara akwa ọcha linin, wedata ahụ ya jiri akwa ahụ fuchie ya. O buuru ya buba ya n’ime ili nke o gwuru n’ime nkume. Emesịa o nuketara otu nkume buru ibu, jiri ya mechie ọnụ ụzọ ili ahụ. 47 Meri Magdalin na Meri nne Josef hụkwara ebe e bubara ahụ ya.

16 Mgbe ụbọchị izuikwe gafere, Meri Magdalin na Meri nne Jemis na Salomi zụtara ụda dị iche iche ha ga-eji tee ahụ ya mmanụ. 2 N’isi ụtụtụ ụbọchị mbụ nke izu, mgbe anyanwụ wara, ha biliri gawa n’ili ahụ. 3 Ha juritara onwe ha na-asị, “Onye ga-enupuru anyị nkume ahụ dị n’ọnụ ụzọ ili ahụ?” 4 Ma mgbe ha leliri anya, ha hūrū na e nupụla nkume ukwu ahụ. 5 Mgbe ha banyere n’ime ili ahụ, ha hūrū otu nwokorobia yi uwe ọcha ka o nọdurū ala n’akụkụ aka nri nke ili ahụ. Ha tūrū oke egwu. 6 Ma o sịrị ha, “Unu atụla egwu. Unu na-achọ Jisọs onye Nazaret a kpogidere n’obe. E meela ka o site n’ọnwụ bilie! O nọkwaghị n’ebe a. Lee ebe e nibere ya. 7 Ma gaanụ gwa ndị na-eso ụzọ ya nakwa Pita, ‘O burula unu ụzọ gawa Galili. Ebe ahụ ka unu ga-ahụ ya dị ka o gwararịi unu.’” 8 Ha gbapụtara site n’ili ahụ, n’ọnọdụ mgbagwoju anya na ahụ ịma jijiji. Ha akoroghị onye ọbụla ihe ọbụla, n’ihi na egwu jupụtara ha obi. 9 (note: The most

reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.)

Mgbe Jisọs biliri n’ọnwụ n’isi ụtụtụ n’ụbọchị mbụ nke izu, onye mbụ o gosiri onwe ya bụ

Meri Magdalin, onye ahụ o siri n’ahụ ya chupụ mmụọ ojọọ asaa. 10 O lara gaa kọrọ ndị ya na ha na-anọ na mbụ, bụ ndị nọrịi na-ebe akwa ma na-erukwa ụjụ. 11 Mgbe ha nūrū na o dị ndụ, na o hụkwala ya, ha ekweghị. 12 Mgbe ihe ndị a gasịrị, o gosiri mmadụ abụọ n’ime ha onwe ya n’ụdị ọzọ, mgbe ha na-abanye n’ime obodo. 13 Ndị a laghachiri bịa kọrọ ndị nke ọzọ ma ha ekwetakwaghị. 14 Emesịa, Jisọs gosiri ndị na-eso ụzọ ya iri na otu ahụ onwe ya, mgbe ha nọkọrọ na-eri nri. O baara ha mba n’ihi enweghị okwukwe ha nakwa mkpochi obi ha, n’ihi na ha jurū ikwenye n’ihe ndị ọzọ hūrū ya gwara ha mgbe e mesiri ka o si n’ọnwụ bilite. 15 O gwara ha sị, “Gaanụ n’ime ụwa niile kwusaara ihe niile e kere eke ozioma. 16 Onye ọbụla kweerenụ na onye e mekwara baptizim ka a ga-azọpụta. Ma a ga-ama onye ọbụla na-ekwereghị ikpe. 17 Ihe ịrịbama ndị a ga-esokwa ndị kweerenụ. Site n’aha m, ha ga-achupụ mmụọ ojọọ; kwuokwa okwu n’asụsụ ọhūrū dị iche iche. 18 Ha ga-eji aka ha abụọ atụtụlie agwọ, nupokwa nsi ma o gaghị emerū ha ahụ ma otu. Ha ga-ebikwasị ndị ọrịa aka, ahụ ga-adikwa ha mma.” 19 Mgbe Onyenwe anyị Jisọs gwasiri ha okwu ndị a, e weliri ya elu, baa n’eluigwe, ebe o nọdụ ala n’akụkụ aka nri Chineke. 20 Ha pūrū kwusaa ozioma n’ebe niile. Onyenwe anyị n’onyekwaara ha, mee ka okwu ya guzosie ike site n’ihe ịrịbama dị iche iche nke na-eso ya.

Luk

1 Ebe ọ bụ n'ọtụtụ mmadụ agbalịala otu ha nwere ike i detu n'usoro ihe niile mezuru n'etiti anyị. **2** Dị ka e nyefere ha n'aka anyị idebe bụ ndị ahụ sitere na malite jiri anya ha hụ ihe niile, ndị jikwa okwu a eje ozi. **3** Ekpebikwara m, ebe mụ onwe m nyocharala ihe niile nke ọma site na mmalite, ka m dere gị ihe niile n'usoro, Tiofilos, gị onye dị elu a na-asọpụrụ. **4** Nke a ga-eme ka ị mata nke bụ eziokwu banyere ihe ndị ahụ e ziri gị. **5** N'oge Herod bụ eze Judia, ọ dị otu onyeisi nchụaja aha ya bụ Zekaraya, onye si n'otu ndị nchụaja nke Abija. Elizabet bụ nwunye ya, site n'agbụrụ Erōn. **6** Ha abụọ bụ ndị ezi omume n'ihu Chineke. Ha debere iwu na ụkpụrụ niile Onyenwe anyị nyere na-enweghị ntupọ ọbụla. **7** Mana ha amụtaghị nwa, n'ihu na Elizabet bụ nwanyị agaa, ha abụọ emeela nnọọ agadi. **8** O ruru mgbe ọ bụ ndị otu Zekaraya ga-eje ozi, ọ nọ dika onye nchụaja na-eje ozi n'ihu Chineke. **9** A hopụtara ya site n'ife nza dị ka omenaala ndị nchụaja si dị ka ọ bụrụ ya ga-abanye n'ime ime ụlonsọ Onyenwe anyị ichụ aja nsure ọkụ nke e ji ụda na-esi isi uto achụ. **10** Mgbe oge ichụ aja ụda na-esi isi uto ruru, igwe ndị mmadụ bjara nọ n'ezị na-ekpe ekpere. **11** Mgbe ahụ, mmụọ ozi Onyenwe anyị, onye guzo n'aka nri nke ebe ichụ aja nke ihe na-esi isi uto mere ka ọ hụ ya anya. **12** Mgbe Zekaraya hụrụ ya, obi fepụrụ ya, ọ tụtakwa oke egwu. **13** Ma mmụọ ozi ahụ gwara ya sị, “Zekaraya atụla egwu, Chineke anụla ekpere gị. Elizabet nwunye gị ga-atụrụ ime mụtara gị nwa nwoke. Ị ga-akpọkwa aha ya Jōn. **14** Ọ ga-abụrụ gị ihe oke ọhụ na obi uto, ọtụtụ mmadụ ga-añụrịkwa ọhụ n'ihu ọmụmụ ya. **15** N'ihu na ọ ga-abụ onye dị ukwu n'anya Onyenwe anyị. Ọ gaghị añụkwa mmanya ọbụla, maọbụ ihe ọhụrụ ọbụla na-egbu egbu n'ihu na site n'afọ nne ya ọ ga-abụ onye emejupụtara na Mmụọ Nsọ. **16** Ọ ga-akpoghachite ọtụtụ ụmụ Izrel nye Onyenwe ha bụ Chineke ha. **17** Ma ọ ga-aga n'ihu Onyenwe anyị n'ike mmụọ na ike nke Ịlajia, tugharia obi ndị bụ nna n'ebe ụmụ ha nọ. Meekwa ka ndị isiike tugharia obi, lekwasị anya

n'amamihe nke ndị ezi omume, na ijikere ụmụ mmadụ n'ihu Onyenwe anyị.” **18** Zekaraya sịrị mmụọ ozi ahụ, “Olee otu m ga-esi mata na nke a ga-adị otu a? Aburūla m agadi. Nwunye m akakwaala nka.” **19** Mmụọ ozi zara ya sị, “Abụ m Gebrel. Ana m eguzo n'ihu Chineke. Ezitere m ka m bịa gwa gị okwu ma wetara gị ozioma a. **20** Ma lee, ị ga-ada ogbi, ị gaghị ekwukwa okwu ọbụla, tutu ruo mgbe ihe ndị a ga-emezu n'ihu na ị kwenyeghị n'okwu m, nke ga-emezu mgbe oge ya ruru.” **21** Mgbe ihe ndị a niile na-eme, mmadụ ndị ahụ nọkwa na-eche Zekaraya ka ọ pụta. O juru ha anya na ọ nọla ọdụ n'ime ime ụlonsọ ukwu ahụ. **22** Mgbe o mesiri pụta, o nwekwaghị ike ikwuru ha okwu. Ha ghọtara na ọ hụrụ ọhụ n'ime ụlonsọ ahụ n'ihu na ọ bụ aka ka o ji gwa ha okwu. **23** Mgbe oge iri ọrụ ya gwusiri, ọ laghachiri n'ụlọ ya. **24** Mgbe ụbọchị ndị ahụ gasiri, Elizabet bụ nwunye ya tụturu ime. O zoro onwe ya n'ime ụlọ ọnwala ise. **25** Ọ sịrị, “Onyenwe anyị emeerela m nke a. O gosila m ihuoma ya n'ụbọchị ndị a, ma wepukwara m ihere n'etiti ndị nke m.” **26** Ma n'ọnwala isii ya, Chineke zigara mmụọ ozi ya, bụ Gebrel, ka ọ gaa n'obodo Nazaret nke dị n'ime Galili. **27** Ka o jekwuru otu nwaagboghọ na-amaghị nwoke bụ onye otu nwoke aha ya bụ Josef, onye sitere n'agbụrụ Devid, kwere nkwa ịlụ. Aha nwaagboghọ a bụ Meri. **28** O jekwuru ya sị ya, “Ekele! Gị onye ihuoma djkwasiri. Onyenwe anyị nonyekwara gị.” **29** Ma obi ịrọ ya mmiri nke ukwu n'ihu okwu ya. O bidokwara ịtughari n'uche ya ihe ekele a pụtara. **30** Ma mmụọ ozi ahụ sịrị ya, “Atụla egwu Meri, n'ihu na ị chọtala ihuoma n'ebe Chineke nọ. **31** Ma lee ị ga-atụrụ ime, mụọ nwa nwoke. Ị ga-akpọkwa aha ya Jisọs. **32** Ọ ga-abụ nnukwu mmadụ onye a ga-akpọ Okpara Onye kachasi ihe niile elu. Onyenwe anyị Chineke ga-enye ya ocheeze nna ya Devid. **33** Ọ ga-achị ụlọ Jekob ruo ebighị ebi, alaeze ya agaghị enwekwa ogwugwu.” (aiōn g165) **34** Meri sịrị mmụọ ozi ahụ, “Olee otu nke a ga-esi mee ebe m bụ nwaagboghọ na-amaghị nwoke?” **35** Mmụọ ozi ahụ sịrị ya, “Mmụọ Nsọ ga-abiakwasị gị, ike nke Onye kachasi ihe niile elu ga-ekpuchikwa gị. Ya mere onye nsọ ahụ a

ga-amụ, a ga-akpọ ya Ọkpara Chineke. **36** Lekwa Elizabet onye ikwu gị atụrụla ime nwa nwoke n'agadi ya. Nke a bụ ọnwā isii ya, bụ onye ahụ ha na-akpọ nwanyị aga. **37** N'ihī na ọ dighi okwu sitere na Chineke nke na-agaghị ere." **38** Meri zagbachiri sị, "Abụ m ohu Onyenwe anyi, ka ọ dirị m di ka i kwuru." Mgbe ahụ mmụọ ozi ahụ hapurū ya laa. **39** N'oge ahụ, Meri biliri gaa ọsịisọ n'otu obodo di n'ugwu Juda. **40** N'ebe ahụ, ọ banyere n'ụlọ Zekaraya, kelee Elizabet. **41** Mgbe Elizabet nūrū ekele Meri, nwa nọ ya n'afọ meghariri ahụ. E mere ka Elizabet juputa na Mmụọ nsọ. **42** O tiri mkpu n'oke olu sị, "Onye a goziri agozi ka i bụ n'etiti umu nwanyị niile. Onye a goziri agozi ka nwa ahụ i bu n'afọ bukwa. **43** Onye kwanū ka m bụ na ihuoma di otu a kpọrọ m na nne Onyenwe m ga-abia ileta m? **44** Ngwangwa m nūrū olu ekele gi, nwa nọ m n'afọ wuliri elu n'ọhụ. **45** Ngozi ga-adiri onye ahụ kwere na Onyenwe anyi ga-emezu ihe o kweere ya na nkwa ime." **46** Ma Meri siri, "Mkpurūobi m na-ebuli Onyenwe anyi elu **47** mmụọ m na-añuri ọhụ n'ime Chineke bụ Onye nzọputa m, **48** n'ihī na o ledatala anya, lekwasị m, bụ odibo ya di ala. Site ugbu a gaa n'ihu, ọgbọ niile ga-akpọ m onye a goziri agozi. **49** N'ihī na Onye di ike emeelara m ihe di ukwu. Aha ya dikwa nsọ. **50** Ebere ya na-erute ndi niile na-atụ egwu ya site n'ogbọ ruo n'ogbọ. **51** O gosila ike aka ya; ọ chusasịala ndi di mpako n'ime echiche obi ha. **52** O sitela n'ocheeze ndi eze di ike kwatuo ha, buliekwa ndi di umeala n'obi elu. **53** O jirila ihe di mma nyejuo ndi aguu na-agu afọ ma ndi ọgaranya ka o zipurū n'aka efu. **54** O nyerela odibo ya bụ Izrel aka, ọ na-echetakwa imere ya ebere. **55** Di ka ọ gwara nna nna anyi ha, nye Ebrahim na umu umu ya ruo mgbe ebighi ebi." (aiōn g165) **56** Meri nonyeere ya ihe dika ọnwā atọ ma mesie laghachi n'ụlọ ya. **57** Mgbe oge zuru ka Elizabet mụọ nwa, ọ mūrū nwa nwoke. **58** Ndi agbataobi ya na ndi ikwu ya, ndi nūrū otu Chineke si gosi ya ebere di ukwu, bīara soro ya nūrīa ọhụ. **59** N'abali nke asatọ ha bīara ibi nwata ahụ ugwu na igu ya aha. Ha na-achọ igu ya Zekaraya bụ aha nna ya, **60** ma Nne ya siri, "Mba, a ga-agu ya

Jon." **61** Ha siri ya, "Ọ dighi onye ọbula n'etiti ndi ikwu gi na-aza aha ahụ." **62** Ya mere, ha jiri ife aka juo nna ya, ihe ọ choro ka akpo nwata ahụ. **63** Ọ rioro ka e nye ya mbadamba ihe e ji ede ihe, o deere "Aha ya bụ Jon." Nke a jukwara mmadu niile anya. **64** Ngwangwa, onu ya meghere, atopukwara ire ya. Ya ebido ikwu okwu ma na-etokwa Chineke. **65** Ibubo wuru ndi agbataobi ha niile n'ahụ, ndi mmadu kọkwara akuko banyere ihe ndi a niile ruo obodo niile di n'akuku ugwu Judia. **66** Ndi niile nuru akuko a chere n'obi ha na-aju si, "Ginikwa ka nwa nke a gaje ibu?" N'ihī na aka Onyenwe anyi dinyeere ya. **67** E mere ka Zekaraya bụ nna ya juputa na Mmụọ Nso. O buru amuma si, **68** "Ngozi diri Onyenwe anyi bụ Chineke nke Izrel, n'ihī na ọ biala leta ma gbaputakwa ndi nke ya. **69** O welielara anyi Onye nzoputa site n'ulo odibo ya bụ Devid. **70** (Di ka o kwuru na mgbe ochie, site n'onu ndi amuma ya di nsọ). (aiōn g165) **71** Na ọ ga-azoputa anyi site n'aka ndi iro anyi na sitekwa n'aka ndi niile kporo anyi asi. **72** O meere ndi nna nna anyi ha ebere site n'icheta ogbugba ndu ya di nsọ. **73** Iyi nke ọ nūru nna anyi bụ Ebrahim, kwekwa nkwa: **74** Na ọ ga-anaputa anyi site n'aka ndi iro anyi, nyekwa anyi ike ife ya ofufe na-atughị egwu. **75** N'idi nsọ na ezi omume n'ihu ya ubochi niile nke ndu anyi. **76** "Ma gi nwa m, a ga-akpo gi onye amuma nke Onye kachasi ihe niile elu; n'ihī na i ga-aga n'ihu Onyenwe anyi kwadoro ya uto. **77** Ime ka ndi nke ya wee amamihe nke nzoputa site na igbaghara mmehie ha. **78** N'ihī oke obi ebere Chineke anyi, nke ọwūwa anyanwu ga-ewetara anyi site n'igwe. **79** Ka ọ chakwasị ndi bi n'ochichiri na n'onyinyo nke onwu, na iduzi ukwu anyi n'uto nke udo." **80** Nwata ahụ toro, buru onye di ike n'ime mmu. O biri n'ime ozara tutu ruo mgbe oge zuru igosi umu Izrel onwe ya.

2 N'oge ahụ, Siza Ọgostos nyere iwu ka a guo onu, detuo aha mmadu niile bi n'uwā dum. **2** (Nke a bụ igu onu na ide aha nke mbu e mere mgbe Kwirinus bụ onye na-achi Siria.) **3** Onye ọbula gara n'obodo ya, ka e denye aha ya n'akwukwo. **4** Ya mere Josef hapuru Nazaret

nke dị na Galili, gaa Betlehem nke dị na Judia, nke bukwa obodo Devid, n'ihia na o si n'ulo na agburu Devid puta. **5** Ya na Meri, nwaagbogho o kwere nkwa ilu, nke dikwa ime, soro gaa ka o denye aha ha. **6** Mgbe ha no ebe ahụ, oge o ga-aji muo nwa ya zuru. **7** O muru nwa nwoke mbu ya. O ji akwa kee ya, nibe ya n'ime ebe a na-enye anu ulo nri, n'ihia na ha enwetaghị ebe ndina n'ulo ndi ije. **8** Ma e nwere ndi ozuzu aturu bi n'ohia n'akuku ebe ahụ, ndi na-eche igwe aturu ha nche n'abalị. **9** Mmuo ozi nke Onyenwe anyi putara ihe nye ha. Ebube Onyenwe anyi muwara gburugburu ha, oke egwu turu ha. **10** Ma mmuo ozi ahụ sirị ha, "Unu atula egwu. Ana m ewetara unu ozioma nke oke onu nke ga-adiri mmadu niile. **11** N'ihia na taa, n'obodo Devid ka a muru Onye nzoputa nye unu; o bu Kraist, Onyenwe anyi. **12** Nke a ga-aburu unu ihe iribama, unu ga-ahu nwata ohuru e kechiri n'akwa, dina n'ime ebe a na-enye anu ulo nri." **13** Na mberede, igwe ndi mmuo ozi nke eluigwe putara soro mmuo ozi a, bido na-eto Chineke na-asị, **14** "Otuto diri Chineke n'ebe kachasi elu nke eluigwe. Udo n'elu uwa nye ndi niile ihe ha di Chineke ezi mma." **15** Mgbe ndi mmuo ozi ahụ hapuru ha, laghachi n'eluigwe, ndi ozuzu aturu ahụ siritara onwe ha, "Bianu ka anyi jeruo Betlehem, ka anyi jiri anya anyi hu ihe ndi a merenu, nke Onyenwe anyi mere ka anyi mara." **16** Ha gara osiso hu Meri na Josef, na nwata ahụ ka o dina n'ime ebe a na-enye anu ulo nri. **17** Mgbe ha huru nke a, ha mere ka a mata ihe niile a gwara ha banyere nwantakiri a. **18** Ihe ndi ozuzu aturu a kwuru juru ndi niile nuru ya anya. **19** Ma Meri debere ihe ndi a niile n'obi ya, na-atughari ihe banyere ha n'obi ya. **20** Ndi ozuzu aturu ahụ laghachiri, na-eto Chineke na-ebulikwa aha ya elu n'ihia ihe niile ha nuru ma hukwa, nke dikwa ka a gwara ha. **21** Mgbe ubochi asato gasiri, mgbe oge ruu ibi nwata ahụ ugwu, ha gukwara ya aha. Aha ha nyere ya bu Jisos, aha ahụ mmuo ozi nyere tupu a di ime ya. **22** Mgbe oge zuru maka mmemme nke idi ocha di ka iwu Mosis siri di, ha kutere ya na Jerusalem iche ya n'ihu Onyenwe anyi. **23** Mmemme Ngabiga. **24** Mgbe o ruu afọ iri na abuo, ha gara maka mmemme di ka omenaala si mbu obula nke bu nwoke ka a ga-edo nsọ nye Onyenwe anyi", **24** ha churu aja di ka e nyere n'iwu Onyenwe anyi: "Umụ kpalakwukwu abuo maobu umu nduru abuo." **25** Ma lee, e nwere otu nwoke bi na Jerusalem aha ya bu Simion, onye juputara na Mmuo Nso. O bu onye ezi omume burukwa onye ji obi ya niile na-eke Chineke. O bukwa onye na-ele anya maka nkasiobi nke ndi Izrel. **26** Ma Mmuo Nso Chineke mere ka o mata na o gaghi anwu ruo mgbe o huru Kraist nke Onyenwe anyi. **27** Site n'odudu nke Mmuo Nso, o batara n'ulonso ukwu, ma mgbe nne na nna nwata ahụ bu Jisos kubatara ya di ka omenaala iwu si di, **28** Simion kuuru ya n'aka, kelee Chineke si, **29** "Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe di ka i kwere na nkwa, ugbu a zilaga nwaodibo gi n'udo. **30** N'ihia na anya m ahula nzoputa gi, **31** nke i kwadoro n'ihu mba niile. **32** Ihe nke ga-egosi ndi mba ozọ ọzọ, na ebube nke ndi gi Izrel." **33** O juru nne na nna nwantakiri ahụ anya inu ihe ndi a e kwuru banyere ya. **34** Mgbe ahụ, Simion goziri ha, sika Meri nne ya, Lee, "Nwatakiri a bu onye e zitere ka o buru odida na mbili nye otutu mmadu n'Izrel, o ga-abukwa ihe ama nke otutu ga-ekwujo. **35** O bukwa site n'uzo di otu a ka a ga-ekpughe echiche nke di otutu n'obi. Mma agha ga-adwakwa mkpuruobi nke gi onwe gi." **36** O nwekwara onye amuma nwanyi, aha ya bu Ana, ada Fanuel nke si n'ebo Asha. O bu ezigbo agadi nwanyi na-enweghi di, n'ihia na di ya nwuru mgbe ha biri naani afọ asaa. **37** O noola di ka nwanyi na-enweghi di iri afọ asato na anọ. O hapughi ulonso, kama o nogidere n'efe ofufe ehilie na abali, na-ibu onu na-ekpe ekpere. **38** N'oge ahụ o bjarutere n'ebe ha no, nye Chineke ekele, kwuo okwu banyere nwantakiri ahụ nye ndi niile na-ele anya maka mgbaputa Jerusalem. **39** Mgbe ha mesiri ihe niile otu o di n'iwu Onyenwe anyi, ha laghachiri obodo ha bu Nazaret nke di n'ime Galili. **40** Ma nwata ahụ toro buru onye di ike; o juputara n'amamihe, amara Chineke dinyekwara ya. **41** N'afọ niile, ndi muru ya na-aga Jerusalem n'ihia Mmemme Ngabiga. **42** Mgbe o ruu afọ iri na abuo, ha gara maka mmemme di ka omenaala si

dị. **43** Mgbe e mesiri mmemme ahụ, ka ndị mụrụ ya na-alaghachi, nwata ahụ bụ Jisọs nọdurụ na Jerusalem. Ndị ha amataghị na o soghi ha na-alọta. **44** Ha chere na o sonyere n'etiti njem. Ha gara ije otu ụbọchị tupu ha a malite ichọ ya n'etiti ndị ikwu na ibe, na ndị enyi ha. **45** Ma mgbe ha na-ahughị ya, ha laghachiri Jerusalem na-achọkwa ya. **46** Ka ụbọchị atọ gasiri, ha huru ya n'ụlọnsọ ukwu ebe o nọdurụ n'etiti ndị ode akwụkwọ, na-ege ha ntị na-ajukwa ha ajuju. **47** Nghọta na ọsịsa ya juru ndị niile nuru okwu ya anya. **48** Mgbe ndị mụrụ ya huru ya, o turu ha n'anya, ma nne ya siri ya, "Nwa m, gini mere i ji mesoo anyi mmeso di otu a? Mu na nna gi no na-achoghari gi?" **49** O juru ha si, "Gini mere unu ji na-achọ m? Unu amaghị na aghaghị m ino n'ulo Nna m?" **50** Ma ha aghotaghị ihe o gwara ha. **51** Mgbe ahụ, o sooro ha laghachi Nazaret ma na-erubekwara ha isi. Ma nne ya dobere ihe ndị a niile n'obi ya. **52** Jisọs na-aga n'ihu n'amamihe na ogologo, ya na ihuoma n'ebe Chineke na nke mmadụ nọ.

3 N'afọ nke iri na ise nke ochichi Tiberios Siza, mgbe Pontios Paillet bụ onye na-achị Judia, ebe Herod bukwa onye na-achị akuku Galili, ma nwanne ya nwoke bụ Filip na-achị akuku Iturja na Trakona, Laisania bukwa onye na-achị akuku Abilin, **2** mgbe ahụ Anas na Kaifas bụ ndiisi nchujaja, okwu Chineke biakwutere Jon nwa Zekara ya n'ime ozara. **3** O gara n'ime obodo niile gbara Jordan gburugburu na-ekwusa banyere baptizim nke ncheghari maka mgbaghara mmehie. **4** Dika e dere ya n'akwukwo Ajazaya onye amuma si, "Otu onye na-eti mkpu n'ozara na-asị, 'Dozienụ ụzọ maka Onyenwe anyi, meenụ ka okporoụzọ ya guzozie. **5** A ga-ekpoju ndagwurugwu obula, ugwu obula na ugwu nta obula ka a ga-emekwa ka o di ala. Uzo gbagoro agbago ka a ga-eme ka o guzozie nke oma, meekwa ka ụzọ ojoo niile di larịi. **6** Mmadu niile ga-ahukwa nzoputa Chineke.'" **7** Jon siri igwe mmadu ndi na-aputa ka o mee ha baptizim si, "Unu umu ajuala! Onye doro unu aka na nti si unu gbanari onuma nke na-abia? **8** Mianu mkpuru na-egosiputa ncheghari unu. Unu amalitekwa na-asị onwe unu, 'Anyi

nwere Ebrahim dika nna.' N'hi na agwa m unu na Chineke puru isite na nkume ndi a meputara Ebrahim umu. **9** O buladi ugbo a, atukwasila anyuike na mgborogwu osisi, osisi obula nke na-adighi ami ezi mkpuru ka a ga-egbutu tuba ya n'ime oku." **10** Ma igwe mmadu ahụ juru ya si, "Gini ka anyi kwesiri ime?" **11** O zara ha si, "Onye obula nwere uwe abuo, ya nye onye o na-adighi nke o nwere otu. Onye nwere nri ya meekwa otu ahụ." **12** O buladi ndi ona utu biakwara ka e mee ha baptizim. Ha siri ya, "Onye ozizi, gini ka anyi kwesiri ime?" **13** O siri ha, "Unu anatala kariya otu unu kwesiri inata." **14** Ndị agha biakwara juo ya si, "Ginikwa ka anyi kwesiri ime?" O siri ha, "Unu ejikwala ike apunara ndi mmadu ego ha; unu ebokwala ndi mmadu ebubo ugha, ka afọ ju unu n'ugwo a na-akwu unu." **15** Ndị mmadu ji oilieanya na-eche na-atulekwa n'obi ha ma Jon o bu Kraist ahụ. **16** Ma Jon zara si ha, "Eji m mmiri na-eme unu baptizim, ma otu onye di ike kariya m ga-abia, onye m na-erughi itopu eriri akpukpokwu ya. O ga-eji Mmuo Nso na oku mee unu baptizim. **17** Ihe ifucha oka ya di n'aka ya, iji zachaa ebe izocha oka ya nke oma, ka e kponye ezi mkpuru oka wiiti n'ime oba, ma kpoba igbugbo oka n'ime oku nke a na-apughi imenyu emenyu." **18** O ji otutu okwu ozo di iche iche duo ha odu ma kwusaakwa ha ozioma. **19** Ma Eze Herod, onye o tara uta maka Herodias nwunye nwanne ya nwoke, nakwa maka ihe ojoo di iche iche ndi o mere, **20** tukwasikwara ihe n'elu ihe ndi a niile, site na itunye Jon n'ulo mkporo. **21** Mgbe e mechara ndi niile baptizim, ma mechakwa Jisos baptizim, mgbe o na-ekpe ekpere, eluigwe meghere. **22** Mmuo Nso sikwa n'elu ridata di ka nduru, bekwasị ya, mgbe ahụ, otu olu sitere n'eluigwe daa si, "I bu Okpara m, onye m huru n'anya, ihe gi di m ezi mma." **23** Jisos agbaala ihe di ka iri afọ atọ mgbe o bidoro oru ya. O bu nwa (dika ndi mmadu chere) Josef, onye bu nwa Heli; **24** Heli aburu nwa Matat, nwa Livayi, nwa Meliki, nwa Janayi, nwa Josef; **25** nwa Matatias, nwa Emos, nwa Nehum, nwa Esili, nwa Nagayi; **26** nwa Maat, nwa Matatias, nwa Semein, nwa Josek, nwa Joda; **27** nwa Joanan, nwa Resa, nwa

Zerubabel, nwa Shealtiel, nwa Neri; **28** nwa Meliki, nwa Adi, nwa Kosam, nwa Elmadam, nwa Er, **29** nwa Joshua, nwa Elieza, nwa Jorim, nwa Matat, nwa Livay; **30** nwa Simion, nwa Juda, nwa Josef, nwa Jonam, nwa Eliakim; **31** nwa Melea, nwa Mena, nwa Matata, nwa Netan, nwa Devid; **32** nwa Jesi, nwa Obed, nwa Boaz, nwa Salmon, nwa Nashon; **33** nwa Aminadab, nwa Ram, nwa Hezron, nwa Perez, nwa Juda; **34** nwa Jekob, nwa Aizik, nwa Ebrahim, nwa Tera, nwa Nahoy; **35** nwa Serug, nwa Reu, nwa Peleg, nwa Eba, nwa Shela; **36** nwa Kenan, nwa Aafaksad, nwa Shem, nwa Noa, nwa Lamek; **37** nwa Metusela, nwa Enok, nwa Jared, nwa Mahalalel, nwa Kenan; **38** nwa Enosh, nwa Set, nwa Adam, nwa Chineke.

4 Jisosh, onye juputara na Mmuo Nso, sitere na Jodan lota. Mmuo nso duuru ya baa n'ozara. **2** Ebe ahụ ka ekwensu nwara ya onwunwa iri ubochi anọ. N'ubochi ndi ahụ niile o righi nri obula. N'ikpeazu agu gurya ya. **3** Ekwensu siriyi ya, "O buru na i bu Okpara Chineke, gwa nkume a ka o ghoọ achicha." **4** Jisosh zara ya si, "E dere ya, 'O bughị naanị site na achicha ka mmadu ga-eji di ndu.'" **5** Ekwensu duuru ya rigoo n'ebe di elu, gosi ya alaeze niile nke uwa, n'otu ntabi anya. **6** O gwara ya si, "M ga-enye gi ikike niile ndi a na ebube ha. O bu m ka e nyere ha, e nwere m ike inye ha onye obula m chorọ inye ha. **7** Ya mere, o buru na i kpoo isiala nye m, ha ga-abu nke gi." **8** Jisosh zara ya si, "E deela ya: 'I ga-akpo isiala nye Onyenwe anyi Chineke gi, naanị ya ka i ga-efekwa.'" **9** Ekwensu duuru ya gaa Jerusalem, mee ka o guzo n'ebe dikarisiri elu nke ulonso ukwu ahụ. O siriyi ya, "O buru na i bu Okpara Chineke, si n'ebe a tuda onwe gi n'ala. **10** N'ih na e dere ya, "'O ga-enye ndi mmuo ozi ya iwu banyere gi, ichekwa gi nke oma; **11** ha ga-ebuli gi elu n'aka ha, ka i ghara ikpobi ukwu gi na nkume.'" **12** Jisosh zara ya si, "E kwuola ya, Anwala Onyenwe anyi Chineke gi onwunwa." **13** Mgbe ekwensu nwasiri ya onwunwa ndi a niile, o hapuru ya ruo mgbe ohere ozo daputara. **14** Jisosh loghachiri na Galili n'ike nke Mmuo Nso. Akuko banyere ya gbasara ruo akuku obodo niile. **15** O ziri ihe n'otutu ulo ekpere ha, mmadu

niile na-etokwa ya. **16** Mgbe o rutere Nazaret ebe o noro too, n'ubochi izuike, o gara n'ulo ekpere di ka o di mbu eme. O guzoro oto igu akwukwo nso. **17** E nyere ya akwukwo nke onye amuma Aizaya dere. O meghere ya chota ebe e dere si, **18** "Mmuo nke Onyenwe anyi di n'ahu m, n'ih na o teela m mmanu ka m kwusaa ozioma nye ndi ogbenye. O zitela m ikwuputa inwere onwe nye ndi mkporo, ya na ihu uzo nye ndi kpuru isi, ime ka ndi a na-emegbu emegbu nwere onwe ha. **19** Ikwuputa afọ Onyenwe anyi ga-eme amara." **20** O mechiri akwukwo ahụ nyeghachi ya onye ahụ na-eje ozi, nodu ala. Ndi mmadu niile no n'ulo nzuko ahụ legidere ya nnoo anya. **21** Ma o bidoro igwa ha si, "Taa ka ihe ndi a e dere n'akwukwo nso a mezuru na nti unu." **22** Mmadu niile kwuru okwu oma banyere ya n'ih okwu amara niile si ya n'onu puta nke mere na ha juritara onwe ha si, "Onye a, o bughị nwa nwoke Josef?" **23** O siriyi ha, "N'ezie, amaara m na unu ga-aturu m ilu a: 'Dibia, gwoo onwe gi!' Sikwa m, 'Ihe ndi ahụ niile anyi nuru i na-eme na Kapanom mee ha n'ebe a bu obodo gi.'" **24** O gara n'ihu si, "Ma i gwa unu eziokwu, o nweghi onye amuma obula a na-anabata nke oma n'obodo a muru ya. **25** N'ezie, chetakwanu na e nwere otutu umu nwany di ha nwuru anwu n'oge Ilaija onye amuma. N'oge oke unwu dara n'ala ahụ dum, mgbe e mechiri eluigwe na mmiri ezoghi n'ala Izrel afọ ato na onwa isii. **26** Ma e zigaghi Ilaija ka o jekwuru onye obula n'ime ha kariakwa nwany di ya nwuru anwu n'obodo Zarefat n'akuku Sajdon. **27** N'oge Ilaiha onye amuma, e nwere otutu ndi ekpenta n'ala Izrel, ma o nweghi onye e mere ka o di ocha n'etiti ha kariakwa Neeman onye Siria." **28** Mgbe ndi no n'ulo ekpere ahụ nuru nke a, iwe were ha nke ukwu. **29** Ha biliri, kwapu ya site n'obodo ahụ, dokpuru ya gaa n'elu ugwu nke e wukwasiri obodo ahụ ka ha nwee ike tupu ya site n'ugwu ahụ. **30** Ma o sitere n'etiti igwe mmadu ahụ puo, gawara onwe ya. **31** O sitere n'ebe ahụ gaa Kapanom, obodo dikwa na Galili. N'ubochi izuike, o bidoro izi ha ihe. **32** Ozizi ya juru ha anya, n'ih na okwu ya nwere ikike. **33** Otu nwoke no n'ime ulo ekpere ahụ,

onye mmuò na-adighi òcha bi n'ime ya. O tiri mkpu n'oke olu, **34** "Hapụ anyị! Gini ka i na-achọ n'ebe anyị nọ, gi, Jisọs onye Nazaret? I bịa ka i laa anyị n'iyi? Ama m onye i bụ, Onye Nsọ nke Chineke!" **35** Jisọs baara ya mba si, "Nọrọ jii! Si n'ime ya pụta." Mgbe ahụ mmuò ọjọọ ahụ tudara ya n'ala n'ihu ha niile, o sikwa n'ime ya pụọ ma o merughị ya ahụ. **36** Ihe ndị a juru ha niile anya, ha juritara ibe ha si, "Gini bụ ozizi nke a? O ji ichi isi na ike na-enye mmuò na-adighi òcha ndị a iwu, ha na-apụtakwa!" **37** Akụkọ banyere ya gbasara jeruo obodo niile di ebe ahụ gburugburu. **38** Mgbe ọ hapurū ụlọ ekpere ahụ gaa n'ụlọ Saimon. Nne nwunye Saimon nwere ahụ ọkụ, ha rịrọ ya ka o nyere ya aka. **39** O guzoro n'ihu ya, ma baara ahụ ọkụ ahụ mba, ọ hapurū ya n'otu ntabi anya ahụ. O bilikwara lee ha ọbịa. **40** Mgbe anyanwụ na-ada, ọtụtụ ndi nwere ndi na-arịa ọrịa di iche iche kpọrọ ha bjakwute Jisọs. O bikwasiri ha niile aka n'otu n'otu, gwọọ ha. **41** Mmuò ọjọọ di iche iche si n'ime ọtụtụ mmadụ pụta na-eti mkpu na-asị, "I bụ Ọkpara Chineke." Ma ọ baara ha mba, o kweghi ka ha kwuo okwu, n'ihu na ha matara na ọ bụ Kraist. **42** Mgbe chi boro, ọ puru gaa ebe naanị ya nọ. Ndi mmadụ nọ na-achoghari ya; mgbe ha bjaruru ebe ọ nọ, ha gbalisiri ike ime ka ọ ghara ihapu ha. **43** Ma ọ sirị ha, "Aghaghị m ikwusa ozioma alaeze Chineke n'obodo ndi ozo, n'ihu na ọ bụ n'ihu ya ka e zitere m." **44** Ọ gara n'ihu na-ekwusa ozioma n'ụlọ ekpere niile di na Judia.

5 Otu oge, ka Jisọs guzo n'akuku odo mmiri Genesaret. Igwe mmadụ gbara ya gburugburu ka ha nuru okwu Chineke. **2** Ọ huru n'onu mmiri ahụ, ugbo mmiri abuo nke ndi oku azu nwe ha hapuru gaa isa ugbo ha ji egbu azu. **3** Ọ banyere n'ime otu ugbo mmiri ndi ahụ, nke bu nke Saimon, ọ rioro ya ka ọ kworo ya banyetu ntakiri n'ime mmiri. Ọ noduru ala n'ime ya bido na-ezi igwe mmadụ ihe. **4** Mgbe o kwusiri okwu, ọ gwara Saimon si, "Banyetukwu n'ime mmiri, tunye ugbo gi ka i gbute azu." **5** Saimon zara si, "Nna anyi ukwu, anyi rusiri ọrụ ike abali niile na-egbutaghi ihe obula, ma otu i sirị kwuo, aga

m awunye ugbo azu niile." **6** Mgbe ha mere nke a, ha gbute ọtutu azu nke mere na ugbo azu ha malitere idokasi. **7** Ha kporo ndi oku azu ibe ha nọ n'ugbo mmiri ozo ka ha bja nyere ha aka. Ha bịa kpojuo azu n'ugbo mmiri abuo ahụ nke malitere imikpu. **8** Ma mgbe Saimon Pita huru nke a, ọ dara n'ukwu Jisọs si, "Si n'ebe m nọ puo, Onyenwe m, n'ihu na abụ m onye mmehie." **9** N'ihu na o juru ya na ndi ya na ha so anya ihu ọtutu azu ndi a ha gbute. **10** Ọ buladi Jemis na Jon umu Zebedi, ndi ha na Saimon na-aruko ọrụ, ka ihe a jukwara anya. Mgbe ahụ Jisọs gwara Saimon si, "Atula egwu, n'ihu na site ugbo a gaa n'ihu, i ga na-akuta mmadu." **11** Mgbe ha kwoputara ugbo mmiri ha n'elu ala, ha hapuru ihe niile soro ya. **12** Mgbe Jisọs nọ n'otu obodo, otu nwoke onye ekpenta juru ahụ, bịa daa, kpudo ihu ya n'ala mgbe ọ huru ya, rioro ya si, "Onyenwe m, ọ buru na i choro, i puru ime ka m di ọcha." **13** Jisọs setipuru aka ya metu ya si, "Achoro m, buru onye di ọcha!" Ngwangwa ekpenta ahụ hapuru ya. **14** O nyere ya iwu, "A gwakwala onye obula, kama gaa gosi onye nchujia onwe gi, chuo kwa aja di ka Mosis nyere n'ihu maka ime ka i di ọcha, ka ọ buru ihe ama nye ha." **15** Ma akuko banyere ya gbasara karịa, nke mere na igwe mmadụ bịa inuru ihe ọ na-ekwu, na ka a gwokwa ha nrịa nrịa. **16** Ma site n'oge ruo n'oge, Jisọs na-ewezuga onwe ya gaa n'ebe ọ ga-anọ naanị ya ikpe ekpere. **17** Otu ubochi, mgbe ọ nọ na-ezi ndi mmadụ ihe, ndi Farisii na ndi ozizi iwu (sitere n'obodo nta niile di na Galili na Judia na Jerusalem bja nodukwa ebe) ahụ. Ike Chineke dinyekwaara ya igwo ndi ọrịa. **18** N'oge ahụ ndi ikom ufodu bu otu nwoke akuku ahụ ya kponwuru akponwu n'ihe ndina ya, bịa gbalia site n'onu uto ulo ahụ bubata ya togbo ya n'ukwu ya. **19** Mgbe ha na-enweghi ike ime nke a n'ihu igwe mmadụ, ha rigooro n'elu ulo, site n'oghere wetuo nwoke ahụ n'ute ya n'etiti igwe mmadụ n'ihu Jisọs. **20** Mgbe Jisọs huru okwukwe ha, ọ sirị, "Enyi m, a gbagharala gi mmehie gi." **21** Ndi Farisii na ndi ozizi iwu malitere iche n'ime obi ha si, "Onye bu onye a na-ekwulu Chineke? Onye puru igbaghara mmadu mmehie, ma ọ bughị naanị Chineke?"

22 Mgbe Jisọs matara ihe ha na-aju, ọ zara ha si, **6** N'otu ụbọchị izuike, mgbe Jisọs na-agafe "Gịnị mere unu ji na-eche ihe ndị a n'obi unu? n'ubi a kuru ọka. Ndi na-eso ụzọ ya malitere 23 Olee nke ka mfe ikwu: Ọ bụ a gbagharala gi ighoro ụfọdụ n'ime ogbe ọka ndi ahụ, na-amazu mmehie gi niile, ka ọ bụ i si, Bilie jee ije? ha n'aka, ma na-ata ha. 2 Ụfọdụ ndi Farisii sirị, 24 Ma ka unu mata na Nwa nke Mmadu nwere "Gịnị mere unu ji na-eme ihe megidere iwu ikike n'ụwa igbaghara mmehie." Ọ sirị onye ahụ n'ụbọchị izuike?" 3 Jisọs zara ha si, "Ọ bụ na akukụ ahụ ya kpownwuru akpownwu, "Asi m gi, unu agutaghị ihe Devid mere mgbe aguụ guru bilie, chirị ute gi laa n'ulo gi!" 25 Ngwangwa, o ya na ndi so ya? 4 Otu o si banye n'ulo Chineke, biliri ọtọ n'ihu mmadu niile, chirị ihe ndina ya were achicha a na-eche n'ihu ya, nyetukwa bido na-eto Chineke na-ala n'ulo ya. 26 Ihe ndi a ndi ya na ha so, achicha nke onye obula na- juru onye obula anya, ha tokwara Chineke. Oke ekwesighi ita ma ọ bughị naani ndi nchujaja." 5 egwu juputakwara ha n'ahụ, ha sirị, "Anyi ahula Mgbe ahụ ọ gwara ha si, "Nwa nke Mmadu bụ ihe ebube taa." 27 Mgbe nke a gasirị, ọ puru hụ Onyenwe Ụbọchị Izuike." 6 N'ụbọchị izuike ọzọ, otu onye ọna utu aha ya bụ Livay, ka ọ nọdurụ ọ banyere n'ulo ekpere na-ezi ihe. Otu nwoke ala n'ulo inakota utu ya. Ọ sirị ya, "Soro m." 28 nọkwa n'ebe ahụ onye aka nri ya kpownwuru Ngwangwa, o biliri, hapu ihe niile soro ya. 29 akpownwu. 7 Ndi Farisii na ndi ode akwukwo Emesja, Livay kwadooro Jisọs oke oriri n'ulo ya, na-achọ ụzọ ha ga-esi boo ya ebubo, ya mere otutu igwe ndi ọna utu na ndi ọzọ soo ha n'oriri ha lekwasirị ya anya ihu ma ọ ga-agwo oria ahụ. 8 Ma ebe ọ maara ihe ha ha n'ụbọchị izuike. 8 Ma ebe ọ maara ihe ha ezube n'obi ha, ọ kpọrọ nwoke ahụ nke aka ya kpownwuru akpownwu si ya, "Bilie bia guzoro n'etiti ebe a." Nwoke ahụ putara bia guzoro ebe ahụ. 9 Mgbe ahụ Jisọs sirị ha, "Ka m juo unu, gini ziri ezi n'ihu ime n'ụbọchị izuike; ọ bụ ime ihe oma ka ọ bụ ime ihe ojoo; izoputa ndu ka ọ bụ ila ndu n'iyi?" 10 Mgbe o lesiri ha niile ọ bụ ila ndu n'iyi?" 10 Mgbe o lesiri ha niile anya gburugburu, ọ sirị ya, "Setipu aka gi." O mere nke a, aka ya dikwara mma ọzọ. 11 Ha were iwe nke ukwu ma malite na-ekwurịtara n'etiti onwe ha ihe ha nwere ike ime Jisọs. 12 N'ụbọchị ndi ahụ, ọ gara rigoro n'elu ugwu ikpe ekpere. Ọ nọrọ abali ahụ niile na-ekpe ekpere nye Chineke. 13 Mgbe chi boro, ọ kpọrọ ndi niile na-eso ụzọ ya, site n'ime ha horo mmadu iri na abuo ndi ọ kpọrọ ndi ozi ya. 14 Saimon (onye ọ kpọrọ Pita) na Andru nwanne ya, Jemis Jon, Filip Batalomi. 15 Matiu Tomos, Jemis nwa Alfios, Saimon onye a na-akpo Zilot. 16 Judas nwa Jemis na Judas Iskariot onye raara ya nye. 17 Ya na ha ridatara ga n'ebe ala di larịi. Igwe ndi na-eso ụzọ ya na oke igwe mmadu sitere na Judia, na Jerusalem nakwa obodo di na nsotu mmiri nke Taia na Saidon. 18 Ndi bira inuru okwu ya na ka a gwoo ha oria ha. A gwokwara otutu ndi mmuo na-adighi ocha na-esogbu. 19 Igwe mmadu ahụ gbaliri imetu ya aka, n'ihu na

ike di ukwu si ya n'ahụ na-apụ na-agwọ ha niile. 20 O weliri anya lee ndị na-eso ụzọ ya, si ha, "Ngozi na-adiri unu bu ndi ogbenye, n'ih i na alaeze Chineke bu nke unu. 21 Ngozi na-adiri unu ndi agwu na-agu ugbu a, n'ih i na afọ ga-eju unu. Ngozi na-adiri unu ndi na-ebe akwa ugbu a, n'ih i na unu ga-achi ochi. 22 Ngozi na-adiri unu mgbe ndi mmadu na-akpo unu asi, mgbe ha na-achupu unu, na-akpari unu, na-aju aha unu, n'ih i Nwa nke Mmadu. 23 "Nurianu onu ma wuliekwanu elu n'ih i onu n'ubochi ahụ, n'ih i na ugwo oru unu di ukwu n'eluigwe. N'ih i na otu a ka ndi nna nna ha mesoro ndi amuma. 24 "Ma ahuhu na-adiri unu ndi ogaranya, n'ih i na unu eketala nkasiobi unu. 25 Ahuhu na-adiri ndi afọ juru ugbu a, n'ih i na agu ga-agukwa unu. Ahuhu na-adiri ndi na-achi ochi ugbu a, n'ih i na unu ga-eru uju, bee akwa. 26 Ahuhu na-adiri unu mgbe ndi mmadu niile na-ekwu okwu oma gbasara unu, n'ih i na otu a ka ndi bu nna ha mesoro ndi amuma ugha." 27 "Ma a na m agwa unu ndi na-ege m nti: hunu ndi iro unu n'anya, mekwaaranu ndi kporo unu asi ihe oma. 28 Gozienu ndi na-abu unu onu, ma kpekwaaranu ndi na-akpari unu ekpere. 29 O buru na onye obula a maa gi ura n'otu nti, tugharjara ya nti gi nke ozọ. O burukwa na onye obula anara gi uwe ahụ gi, nyekwa ya uwe ime ahụ gi. 30 Nye onye obula rioro gi ihe. O burukwa na mmadu ewere ihe bu nke gi, agala inaputa ya. 31 Dika unu si choo ka ndi mmadu mesoo unu, sitekwanu otu a na-emeso ha. 32 "O buru naani ndi huru unu n'anya ka unu na-ahu n'anya, gin i ga-abu uru unu? N'ih i na obuladi ndi mmehie, o bu ndi huru ha n'anya ka ha na-ahukwa n'anya. 33 O burukwa naani ndi na-emere unu ihe oma ka unu na-emere ihe oma, gin i ga-abu uru unu? N'ih i na ndi mmehie na-enyekwara ndi na-enyere ha aka aka. 34 O burukwa na unu agbazinye naani ndi nwere ike ikwughachi unu ihe, gin i ga-abu uru unu? N'ih i na ndi mmehie na-agbazinyekwa ndi mmehie ibe ha na-atu anya ka a kwughachikwa ha n'ozuzu oke. 35 Hunu ndi iro unu n'anya, na-emekwa ezi ihe nye ha, gbazinyenu ndi no na mkpa ihe ha chorọ, na-eleghi anya na ha ga-

akwughachi unu. Mgbe ahụ, ugwo oru unu gaadi ukwu, unu ga-egosikwa na unu bu umu nke Onye kachasi ihe niile elu, n'ih i na ebere ya na-adiri ndi ajo omume na ndi na-enweghi mmuo ekele n'ime ha. 36 Nweenu obi ebere di ka Nna unu si nwee obi ebere. 37 "Unu ekpela ndi ozọ ikpe, ka a ghara ikpekwa unu ikpe. Unu amala ndi ozọ ikpe ka a ghara ima unu ikpe. Gbagharanu ndi ozọ, a ga-agbagharakwa unu. 38 Nyenu, n'ih i na a ga-enyekwa unu. Onyinye unu ga-anata ga-abu nke juru eju, nke a biadara nke oma, yokotakwa ayokota nke na-ajubiga oke ka a ga-adokwas i gi n'ahu; n'ih i na o bu ihe i na-eji atu ihe ka a ga-eji tuoro gi." 39 O tukwara ha ilu a, "Onye isi o puru idu onye isi ibe ya? Ha abuo o gagh i adaba n'ime olulu? 40 Onye na-eso uzo onye ozizi anagh i akari onye nkuzi ya, kama mgbe o mutasiri o ga-amata ihe di ka onye nkuzi ya. 41 "Gini mere i ji elee ntakiri ahijia di nwanna gi n'anya, ma i dighi ahuta obodobo osisi di gi onwe gi n'anya? 42 I ga-esi ana si nwanna gi, 'Nwanna a, ka m wepu gi ntakiri ahijia di gi n'anya,' mgbe gi onwe gi na-ahughi obodobo osisi di gi n'anya? Gi onye ihu abuo, buru uzo wepu obodobo osisi di gi n'anya ka i nwee ike ihuzi uzo nke oma wepu ntakiri ahijia di nwanna gi n'anya. 43 "Ezi osisi adigh i ami mkpuru ojo. O dikwagh i osisi ojo na-ami mkpuru oma. 44 O bu mkpuru osisi miri ka e ji ama udi osisi o bu. Ndi mmadu adigh i aghota fiig site n'osisi ogwu, otu a kwa o nweghi onye na-aghota mkpuru grepu n'obi ogwu. 45 Ezi mmadu na-esite n'aku oma juru ya obi na-aruputa ezi oru, otu a kwa, ajo mmadu na-esite n'obi ojo ya na-aruputa ajo oru. N'ih i na ihe obula di mmadu n'obi bu ihe na-aputa n'onu ya. 46 "Gini mere unu ji na-akpo m, 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi,' ma unu adigh i eme ihe m kwuru? 47 Achoro m igosi unu ihe onye obula na-abiakwute m nke na-anu okwu m, ma na-ejikwa ihe o na-anu akporo ihe, yiri. 48 Onye ahụ yiri nwoke wuru ulo, onye gwumiri ala, doo ntala ulo ahụ n'elu oke nkume. Mgbe idee mmiri biara were ike ya tie n'ulo ahụ, o nweghi ike ime ka o maa jijiji n'ih i na e wusiri ya ike. 49 Ma onye ahụ nuru okwu m, nke na-ejigh i ihe o

nurū mee ihe, dī ka nwoke wukwasirī ụlọ ya n'elu ala, nke na-enweghị ntọala ọbụla. Mgbe idee mmiri b́jara were ike ya tie n'ụlọ ahụ, ụlọ ahụ dara daruo ala, ọd́ida ya d́i ukwuu."

7 Mgbe o kwusiri okwu ndi a nye ndi na-ege ya nti, ọ banyere na Kapanom. **2** Ma e nwere otu ọchiagha nke nwere otu ohu nwoke ọ hụrụ n'anya. Onye nọ n'ọ́rja na n'omụ ọnwụ. **3** Mgbe ọ nurū ihe banyere Jisọs, o zipurū ufodụ ndi okenye ndi juu ka ha gaa rịorọ ya ka ọ b́ia gwoọ ohu ya. **4** Mgbe ha biakwutere Jisọs, ha rịosiri ya arịrịo ike sị, "O kwesiri ka i mere ya ihe a. **5** N'ih i na ọ hụrụ obodo anyi n'anya. O wukwaara anyi ụlọ ekpere." **6** Jisọs sooro ha gawa. Ma mgbe ọ nọ nso n'ụlọ ya, onye ọchiagha ahụ zipurū ndi enyi ya ka ha ga sị ya, "Onyenwe anyi, esogbukwala onwe gi, n'ih i na etorugh i m ka i bata n'okpuru ụlọ m. **7** Ọ b́u ya mere na-echeghi m na m toruru iputa b́ia zute gi. Ma kwuo okwu, ọ ga-agwọkwa odibo m. **8** N'ih i na mụ onwe m bukwa onye nọ n'okpuru ikike ọchich i, wee ndi agha nọ n'okpuru m. Ana m as i onye nke a 'gaa,' ọ gaa, s ikwa onye nke ọzọ 'b́ia,' Ọ b́ia. Ana m as i ohu m, 'mee nke a,' ọ na-emekwa ya." **9** Mgbe Jisọs nurū okwu niile a, o juru ya anya nke ukwu. Ọ tugharir i gwa igwe mmadụ ndi na-eso ya s i, "As i m unu, ahụbeghi m okwukwe d i otu a ọ bulad i 'Izrel." **10** Mgbe ndi ozi ahụ laghachiri n'ụlọ, ha choputara na ahụ adila ohu ahụ mma. **11** O ruo mgbe nwa oge gasir i, ọ gara n'obodo a na-akpo Nain. Ndi na-eso ụzọ ya na otutu igwe mmadụ ndi ọzọ sooro ya gaa. **12** Mgbe ọ na-abiaru nso n'omụ ụzọ e si abata n'obodo ahụ, o nwere otu nwoke nwurū anwụ nke a na-ebupụ, otu nwa nke nne ya mụrū. Nne ya ahụ b́u nwany i d i ya nwurū, oke igwe mmadụ si n'obodo ahụ sonyekwara ya. **13** Mgbe Onyenwe anyi hụrū ya, o meere ya obi ebere ma s i ya, "Ebela akwa." **14** Mgbe ahụ ọ gara nso metụ igbe ozu ahụ aka, ndi bu ya kwusir i. Ọ s iri, "Nwokorobia, as i m gi bilie!" **15** Nwoke ahụ nwurū anwụ biliri, nọdu ala, bido ikwu okwu, ọ kpnyere ya nne ya. **16** Egwu tūrū ha niile, ha tokwara Chineke s i, "Onye amuma d i ukwu aputala n'etiti anyi, Chineke

abiala inyere ndi ya aka!" **17** Akukọ a banyere ya ruru Judia niile na obodo nta niile gbara ya gburugburu. **18** Ndi na-eso ụzọ J on kporo ya maka ihe ndi a niile. J on kporo mmadụ abuo n'ime ndi na-eso ụzọ ya, **19** zie ha ka ha jekwuru Onyenwe anyi juo ya ajuju s i, "Ọ b́u gi b́u onye ahụ ga-abia. Ka anyi ga-ele anya ọbibia onye ọzọ?" **20** Mgbe umu nwoke ahụ biakwutere ya, ha s iri, "J on omee baptizim ziri anyi ka anyi juo gi s i, 'Ọ b́u gi b́u onye ahụ ga-abia ka anyi ga-ele anya ọbibia onye ọzọ?'" **21** Mgbe ahụ ọ gworo otutu ndi nwere ọ́rja, na nrja nrja d i iche iche, na mmuo ọjoo. O mekwara ka otutu ndi kpuru isi hụ ụzọ ọzọ. **22** Ọ zaghachiri ndi ozi ahụ s i, "Laghachinu azu gaa koro J on ihe unu hụrū na nke unu nurū; ndi kpuru isi na-ahụ ụzọ, ndi ngwur o na-aga ije, ndi ekpenta ka a na-eme ka ha d i ọcha, ndi nti chiri na-anu ihe, a na-eme ka ndi nwurū anwụ si n'onw u bilie, a na-ezisara ndi ogbenye ozioma. **23** Ngozi na-adiri onye ahụ na-enweghi ihe mkpasu iwe n'ih i m." **24** Mgbe ndi na-eso ụzọ J on puru, Jisọs bidoro igwa igwe mmadụ ahụ okwu banyere J on s i, "Gini ka unu gara n'ozara ihu? Ọ b́u ahijia achara nke ikuku na-ebughari? **25** Ma gini ka unu puru iga ihu? Ọ b́u nwoke yi uwe mara mma? E e, ndi na-eyi uwe d i oke onuahia, ndi na-ebikwa n'oke oriri na oke onuun bi n'uloeze. **26** Ma gini ka unu puru ka unu ga-ahụ? Ọ b́u onye amuma? E, ana m a gwa unu, unu hụrū onye kariri onye amuma. **27** Ọ b́u onye a b́u onye ahụ e dere ihe banyere ya s i, "Aga m ezipu onyeoz i m n'ihu gi, onye ga-edozi ụzọ gi n'ihu gi." **28** Agwa m unu, n'etiti ndi nwany i muru, ọ dighi onye d i ukwu karja J on, ma onye dikarisiri nta n'alaeze Chineke d i ukwu karja ya." **29** (Ndi mmadụ niile nurū nke a, tinyekwara ndi ona utu, nabatara n'uzọ Chineke bu nke ziri ezi, n'ih i na J on emela ha baptizim. **30** Ma ndi Farisii na ndi ozizi iwu juru imezu ebumnobi Chineke nye ha onwe ha, n'ih i na ha anabatagh i ka J on mee ha baptizim.) **31** Ọ gara n'ihu s i ha, "Ma gini ka m ga-eji tunyere ndi bi n'ogbo a? Gini ka ha yiri? **32** Ha d i ka umuntakiri nọ n'oma ahia na-akpo ibe ha oku na-as i, "Anyi gburu unu oja, ma unu adighi ete egwu. Anyi buru ab u ikwa

ozu, ma unu ebeghi akwa.’ 33 N’ihi na Jon omeo baptizim biara na-erighi achicha maobu n’u o ihe on’u ma unu si, ‘Mmuo o’o bi n’ime ya.’ 34 Nwa nke Mmadu biara na-eri ihe oriri na-an’u ihe on’u, ma unu si, ‘Lee, onye oke oriri na onye oke an’u, enyi ndi na utu na ndi mmehie.’ 35 Ma e sitela n’umu ya niile nwaputa amamihe n’onye ziri ezi.’ 36 Otu onye n’ime ndi Farisii kpoo ya oriri. O gara n’ulo onye Farisii ah, ma ndu ala n’oche nri. 37 Ma otu nwan’i nke bi n’obodo ah, onye birila ndu mmehie, mgbe o matara na o no n’ulo onye Farisii ah na-eri nri, o jiri otu karama alabasta mmanu otite bata n’ulo ah. 38 Ka o guzoro n’azu ukwu ya na-ebe akwa, o malitere iji anya mmiri ya na-awusa n’ukwu ya. O jiri agiri isi ya hichaa anya mmiri ah, sutu ukwu ya on, ma wusa mmanu otite isi utu ah na ha. 39 Mgbe onye Farisii ah kpoo ya oriri huru ihe nke a, o kwuru n’obi ya si, “A si na nwoke a bu onye amuma, o gaara amata udi mmadu nwan’i a na-emetu ya aka bu, na o bu onye mmehie.” 40 Jiso zara ya si, “Saimon, e nwere m ihe m choro igwa gi.” O si ya, “Onye ozizi gwa m ya.” 41 “Ndi ikom abuo ji onye na-ebinye ndi mmadu ego n’omunwa ugwo. Otu onye ji ya nari ego ise, onye nke oo ji ya iri ego ise. 42 Mgbe ha na-enweghi ike ikwughachi ugwo ha ji ya, o gbaghara ha ugwo ah. Ugbu a, onye n’ime ha ga-ah ya n’anya karia?” 43 Saimon zara si, “O di m ka o bu onye nke o gbaghara ugwo di ukwu.” O si ya, “I kpeziri.” 44 Mgbe ah o tughariri n’ebe nwan’i ah no gwa Saimon si, “I huru nwan’i a? A batara n’ulo gi, i kunyeghi m mmiri ka m saa ukwu m, ma nwan’i a ejirila anya mmiri ya sachaa ukwu m, jirikwa agiri isi ya hichaa ha. 45 I sutughi m on, ma kemgbe m batara n’ulo a, o zuegh ike isutu ukwu m on. 46 I teghi m mmanu obula n’isi, ma lee, o werela mmanu otite isi utu wukwas i n’ukwu. 47 Ya mere, ana m agwa gi si, a gbagharala ya mmehie ya niile o mehiere, n’ihi na o nwere ihunanya di ukwu. Ma onye nwetara mgbaghara di nta, na-enwe ihunanya di nta.” 48 Mgbe ah o gwara ya si, “A gbagharala gi mmehie gi.” 49 Ma ndi oo soro ya ndu na-eri nri bidoro ikwu n’etiti

onwe ha na-as, “Onye bu onye a nwere ike o buladi igbaghara mmehie?” 50 O si nwan’i ah, “Okwukwe gi azoputala gi, laa n’udo.”

8 Mgbe ihe ndi a gasi, o gara n’obodo ukwu niile na n’obodo nta niile na-ekwusa ma na-ewetakwara ndi mmadu ozioma nke alaeze Chineke. Ndi ozi iri na abuo ah sokwa ya, 2 na umu nwan’i ufodu ndi a chupuru mmuo oo site n’ime ha, gwokwa ha nri nri: Meri Magdalin onye e sitere n’ime ya chupu mmuo oo asaa, 3 na Joana nwunye Chuza onye na-elekota uleze Herod na ak ya niile, na Suzana, na otutu ndi oo ndi ji ak ya na-enyere ha aka. 4 Mgbe oke igwe mmadu gbagoro ha na ndi mmadu si n’obodo di iche iche biakwute ya. O tuuru ha ilu a si, 5 “Ogha mkpuru puru iku mkpuru ya, mgbe o no na-agma mkpuru ndi a, ufodu n’ime mkpuru ah dara n’akuku uzo ebe ndi mmadu zoro ha ukwu, umu nnun biakwara turu ha loo. 6 Ufodu n’ime ha dakwasiri n’elu nkume. Mgbe ha puputara choo ito, ha kpownuru n’ihi na mgborogwu ha enweghi ike imita mmiri mkpuru ah ga-eji di ndu. 7 Ufodu dara n’etiti ogwu, ogwu ndi a sooro ha puo ma kpagbuo ha. 8 Ufodu n’ime mkpuru dara n’ezi ala. Ha puputara, too, mja mkpuru di otu nari n’onuogu.” Mgbe o kwusiri nke a, o si ha, “Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru.” 9 Ndi na-eso uzo ya juru ya ihe ilu a putara. 10 O si, “O bu unu ka e nyere imata ihe omimi niile nke alaeze Chineke, ma ndi oo ga-anu ya naani n’ilu. Site n’uzo di otu a, “ha ga na-ele anya, ma ha agaghi ah ihe obula. Ha ga na-anu nti ma ha agaghi aghota ihe obula.” 11 “Nke a bu nkwa ilu ah. Mkpuru ah bu okwu Chineke. 12 Mkpuru dara n’akuku uzo nochiri anya ndi nuru okwu Chineke, ma ekwensu biara napu ha okwu ah n’obi ha, ka ha ghara ikwere ma nwetakwa nzoputa. 13 Mkpuru ndi ah dara n’elu nkume nochiri anya ndi nuru okwu Chineke jiri on nabata ya, ma ha enweghi mgborogwu n’ime ha. Ha na-ekwere naani nwa oge nta, ma mgbe onwunwa biara ha na-adachapu. 14 Mkpuru nke dara n’etiti ogwu nochiri anya ndi nuru okwu Chineke, ma mgbe ha na-aga n’uzo ha, echiche banyere ak na ihe utu nke uwa na-akpagbu

okwu ahụ, mee ka ha ghara jiri mkpuru. **15** Ma mkpuru ndi ahụ dara n'ezì ala nòchiri anya ndi jiri obi ghere oghe na mmuo ziri ezi nabata okwu ahụ ma werekwa ndidi miputa mkpuru. **16** “O dighi onye obula, nke na-amanye oriona zoo ya n'ime igbe maobu donye ya n'okpuru ihe ndina. Kama, o na-adokwasì ya n'elu ihe idoba oku ka ndi obula na-abata n'ulo ahụ jiri ya hụ ụzọ. **17** O dighi ihe obula zoro ezo nke na-agaghi emesia puta ihe, o dikwaghi ihe obula di nzuzo nke a na-aghaghi eme ka o puta ihe. **18** Ya mere, kpacharanu anya otu unu si ege nti. N'ihu na o bu onye ahụ nwere ihe ka a ga-enye karịa, ma onye ahụ na-enweghi, o buladi nke o nwere, ka a ga-anapu ya.” **19** N'oge a, nne ya na umunne ya nwoke bjakwutere ya. Ma ha enweghi ike ibiara ya nso n'ihu igwe mmadu. **20** Otu onye gwara ya si, “Nne gi na umunne gi ndi nwoke guzo n'ezì, ha chorọ ihu gi.” **21** O zara si, “Nne m na umunne m ndi nwoke bu ndi ahụ na-anu okwu Chineke ma jiri ya mere ihe.” **22** Otu ubochi, ya na ndi na-eso ụzọ ya banyere n'ugbo mmiri, o siri ha, “Ka anyi gafee n'ofe nke ozọ nke osimiri.” Nke a mere ha ji nupu ugbo, **23** ma mgbe ha na-aga, o rahuru ura. Oke ifufe malitere ife n'elu odọ mmiri ahụ, nke mere na mmiri na-awubanye n'ime ugbo ha, mee ka ha noro n'oke nsogbu. **24** Ha gara kpotee ya na-eti mkpu, “Nna anyi ukwu! Nna anyi ukwu! Lee na anyi n'ala n'iyi!” O biliri, baara ifufe na ebili mmiri ahụ mba. Ha dara juu, ebe niile dekwara jii. **25** O siri ha, “Ebee ka okwukwe unu di?” Ha ji oke egwu na oke iju anya jurita onwe ha si, “Onye bu onye a? O na-enye o buladi ifufe na ebili mmiri iwu, ha na-anakwa ya nti.” **26** Ha kworo ugbo mmiri rute n'ala Gerazin, nke di n'ofe mmiri Galili. **27** Mgbe o si n'ugbo mmiri riputa n'elu ala, otu nwoke obodo ahụ onye mmuo ojoo bi n'ime ya zutere ya. Nwoke a ebighi n'ulo maobu yie uwe ogologo oge, ma ebe obibi ya bu ebe a na-eli ozu. **28** Mgbe o huru Jisọs, o biara daa n'ihu ya, tie mkpu n'oke olu si, “Gini ka mu na gi nwekoro Jisọs, Okpara Chineke Onye kachasi ihe niile elu? Biko arọ m gi, atala m ahuhu.” **29** N'ihu na o nyela mmuo ahụ na-adighi ocha

iwu ka o site n'ime ya puta. Otutu oge, mmuo ojoo a na-ejidesi ya ike, n'agbanyeghi na eji udo igwe kee ya aka na ukwu, debe ebe a na-eche ya nche, o na-adobisi udo igwe e ji kee ya, mmuo ojoo a na-eduru ya gaa n'ime ozara. **30** Jisọs juru ya si, “Gini bu aha gi?” O zara si, “Lijion,” n'ihu na igwe mmuo ojoo bi n'ime ya. **31** Ha riosiri ya aririo ike ka o ghara inye ha iwu ka ha banye n'Abis. (Abyssos **g12**) **32** Igwe ezi no n'akuku ugwu di ebe ahụ nso na-akpa nri. Mmuo ojoo ndi a rioro Jisọs ka o nye ha ike ka ha banye n'ime ha. Jisọs nyere ha ike. **33** Mmuo ojoo ndi ahụ sitere n'ime nwoke a puo banye n'ime ezi ndi ahụ, igwe ezi ahụ niile sitere na mkputamkpu ala onu mmiri ahụ gbara oso dabanyechaa n'ime mmiri ebe osimiri riri ha. **34** Mgbe ndi na-elekota ezi ahụ huru ihe mere, ha gbara oso gaa n'ime obodo na n'obodo nta niile di gburugburu ebe ahụ kosaa ihe mere. **35** Ndi mmadu putara ihu ihe mere. Mgbe ha rutere ebe Jisọs no, ha huru nwoke ahụ e si n'ime ya chupu mmuo ojoo ndi ahụ, ebe o noduru ala yiri uwe ma norokwa n'ezì uche ya. Egwu turu ha. **36** Ndi huru ka ihe a si mee kororo ha ka e siri gwoo onye ahụ mmuo ojoo na-esogbu. **37** Mgbe ahụ, ndi niile bi na Gerazin na n'obodo gbara ebe ahụ gburugburu rioro Jisọs ka o hapuru ha obodo ha, n'ihu na egwu di ukwu turu ha. O banyekwara n'ime ugbo mmiri ahụ laghachi. **38** Nwoke a e sitere n'ime ya chupu mmuo ojoo rioro ya ka o soro ya ma o zilagara ya, si ya, **39** “Laghachi n'ezinaulo gi kororo ha ihe niile Chineke meere gi.” Nwoke ahụ lara, gbasaa akuko ihe Jisọs meere ya n'obodo ahụ niile. **40** Mgbe Jisọs loghachiri, igwe mmadu nabatara ya n'ihu na ha niile na-eche ya. **41** Mgbe ahụ otu nwoke nke aha ya bu Jairo, onye bu onyeisi n'ulo ekpere, biara daa n'ala n'ukwu Jisọs na-arịo ya ka o bia n'ulo ya. **42** N'ihu na otu nwata nwanyi o mutara naani ya, nke gbara afọ iri na abuo no n'onu onwu. Mgbe o na-aga, igwe mmadu ahụ na-akpagbu ya. **43** O di otu nwanyi n'etiti ha nke nori na-aria oria oruru obara afọ iri na abuo, onye mefuru ihe niile o ji n'aka ndi dibia, ma o dighi onye nwere ike igwo ya. **44** O sitere n'azu ya metu onu uwe ya aka.

Ngwangwa, ọrịa oruru ọbara ahụ kwusikwara. 45 Jisọs siri, “Onye meturu m aka?” Mgbe ọ na-enweghi onye putara kwuo si na ọ bu ya. Pita gwara ya si, “Nna anyi ukwu, igwe mmadu gbara gi gburugburu na-adakwasikwa gi.” 46 Ma Jisọs siri, “Otu onye meturu m aka; amata m na ike esitela n’ime m puo.” 47 Mgbe nwanyi ahụ huru na ọ dikwaghi ihe o nwere ike ime iji zoo onwe ya, o ji ima jijiji bia daa n’ukwu ya. N’ihu mmadu niile, ọ koro ihe mere o ji metu ya aka na otu e si gwo ọ ya n’otu ntabi anya. 48 Ọ gwara ya si, “Ada m nwanyi, okwukwe gi agwoola gi. Laa n’udo.” 49 Mgbe ọ ka no na-ekwu okwu, otu onye si n’ulo Jairoso bu onyeisi ulo ekpere, bịa si, “Ada gi nwanyi anwuola, enyekwala onye ozizi nsogbu ozo.” 50 Ma mgbe Jisọs nuru ozi a, ọ zara ya si, “Atula egwu, naani kwere, a ga-agwo kwa ya.” 51 Mgbe o rutere n’ulo Jairoso, o kweghi ka onye obula soro ya baa n’ime ulo ahụ ma ọ bughị naani Pita, Jon, Jemis, nne na nna nwata ahụ. 52 N’oge ahụ, ha niile no na-ebe akwa na-eru uju maka nwata ahụ. Ọ siri ha, “Unu ebezila akwa, n’ihi na ọ nwughị anwu kama ọ no n’ura.” 53 Ha chirị ya ochi, n’ihi na ha matara na ọ nwuru anwu. 54 Ma o jidere ya n’aka, si, “Nwa m, bilie!” 55 Mmuo ya loghachiri, o bilitekwara mgbe ahụ. Ọ gwakwara ha ka ha chooro ya nri ka o rie. 56 Ihe a gbara ndi muru ya ghari ma ọ nyere ha iwu ka ha ghara ikoro onye obula ihe mere.

9 Mgbe ọ kpokotara ndi ozi iri na abuo ahụ, o nyere ha ike na ichi isi n’ebe mmuo ojoo niile no na igwo ọrịa di iche iche. 2 O nyere ha ikike, zipu ha ikwusa alaeze Chineke na igwo ndi nrja nrja. 3 Ọ gwara ha si, “Unu ewerekwala ihe obula maka njem a, maobu mkpanaka maobu akpa, maobu achicha maobu ego maobu uwe abuo. 4 Ulo obula unu banyere, nogidenụ n’ebe ahụ ruo mgbe unu hapuru obodo ahụ. 5 Ma ebe obula a na-anabataghi unu, kuchapunu aja di n’ukwu unu mgbe unu na-apu n’obodo ahụ, ka ọ buru ihe ama megide ha.” 6 Ha gara n’obodo nta niile na-ekwusa ozioma na-agwo kwa ndi ọrịa n’ebe niile. 7 Mgbe Herod onye ochichi nuru akuko banyere ihe niile merenu, ọ gbagwojuru ya anya n’ihi na ufodu mmadu na-asị, na Jon

omee baptizim esitela na ndi nwuru anwu bilie. 8 Ndi ozo na-asị na Iaija aputala, ebe ndi ozo na-asị na otu n’ime ndi amuma ochie aputakwala ndu ozo. 9 Ma Herod siri, “Mu onwe bipuru isi Jon. Onye bukwa onye a nke m na-anu ihe banyere ya?” Ọ guru ya agu ihu ya. 10 Mgbe ndi ozi a lotara, ha koro ya ihe niile ha mere. Ọ kpoko ha gaa n’obodo a na-akpo Betsaida ebe ha ga-anọ naani ha. 11 Ma mgbe igwe mmadu matara nke a, ha sooro ya. Ọ nabatara ha ma gwakwa ha okwu maka alaeze Chineke. Ọ gwokwara ndi niile ọ di mkpa na-emere ka ahụ di ha mma. 12 Mgbe anwu bidoro ida, ndi na-eso uzo ya iri na abuo biakwutere ya si ya, “Zilaga igwe mmadu a ka ha gaa n’ime obodo na n’obodo nta ndi gbara ebe a gburugburu, ka ha chotara onwe ha nri na ebe ndina n’ihi na ebe a anyi no bu ozara.” 13 Ọ zara ha si, “Unu nye ha nri ka ha rie.” Ha zagbachiri ya si, “Anyi nwere naani ogbe achicha ise na azu abuo. Ma ọ bughị na anyi ga aga zuora mmadu ndi a niile nri.” 14 Ndi no n’ebe ahụ ruru puku ndi nwoke ise. Ọ gwara ndi na-eso uzo ya si, “Meenu ka ha nodu ala n’igwe n’igwe, iri mmadu ise, iri mmadu ise.” 15 Ha mere otu ahụ, mee ka ha niile nodu ala. 16 O weere ogbe achicha ise na azu abuo ndi ahụ, lelie anya n’eluigwe, gozie ma nyawaa ha, nye ndi na-eso uzo ya ka ha keere igwe mmadu ahụ. 17 Ha niile riri rijuokwa afọ, a tutukotara ihe foduru, tutujuo nkata iri na abuo n’iberibe achicha foduru. 18 Otu ubochi mgbe ọ no naani ya na-ekpe ekpere, ndi na-eso uzo ya biakwutere ya. Ọ juru ha si, “Onye ka igwe mmadu na-asị na m bu?” 19 Ha zara si, “Ufodu na-asị na i bu Jon ome e baptizim, ndi ozo si na i bu Iaija, ndi ozokwa, si na i bu otu n’ime ndi amuma ochie ahụ si n’onwu bilie.” 20 Ma ọ juru ha, “Unu onwe unu, ọ bu onye ka unu na-asị na m bu?” Pita zara si, “I bu Kraist nke Chineke.” 21 Ma ọ doro ha aka na nti, nyesiekwala ha iwu ike ka ha ghara igwa onye obula nke a, 22 na-asị, “Nwa nke Mmadu aghaghi ihu otutu ahuhu di iche iche. Ndi okenye na ndisi nchua, na ndi ozizi iwu ga-aju ya. Aghaghi igbu ya, ma n’ubochi nke ato, a ga-eme ka o site n’onwu bilie.” 23 Mgbe ahụ ọ sikwara ha, “Ọ buru na

onye ọbụla achọọ iso m n'azụ, ọ ghaghị iju ka ha chụpụ ya, ma ha enweghị ike." 41 Jisọs onwe ya ma buru obe ya kwa ụbọchị na-eso m. zara si, "Leenụ ọgbọ rūrū arū, nke na-enweghị 24 N'ihị na onye ọbụla chọrọ izọputa ndụ ya ga-atụfu ya. Ma onye ọbụla nke tufuru ndụ ya n'ihị okwukwe! Ruo olee mgbe ka mụ na unu ga-anọ, m, ga-azọputa ya. 25 Uru ginị ka mmadụ nwere ruokwa olee mgbe ka m ga-anagide ekweghị ma ọ bụrụ na o ritechaa ụwa niile n'uru ma ekwe unu? Kpotara m nwa gi nwoke ahụ n'ebe tufuo ndụ ya, maọbụ bụrụ onye a napurū ndụ a!" 42 Mgbe ọ na-abia, mmụọ ojọọ ahụ kwadara ya? 26 Onye ọbụla ihere m na ihere okwu m na-ahụ mba. Ọ gwọrọ nwata ahụ kponyekwa ya eme, ka ihere ya ga-emekwa Nwa nke Mmadụ nna ya. 43 Ebube ukwu nke Chineke tūrū ha mgbe ọ ga-abia n'ebube ya, na n'ebube nke Nna n'anya. Ma mgbe onye ọbụla nọ na mgbagwoju ya, ya na ndị mmụọ ozi di nso. 27 "N'ezie asi anya n'ihị ọrụ ọ rūrū, ọ sirī ndi na-eso ụzọ ya, m unu, ụfọdụ n'ime ndi guzo n'ebe a agaghị 44 "Geenụ ntị nke ọma banyere ihe m chọrọ edetụ ọnwụ ire tupu ha ahụ alaeze Chineke." 28 igwa unu. A ga-arara Nwa nke Mmadụ nye n'aka Mgbe ụbọchị asatọ gasiri, ọ kpọrọ Pita na Jọn umụ mmadụ." 45 Ma ha aghotaghị okwu a. E na Jemis gaa n'elu ugwu ikpe ekpere. 29 Mgbe zonariri ya n'ebe ha nọ ka ha ghara ighota ya. ọ nọ na-ekpe ekpere, ụdidi ihu ya gbanwere. Egwu tukurara ha iju ya ihe ọ putara. 46 Iru Uwe ya bidoro ichaa ọcha nke ukwu. 30 N'otu ụka daputara n'etiti ha banyere onye kariri ibe ntabi anya, ha hūrū ndi ikom abụọ ka ha na ya ukwu. 47 Ebe Jisọs ma ihe ha na-eche, ọ ya na-ekwu okwu. Ha bụ Mosis na Ilaija. 31 kpotara otu nwantakiri mee ka o guzo n'akụkụ ya. 48 Ọ gwara ha si, "Onye ọbụla nabatara nwata a n'aha m, nabatara m. Onye ọ bulakwa nabatara m, nabatara onye zitere m. Ọ bụkwa onye dikarisiri nta n'etiti unu bụ onye kachasi 32 Pita na ndi ya na ha nọ na-arahu ukwu. 49 Jọn a zaa si, "Nna anyi ukwu, anyi ọra. Mgbe ha tetara, ha hūrū ebube ya na ndi hūrū otu onye ka o ji aha gi na-achupụ mmụọ ikom abụọ ya na ha nọ na-ekwurita okwu. 33 Mgbe ha na-ahapụ ya, Pita sirī Jisọs, "Nna anyi ojọọ. Ebe ọ na-esoghị anyi, anyi gbochiri ya." 50 Jisọs sirī ya, "Unu egbochila ya. N'ihị na onye wuo ụlọ ikwu atọ, otu ga-abụ nke gi, otu ga-abụ ọbụla na-adighi emegide unu dinyeere unu." 51 nke Mosis, otu ga-abụkwa nke Ilaija." Ọ mataghị Mgbe oge o ji alaghachi na-abiaru nso, o chere ihe ọ na-ekwu. 34 Mgbe ọ ka kpụ okwu n'ọnụ, ihu ya iga Jerusalem. 52 O zipurū ndi ozi, ka igwe ojii putara kpuchie ha. Egwu tukurara ha ha buru ya ụzọ gawa. Ka ha na-aga ha batara di ka ha na-aba n'igwe ojii ahụ. 35 Olu sitere n'otu obodo nta nke ndi Sameria ikwado ihe n'igwe ojii ahụ daa si, "Onye a bụ Ọkpara m, niile tupu ọ bia; 53 ma ha jurū inabata ya n'ihị onye m hoputara; geenụ ya ntị." 36 Mgbe olu na o chere ihu iga Jerusalem. 54 Mgbe Jemis na ahụ kwusiri okwu, ha chọputara na Jisọs nọ Jọn ndi na-eso ụzọ ya hūrū nke a, ha sirī ya, naanị ya. Ndi na-eso ụzọ ya kpuchiri ọnụ ha, "Onyenwe anyi, i chọrọ ka anyi nye iwu ka ọkụ debe ihe niile n'obi ha, ọ dikwaghị onye ọbụla site n'eluigwe bia laa ha n'iyi?" 55 Ọ tughariri ha gwara ihe ha hūrū. 37 N'echi ya, mgbe ha si bara ha mba. 56 Ma ha purū banye n'obodo nta n'ugwu ahụ rịdata, oke igwe mmadụ bjara zute ọzọ. 57 Mgbe ha nọ na-aga ije a, otu nwoke sirī oke olu tie mkpu si, "Onye ozizi, ariọ m gi ka i ya, "Aga m eso gi gaa ebe ọbụla i na-aga." 58 Jisọs zara si, "Nkita ọhia nwere ọnụ ebe ha na- edina, umụ nnunụ nke igwe nwekwara akwu, ma Nwa nke Mmadụ enweghị ebe ọ na-atụkwasi isi." 59 Ọ gwara onye ọzọ si, "Soro m." Ma ọ sirī ya. Onyenwe anyi, "Biko, nye m ohere ka m gaa echihiasị ya ahụ. 60 Ma ọ sirī ya, "Hapụ ndi buru ụzọ lie nna m."

nwuru anwu ka ha lie ndi nwuru anwu ibe ha. Ma gi gaa kwusaa alaeze nke Chineke.” 61 Ma onye ozokwa, sirị ya, “Aga m eso gi, Onyenwe m, ma kwere ka m buru ụzọ gaa si ndi ezinaulo m nodunu nke oma.” 62 Jisọs sirị ya, “Onye obula jidere aka n’ogu anu ulo na-adokpu ma na-ele anya n’azu ekwesighi alaeze Chineke.”

10 Mgbe nke a gasiri, Onyenwe anyi hoputara iri mmadu asaa na abuo ndi ozo, zipu ha mmadu abuo abuo ka ha buru ya ụzọ gaa n’obodo niile nakwa ebe niile o na-acho iga. 2 O sirị ha, “Owuwe ihe ubi di ukwu ma ndi oru di naani ole na ole. Ya mere, rionu Onyenwe owuwe ihe ubi ka o zite ndi oru n’owuwe ihe ubi ya. 3 Gaanu! Ma lee, ana m ezipu unu di ka umu aturu n’etiti agu. 4 Unu ewerekwala ego maobu akpa maobu akpukpokukwu. Unu ekelekwala onye obula n’uzo. 5 “Mgbe unu banyere n’ulo obula, burunu ụzọ si, ‘Udo diri n’ulo a.’ 6 O buru na mmadu udo bi n’ulo ahụ, udo unu ga-adinyekwara ya. O burukwanu na onye bi n’ulo ahụ abughị onye udo, udo unu ji bia ga-aloghachitekware unu. 7 Nogidenụ n’ebe ahụ, na-erinu ma na-anukwanu ihe obula ha nyere unu, n’ihi na onye oru kwesiri inata ugwo oru ya. Unu esitela n’otu ulo gaa n’ulo ozo. 8 “O buru na ndi bi n’obodo unu batara anabata unu, rienu ihe obula ha nyere unu. 9 Gwoonu ndi oria no n’ebe ahụ, gwakwanu ha si, ‘Alaeze Chineke adila unu nso.’ 10 Ma mgbe unu banyere n’obodo obula ha ju inabata unu, puonu gaa n’okporozo ya kwuo si, 11 ‘O buladi aja si n’obodo a nke nyapagidere n’ukwu anyi, anyi na-ehichapu ya ka o buru ihe ido aka nti nye gi. Otu o di, matakwanu nke a, na alaeze Chineke di nso.’ 12 Ana m agwa unu na n’ubochi ahụ, ga-akara Sodom mma karja obodo ahụ. 13 “Ahuhu ga-adiri gi Korazin. Ahuhu ga-adiri gi Betsaida. N’ihi na o buru na oru ebube a ruru n’ime unu ka a ruru na Taja na Saidon ha gaara echeghari ogologo oge, nodu n’akwa mkpe na ntu. 14 O ga-akara Taja na Saidon mma n’ubochi ikpe karja unu. 15 Ma gi Kapanom! I na-eche na a ga-ebuli gi elu ruo eluigwe? Mba! I ga-arida n’ala mmuo! (Hadēs 986) 16 “Onye obula gere unu nti, o bu mu ka o gere nti. Onye obula

juru inabata unu, o bu mu ka o juru inabata. Onye obula juru inabata m juru inabata onye zitere m.” 17 Iri mmadu asaa na abuo ahụ jiri onu lota si, “Onyenwe anyi, n’aha gi, o buladi ndi mmuo ojoo rubeere anyi isi.” 18 O sirị ha, “Ahuru m ekwensu ka o si n’eluigwe daa di ka amuma. 19 Lee! Enyela m unu ikike izokwasi agwo na akpi ukwu, na imegide ike niile nke onye iro; o dighi ihe obula ga-emeru unu ahụ. 20 Otu o di, unu anurila onu n’ihi na mmuo ojoo rubere unu isi, kama nuranu onu n’ihi na e deela aha unu n’eluigwe.” 21 N’otu oge ahụ, o juputara n’onu nke Mmuo Nso kwuo si, “Nna, Onyenwe eluigwe na uwa, ana m ekele gi n’ihi na i zonariri ihe ndi a n’ebe ndi okachamara na ndi nwere amamihe no, ma i kpughere ihe ndi a niile nye umuntakiri. E, Nna, otu a ka o si masi uche gi ime ya. 22 “Nna m enyefeela m ihe niile n’aka. O dighi onye maara onye Okpara ahụ bu, karja Nna ahụ. O dikwaghị onye maara Nna ahụ karja Okpara na ndi ahụ Okpara choro igosi onye Nna ya bu.” 23 Mgbe ahụ o tughariri gwa ndi na-eso ụzọ ya na nzuzo si, “Ngozi na-adiri anya nke na-ahụ ihe unu na-ahụ ugbo a. 24 Ana m asi unu, na otutu ndi amuma na ndi eze ka o guru agu ihu ihe unu na-ahụ ma ha ahughị ya, na inu ihe unu na-anu, ma ha ahughị ya.” 25 Otu ubochi, otu onye ozizi iwu biliri inwale ya. O juru ya, “Onye ozizi, ginj ka m kwesiri ime ka m keta ndu ebighi ebi?” (aiōnios g166) 26 O sirị ya, “Ginj ka e dere n’iwu? Ginj ka i gutara n’ime ya?” 27 O zara si, “I ga-eji obi gi niile, na mkpuruobi gi niile, na ike gi niile, na uche gi niile, hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n’anya; ma ‘hukwa onye agbataobi gi n’anya di ka onwe gi.’” 28 O sirị ya, “I zara nke oma. Gaa mee nke a i ga-adı ndu.” 29 Ma iji gosi na ya bu onye na-eme ihe ziri ezi, o sirị Jisọs, “Onye kwanu bu onye agbataobi m?” 30 Jisọs sirị ya, “Otu nwoke sitere Jerusalem na-aga Jeriko, o dabara n’aka ndi ohi, ndi gbara ya oto, tiekwa ya ihe, hapu ya n’onodu odindu-onwukamma laa. 31 Ma di ka ihe si eme, otu onye nchujaja sitere ụzọ ahụ na-agafe. Mgbe o huru ya, o sitere n’akuku ụzọ nke ozo gafee. 32 Otu a kwa, otu onye Livayi bjarutekwara n’ebe

ahụ, hụ ya, ma o sitere n'akụkụ ụzọ nke ọzọ gafeekwa. **33** Ma otu onye Sameria na-aga njem, mgbe ọ bjarutere nso n'ebe ahụ; hụ ya, o nwere omijiko n'ahụ ya. **34** Ọ gara nso n'ebe ọ nọ, jiri mmanya na mmanụ wusa n'onya ya, were akwa kechie ya. Ọ tụtwasiri ya n'elu inyinya ibu ya, buba ya n'ụlọ ndị ije ebe o lekọtara ya anya nke oma. **35** N'echi ya, o weputara mkpuru ego ọlaọcha abụọ nye onye na-elekọta ụlọ ndị ije ahụ sị ya, 'Lezie ya anya nke oma. M lọta aga m akwughachi gi ihe ọbụla ọzọ i mefuru.' **36** "Onye n'ime mmadụ atọ ndị a ka i chere bụ onye gosiri onwe ya dị ka onye agbataobi nye nwoke ahụ nke dabara n'aka ndị ohi?" **37** Ọ siri, "Ọ bụ onye ahụ meere ya ebere." Jisọs siri ya, "Laa, gaa mee otu ahụ." **38** Mgbe ha na-aga n'ụzọ, ọ banyere n'otu obodo nta ebe nwanyị a na-akpọ Mata nabatara ya n'ụlọ ya. **39** O nwere nwanne nwanyị a na-akpọ Meri nke nọdurụ ala n'ụkwụ Onyenwe anyị na-ege ntị n'ihe ọ na-ekwu. **40** Ma uche Mata gbasasiri agbasa ebe ọ na-akwado maka ile ọbịa. Ọ bjakwutere ya sị ya, "Onyenwe anyị, ọ bụ na o metughị gi n'obi na nwanne m nwanyị hapuru naanị m ije ozi niile? Gwa ya ka ọ bịa nyere m aka." **41** Ma Onyenwe anyị zara ya sị, "Mata, Mata, i na-echegbu onwe gi ma na-adogbukwa onwe gi banyere ọtụtụ ihe, **42** maọbụ naanị otu ihe dị mkpa, Meri ahọrọla nke ka mma, nke a na-agaghị anapụkwa ya."

11 Ọ nọ n'otu ebe na-ekpe ekpere, mgbe o kpesiri ekpere, otu n'ime ndị na-eso ụzọ ya siri ya, "Onyenwe anyị, kuziere anyị ikpe ekpere, dị ka Jón kuziri ndị na-eso ụzọ ya." **2** Ọ siri ha, "Mgbe unu na-ekpe ekpere, sịny: "Nna, ka e doo aha gi nsọ ka alaeze gi bịa. **3** Nye anyị taa nri nke ụbọchị anyị. **4** Gbaghara anyị mmehie anyị, n'ihị na anyị na-agbaghara onye ọbụla mehiere megide anyị. Ekwela ka anyị daba n'ime ọnwunwa." **5** Ọ siri ha, "Onye n'ime unu nwere enyi, ga-agakwuru ya n'etiti abali sị ya, 'Enyi m, biko gbazinye m ogbe achicha atọ, **6** n'ihị na otu enyi m bịa n'ụlọ m, ma enweghi m nri ọbụla n'ụlọ m nke m ga-enye ya.' **7** Ma ọ ga-esi n'ime ụlọ zaghachi sị, 'Enyela m nsogbu, emechiela m ụzọ, mụ na ụmụ m alakpuola, enweghi m ike ibili ugbo a inye gi ihe ọbụla.'

8 Agwa m unu, ọ bụ ezie na ọ gaghi ebili nye ya ihe ọbụla n'ihị na ọ bụ enyi ya, kama n'ihị nsogbu ya, ọ ga-ebili nye ya ihe ọbụla di ya mkpa. **9** "Ya mere, agwa m unu, riọony, unu ga-ariọta, choony, unu ga-achọta, kụọkwanu aka, a ga-emeghekwaru unu ụzọ. **10** N'ihị na onye na-ariọ na-ariọta, onye na-achọ na-achọta, onye na-akụ aka n'ụzọ ka a ga-emeghekwaru ụzọ. **11** "Onye n'ime unu bụ nna, ka nwa ya ga-ariọ ya azụ, o nye ya agwọ? **12** Maọbụ riọo ya akwa, ọ ga-enye ya akpi? **13** Ọ buri na unu bụ ndi ojoyo, maara otu esi enye umu unu onyinye di mma, karja nke a, Nna unu nke bi n'eluigwe aghaghi inye ha Mmuo Nso bu ndi niile na-ariọ ya." **14** Otu mgbe, ọ na-achupu mmuo ojoo nke dara ogbi, mgbe mmuo ojoo ahụ puru, onye ogbi ahụ kwuru okwu. Nke a juru igwe mmadụ ahụ anya. **15** Ma ufodu n'ime ha siri, "Ọ bụ site n'ike Belzebub eze ndi mmuo ojoo ka o ji achupu mmuo ojoo." **16** Ndi ozo, iji nwalee ya, si ya gosi ha ihe iribama nke si n'eluigwe. **17** Ma ebe ọ bụ na ọ maara ihe ha na-eche, ọ siri ha, "Alaeze ọbụla kewaranu megide ibe ya, ga-atogboro n'efu, ezinaulo ọbụla nke kewakwara megide ibe ya ga-adakpo. **18** Ọ buri na ekwensu ekewa megide onwe ya, alaeze ya ọ ga-esi anaa guzosie ike? Unu na-asị na m na-achupu mmuo ojoo site n'ike Belzebub. **19** Ugbo a, ọ buri na m sitere n'ike Belzebub na-achupu mmuo ojoo, ọ bụ site n'ike onye ka umu unu ji na-achupu ha? Ya mere, ha ga-abu ndi ikpe unu. **20** Ma ọ buri na m ji ike mkpisiaka Chineke na-achupu mmuo ojoo, mgbe ahụ alaeze Chineke abjarutela n'ebe unu nọ. **21** "Mgbe nwoke siri ike ji ngwa agha chekwa obi ya, ihe o nwere ga-adigidere ya n'udo. **22** Ma ọ buri na onye ozo ka ya ike aluso ya ogu merie ya, ọ ga-anara ya ngwa agha niile bụ ihe ntukwasị obi ya, kesakwaa ihe ọ kwatara n'ụlọ dike ahụ. **23** "Onye ọbụla na-adinyeghiji m na-emegide m. Onye ọ bulakwa na-adighi eso m ekpokota, na-ekposa ekposa. **24** "Mgbe ọbụla mmuo na-adighi ọcha si n'ime mmadụ puo, ọ na-ejeghari n'ala kporo nku na-achoghari ebe izuikwe. Ọ buri na ọ chotaghị ya, mgbe ahụ, ọ ga-asị, 'Aga m alaghachi n'ụlọ m hapuru.' **25** Mgbe ọ loghachiri, ọ ga-achoputa na a zachaa

ya dozie ya nke oma. **26** Mgbe ahụ, ọ ga-apụ “Ahụhụ ga-adịrị unu ndị Farisii, n’ihi na unu ga chọta mmụọ ojọọ asaa ozọ ndị dị n’ọ karịa ya. Ha niile na-abata biri n’ime onye ahụ, mee ka ọnọdu ya dị n’ọ karịa ka ọ dị na mbụ.” **27** Mgbe ọ kpụ okwu a n’ọnụ, otu nwanyị sitere na n’ime igwe mmadụ ahụ tie mkpu sị, “Ngọzị na-adịrị afọ mụrụ gị na ara nke e jiri zụọ gị.” **28** Ma ọ sịrị, kama, “Ngọzị na-adịrị ndị na-anụ okwu Chineke, na-emekwa ha.” **29** Dị ka igwe mmadụ ahụ na-amụba, o bidoro na-ekwu sị, “Ogbo a bụ ogbo ojọọ. Ọ na-achọ ihe ịrịbama ma ọ dighị ihe ịrịbama a ga-ezi ya karịa ihe ịrịbama Jona. **30** N’ihi na ọ ka Jona si buru ihe ịrịbama nye ndị Ninive, otu a ka Nwa nke Mmadụ ga-esi burukwa ihe ama nye ogbo a. **31** N’ubochi ahụ, eze nwanyị ndị ndịda ga-ebili soro ndị ogbo a guzo n’ikpe, maa ha ikpe, n’ihi na o sitere na nsọtụ nke ụwa bịa nuru okwu amamihe Solomon, ma lee, onye karịrị Solomon nọ n’ebe a. **32** Ndị ikom Ninive ga-eso ogbo a bilie n’ubochi ikpe maa ya ikpe, n’ihi na ha cheghariri mgbe ha nuru nkwa Jona, ma lee, onye karịrị Jona ukwu nọ n’ebe a.” **33** “Ọ dighị onye na-amanye orịna donye ya n’ebe zoro ezo maobu n’okpuru efere, kama, ọ na-adokwasị ya n’elu ihe idoba oku ka ndị na-abata n’ulo ahụ jiri ya hụ ụzọ. **34** Anya bụ orịna nke anụ ahụ. Ọ buru na anya gị dị mma, ahụ gị niile ga-ejuputa n’lè. Ọ burukwanụ na anya gị dị n’ọ, ị ga-anọ n’ochichiri. **35** Ya mere, lezie anya ka ị mara ka lèhè dị n’ime gị, ọ bughị ochichiri. **36** N’ihi nke a, ọ buru na ahụ gị niile ejuputa n’lè, ọ burukwa na akuku obula agbaghi ochichiri, mgbe ahụ, ahụ gị niile ga-ejuputa n’lè ọ ka mgbe lèhè orịna na-achakwasị gị n’ahụ.” **37** Mgbe ọ na-ekwu okwu, otu onye Farisii kpọrọ ya ka ọ bịa soro ya rie nri. Ọ banyere n’oro n’oche nri. **38** O juru onye Farisii ahụ anya na mgbe ọ bidoro iri nri ọ kwoghị aka ya tupu ya ebido. **39** Ma Onyenwe anyị sịrị ya, “Unu ndị Farisii na-asacha azụ iko mmiri na efere, mee ka ọ dị ọcha, ma ime unu juputara n’anya ukwu na n’ihe ojọọ ọ dị iche iche. **40** Ndị nzuzu! Ọ bụ na ọ bughị onye ahụ mere azụ iko mekwara ime ya? **41** Kama werenụ ihe ndị ahụ ọ dị n’ime ruo oru ebere, ihe niile ga-adikwara unu ọcha. **42** “Ahụhụ ga-adịrị unu ndị Farisii, n’ihi na unu na-enye otu ụzọ n’ụzọ iri n’ihi mint, na mkpa akwukwọ na-esi isi ụtọna mkpa akwukwọ niile ọ dị iche iche nke ubi, ma leghara ikpe ziri ezi na ihunanya nke Chineke anya. Ihe niile ndị a ka unu kwesiri ime n’elegharaghị ihe ndị ọzọ anya. **43** “Ahụhụ ga-adịrị unu ndị Farisii! N’ihi na unu na-ahụ ịnọ n’isi oche niile n’ulo ekpere na ekele puru iche a na-ekele unu n’oma ahia n’anya. **44** “Ahụhụ ga-adịrị unu, n’ihi na unu ọ ka ili na-aputaghị ihe, nke ndị mmadụ na-agafe n’elu ha n’ihi na ha amaghị na ọ bụ ili.” **45** N’otu oge, otu onye ozizi iwu sịrị ya, “Onye ozizi, mgbe ị na-ekwu ihe ndị a, anyị sokwa na ndị ị na-akocha.” **46** Ma ọ sịrị, “Ahụhụ ga-adịrị unu bụ ndị ozizi iwu. N’ihi na unu na-ebo ndị mmadụ ibu ha na-enweghị ike ibuli, ma unu onwe unu adighị eweli ọ buladi otu mkpisiaka unu, imetụ ibu ahụ aka. **47** “Ahụhụ ga-adịrị unu n’ihi na unu na-ewu ili ndị amuma bụ ndị nna nna unu ha gburu. **48** Ya mere, unu bụ ndị akaebe ma kwenyekwa n’ihe ndị nna nna unu ha mere, n’ihi ha gburu ha, ma unu e wuo ili ha. **49** Ọ bụ n’ihi nke a ka Chineke n’amamihe ya ji kwuo sị, Aga m ezigara ha ndị amuma na ndị ozi, ụfọdu ka ha ga-egbu ma ndị ọzokwa ka ha ga-akpagbu. **50** N’ihi nke a, ogbo a ga-aza ajuju banyere ọbara ndị amuma niile a wufuru, site na mmalite nke ụwa, **51** site n’ọbara Ebel ruo na nke Zekaraya, onye e gburu n’etiti ebe ichu aja na ebe nso. E, agwa m unu, a ga-aju ihe banyere ha n’aka ogbo a. **52** “Ahụhụ ga-adịrị unu bụ ndị ozizi iwu, n’ihi na unu wepuru otughie igodo nke amamihe. Unu onwe unu abanyeghi, ma unu gbokikwara ndị na-abata ibata.” **53** Mgbe o si n’ebe ahụ puo, ndị ode akwukwọ na ndị Farisii bidoro isogbu ya, na ikpasu ya ikwu otutu okwu, **54** na-esiri ya onya, ka ha mara ma ọ ga-ekwuhie ọnu, ka ha hụ ihe ha ga-eji jide ya.

12 N’oge ahụ, mgbe otutu puku ndị mmadụ gbakotara, nke mere ka ha na-azọ ibe ha ukwu. O buuru ụzọ bido igwa ndị na-eso ụzọ ya sị, “Kpacharanụ anya unu banyere ihe na-eko achicha ndị Farisii, nke bụ ihu abuo ha. **2** N’ihi na ọ dighị ihe obula zoro ezo nke na-

agaghị apụta ihè, ọ dịkwaghị ihe e kpuchiri ekpuchi nke a na-agaghị ekpughe. 3 Ihe ọbụla unu kwuru n'ọchịchịrị, a ga-anụ ya n'ihe, ihe ọbụla unu gbara n'izu n'ime ụlọ ka a ga-ekwusa n'elu ụlọ. 4 “Ana m agwa unu, ndị enyi m, unu atụla egwu maka ndị na-egbu anụ ahụ ma e mesịa, ha apughị ime ihe ọzọ. 5 Ma aga m ezi unu onye unu ga-atụ egwu. Tụonụ egwu Onye ahụ nwere ikike igbu anụ ahụ ma túbakwa ya n'ọkụ ala mmụọ. E, asị m unu tūonụ ya egwu. (Geenna g1067) 6 Ọ bughị mkpuru ego abụọ ka a na-ere ụmụ nza ise? Ma o nweghị nke ọbụla n'ime ha Chineke chefuru. 7 N'ezie a gurụ ọ bụladị agịrị isi dī n'isi unu ọnụ. Unu atụla egwu, n'ihī na unu dī oke ọnụ karịa ọtụtụ ụmụ nza. 8 “Ma asị m unu, na onye ọbụla kwupụtara m n'ihu ụmụ mmadụ, onye ahụ ka Nwa nke Mmadụ ga-ekwuputa n'ihu ndi mmụọ ozi nke Chineke. 9 Onye ọbụla na-agonari m n'ihu ndi mmadụ, a ga-agonari kwa ya n'ihu ndi mmụọ ozi nke Chineke. 10 Onye ọbụla nke ga-ekwu okwu megide Nwa nke Mmadụ, a ga-agbaghara ya, ma onye ọbụla na-ekwulu Mmụọ Nso, agaghị agbaghara ya. 11 “Mgbe ha ga-akpobata unu n'ihu ụlọ nzukọ, ndi ọchichị na ndiisi, unu echegbula onwe unu otu unu ga-esi zaghachi, maobu ihe unu ga-aza, maobu ihe unu ga-ekwu. 12 N'ihī na Mmụọ Nso ga-ezi unu n'oge awa ahụ, ihe unu kwesiri ikwu.” 13 Otu onye n'ime igwe mmadụ ahụ siri ya, “Onye ozizi, gwa nwanne m nwoke ka o kenye m oke n'ihē nketa anyi.” 14 Ọ siri ya, “Nwoke, onye mere m onye ikpe maobu onye ndozi okwu n'etiti unu?” 15 Ma ọ siri ha, “Kpachapụnụ anya! Nọrọnụ na nche banyere oke ọchichọ niile, n'ihī na ndi mmadụ adabereghị n'ọtụtụ ihe o nwere.” 16 Ọ tūrū ha ilu a si, “Otu ogaranya nwere ala miri nnọọ mkpuru dī ukwu. 17 O chere n'ime onwe ya si, ‘Gini ka m ga-eme n'ihī na enweghị m ebe m ga-echekwa mkpuru m?’ 18 “Ya mere ọ siri, ‘Ihe m ga-eme bụ nke a, aga m akwatu ọba m, wuo nke ka ya ukwu, bụ ebe m ga-echekwa mkpuru m na ihe ndi ọzọ. 19 Ya mere aga m agwa mkpuruobi m, “I nwere ọtụtụ ezi ihe ga-ezuru gi ọtụtụ afo, n'ihī ya zuru ike, rie, nūọ ma nweekwa obi uto.” 20 “Ma Chineke gwara ya si,

‘Onye nzuzu, n'abalị a ka a ga-achọ mkpuruobi gi n'aka gi. Ihe niile i kpakọtara nke onye ka ha ga-abu?’ 21 “Otu a ka ọ ga-adiri onye ọbụla na-akpadoro naanị onwe ya akụ, ma ọ baghi ụba n'ebe Chineke nọ.” 22 Ọ gwara ndi na-eso uto ya, “Ya mere, asị m unu, unu echegbula onwe unu banyere ndi unu, ihe unu ga-eri, maobu banyere ahụ unu, ihe unu ga-eyi. 23 N'ihī na ndi dī mkpa karịa ihe oriri, anụ ahụ dikwa mkpa karịa uwe. 24 Tuleenụ ugooma. Ha adighi akụ maobu ghorọ mkpuru ọbụla. Ha enweghị ụlọakụ maobu ọba, ma Chineke na-azu ha nri. Unu ọ dighi oke ọnụahia karịa anụ ufe ndi a. 25 Onye n'ime unu puru itinye otu nkeji n'ogologo ụbọchị nke ndi ya site n'ichegbu onwe ya? 26 Ebe unu na-apughị ime ihe nta dī otu a, gini mere unu ji echegbu onwe unu banyere ihe ndi ọzọ? 27 “Tuleenụ otu okoko ọhia lili si eto. Ha adighi arụ ọrụ ọbụla maobu tūọ ogho. Ma asị m unu, ọ bụladị Solomon n'ebube nke ibu eze ya niile, eyighi uwe ọbụla mara mma dī ka otu n'ime okoko osisi nke ọhia ndi a. 28 Ma ọ buri na Chineke si otu a chọọ ahihia efu nke ubi mma, nke puru idi ndi taa ma echi atuba ha n'ite ọkụ, ọ bụ na ọ pughi i si otu a chọọ unu mma karịa? Unu ndi okwukwe nta. 29 Ya mere, unu adogbula onwe unu maka ihe unu ga-eri maobu ihe unu ga-anu. Unu echegbukwala onwe unu. 30 N'ihī na ọ bụ ihe ndi a ka ndi mba nke ụwa na-achuso, ma Nna unu makwara na ha dī unu mkpa. 31 Kama chọonụ alaeze ya, a ga-atukwasikwara unu ihe ndi a niile. 32 “Unu atula egwu, igwe aturu nta, n'ihī na ọ toro Nna unu uto inye unu alaeze ahụ. 33 Reenụ ihe unu nwere nyekwanu ndi ogbenye. Meerenụ onwe unu akpa na-agaghị aka nka, n'oba akụ n'eluigwe, ebe onye ohi na-adighi abia nso, nla adighi erichapukwa ya. 34 N'ihī na ebe ọbụla akụ unu dī ka obi unu ga-adikwa.” 35 “Keenụ aji n'ume, meenụ ka orionu unu na-enwu enwu. 36 Dinụ ka ndi ohu na-echere nloghachi nke nna ha ukwu, onye gara oriri agbamakwukwo, bụ onye ha ga-emeghere uto ngwangwa mgbe ọ lotara kuo aka. 37 Ndi ohu ahụ ga-abu ndi a goziri agozi, bụ ndi onyenwe ha ga-ahụ na ha nọ na nche mgbe ọ ga-aloghachi. N'ezie asị

m unu na ọ ga-eke belị ya n'ukwu ya, mekwa ka ha nọdụ ala na tebul iri ihe, ọ ga-abiakwa jere ha ozi. **38** Ngozi ga-adiri ndi ohu ahụ onye nwe ha ga-ahụ ka ha nọ na njikere, ọ buladi ma ọ loghachiri n'etiti abali, maobu n'ezigbo isi ututu. **39** Maranu nke a: ọ buru na onyenwe ulo maara oge awa onye ohi ga-eji abia n'ulo ya, ọ gaghi ekwe ka onye ohi ahụ tiwaa ulo ya. **40** Unu kwesiri ino na njikere n'ihu na Nwa nke Mmadu ga-abia n'oge awa unu na-atughị anya ya." **41** Pita sirị ya, "Onyenwe anyi, i turu ilu a n'ihu anyi, ka ọ bu maka onye obula?" **42** Ma Onyenwe anyi sirị, "Onye bu ohu ahụ nke kwesiri ntukwasị obi ma nwekwa uche, nke onyenwe ya mere onyeisi umuodibo ya niile, ka ọ na-enye ha nri mgbe o kwesiri?" **43** Ngozi na-adiri ohu ahụ nke onyenwe ya ga-ahụ ka ọ na-arụ ọrụ ahụ mgbe ọ ga-aloghachi. **44** N'ezie asi m unu, ọ ga-eme onye nke ahụ onyeisi nke ihe niile o nwere. **45** Ma ọ buru na ohu ahụ asi n'obi ya, 'Onyenwe m na-anọ ọdụ ilota,' ọ burukwa na ọ malite itigbu umuodibo ndi ozo, bu ndi ikom na ndi inyom na-eje ozi, na iri ihe oriri, na inukwa ihe onunụ na inubiga mmanya oke. **46** Nna ukwu ohu ahụ ga-alota n'ubochi ọ na-atughị anya, n'oge awa ọ na-amakwaghị. Ọ ga-egburisikwa ya, nye ya onodu n'etiti ndi na-ekweghi ekwe. **47** "Ohu ahụ maara ihe nna ya ukwu choro ma hapu ino na njikere, maobu ime ya, ka a ga-apiasị utari ike. **48** Ma onye na-amaghi ama ma mee ihe kwesiri ka a pia ya utari, a ga-apia ya utari ole na ole. N'ihu na ọ bu onye e nyere ihe hiri nne ka a ga-ele anya inata ihe hiri nne n'aka. Onye e nyekwara ihe ukwu n'aka idebe, n'aka ya ka a ga-achọ ihe nke kachasị. **49** "A bjara m iwebata oku n'elu uwa, ọ gaara adiri m nọ mma ma ọ buru na ọ malitelari inwu! **50** Enwere m baptizim nke m na-aghaghị ime, ma aga m anogide n'oke ihe mgbu tutu e mezuo ya **51** Unu chere na m bjara iweta udo n'uwa? Asị m unu mbaa, kama nkewa. **52** Site ugbu a gawa, mmadu ise si n'otu ezinaulo ga-ekewa megide onwe ha, atọ megide abuo, abuo megide atọ. **53** Ha ga-ekewa; nna megide nwa ya nwoke, nwa nwoke ga-emegidekwa nna ya, nne megide nwa ya

nwanyị, nwa nwanị megidekwa nne ya, nne di megide nwunye nwa ya, nwunye nwa megide nne di ya." **54** Ọ gwakwara igwe mmadu ahụ si, "Mgbe unu huru urukpu ojii ka ọ na-ebili n'odida anyanwu, unu na-eme ngwangwa si, 'Mmiri ga-ezo,' ọ na-ezokwa. **55** Mgbe unu huru na ifufe na-esite na ndida na-eefe, unu na-asi, Oke okpomoku ga-adi, ọ na-emekwa otu ahụ. **56** Ndi ihu abuo! Unu matara ikowa ihu ala na mbara eluigwe. Gini mere unu apughi ikowa oge di ugbo a? **57** "Gini mere unu adighi ekpebiri onwe unu ihe ziri ezi? **58** Ọ buru na gi na onye na-ebo gi ebubo esoro na-aga n'ihu okaikpe, gbalisie ike ka gi na ya kpezie n'uzo, ma ọ bughị otu a, ọ ga-akpopu gi n'ihu onye okaikpe, ma eleghi anya okaikpe ahụ ga-arara gi nye n'aka okaikpe ukwu, okaikpe ukwu ga-ararakwa gi nye n'aka onye na-eje ozi n'ulokpe, bu onye ga-etinye gi n'ulo mkporo. **59** Asị m gi, i gaghi e si n'ebe ahụ puta ruo mgbe i kwughachiri ọ buladi otu kobo nke ikpezu."

13 Mgbe ahụ, ufodu ndi nọ n'ebe ahụ gwara ya banyere ndi Galili ahụ Paillet jiri obara ha gwakota n'aja ha churu. **2** Ọ zara si ha, "Unu chere na ndi Galili a tara udi ahuhu a bu ndi mmehie karja ndi Galili niile? **3** Mba! Asị m unu, ọ buru na unu echegharighi, unu niile gae si otu ahụ laa n'iyi. **4** Ka unu chere na mmadu iri na asato ahụ, ndi mgbidi aja ulo elu Sailom dagburu bu ndi ikpe mmehie mara karja ndi niile bi na Jerusalem? **5** Mba! Asị m unu, ọ buru na unu echegharighi, unu niile ga-ala n'iyi di ka ha." **6** Ya mere, ọ tueru ha ilu a si, "Otu nwoke kuru osisi fiig n'ubi vaini ya, ma mgbe ọ bjara choo n'elu ya, ma ọ hughi mkpuru obula. **7** Ya mere, ọ gwara onye ọrụ ubi ya si, 'Nime afọ atọ ndi a ka m bjara ka m ghoro mkpuru site n'osisi fiig a, ma ahughi m mkpuru obula. Gbutuo ya! Gini mere ọ ga-eji na-eriko nri di n'ala ubi a?' **8** "Ọ zara si ya, 'Nna m ukwu, hapukwa ya n'afọ a, ka m gwuo ala gburugburu, hinye ya aja nri ala n'ukwu. **9** Ọ buru na ọ mja mkpuru n'afọ ozo, ọ di mma, ọ burukwa na ọ mighi, i nwere ike gbutuo ya.'" **10** N'ubochi izuike ndi Juu, ọ banyere n'ime otu ulo ekpere na-ezi ihe. **11** Otu nwanij nokwa n'ebe ahụ, onye mmuo nrija nrija

mere ka ahụ ghara i di ya ike afọ iri na asatọ. Ọ na-ehu ehu, o nwekwaghị ike iguzo otọ kwem. **12** Mgbe Jisọs hụrụ ya, ọ kpọrọ ya si ya, “Nwanyị emeela ka i nwere onwe gi site n’ọrịa gi.” **13** Mgbe o bikwasiri ya aka, ngwangwa, o guzooro kwem malite na-eto Chineke. **14** Ma onyendu ụlọ ekpere ahụ were iwe nke ukwu n’ihi na Jisọs gwọrọ ọrịa n’ubochi izuike. Ọ gwara igwe mmadụ ahụ okwu si, “E nwere ubochi isii n’ime izu ụka mgbe mmadụ kwesiri iru ọrụ. Ya mere, biana ka a gwọọ unu n’ubochi ndi a, ọ bughị n’ubochi izuike.” **15** Ma Onyenwe anyi zara ya si, “Unu ndi ihu abuo! Ọ di onye n’ime unu na-adighi atopu oke ehi ya maobu inyinya ibu ya, site n’ulo anumanu, kpupu ya ebe ọ ga-anu mmiri n’ubochi izuike? **16** O kwesighi ka a topu nwanji a bu ada Ebrahim n’agbu ekwensu kere ya ogologo afọ iri na asatọ, n’ubochi izuike, mee ka o nwere onwe ya?” **17** Mgbe o kwuru nke a, ihere mere ndi iro ya niile, ma ndi mmadu no n’ebe ahụ nuri n’ihi ọrụ ebube niile ọ na-arụ. **18** Ya mere, ọ na-ekwu si, “Gini ka alaeze Chineke yiri? Gini ka m ga-eji tunyere ya? **19** O yiri mkpuru mostaadi nke mmadu kuru n’ubi ya a gbara ogige. O toro ghoo osisi, nke umu nnunu na-ezuka ike n’alaka ya.” **20** Ọzọ, ọ siri, “Gini ka m ga-eji tunyere alaeze Chineke? **21** Ọ di ka ihe na-eko achichanke nwanji gwakotara na otutu atọ nke utu oka, tutu ruo mgbe o koro utu oka ahụ niile.” **22** O jeghariri n’obodo ukwu na n’obodo nta niile na-ezi ihe, ka ọ na-aga Jerusalem. **23** Otu onye siri ya, “Onyenwe m, ndi a ga-azoputa ha ga-adị ole na ole?” Ọ siri ha, **24** “Gbalisieni ike banye site n’onu ụzọ di warawara, n’ihi na ana m a gwa unu na otutu ga-acho ibanye ma ha agaghị enwe ike. **25** Ọ buri na nna nwe ụlọ ebilie mechie onu ụzọ, unu ga-eguzo na-ezi na-aku aka n’uzọ na-asi, ‘Onyenwe anyi meghere anyi ụzọ.’ “Na nzaghachi, ọ ga-asi, ‘Amaghị m ebe unu si bia.’ **26** “N’oge ahụ, unu ga-asi, ‘Anyi na gi rikoro, nupokwaa, i kuzikwara nkuzi n’oge anyi.’ **27** “Ma ọ ga-asi, ‘Amaghị m ebe unu siri bia. Pupu n’ihu m, unu ndi ajo omume.’ **28** “Ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adikwa mgbe unu ga-ahụ Ebrahim, na Aizik na Jekob na ndi amuma niile ka ha no

n’alaeze Chineke; ma unu onwe unu aburu ndi a chupuru n’ezi. **29** Ndi mmadu ga-esite n’owuwa anyanwu, nakwa odida anyanwu, na n’ugwu na ndida nke uwa bia nodu n’oriri n’ime alaeze Chineke. **30** Ma lee, ndi bu ụzọ ga-agho ndi ikpezu, ma ndi ikpezu ga-agho ndi bu ụzọ.” **31** N’oge awa ahụ, ufodu ndi Farisii biakwutere ya si ya, “Si n’ebe a puo, n’ihi na Herod na-acho igbu gi.” **32** Ọ siri ha, “Gaa gwaranu m nkita ohia ahụ, lee, ana m achupu mmuo ojo, gwookwa ndi ọrịa taa na echi, ma n’ubochi nke atọ ka m ga-arucha ọrụ m. **33** Ma otu ọ di, aga m aga n’ihu n’uzọ m taa, na echi na nwanne echi, n’ihi na n’ezie, ọ dighi onye amuma ga-anwu n’ebe ọzọ na-abughị na Jerusalem. **34** “O Jerusalem! Jerusalem! Gi onye na-egbu ndi amuma ma na-ejikwa nkume atugbu ndi e ziteere gi. Otutu mgbe ka m gbaliri ichikota umu gi di ka nne okuku si achikota umu ya n’okpuru nku ya, ma unu ekweghi. **35** Lee, a hapurula unu ulọ unu. Ma agwa m unu, unu agaghị ahụ m anya ọzọ ruo mgbe oge ahụ ga-abia, mgbe unu ga-asi, ‘Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n’aha Onyenwe anyi.’”

14 Otu ubochi izuike, mgbe ọ gara iri ihe n’ulo otu onyendu ndi Farisii, ha no na-ele ya anya nke oma. **2** Ma lee, otu nwoke ahụ ya zara aza nokwa n’ihu ya ebe ahụ. **3** Jisọs juru ndi Farisii na ndi ozizi iwu si, “O ziri ezi n’ihu igwo ọrịa n’ubochi izuike ka ọ bu na o zighi?” **4** Ma ha e kwughị okwu obula. Ya mere ọ kpọrọ ya, gwọọ ya ma si ya laa. **5** Ọ siri ha, “Ọ buri na otu n’ime unu nwere nwa nwoke maobu oke ehi nke dabara n’ime olulu mmiri n’ubochi izuike, ọ bu na ọ gaghi eme ngwangwa doputa ya?” **6** Ma ha enweghi ike iza ajuju a. **7** Mgbe ọ huri otu ndi a kpọrọ oriri si horo naani oche ndi a na-asopuru, oche ndi a na-asopuru, ọ turu ha ilu si, **8** “Mgbe mmadu obula kpọrọ gi oriri n’olulu di na nwunye, abatala nodu n’oche ndi a na-asopuru, n’ihi na eleghi anya, onye kpọrọ gi oriri kpokwara onye ka gi nwe nsopuru. **9** N’ihi na onye ahụ kpọrọ unu oriri nwere ike biakwute gi si gi, nye nwoke a onodu gi. Mgbe ahụ, i ga-ebili n’anya ihere gaa nodu n’oche dikarisiri ala. **10** Ma mgbe a kpọrọ gi, nodu

n'uche di ala, ka o ga-abu na onye kporo gi oriri bia, o ga-asị gi 'Enyi m, rigota n'ebe a ka elu.' Mgbe ahụ, i ga-enwekwa ugwu n'anya ndi niile a kporo gi na ha oriri. **11** N'ih i na onye obula ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda n'ala, ma onye obula na-eweda onwe ya ala ka a ga-ebuli elu." **12** O gwara onye ahụ kporo ya oriri si, "Mgbe i na-akpo oriri nke nri ehihie maobu nke nri anyasi, akpola naani ndi enyi gi maobu umunne gi ndi nwoke maobu ndi ikwu na ibe gi, maobu ndi agbataobi gi bara ogaranya, n'ih i ma eleghi anya, ha puru ikpokwa gi na mgbe nke ha, si otu a kwughachi gi ugwo. **13** Kama mgbe i na-akpo oriri, kpo ndi ogbenye na ndi olusi na ndi ngwuro na ndi isi. **14** A ga-agozikwa gi, n'ih i na ha enweghi ike ikwughachi gi, a ga-akwughachikwa gi mgbe ndi ezi omume ga-ebili n'onwu." **15** Mgbe otu n'ime ndi a kporo oriri nuru nke a, o siri ya, "Ngosi ga-adiri onye ga-eso rie oriri n'alaeze Chineke." **16** Ma o siri ya, "Otu onye na-akwado oke oriri kpokwa otutu mmadu oku. **17** Mgbe oge oriri ahụ ruru, o zipuru ohu ya ka o ga gwa ndi ahụ o kporo si, 'Bianu, n'ih i na e dozichaala ihe niile.' **18** "Ma ha niile n'otu n'otu malitere inye osisa. Onye nke mbu siri, 'Azuru m iberibe ala ohuru, o dikwa mkpa na m ga-eje hu ya, biko gbaghara m, agagh i m abia.' **19** "Onye nke ozo siri, 'Azuru m ehi e ji aru oru ubi, iri e jikoro abuo abuo. Ana m aga ugbo a ka m nwalee ha, biko gbaghara m, agagh i m abia.' **20** "Ma onye ozo sikwara, 'Aluru m nwunye ohuru, n'ih i nke a agagh i m abia.' **21** "Otu ahụ lotara, koro nna ya ukwu ihe ndi ahụ a kporo oriri kwuru. Mgbe ahụ, iwe di ukwu were nna ya ukwu, nke a mere ka o zipu ohu ya si ya, 'Gaa ngwangwa n'okporozo ukwu na n'okporozo nta di n'obodo a, kpobata ndi ogbenye, na ndi ukwu ruru, na ndi isi na ndi ngwuro.' **22** "Otu ahụ siri, 'Nna m ukwu, emeela m ihe i kwuru, ma ohere ka foduru.' **23** "Nna ukwu ahụ siri ohu ahụ, 'Gaakwa n'okporozo ukwu na okporozo nta, mee ka ndi mmadu bata n'ulo m, ka ulo m juputa na mmadu. **24** N'ih i na agwa m unu, o dighi otu onye n'ime ndi ahụ a kporo oriri ga-edetu nri m onu.'" **25** Ugbo a, oke igwe mmadu na-eso ya ma o tughariri

si ha: **26** "Onye obula choro iso m, ma o bughi uzo kpo nne na nna ya, na nwunye ya, na umu ya, na umunne ya ndi nwoke na ndi nwanyi tinyekwara ndu nke ya onwe ya asi, apughi ibu onye na-eso uzo m. **27** Onye obula na-eburughi obe ya soro m, enweghi ike ibu onye na-eso uzo m. **28** "O di onye obula n'ime unu choro iwu ulo elu, na-agagh i ebu uzo nodu ala, gbakoo ihe o ga-efu ya, iji choputa ma o newkwa ego ga-ezu iwucha ya? **29** N'ih i na o buru na o too ntala ma o newkwagh i ike wuchaa ya, onye obula huru ya ga-achi ya ochi, **30** na-asi, 'Nwoke a malitere iwu ulo, ma o newgh i ike wuchaa ya.' **31** "Maobu ole eze choro iluso eze ibe ya ogu, o gaghi ebu uzo nodu ala tulee ma puku ndi agha iri ya o ga-ezuru ya iji luso onye ji iri puku ndi agha abuo abiakwute ya ogu? **32** O buru na o newgh i ike, o ga-ezipu ozi rio ka e kpee udo mgbe onye nke ozo ka no n'ebe di anya. **33** N'uzo di otu a, onye obula na-ajughi ihe niile o nwere, apughi ibu onye na-eso uzo m. **34** "Nnu di mma, ma o buru na o dighi atokwa uzo, a ga-eji gini mee ka o too uzo ozo? **35** O bakwagh i uru nye ala maobu iji mee nri ala. Kama o bu itufu ya. "Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru."

15 Ugbo a, ndi ona utu na ndi mmehie na-abia ya nso inuta ihe o na-ekwu. **2** Ndi Farisii na ndi ozizi iwu tamuru ntamu na-asi, "Nwoke a na-anabata ndi mmehie sorokwa ha na-eri nri." **3** Ya mere, o turu ha ilu a si, **4** "O buru na otu onye n'ime unu enwee nari aturu ma otu n'ime ha akpafuo. O bu na o gaghi ahapu iri aturu itoolu na itoolu ahụ foduru n'ozara, puo ichoghar i otu ahụ kpafuru ruo mgbe o chotara ya? **5** Mgbe o chotara ya, o ga-eji onu tukwas i ya n'ubu ya. **6** Mgbe o lotara n'ulo ya, o ga-akpokota ndi enyi ya na ndi agbataobi ya si ha, 'Soronu m nuriya onu n'ih i na achotala m aturu m furu efu.' **7** Asi m unu, n'uzo di otu a, onu di ukwu ga-adi n'eluigwe n'ih i otu onye mmehie nke cheghariri, karja iri itoolu na itoolu ndi ezi omume bu ndi ncheghar i na-adighi mkpa. **8** "Maobu ole nwanyi nke nwere mkpuru olaocha iri, o buru n'otu n'ime ha adafuo. O gaghi amunye oriona, zaa ime ulo ya icho otu mkpuru ego ahụ tutu o chota ya? **9**

Mgbe ọ chọtara otu mkpuru ego ahụ, ọ ga-akpọ ndị enyi ya na ndị agbataobi ya si ha, 'Soronu m n'urịa ọnu n'ihu na achọtala m ego m furu efu.' 10 N'uzọ dị otu a, asi m unu, ọnu ga-adị n'ihu ndị mmuo ozi Chineke n'ihu otu onye mmehie nke chegharịrị." 11 O kwukwara si, "Otu nwoke mụtara umu nwoke abuo. 12 Nwa ya nke nta sirị nna ya, 'Nna, kenye m oke ruuru m n'ihe niile i nwere.' Ya mere, o kenye ya oke nke ya site n'ihe o nwere. 13 "Mgbe ubochi ole na ole gasiri, nwokorobia ahụ kwakọtara ihe niile o nwere gaa biri n'otu obodo dī anya. N'ebe ahụ, o mefuchara ihe niile o nwere n'ibi ndu ozo. 14 Mgbe o mefuchara ihe niile o nwere, oke unwu dara n'ala ahụ. Ọ malitere ino n'uko. 15 N'ihu nke a, ọ gara binyere otu onye obodo ahụ nyere ya ọrụ ileketa ezi ya na inye ha nri. 16 Ma ọ na-agu ya ka o site na nri ọ na-enye ezi rijuo afo, ma ọ dighi onye nyere ya udi nri ahụ. 17 "Mgbe ọ ghọtara onwe ya, ọ sirị, 'Mmadu ole bu ndi oru e goro ego nna m nwere, ndi nri na-ezuru ma maputakwa, ma agu na-egbu m n'ebe a. 18 Aga m ebili lakwuru nna m, si ya, Nna, emehiela m megide eluigwe na gi onwe gi. 19 Ekwesikwaghi m ka a kpo m nwa gi ozo, were m di ka otu n'ime ndi i goro oru.' 20 Ya mere, o biliri laghachikwuru nna ya. "Ma mgbe ọ nori n'ebe di anya, nna ya huru ya, nwee omjiko n'ahu ya, gbaara oso ga makuo ya, sutukwa ya onu. 21 "Nwa ya nwoke ahụ sirị ya, 'Nna, emehiela m megide eluigwe na gi onwe gi. Ekwesighi m ka a kpo m nwa gi ozo.' 22 "Ma nna ya gwara ndi ohu ya si, 'Meenu ngwangwa weta uwe kachasi mma yikwasi ya. Gbanye ya olaaka n'aka, yinyekwanu ya akpukpoukwu n'ukwu. 23 Gaanu kpuputa nwa ehi gbara abuba, gbuo ya, ka anyi rie ma nriakwa. 24 N'ihu na nwa m a, nwuru anwu ma o dila ndu ozo. O fukwara efu ma a chotala ya.' Ha bidoro na-eri, na-anu na-anurikwa onu. 25 "O dighi anya, nwa ya nke okenye, onye jere iru oru n'ubi, mgbe ọ na-abiaru ulo nso, ọ nuru uda egwu na igba egwu. 26 Ọ kpore otu n'ime ndi ohu juo ya ihe na-eme. 27 Ọ sirị ya, 'Nwanne gi nwoke alotala. Nna gi egbuola nwa ehi gbara abuba n'ihu na ọ lotara n'udo na ahụ ike.' 28 "Iwe were ya, ọ

jurū ibata n'ime ulo. Nna ya putara n'ezi rio ya aririo. 29 Ma ọ zara nna ya si, 'Lee otutu afo niile ndi a ka m noo na-ejere gi ozi, enupukwaghi m isi n'iwu gi n'uzo obula. Ma o nweghi oge i nyere m ọ buladi nwa ewu si mu na ndi enyi m jiri ya mee oriri. 30 Ma ugbu a, nwa gi a, onye ya na ndi akwuna mefuru aku gi alotala, ya ka i gburu nwa ehi gbara abuba.' 31 "Ma ọ sirị ya, 'Nwa m, mu na gi no mgbe niile, ihe niile m nwere bukwa nke gi. 32 Ma anyi kwesiri inuri onu, kpo kwa oriri, n'ihu na nwanne gi nwoke a nwuru anwu ma ọ dila ndu ozo. O fukwara efu ma a chotala ya.'"

16 Ọ gwara ndi na-eso uzo ya si, "Otu ogaranya nwere otu onyeisi oru nke e boro ebubo na ọ na-ala aku ya n'iyi. 2 Ya mere ọ kpore ya si ya, 'Gini bu ihe a m na-anu banyere gi? Gbakoro m otu i si na-eleketa aku m, n'ihu na achokwaghi m ka i buru onyeisi oru ozo.' 3 "Onyeisi oru ahụ sirị onwe ya, 'Gini ka m g-eme ugbu a nna m ukwu na-acho ikwusi m oru? Ike igwu ala adighi m, ihere agakwaghi ekwe m irio aririo. 4 Amatala m ihe m ga-eme, nke a ga-enyere m aka ma ọ buru na a chupu m n'oru n'ebe a, aga m enweta ndi ga-anabata m n'ulo ha.' 5 "Ya mere ọ kpore ndi niile ji nna ya ukwu ugwo n'otu n'otu. Ọ juru onye nke mbu si, 'Ego ole bu ugwo i ji nna m ukwu?' 6 "Ọ sirị ya, 'Ọ bu puku karama mmanu oliv ka m ji ugwo ya.' "Onyeisi oru ahụ gwara ya si, 'Ngwangwa, were akwukwo degharia ya nari karama ise.' 7 "Mgbe ahụ, ọ juru onye nke abuo si, 'Ego ole bu ugwo i ji?' "Ọ sirị ya, 'Ọ bu nari akpa oka wiiti.' "Ọ sirị ya, 'Ngwangwa degharia ya iri akpa oka wiiti asato.' 8 "Nna ya ukwu toro onyeisi oru ahụ na-ekwesighi ntukwasị obi n'ihu na ọ kpara agwa di ka onye nwere uche. N'ihu na umu, nke ogbo a, ji akonuche na-eso ndi ogbo ha kara umu nke ihe. (aiōn g165) 9 Agwa m unu, jirinụ akunuba nke ajo omume metara onwe unu ndi enyi, ka ọ ga-abu na mgbe ọ na-adighikwa aku unu nwere, ha ga-anabata unu n'ulo obibi ha ebighi ebi. (aiōnios g166) 10 "Onye obula kwesiri ntukwasị obi n'ihe di ntakiri, g-ekwesikwa ntukwasị obi n'ihe di ukwu. Onye na-ekwesikwaghi ntukwasị obi n'ihe di ntakiri,

agaghikwa ekwesi ntukwasị obi n'ihe dị ukwu. **11** Ọ bụrụ na unu abughị ndị kwesiri ntukwasị obi n'akụ mmehie nke ụwa, onye ga-enyekwa ezi akụ n'aka unu na ntukwasị obi idebe? **12** Ọ bụrụkwa na unu abughị ndị kwesiri ntukwasị obi n'akụ onye ọzọ, onye ga-enye unu ihe nke bụ nke unu? **13** “Ọ dighị onye ọbụla pụrụ ife nna ukwu abụọ, n'ihị na ọ ga-achọ ihu otu n'ime ha n'anya, kpokwa nke ọzọ asi, maobu, sọpuru otu ma lelia nke ọzọ anya. Otu a kwa i nweghi ike ife Chineke na akụ otu mgbe ahụ.” **14** Mgbe ndị Farisii, bụ ndị hụrụ ego n'anya nuru ihe ndị a, ha jiri ya mee ihe ọchi. **15** Ọ siri ha, “Unu na-egosi onwe unu di ka ndi ezi omume n'ihu ndi mmadu ma Chineke maara obi unu. N'ihị na ihe ndi mmadu na-akpo ihe di oke mkpa bu ihe ruru aru n'anya Chineke. **16** “Iwu na ndi amuma no na-achi ruo oge Jon bįara. Site n'oge ahụ, a na-ekwusa ozioma nke alaeze Chineke, onye ọbụla na-ejikwa ike na-abanye n'ime ya. **17** Ọ di mfe ka eluigwe na ụwa gabiga karịa na a ga-ewepu otu kpom, site n'ihe niile di n'iwu. **18** “Onye ọbụla gbara nwunye ya alukwaghị m ma luru nwanyi ọzọ na-eme mmehie ikwa iko. Onye ọ bulakwa luru nwanyi di ya juru na-eme mmehie ikwa iko. **19** “Ọ di otu ogaranya na-eyi uwe odo odo na ezi akwa ọcha, na-erikwa nri di mma ubochi niile. **20** N'onu uto uto ya, otu nwoke onye ogbenye nke onya juru ahụ ya na-edina n'ebe ahụ. Aha ya bu Lazaros. **21** Ọ na-agusi ya aguu ike iri iberibe nri si na tebul ogaranya ahụ daa n'ala. Ọ buladi umu nkita na-abia na-aracha onya di ya n'ahụ. **22** “Mgbe onye ogbenye ahụ nwuru, ndi mmuo ozi bįara buru ya gaa n'ebe Ebrahim no. Onye ogaranya ahụ nwukwara, e lie ya. **23** N'oku ala mmuo ebe onye ogaranya ahụ no n'oke ihe mgbu, ọ huri Ebrahim ka ọ no n'ebe di anya, hukwa Lazaros n'akuku ya. (Hadēs g86) **24** Ọ kpokuru Ebrahim si ya, ‘Nna m Ebrahim, meere m ebere n'ihị na anọ m n'oke ihe mgbu n'ime oku a. Biko zienu Lazaros ka ọ denye mkpisiaka ntakiri ya na mmiri bįa mejuo ire m.’ **25** “Ma Ebrahim siri ya, ‘Nwa m, chetakwa na i nara ezi ihe gi mgbe i di ndu, ebe Lazaros nara ihe ojo. Ma ugbo a, a na-akasi ya obi n'ebe a ma gi onwe gi nokwa

n'ahuhu. **26** A sikwari na anyi achoo inyere gi aka, ọ gaghi ekwe mee n'ihị na e nwere olulu di ukwu kewara anyi na unu. Mmadu obula enwekwaghị ike isite n'ebe a bįa n'ebe unu no, ọ dikwaghị onye nwere ike isite n'ebe ahụ unu no bįa n'ebe a.’ **27** “Ọ siri, ‘Ya mere, ario m gi nna, ziganu ya n'ulo nna m, **28** n'ihị na enwere m umunne nwoke ise. Ka ọ doo ha aka na nti ka ha ghara ibia n'ebe a mmekpa ahụ di.’ **29** “Ebrahim siri, ‘Ha nwere Mosis na ndi amuma, ha gee ha nti.’ **30** “Ma o kwuru, ‘Nna Ebrahim, nke ahụ agaghị ezu! A si na otu onye ga-esi n'ala ndi nwuru anwu gakwuru ha, ha ga-echeghari.’ **31** “Ọ siri ya, ‘Ọ buri na ha eeghi Mosis na ndi amuma nti, ha agaghị ekwenye ma a sikwari na mmadu esi n'onwu bilie.”

17 Ọ siri ndi na-eso uto ya, “Ihe ndi nke na-eme ka mmadu jehie aghaghị idi, ma ahuhu ga-adiri onye obula onodu ndi a ga-esi n'aka ya bįa. **2** Ọ ga-akara gi mma ka e kenye gi nkume igwe nri n'olu, tunye gi n'ime oke osimiri, karịa na i ga-eduhie otu n'ime umuntakiri ndi a uto. **3** Kpachapurunu onwe unu anyi! “Ọ buri na nwanna gi e mejuo gi, baara ya mba. Ọ buri na o chegharia, gbaghara ya. **4** Ọ buri na o mejuo gi ugboro asaa n'otu ubochi, rikwa gi ugboro asaa si, ‘E chegharjala m,’ i ghaghị igbaghara ya.” **5** Ndi ozi ya siri ya, “Onyenwe anyi, mee ka okwukwe anyi di ukwu!” **6** Onyenwe anyi zara, “Ọ buri na unu nwere okwukwe nke ha ka mkpuru mostaadi, unu nwere ike i si osisi ukwu a, Ka e site na mgborogwu hopu gi ma kuokwa gi n'ime oke osimiri, ọ ga-erubere unu isi. **7** “Ọ bu onye n'ime unu nke nwere ohu onye si ebe ọ gara ruo ru maobu izu aturu lobata, ga-asị ya, ‘Mee ngwangwa nodu ala rie nri?’ **8** Ọ gaghi asi ya, ‘Siere m nri osijiso, kwadoo onwe gi jere m ozi ka m na-eri na anukwa ihe onunu; emesia i ga-eri nri ma nuo ihe onunu nke gi?’ **9** Ọ ga-ekele ohu ahụ n'ihị na ọ ruru ru ọ ru kwesiri iru? **10** N'otu aka ahụ, mgbe unu ruchara ru niile unu kwesiri iru, ihe unu ga-ekwu bu, ‘Anyi bu umu ohu na-ekwesighi ekwesi, anyi emeela ihe anyi kwesiri ime.’” **11** Ka ọ na-aga Jerusalem, o sitere n'uto di n'agbata Sameria na Galili. **12**

Mgbe ọ banyere n'otu obodo nta, ndị ekpenta iri sitere n'ebe dị anya zute ya. **13** Ha tiri mkpu n'oke olu si, "Jisọs nna anyị ukwu, mere anyị ebere." **14** Mgbe ọ hụrụ ha, ọ sịrị ha, "Gaanụ gosi ndị nchụaja onwe unu." Dị ka ha na-aga, e mere ka ha dị ọcha. **15** Mgbe otu n'ime ha chọputara na a gwoola ya, ọ laghachiri azụ, jiri oke olu na-eto Chineke. **16** Ọ dara n'ala n'ụkwụ ya, kelee ya. Ọ bụ onye Sameria. **17** Jisọs juru si, "Ọ bughị mmadụ iri ka e mere ka ha dị ọcha, ebeekwanụ ka itoolu ndị ọzọ nọ? **18** Ọ bu naanị onye mba ọzọ a laghachiri inye Chineke ututo?" **19** Mgbe ahụ, ọ sịrị ya, "Bilie, laa, okwukwe gi agwoola gi." **20** Ma mgbe ndị Farisii juru ya si, Olee mgbe alaeze Chineke ga-abia? O kwuru, "Ọbibia alaeze Chineke agaghị a bụ n'ụzọ a ga-eji anya efu hụ ya. **21** Ha agaghịkwa asi, 'Lee, ọ nọ n'ebe a,' maọbụ, 'n'ebe ahụ,' n'ihị n'ezie, alaeze Chineke nọ n'etiti unu." **22** Mgbe ahụ, ọ gwara ndị na-eso ụzọ ya, "Oge na-abia mgbe ọ ga-agụsi unu agụụ ike ihu otu n'ime ụbọchị nke Nwa nke Mmadụ, ma unu agaghị ahụ ya. **23** Ha ga-asị unu, 'Lee, n'ebe ahụ,' maọbụ, 'Lee, n'ebe a,' unu agala, unu esokwala ha. **24** N'ihị na Nwa nke Mmadụ n'ụbọchị ya ga-adị ka amụma nke eluigwe nke na-enye ihè na mbara eluigwe site n'otu ebe ruo n'ebe nke ọzọ. **25** Ma ọ ghaghị ibu ụzọ hụ ọtụtụ ahụhụ, ogbo a ga-ajụkwa ya. **26** "Dị ka ọ dị n'ụbọchị Noa, otu a ka ọ ga-adịkwa n'ụbọchị Nwa nke Mmadụ. **27** Ha nọ na-eri na-añụ, na-alụ nwunye na-ekekwa umụ ha di, ruo mgbe Noa banyere n'ugbo mmiri. Oke iju mmiri ahụ bjakwara laa ha n'iyi. **28** "Otu a ka ọ dịkwa n'oge Lọt. Ha nọ na-eri, na-añụ, na-azurịtakwa ahia, na-akụ mkpuru, na-arụkwa ụlọ. **29** Ma n'ụbọchị ahụ Lọt si n'obodo Sodom pụta, ọkụ na nkume di ọkụ sitere n'eluigwe zoo ka mmiri, laa ha niile n'iyi. **30** "Otu a ka ọ ga-adịkwa n'ụbọchị a ga-eme ka Nwa nke Mmadụ pụta ihè. **31** N'ụbọchị ahụ, onye ọbụla nọ n'elu ụlọ, ma ihe ya di n'ime ụlọ, arịtukwala jba n'ime ụlọ iburu ngwongwo ndị ahụ. N'otu aka ahụ, onye ọbụla nọ n'ubi, ya ghara ilaghachita. **32** Chetakwanụ nwunye Lọt. **33** Onye ọbụla choro ichie ndụ ya nche ka ọ ga-efunari, ma onye ọbụla na-atufu ndụ ya ga-echebe ya. **34** Asị m unu, n'anyasi

ahụ mmadụ abụọ ga-edina n'otu akwa, a ga-ewepu otu n'ime ha hapu onye nke ọzọ. **35** Umụ nwanyị abụọ ga na-akwọ ọka n'otu ebe, a ga-ewere otu ma hapu nke ọzọ." **36** Umụ nwoke abụọ ga-anọ n'ubi, a ga-ewere otu onye hapu nke ọzọ. **37** Ha juru ya si, "Olee ebe, Onyenwe anyi?" Ọ sịrị ha, "Ebe ọbụla ozu di, ka udele na-ezukota."

18 Mgbe ahụ ọ tūrū ha ilu a iji gosi ha mkpa ọ di ikpe ekpere na-esepughị aka, **2** ọ sịrị, "O nwere otu ọkaikpe bi n'otu obodo ma ọ naghị atụ egwu Chineke. Ọ naghị asopukwara mmadụ. **3** N'obodo ahụkwa, e nwere otu nwanyị di ya nwuru anwu nke na-abiakwute ya, na-asị ya, 'Kpeputa m n'aka ndi na-emegide m.' **4** "Na mmalite, ọ choghi, ma n'ikpeazu, ọ gwara onwe ya si, 'Ọ bụ eziokwu na anaghị m atụ egwu Chineke maọbụ sọpuru mmadụ. **5** Ma n'ihị na nwanyị a di ya nwuru anwu nọgidere na-enye m nsogbu, aga m ahụ na o nwetara ikpe ziri ezi, ka ọ kwusi inye m nsogbu site na ọbibia ọ na-abia.'" **6** Ya mere Onyenwe anyi siri, "Gerenụ ihe ọkaikpe nke na-eme ajọ omume na-ekwu. **7** Ọ bụ na Chineke agaghị ekpeputa ndi ahụ ọ họtara, bụ ndi na-akpoku ya ehihie na abali? Ọ ga-anọ tee anya n'inyere ha aka? **8** Asị m unu, ọ ga-eme ngwangwa hụ na ha nwetara ikpe ziri ezi. Ma otu ọ di, mgbe Nwa nke Mmadụ ga-abia, ọ ga-ahụkwa ndi nwere okwukwe n'ime ụwa?" **9** Ọ tūkwara ilu a n'ihị ndi tūkwasi obi n'onwe ha na ha bụ ndi ezi omume ma na-eleda ndi ọzọ anya. **10** "Umụ nwoke abụọ rigoro n'ulonso ukwu ikpe ekpere, otu onye n'ime ha bụ onye Farisii, onye nke ọzọ bụ onye ọna utu. **11** Onye Farisii ahụ guzoro ọtọ kpee ekpere banyere onwe ya si, 'Chineke nna m, ana m ekele gi n'ihị na adighi m ka mmadụ ndi ọzọ ndi na-apunara mmadụ ihe ya n'ike, maọbụ ndi ajọ omume, maọbụ ndi na-akwa iko, ma ọ bukwanu di ka onye ọna utu a. **12** Ana m ebu onu ugboro abụọ n'izu ụka ọbụla. Ana m akwukwa otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe niile m nwetara.' **13** "Ma onye ọna utu ahụ guzo n'ebe di anya, o nwekwaghị ike iweli ihu ya elu lee anya n'eluigwe. Kama, ọ na-eti aka n'obi ya na mwute na-asị, 'Chineke, biko mere m ebere n'ihị na abụ m onye mmehie.' **14**

“Asị m unu, na nwoke a lara n'ụlọ ya bụrụ onye a gurụ n'onye ezi omume n'ihu Chineke karịa onye nke ọzọ. N'ihị na onye ọbụla ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda, ma onye ọbụla na-eweda onwe ya ala ka a ga-ebuli elu.” 15 Ndi mmadu na-ekutere ya umuntakiri ka o bikwasị ha aka. Mgbe ndi na-eso ụzọ ya hụrụ nke a, ha baara ha mba. 16 Ma Jisọs kpọrọ ha ka ha biakwute ya, si, “Kweenụ ka ha biakwute m, unu egbochikwala ha, n'ihị na alaeze Chineke bụ nke ndi dị ka ha. 17 N'ezie, agwa m unu, onye ọbụla na-agaghị anara alaeze Chineke dị ka nwantakiri agaghị aba n'ime ya.” 18 Otu onye ọchịchị juru ya si, “Ezi onye ozizi, ọ bụ gini ka m ga-eme keta ndu ebighi ebi.” (aiōnios g166) 19 Jisọs sirị ya, “Gini mere i ji akpọ m ezi mmadu? Ọ dighi onye ọbụla bụ ezi mmadu ma ọ bughị naanị Chineke. 20 I maara ihe niile enyere n'iwu, akwala iko, egbula mmadu, ezula ohi, agbala ama ụgha, sọpuru nne na nna gi.” 21 Ọ sirị, “Edebezuchaala m iwu ndi a niile site na mgbe m bụ nwata.” 22 Mgbe Jisọs nuru nke a, ọ sirị ya, “Otu ihe fọdurụ ka ime: ree ihe niile i nwere, kesara umu ogbenye ego ya. I ga-enwe akụ n'eluigwe, biazie soro m.” 23 Mgbe ọ nuru nke a, o wutere ya nke ukwu, n'ihị na ọ bụ onye nwere otutu akụ. 24 Jisọs lere ya anya si, “Lee ka o si buri ihe siri ike bụ ndi ogaranya iha n'alaeze Chineke. 25 N'ezie, ọ diri inyinya kamel mfe isite n'anya agiga gafee karịa ogaranya ibanye n'alaeze Chineke.” 26 Ndi nuru ya sirị, “Onye kwanu ka a ga-azoputa?” 27 Ọ sirị, “Ihe mmadu na-apughị ime, bụ ihe Chineke puru ime.” 28 Mgbe ahụ Pita sirị, “Lee, anyi ahapula ihe niile anyi nwere soro gi!” 29 Ọ sirị ha, “N'ezie, agwa m unu, o nweghi onye ọbụla hapuru ulọ ya, maobu nwunye, maobu umunne, maobu ndi muru ya, maobu umuntakiri ya, n'ihị alaeze Chineke 30 nke na-agaghị anata ihe ndi a n'ogbo a, nwekwa ndu ebighi ebi n'ogbo nke na-abia.” (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Jisọs kpọpuru mmadu iri na abuo ahụ na-eso ụzọ ya n'akuku, gwa ha si, “Anyi na-aga Jerusalem, ihe niile ndi amuma dere banyere Nwa nke Mmadu ga-emezu. 32 A ga-arara ya nyefee ya n'aka ndi mba ọzọ. Ha ga-akwa ya emo, mee ya ihe ihere, bukwaa ya onu mmiri asu. 33 Ha ga-apia ya ihe,

gbukwaa ya; ma n'ubochi nke atọ, ọ ga-esite n'onwu bilie ọzọ.” 34 Ma ha aghotaghị ihe ọbula n'okwu ndi a. E mere ka nkwa okwu ndi a buri ihe e zoro ezo n'ebe ha no, ha aghotakwaghị ihe o kwuru. 35 O ruo ka ọ bjaruru Jeriko nso, otu nwoke kpuru isi no n'akuku ụzọ na-arịo arịo. 36 Mgbe ọ nuru uzu igwe mmadu ka ha na-agafe, ọ juru ihe na-eme. 37 Ha gwara ya, “Jisọs onye Nazaret na-agafe.” 38 O tiri mkpu si, “Jisọs nwa Devid, meere m eberel!” 39 Ndi bu ụzọ baara ya mba ka o mechie onu. Ma o tisiri mkpu ike si, “Nwa Devid, meere m eberel!” 40 Jisọs kwusiri, nye iwu ka a kpọtara ya nwoke ahụ. Mgbe o rutere nso, ọ juru ya, 41 “Gini ka i choro ka m meere gi?” Ọ sirị, “Onyenwe anyi, ka e mee ka m hu ụzọ ọzọ.” 42 Jisọs sirị ya, “Hu ụzọ, okwukwe gi agwola gi.” 43 Ngwangwa, o bidoro ihu ụzọ ma soro Jisọs, na-etokwa Chineke. Ndi mmadu niile, mgbe ha huru ya tokwara Chineke.

19 Ọ banyere Jeriko mgbe ọ na-agafe. 2 Otu nwoke no ebe ahụ, aha ya bụ Zakios; ọ bụ onyeisi ndi ọna utu burukwa ogaranya. 3 Ọ choro ihu onye Jisọs bụ ma ebe ọ bụ onye mkpumkpu, ọ dirighi ya mfe n'ihị igwe mmadu. 4 Ya mere, ọ gbaara oso gaa n'ihu rigoro n'otu osisi sikamo, ka o nwee ike ihu ya di ka ọ na-agafe n'uzo ahụ. 5 Mgbe Jisọs rutere n'ebe ahụ, o lere anya n'elu si ya, “Zakios, ridata ngwangwa. Aga m abu obia n'ulo gi taa.” 6 Ọ ridatara n'otu mgbe ahụ jirikwa obi utu nabata ya. 7 Mmadu niile huru nke a, ma bido na-atamu si, “Ọ gaala ibu obia onye mmehie.” 8 Ma Zakios biliri oto gwa Onyenwe anyi, “Lee, Onyenwe anyi, aga m enye ndi ogbenye okara ihe niile m nwere. Ọ burukwa na o nwere onye m ghogburu nara ya ihe ọbula, aga m akwughachi ya okpukpu ano.” 9 Jisọs gwara ya, “Taa nzoputa abiala n'ulo a, n'ihị na onye a bukwa nwa Ebrahim. 10 N'ihị na Nwa nke Mmadu bira icho na izoputa ndi furu efu.” 11 Di ka ha na-ege ya nti n'okwu a, ọ gara n'ihu tuoro ha ilu, n'ihị na ọ no Jerusalem nso, ha chekwara na o ruola mgbe alaeze Chineke ga-aputa ihe. 12 Ọ sirị, “Otu nwoke a muru n'onodu di elu gara obodo di anya ka echie ya eze, ka ọ lotakwa ma e mesia. 13 Ya mere, ọ kporo ndi ohu ya iri nye ha mkpuru ego iri si

ha, 'Werenụ ego ndị a zụọ ahịa ruo mgbe m ga-alọta.' **14** "Ma ndị ọ na-achị kpọrọ ya asị, ha zipukwara ndị ukwu ozi n'azụ ya na-asị, 'Anyị achokwaghị ka onye a chịa anyị.' **15** "Mgbe ọ natachara ikike ibụ eze, ọ loghachiri, kpọọ ndi ohu ya ahụ o nyere ego mgbe ọ na-apụ, ka ha bịa piaziere ya ego ole ha ritere n'uru. **16** "Onye nke mbụ bịara sị, 'Onyenwe m e jiri m mkpuru ego i nyere m rite uru mkpuru ego iri ọzọ.' **17** "Nna ya ukwu siri ya, 'I mere nke oma, ezi odibo. N'ihia na i gosiri onwe gi onye kwesiri ntukwasị obi n'ihe dikarisiri nta, i ga-achị mba iri.' **18** "Onye nke abụọ bịara sịkwa, 'Onyenwe m, otu mkpuru ego gi amutala mkpuru ego ise ọzọ.' **19** "Ọ siri ya, 'I ga-achị obodo ise.' **20** "Onye nke ọzọ bjakwara sị, 'Onyenwe m, lee mkpuru ego gi. Ekechiri m ya n'akwa, zoo ya. **21** Aturu m egwu gi, n'ihia na i bụ onye afọ tara mmiri, burukwa onye na-ewe ihe na-abughị nke gi, na-aghorokwa mkpuru i na-akughị.' **22** "Ọ siri ya, 'Ọ bụ okwu si gi n'onu ka m ga-eji kpee gi ikpe, gi bụ ohu ojoo! I maara na afọ tara m mmiri, matakwa na m na-ewe ihe na-abughị nke m, na-aghorokwa mkpuru m na-akughị? **23** Gini mere na i wereghị ego m tinye n'ulokwu? Nke ọ ga-abụ mgbe m lotara, m ga-anara ya na omurunwa ya.' **24** "Mgbe ahụ, ọ gwara ndi guzo n'ebe ahụ, 'Naputanu ya mkpuru ego ahụ, were ya nye onye ji mkpuru ego iri.' **25** "Ha siri ya, 'Nna anyi ukwu, o nwelari mkpuru ego iri.' **26** "Ọ zara, 'Asi m unu, onye obula nwere ihe ka a ga-enyekwa ihe ọzọ, ma onye na-enweghi ihe ka a ga-anapu ọ buladi ihe ahụ o nwere. **27** Ma ndi iro m ahụ, ndi na-achoghi ka m buru eze ha, kpuputanu ha n'ebe a, gbukwaanu ha n'ihu m.'" **28** Mgbe ọ kwusiri nke a, ọ gakwara n'ihu n'ije ya iga Jerusalem. **29** Mgbe ọ na-abiaru Betfeji na Betani nso, n'Ugwu a na-akpo Oliv, Jisọs zipuru mmadu abuo n'ime ndi na-eso uto ya, **30** si, "Gaanu n'ime obodo nta ahụ di n'ihu unu. Mgbe unu na-abanye n'ime ya, unu ga-ahụ nwa inyinya e kenyere n'ebe ahụ nke onye obula na-anokwasibeghi n'elu ya, topunu ya, kputura m ya. **31** Ọ buru na onye obula ajuo unu, 'Gini mere unu ji atopu ya?' Gwanu onye ahụ si, 'Ọ di Onyenwe anyi mkpa.'" **32** Ndi ahụ o

zipuru gara hu ya di ka ọ gwara ha. **33** Mgbe ha bidoro itopu ya, ndi nwe ya juru ha si, "Gini mere unu ji atopu nwa inyinya ahụ?" **34** Ha siri, "Ọ di Onyenwe anyi mkpa." **35** Ha kputaara Jisọs nwa inyinya ahụ, wukwasikwa uwe ha n'elu ya, nyere Jisọs aka ka ọ rigoro n'elu ya. **36** Di ka ọ na-aga, ndi mmadu tusara uwe ha n'okporo uto. **37** Mgbe ọ rutere n'uto e si arigo Ugwu Oliv, igwe mmadu ndi ahụ na-eso uto ya malite iji onu na-eto Chineke n'oke olu n'ihia ọru ebube niile ha huru, **38** na-asị, "Onye a goziri agozi ka eze ahụ bụ nke na-abia n'aha Onyenwe anyi." "Udo n'eluigwe, ebube dikwa n'ebe kachasi elu." **39** Ufodu n'ime ndi Farisii so igwe mmadu ahụ gwara ya, "Onye ozizi, gwa ndi na-eso uto gi ka ha mechie onu!" **40** Ọ zara si, "Ka m gwa unu, ọ buru na ha agbaa nkiti, nkume ndi a ga-eti mkpu." **41** Mgbe ọ rutere Jerusalem nso, ebe ọ nọ huzie obodo ahụ anya nke oma. Ọ bere akwa n'ihia ya, **42** si, "Ọ buru na i maara taa, ọ buladi gi onwe gi, ihe ndi na-eweta udo! Ma ugbo a, ezofuola ha n'anya gi. **43** Oge na-abia mgbe ndi iro gi ga-agba gi gburugburu, mechie uto mgbapu niile, sitekwa n'uto niile di iche iche bjakwasi gi. **44** Ha ga-egwepia gi n'ala, gi na umu gi nọ n'ime mgbidi a, ọ dikwaghị nkume obula ha ga-ahapu n'elu ibe ya, n'ihia na i mataghị oge nleta Chineke nye gi." **45** Mgbe ahụ, ọ banyere n'ime ulonso ukwu bido ichupu ndi nọ ebe ahụ na-ere ahia. **46** Ọ si ha, "E dere ya n'akwukwo nso 'na a ga-akpo ulo m ulo ekpere'; ma unu emeela ya 'ogba ndi na-apunara mmadu ihe n'ike.'" **47** Ubochi niile, ọ na-anọ na-akuzi ihe n'ulonso ukwu ahụ. Ma ndiisi nchujaja na ndi ozizi iwu na ndi ndu n'etiti ndi mmadu, nọ na-achọ uto ha ga-esi gbuo ya. **48** Ma ha achotaghị uto obula ime ya, n'ihia na mmadu niile sogidere ya kwenyekwara n'okwu ya.

20 Otu ubochi, ka ọ nọ n'ulonso ukwu na-ezi ndi mmadu ihe na-ekwusakwa ozioma. Ndiisi nchujaja, na ndi ozizi iwu na ndi okenye bjakwutere ya. **2** Ha siri ya, "Gwa anyi, olee ikike i ji na-eme ihe ndi a niile? Onye nyekwara gi ikike a?" **3** Ọ zara ha si, "Aga m ajukwa unu otu ajaju. Gwanu m, **4** baptizim nke Jon, o si

n'eluigwe ka o si n'aka mmadu?" 5 Ha kparitara ụka n'etiti onwe ha ma si, "Ọ bụrụ na anyị asị na o sitere n'eluigwe, ọ ga-asị, 'Gịnị mere unu na-ejighị kwenye na ya?' 6 Ọ bụrụkwanụ na anyị asị na, 'o sitere n'aka mmadu,' ndị mmadu ga-atụ anyị nkume, n'ihị na ha niile kweere na Ọn bụ onye amụma." 7 Ya mere, ha zara, "Anyị amaghị ebe o si bịa." 8 Jisọs sịrị ha, "Enwekwaghị m ike ịgwa unu ikike m ji na-eme ihe ndị a." 9 Ọ gara n'ihu tọrọ ndị mmadu ilu a si, "Otu nwoke nwere ubi vainị, nke o nyefere n'aka ndị ga-elekọta ya anya ma puo gaa njem n'ala ọzọ ebe ọ nọrọ ogologo oge. 10 Mgbe oge iwe ihe ubi ruru, o zigara otu n'ime ndị ohu ya ka ọ bjakwute ndị ahụ na-elekọtara ya ubi, ka ha nyekwa ya ụfọdụ n'ime mkpuru ubi vainị ahụ. Ma ndị na-elekọtara ya ubi jidere ya, tie ya ihe, zilaga ya n'aka efu. 11 O zigakwara ohu ya ọzọ. Ma ha tikwara ya ihe mee ya ihe ihere, zilakwaa ya n'aka efu. 12 O zigakwara onye nke atọ, ma ha meruru ya ahụ, chulaa ya. 13 "Mgbe ahụ, onyenwe ubi vainị ahụ sịrị, 'Gịnị ka m ga-eme? Aga m ezigara ha ọkpara m, nke m huru n'anya, ma eleghị anya ha ga-asopuru ya.' 14 "Ma mgbe ndị na-elekọta ubi ahụ huru ya, ha kwurịtara n'etiti onwe ha, si, 'Onye a bụ onye nketa ihe niile a, ka anyị gbuo ya, ka ihe nketa a buriuzia nke anyi.' 15 Ya mere, ha kpufere ya n'azụ ubi vainị ahụ, gbuo ya. "Gịnị ka onye nwe ubi ahụ ga-eme ha? 16 Ọ ga-abịa, laa ndị ahụ na-elekọta ubi ahụ n'iyi, were ubi vainị ahụ nye ndị ọzọ." Mgbe ndị ahụ nuru nke a, ha sịrị, "Chineke ekwela." 17 O legidere ha anya si, "Ginikwa ka unu chere na ihe e dere n'akwukwo nsọ putara, "Nkume ahụ ndị na-ewu ulo juru aghoala nkume nke isi ntọala ulo?" 18 Onye obula nke dakwasiri n'elu nkume ahụ, ka a ga-etiwasi, ma onye obula ọ dakwasiri, ka ọ ga-egwepia." 19 Ndị ozizi iwu na ndịisi nchaja choro uto ha ga-esi jide ya n'otu oge ahụ n'ihị na ha matara na ọ bu ha ka o bu n'obi tuo ilu ahụ, ma ha turu egwu ndị mmadu. 20 Ya mere, ha chere ya nche nke oma, ma zipu ndị nnyoputa, ndị mere onwe ha dika ndị ezi omume, ka ha choputa ma o nwere uto ha ga-esi jide ya site n'ihe ọ ga-ekwu, ka ha site na nke a nyefee ya n'aka ochichi na ike onyeisi ala. 21 Ya mere ndi nnyoputa ahụ juru ya si, "Onye ozizi, anyi mara na i na-ekwu ma na-ezikwa ihe ziri ezi, matakwa na i dighi ele mmadu anya n'ihu, kama i na-ezi uto Chineke di ka eziokwu si di. 22 O ziri ezi n'iwu ka anyi tuo uto isi nye Siza, ka ọ bu na o zighi ezi?" 23 Ma ọ matara na nke a bu ajuju aghugho, ya mere ọ siri ha, 24 "Gosinu m otu mkpuru ego denari. Isi onye ka e sere n'elu ya, aha onye ka e dekwasikwara ya?" Ha siri, "Ọ bu nke Siza." 25 Ọ siri ha, "Ya mere, nyenu Siza ihe bu nke Siza, nyekwanu Chineke ihe bu nke Chineke." 26 Ha enweghi ike ijide ya n'ihị ihe o kwuru n'ebe ahụ, n'ihu oha mmadu. Osisa ya juru ha anya, ha mechikwara onu. 27 Ufodu ndi Sadusii, ndi si na mbilite n'onwu adighi, bjakwutere ya 28 ma juo ya si, "Onye ozizi, Mosis deere anyi na ọ buri na nwanne nwoke mmadu anwuo hapu nwunye ya na-amutaghị nwa, na nwoke di otu a ga-aluru nwunye nwanne ya nwoke ahụ, si otu a, mutara nwanne ya umu. 29 Ugbo a, e nwere umunne nwoke asaa, onye nke mbu luru nwanyi, nwuo na-amutaghị nwa. 30 Nke abuo kwa 31 na onye nke ato lurukwara ya. N'otu aka ahụ ha asaa luchara ya ma nwuo na-amutaghị nwa. 32 N'ikpeazu nwanyi ahụ n'onwe ya nwukwara. 33 Ya mere, n'oge mbilite n'onwu nwunye onye ka ọ ga-abu? N'ihị na ha asaa luchara ya?" 34 Jisọs gwara ha, "Ndị nke ogbo a na-alu nwunye, ma na-enyekwa umu ha ka a luru ha. (aiōn g165) 35 Ma ndi ahụ a guru di ka ndi kwesiri isoro keta oke n'ogbo ahụ, nakwa na mbilite n'onwu agaghị alu di na nwunye. (aiōn g165) 36 N'ezie, ha apughikwa inwu ọzọ, n'ihị na ha di ka ndi mmuo ozi. Ha bu umu Chineke, n'ihị na ha bu umu nke mbilite n'onwu. 37 Ọ buladi Mosis n'onwe ya ziputara na mbilite n'onwu di, n'akuko banyere ohia ahụ na-ere oku, mgbe ọ na-akpo Onyenwe anyi 'Chineke nke Ebrahim, Chineke nke Ajizik na Chineke nke Jekob.' 38 Ọ bughị Chineke nke ndi nwuru anwu, kama ọ bu nke ndi di ndu, n'ihị n'ebe ọ nọ mmadu niile di ndu." 39 Ufodu ndi ozizi iwu zara ya si, "Onye ozizi, i kwuru nke oma." 40 O nwekwaghị onye obula juru ya ajuju

ozọ. **41** Ma ọ sịrị ha, “Olee otu ha si kwuo na Kraịst ahụ bụ nwa Devid? **42** Devid n'onwe ya kwupụtara n'akwụkwọ Abụ Ọma, sị: “Onyenwe anyị gwara Onyenwe m, “Nọdụ ala n'aka nri m **43** ruo mgbe m ga-eme ndị iro gi ihe mgbakwasị ụkwụ nye ụkwụ gi.” **44** Devid n'onwe ya kpọrọ ya ‘Onyenwe anyị.’ Olee kwanyị otu o si bụrụ nwa ya?” **45** Mgbe ndị mmadụ na-ege ntị, ọ sịrị ndị na-eso ụzọ ya, **46** “Kpacharanụ anyị n'ebe ndị ozizi iwu nọ. Ndi iyi uwe mwuda na-ejeghari ebe niile na-amasi, ndi hụrụ ekele pụrụ iche bụ nke a na-ekele ha n'oma ahia n'anya. Ndi ọ na-amasi kwa inọkwasi n'uche kachasi elu n'ulo ekpere nakwa n'uche pụrụ iche na mmemme oriri obula. **47** Ha na-eripia ihe niile di n'ulo ndi inyom ndi di ha nwurụ anwụ, n'ekpe ogologo ekpere ka a huta ha. Ndi di otu a ka a ga-ata ahuhụ di ukwu.”

21 Ọ leliri anyị elu hụ ka ndi ogaranya si etinye onyinye ha n'ime igbe onyinye. **2** Ọ hụkwara otu nwanyị di ya nwurụ anwụ ka ọ bịaara tinye naanị mkpuru ego kọpa abụ. **3** Ọ sịrị, “N'ezie, agwa m unu, nwanyị ogbenye a di ya nwurụ etinyela ego karịa ndi ọzọ niile. **4** N'ihu na ndi ọzọ niile nyere onyinye ha site n'ego maputaara ha n'akunba ha, ma ya onwe ya sitere n'ogbenye ya tinye ihe niile o ji biri.” **5** Mgbe ụfọdụ na-ekwu okwu banyere otu e si were nkume mara mma na onyinye e chere n'ihu Chineke, chọọ ụlonsọ ukwu ahụ mma, ọ sịrị, **6** “Ma banyere ihe ndi a, oge na-abia mgbe ihe ndi a niile unu na-ahụ na-agaghị adikwa. Ọ dighi otu nkume a ga-ahapụ n'elu ibe ya, a ga-akwatusi ha niile.” **7** Ha juru ya sị, “Onye ozizi, olee mgbe ihe ndi a ga-emezu? Ginị ga-abụkwa ihe iribama ga-egosi na ha na-aga imezu?” **8** Ọ sịrị, “Lezienụ anyị ka a ghara iduhie unu n'ihu na otutu ga-abia n'aha m si, ‘Abụ m ya,’ na-asikwa na ‘Oge ahụ di nso.’ Unu esokwala ha. **9** Mgbe obula unu nuru akuko agha di iche iche na ogbaaghara, ka ụjọ ghara itụ unu, ihe ndi a aghaghị ibu ụzọ mezuo, ma ogwugwu oge erubeghi.” **10** Mgbe ahụ, ọ sịrị ha, “Mba ga-ebili megide mba, alaeze ga-ebilikwa megide alaeze. **11** A ga-enwe ala ọma jijiji di

ukwu. Unwụ na ọjọ ọjọ di iche iche ga-adikwa n'ebe di iche iche. A ga-ahụ ihe di egwu na ihe iribama di ukwu site na mbara eluigwe. **12** “Ma tupu ihe ndi a niile emezuo, ha ga-ejide unu, kpagbukwaa unu. Ha ga-enyefe unu n'aka otutu ụlọ ekpere. Ha ga-atukwa unu mkporo. Ha ga-akpọpukwa unu n'ihu ndi eze na ndi ochichi n'ihu aha m. **13** Nke a ga-aburu unu ohere iji gbaa akaebe. **14** Ma burunu ụzọ kpebie n'obi unu na unu agaghị echegbu onwe unu maka ihe unu ga-aza. **15** N'ihu na aga m enye unu ụdi okwu na amamihe nke ndi na-ebo unu ebubo na-enweghi ike iguzogide maobu kwuo okwu megide. **16** Ọ buladi ndi muru unu, umunne unu ndi nwoke na ndi nwanyị, ndi ikwu unu na ndi enyi unu, ha ga-arara unu nye n'aka ndi ochichi, ndi ga-egbukwa ụfọdụ n'ime unu. **17** Mmadu niile ga-akpo unu asi n'ihu m. **18** Ma otu agiri isi di n'isi unu agaghị ala n'iyi. **19** Unu ga-azoputa ndi unu site na ntachiobi unu. **20** “Mgbe unu huru ka ndi agha gbara Jerusalem gburugburu, matanu na oge e ji ala ya n'iyi eruola. **21** N'oge ahụ ka ndi nọ na Judia gbalaga n'ugwu, ka ndi nọ n'ime obodo si na ya puta, ka ndi na-anoghi n'obodo gharakwa iba n'ime ya. **22** N'ihu na oge a ga-abu oge ibo obo ka e mezuo ihe niile akwukwo nsọ kwuru. **23** Ma ahuhụ ga-adiri ndi di ime, na ndi na-enye umuaka ara, n'ubochi ahụ! A ga-enwe oke ihe mgbu n'ala a, iwe ga-adakwasikwa umu mmadu. **24** Mma agha ga-egbu ha, mba niile ga-adorokwa ha n'agha. Ndi mba ọzọ ga na-azotosi Jerusalem n'ukwu ruo mgbe oge nke ndi mba ọzọ ahụ zuru. **25** “A ga-enwe ihe iribama n'anyanwu, n'onwa, na kpakpando. N'elu uwa, mba niile ga-anọ n'oke ahuhụ na mgbagwoju anyị di ka oke osimiri na-eme mkpotu, ebili mmiri ga na-ebilikwa. **26** Ndi mmadu ga-adakwa mba n'obi n'ihu ụjọ mgbe ha ghotara ihe gaje ibiakwasị uwa, n'ihu na a ga-eme ka ike niile nke di n'eluigwe maa jijiji. **27** N'oge ahụ, a ga-ahụ Nwa nke Mmadu ka ọ na-abia n'ike na ebube n'igwe ojii. **28** Mgbe ihe ndi a malitere ime, guzoronu otọ welie isi unu elu, n'ihu na oge mgbaputa unu di nso.” **29** Ọ tūrū ha ilu a, “Leenụ osisi fiig na osisi ndi ọzọ niile anyị. **30** Mgbe ha bidoro ipuputa ahijia

ohuru, unu na-amata na okochi adila nso. 31 N'uzo di otu a kwa, mgbe unu huru ihe ndi a niile ka ha na-eme, matanu na alaeze Chineke adila nso. 32 "N'ezie agwa m unu, ogbo a agaghi agabiga tupu ihe ndi a niile emezuo. 33 Eluigwe na uwa ga-agabiga, ma okwu m enweghi ike igabiga. 34 "Kpachapukwanu anya, unu ekwela ka e bogbuo obi unu site n'oke oriri na onunu na nchekasi nke ndu a, site otu a mee ka ubochi ahụ biakwasị unu na mberede, di ka onya. 35 N'ihia na o ga-abiakwasị ndi niile bi n'elu uwa. 36 Noronu na nche oge niile ma na-ekpekwanu ekpere ka unu nwee ike igbanari ihe niile gaje ibia, ka unu nweekwa ike iguzo n'ihu Nwa nke Mmadu." 37 Kwa ubochi, o na-ezi ihe n'ulonso ukwu ahụ, ma n'uhuruchi, o na-arigoro n'elu Ugwu Oliv i ga nọ onodu abali. 38 Ndi mmadu niile na-abiakwute ya n'isi ututu niile n'ulonso ukwu inuru okwu ya.

22 N'oge a, Mmemme Achicha na-ekoghi eko nke a na-akpo Ngabiga na-eru nso. 2 Ndiisi nchujaja na ndi ozizi iwu nokwa na-achọ ụzọ ha ga-esi gbuo ya, n'ihia na ha na-atu egwu ndi mmadu. 3 Mgbe ahụ, ekwensu banyere n'ime Judas, onye a na-akpo Iskariot, otu n'ime mmadu iri na abuo na-eso ụzọ ya. 4 O gakwuru ndiisi nchujaja, na ndiisi ndi nlekota nke ulonso ukwu ahụ, ya na ha akparita uka otu o ga-esi rara ya nyefee ya n'aka ha. 5 Ha nuriri onu ma kwekwa nkwa inye ya ego. 6 O kwenyere, na-achokwa ohere ga-adi mma o ga-eji nyefee ya n'aka ha mgbe igwe mmadu na-agaghi ano. 7 O ruo n'ubochi Mmemme Achicha na-ekoghi eko ahụ bu ubochi a na-eji aturu Ngabiga achu aja. 8 O zipuru Pita na Jon si, "Gaanu kwadoo maka oriri Ngabiga nke anyi ga-eri." 9 Ha siria ya, "Ebee ka i choro ka anyi gaa kwadoo maka ya?" 10 O siria ha, "Lee, ka unu na-abata n'obodo, otu nwoke bu ite mmiri ga-ezute unu, soronu ya baa n'ulo obula o banyere. 11 Sinu onyenwe ulo ahụ, 'Onye ozizi siria, Olee ulo ndi obia ebe mu na ndi na-eso ụzọ m ga-anọ rie oriri Ngabiga?' 12 O ga-egosi unu otu onunulo buru ibu di n'elu ulo nke e dozicharala ihe niile, kwadoonu nri anyi n'ebe ahụ." 13 Ha gara choputa ihe niile di ka o gwara ha. Ha kwadokwara nri Ngabiga

ahụ. 14 Mgbe oge awa ahụ ruru, ya na ndi na-eso ụzọ ya gara ebe ahụ nodu ala iri ihe. 15 O siria ha, "O guru m nnoo aguu ka mu na unu rie nri Ngabiga a tupu mu ataa ahuhu. 16 N'ihia na asi m unu, agaghi m erikwa ya ozo tutu ruo mgbe a ga-emezu ya n'alaeze Chineke." 17 O buru iko, mgbe o nyechara ekele o siria, "Burunu nke a kesaa n'etiti unu. 18 N'ihia na asi m unu, site ugbo a ga n'ihu, agaghi m anu mmanya sitere na mkpuru vaini ozo, ruo mgbe alaeze Chineke ga-abia." 19 O werekwara otu ogbe achicha, mgbe o nyechara ekele, o nyawaa ya nye ha si, "Nke a bu ahụ m nke e nyere n'ihia unu. Na-emenu nke a iji na-echeta m." 20 N'otu ụzọ ahụ, mgbe ha risiri nri anyasi o buuru iko si, "Iko a bu iko nke ogbugba ndu ohuru n'obara m, nke a na-awupu n'ihia unu. 21 Ma lee, onye ahụ nke ga-arara m nye nonyeere m, o sokwa m na-eri nri. 22 Nwa nke Mmadu na-aga inwu di ka e kpebiri ya, ma ahuhu ga-adiri nwoke ahụ a ga-esi n'aka ya rara ya nye." 23 Ha bidoro ijuita onwe ha onye o bu n'etiti ha ga-eme nke a. 24 Iru uka malitere n'etiti ha banyere onye n'ime ha ka a na-agu na o di ukwu karia ibe ya. 25 Ma o siria ha, "Ndi eze ndi mba ozo na-eji aka ike na-achi ndi no n'okpuru ha. Otu aka ahukwa, a na-akpo ndi na-achi achia enyi ndi mmadu. 26 Ma unu onwe unu agaghi adi otu a. Kama onye kachasi ibe ya idi elu diri ka onye dikarisiri nta. Ka onyeisi diri ka onye na-eje ozi. 27 Onye di elu karia ibe ya? O bu onye noduru ala rie nri na tebul ka o bu onye siri nri dozie ya na tebul? O bughi onye noduru ala rie nri na tebul? Ma adi m ka onye na-eje ozi n'etiti unu. 28 O bu unu onwe unu bu ndi nonyere m n'oge onwunwa m niile. 29 Ana m enye unu alaeze di ka Nna m nyere m ya. 30 Ka unu nwe ike isoro m rie ma nuokwa n'alaeze m. Sorokwa m nodu n'ocheeze na-ekpe ebo iri na abuo nke Izrel ikpe. 31 "Saimon, Saimon, lee ekwensu arila ike iyocha unu di ka oka wiiti. 32 Ma ekpeelara m gi ekpere ka okwukwe gi ghara ida. Mgbe i kwudosiri ike, gbaakwa umunna gi ume." 33 Ma o siria ya, "Onyenwe anyi, ejikeere m isoro gi gaa mkporo, ma sorokwa gi nwuo." 34 Jisos zara, "Agwa m gi Pita, tupu oke okuku akwaa akwa

taa, i ga-agonari m ugboro atọ, si na i maghi onye m bu.” 35 O gwara ha, “Mgbe m zipuru unu na mbu si unu ewerekwala ego, maobu akpa maobu akpukpokukwu, o nwere ihe korọ unu?” Ha sirị, “O nweghi ihe korọ anyi.” 36 O sirị ha, “Ugbu a, o buru na i nwere akpa ego, were ya, ma werewa akpa ije. O burukwa na i nweghi mma agha ree uwe mgbokwasị gi zutara onwe gi otu. 37 N’ihi na agwa m unu, na a ga-emejuputa ihe ndi a e dere n’akwukwo nso n’ime m, A gukotara ya na ndi na-emebi iwu. N’ezie, ihe e dere banyere m eruwela mgbe o ga-emezu.” 38 Ha sirị, “Onyenwe anyi, lee mma agha abuo di ebe a.” O sirị ha, “Nke ahụ ezuola.” 39 Jisọs puru gaa n’Ugwu Oliv di ka o na-eme mgbe dum, ndi na-eso uzo ya sokwa ya gaa. 40 Mgbe o ruru n’ebe ahụ, o sirị ha, “Kpeenu ekpere ka unu ghara idaba n’onwunwa.” 41 O hapuru ha gaa ihe ha ka nzo ukwu ole na ole noro n’ebe ahụ gbuo ikpere n’ala kpee ekpere, si, 42 “Nna o buru na i chorọ, nara m iko a, ma otu o di, o bughị ka e mee uche m, kama ka e mezuu uche gi.” 43 Otu mmuo ozi si n’eluigwe biakwutere ya, gbaakwa ya ume. 44 Site n’oke ihe mgbu, o kpere ekpere kpesie ike, nke mere na osuso si ya n’ahụ na-adapu n’ala di ka okpurukpu obara. 45 Mgbe o kpechara ekpere bilie, o biakwutere ndi na-eso uzo ya hu ha ka ha na-arahu ura n’ihi ihe mwute nke obi. 46 O sirị ha, “Gini mere unu ji na-arahu ura? Bilienu kpee ekpere ka unu ghara idaba n’onwunwa.” 47 Mgbe o ka kpu okwu n’onu, igwe mmadu biara, onye du ha bu onye a na-akpo Judas, bu otu n’ime mmadu iri na abuo ahụ na-eso uzo ya. O biaruru Jisọs nso, isutu ya onu. 48 Ma Jisọs sirị ya, “Judas, o bu site n’isutu onu ka i ji arara Nwa nke Mmadu nye?” 49 Mgbe ndi no ya gburugburu huru ihe gaje ime, ha sirị, “Onyenwe anyi, o bu anyi were mma agha gbuo?” 50 Otu n’ime ha ji mma gbuo ohu onyeisi nchujaja, gbupu nti aka nri ya. 51 Ma Jisọs sirị, “O zuola!” O metukwara nti nwoke ahụ aka gwọ ya. 52 Mgbe ahụ, Jisọs sirị ndiisi nchujaja, na ndi nlekota nke ulonso ukwu na ndi okenye, “Gini mere unu ji chirị mma agha na mkpo bia ijide m, di ka a ga-asị na m bu onye ohi o ji egbe ezu? 53 Mgbe mu na unu na-anọ

kwa ubochi n’ime ulonso ukwu ahụ, ma unu emetughị m aka. Ma ugbo a bu oge awa unu burukwa mgbe ike ochichiri na-achi achi.” 54 Mgbe ahụ ha jidere ya duru ya puo, gaa n’ulo onyeisi nchujaja. Pita sokwara ha n’azu kama o no n’ebe di anya. 55 Mgbe ha kwanyere oku n’etiti mbara ezi obi ahụ, ma nodu ala gba oku ahụ gburugburu, Pita sokwara ha nodu ala. 56 Ka o na-anya oku ahụ, otu nwaagbogho na-eje ozi huru ya, o leruru ya anya nke oma, si, “Onye a na Jisọs nokoro.” 57 Ma o gorọ ago si, “Nwanyị, amaghi m onye o bu.” 58 Mgbe oge nta gasiri, onye ozọ hukwara ya kwukwaa si, “Gi onwe gi bukwala otu onye n’ime ha.” Ma Pita kwuru si, “Nwoke m, abughị m.” 59 Mgbe ihe di ka otu awa gafere, onye ozọ biakwara kwusie okwu ike, “N’ezie, nwoke a so ya n’ihi na o bu onye Galili.” 60 Pita sirị, “Nwoke m, amaghi m ihe i na-ekwu maka ya?” Di ka o kpu okwu ahụ n’onu, oke okpa kwara akwa. 61 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi tughariri lee Pita anya. Pita chetakwara okwu Onyenwe anyi gwara ya nke bu, “Tupu oke okpa akwa akwa taa, i ga-agonari m ugboro atọ.” 62 Ma o puru n’ezi gaa bee akwa na mwute. 63 Ndi ahụ na-eche ya nche bidoro na-akwa ya emo na-etikwa ya ihe. 64 Ha jiri akwa kechie ya anya, si ya, “Buo amuma, onye tiri gi ihe?” 65 Ha kwukwara otutu okwu ojoo na nke mkpari megide ya. 66 Mgbe chi boru, nzuko ndi okenye na ndiisi nchujaja, na ndi ozizi iwu zukotara, a kpotakwara Jisọs n’ihu ha. 67 Ha na-ekwu, “O buru na i bu Kraist, gwa anyi.” O sirị ha, “O buru na m agwa unu, unu agaghị ekwe. 68 O burukwa na m ajuo unu ajuju, unu agaghị aza m. 69 Ma site ugbo a gawa, Nwa nke Mmadu ga-anodu ala n’aka nri nke ike Chineke.” 70 Ha niile sirị, “Gi onwe gi, i bu Okpara Chineke?” O sirị ha, “Unu kwuru na Abụ m.” 71 Mgbe ahụ ha sirị, “Gini mere anyi ji na-achọ onye akaebe ozọ? Anyi ejirila nti anyi nuru ya site n’onu ya.”

23 Mgbe ahụ, oha mmadu ahụ niile biliri duru ya gakwuru Pailat. 2 Ha malitere ibo ya ebubo na-asị, “Anyi choputara na nwoke a na-eduhie ndi obodo anyi niile, na-egbochikwa ha itụ utu isi nye Siza, ma na-ekwukwa na ya bu

Kraist, Eze.” 3 Ya mere Paillet juru ya si, “I bu na-eti mkpu n’oke olu ka a kpogide ya n’obe, eze ndi Juu?” 4 Q zara ya si, “Gi onwe gi kwuru n’ikpeazu olu iti mkpu ha kariri. 24 Ya mere otu a.” 4 Mgbe ahụ Paillet gwara ndiisi nchajaja Paillet kpebiri imere ha ihe ha chorọ. 25 Q na igwe mmadu ahụ, “O nweghi ihe ojoo obula hapuru nwoke a mere.” 5 Ma ha gara hapuru nwoke ahụ ha chorọ nke a tubara n’ulo m choputara nwoke a mere.” 5 Ma ha gara mkporo n’ihi ogbaaghara na igbu mmadu, ma n’ihu na-asi, “Q na-akpasu ogbaaghara n’ala ndi nyefee ha Jisos n’aka. 26 Di ka ha duu ya na-aga, Judia niile site n’ozizi ya. Q malitere na Galili, ha jidere Saimon onye Sirini bu onye si n’ime o biakwala ebe a ugbo a.” 6 Mgbe Paillet nuru otu obodo nta na-alobata; ha boro ya obe ahụ, nke a, o juru ma nwoke a o bu onye Galili? 7 manye ya ka o buru ya na-eso Jisos na-azu. 27 Mgbe o matara na o si n’ebe Herod na-achi, o igwe mmadu di ukwu soro ya tinyekwara umu nyere iwu ka e dugara ya Herod, onye nokwa na nwanji bu ndi tiri mkpu akwa ma ruokwara Jerusalem mgbe ahụ. 8 Obi toro Herod uto nke ya uju. 28 Ma Jisos tughariri si ha, “Umada ukwu, mgbe o huru Jisos n’ihi na o no na-acho Jerusalem, unu eberela m akwa, kama beerenu ihu ya anya n’oge di anya gara aga. Sitekwa onwe unu na umu unu. 29 N’ihi na oge na-abia n’akuko o nuru banyere ya, o lere anya na o mgbe unu ga-asi, ‘Ngosi na-adiri umu nwanji ga-arụ oru ebube ufodu. 9 Ya mere o juru ya aga, akpanwa ndi na-amughi nwa, na ara ndi otutu ajuju, ma o zaghi ya ihe obula. 10 Ndiisi na-enweghi onye nuru ha.’ 30 Mgbe ahụ, “ha nchajaja na ndi ozizi iwu guzo n’ebe ahụ gara ga-asi, ugwu ukwu niile, “Dakwasị anyi!” Sikwa, n’ihu bosie ya ebubo ike. 11 Emesia, Herod na ugwu nta, “Kpuchite anyi!” 31 Ya mere, o buru ndi agha ya jiri ya mee ihe ochi, ma kwaakwa na ha mee ohia otu a mgbe ahijia di ndu di na ya emo. Ha yikwasiri ya uwe mwada mara mma ya ginji ga-emekwanu mgbe o kporo nku?” 32 ma zighachikwara ya Paillet. 12 N’ubochi ahụ ka Ha dukwara mmadu abuo bu ndi ohi gaa igbu Herod na Paillet ghoro enyi, maka n’oge gara ha na ya. 33 Mgbe ha biarutere n’ebe a na-akpo Okpokoro Isi, ebe ahụ ka ha kpogidere ya n’obe ya na ndi ohi abuo ahụ. Otu n’aka nri ya nke ozo n’aka ekpe ya. 34 Jisos siriri, “Nna gbaghara ha n’ihi na ha amataghi ihe ha na-eme.” Ha ji ife nza kee uwe ya n’etiti onwe ha. 35 Ndi mmadu guzoro ebe ahụ na-ele anya, ka ndi ochichi ji ya na-eme ihe ochi, na-asi, “O zoputara ndi ozo, ya zoputanu onwe ya, ma o buru na o bu Kraist nke Chineke, bu Onye a hoputara.” 36 Ndi agha biakwara chia ya ochi. Ha nyere ya mmanya gbara uka, 37 ma na-asi, “O buru na i bu eze ndi Juu, zoputanu onwe gi.” 38 Ihe e dere n’elu isi obe ahụ bu: Onye a bu Eze ndi Juu. 39 Otu onye n’ime ndi ohi ahụ a kpogidekwara n’obe n’ebe ahụ kparikwara ya si, “O bughi gi bu Kraist? Zoputanu onwe gi ma zoputakwa anyi.” 40 Ma onye nke ozo a makwara ikpe onwu baara ya mba si, “I naghi atu Chineke egwu, i hughi na a mara gi ikpe di ka e si maa ya. 41 Anyi na-ata ahuhu kwesiri anyi, n’ihi na a na-ata anyi ahuhu n’ihi ihe anyi mere, ma nwoke a emeghi ihe ojoo obula.” 42 Mgbe ahụ o nwoke a emeghi ihe ojoo obula.” 42 Mgbe ahụ o si, “Jisos, chetakwa m mgbe i bara n’alaeze

gi.” 43 Ọ siri ya, “N’ezie a agwa m gi, taa, i ga-anonyere m na paradais.” 44 Mgbe ọ na-eru ihe di ka elekere iri na abụọ nke ehiehie, ọchịchiri gbachikotara n’ala ahụ niile ruo elekere atọ nke ehiehie. 45 N’ihi na anyanwụ kwusiri inye ihe ya. Akwa mgbochi di n’ulonso ukwu sitere n’elu gbawaa abụọ. 46 Jisọs tiri mkpu n’oke olu si, “Nna, n’aka gi ka m na-enyefe mmụọ m.” Mgbe o kwusiri nke a, o kubiri ume. 47 Mgbe ọchịagha na-achị otu narị ndi agha hụrụ ihe merenụ, o nyere Chineke otuto ma kwuokwa si, “N’ezie nwoke a bụ onye ezi omume.” 48 Mgbe igwe mmadụ niile gbakotara ilere anya hụrụ ihe mere, ha laghachiri n’ulọ ha na-eti aka n’obi. 49 Ma ndi niile maara onye ọ bụ, tinyekwara ụmụ nwanyị ndi soro ya si Galili bja, guzokwara n’ebe di anya na-ele ihe ndi a. 50 O nwere otu nwoke aha ya bụ Josef, onye so n’otu ndiisi ulọ nzuko. Ọ bụ ezigbo mmadụ na onye aka ya kwụ ọtọ. 51 Ọ kwadoghi mkpebi ha na omume ha. Onye sitere Arimatia, n’otu obodo ndi Juu, onye na-echere ọbibi nke alaeze Chineke. 52 Nwoke a gakwuru Paillet rịọọ ka e bunye ya ahụ Jisọs. 53 Ya mere, o budatara ya fuchie ya n’akwa ọcha linin, tinye ya n’ili e gwuru n’ogba nkume, nke a na-etinyebeghi mmadụ na mbụ. 54 Ọ bụ Ụbọchi Nkwadebe maka ụbọchi izuike nke na-abia nso. 55 Ndi nwanyị ahụ sitere Galili soro ya hụrụ ili ahụ, hụkwa otu e si nibe ahụ ya n’ime ya. 56 Emesịa ha laghachiri ga kwadoo mmanụ otite nke e tinyere ọtụtụ ụda. N’ụbọchi izuike ha zukwara ike di ka ọ di n’iwu.

24 N’ụbọchi mbụ nke izu ụka, n’ezigbo isi ụtụtụ, ha weere mmanụ otite ahụ ha tinyere ọtụtụ ụda nke ha kwadoro gawa n’ili ahụ. 2 Ha chọputara na e nupula nkume e ji dochie n’onyi ili ahụ. 3 Ma mgbe ha banyere n’ime ya, ha ahughị ahụ Onyenwe anyi Jisọs. 4 Di ka ha nọ na mgbagwoju anya banyere nke a, n’otu ntabi anya, ha hụrụ mmadụ abụọ yi uwe na-egbu ka amụma guzo ha nso. 5 Ha kpudoro ihu ha n’ala n’ihi oke egwu, ma mmadụ abụọ ahụ gwara ha, “Gini mere unu ji na-achọ onye di ndu n’etiti ndi nwurụ anwu? 6 Ọ nọkwaghị n’ebe a, o biliela n’onyi, chetakwanu

ihe ọ gwara unu mgbe unu na ya nọ na Galili si, 7 ‘A ghaghị inyefe Nwa nke Mmadụ n’aka ndi mmehie, a ga-akpogidekwa ya n’obe ma n’ubochi nke atọ ọ ga-esi n’onyi bilie.” 8 Mgbe ahụ ha chetara okwu ya. 9 Mgbe ha sitere n’ili ahụ loghachi, ha kọrọ mmadụ iri na otu ahụ na ndi ọzọ niile ihe ndi a. 10 Ọ bụ Meri Magdalin, na Joana, na Meri nne Jemis na ụmụ nwanyị ndi ọzọ so ha kọrọ ndi na-esi ụzọ ya ihe a. 11 Ma ha ekweghi ihe ha gwara ha, n’ihi na okwu ha di ha ka ọ bụ ihe efu. 12 Ma otu ọ di, Pita gbaara ọsọ ruo n’ili ahụ, hulata ala hụ ka akwa ozu ndi ahụ togbọrọ onwe ha; ọ lara na-atughari uche n’ime onwe ya ihe ihe ndi a putara. 13 N’otu ụbọchi ahụ, mmadụ abụọ n’ime ha gaje n’obodo nta a na-akpọ Emaus, nke di ihe ruru kilomita iri na abụọ site na Jerusalem. 14 Ha na-ekwurita n’etiti onwe ha banyere ihe niile mere. 15 Di ka ha na-ekwu na-akparita ụka banyere ihe ndi a, Jisọs n’onwe ya biara soro ha na-aga ije. 16 Ma e mechiri anya ha imata na ọ bụ ya. 17 Ọ siri ha, “Gini ka unu na-ekwurita n’etiti onwe unu di ka unu na-aga n’uzọ.” Ha kwusiri ebe ahụ, gbaruo ihu ha. 18 Otu onye n’ime ha a na-akpọ Kleopas, siri ya, “I bụ onye ọbia na Jerusalem nke mere na i maghi ihe mere n’ime ya n’ubochi ndi a?” 19 Ọ siri ha, “Gini bụ ihe mere?” Ha siri ya, “Banyere Jisọs onye Nazaret! Ọ bụ onye amuma burukwa onye di ike, ma n’okwu ma n’omume n’ihu Chineke na mmadụ niile. 20 Na otu ndiisi nchuaa na ndi ọchichi anyi nyefere ya ka a maa ya ikpe onwu, ma kpogbukwaa ya n’obe. 21 Anyi nwererịi olileanya na ọ bụ ya ga-agbaputa Izrel. Nke ka nke, taa mere ya abali atọ kemgbe ihe ndi a mere. 22 Tụkwasi ihe ndi a, ụfodu ụmụ nwanyị anyi mere ka anyi nwee ihe itunanya. Ha gara n’ili ahụ n’isi ụtụtụ a. 23 Ma ha ahughị ahụ ya. Ha biara koro anyi na ha hụrụ ọhụ nke ndi mmụọ ozi, bụ ndi gwara ha na ọ di ndu. 24 Ya mere ụfodu n’ime ndi otu anyi gara n’ili ahụ chọputa na ihe niile ụmụ nwanyị a kwuru mere otu ahụ ha siri kwuo ya. Ma ha ahukwaghị ya.” 25 Ọ siri ha, “Unu bụ nnọọ ndi nzuzu! Leenụ ka o si siere unu ike ikwere ihe niile ndi amuma kwuru. 26 Ọ bụ na o kwesighi ka Kraist taa ahụhụ ndi a tupu ọ banye

n'ebube ya?" 27 Ya mere, ọ kọwara ha ihe e dere n'akwukwọ nsọ banyere ya onwe ya malite na nke Mosis ruo na ndị amụma niile. 28 Mgbe ha na-eru obodo nta ahụ ha na-aga, o mere dị ka ọ na-aga n'ihu na njem ya. 29 Ma ha rịọ ya n'ebe ọ dị ukwu si, "Nonyerenụ anyị n'ihu na chi ebidola iji, ụbọchị agamiekwala ugbu a." N'ihu ya ọ banyere iga nonyere ha. 30 Mgbe ya na ha nọdurụ na tebul iri nri, o were achịcha, kelee Chineke ekele, nyawaa ya were ya nye ha. 31 Mgbe ahụ, e meghere anya ha, ha amata onye ọ bụ, ha ahụkwaghị ya anya ọzọ. 32 Mgbe ahụ, ha gwara onwe ha si, "Ọ bụ na ọ dighị ka ọkụ ọ na-enwu n'obi anyị mgbe anyị na ya nọ n'ụzọ, ya na-ekpughere anyị akwukwọ nsọ?" 33 Ha biliri ngwangwa laghachi Jerusalem. Ebe ahụ, ha hụrụ mmadụ iri na otu ahụ na ndị so ha ka ha nọkọtara n'otu ebe, 34 na-asị, "Ọ bụ eziokwu, Onyenwe anyị ebiliela, o gosila Saimon onwe ya." 35 Mgbe ahụ, ha kọrọ ha ihe mere n'ụzọ, ya na otu ha siri mata ya mgbe ọ nyawara achịcha. 36 Mgbe ha ka na-ekwu banyere nke a, ya onwe ya guzooro n'etiti ha si ha, "Udo dịrị unu." 37 Oke egwu tūrụ ha, obi lọkwara ha mmiri n'ihu na ha chere na ha ahụla mmụọ. 38 Ma ọ sịrị ha, "Gịnị mere ụjọ ji atụ unu, gịnị mere unu ji nwee obi abụọ? 39 Leenụ m anya n'aka na n'ụkwụ. Ọ bụ mụ onwe m! Metunụ m aka ka unu hụrụ, n'ihu na mmụọ adighị enwe anụ ahụ na ọkpụkpụ dị ka unu hụrụ m nwere." 40 Mgbe o kwuchara nke a, o gosiri ha aka ya na ụkwụ ya. 41 Ma dị ka o siiri ha ike ikwere n'ihu ọhụ na oke mgbagwoju anya, ọ sịrị ha, "Ọ dị ihe oriri unu nwere ebe a?" 42 Ha nyere ya otu ntakịrị azụ a mịkpọrọ amịkpọ. 43 Ma ọ naara ya rie ya n'ihu ha. 44 Mgbe ahụ, ọ sịrị ha, "Okwu ndị a ka m gwara unu mgbe mụ na unu nọ, na ihe niile e dere n'ihu Mosis na ndị Amụma na n'Abụ Ọma banyere m ga-emezucha." 45 Mgbe ahụ, o meghere akonuche ha ka ha ghọta akwukwọ nsọ. 46 Ọ sịrị ha, "Nke a bụ ihe e dere na, Kraịst ahụ ga-ahụ ahụhụ ma sitekwa n'ọnụwụ bilien'ụbọchị nke atọ. 47 Na a ga-ekwusa nchegharị na mgbaghara mmehie site n'aha ya nye mba niile, malite na Jerusalem. 48 Unu bụ ndị akaebe nke ihe ndị a. 49 Ma lee,

Jon

1 Na mbụ okwu ahụ ịrị, okwu ahụ na Chineke nọ, okwu ahụ bụkwa Chineke. **2** Ya na Chineke nọ site na mbụ. **3** E sitere na ya kee ihe niile, ọ dighịkwa ihe ọbụla e kere eke nke a na-ekeghị site na ya. **4** N'ime ya ka ndụ ịrị, ndụ ahụ bụkwa ihè nye mmadụ niile, **5** ihè ahụ na-enwu n'ime ọchịchiri, ma ọchịchiri ahụ emenyughị ya. **6** Ọ dị otu nwoke Chineke zitere, aha ya bụ Jon. **7** Ọ bịaara dị ka onye akaebe igba ama banyere ihè ahụ, ka mmadụ niile site n'aka ya kwere. **8** Ya onwe ya abughị ihè ahụ, ọ bịaara naanị igba akaebe banyere ihè ahụ. **9** Ezi ihè ahụ nke na-enye mmadụ ọbụla ihè na-abia n'ime uwa. **10** Ọ bịaara n'ụwa, ma uwa bụ ihe e kere site n'aka ya, ma uwa amataghị onye ọ bụ. **11** Ọ biakwutere ihe ndị ahụ bụ ndị nke ya, ma ndị ahụ bụ ndị nke ya anabataghị ya. **12** Ma ndị ahụ niile nabatara ya, ndị ahụ niile kweere n'aha ya ka o nyere ike ighọ ụmụ Chineke. **13** Ụmụ a na-amughị site n'ọbara, ma ọbụ site na mkpebi nke anụ ahụ, ma ọ bụkwanụ mkpebi nke mmadụ, kama site na Chineke. **14** Okwu ahụ ghọrọ anụ ahụ birikwa n'etiti anyị. Anyị ahụla ebube ya, ebube nke onye naanị ya bụ Ọkpara Nna mụrụ, onye si n'ebe Nna nọ bịa, onye jupụtara n'amara na eziokwu. **15** Jon gbara ama banyere ya mgbe ọ na-eti mkpu na-asị, "Onye a bụ onye ahụ m kwuru banyere ya, 'Onye na-abia m n'azụ di ukwu kariya m, n'ihì na o bukwa m ụzọ ịrị.'" **16** Site n'ịba ụba nke amara ya, anyị niile anatala amara a tụtwasịrị n'amara. **17** N'ihì na e nyere iwu site n'aka Mosis, ma amara na eziokwu bịaara site n'aka Jisọs Kraịst. **18** Ọ dibeghị onye ọbụla hụrụla Chineke, ma Chineke, onye naanị ya bụ Ọkpara Nna mụrụ. Onye ya na Nna di na mma, emeela ka anyị mata ya. **19** Nke a bụ igba ama Jon mgbe ndị ndu ndi Juu nọ na Jerusalem zipurụ ndi nchụaja na ndi Livayi ka ha bịa jụọ ya onye ọ bụ? **20** O mechighi onu ya, kama o kwuputara si, "Abughị m Kraịst ahụ." **21** Mgbe ahụ ha juru ya si, "Ị bụkwanu onye? Ị bụ Ịlaija?" Ọ zara si ha, "Abughị m ya." "Ị bụ Onye amuma ahụ?" "Mba." **22** Ha siiri ya, "Ị bụ onye? Nye anyị ọsịsa anyị ga-eweghachiri ndi

zitere anyi. Gini ka i kwuru banyere onwe gi?" **23** Ọ siiri, dika Aizaya onye amuma kwuru, "Abu m onye na-eti mkpu n'ime ozara, 'Meenu ka uzọ Onyenwe anyi guzozie.'" **24** Ma ndi Farisii ahụ ezitere **25** juru ya, si, "Gini mere i ji na-eme baptizim ọ buru na i bughị Kraịst maobu Ịlaija, maobu onye amuma ahụ?" **26** Jon zara ha si, "Eji m mmiri na-eme baptizim, ma ọ di otu onye nọ n'etiti unu nke unu na-amaghi. **27** Onye ahụ nke na-abia n'azụ m, onye m na-erughi itopu eriri akpukpokwu ya." **28** Ihe a mere na Betani n'ofe osimiri Jordan bu ebe Jon nọ na-eme baptizim. **29** N'echi ya, ọ huru ka Jisọs na-abiakwute ya si, "Leekwa, Nwa Aturu Chineke, onye na-ebupu mmehie uwa. **30** Ọ bụ onye a ka m kwuru okwu ya mgbe ahụ m siiri, 'otu nwoke na-abia n'azụ m, onye di ukwu kariya m, n'ihì na o bukwa m ụzọ ịrị.'" **31** Mụ onwe m amataghị ya, ma a bịaara m were mmiri na-eme baptizim n'ihì nke a, ka e kpughee ya nye ndi Izrel." **32** Mgbe ahụ Jon gbara ama a si, "Ahuru m ka Mmụọ Nsọ sitere n'eluigwe ridata di ka nduru, nokwasị ya. **33** Mụ onwe m amabughị ya, ma onye ahụ zitere m ka m jiri mmiri mee baptizim kwuru, 'Onye ahụ i ga-ahụ, onye Mmụọ Nsọ ga-ebekwasị, ma nọgidekwa, ọ bụ ya ga-eji Mmụọ Nsọ mee baptizim.'" **34** Mụ onwe m ahụla ya, na-agbakwa ama na onye a bụ Ọkpara Chineke." **35** N'echi ya, Jon na mmadụ abuo ndi na-eso ụzọ ya guzoro n'ebe ahụ ozo. **36** Mgbe ọ huru Jisọs ka ọ na-agafe, ọ siiri, "Leenu, Nwa Aturu Chineke." **37** Mgbe mmadụ abuo ahụ na-eso ụzọ ya nuru nke a, ha tughariri soro Jisọs. **38** Mgbe Jisọs tughariri hụ ka ha na-eso ya, ọ siiri ha, "Gini ka unu choro?" Ha siiri ya, "Rabbi" (nke putara "Onye ozizi"), "olee ebe i bi?" **39** Ọ siiri ha, "Bianu, unu ga-ahụ." Ha sooro ya ga hụ ebe ọ na-anọ. Ha nonyekwara ya ubochi ahụ niile. Ọ bụ n'ihè di ka elekere anọ nke mgbede. **40** Otu n'ime mmadụ abuo ahụ nuru ihe Jon kwuru, nke sooro ya bụ Andru nwanne Saimon Pita. **41** Ihe mbu o mere bu ichota Saimon nwanne ya si ya, "Anyi achotala Mezaya ahụ" (onye a na-akpokwa Kraịst). **42** Ọ kpọtara ya Jisọs. O lere ya anya si, "Ị bụ Saimon nwa Jon. A ga-akpo gi Sefas" (nke nsughari ya, putara Pita). **43** N'echi

ya, o kpebiri ịga Galili. Mgbe ọ hụrụ Filip, ọ sịrị ya, “Soro m.” **44** Filip bụ onye obodo Betsaida dị ka Andru na Pita. **45** Filip chọtara Nataniel sị ya, “Anyị achọtala onye ahụ Mosis dere banyere ya na n’iwu, onye ndị amụma dekwara banyere ya, Jisọs onye Nazaret, nwa Josef.” **46** Nataniel sịrị ya, “Ihe ọma ọbụla ọ pụtara i si na Nazaret pụta?” Ma Filip sịrị ya, “Bịa ka ị hụrụ.” **47** Mgbe Jisọs hụrụ ka Nataniel na-abiaru ya nso, o kwuru sị, “Leenụ ezi nwa afọ Izrel onye aghugho na-adighi n’ime ya.” **48** Nataniel sịrị ya, “Olee otu i si mata onye m bụ?” Jisọs sịrị ya, “Tupu Filip akpọ gi, ahụlarị m gi ka ị nọ n’okpuru osisi fiig.” **49** Mgbe ahụ, Nataniel zagbachiri, “Onye ozizi, ị bụ Ọkpara Chineke; ị bụ eze Izrel.” **50** Jisọs zara sị ya, “I kwere n’ihi na agwara m gi na ahụrụ m gi n’okpuru osisi fiig? Ị ga-ahụ ihe dị ukwu karịa nke a.” **51** Ọ sịkwara ya, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, unu ga-ahụ eluigwe ka o meghere hụkwana ndị mmụọ ozi Chineke ka ha na-arịgokwuru, ma na-arịdakwuru Nwa nke Mmadụ.”

2 N’ubochi nke atọ, o nwere mmemme agbamakwụkwọ na Kena nke Galili, nne Jisọs biakwara ebe ahụ. **2** A kpọkwara Jisọs na ndị na-eso ụzọ ya oku na mmemme agbamakwụkwọ a. **3** Mgbe mmanya ha gwurụ, nne Jisọs sịrị ya, “Ha enweghị mmanya.” **4** Jisọs sịrị ya, “Nwanyị, gịnị gbasara mụ na gi na nke a? Oge awa m erubeghị.” **5** Nne ya gwara ndị na-eje ozi, “Ihe ọbụla ọ gwara unu, meenụ ya.” **6** A dọbara ite mmiri nkume isii buru ibu n’akụkụ ebe ahụ, nke a na-eji agbanye mmiri ndi Juu na-eji asachasi onwe ha ma ha chọọ ikpe ekpere. Otu n’ime ha na-eri ihe di ka galọonụ iri abụọ ma ihe ruru iri atọ. **7** Jisọs gwara ha, “Gbajuo n’ite ndi a mmiri.” Ya mere, ha gbajuputara ha mmiri. **8** Mgbe ahụ, ọ gwara ha, “Ugbu a, gbaputanụ ụfọdụ bugara onyeisi oche.” Ha mekwara nke a. **9** Mgbe ahụ onyeisi oche ahụ deturụ mmiri ahụ e mere ka ọ ghọọ mmanya ọnụ. Ọ mataghị ebe o siri pụta (ma ndi na-eje ozi, ndi kutere mmiri ahụ matara), onyeisi oche ahụ kpọputara onye ahụ na-alụ nwunye ọhụrụ iche **10** sị ya, “N’oge mmemme ọbụla, a na-ebu ụzọ buputa mmanya di uto, ma buputakwa nke na-adighi

uto n’ikpeazu, mgbe ndi mmadu nujuchara afo, ma i chebere mmanya di uto buputa ya ugbu a.” **11** Nke a bu mmalite ihe ama Jisọs mere na Kena nke Galili, o sitere na nke a kpughee ebube ya, ndi na-eso ụzọ ya kwenyekwara na ya. **12** Mgbe nke a gasiri, ọ gara Kapanom, ya na nne ya na umunne ya, nakwa ndi na-eso ụzọ ya. Ha noro ubochi ole na ole n’ebe ahụ. **13** Mgbe mmemme oriri Ngabiga nke ndi Juu na-abiaru nso, Jisọs gara Jerusalem. **14** N’ime ulonso ukwu, ọ huri ndi na-ere ehi, na aturu na nduru. Hukwa ndi noduru na tebul na-agbanwe ego. **15** Ya mere, o jiri eriri mere utari chupusia ndi niile no na-ere ahia n’ulonso ukwu ahụ, tinyekwara ehi na aturu ha. Ọ kwafusiri mkpuru ego ndi ahụ na agbanwe ego, kpughariakwa tebul ha ihu. **16** Ọ siri ndi ahụ na-ere nduru, “Wepunụ ihe ndi a n’ebe a. Kwusinụ ime ulọ Nna m ka ọ buru ebe a na-azu ahia.” **17** Ndi na-eso ụzọ ya chetara na e dere ya ri n’akwukwo nso, “Ihe banyere ulọ gi na-anu m oku n’obi.” **18** Ma ndi Juu siri ya, “Olee ihe iribama i puru igosi anyi na ikike i ji eme ihe ndi a.” **19** Jisọs zara si, “Kwatuonụ ulonso ukwu a, aga m ewughachikwa ya n’abali atọ.” **20** Ndi Juu kwuru, “Ulonso ukwu a were anyi iri afọ anọ na isii iru ya, i ga-ewughachi ya n’abali atọ?” **21** Ma ulonso o kwuru maka ya bu ahụ ya. **22** Ndi na-eso ụzọ ya chetara okwu ya a mgbe o siri n’onwu bilie. Mgbe ahukwa, ha kweere akwukwo nso ya na okwu niile Jisọs kwuru. **23** Mgbe o no na Jerusalem n’oge Mmemme Ngabiga, otutu mmadu huri ihe iribama o mere kweere na ya. **24** Ma Jisọs atukwasighi ha obi n’ihi na o matara mmadu niile nke oma. **25** Ọ dighi ya mkpa ka onye obula gbaa akaebe banyere umu mmadu, n’ihi na ya onwe ya maara ihe di n’ime mmadu.

3 O nwere otu nwoke onyeisi ndi Juu nke so n’otu ndi Farisii aha ya bu Nikodimos. **2** Ọ biakwutere ya n’abali si ya, “Onye ozizi, anyi maara na i bu onye ozizi sitere na Chineke, n’ihi na o nweghi onye obula puru iru ọrụ ebube di otu a ma ọ buru na Chineke anonyereghị ya.” **3** Jisọs zara si ya, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, ọ buru na amughị mmadu ọzọ, ọ pughị ihu alaeze Chineke anya.” **4** Nikodimos siri ya, “Olee otu a

ga-esi mugharĩa mmadụ mgbe o mere okenye? 5 Ma Ọ ga-aba n'afọ nne ya nke ugboro abụọ?" 5 Ma Jisọs sịrị, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, ọ bụrụ na amụghị mmadụ site na mmiri na Mmụọ Nsọ, o nweghị ike ịba n'alaeze Chineke. 6 Ihe e si n'anụ ahụ mụọ bụ anụ ahụ, ma ihe a mụrụ site na Mmụọ bụ mmụọ. 7 Ya ejula gị anya na m sịrị gị, 'Agaghị ịmụ unu ọzọ.' 8 Ifufe na-eke n'ebe ọbụla masịrị ya. I nwere ike nụ ụzụ ya ma ịmataghị ebe o si abịa ma ọbụ ebe ọ na-aga. Otu a ka ọ dīkwara onye ọbụla a mụrụ site na Mmụọ." 9 Jōn zagħachiri sị, "Ihe mmadụ nwere ike ịnata bụ naanị ihe ahụ e nyere ya site n'eluigwe. 28 Unu onwe unu ga-agbara m akaebe na m sịrị, na abụghị m Kraist ahụ, kama e zitere m ka m buru ụzọ bịa. 29 Nwanyị a na-alụ ọhụrụ bụ nke di ya. Enyi onye na-alụ nwunye ọhụrụ na-eche ma na-egekwa ntị ịnụ olu ya, ọrụ na-ejuputakwa ya obi mgbe ọ nūrụ olu onye ahụ na-alụ nwunye ọhụrụ. Ya mere, ọrụ m e zuola oke ugbo a. 30 Ọ ghaghị ịdi elu, ma mụ onwe m aghaghị ịdīkwa ala. 31 "Onye ahụ si n'elu bịa di elu karịa ihe niile, onye ahụ si n'ụwa bụkwa nke ụwa ma na-ekwukwa okwu di ka onye si n'ụwa. Onye ahụ si n'eluigwe di elu karịa ihe niile. 32 Ọ na-agba ama banyere ihe ọ hūrụ nakwa nke ọ nūrụ, ma o nweghị onye na-anabata ama ya. 33 Onye ọbụla nabatara akaebe ya ji nke a mere akara, na Chineke bụ eziokwu. 34 N'ih na onye Chineke zitere na-ekwu okwu Chineke. N'ih na ọ na-enye Mmụọ ya n'uju. 35 Nna hūrụ Ọkpara ya n'anya, o tinyekwala ihe niile n'aka ya. 36 Onye ọbụla kwere n'Ọkpara ahụ nwere ndụ ebighị ebi, ma onye ọbụla juru Ọkpara ahụ agaghị ahụ ndụ n'ih na iwe Chineke ga-adiri ya." (aiōnios g166)

17 N'ih na Chineke eziteghị Ọkpara ya n'ụwa ka o maa ụwa ikpe, kama ka e site n'aka ya zoputa ụwa. 18 Ikpe amaghị onye ọbụla kwere na ya, ma onye ọbụla na-ekweghị aghoqlarị onye ikpe mara, n'ih na o kweghị n'aha Ọkpara Chineke mūrụ naanị ya. 19 Nke a bụ mkpebi ikpe ahụ; na Ịhè abjala n'ụwa, ma umu mmadụ hūrụ ọchichiri n'anya kama Ịhè ahụ, n'ih na ọrụ ha joro njo. 20 N'ih na onye ọbụla na-eme ihe ọjọ kpọrọ Ịhè ahụ asi, ọ dighị abiakwute Ịhè ahụ, ka a ghara ime ka ọrụ ya pụta Ịhè. 21 Ma ndi na-ebi ndụ n'ezio kwu na-abiakwute Ịhè ahụ, ka e nwee ike huta ya nke oma, na ihe niile ha na-eme sitere na ike Chineke. 22 Emesia, Jisọs na ndi na-eso ụzọ ya banyere n'ime obodo Judia, ebe ọ noturu nwa oge, meekwa baptizim. 23 N'otu aka ahụ, Jōn

nokwa n'onu mmiri Enon di nso na Salim na-eme baptizim n'ih na mmiri buru ibu n'ebe ahụ, ndi mmadụ gakwara n'ihu na-abiakwute ya, ọ na-emekwa ha baptizim. 24 E tinyebeghi Jōn n'ulo mkporo mgbe ahụ. 25 N'oge a, irurita ụka malitere n'etiti ndi na-eso ụzọ Jōn na otu onye Juu banyere mmemme ịdi ọcha. 26 Ha biakwutere Jōn sị ya, "Onye ozizi, onye ahụ i gbara ama banyere ya nọ n'ofe Jōdan na-eme baptizim, mmadụ niile na-agakwukwara ya." 27 Jōn zagħachiri sị, "Ihe mmadụ nwere ike ịnata bụ naanị ihe ahụ e nyere ya site n'eluigwe. 28 Unu onwe unu ga-agbara m akaebe na m sịrị, na abụghị m Kraist ahụ, kama e zitere m ka m buru ụzọ bịa. 29 Nwanyị a na-alụ ọhụrụ bụ nke di ya. Enyi onye na-alụ nwunye ọhụrụ na-eche ma na-egekwa ntị ịnụ olu ya, ọrụ na-ejuputakwa ya obi mgbe ọ nūrụ olu onye ahụ na-alụ nwunye ọhụrụ. Ya mere, ọrụ m e zuola oke ugbo a. 30 Ọ ghaghị ịdi elu, ma mụ onwe m aghaghị ịdīkwa ala. 31 "Onye ahụ si n'elu bịa di elu karịa ihe niile, onye ahụ si n'ụwa bụkwa nke ụwa ma na-ekwukwa okwu di ka onye si n'ụwa. Onye ahụ si n'eluigwe di elu karịa ihe niile. 32 Ọ na-agba ama banyere ihe ọ hūrụ nakwa nke ọ nūrụ, ma o nweghị onye na-anabata ama ya. 33 Onye ọbụla nabatara akaebe ya ji nke a mere akara, na Chineke bụ eziokwu. 34 N'ih na onye Chineke zitere na-ekwu okwu Chineke. N'ih na ọ na-enye Mmụọ ya n'uju. 35 Nna hūrụ Ọkpara ya n'anya, o tinyekwala ihe niile n'aka ya. 36 Onye ọbụla kwere n'Ọkpara ahụ nwere ndụ ebighị ebi, ma onye ọbụla juru Ọkpara ahụ agaghị ahụ ndụ n'ih na iwe Chineke ga-adiri ya." (aiōnios g166)

4 Ugbo a, Jisọs matara na ndi Farisii anula na ọ na-eme ka otutu mmadụ buru ndi na-eso ụzọ ya na-emekwa baptizim karia Jōn. 2 Ma ọ bụkwaghị Jisọs na onwe ya na-eme baptizim kama ọ bụ ndi na-eso ụzọ ya mere ha baptizim. 3 Ọ hapuru Judia laghachi azu na Galili. 4 Ma ọ ga-esite n'etiti Sameria gafee. 5 Ya mere, ọ batara n'otu obodo nta di na Sameria a na-akpo Saika, n'akuku ala ahụ Jekob nyere Josef nwa ya nwoke. 6 Olulu mmiri Jekob di n'ebe ahụ, ma ebe ọ bụ na ike gwuru Jisọs n'ije ya, ọ noturu

ala n'akukū olulu mmiri ahụ. Ọ bụ ihe dị ka oge ehihie. 7 Otu nwanị onye Sameria b́ara ịdoro mmiri, Jisọs siri ya, "Nyetu m mmiri ka m n'ụọ." 8 (Ndi na-eso ụzọ ya abaala n'ime obodo iga zuta nri.) 9 Nwanị ahụ siri ya, "Olee otu gi bu onye Juu si ariọ m bu nwanị Sameria mmiri ka i n'ụọ?" (N'ih i na ndi Juu na ndi Sameria anaghi emekorita ihe obula.) 10 Jisọs zara si, "Ọ buri na i matara onyinye Chineke, na onye ahụ na-ariọ gi mmiri, i gaara ariọ ya, ọ gakwara enye gi mmiri nke ndu." 11 Nwanị ahụ siri ya, "Nna anyi ukwu, o nweghi ihe obula i ji i ga-eji doro mmiri, olulu a dikwa omimi. Oleekwanu ebe i ga-eweta mmiri ndu a. 12 Ọ bu na i ka nna nna anyi Jekob ukwu, onye gwuuru anyi olulu mmiri a? Ya onwe ya na umu ya na igwe ehi na aturu ya nukwara mmiri sitere na ya?" 13 Jisọs zara si, "Onye obula nuru mmiri a, akpiri ga-akpo ya nku ozo. 14 Ma onye obula ga-anu mmiri ahụ m nyere ya, akpiri agaghi akpokwa ya nku ozo. N'ezikwu, mmiri ahụ m nyere ya ga-aghorọ ya isi iyi nke na-asoputara ya ndu ebighi ebi." (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Mgbe ahụ nwanị ahụ siri ya, "Onyenwe anyi nye m mmiri a, ka akpiri ghara ikpo m nku ozo, ka m gharakwa idi na-abia ebe a idoro mmiri." 16 Ọ gwara ya si, "Gaa kpota di gi ma loghachi." 17 Nwanị ahụ zagbachiri ya si, "Enweghi m di." Jisọs siri ya, "I kwuru ezikwu mgbe i siri na i nweghi di. 18 I nweela di ise, ma nwoke gi na ya bi ugbu a abughi di gi. Ihe kwuru bu nnoo ezikwu." 19 Nwanị ahụ siri ya "Nna anyi ukwu, ahuru m na i bu onye amuma. 20 Nna nna anyi ha fere ofufe n'ugwu a, ma unu na-ekwu n'ebe ndi mmadu ga-eferiri ofufe bu naani na Jerusalem." 21 Jisọs siri ya, "Nwanị kwere okwu m, oge na-abia mgbe i na-agaghi akpo isiala nye Nna, maobu n'ugwu a ma ọ bukwanu na Jerusalem. 22 Unu na-eke ihe unu na-amaghi ma anyi na-eke ihe anyi matara, n'ih i na nzoputa sitere n'aka ndi Juu. 23 Ma oge na-abia, ugbu a ọ biala, mgbe ndi na-eke Nna ahụ n'ezikwu ga-eke ya n'ime mmuo na n'ezikwu. N'ih i na ọ bu ndi di otu a ka Nna chorọ ka ha na-eke ya. 24 Chineke bu mmuo ndi niile na-eke ya ga-eferiri ya n'ime mmuo na ezikwu." 25 Nwanị ahụ siri ya, "Amaara m na Mezaya" (onye a na-akpo Kraist) "na-abia. Mgbe ọ b́ara, ọ ga-akowaziri anyi ihe niile." 26 Jisọs siri ya, "Mu, onye na-agwa gi okwu, abu m ya." 27 N'oge ahụ ndi na-eso ụzọ ya loghachitara. Ọ gbagwojukwara ha anya nke ukwu ihu na ya na nwanị na-ekwurita okwu. Ma o nweghi onye n'ime ha juru nwanị ahụ si, "Gini ka i chorọ?" ma ọ bukwanu, "Gini kpata gi na ya ji na-ekwurita okwu?" 28 Mgbe ahụ, nwanị ahụ hapuru ite mmiri ya laghachi n'ime obodo ga gwa ndi mmadu, 29 "Bianu lee otu nwoke onye gwara m ihe niile m merela. Ọ ga-abu na ọ bu ya bu Kraist ahụ?" 30 Ha sitere n'obodo ahụ gbaputasi soro ụzọ ahụ, ka ha gakwuru ya. 31 Ma otu ọ di, ndi na-eso ụzọ ya rioro ya si, "Onye ozizi rienu nri." 32 Ma ọ siri ha, "Enwere m nri m na-eri nke unu na-amaghi maka ya." 33 Mgbe ahụ ndi na-eso ụzọ ya siritara onwe ha, "Ọ ga-abu na o nwere onye butere ya nri?" 34 Jisọs siri ha, "Nri m bu ime uche onye ahụ zitere m nakwa irucha oru ya. 35 Unu na-asi, 'o fodugh i onwa ano ka igho mkpuru n'ubi ruo?' Ma ana m agwa unu, megheenu anya unu lee ubi ahụ, ha achala maka oghughu. 36 Ọ buladi ugbu a, onye na-agho mkpuru na-anata ugwo oru, ọ na-achikota mkpuru ahụ maka ndu ebighi ebi, ka onye ghara mkpuru na onye ghorọ ya nwee ike inurikota onu. (aiōnios g166) 37 Ya mere okwu ahụ nke na-asi, 'Otu onye na-agha mkpuru, onye ozo na-aghokwa ya bu ezikwu.' 38 E zigara m unu ka unu gaa ghota ihe unu na-arughi oru maka ya. Ndi ozo ruru oru a, ma unu ewe uru di n'oru ha." 39 Otutu ndi obodo Sameria kweere na ya n'ih i ama ahụ nwanị ahụ gbara, "Ọ gwara m ihe niile m mere." 40 Ya mere mgbe ndi Sameria bjakwutere ya, ha rioro ya ka ọ nonyeturu ha, ọ nonyekwaara ha ubochi abuo. 41 Otutu ndi ozo kwerekwara na ya n'ih i okwu ya. 42 Ha gwara nwanị ahụ, "Ihe anyi jiri kwere ugbu a abughi ihe i kwuru, kama ọ bu n'ih i na anyi onwe anyi anula olu ya, matakwa na onye a bu Onye nzoputa nke uwa n'ezikwu." 43 Mgbe ubochi abuo ahụ gasiri, ọ hapuru ebe ahụ gawa Galili. 44 (Jisọs n'onwe ya ekwuola na onye amuma anaghi enwe ugwu n'obodo ya.) 45

Mgbe ọ bjaruru Galili, ndi Galili nabatara ya ebe ha onwe ha gara mmemme na Jerusalem, ma hukwa otutu ọrụ ebube ọ ruru n'oge mmemme ahụ. **46** Ozo kwa, ọ bjaruru Kena nke Galili bu ebe ahụ o mere mmiri ka ọ ghoo mmanya. E nwekwara otu onye na-aru ọrụ n'uloeze nọ n'ebe ahụ, nke ahụ na-adighi nwa ya nwoke ike na Kapanom. **47** Mgbe ọ nuru na Jisọs esitela na Judia bjarute na Galili, o jekwuuru ya rịọ ya ka ọ bia gwoo nwa ya, n'ihia na ọ nọ n'onu onwu. **48** Jisọs siri ya, "O buru na unu ahughi ọrụ ebube na ihe iribama, unu agaghị ekwe ma ọli." **49** Onye a na-aru ọrụ n'uloeze siri ya, "Nna m ukwu, biko bia tupu nwa m a nwuo." **50** Jisọs siri ya, "Laa, nwa gi nwoke ga-adị ndu." Nwoke ahụ kweere n'ihe Jisọs kwuru laa. **51** Mgbe ọ ka nọ n'uzo, ndi ohu ya zutere ya koro ya na ahụ adila nwa ya nwoke mma. **52** Mgbe ọ juru ha oge nwa ya jiri gbakee, ha siri ya, "Oke ahụ oku ahụ kwusiri ya unyaahụ n'elekere mbu nke ehie." **53** Nwoke ahụ ghotara na ọ bu kpomkwem n'oge awa ahụ Jisọs gwara ya, "Nwa gi nwoke ga-adị ndu." Ya mere ya na ezinaulo ya niile kwenyere. **54** Nke a bu ihe iribama nke abuo Jisọs ruru na Galili mgbe o siri Judia bia.

5 Mgbe nke a gasiri, otu mmemme ndi Juu ruru, Jisọs agaa Jerusalem. **2** Ma otu odo mmiri nta di n'ime Jerusalem n'akuku Onu uzo ama Aturu. Aha odo mmiri ahụ n'asusu Hibru bu Betsaida, nke nwere mgbe onu uzo ise. **3** N'ime ya ka igwe ndi ahụ na-esighi ike na-edina; ndi isi, ndi ngwuro, na ndi akuku ahụ ha kponwuru akponwu, ha na-eche mgbe mmiri ahụ ga-enughari. **4** N'ihia na mmuo ozi Onyenwe anyi na-agbadata site na mgbe ruo na mgbe gbaruo mmiri ahụ. Onye ọria obula buru uzo daba n'ime mmiri ahụ ma a gbaruo ya, ka a na-agwo ihe obula bu ọria ya. **5** Otu nwoke nọ n'ebe ahụ bu onye nora n'oria iri afọ ato na asato. **6** Mgbe Jisọs huru ya, matakwa na ọ nora n'onodu a ogologo oge, ọ juru ya si, "I chorọ ka a gwoo gi ọria?" **7** Onye ọria ahụ zara, "Nna m ukwu, enweghi m onye obula ga-enyere m aka kuba m n'ime odo mmiri a ma a gbaruo ya, mgbe o bua m chorọ ka m danye, onye ozo na-eburu m uzo danye." **8** Jisọs gwara ya, "Bilie,

chilie ute gi jegharja." **9** N'otu oge ahụ, ahụ diri nwoke ahụ mma, ọ chiri ute ya, malite ijeghari. Ihe a mere n'ubochi izuike. **10** Ma ndi Juu gwara nwoke ahụ a gworo ọria, "Taa bu ubochi izuike, o megidere iwu na i ga-ebu ute gi." **11** Ma ọ zaghachiri ha, "Nwoke ahụ mere ka ahụ di m mma siri m, 'Chilie ute gi laa.'" **12** Ha juru ya, "Onye bu onye ahụ gwara gi ka i chilie ya laa?" **13** Ma nwoke ahụ a gworo amataghi onye ọ bu n'ihia na Jisọs zoro onwe ya banye n'etiti igwe mmadu. **14** Emesia, Jisọs huru ya n'ime ulonso ukwu si ya, "Lee, e mela ka ahụ di gi mma, emehiekwa ozo ka nke di njo kari nke a hapu ibiakwasị gi." **15** Nwoke a siri n'ebe ahụ puo gaa gwa ndi Juu na ọ bu Jisọs gworo ya. **16** Ya mere, n'ihia na Jisọs na-eme ihe ndi a n'ubochi izuike, ndi Juu malitere isogbu ya. **17** Jisọs siri ha, "Nna m na-aru ọrụ mgbe niile ruo ugbo a, mu onwe m kwa, ana m aru ọrụ." **18** N'ihia nke a, ndi Juu choriri ike igbu ya. Ọ bughi naani na o mebiri ubochi izuike, kama ọ nakpokwa Chineke Nna ya, sitekwa otu a na-eme ka ya na Chineke hara. **19** Jisọs zara ha si, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, o nweghi ihe obula Okpara puru ime n'onwe ya; naani ihe o nwere ike ime bu ihe ọ huru Nna ya na-eme, n'ihia na ihe obula Nna ahụ na-eme ka Okpara ya na-emekwa. **20** N'ihia na Nna ahụ huru Okpara ya n'anya ma na-egosikwa ya ihe niile ọ na-eme. N'ezie ọ ga-agbagwoju unu anya n'ihia na ọ gageosi ya ihe kari ndi a. **21** N'ihia na di ka nna ahụ si akpote ndi nwuru anwu na-enyeka ha ndu, otu ahụ ka Okpara ya si enye onye obula ọ masiri ya ndu. **22** Nna anaghi ekpe onye obula ikpe, kama o nyefere ikpe niile n'aka Okpara. **23** Ka mmadu niile nye Okpara ahụ nsopuru di ka ha na-asopuru Nna ahụ. Onye obula nke na-adighi asopuru Okpara ahụ adighi asopuru Nna nke zitere ya. **24** "N'ezie, n'ezie agwa m unu, onye obula na-anu okwu m ma kwerekwa n'onye zitere m nwere ndu ebighi ebi, a gaghi amakwa ya ikpe, ọ gafeela site n'onwu banye na ndu. (aiōnios g166) **25** N'ezie, n'ezie agwa m unu, oge na-abia, ọ biakwala ugbo a mgbe ndi nwuru anwu ga-anu olu Okpara Chineke, ndi ahụ nuru ya ga-adikwa ndu. **26** Di ka Nna ahụ

nwere ndụ n'ime onwe ya, otu a ka o nyekwara Okpara ahụ ike inwe ndụ n'ime onwe ya. 27 O nyekwala ya ikike ikpe ikpe n'ihị na ọ bụ Nwa nke Mmadụ. 28 “Ka nke a hapụ iju unu anya, n'ihị na oge na-abia, mgbe ndị niile nọ n'ili ha ga-anụ olu ya 29 ma pụta, ndị mere ihe dị mma ga-ebili dịrị ndụ. Ma ndị mere ihe ọjọọ ga-ebili buru ndị a ga-ama ikpe. 30 Enweghị m ike ime ihe ọbụla n'onwe m, ikpe m na-ekpe bụ naanị dị ka m nūrū, ikpe m bụkwa nke ziri ezi, n'ihị na anaghị m eme ihe ga-amasị m, kama ọ bụ ihe ga-amasị onye ahụ zitere m. 31 “Ọ buru na m na-agba ama banyere onwe m, ama m abughị eziokwu. 32 Enwere m onye ọzọ na-agbara m ama, amatakwa m na ama ya banyere m bụ eziokwu. 33 “Unu zigaara Jón ndị ozi, ọ gbakwaala ama maka eziokwu ahụ. 34 Ọ bughị na m na-anabata ama nke mmadụ, kama a na m ekwu ya ka enwe ike ịzọpụta unu. 35 Ọ bụ orịna nke na-enwu na-amụkekwa, unu hōrōkwara ịhūrị ọhụ n'ìhè ya n'oge nta. 36 “Ma e nwere m ama dị ukwu karịa nke Jón, n'ihị na ọrụ ahụ ya bụ Nna nyere m ka m rụchapụ, bụkwa nke m na-arụ, na-agbara m ama na ọ bụ Nna ahụ zitere m. 37 Ya bụ Nna ahụ zitere m na-agbakwa ama n'onwe ya banyere m. Unu anubeghị olu maobu hụ ụdịdị ya. 38 Okwu ya anokwaghị n'ime unu n'ihị na unu ekweghị n'onye o zitere. 39 Unu na-enyocha akwukwọ nsọ n'ihị na unu chere na unu ga-esite na ha nwee ndụ ebighị ebi maobu ha na-agba ama banyere m. (aifnios g166) 40 Ma unu juru ibiakwute m ka unu nwee ndụ. 41 “Anaghị m anabata otuto nke ụmụ mmadụ. 42 Ma amatara m na unu enweghị ịhunanya Chineke n'obi unu. 43 Abịala m n'aha Nna m ma unu anabataghị m. Ma ọ buru na onye ọzọ abia n'aha nke onwe ya, unu ga-anabata ya. 44 Olee otu unu ga-esi kwere ebe unu na-anara otuto site n'aka ibe unu, ma unu adighị achọ otuto nke si n'aka onye naanị ya bụ Chineke? 45 “Unu echela na m ga-ebo unu ebubo n'ihu Nna ahụ. Onye ga-ebo unu ebubo bụ Mosis, bụ onye unu tūkwasirị obi na ya. 46 Ọ buru na unu kwenyeere Mosis, unu gakwara ekwere na m, n'ihị na o dere banyere

m. 47 Ma ebe unu na-ekweghị n'ìhè o dere, olee otu unu ga-esi kwere n'ìhè m kwuru?”

6 Mgbe nke a gasiri, Jisọs gafere n'ofe nke ọzọ nke osimiri Galili (nke a na-akpọkwa osimiri Tiberias). 2 Oke igwe mmadụ sooro ya, n'ihị na ha hūrū ọrụ ebube ọ na-arụ n'ahụ ndị ọrịa. 3 Jisọs rigooro n'elu ugwu nọdụ ala ya na ndị na-eso ụzọ ya. 4 N'oge a, mmemme oriri Ngabiga ndị Juu na-abia nso. 5 Mgbe Jisọs leliri anya elu hụ oke igwe mmadụ na-abiakwute ya, ọ sirị Filip, “Olee ebe anyị ga-azuta achicha ndị a ga-ata?” 6 Ọ juru nke a naanị iji nwalee ya, ya onwe ya mararị ihe ọ ga-eme. 7 Filip zara ya, “Ugwọ ọrụ ọnwá isii agaghị ezu ịzuta achicha nke onye ọbụla n'ime ha ga-atatụ naanị ihe ntakiri.” 8 Onye ọzọ n'ime ndị na-eso ụzọ ya bụ Andru, nwanne Saimon Pita, kwuputara, 9 “Otu nwantakiri nwoke nọ n'ebe a nwere ogbe achicha balị ise, na azụ abụọ, ma gini ka ha bụ n'etiti igwe mmadụ ha otu a?” 10 Jisọs sirị, “Meenụ ka ndị mmadụ ndị a nọdụ ala.” E nwere otutu ahijia n'ebe ahụ, ụmụ nwoke nọdurụ ala, ha di ihe ruru puku mmadụ ise. 11 Ya mere, Jisọs weere achicha ahụ nye ekele, kee ha ndị niile nọdurụ ala di ka ha sirị chọọ. O jikwa azụ ahụ mee otu ihe ahụ. 12 Mgbe ha niile rijuchara afọ, ọ sirị ndị na-eso ụzọ ya, “Tutukotanụ iberibe niile fọdurụ, ka ihe ọbụla hapu ịla n'iyi.” 13 Ya mere, ha tutukotara ha, kpojuo nkata iri na abụọ, bụ iberibe si n'ogbe achicha balị ise nke ndị ahụ riforo. 14 Mgbe ndị mmadụ ahụ hūrū ihe ịribama ahụ, o mere ha bidoro nasị, “N'eziokwu, onye a bụ onye amuma ahụ nke ga-abia n'ime ụwa.” 15 Mgbe Jisọs matara na ha choro ibia dọkpuru ya n'ike chie ya eze, ọ hapuru ha ga n'ugwu naanị ya, n'onwe ya. 16 Mgbe o ruru n'uhuruchi, ndị na-eso ụzọ ya rịdara gaa n'onu mmiri, 17 ebe ha banyere n'otu ugbo mmiri, malite igabiga osimiri gawa n'ofe Kapanom. N'oge a ọchịchiri agbaala ma Jisọs aloghachikwutebeghị ha. 18 Ebili mmiri maliri elu n'ihị n'oke ifufe bidoro na-eke. 19 Ha akwọla ugbo ihe dika kilomita ise maobu isii, mgbe ha hūrū Jisọs ka ọ na-aga ije n'elu mmiri ahụ na-abia nso n'ugbo mmiri ha. Oke egwu tūkwara ha. 20 Ma ọ sirị ha, “Unu atula egwu. Ọ

bụ m.” 21 Mgbe ahụ, ha nabatara ya n’ime ugbo ahụ, o dīkwaghị anya ugbo ha bjaruru n’elu ala ebe ha na-aga. 22 N’echi ya, igwe mmadu ahụ nọdurụ n’ofe ozo nke onu mmiri ahụ chọputara na o bu naani otu ugbo mmiri nta bjara n’ebe ahụ, na Jisosh esoghi ndi na-eso uzo ya banye n’ime ya, kama na o bu naani ndi na-eso uzo ya ka ugbo mmiri ahụ buuru puo. 23 Mgbe ahụ ufođu ugbo mmiri si Tiberias bjara kwusi nso nso ebe ahụ ndi mmadu no rie achicha mgbe Onyenwe anyi nyechara ekele maka ya. 24 Ma mgbe igwe mmadu ahụ ghotara na Jisosh na ndi na-eso uzo ya anoghi n’ebe ahụ, ha banyere n’ugbo mmiri nta ndi ahụ kwofee gawa Kapanom icho Jisosh. 25 Mgbe ha huru ya n’ofe ozo nke osimiri ahụ, ha siri ya, “Onye ozizi, olee mgbe i jiri bja n’ebe a?” 26 Jisosh siri ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, ihe unu ji na-achọ m abughi n’ihi na unu huru ihe iribama m mere, kama na unu riri achicha rijuokwa afo. 27 Unu adogbula onwe unu maka nri nke na-emebi emebi, kama maka nri nke na-adigide ruo ndu ebighi ebi, bu nke Nwa nke Mmadu ga-enye unu. N’ihi na Chineke Nna akakwasila ya akara nkwardo ya.” (aiōnios g166) 28 Mgbe ahụ, ha siri, “Gini ka anyi ga-eme iji ruo oru Chineke?” 29 Jisosh zara si ha, “Oru Chineke bu nke a, ikwere n’onye ahụ o zitere.” 30 Ya mere ha siri ya, “Olee ihe iribama i ga-egosi anyi nke anyi ga-ahụ ma kwere na gi? Kedu oru i ga-arụ? 31 Nna nna anyi ha riri manà n’ozara; di ka e dere ya n’akwukwo nso si, ‘O sitere n’eluigwe nye ha achicha ka ha rie.’” 32 Jisosh siri ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, o bughi Mosis nyere unu achicha ahụ site n’eluigwe, kama o bu Nna m na-enye unu ezi achicha ahụ site n’eluigwe. 33 N’ihi na achicha Chineke bu nke ahụ si n’eluigwe ridata, na-enyekwa uwa ndu.” 34 Ha siri ya, “Nna anyi ukwu, nye anyi udi achicha a site ugbu a gawa.” 35 Jisosh siri ha, “Abu m achicha ahụ na-enye ndu. Onye obula na-abjakwute m, aguü agaghị agu ya. Onye obula kwa kweere na m, akpiri agaghị akpo ya nku. 36 Ma agwa m unu, unu ahula m ma unu ekweghikwa. 37 Onye obula Nna ahụ nyere m ga-abjakwute m, onye obula na-abjakwute m, agaghị m achupu ya. 38 N’ihi na esi m n’eluigwe

ridata n’uwa ime uche onye ahụ zitere m, o bughi ime uche nke m. 39 Nke a bukwa uche onye ahụ zitere m, na o nweghi onye obula o nyere m ga-efunari m, kama m ga-eme ka ha site n’onwu bilie n’ubochi ikpezu. 40 Nke a bu uche nke Nna m, na onye obula lere Okpara ahụ anya, kwerekwa na ya ga-enweta ndu ebighi ebi, m ga-emekwa ka o bilie n’ubochi ikpezu.” (aiōnios g166) 41 N’ihi nke a, ndi Juu bidoro itamu ntamu megide ya n’ihi na o siri, “Abu m achicha ahụ siri n’eluigwe ridata.” 42 Ha siri, “Onye a o bughi Jisosh, nwa Josef, bu onye anyi matara nne na nna ya? Olee wanu otu o si ekwu ugbu a si, ‘Esi m n’eluigwe ridata?’” 43 Jisosh zara si ha, “Unu atamula n’etiti onwe unu. 44 O nweghi onye nwere ike ibjakwute m ma o bughi na Nna ahụ zitere m kpotara ya, aga m akpölitakwa ya n’ubochi ikpezu. 45 E dere ya n’akwukwo ndi amuma, ‘Ha niile ga-abu ndi Chineke gakuziri ihe.’ Onye obula nke gere Nna ahụ nti ma mutakwa ihe site na ya na-abjakwute m. 46 O nweghi onye obula hurula Nna ahụ kariakwa onye ahụ sitere na Chineke, naani ya hurula Nna ahụ. 47 N’eze, n’ezie agwa m unu, onye obula kwerenu nwere ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) 48 Abu m achicha nke ndu. 49 Nna nna unu ha riri manà ahụ n’ime ozara ma mecha nwuo. 50 Ma nke a bu achicha ahụ nke si n’eluigwe bja, nke mmadu puru iri ma ghara inwu anwu. 51 Abu m achicha di ndu nke siri n’eluigwe bja. O buru na onye obula erie achicha a, o ga-adi ndu ruo ebighi ebi. Nri a bu anu ahụ m, nke m ga-enye maka ndu nke uwa.” (aiōn g165) 52 Mgbe ahụ, ndi Juu bidoro na-arurita uka ike n’etiti onwe ha si, “Olee otu nwoke a ga-esi nye anyi anu ahụ ya ka anyi rie?” 53 Jisosh siri ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, naani ma unu riri anu ahụ Nwa nke Mmadu ma nuokwa obara ya, unu agaghị enwe ndu n’ime onwe unu. 54 Onye obula riri anu ahụ m, nuokwa obara m nwere ndu ebighi ebi. A ga m akpölitakwa ya n’ubochi ikpezu ahụ. (aiōnios g166) 55 N’ihi na anu ahụ m bu ezigbo nri, obara m bukwa ezigbo ihe onuü. 56 Onye obula na-eri anu ahụ m na-anukwa obara m na-anogide n’ime m mu onwe m kwa n’ime ya. 57 Di ka Nna ahụ di ndu

zitere m, ana m adikwa ndụ n'ihì Nna ahụ, otu a ka onye na-eri m ga-adikwa ndụ site na m. **58** Nke a bụ achicha ahụ si n'eluigwe bja. Nna nna unu ha riri mánà ma nwúkwa, ma onye ọbụla na-eri achicha a ga-adi ndụ ruo mgbe ebighị ebi.” (aiōn g165) **59** O kwuru ihe ndị a mgbe ọ na-akuzi ihe n'ụlọ ekpere dī na Kapanom. **60** Mgbe ọtụtụ n'ime ndị na-eso ụzọ ya ha nūrụ nke a, ha siri, “Nke a bụ ozizi siri ike, onye nwere ike inabata ya?” **61** Ebe Jisọs matara na ndị na-eso ụzọ ya na-atamu ntamu maka nke a ọ siri ha, “Nke a ọ na-ewute unu? **62** Gini ka unu ga-ekwu ma ọ buri na unu ahụ Nwa nke Mmadu ka ọ na-arigo ebe ọ nori na mbu. **63** Ọ bụ Mmụọ ahụ na-enye ndu; anu ahụ abaghi uru ọbụla, okwu ndi m gwara unu bu mmuọ burukwa ndu. **64** Ma n'etiti unu, ọ di ufodu na-ekwenyeghi.” N'ihì na Jisọs maara site na mmalite ndi ahụ n'ime ha na-ekwenyeghi, matakwa onye ahụ nke ga-arara ya nye. **65** Ọ siri, “Ọ bụ nke a mere m jiri gwa unu na o nweghi onye ọbụla nwere ike ibiakwute m ma ọ buri na Nna m enyeghi ya ike.” **66** N'ihì nke a, ọtụtụ ndi na-eso ụzọ ya laghachiri azu, kwusi iso ya. **67** Jisọs siri mmadu iri na abuo ahụ, “Unu chokwara iso ha puo?” **68** Saimon Pita zara ya si, “Onyenwe anyi, onye ka anyi ga-agakwuru? Ọ bụ gi ji okwu nke ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **69** Anyi kweere marakwa na i bụ Onye Nso nke Chineke.” **70** Jisọs zara ha, “Ọ bughị m hoputara unu mmadu iri na abuo? Ma otu onye n'ime unu bu ekwensu!” **71** Ọ na-ekwu banyere Judas nwa Saimon Iskariot, onye n'agbanyeghi na ọ bu otu n'ime mmadu iri na abuo ahụ, bu onye ga-arara ya nye.

7 Mgbe nke a gasiri, Jisọs gaghariri na Galili, ma ọ kpachapuru anya hapu iga Judia n'ihì na ndi Juu na-achọ ụzọ igbu ya. **2** Mmemme Ụlọ ikwu ndi Juu di nso, **3** ya mere, umunne ya ndi nwoke siri ya, “Si n'ebe a puo, gaa Judia, ka ndi na-eso ụzọ gi nwe ike ihu oru i na-arụ. **4** N'ihì na o nweghi onye ọbụla choro ibu onye oha mmadu ma, nke na-eme ihe na nzuzo. Ebe ọ bukwanu na i na-eme ihe ndi a, gosi uwa onwe gi.” **5** N'ihì na ọ buladi umunne ya ekwenyeghi na ya. **6** Jisọs siri ha, “Oge nke m erubeghi, ma oge nke unu no n'ebe a mgbe niile. **7** Uwa

enweghi ike ikpo unu asi, ma ọ kporo m asi n'ihì na ana m agba ama megide ya n'oru ya joro njo. **8** Unu onwe unu gaanu na mmemme ahụ, agaghi m aga mmemme a n'ihì na oge m erubeghi.” **9** Mgbe o kwusiri nke a, ọ nogidere na Galili. **10** Ma otu ọ di, mgbe umunne ya gawara mmemme ahụ ya onwe ya gakwara. Ọ gaghi ebe mmadu niile ga-ahụ ya kama ọ gara na nzuzo. **11** Na mmemme ahụ ndi Juu no na-ele anya ma na-ajughari si, “Olee ebe ọ no?” **12** E nwere oke ntamu n'etiti igwe mmadu ahụ banyere ya. Ndi ufodu na-asi, “Ọ bụ ezigbo mmadu.” Ndi ozo na-asi, “Mba, ọ na-eduhie igwe mmadu.” **13** Ma o nweghi onye ọbụla kwulitere okwu maka ya n'ihu oha n'ihì egwu ndi Juu. **14** Mgbe o ruru n'etiti mmemme ahụ, Jisọs banyere n'ime ulonso ukwu ma bido ikuzi ihe. **15** Site n'oke mgbagwoju anya, ndi Juu juritara onwe ha si, “Olee otu nwoke a siri nweta amamihe di otu a ebe ọ bu na o nweghi onye kuziri ya ihe ọbụla?” **16** Jisọs zara ha, “Ozizi m abughi nke m, kama ọ bu nke onye ahụ zitere m. **17** Onye ọbụla na-achọ ime uche Chineke, ọ ga-achoputa ma ozizi m ọ bu nke m ma o sikwanu na Chineke. **18** Ndi ahụ na-ekwu nke onwe ha na-eme nke a iji wetara onwe ha ugwu, ma onye ahụ na-achọ ugwu nke onye zitere ya bu onye eziokwu; o nwekwaghi ihe ọbụla bu ugha banyere ya. **19** Mosis o nyeghi unu iwu? Ma o nweghi onye ọbụla n'ime unu na-edebe iwu ahụ. Gini mere unu ji achọ igbu m?” **20** Igwe mmadu ahụ zara, “Mmụọ ojoo bi n'ime gi, onye choro igbu gi?” **21** Jisọs zara si ha, “Aruru m otu oru, ma unu niile no na mgbagwoju anya. **22** Mosis nyere unu iwu ibi ugwu (n'agbanyeghi na o siteghị na Mosis, kama na nna nna anyi ha), n'ubochi izuike unu na-ebikwa mmadu ugwu. **23** Ọ buri na e nwere ike bie mmadu ugwu n'ubochi izuike ka a ghara imebi iwu Mosis, gini mere o ji na-ewute unu na m mere ka ahụ mmadu zuo oke n'ubochi izuike? **24** Kwusinu ikpe ikpe site n'ihè anya na-ahụ, kama na-ekpenu ikpe ziri ezi.” **25** N'oge ahụ, ufodu n'ime ndi Jerusalem bidoro na-asi, “Onye a ọ bughị nwoke ahụ ha choro igbu? **26** Lee ka ọ no na-ekwu okwu n'ihu mmadu niile ma o nwekwaghi onye na-agwa ya ihe ọbụla.

Ọ pụtara na ndịisi amatala n'ezio kwu na ọ bụ Kraịst? 27 Ma anyị matara ebe nwoke a siri pụta, mgbe Kraịst ahụ ga-abịa, o nweghị onye ga-amata ebe o siri pụta." 28 Ma dị ka Jisọs na-ezi ihe n'ime ụlọnsọ ukwu ahụ, o tiri mkpu sị, "N'ezie, unu maara m, matakwa ebe m siri pụta. Anoghi m n'ebe a na nke onwe m, ma onye ahụ zitere m bụ ezio kwu. Unu amaghị ya. 29 Ma amara m ya, n'ih i na esitere m na ya bịa. Ọ bụkwa ya zitere m." 30 Mgbe ahụ ha choro ijide ya, ma o nweghị onye obula meturu ya aka n'ih i na oge ya erubeghi. 31 Ma otu o di, otutu n'ime igwe mmadu ahụ kweere na ya. Ha siri, "Mgbe Kraịst ahụ ga-abịa, o ga-arụ ọrụ ebube ozo kariri ndi a nwoke a ruru?" 32 Ndi Farisii nuru ka igwe mmadu ahụ na-atamu ntamu n'olu nta banyere ya. Mgbe ahụ ndiisi nchujaja na ndi Farisii zigara ndi na-eche nche n'ulonsọ ukwu ahụ ka ha gaa jide ya. 33 Jisọs siri, "Naani nwa oge ka mu na unu ga-anọ, aga m alakwuru kwa onye zitere m. 34 Unu ga-achọ m ma unu agaghị achota m. Ebe m na-agakwa unu enweghi ike ibiaru ya." 35 Ndi Juu siritara onwe ha, "Olee ebe nwoke a choro iga anyi na-agaghị achota ya? O ga-eje ebe ndi nke anyi a chusasi achusasi bi n'etiti ndi Griik, ka o ga kuziere ndi Griik ihe? 36 Kedụ ụdi okwu bụ nke a o na-ekwu si, 'Unu ga-achọ m ma unu agaghị achota m,' na 'Ebe m na-agakwa unu enweghi ike ibiaru?'" 37 N'ubochi ikpeazu bukwa ubochi kacha ibe ya nke mmemme ahụ, Jisọs guzoro ọtọ jiri oke olu tie mkpu si, "O buru na akpiri na-akpo onye obula nkụ, ya biakwute m bịa nuru mmiri. 38 Onye obula kweere na m, di ka akwukwo nsọ kwururi, isi iyi mmiri nke ndu ga na-asoputa site n'ime afo ya." 39 O kwuru nke a banyere Mmuo ahụ ndi kwere na ya ga-anata. Tutu ruo oge ahụ, e nyebeghi Mmuo ahụ, n'ih i na e nyebeghi Jisọs otuto. 40 Mgbe ha nuru nke a, ọfodu n'ime igwe mmadu ahụ siri, "N'ezio kwu onye a bụ onye amuma ahụ." 41 Ndi ozo siri, "O bụ Kraịst ahụ." Ma ndi nke ozo sikwara, "N'ezie Kraịst ahụ, o ga-esi na Galili puta? 42 O bụ na akwukwo nsọ ekwughị na Kraịst ga-esi n'agburu Devid puta, na Betlehem bụ obodo Devid?" 43 Ya mere nkewa daputara

n'etiti igwe mmadu ahụ n'ih i ya. 44 Ọfodu choro ijide ya ma o dighi onye obula meturu ya aka. 45 Mgbe ahụ, ndi nche ulonsọ ukwu loghachiri n'ebe ndiisi nchujaja na ndi Farisii no, ndi siri ha, "Gini mere unu akputaghi ya?" 46 Ha zara, "Anyi ahubeghi onye kwuru okwu di ka nwoke a." 47 Ndi Farisii zara ha, "Unu esorola buru ndi a ghogburu? 48 O di onye obula n'ime ndiisi maobu n'ime ndi Farisii tukwasiri ya obi? 49 E e! Kama igwe mmadu ndi a na-amaghị iwu bụ ndi a buru onu." 50 Nikodimos, otu n'ime ha bụ onye biakwutere ya na mbu siri ha, 51 "Iwu anyi o na-ama mmadu ikpe, ma o buru na o bughị ụzo nuta okwu n'onu ya, ichoputa ihe onye ahụ na-eme?" 52 Ha zaghachiri ya si, "Gi onwe gi, i sokwa na ndi si Galili puta? Nyochaa nke oma, i ga-achoputa na onye amuma obula agaghị esi na Galili puta." 53 Mgbe ahụ, onye obula n'ime ha lara n'ulo ya.

8 Ma Jisọs rigooro n'Ugwu Oliv. 2 N'isi ututu echi ya, o bịa ọzọ n'ulonsọ ukwu ebe otutu mmadu biakwutere ya. O noduru ala malite ikuziri ha ihe. 3 Ndi ozizi iwu na ndi Farisii dokputara otu nwanyị ha jidere n'ikwa iko. Ha mere ka o guzo n'ihu igwe mmadu ahụ niile. 4 Ha siri ya, "Onye ozizi, anyi jidere nwanyị a ka o na-akwa iko. 5 N'iwu, Mosis nyere anyi ikike ka e jiri okwute tugbuo onye mere ihe di otu a. Gini ka i nwere ikwu banyere nke a?" 6 Ha kwuru nke a iji nwalee ya, iji nweta ihe ha ga-eji ebo ya ebubo. Ma Jisọs hulata ala were mkpisiaka ya dee ihe n'ala. 7 Mgbe ha nogidere na-aju ya ajuju, o biliri si ha, "Onye obula n'ime unu na-emebeghi mmehie obula, ya buru ụzọ tuo ya nkume." 8 Ozo, o hulatakwa ala malite ide ihe o na-edede n'ala. 9 Mgbe ha nuru nke a, ha niile n'otu n'otu, malite n'onye okenye ha, sitere n'ebe ahụ puo. N'ikpeazu, o foduru naani Jisọs na nwanyị ahụ, ebe o guzoro n'ihu ya. 10 Jisọs guzoro ọtọ juo ya si, "Nwanyi, oleekwanu ha? O dighi onye mara gi ikpe?" 11 O siri, "O nweghi onye obula Onyenwe anyi." Jisọs siri ya, "Mu onwe m amakwaghị gi ikpe: Gawa, kama emehiekwala ozo." 12 Ozo, Jisọs gwara ha si, "Abu m ihe nke ụwa. Onye obula na-eso m agaghị ejeghari n'ochichiri, kama o

ga-enwe ihè nke ndụ.” 13 Ndị Farisii siri, “Ị na-agbara onwe gi ama! Ya mere ama ị na-agbara onwe gi abughị ezie.” 14 Ma Jisọs zara si, “A sịkwari na mụ na-agbara onwe m ama, ama m na-agba bụ eziokwu. N’ihi na-amara m ebe m si bịa, marakwa m ebe m na-aga. Ma unu aghotaghị ebe m si bịa, maọbụ ebe m na-aga. 15 Unu na-ekpe ikpe di ka mmadu; ma ekpeghe m onye obula ikpe. 16 Ma o buru na m ekpe ikpe, ikpe m bu eziokwu n’ihi na o bughị naani m no, kama o bu mụ na Nna m, onye zitere m. 17 E dere n’iwu unu si, ‘ama mmadu abuo gbara bu eziokwu.’ 18 Ana m agba ama banyere onwe m. Nna m, onye zitere m, na-agbakwa ama banyere m.” 19 Mgbe ahụ ha juru ya, “Olee ebe Nna gi no?” Jisọs zara, “Unu amaghị m, unu amakwaghị Nna m. O buru na unu matara m unu ga-amatakwa onye Nna m bu.” 20 Okwu ndi a niile ka o kwuru n’ulonso ukwu ha, mgbe o na-akuzi ihe na mpaghara ulo ahụ ebe a na-adoba onyinye. Ma o dighi onye obula jidere ya n’ihi na oge ya erubeghi. 21 Ozọ o gwara ha, “Aga m ahapu unu, unu ga-achọ m, ma unu ga-anwu n’ime mmehie unu. Ma unu apughị ibia n’ebe m na-aga.” 22 Nke a mere ka ndi Juu na-asị, “O ga-egbu onwe ya? O bu ya mere o ji si, ‘Ebe m na-aga unu apughị i bịa?’” 23 Ma o siri ha, “Unu si n’ala ma esi m n’elu bịa. Unu bukwa ndi uwa, ma abukwaghị m nke uwa a. 24 A siri m unu na unu ga-anwu n’ime mmehie unu, naani na unu kwenyere na mụ onwe m, bu onye ahụ.” 25 Ha juru ya, “Onye ka i bu?” Jisọs zara si ha, “Abu m onye ahụ m gwara unu na m bu na mbu. 26 E nwere m otutu ihe m ga-ekwu n’ikpe unu ikpe. Ma matanu na onye ahụ zitere m bu onye eziokwu. N’ihi nke a, ihe niile m nuru site n’onu ya ka m gwara uwa.” 27 O bu ihe banyere Nna ya ka o na-agwa ha, ma ha aghotaghị ya. 28 Ya mere Jisọs siri, “Mgbe unu weliri Nwa nke Mmadu elu, mgbe ahụ ka unu ga-ama na mụ onwe m bu ya. Unu ga-amatakwa na o dighi ihe m na-eme n’onwe m, kama, di ka Nna m ziri m ka m na-ekwu ihe ndi a. 29 Onye ahụ nke zitere m na-anonyekwara m. O hapughikwa m mgbe obula, n’ihi na o bu ihe na-amasi ya ka m na-eme mgbe niile.” 30 Mgbe o na-ekwu ihe ndi a, otutu kwenyere na ya. 31 Jisọs gwara ndi Juu ndi kwere na ya, “O buru na unu anogide n’okwu m n’ezie unu ga-abu ndi na-eso uto m. 32 Unu ga-amatakwa eziokwu ahụ, eziokwu ahụ ga-emekwa ka unu nwere onwe unu.” 33 Ha zara ya, “Anyi bu umu Ebrahim, o nwebeghi oge anyi ji buru ohu onye obula. Olee otu i si na-asị na a ga-eme ka anyi nwere onwe anyi?” 34 Jisọs zara ha, “N’ezie, n’ezie asị m unu, onye obula na-eme mmehie bu ohu mmehie. 35 Ohu enwekwaghị onodu mgbe obula n’ezinaulo, ma okpara nwere onodu ruo ebighi ebi. (aiōn g165) 36 Ya mere, o buru na Okpara ahụ emee ka unu nwere onwe unu n’ezie, unu ga-abu ndi nwere onwe unu. 37 Ama m na unu bu umu Ebrahim, ma unu na-achọ igbu m n’ihi na okwu m enweghi onodu n’ime unu. 38 Ana m ekwu ihe m nuru n’ebe Nna m no, ma unu na-eme ihe unu nuru site n’aka nna unu.” 39 Ha zara ya, “Ebrahim bu nna anyi.” Jisọs siri ha, “O buru na unu bu umu Ebrahim, unu gara na-arụ oru Ebrahim ruru. 40 Ma unu na-achọ igbu m, bu onye gwara unu eziokwu ahụ m nuru n’ebe Chineke no. Ebrahim emeghi otu a. 41 Unu na-arụ oru nna unu ruru.” Ha siri ya, “Anyi abughị umu a muru site n’ikwa iko; naani Chineke ya onwe ya bu otu Nna anyi nwere.” 42 Jisọs gwara ha, “O buru n’ezie na Chineke bu Nna unu, unu ga-ahụ m n’anya, n’ihi na o bu Chineke zitere m. Abiaghị m site n’ike aka m. 43 Gini mere unu adighi aghota ihe m na-ekwu? O bu na unu enweghi ike inabata okwu m. 44 Unu bu umu nke nna unu ekwensu. Uche unu bu imezu ihe nke nna unu na-achọ. O bu ogbu ochu site na mbu. O dighi ejigide eziokwu n’ihi na eziokwu adighi n’ime ya. Mgbe o na-ekwu okwu ugha, o na-ekwu di ka odidi ya siri di, n’ihi na o bu onye ugha burukwa nna nke ugha. 45 Ma n’ihi na m na-ekwu eziokwu, o bu ya mere unu ekwenyeghi na m. 46 O nwere onye n’ime unu puru itu m mmehie m n’ihu? O buru na m na-ekwu eziokwu, gini mere unu ekwenyeghi na m? 47 Onye obula sitere na Chineke na-anu ihe Chineke na-ekwu. Ihe kpatara unu adighi anu bu maka unu abughị ndi nke Chineke.” 48 Ndi Juu zara si, “Anyi e kwughị eziokwu mgbe

anyị siri na i bu onye Sameria, na mmuo ojoo bikwa n'ime gi?" 49 Jisosh zagbachiri, "Mmuo ojoo obula adighi n'ime m, kama ana m asopuru Nna m, ma unu adighi asopuru m. 50 Anaghi m achoo otuto nke onwe m, kama o di onye nke na-achoo ya. O bukwaa ya bu onye ikpe. 51 N'ezie, n'ezie, agwa unu, onye obula na-edebe okwu m agaghị anwu ozo." (aiōn g165) 52 Mgbe ahụ ndi Juu siri ya, "Anyi maara ugbo a na mmuo ojoo bi n'ime gi. Ebrahim nwuru anwu ya na ndi amuma, ma gi onwe gi na-asị na onye obula kwere na gi agaghị anwu ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165) 53 I di ukwu karịa nna anyi Ebrahim? O nwuru, ma ndi amuma nwukwara. Onye ka i na-eche na i bu?" 54 Jisosh zara, "O buru na m etoo onwe m, otuto m bu ihe efu, Nna m, onye unu na-asị na o bu Chineke unu, bu onye na-eto m. 55 Amaara m onye o bu n'agbanyeghi na unu amaghi ya. Aga m abu onye ugha ma o buru na m ga-asị na-amaghi m onye o bu. Amaara m ya na-edebekwa okwu ya. 56 Nna unu Ebrahim nuriri onu mgbe o chetara na o ga-ahu ubochi m; o huru ya ma nurikwa onu." 57 Ndi Juu siri ya, "I gbabeghi iri afo ise ma i hula Ebrahim?" 58 Jisosh siri ha, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, tupu amuo Ebrahim, mu onwe m no ya." 59 Ya mere, ha tutulitere nkume itu ya, ma Jisosh zoro onwe ya, sitekwa n'ulonso ukwu ahụ puo.

9 Mgbe o na-agafe, o huru otu nwoke kpuru isi site n'afọ nne ya. 2 Ndi na-eso uzo ya juru ya si, "Onye ozizi, onye mehiere? Nwoke a ka o bu ndi muru ya, nke mere e ji muo ya n'isi?" 3 Jisosh siri, "Nwoke a emehieghi, ndi muru ya emehiekwaghi, kama o kpuru isi ka oru Chineke puta ihe na ndu ya. 4 Anyi aghaghi iru oru onye ahụ zitere m, mgbe chi ka di, anyasi na-abia mgbe o nweghi onye puru iru oru. 5 Di ka m no n'ua, Abụ m ihe nke uwa." 6 Mgbe o kwusiri nke a, o busara onu mmiri asu n'ala gwakota ya na aja, werekwa aja ahụ tee nwoke ahụ n'anya. 7 O gwara ya, "Gaa n'odo mmiri Sailom saa ihu gi" (nke a putara "Zitere"). O gara saa ihu ya, loghachita na-ahu uzo. 8 Ndi agbataobi ya na ndi n'ahu ya n'oge gara aga ka o na-ario aririo siri, "Nke a, o bughị nwoke ahụ na-anodu ala na-ario aririo?" 9 Ufodu na-asị, "O bu ya." Ma

ndi ozo na-asikwa, "O bughị ya. O bu onye yiri ya." Ma o na-asị, "Abu m nwoke ahụ." 10 Ha na-asị ya, "Olee otu anya gi siri meghee?" 11 O zara, "Nwoke a na-akpo Jisosh gwakotara uru tee m n'anya. O gwara m si, 'Gaa saa ihu gi n'odo mmiri Sailom.' A gara m saa onwe m, malitekwa ihu uzo." 12 Ha siri ya, "Olee ebe nwoke ahụ no?" O siri, "Amaghi m." 13 Ha dutere nwoke ahụ kpuru isi na mbu n'ihu ndi Farisii. 14 Ma o bu n'ubochi izuika ka Jisosh gwakotara aja, jiri ya meghe anya ya. 15 Ya mere, ndi Farisii juru ya otu o si bido ihu uzo. O siri ha, "O gwakotara aja tee m n'anya, a sakwara m ihu ma ugbo a ana m ahụ uzo." 16 Ufodu ndi Farisii siri, "Nwoke a esiteghi n'ebe Chineke no bja, n'ihina o dighi edebe ubochi izuika." Ma ndi ozo na-asị, "Olee otu onye mmehie ga-esi ruo oru iribama ndi di otu a?" Nkewa diri n'etiti ha. 17 Ya mere, ha siri nwoke ahụ kpuru isi, "Gini ka i nwere ikwu banyere ya? O bu anya gi ka o meghe." O siri, "O bu onye amuma." 18 Ma ndi Juu ahụ ekweghi na nwoke a bu onye kpuru isi na mbu, nke e mere ka o hu uzo, tutu ruo mgbe ha kpore ndi muru ya. 19 Ha juru ha si, "Onye a o bu nwa unu, onye unu na-asị na o kpuru isi site n'oge a muru ya? O si ahaa ahụ uzo ugbo a?" 20 Ndi muru ya zara, "nke a bu nwa anyi. Anyi matakara na o kpuru isi site n'oge anyi muru ya. 21 Ma otu o si ahụ uzo ugbo a maobu onye meghe anya ya, anyi amaghi. Juonu ya. O bu dimkpa, ya zara onu ya." 22 Ihe a ka ndi muru ya kwuru n'ihina ha na-atu egwu ndi Juu. Ndi kpebirila na o buru na onye obula ekwuo na Jisosh bu Kraist ahụ, ha ga-achupu onye ahụ site n'ulo ekpere ha. 23 Nke a mere ndi muru ya jiri si, "O bu dimkpa, unu juo ya." 24 Ha kpore nwoke a nke ugboro abuo, bu onye ahụ kpoburu isi, si ya, "Nye Chineke otuto. Anyi maara na nwoke a bu onye mmehie." 25 O zara, "Amaghi m maobu onye mmehie ma o bughị. Ma otu ihe ka m maara, ekpuru m isi na mbu ma ugbo a ana m ahụ uzo." 26 Ha siri ya, "Gini ka o mere gi? Olee otu o si meghe anya gi?" 27 O zara ha, "Agwala m unu ihe niile, ma unu achoghi ikwere. Gini mere unu ji choo inu ya ozo? Unu chokwara igho ndi na-eso uzo ya?" 28

Ha bigbọrọ ya sị, “Gị onwe gị burukwa onye na-eso ụzọ ya! Anyị bụ ndị na-eso ụzọ Mosis. 29 Anyị mara na Chineke gwara Mosis okwu, ma gbasara nwoke a, anyị amaghị ebe o siri bịa.” 30 Nwoke ahụ zagbachiri sị ha, “Ma otu ọ dị, nke a bụ ihe ịtụnanya! Unu amaghị ebe o siri bịa ma o meghere anya m. 31 Anyị mara na Chineke adighi ege ndi mmehie nti, ma ọ na-ege nti onye na-atụ egwu ya na onye na-eme uche ya. 32 Site na mgbe e kere ụwa, ọ dibeghi onye a nuru na o meghere anya onye kpuru isi. (aiōn g165) 33 Ọ buru na nwoke a esiteghi n’ebe Chineke nọ, ọ gaghi enwe ike ime ihe obula.” 34 Ha zara sị ya, “Gị onye a muru n’ime mmehie, i na-achọ ikuziri anyị ihe?” Ha chupuru ya n’ezi. 35 Jisọs nuru na ha achupula ya n’ezi, ma mgbe ọ chọtara ya, ọ siri ya, “I kweere na Nwa nke Mmadu?” 36 Ọ zara sị, “Onyenwe m, ọ bụ onye? Gwa m ka m nwe ike ikwere na ya.” 37 Jisọs siri ya, “I hula ya ugbo a; onye gị na ya na-ekwurita okwu bụ onye ahụ.” 38 Ọ siri, “Onyenwe m, ekwela m.” Ọ kporo isiala nye ya. 39 Jisọs siri, “Ọ bụ n’ihi ikpe ka m ji bịa n’ụwa, ka ndi na-adighi ahụ ụzọ bido ihu ụzọ, na ka ndi na-ahụ ụzọ ghọọ ndi kpuru isi.” 40 Mgbe ụfọdu ndi Farisii nọ nso n’ebe ahụ nuru nke a, ha siri ya, “Anyị onwe anyị, anyị bukwa ndi kpuru isi?” 41 Jisọs siri ha, “Ọ buru na unu kpuru isi, ikpe omuma mmehie agaghị ama unu, ma ugbo a ebe unu si na unu na-ahụ ụzọ ikpe omuma unu na-adigide.”

10 “N’ezie, n’ezie, agwa m unu, onye obula na-adighi esite n’onu ụzọ aba n’ogba aturu kama ọ na-arị elu ka o site n’elu ulọ ahụ wufee, bụ onye ohi burukwa onye na-apunara mmadu ihe. 2 Onye na-esite n’onu ụzọ abanye bụ onye ozuzu aturu. 3 Onye nche onu ụzọ na-emeghere ya ụzọ, aturu ya na-anukwa olu ya. 4 Na-akpo aturu nke ya aha, ma duru ha puo. 4 Mgbe ọ kpoputasiri ndi niile bu nke ya, ọ na-aga n’ihu ha. Aturu ya na-esokwa ya n’azu n’ihi na ha maara olu ya. 5 Ha agaghị eso onye obia, kama ha gbaara ya oso. N’ihi na ha amaghị olu onye obia.” 6 Jisọs ji ihe yiri ihe gwa ha okwu. Ma ha aghotaghị ihe ọ nọ na-agwa ha. 7 Ọzọ, Jisọs siri, “N’ezie, n’ezie, ana m agwa unu, mu onwe m bu

onu ụzọ ogba aturu ahụ. 8 Ndi niile bira tupu mu onwe m abia bu ndi ohi na ndi na-apunara mmadu ihe n’ike. Umụ aturu anakwaghị ha nti. 9 Mu onwe m bu ụzọ. Onye obula sitere na m banye, a ga-azoputa ya. Ọ ga na-apu na-abata na-achotakwa nri. 10 Onye ohi na-abia naani ka o zuo ohi, gbuo ma bibiekwa; abia m ka ha nwe ndu ma nwebigakwa ya oke. 11 “Mu onwe m bu onye ozuzu aturu oma. Ezi onye ozuzu aturu na-atogbo ndu ya n’ihi aturu ya. 12 Onye e goro oru, nke na-abughi onye nche aturu, onye aturu na-abughi nke ya, ọ na-ahapu ha gbaa oso mgbe ọ huru agu ka ọ na-abia; mgbe ahụ agu na-achuso aturu ahụ chusasia ha. 13 Onye e goro oru na-agbapu, n’ihi na ọ bụ onye e goro oru, ọ naghị echegbu onwe ya banyere aturu ndi ahụ. 14 “Abu m onye ozuzu aturu oma; amaara m aturu m, aturu nke m makwara m. 15 Di ka Nna ahụ maara m, mu onwe m makwa Nna ahụ. Ana m atogbo ndu m n’ihi aturu ahụ. 16 Enwere m umu aturu ozo ndi na-anoghi n’ogba aturu a. Aghaghị m ikpobatakwa ha. Ha onwe ha ga-anu olu m, a ga-enwekwa otu igwe aturu na otu onye ozuzu aturu. 17 Maka nke a ka Nna jiri hu m n’anya, n’ihi na ana m atogbo ndu m, ka m wereghachikwa ya ozo. 18 O nweghi onye obula puru inara m ya, kama ana m atogbo ya n’ike nke onwe m. Enwere m ikike itogbo ya, nweekwa ikike iwereghachi ya ozo. Anatara m iwu a site n’aka Nna m.” 19 Ozokwa, nkewa batara n’etiti ndi juu n’ihi okwu ndi a. 20 Otutu n’ime ha na-ekwu, “Ọ bụ onye mmuo ojoo na-achi ya, onye isi mebiri. Ọ bara uru ige ya nti?” 21 Ma ndi ozo na-ekwu, “Okwu ndi a adighi ka nke onye mmuo ojoo bi n’ime ya. Mmuo ojoo o nwere ike ime ka anya onye kpuru isi meghee?” 22 N’oge ahụ, mmemme icheta mgbe e doro ulonso ukwu ahụ nsọ ruru na Jerusalem. Ọ bụ oge oke oyi, 23 ma Jisọs nọ na-ejeghari n’ulonso ukwu, n’iba Solomon. 24 Ndi juu gbara ya gburugburu si ya, “Ruo ole mgbe ka i ga-edebe anyi n’onodu olileanya? Ọ buru na i bu Kraist ahụ, gwaghee anyi onu.” 25 Jisọs zara ha, “Agwara m unu, ma unu ekweghi. Oru m na-arụ n’aha Nna m na-agba ama banyere m. 26 Ma unu ekwenyeghi,

n'ihì na unu esoghì n'igwe aturù m. **27** Aturù m na-anù olu m. Amaara m ha, ha na-esokwa m. **28** Ana m enye ha ndù ebighì ebi. Ha agaghì ala n'iyi. Mmadù òbùla enwekwaghì ike ipunari ha n'aka m. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Nna m onye nyere m ha di ukwu karja ihe niile. O nweghi onye nwere ike inapù ha site n'aka Nna m. **30** Mù na nna m bụ otu.” **31** Ndi Juu tụtùlitekwa nkume ọzọ itù ya. **32** Ma Jisọs zara ha, “E zila m unu ọtùtù ọrụ ọma nke sitere n'aka Nna m, ole nke unu na-achọ itù m nkume n'ihì ya?” **33** Ndi Juu zara ya, “Anyị achoghì itù gi nkume n'ihì ọrụ ọma ndị a, kama n'ihì nkwalu na n'ihì na gi bụ mmadụ efu, ma i na-eme onwe gi Chineke.” **34** Jisọs zara ha, “Edeghi ya n'iwu unu, si, ‘Mù onwe m siri na unu bụ chi?’ **35** Ọ bụrụ na a kpọrọ ndi ahụ nabatara okwu Chineke ‘chi,’ apughikwa imebi ihe e dere n'akwukwọ nsọ. **36** Unu na-ekwu na onye ahụ Chineke doro nsọ ma zitekwa ya n'ime ụwa na-ekwulu Chineke n'ihì na m siri, ‘Abụ m Ọkpara Chineke?’ **37** Unu ekwenyela na m, ma ọ bụrụ na ọ bughì ọrụ Nna m ka m na-arụ. **38** Ma ọ bụrụ na m na-arụ ya, a sịkwari na unu ekweghi na m, kwerenụ n'ọrụ ndi a, ka unu nwee ike mata ma ghotakwa na Nna ahụ nọ n'ime m, mụ onwe m nọkwa n'ime Nna ahụ.” **39** Ọzọkwa, ha gbaliri ijide ya ma ọ siri n'aka ha pụọ. **40** Mgbe ahụ ọ laghachiri azụ n'ofe osimiri Jodan, bụ ebe Jọn nọrọ na mbụ mee baptizim, ebe ahụ ka ọ nọdurụ. **41** Ọtùtù ndi mmadụ biakwutere ya. Ha na-asị, “Jọn arughì ọrụ ihe iribama ọbùla, ma ihe niile Jọn kwuru banyere nwoke a bụ eziokwu.” **42** Ọtùtù mmadụ kwenyekwara na ya n'ebe ahụ.

11 N'oge ahụ, ahụ adighi otu nwoke a na-akpọ Lazaros onye Betani, nke bụ obodo nta nke Meri na Mata nwanne ya nwanyi. **2** Nke a bụ Meri ahụ weere mmanụ otite di oke ọnuahia tee Onyenwe anyi, ma jirikwa agiri isi ya hichaa ukwù ya. Ọ bụ nwanne ya nwoke Lazaros bụ onye nọ n'orja. **3** Nke a mere umunne ya nwanyi zigara Jisos ozi si, “Onyenwe anyi, onye ahụ nke i hụrụ n'anya nọ n'orja.” **4** Mgbe Jisos nuri ya, ọ siri, “Orja a abughì nke ọnwụ kama ọ bụ iji nye Chineke otuto nakwa ka e site na ya nye Ọkpara Chineke otuto.” **5** Jisos huri Mata, na nwanne

ya nwanyi na Lazaros n'anya. **6** Mgbe ọ nuri na Lazaros nọ n'orja, ọ nọkwuru mkpuru ụbọchi abụọ n'ebe ahụ ọ nọ. **7** Ya mere, ọ gwara ndi na-eso ụzọ ya, “Ngwanụ ka anyi laghachi azu na Judia.” **8** Ma ndi na-eso ụzọ ya siri ya, “Onye ozizi, n'oge nta gara aga ka ndi Juu choro itù gi nkume. I na-agakwa ebe ahụ ọzọ?” **9** Jisos zara, “Ọ bughì awa iri na abụọ di n'otu ehie nke ụbọchi? Onye na-ejeghari n'ehie anaghì asụ ngongo, n'ihì na ọ na-eji ihè nke ụwa a ahụ ụzọ. **10** Ma ndi na-ejeghari n'abalì na-azohie ukwù, n'ihì na ihè adighi n'ime ha.” **11** Mgbe ọ kwusiri nke a, ọ gwakwara ha, “Enyi anyi Lazaros na-arahụ ụra, ma ana m aga ikpote ya n'ura.” **12** Ndi na-eso ụzọ ya siri ya, “Onyenwe anyi, ọ buri na ọ na-arahụ ụra, ọ ga-adị mma.” **13** Ihe Jisos na-ekwu bụ banyere ọnwụ ya ma ha chere na ọ na-ekwu banyere irahụ ụra efu. **14** Mgbe ahụ, Jisos gwaghere ha ọnu, “Lazaros anwụla. **15** Ma n'ihì unu, obi di m uto na anoghi m n'ebe ahụ, ka unu nwe ike kwere. Ma bianu ka anyi gakwuru ya.” **16** Toms, onye a na-akpọ Didimos, gwara ndi na-eso ụzọ ibe ya, “Ka anyi gakanu ka anyi soro ya nwuo.” **17** Mgbe Jisos rutere, ọ chọputara na Lazaros anọlari n'ili ụbọchi anọ. **18** Betani di Jerusalem nso, ihe di ka kilomita atọ. **19** Ma ọtutù ndi Juu biakwutere Mata na Meri ikasi ha obi n'ihì ọnwụ nwanne ha nwoke. **20** Mgbe ozi ọbibia Jisos ruru Mata nti, ọ gara izute ya, ma Meri nọdurụ n'ulo. **21** Mata siri Jisos, “Onyenwe m, a si na i nọ n'ebe a, nwanne m nwoke agaraghì anwụ. **22** Ma ugbu a, amara m na Chineke ga-enye gi ihe ọbula i rioro.” **23** Jisos siri ya, “Nwanne gi nwoke ga-ebili ọzọ.” **24** Mata siri ya, “Amara m na ọ ga-ebili ọzọ n'ubochi mbilite n'ọnwụ n'oge ikpeazu.” **25** Jisos gwara ya, “Mù onwe m bụ mbilite n'ọnwụ na ndi. Onye ọbula kwere na m, a sịkwari na ọ nwuru anwụ, ọ ga-adị ndi ọzọ. **26** Ma onye ọbula di ndi nke na-ekwere na m agaghì anwụ. I kwere nke a?” (aiōn g165) **27** Ọ siri ya, “E, Onyenwe m, ekwere m na i bụ Kraist ahụ, Ọkpara Chineke, onye ga-abia n'ụwa.” **28** Mgbe ọ kwuchara nke a, ọ gara kpọ nwanne ya nwanyi bụ Meri, jiri nwayọọ si ya, “Onye ozizi abiala, ọ na-akpọ gi.” **29** Mgbe ọ

nurū nke a, ọ biliri ọsịsọ ga zute ya. **30** Ruo mgbe a, Jisọs abiarutebeghi n'obodo nta ahụ, ma ọ ka nọ n'ebe ahụ Mata zutere ya. **31** Ndị Juu nọ n'ụlọ na-akasi Meri obi hụrụ ya ka ọ puru ngwangwa. Ha sochiri ya n'azụ n'ihu na ha chere na ọ na-aga n'ili ibe akwa n'ebe ahụ. **32** Mgbe Meri rutere n'ebe Jisọs nọ, ọ dara n'ụkwụ ya si, "Onyenwe m, ọ bụrụ na ị nọ n'ebe a, nwanne m nwoke agaraghi anwụ." **33** Mgbe Jisọs hụrụ ya ka ọ na-ebe akwa ya na ndị Juu ahụ so ya ka ha na-ebekwa akwa, o meturū ya n'ime mmụọ ya. O nwere ọmịiko di ukwu. **34** Ọ siri, "Olee ebe unu liri ya?" Ha siri ya, "Onyenwe anyi bia ka ị hụ." **35** Jisọs ebee akwa. **36** Mgbe ahụ ndị Juu na-asi, "Lee ka o si hụ ya n'anya." **37** Ma ụfọdụ n'ime ha siri, "Nwoke a meghere anya onye kpuru isi, ọ garaghi enwe ike mee ka nwoke a hapu inwụ?" **38** Ọzọkwa, Jisọs siri ude n'ime onwe ya nke ukwu, biarute n'ili ahụ nso. Ili ahụ bụ ọgba e jiri nkume di ukwu mechie ọnu ya. **39** Jisọs siri, "Bupunụ nkume ahụ!" Ma Mata, nwanne nwanị onye ahụ nwurū anwụ, siri ya, "Onyenwe anyi, ọ ga na-esi isi ugbo a, n'ihu na nke a bụ abali anọ ọ nwurū." **40** Ma Jisọs siri ya, "Ọ bụ na m agwaghi gi si na ọ bụrụ na ị kwere ị ga-ahụ ọrụ ebube Chineke?" **41** Ya mere, ha bupurū nkume ahụ. Jisọs lere anya n'elu si, "Nna, ana m ekele gi n'ihu na ị nula olu m. **42** Amaara m na ị na-anụ olu m mgbe niile. Ana m ekwu nke a n'ihu ndi a gbara m gburugburu n'ebe a, ka ha kwere na ọ bụ gi zitere m." **43** Mgbe o kwusiri nke a, o jiri oke olu tie mkpu, "Lazaros, putal!" **44** Onye ahụ nwurū anwụ putara, e jikwa akwa ozu kekota aka ya na ụkwụ ya, werekwa akwa ichafu kechie ihu ya. Jisọs siri ha, "Tọpunu ya, hapu ya ka ọ laa." **45** Ọtutu ndi Juu bjakwutere Meri bu ndi huri ihe a o mere, kwere na ya. **46** Ma ụfọdụ n'ime ha lara gaa kporo ndi Farisii ihe o mere. **47** Mgbe ahụ, ndiisi nchajaja na ndi Farisii kporo nzuko ndi Sanhedrin. Ha na-asi, "Gini ka anyi ga-eme? N'ihu na nwoke a na-eme otutu ihe iribama. **48** Ọ buri na anyi ahapu ya ka ọ gaa n'ihu, mmadu niile ga-ekwere na ya. Ndi Rom ga-abiakwa, kwatuo ulonso ukwu ma napu anyi obodo anyi." **49** Ma otu onye n'ime

ha bu Kaifas, onyeisi nchajaja n'afọ ahụ siri ha, "Unu amaghi ihe obula. **50** Ọ bụ na unu amaghi na ọ ka mma ka otu onye nwuo n'ihu mmadu niile, karja n'obodo anyi niile ga-ala n'iyi." **51** Di ka onyeisi nchajaja nke afọ ahụ, o kwughi nke a site n'echiche ya, kama o buru amuma na Jisọs ga-anwu n'ihu mba ndi Juu. **52** Ọ bughị n'ihu mba ahụ naani, kama, ka ọ kpokota umu Chineke ndi gbasara n'ebe niile. **53** Ya mere, site n'ubochi ahụ, ha malitere igba izu otu ha gaa esi gbuo ya. **54** Ya mere, Jisọs kwusiri igaghari ebe ndi Juu ga-ahụ ya. O siri n'ebe ahụ puo gaa n'akuku ozara n'otu obodo nta a na-akpo Ifrem. Ya na ndi na-eso uto ya noduru n'ebe ahụ. **55** Mmemme Ngabiga ndi Juu dikwa nso. Otutu ndi mmadu si n'akuku ala ndi Juu niile bia Jerusalem. Ha biara tutu memme ahụ ebido ka ha mee onwe ha ka ha di ocha. **56** Ha na-achọ Jisọs na-ajurita onwe ha n'ime ulonso ukwu ahụ, "Gini ka unu chere? Ọ bụ na ọ gaghi abia na memme a?" **57** Ma n'oge ahụ, ndiisi nchajaja na ndi Farisii enyela iwu ka onye obula huri ya bia gwa ha ka ha gaa jide ya.

12 Ubochi isii tupu e mee Mmemme Ngabiga, Jisọs gara Betani bu obodo Lazaros, onye ahụ ọ mere ka o site n'onwu bilie. **2** N'ebe ahụ, ha siiri Jisọs nri, ọ bukwa Mata na-eje ozi isi nri ahụ, Lazaros bu otu onye n'ime ndi sooro ya nodu na nri ahụ. **3** Mgbe ahụ, Meri weere mmanu otite di okara lita nke ezigbo naad, mmanu isi uto di oke onuahia, ọ wukwasara ya Jisọs n'ukwu, jirikwa agiri isi ya hichaa ukwu ya. Nke a mere ka ulo ahụ juputa n'isi uto nke mmanu otite ahụ. **4** Ma Judas Iskariot, otu n'ime ndi na-eso uto ya, onye ahụ ga-arara ya nye, kwuru, **5** "Gini mere na-ereghi mmanu otite a narị denari ato, were ego ya nye ndi ogbenye?" **6** O kwughi nke a n'ihu na ihe banyere ndi ogbenye na-emetu ya n'obi kama n'ihu na ọ bu onye ohi; di ka onye na-ejide akpa ego ha, mgbe ụfọdụ, ọ na-amanye aka n'ego ahụ zubiri ego. **7** Jisọs siri, "Hapu ya aka, ọ zutara ya ka ọ na-akwado maka ubochi olili m. **8** Unu nwere ndi ogbenye n'etiti unu mgbe niile, ma mu na unu agaghị anọ mgbe niile." **9** Ma mgbe igwe ndi Juu nuru na ọ nọ n'ebe ahụ, ha biara, ọ bughị

naani ka ha hu ya, kama ka ha hukwa Lazaros onye o mere ka o si na ndi nwuru anwu bilie. 10 Ya mere, ndiisi nchuja gbakwara izu igbukwa Lazaros. 11 N'ihu na o bu n'ihu ya ka otutu ndi Juu ji na ahapu ha ma na-ekwerekwa na Jisos. 12 N'echi ya oke igwe mmadu ahụ ndi bjara mmemme nuru na Jisos na-abia Jerusalem. 13 Ha weere igu nkwi puo izute ya na-eti mkpu, "Hozanna!" "Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n'aha Onyenwe anyi!" "Ngozi diri eze Izrel!" 14 Jisos huru nwa inyinya ibu, nokwasị n'elu ya, di ka e dere ya, 15 "Atula egwu, gi ada Zayon! Lee, eze gi ka o na-abia. O nokwasiri n'elu nwa inyinya ibu." 16 Na mbu ndi na-eso uzo ya aghotaghi ihe ndi a niile. Ma mgbe e nyesiri Jisos otuto, ka ha chetara na-edereri ihe ndi a banyere ya, na e mekwara ya rii ihe ndi a. 17 Igwe mmadu ahụ bu ndi ya na ha no mgbe o si n'ili kpoputa Lazaros, mee ka o si n'onwu bilie, gara n'ihu na-agba ama ya. 18 Otutu mmadu puru izute ya n'ihu na ha nuru akuko oru ihe iribama niile o ruru. 19 Ya mere, ndi Farisii siritarara onwe ha, "Unu ahula na o nweghi ihe unu puru ime, leenu ka uwa niile na-eso ya." 20 Ma ufodu ndi Griik so n'ime ndi ahụ bjara ife ofufe n'oge mmemme ahụ. 21 Ha biakwutere Filip onye si Betsaida di na Galili, gwa ya si, "Nna anyi ukwu, anyi chorọ ihu Jisos." 22 Filip puru gaa gwa Andru, ya na Andru sooro gaa gwa Jisos. 23 Jisos zara si, "Oge awa ahụ eruola mgbe a ga-enye Nwa nke Mmadu otuto. 24 N'ezie, n'ezie, agwa m unu, o buru na mkpuru oka wiiti adaghi n'ala nwuo, o ga-anọ naani ya. Ma o buru na o nwuo, o gami otutu mkpuru. 25 Ndi obula huru ndu ha n'anya ga-atufu ya, ebe ndi obula kporo ndu ha asi n'awa a, ga-edebe ya ruo mgbe ebighi ebi. (aiōnios g166) 26 Onye obula na-ejere m ozi aghaghi iso m; ebe m no ka onye na-ejere m ozi ga-anokwa. Onye obula na-ejere m ozi ka Nna m ga-asopuru. 27 "Ugbu a, mkpuruobi m juputara n'ihe mgbu. Gini kwa ka m ga-ekwu, Nna, zoputa m n'awa nke a? Mba! O bu n'ihu nke a ka m ji bia n'oge awa a. 28 Nna, nye aha gi otuto." Mgbe ahụ, otu olu siri n'eluigwe bia, "Enyela m ya otuto, m ga-enyekwa ya otuto ozo." 29 Igwe ndi mmadu guzo n'ebe ahụ, ndi nuru ya na-ekwu, "O bu egbe eluigwe gbara." Ndi ozo na-asi, "O bu mmuo ozi na-agwa ya okwu." 30 Jisos zara ma si, "Olu a abiaghi n'ihu m kama o bjara n'ihu unu. 31 Ugbu a bu oge a ga-ekpe uwa a ikpe. Ugbu a ka a ga-achupu onye ahụ na-achi uwa a. 32 Ma mu onwe m, mgbe e si n'awa welie m elu, aga m adota mmadu niile nye onwe m." 33 O kwuru nke a iji gosi udi onwu nke o gaje inwu. 34 Igwe mmadu ahụ zara ya, "Anyi anula site n'akwukwo iwu na Kraist ahụ ga-adị ndu ruo mgbe ebighi ebi. Ma gini mere i ji asi na, 'A ghaghi iweli Nwa nke Mmadu elu'? Onye bu 'Nwa nke mmadu a'?" (aiōn g165) 35 Jisos siriri ha, "Ihe ga-enwuru unu naani nwa oge nta. Jegharianu n'ihè a, ugbu a unu nwere ya, tupu ochichiri abiakwasị unu. Onye na-ejeghari n'ochichiri amaghi ebe o na-aga. 36 Kwerenu n'ihè ahụ ugbu a unu nwere ya ka unu ghoo umu nke ihè." Mgbe Jisos kwusiri nke a o hapuru ha puo ga zoo onwe ya. 37 N'agbanyeghi oru iribama niile o ruru n'etiti ha, ha ekwereghị na ya. 38 Nke a bu imezu ihe Aizaya onye amuma kwuru, "Onyenwe anyi, onye kweere ozi anyi o bukwu n'ahụ onye ka e kpugheere ogwe aka Onyenwe anyi?" 39 Ma ha enweghi ike kwere, n'ihu na Aizaya kwukwara n'ebe ozo, si, 40 "O meela ka ha kpoo isi, mekwa ka obi ha kpochie Ka ha ghara iji anya ha hu uzo maobu jiri obi ha ghota ihe obula Ka ha gharakwa ichighari, ka m gwoo ha." 41 Aizaya kwuru ihe ndi a n'ihu na o huru ebube ya, ma kwuo banyere ya. 42 Otu o di, otutu n'ime ndisi kweere na ya, ma ha ekwuputaghi nke a. N'ihu na ha turu egwu na ndi Farisii ga-achupu ha site n'ulo ekpere. 43 N'ihu na ha huru otuto mmadu n'anya karija otuto Chineke. 44 Jisos tiri mkpu si, "Onye obula kwere na m, o bughi na m ka o kwere, kama o bu na onye nke zitere m. 45 N'ihu na onye obula huru m ahula onye nke zitere m. 46 Abjara m n'ime uwa di ka ihè ka onye obula nke kwere na m ghara ino n'ochichiri. 47 "Ma o buru na onye obula anu okwu m ma ju ime ya, o bughi m na-ekpe ya ikpe. N'ihu na abjara m izoputa uwa, o bughi ikpe uwa ikpe. 48 Onye obula juru m ma jukwa okwu m, nwere onye

ga-ekpe ya ikpe. Okwu niile m kwuru ga-ama ya ikpe n'ubochi ikpeazu. **49** Okwu ndi a esiteghi n'aka m. Ha sitere n'aka Nna ahụ onye zitere m ma nyekwa m iwu ihe m ga-ekwu na otu m ga esi kwuo ya. **50** Ama m na iwu ya bu ndu ebighi ebi, n'ih i ya, ihe obula Nna gwara m ka m na-ekwu." (aiōnios g166)

13 Tupu oge Mmemme Ngabiga eru, Jisọs amatala na oge o ga-ahapụ uwa lakwuru Nna ya eruola. O huru ndi nke ya no n'ua n'anya, hukwa ha n'anya ruo ogwugwu. **2** Mgbe a na-eri nri anyasi, ekwensu etinyelarị ya n'ime obi Judas Iskariot, nwa Saimon ka o rara ya nye. **3** Jisọs matara na Nna enyefeela ya ihe niile n'aka. O maara na ya si n'ebe Chineke no bia, matakwa na ya ga-alaghachikwuru Chineke. **4** Ya mere, o sitere n'uche o nokwasiri bilie oto, yipu uwe nke elu ya, chiri akwa mmiri e ji ehicha ahụ kee n'ukwu ya. **5** O wunyere mmiri n'ime efere isa aka, bido isa ndi na-eso uzo ya ukwu, jirikwa akwa mmiri ahụ o kere n'ukwu ya na-ehicha ukwu ha. **6** O biakwutere Saimon Pita, onye sirị ya, "Onyenwe m, i ga-asa m ukwu?" **7** Ma Jisọs zara si ya, "I ghotaghi ihe m na-eme ugbu a, ma emesia i ga-aghota ya." **8** Pita sirị ya, "I gaghi asaa m ukwu ma o." Jisọs zara ya, "O buru na masachaghi gi ukwu, mu na gi enweghi oke obula." (aiōn g165) **9** Saimon Pita sirị ya, "Onyenwe m, o bughi naani ukwu m ka i ga-asa, kama saakwa aka m na isi m." **10** Jisọs sirị ya, "Onye obula sara ahụ agaghi asakwa ya ozo, o bu naani isa ukwu ya diri ya n'ih i na ahụ ya niile di ocha. Unu di ocha, kama o bughi unu niile." **11** N'ih i na o maarari onye ahụ ga-arara ya nye. Ya mere o ji si, "O bughi unu niile di ocha." **12** Mgbe o sachasiri ha ukwu, o yiiri uwe ya, nodukwa ala ozo, o sirị ha, "Unu ghotara ihe m meere unu? **13** Unu na-akpo m Onyenwe unu na Nna unu ukwu, unu mere nke oma n'ih i na nke a ka m bu. **14** Ebe o bu na mu onwe m, bu Nna unu ukwu na Onyenwe unu sachara unu ukwu, unu kwesikwara isachakwa ukwu ibe unu. **15** Nke a bu ihe nnomi m nyere unu, meenu di ka mu onwe m mere unu. **16** N'ezie, n'ezie, ohu adighi adi ukwu kari nna ya ukwu, maobu onye e ziri ozi a kariya onye ziri ya ozi. **17**

O buru na unu a mara ihe ndi a, ngozi ga-adiri unu ma unu mee ha. **18** "Anaghi m ekwu maka unu niile, amaara m ndi m hoputara. Ma nke a bu imezu ihe e dere n'akwukwo nso, 'Onye mu na ya na-eriko nri ebiliela megide m.' **19** "Ana magwa unu ugbu a tupu ihe ndi a emee, ka unu kwere na mu bu ya mgbe o ga-emezu. **20** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, onye obula nabatara onye m zitere nabatara m. Onye obula nabatara m nabatakwa onye zitere m." **21** Mgbe Jisọs kwusiri ihe ndi a, o nweghi udo n'ime mmuo ya. O gbara ama si, "N'ezie, n'ezie, a si m unu, na otu onye n'ime unu ga-arara m nye." **22** Ndi na-eso uzo ya leritara onwe ha anya na-eche n'ime obi ha onye o na-ekwu maka ya. **23** Otu n'ime ndi na-eso uzo ya nke Jisọs huru n'anya dabere ya nso. **24** Saimon Pita fufeere ya isi, ka o, Juo ya onye o na-ekwu maka ya. **25** Ebe o dabere Jisọs nso, o sirị ya, "Onyenwe anyi, onye ka o bu?" **26** Jisọs zara, "O bu onye ahụ m ga-enye iberibe achicha a mgbe m sunyere ya n'ime efere nri." Mgbe o sunyesiri achicha ahụ n'ime efere ahụ, o nyere ya Judas nwa Saimon Iskariot. **27** Mgbe o narasiri iberibe achicha ahụ, ekwensu bara n'ime ya. Jisọs sirị ya, "Ihe obula i chorọ ime, mee ya ngwangwa." **28** Ma o dighi onye obula so noro n'uche nri ghotara ihe mere o ji gwa ya otu a. **29** N'ih i na ufodu na-eche, ebe Judas ji akpa ego ha, Jisọs na-asi ya ka o gaa zuta ihe ndi di mkpa maka memme, maobu ka o gaa nye ndi ogbenye ihe. **30** Mgbe o natachara iberibe achicha ahụ, o puru na-atufughi oge, ochichiri agbaala. **31** Mgbe o puru, Jisọs sirị, "Ugbu a ka a na-enye Nwa nke Mmadu otuto, a na-enyekwa Chineke otuto n'ime ya. **32** O buru na e nye Chineke otuto n'ime ya, Chineke ga-enyekwa Okpara ya otuto n'ime onwe ya, o ga-enyekwa ya otuto ahụ ngwangwa. **33** "Umuntakiri m, enwere m oge ntakiri nke mu na unu ga-anọ. Unu ga-achọ m, ma di ka m gwara ndi Juu ka m na-agwa unu ugbu a. Ebe m na-aga unu enweghi ike ibia ya. **34** "Ana m enye unu iwu ohuru: Huritanu onwe unu n'anya. Di ka m huru unu n'anya, otu a ka unu ga-esi hurita onwe unu n'anya. **35** O buru na unu ahurita onwe unu n'anya, otu a ka mmadu niile ga-esi

mata na unu bu ndi na-eso uto m.” 36 Saimon Pita siri ya, “Onyenwe anyi ebee ka i na-aga?” Jisqs zagbachiri ya, “Ebe m na-aga, i nweghi ike iso m gaa ya ugbo a. Ma i ga-abia ma emesia.” 37 Pita siri ya, “Onyenwe anyi, gini mere na m apughi isoro gi ugbo a? Aga m atogbo ndu m n’ihi gi.” 38 Jisqs zagbachiri, “I jikeere itogbo ndu gi n’ihi m? N’ezie, n’ezie, asi m gi, tupu oke okuku akwaa akwa, i ga-agonari m ugboro ato.”

14 “Ka obi ghara ilo unu mmiri. Kwerenu na Chineke; kwerekwanu na m. 2 N’ulo Nna m, e nwere otutu ebe obibi. O buru na o sighi otu a diri, agaara m agwa unu na m na-aga kwadoro unu ebe obibi? 3 O buru na m agaa dozichara unu ebe obibi, aga m aloghachi bia kporo unu, ka ebe m no burukwa ebe unu ga-an. 4 Unu maara uto ebe m na-aga.” 5 Tomos siri ya, “Onyenwe anyi, anyi amaghi ebe i na-aga, olee otu anyi ga-esi mata uto ya?” 6 Jisqs siri ya, “Mu onwe m bu uto, na eziokwu, na ndu. O nweghi onye na-abiakwute Nna m ma o bughi site na m. 7 O buru na unu maara onye m bu, unu gaara amatakwa Nna m. Site ugbo a, unu amatala ya. Ma hukwa ya.” 8 Filip siri ya, “Onyenwe anyi, zi anyi Nna ah, afi ga-ejukwa anyi.” 9 Jisqs siri ya, “Otutu oge ndi a mu na unu noro o bu na i matabeghi onye m bu, Filip? Onye obula huru m ahula Nna. Olee otu i si asi, ‘zi anyi Nna ah?’ 10 O bu na i kweghi na m no n’ime Nna, na Nna nokwa n’ime m? Okwu niile m na-agwa unu esitekwaghi n’ebe m no puta, kama o bu Nna bi n’ime m na-aruru ya. 11 Kwere ihe m kwuru na an o m n’ime Nna, na Nna nokwa n’ime m. Ma o bughi otu a, kwerenu n’ihi oru ebube ndi a. 12 N’ezie, n’ezie, agwa m unu, onye obula kwere na m ga-aruru oru ndi m ruru, ruokwa oru kariri ndi a, n’ihi na m na-alakwuru Nna m. 13 Ihe obula unu ga-aruru site n’aha m, aga m enye unu ya, ka e nwe ike nye Nna ah otuto site n’Okpara ya. 14 Ihe obula unu rioro n’aha m, aga m eme ya. 15 “O buru na unu huru m n’anya unu ga-edebe iwu m niile. 16 Aga m aruru Nna m, o ga-enye unu Onye Nkasiobi oro, onye ga-enyere unu aka ma nonyekwara unu ruo mgbe niile ebighi ebi. (aiōn g165) 17 Onye bu Mmuoro nke eziokwu. Ndi

bi n’uwa agaghi anabata ya, n’ihi na ha adighi ahuru ya anya, ha amakwaghi ya. Ma unu maara ya n’ihi na unu na ya no, o bikwa n’ime unu. 18 Agaghi m ahuru unu di ka ndi na-enweghi nne na nna. Aga m abiakwute unu. 19 Mgbe na-adighi anya, uwa agaghi ahukwa m anya. Ma unu ga-ahuru m anya. N’ihi na m di ndu, unu ga-adikwa ndu. 20 N’ubochi ahuru, unu ga-amata na m no n’ime Nna m na unu no n’ime m, na mu onwe m nokwa n’ime unu. 21 Onye obula nabatara iwu m ma na-edebekwa ha bu onye huru m n’anya. Onye huru m n’anya ka Nna m ga-ahuru n’anya. Aga m ahukwa ya n’anya gosikwa ya onwe m.” 22 Judas (o bughi Iskariot) siri ya, “Onyenwe anyi, olee otu i ga-esi gosi anyi onwe gi ma haru igosi uwa onwe gi?” 23 Jisqs zara si ya, “Onye obula huru m n’anya, ga-edebe okwu m. Nna m ga-ahukwa ya n’anya. Mu na Nna m ga-abiakwa n’ebe onye ahuru no soro ya biri. 24 Onye na-ahughi m n’anya agaghi edebe okwu m. Okwu ndi a niile unu nuru abughi nke m. Ha bu nke Nna ahuru, onye zitere m. 25 “Agwala m unu ihe ndi a niile ugbo a mu na unu no. 26 Ma Onye Nkasiobi ahuru bu Mmuoro Nso, onye Nna m ga-ezite n’aha m, ga-akuziri unu ihe niile, o ga-echetakwara unu ihe niile m gwara unu. 27 Udo ka m na-ahapuru unu. Udo m ka m na-enyekwa unu. O bughi di ka uwa si enye ka m na-enye unu. Unu ekwela ka obi loo unu mmiri, ka ujo hapukwa itu unu. 28 “Unu anula na m gwara unu, ‘Ana m ala, ma loghachikwutekwa unu.’ O buru na unu huru m n’anya, unu gaara anuri onu na m na-alakwuru Nna, n’ihi na Nna di ukwu karja m. 29 Ugbo a, agwala m unu ihe a tupu o mezuu, ka o ga-abu mgbe o mezuru, unu enwee ike kwere. 30 Agaghi m agwa unu otutu okwu oro n’ihi na eze na-achi uwa a na-abia. O nwekwaghi ike obula n’ebe m no. 31 Ana m eme dika Nna m nyere m n’iwu, ka uwa mara na m huru Nna m n’anya. “Bilienu ugbo a ka anyi si ebe a puo.

15 “Mu onwe m bu ezigbo osisi vaini ahuru. Nna m bukwa onye oru ubi. 2 O na-egbuda alaka obula di n’ime m nke na-adighi ami mkpuru. Ma alaka obula na-ami mkpuru ka o na-egbucha, ka o nwee ike mia mkpuru di otutu. 3 Ugbo a, e

meela ka unu ɖiri ɔcha n'ih i okwu m gwara unu. 4 Nɔgidenu n'ime m, ka mu onwe m nɔgidekwa n'ime unu. Dika alaka obula apugh i mi mkpuru n'onwe ya ma o buru na o nɔgideghi n'osisi vainji. Otu a, unu apughikwa i mi mkpuru ma o buru na unu anɔgideghi n'ime m. 5 "Mu onwe m bu osisi vainji ah; unu bukwa alaka ya. Onye obula na-anɔgide n'ime m, nke mu onwe m na-anɔgidekwa n'ime ya, na-am i otutu mkpuru. N'ih i na ewezuga m, unu enweghi ike ime ihe obula. 6 Onye obula na-adighi anɔgide n'ime m di ka alaka e gbaturu, tupu ya, o kpɔnwu. A ga-achikota ya, chinye ya n'oku, o repia. 7 O buru na unu anɔgide n'ime m, okwu m anɔgidekwa n'ime unu, rionu ihe obula unu chor, a ga-emere unu ya. 8 Nke a ga-aburu Nna m ototo na unu miri otutu mkpuru hie nne, o na-egosikwa na unu bu ndi na-eso uzo m. 9 "Di ka Nna si hu m n'anya, otu a ka m si hukwa unu n'anya. Ya mere, nɔgidenu n'ime ihunanya m. 10 Unu ga-anɔgide n'ihunanya m ma o buru na unu edebe iwu m. Di ka m debere iwu Nna m ma nɔgidekwa n'ihunanya ya. 11 Agwala m unu ihe ndi a ka onu m diri n'ime unu ka onu unu zukwaa oke. 12 Nke a bukwa iwu m, ka unu hurita onwe unu n'anya di ka m siri hu unu n'anya. 13 O dighi onye obula nwere ihunanya kariri nke a na mmadu togboro ndu ya n'ih i ndi enyi ya. 14 Unu onwe unu bukwa ndi enyi m ma o buru na unu edebe ihe m nyere n'iwu. 15 Anaghi m akpokwa unu ndi ohu ozo. N'ih i na ohu adighi amatazu ihe niile onyenwe ya na-eme. Ma ana m akpo unu ndi enyi m n'ih i na agwala m unu ihe niile m nuru n'onu Nna m. 16 O bukwaghi unu onwe unu horo m. O bu m horo unu, weputakwa unu icha ka unu gaa mia otutu mkpuru, mkpuru nke ga-adigidekwa. Ya mere, Nna m ga-enye unu ihe obula unu gario n'aha m. 17 Ihe ndi a ka m na-enye unu n'iwu, huritanu onwe unu n'anya. 18 "O buru na uwa akpo unu asi, chetanu na o buru uzo kpo m asi. 19 A si na unu bu nke uwa, uwa ga-ahu unu n'anya dika ndi nke ya. Ma otu o di unu abughi nke uwa. Kama, esi m n'ime uwa horo unu. O bukwa n'ih i ya ka uwa ji akpo unu asi. 20 Chetakwanu ihe m gwara unu, 'Ohu adighi

adi ukwu kariya Onyenwe ya. 'Ya mere, ebe ha kpagburu m, ha ga-akpagbukwa unu. O buru na ha debere okwu m, ha ga-edebekwa nke unu. 21 Ee, ha ga-eme unu ihe niile ndi a n'ih i aha m, na n'ih i na ha amaghi onye ah u zitere m. 22 O buru na abiahi m, gwa ha okwu, ikpe mmehie agaraghi ama ha. Ma ugbo a, ha enweghi ngonu obula banyere mmehie ha. 23 Onye obula kpo m asi kpokwara Nna m asi. 24 A si na oru niile m ruru n'etiti ha akarighi oru nke onye obula ozo ruru, ha agaraghi abu ndi ikpe mmehie mara. Ma ugbo a ha ahuzuola oru ebube ndi a niile, ma ha nɔgidekwara na-akpo mu na Nna m asi. 25 Nke a bu imezu ihe e dere n'akwukwo iwu ha. 'Ha kpo m asi na-enweghi ihe m mere.' 26 "Mgbe Onye Ndumoduahu ga-abia, onye m ga-ezitere unu site n'aka Nna, bu Mmuo eziokwu ah u sitere na Nna puta, o ga-agba ama banyere m. 27 Ma unu onwe unu aghaghi igba ama, n'ih i na mu na unu anola site na mmalite.

16 "Ihe ndi a niile ka m gwara unu ka unu ghara ida. 2 Ha ga-esite n'ulo ekpere ha chupu unu. N'ezie, oge na-abia mgbe onye obula ga-egbu unu ga-echekwa na o na-eke Chineke mgbe ha na-eme nke a. 3 Ha ga-eme ihe ndi a n'ih i na ha amaghi Nna maobu m. 4 Ana m agwa unu ihe ndi a ka o ga-abu na mgbe oge ga-eru, unu echeta na m gwara unu. Agwaghi m unu ihe ndi a na mbu n'ih i na mu na unu no mgbe ah u. 5 Ma ugbo a, ana m alaghachikwuru onye ah u zitere m. Ma o dighi onye obula n'etiti unu juru m, 'Olee ebe i na-aga?' 6 Ma n'ih i na m gwara unu ihe ndi a, obi unu ejuputala na mwute. 7 N'agbanyeghi nke a, aga m agwa unu eziokwu, o bu maka odimma unu ka m ji ala. O buru na m alaghi, Onye Ndumodu ah u agaghi abia. O buru na m laa, aga m ezitere unu ya. 8 Mgbe o biara, o ga-eme ka uwa mata ezughi oke nke nghota ya banyere mmehie, na ezi omume na ikpe, 9 maka mmehie n'ih i na ha ekwenyeghi na m; 10 ma gbasara ezi omume, n'ih i na ana m alakwuru Nna, ebe unu na-apughi ih u m ozo, 11 maka ikpe, n'ih i na e kpeela onyeisi uwa a ikpe. 12 "Enwere m otutu ihe ozo m ga-agwa unu. Ma ugbo a, unu agaghi anabatali ha. 13 Ma mgbe Mmuo eziokwu ah u biara, o ga-eduba

unu n'ezikwu niile. Ọ gaghi ekwu ihe banyere onwe ya, kama ọ bu ihe niile ọ nuri ka ọ ga-ekwu. Ọ ga-ezikwa unu ihe niile gaje ibia. **14** Ọ ga-enye m otuto, n'ih na ọ ga-esite n'aka m nata ihe ọ ga-akoro unu. **15** Ihe niile Nna nwere bu nke m. Ọ bu ya mere m ji si, na ọ ga-ewere site n'ihe bu nkem, kowara ya unu. **16** "Ọ foduru nwantakiri oge unu agaghi ahukwa m. Ma mgbe nwantinti oge gasikwara, unu ga-ahukwa m anya ozo." **17** Ufodu ndi na-eso uzọ ya siritara onwe ha, "Gini ka o bu n'uche mgbe ọ na-asị, 'Nwa oge nta unu agaghi ahukwa m ozo, ma mgbe nwa oge gasikwara unu ga-ahukwa m,' na 'N'ih na ana m alakwuru Nna?'" **18** Ha na-asị, "Gini ka okwu a putara bu 'nwa oge nta'? Anyi aghotaghi ihe ọ na-ekwu." **19** Jisọs matara na ha chorọ iju ya ihe banyere nke a, n'ih ya ọ sirị ha, "Unu na-ajurita onwe unu ihe okwu m putara mgbe m sirị, 'Na nwa oge nta unu agaghi ahukwa m ozo, ma nwa mgbe nta unu ga-ahukwa m?'" **20** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, unu ga-akwa akwa ma nwekwa obi mwute, ma uwa ga-anuri onu. Ma iru uju unu ga-aghorọ unu onu. **21** Mgbe ime na-eme nwanyi, ọ na-anọ n'onodu ihe mgbu. Mgbe ọ musiri nwa ya, ọ dighi echetakwa ihe mgbu ya ozo. N'ih onu na a muputala nwa n'elu uwa. **22** Unu nọ n'onodu iru uju ugbo a, ma aga m ahụ unu anya ozo, obi unu ga-ejuputa n'onu. Mmadu obula apughikwa inapụ unu onu unu. **23** Ma n'ubochi ahụ, unu agakwaghi ariọ m ihe obula. N'ezie, n'ezie, agwa m unu, ihe obula unu ga-ariọ Nna m n'aha m, ọ ga-enye unu. **24** Ruo ugbo a, ọ dibeghi ihe unu rioro n'aha m. Riọonu, unu ga-ariota, ka onu unu zukwaa oke. **25** "Eji m ilu na-agwa unu okwu ugbo a, ma oge na-abia mgbe m na-agaghi ejikwa ilu gwa unu okwu. Mgbe ahụ ka m ga-akowara unu niile ihe banyere Nna m n'uzo unu ga-aghotā ya. **26** N'ubochi ahụ, unu ga-ariọ ihe n'aha m. Asighi m unu na m ga-ariọ Nna ihe n'ih unu. **27** N'ih na Nna m n'onwe ya huru unu n'anya, n'ih na unu huru m n'anya kwerekwa na m si n'ebe Chineke nọ bja. **28** Esi m n'ebe Nna nọ puta, bja n'ime uwa. Ana m ahapukwa uwa ilaghachikwuru Nna." **29** Ndi na-eso uzọ ya sirị, "Lee, ugbo a ka okwu gi

doro anya. Ọ bukwaghi ilu ka i na-atu. **30** Ugbo a ka o doro anyi anya na i maara ihe niile. Ọ bakwaghi uru ka onye obula juo gi ihe obula. N'ih nke a, anyi kwere na i si n'ebe Chineke nọ bja." **31** Jisọs zara ha, "Unu ekwerela ugbo a? **32** Lee! Oge na-abia, oge ahụ eruola, mgbe unu ga-agbasacha. Onye obula n'ulo nke ya. Mgbe ahụ, unu ga-ahapụ naani m, ma ọ bughị naani m nọ n'ih na mụ na Nna m nọ. **33** "Agwala m unu ihe ndi a niile ka unu nwee udo n'ime m. N'ime uwa, unu ga-enwe nsogbu. Ma ka obi sie unu ike, n'ih na emerela m uwa."

17 Mgbe Jisọs kwusiri okwu ndi a, o leliri anya n'eluigwe si, "Nna, oge ahụ a kara aka eruola, nye Okpara gi otuto, ka Okpara gi nyekwa gi otuto. **21** Nyela ya ikike n'ebe mmadu niile nọ, na ike inye ndi niile i nyere ya ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **3** Nke a bukwa ndu ebighi ebi ahụ. Ka ha mata na naani gi bu Chineke n'ezie, matakwa Jisọs Kraist onye ahụ i zitere n'ụwa. (aiōnios g166) **4** Enyere m gi otuto n'ụwa site n'iruzu oru niile i nyere m ka m ruo. **5** Ma ugbo a, Nna, nye m otuto n'ihu gi, udi otuto ahụ m nwere n'ihu gi tupu e kee uwa. **6** "Emere m ka ndi ahụ i siri n'ụwa kponye m mara aha gi. Ha bu ndi nke gi, i nyere m ha, ha debekwara okwu gi. **7** Ugbo a, ha amarala na ihe niile i nyere m si n'aka gi bja. **8** Ma ugbo a, enyela m ha okwu ahụ i nyere m, ha nabatakware ya, marakwa n'ezikwu na-esi m n'ebe i nọ bja. Ha kwenyekwara na ọ bu gi zitere m. **9** Ana m ekpere ha ekpere, ọ bughị n'ih uwa ka m na-ekpe ekpere. Kama ana m ekpe ekpere banyere ndi ahụ i nyere m, n'ih na ha bukwa ndi nke gi. **10** Ihe niile m nwere bu nke gi, ihe niile i nwere bukwa nke m. E sitere na ha mee ka otuto m puta ihè. **11** Ugbo a, anoghikwa n'ime uwa, ma ha ka nọ n'ime uwa, ana m alaghachikwute gi. Ya mere, Nna di nsọ, chebe ha nke oma site n'ike nke aha gi, bu aha nke ahụ i nyere m, ka ha buru otu dika anyi onwe anyi si buru otu. **12** Mgbe mụ na ha nọ n'ụwa, echebere m ha site n'aha gi nke i nyere m. Echebekwara m ha, o nwekwaghi onye obula n'ime ha lara n'iyi, kariakwa onye ahụ bu nwa nke ila n'iyi, ka e mezuo ihe akwukwo nsọ kwuru. **13** "Ma ugbo a,

ana m aloghachikwute gi, ma ana m ekwu ihe ndi a n'üwa ugbu a ka ha nwee n'önü m, n'ebe o zuruoke n'ime ha. **14** Enyela m ha okwu gi. Ma n'ih i ya, üwa akpöla ha asi. N'ih i na ha abügh i ndi nke üwa di ka mü onwe m na-abügh i onye nke üwa. **15** Ekpegh i m ekpere ka iwepü ha n'üwa, kama ka inapüta ha site n'aka ajö onye ahü. **16** Ha onwe ha abügh i ndi nke üwa di ka mü onwe m na-abükwagh i onye nke üwa. **17** Were eziokwu doo ha nsö, okwu gi bü eziokwu. **18** Di ka i siri zite m n'üwa, otu a ka m na-ezipükwa ha n'üwa. **19** Ö bukwa n'ih i ha ka m jiri debe onwe m nsö, ka ha onwe ha bürükwa ndi e doro nsö n'ezikwu. **20** "Ekpegh i m ekpere a n'ih i ndi a naani. Kama ana m ekpekwa ekpere a n'ih i ndi niile ga-ekwere na mü, site n'okwu ha. **21** Ka ha niile bürü otu, Nna, di ka i nö n'ime m mü a nöro n'ime gi. Ka ha nörokwa n'ime anyi ka üwa kwere na ö bü gi zitere m. **22** Enyere m ha otuto nke i nyere m, ka ha bürü otu di ka anyi onwe anyi si bürü otu; **23** Mü onwe m n'ime ha, gi onwe gi n'ime m. Ka e mee ka ha bürü otu n'üzö zuruoke, ka üwa matakwa na ö bü gi zitere m, na i hükwara ha n'anya di ka i si hü m n'anya. **24** "Nna, achörö m ka ndi niile i nyere m soro m nöro ebe m nö. Ka ha hü otuto m nke i nyere m n'ih i na i hürü m n'anya tupu atöo ntqala nke üwa. **25** "Nna onye ezi omume, üwa amagh i gi. Ma amaara m gi. Ndi a matakware na ö bü gi zitere m. **26** Emekware m ka ha mara aha gi. Aga m agakwa n'ihu ime ka ha mara ya. Ka ihünanya ahü i nwere n'ebe m nö digide n'ime ha, ka mü onwe m nögidekwa n'ime ha."

18 Mgbe Jisös kwusiri okwu ndi a, ya na ndi na-eso üzo ya ridara ndagwurugwu iyi Kidron rigorokwa n'ofe nke özo, ebe e nwere otu ogige, ya na ndi na-eso üzo ya banyere n'ime ya. **2** Judas, onye rara ya nye matakware ebe ahü. N'ih i na Jisös na ndi na-eso üzo ya na-anö n'ebe ahü ötütü oge. **3** Ya mere, Judas duuru otu ndi agha, na üfödü ndi ozi sitere n'etiti ndiisi nchüaja na ndi Farisii bja n'ebe ahü. Ha chikwa öwaökü, oriöna na ngwa agha. **4** Ebe Jisös maara ihe niile na-akwado ibiakwasi ya, ö putara si ha, "Onye ka unu na-achö?" **5** Ha zaghachiri ya, "Ö bü Jisös onye Nazaret." Ö

siri ha, "Ö bü m" (Judas onye ahü rara ya nye so ha guzo n'ebe ahü.) **6** Mgbe Jisös gwara ha, "Ö bü m," ha laghachiri azü, daa n'ala. **7** Özo ö jükwara ha, "Onye ka unu na-achö?" Ha siri, "Ö bü Jisös onye Nazaret." **8** Jisös zara, "Agwara m unu na Ö bü m. Ö bürü na unu na-achö m, hapünü ndi a ka ha laa." **9** Nke a bü iji mezuu okwu ahü o kwuru na mbü, "Etufugh i m onye öbula n'ime ndi ahü i nyere m." **10** Ya mere Saimon Pita, onye ji mma agha, miputara ya, gbuo ohu onyeisi nchüaja, gbupü nti aka nri ya. Aha ohu ahü bü Malkus. **11** Ma Jisös gwara Pita, "Mighachi mma agha gi n'öbo ya! Ö bü na mü agagh i anü site n'iko ahü Nna m nyere m ka m nüo?" **12** Ya mere ndi agha ahü na öchiagha ha, na ndi na-ejere ndi Juu ozi, jidere Jisös kee ya agbü. **13** Ha buru üzo duru ya jekwuru Anas, onye bü nna nwunye Kaifas. Onye bü onyeisi nchüaja n'afö ahü. **14** Kaifas bukwa onye ahü dürü ndi ndu ndi Juu ödü, si na ö ka mma ka otu onye nwüo n'ih i mmadü niile. **15** Saimon Pita na otu onye özo na-eso üzo ya sooro Jisös. N'ih i na onye nke ahü na-eso üzo ya bü onye onyeisi nchüaja maara nke öma, o sooro Jisös banye n'obi onyeisi nchüaja. **16** Ma Pita na-eguzo n'ezi n'önü üzo. Onye özo ahü na-eso üzo ya, nke onyeisi nchüaja maara nke öma, pürü n'ezi gwa nwaagböghö ahü na-eche önü üzo okwu, ma kpöbata Pita. **17** Nwaagböghö ahü siri Pita, "Ö bü na i bugh i otu n'ime ndi na-eso üzo nwoke a?" Pita siri, "Mba! Abügh i m." **18** Ndi ohu na ndi nche kwanyere ökü n'ih i na oyi na-atü. Ha guzoro n'ebe ahü na-anya ökü. Pita soro ha guzo na-anyakwa ökü. **19** N'oge ahü onyeisi nchüaja ahü jurü Jisös banyere ndi na-eso üzo ya, na ozizi ya. **20** Jisös zara ya, "N'ihu öha mmadü ka m kwuru okwu niile m kwuru. A kuziri m ihe n'ime ülö ekpere na n'ime ülönso ukwu ebe ndi Juu na-ezükö. Ekwukwagh i m ihe öbula na nzuzo. **21** Gini mere i ji ajü m? Jüo ndi niile gere m nti! Ha makwaara ihe niile m kwuru." **22** Mgbe o kwuru nke a, otu onye n'ime ndi na-eje ozi guzo n'akükü ya, mara Jisös üra n'ihu, si, "Ö bü otu a ka i si aza onyeisi nchüaja ajuju?" **23** Jisös zara ya, "Ö bürü na ö di ihe öjöo m kwuru, gbaa ama megide okwu öjöo di otu a,

ma ọ bụrụ na m kwuru eziokwu, gini mere i ji ama m ụra.” 24 Ya mere, Anas kere ya agbụ zigara ya Kaifas onyeisi nchụaja. 25 Ma dika Saimon Pita ka guzo n’ebe ahụ na-anya oku, ha sirị ya, “Ọ bụ na i bughị otu onye n’ime ndi na-eso ụzọ ya?” Ma ọ goro ago si, “Abughị m ya.” 26 Otu n’ime ndi ohu onyeisi nchụaja, bụ onye ikwu nwoke ahụ Pita bipuru nti, sirị, “Ọ bụ na m ahughị gi na ya n’ime ogige ahụ?” 27 Ma Pita gokwara ago ozo. N’otu mgbe ahụ oke okuku kwara akwa. 28 Mgbe ahụ, ha sitere n’ulo Kaifas duru Jisọs gaa n’uloeze Paillet. Ọ bukwa n’isi ututu, ma ha onwe ha abanyeghi n’ime uloeze ahụ n’ihi na ha achoghi imeru onwe ha, ka ha nwee ike isoro rie nri na Mmemme Ngabiga. 29 Paillet gakwuru ha n’ezì si, “Gini bụ ebubo unu na-ebo nwoke a?” 30 Ha zara ma si ya, “Ọ bụrụ na onye a abughị onye aruruala, anyi agaraghi akpotara gi ya.” 31 Paillet sirị, “Durunụ ya puo kpee ya ikpe n’onwe unu di ka iwu unu si di.” 32 Nke a mere iji mezuo okwu ahụ Jisọs kwuru banyere udi onwu ọ gaje inwu. 33 Mgbe ahụ Paillet baghachiri n’ime uloeze ahụ, zie ozi ka a kpoo ya Jisọs. Ọ juru ya, “I bụ eze ndi Juu?” 34 Jisọs zara, “I na-aju nke a n’onwe gi ka ọ bụ ihe ndi ozo gwara gi banyere m?” 35 Paillet zara, “Abụ m onye Juu? Ọ bụ ndi ala gi na ndisi nchaja unu kpotaara m gi. Gini ka i mere?” 36 Jisọs zara, “Alaeze m abughị nke ụwa a. A si na alaeze m bụ nke ụwa a, ndi na-ejere m ozi gaara iluru m ogo iji gbochie m idaba n’aka ndi Juu. Ma ugbu a, alaeze m abughị nke ụwa a.” 37 Paillet sirị ya, “Ya bụ na i bụ eze?” Jisọs zara, “Gi onwe gi kwuru na m bụ eze. Amuru m n’ihi nke a, ọ bukwa n’ihi nke a ka m ji bi a n’ụwa igba ama banyere eziokwu. Onye obula huru eziokwu n’anya na-ege m nti.” 38 Paillet sirị ya, “Gini bụ eziokwu?” Mgbe o kwuchara nke a, ọ puru jekwuuru ndi Juu ozo si ha, “Ọ dighi ihe obula m choputara megidere ya. 39 Ma ọ bụ omenaala unu, na m ga-ahapuru unu otu onye mkporo n’oge Mmemme Ngabiga. Unu choro ka m hapuru unu ‘eze ndi Juu?’” 40 Ha tiri mkpu ozo si, “Ọ bughị nwoke a, ma hapuru anyi Barabas.” Barabas bụ onye abali di egwu.

19 Mgbe ahụ, Paillet kpuru Jisọs, a pia ya ihe. 2 Ndi agha kpaa okpueze nke e ji ogwu mee, kpukwasị ya n’isi, yinyekwa ya uwe mwuda na-acha odo odo. 3 Ha biakwutere ya otutu mgbe na-asi, “Ekele, gi Eze ndi Juu!” Ha na-amakwa ya ura n’ihu. 4 Paillet pukwara n’ezì ozo si ha, “Lee, ana m akpootara unu ya, ka unu mara na achoputaghi m ihe ojoo obula o mere.” 5 Mgbe Jisọs yi okpu ogwu na uwe odo odo puta, Paillet sirị ha, “Lekwanu nwoke ahụ!” 6 Ngwangwa, ndisi nchaja na ndi nche huru ya, ha tiri mkpu si, “Kpogide ya n’obe! Kpogide ya n’obe!” Paillet sirị ha, “Kporonu ya kpogbuo ya n’onwe unu. Achoputaghi m ihe ojoo obula o mere.” 7 Ndi Juu zara ya, “Anyi nwere iwu, di ka iwu ahụ siri di, ihe kwesiri ya bụ onwu, n’ihi na ọ kpoo onwe ya Okpara Chineke.” 8 Mgbe Paillet nuru nke a, oke egwu turu ya karịa. 9 Ọ laghachiri azu n’ime uloeze ahụ, juo Jisọs, “Olee ebe i siri bia?” Ma Jisọs azaghi ya ihe obula. 10 Paillet sirị ya, “I na-agba m nkiti? Ọ bụ na i maghi na m nwere ike ikpogide gi n’obe, nweekwa ike ihapu gi ka i laa?” 11 Jisọs zara ya, “I garaghi enwe ike obula n’ebe m no, ma ọ bụrụ na o siteghi n’elu rute gi aka. Nke a mere mmehie onye duru m nye n’aka gi ji karịa.” 12 Site na mgbe ahụ Paillet chosiri ike ihapu ya. Ma ndi Juu tisiri mkpu ike si, “I hapu nwoke a ka ọ laa, i bukwaghi enyi Siza. N’ihi na onye obula na-eme onwe ya eze na-eleli Siza.” 13 Mgbe Paillet nuru okwu ndi a, ọ kpootara Jisọs n’ezì, ndukwa ala n’oche ikpe ya di n’ebe a na-akpo Pevumentì (maobu Gabata n’asusu Hibru). 14 Ọ bụ n’ihe dika n’oge ehilie nke ubochi nkwaadebe maka oriri Ngabiga. Ọ sirị ndi Juu, “Leenu eze unu!” 15 Ma ha tiri mkpu, “Kporu ya, Kporu ya! Kpogide ya n’obe.” Paillet juru ha, “Unu choro ka m kpogide eze unu n’obe?” Ma ndisi nchaja zara, “Anyi enweghi eze ozo karịa Siza.” 16 Mgbe ahụ, o nyefere ya n’aka ha, ka ha kpogide ya n’obe. Ha kpoo Jisọs puo. 17 O buuru obe ya gaa n’ebe a na-akpo Okpokoro Isi (nke putara Gogota n’asusu Hibru). 18 N’ebe ahụ ka ha kpogidere ya n’obe, ya na mmadu abuo ndi ozo. Otu onye n’aka nri ya, onye nke ozo n’aka ekpe ya. 19 O nwere ihe Paillet dere

kupanye n'elu obe ahụ. Ihe o dere bụ nke a: Jisọs onye Nazaret, Eze ndị Juu. 20 Ọtụtụ ndị Juu guru ihe a o dere, n'ihị na ebe a kpogburu Jisọs dī nso n'obodo ahụ. E dekwara ya n'asụsụ Hibru, Griik na Latin. 21 Ndịisi nchụaja nke ndị Juu gwara Paillet sị, "Edela na ọ bụ Eze ndị Juu, kama dee na nwoke a siri, abụ m eze ndị Juu." 22 Ma Paillet zara, "Ihe m dere, edeela m ya." 23 Mgbe ndị agha kpogidechara Jisọs n'obe, ha kere uwe ya ụzọ anọ. Onye ọbụla n'ime ha nwetara otu ụzọ. Ha chiri uwe mwụda ya nke a na-adughị adu, kama a kpara ya akpa site n'elu ya ruo n'ala ya. 24 Ha gwaritara onwe ha, "Ka anyị hapụnụ idọka ya, kama ka anyị fee nza lee onye ọ ga-adanyere i were ya." Nke a bụ iji mezuo ihe e dere n'akwụkwọ nsọ, "Ha kere uwe m n'etiti onwe ha, feekwa nza banyere uwe mwụda m." Nke a bụ ihe ndị agha ahụ mere. 25 Nne ya, nwanne ya nwanyị, bụ Meri nwunye Klopas, na Meri Magdalin guzo nso n'akụkụ obe Jisọs. 26 Mgbe Jisọs hụrụ nne ya na onye na-eso ụzọ ya ọ hụrụ n'anya ka o guzo n'akụkụ ya, ọ siri nne ya, "Nwanyị lee nwa gi nwoke." 27 Ọ siri onye ahụ nke na-eso ụzọ ya, "Lee nne gi." Site n'oge ahụ, onye ahụ na-eso ụzọ ya kpogoro ya laa n'ụlọ nke ya. 28 N'ikpeazu, mgbe Jisọs matara na ihe niile emezuola. Ma iji mezuo ihe e dere n'akwụkwọ nsọ, ọ siri, "Akpiri na-akpo m nkụ." 29 Otu ite mmanya ọra doro nso n'ebe ahụ. Ha were ogbo denye n'ime mmanya ahụ, kenye ogbo ahụ n'osisi hisop welie ya elu chee ya n'ọnu. 30 Mgbe Jisọs deturu mmanya ahụ ọnu, ọ siri, "Ọ gwụchaala." O hulatarara isi ya, kubie ume. 31 Ma ndị Juu achoghi ka ahụ ndị ahụ a kpogidere n'obe nogide n'ebe ahụ ka chi boọ, n'ihị na ọ bụ Ụbọchi Nkwadebe. Echi ya bụ ga-abụ ụbọchi izuikwe puru iche. Ha rịgoro Paillet ka a gbajisie ha ụkwụ ma bupukwa ahụ ha. 32 Ndị agha ahụ bjara gbajie ụkwụ onye nke mbụ na onye nke ọzọ a kpogburu ha na ya. 33 Ma mgbe ha bjaruru n'ebe Jisọs nọ, ha hụrụ na ọ nwuolari. N'ihị nke a, ha agbajighi ụkwụ ya. 34 Kama otu onye n'ime ndị agha ahụ weere ịbe mapuo ya akụkụ ya. Ngwangwa ọbara na mmiri gbaputara. 35 Onye hụrụ ihe ndị a gbara ama ka unu kwere, ama ya bụ eziokwu, ọ matakwarara

na ihe ọ na-ekwu bụ eziokwu. 36 Ihe ndị a niile mere ka e mezuo ihe e dere n'akwụkwọ nsọ, "Ọ dighi ọkpukpu ya ọbụla nke a ga-agbaji." 37 E dekwara n'ebe ọzọ n'akwụkwọ sị, "Ha ga-elegide onye ahụ ha mapuru ahụ anya." 38 Mgbe ihe ndị a gasiri, otu nwoke aha ya bụ Josef, onye sitere Arimatia, onye na-eso ụzọ Jisọs na nzuzo, n'ihị egwu ndị Juu, jekwuuru Paillet rịọ ka o nye ya ikike iburu ahụ Jisọs, Paillet kwere, ya mere ọ bjara buru ahụ ya. 39 Nikodimos, onye ahụ bjakwutere Jisọs n'abalị na mbụ, bjakwara. O wetara maa na aloos a gwakotara agwakota, nke otutu ya ruru ihe dika kilogram iri atọ na anọ. 40 Ha buuru ahụ Jisọs, tee ya uda ndi ahụ, fuchikwaa ya n'akwa ọcha linin dika omenaala olili ozu nke ndi Juu si di. 41 Ebe ahụ a kpogidere ya n'obe di n'otu ubi a gbara ogige. N'ime ogige a, otu ili ọhuru di na ya nke e jibeghi lie onye ọbụla. 42 N'ihị na ọ bụ ụbọchi Nkwadebe nke ndi Juu, nakwa n'ihị na ili ahụ di nso, ha donyere ahụ Jisọs n'ime ya.

20 N'isi ututu ụbọchi mbụ nke izu ụka, mgbe chi na-abozibeghi nke oma, Meri Magdalin bjara n'ili ahụ, ma hụ na e wepula nkume ahụ e jiri mechie onu ili ahụ. 2 O ji ọsọ bjakwute Saimon Pita na onye ọzọ ahụ nke na-eso ụzọ ya, bụ onye Jisọs hụrụ n'anya sị, "Ha esitela n'ili ahụ bupụ Onyenwe anyị. Anyị amaghi ebe ha dobere ya!" 3 Ya mere Pita na onye nke ọzọ ahụ na-eso ụzọ ya puru gawa n'ili ahụ. 4 Ha abụọ jiri ọsọ na-aga, ma onye ọzọ ahụ na-eso ụzọ ya gbakariri Pita n'ọsọ buru ya ụzọ ruo n'ili ahụ. 5 O hulatarara ala, nyoo anya n'ime ili, hụ akwa ọcha ahụ ebe ha wusara n'ala, ma ọ baghi n'ime. 6 Ya mere Saimon Pita, onye na-eso ya n'azu bjarutere banye n'ime ili ahụ. Ọ hụrụ akwa ozu ahụ ka ọ wusara n'ala, 7 ya na akwa nke e ji kechie ya isi. Ichafọ a na akwa ọcha ahụ adikotaghi n'otu ebe, kama a pjara ya apia dobe ya iche n'ebe ọzọ. 8 Onye ọzọ ahụ nke na-eso ụzọ ya, onye nke buru ụzọ bjaruo n'ili banyekwara n'ime ili ahụ. Ọ hụrụ ma kwerekwa. 9 (Ruo n'oge a, ha aghotabeghi site n'akwụkwọ nsọ na ọ ghaghi i si n'ọnwu bilie.) 10 Emesia ndi na-eso ụzọ ya laghachiri n'ụlọ ha. 11 Ma Meri guzo n'akụkụ ili ahụ na-ebe akwa. Mgbe ọ nọ

na-ebe akwa, o hulatarala ala nyoo anya n'ime ili ahụ **12** hụ ndị mmụọ ozi abụọ yi uwe ọcha, ka ha nọdurụ ala otu n'isi, nke ọzọ n'ụkwụ, n'ebe ahụ atogborọ ahụ Jisọs. **13** Ha siri ya, "Nwanyị, ginị mere i ji ebe akwa?" Ọ siri ha, "Ha ebupụla Onyenwe m, amaghị m ebe ha bujere ya." **14** N'oge a, ọ tugharịrị hụ ka Jisọs guzo n'ebe ahụ. Ma ọ mataghị na ọ bụ Jisọs. **15** Jisọs siri ya, "Nwanyị, ginị mere iji ebe akwa? Onye ka i na-achọ?" Ebe o chere na ọ bụ onye na-elekọta ogige ahụ, ọ siri ya, "Nna anyị ukwu, ọ buru na ọ bụ gi bupurū ya, gwa m ebe i debere ya ka m gaa buru ya." **16** Jisọs siri ya, "Meri." Ọ tugharịrị tie mkpu n'olu Hibru si ya, "Raboni!" (nke pụtara "Onye nkuzi.") **17** Jisọs siri ya, "Emetụkwala m aka n'ihị na alakwubeghi m Nna m. Kama gakwuru ụmụnna m gwa ha, 'Ana m alakwuru Nna m na Nna unu. Chineke m na Chineke unu.'" **18** Meri Magdalin gara gwa ndị na-eso ụzọ ya, "Ahụla m Onyenwe anyị." Ọ kọrọ ha na ọ bụ ya gwara ya ihe ndị a niile. **19** N'uhuruchi nke ụbọchị ahụ, bụ ụbọchị mbụ nke izu ụka, mgbe ndị na-eso ụzọ ya zukọtara n'ime otu ụlọ. Ha mechiri ụzọ niile n'ihị egwu ndị Juu. Jisọs batara guzo n'etiti ha si ha, "Udo dịrị unu!" **20** Mgbe o kwusiri nke a, o gosiri ha aka ya na akụkụ ya. Ọnụ juru ndị na-eso ụzọ ya obi n'ihị na ha ahụla Onyenwe anyị. **21** Ọzọkwa, Jisọs siri ha, "Udo dịrị unu! Dị ka Nna m si zite m, otu a ka m na-eziga unu." **22** Mgbe o kwuchara nke a, o kusara ha ume si ha, "Naranụ Mmụọ Nsọ. **23** Ọ buru na unu agbaghara onye ọbụla mmehie ya, a ga-agbaghara ya, ọ burukwa na unu ajụ igbaghara ha, agaghị agbaghara ha." **24** Ma Tọmọs (onye a na-akpọ Didimọs), otu n'ime ndị ozi iri na abụọ ahụ, anoghi ya mgbe Jisọs bịa. **25** Ya mere, ndị ọzọ na-eso ụzọ ya gwara ya, "Anyị ahụla Onyenwe anyị!" Ma ọ siri ha, "Ọ bụ naanị mgbe m jiri anya m hụ ebe ahụ ntu kpọpuru ya aka, tinye mkpisiaka m n'apa ntu ndị ahụ, ma tinyekwa aka m n'akụkụ ya ebe ahụ a mara ya ụbe, ka m ga-ekwere." **26** Mgbe abalị asatọ gasiri, ndị na-eso ụzọ ya zukọtara ọzọ. Ugbo a Tọmọs nọkwa n'etiti ha. N'agbanyeghi na e mechisiri ụzọ niile, Jisọs batara guzo n'etiti ha si ha, "Udo dịrị unu."

27 Mgbe ahụ ọ siri Tọmọs, "Runyie mkpisiaka gi n'ebe a, leekwa aka m abụọ. Wepụta aka gi tinyekwa n'akụkụ m. Abụla onye na-enweghi okwukwe, kama kwere." **28** Tọmọs zara si ya, "Onyenwe m na Chineke m!" **29** Ma Jisọs siri ya, "I kweere n'ihị na i hụla m? Ma ngozi dịrị ndị na-ahughị ma kwere." **30** Ọ dị otutu ihe iribama ndị ọzọ Jisọs ruru n'ihu ndị na-eso ụzọ ya. Ma edeghi ha n'ime akwukwọ a. **31** Ma e dere ihe ndị a niile ka unu kwere na Jisọs bụ Kraịst, Ọkpara Chineke. N'ihị na ọ bụ site n'ikwere ka unu ga-eji nweta ndụ ọhuru site n'aha ya.

21 Mgbe ihe ndị a gasiri, Jisọs gosiri ndị na-eso ụzọ ya onwe ya ọzọ. O mere nke a n'akụkụ osimiri nke Tiberias, lee otu o si mee. **2** Ụfọdụ n'ime ndị na-eso ụzọ ya nọkoro otu ebe. Ndị a bụ Saimon Pita na Tọmọs (onye a na-akpọ Didimọs), na Nataniel, onye Kena nke Galili na ụmụ Zebedi, na mmadụ abụọ ndị ọzọ bụkwa ndị ozi ya. **3** Saimon Pita siri ha, "Ana m aga igbu azụ." Ha siri, "Anyị ga-eso gi." Ha biliri gaa, banye n'ime ugbo mmiri. Ma n'abalị ahụ niile ha egbuteghi ihe ọbụla. **4** Mgbe chi na-abọ Jisọs guzoro n'akụkụ mmiri. Ma ndị na-eso ụzọ ya amataghị na ọ bụ Jisọs. **5** Jisọs siri ha, "Umuntakiri, unu gbuteere azụ ọbụla?" Ha zara ya, "Mba." **6** Ọ gwara ha, "Wunyenụ ugbo unu n'akụkụ aka nri nke ugbo. Unu ga-egbutekwa azụ." Mgbe ha mere nke a, ha enwekwaghị ike idoputa ugbo ha, n'ihị otutu azụ nke di n'ime ya. **7** Mgbe ahụ onye ahụ na-eso ụzọ ya Jisọs huru n'anya gwara Pita, "Ọ bụ Onyenwe anyị!" Ngwangwa Saimon Pita nuru na "ọ bụ Onyenwe anyị," ọ yiiri uwe ya (n'ihị na ọ gba ọtọ), wuba n'ime mmiri ahụ. **8** Ndị ọzọ ndị na-eso ụzọ ya bịa n'ugbo mmiri nta ahụ, na-adoputa ugbo ha nke azụ juru n'ime ya, n'ihị na ha nọ nso n'ala ihe di ka narị nzọ ụkwu na ise. **9** Mgbe ha pụtara n'elu ala, ha huru oku a kwanyere, nke a hụkwasiri azụ n'elu ya na ogbe achicha. **10** Jisọs gwara ha, "Wetanụ ụfọdụ n'ime azụ ndị ahụ unu gbuteere ugbo a." **11** Saimon Pita puru gaa dogota ugbo azụ ahụ n'elu ala. Ihe juru ya bụ azụ ndị ukwu nke ọnuogugu ya di narị na iri ise na atọ. Ma ugbo ahụ adowaghị n'agbanyeghi na azụ juru n'ime ya. **12** Jisọs siri ha, "Bianụ

rie nri ụtụtụ.” Ọ dighị onye ọbụla n’ime ndị ahụ na-esọ ụtọ ya juru ya, “Ị bụ onye?” N’ihi na ha maara na ọ bụ Onyenwe anyị. **13** Jisọs b́jara were ach́cha ahụ nye ha. Otu ahụ ka o mekwara azụ ahụ. **14** Nke a bụ ugboro atọ Jisọs gosiri ndị na-esọ ụtọ ya onwe ya mgbe e mere ka o si n’onwụ bilie. **15** Mgbe ha risiri nri ụtụtụ, Jisọs sịrị Saimon Pita, “Saimon nwa Jón, ị hụrụ m n’anya karịa ndị a niile?” Ọ sịrị ya, “E, Onyenwe anyị, ị maara na m hụrụ gị n’anya.” Jisọs sịrị ya, “Na-azụ ụmụ aturụ m.” **16** Jisọs sịrị ya nke ugboro abuo, “Saimon nwa Jón, ị hụrụ m n’anya?” Ọ sịrị, “E, Onyenwe anyị, ị maara na m hụrụ gị n’anya.” Ọ sịrị ya, “Na-elekota aturụ m.” **17** Ọ sịrị ya nke ugboro atọ, “Saimon nwa Jón, ị hụrụ m n’anya?” O wutere Pita na ọ sịrị ya nke ugboro atọ, “Ị hụrụ m n’anya?” Ọ sịrị ya, “Onyenwe anyị, ị mazuru ihe niile, ị makwaara na m hụrụ gị n’anya.” Jisọs sịrị ya, “Na-azụ aturụ m. **18** N’ezie, n’ezie asị m gị, mgbe ị bụ okorobia ị na-eke aji n’ukwu, gaa ebe ị choro iga. Ma mgbe ị ghorọ agadi, ị ga-esetipụ aka gị, onye ọzọ ga-ekée gị ihe okike n’ukwu ma duru gị gaa ebe ị na-achoghi iga.” **19** O kwuru nke a jji gosi ụdị onwụ ọ ga-anwụ jji nye Chineke otuto. Mgbe nke a mesiri, ọ sịrị ya, “Soro m.” **20** Pita chighariri hụ onye ahụ na-esọ ụtọ ya nke Jisọs hụrụ n’anya ka ọ na-esokwa ha n’azụ. (Ọ bụ onyeozị ahụ dabeere ya n’obi na nri anyasi, nke sịrị, “Onyenwe anyị, onye ga-arara gị nye?”) **21** Mgbe Pita hụrụ ya, ọ sịrị Jisọs, “Onyenwe anyị kedụ maka onye a?” **22** Jisọs sịrị ya, “Ọ bụrụ na m achọ ka ọ nọgide ruo mgbe m ga-aloghachi ginị ka nke a bụ nye gị? Soro m.” **23** Ya mere, akuko a gbasara n’etiti ụmunnna na onye a na-esọ ụtọ ya agaghị anwụ. Ma Jisọs asighi ya na ọ gaghi anwụ anwụ, kama, “Ọ bụrụ na m choro ka ọ nọgide ruo mgbe m ga-abia, ọ gbasara gị?” **24** Nke a bụ onye ahụ na-esọ ụtọ ya onye na-agba ama ihe ndị a niile, ma deekwa ha n’akwukwo. Anyị makwaara na ama ya bụ eziokwu. **25** Ma ọ dị otutụ ihe ndị ọzọ Jisọs mere. Ọ bụrụ na e dee ha niile n’akwukwo, ọ dighi m ka ụwa niile ọ ga-aba akwukwo a ga-edebanyere ha.

Orụ Ndi Ozi

1 Ezigbo enyi m Tiofilos, n'akwukwo m nke mbu m dere gi banyere ihe niile Jisosh malitere ime nakwa ikuzi, **2** ruo n'ubochi e mere ka o laghachi n'eluigwe mgbe o sitere n'ike Mmuo nsos nyesia ndi na-esozu ya iwu, bu ndi o hoputara. **3** Mgbe o husiri ahuhu nke onwu, o gosiri ha onwe ya n'uzo di iche iche n'ebe o doro anya na ya di ndu. O mere ka ha hu ya anya n'ime iri ubochi anoz, na-akuziri ha banyere alaeze Chineke. **4** N'otu oge, o nonyeere ha na nri, o nyere ha iwu a, "Unu esila na Jerusalem puo, kama cherehu nkwa nke Nna m, nke unu nuru site nonu m. **5** N'ihu na Jon jiri mmiri mee unu baptizim, ma n'oge na-adighi anya, a gaeji Mmuo Nso mee unu baptizim." **6** Mgbe ha gbakoro, ha juru ya, "Onyenwe anyi, o bu ugbo a ka i ga-enyeghachi Izrel alaeze ahu?" **7** Ma o siriri ha, "O buhi oru unu imata oge na mgbe Nna m na-akwado ihe o zubere ime n'ikike nke onwe ya. **8** Ma mgbe Mmuo Nso bjakwasiri unu, unu ga-anata ike. Mgbe ahu, unu ga-agbara m ama na Jerusalem, na Judia niile ya na Sameria ruokwa ebe niile uwa soturu." **9** Mgbe o kwusiri nke a, e weliri ya elu mgbe ha na-ele anya, igwe ojii kpuchikwara ya, zopu ya n'anya ha. **10** Mgbe ha na-elegidesi anya ike n'eluigwe dika o na-ala, na mberede, umu nwoke abuo yi uwe ocha guzoro ha nso. **11** Ha siriri, "Ndi ikom Galili, ginji mere unu jiri guzoro ebe a na-ele anya n'eluigwe? Jisosh a onye e sitere n'etiti unu kporo laa n'eluigwe ga-aloghachikwa otu ahu unu si hu ya o siri laa n'eluigwe." **12** Ha sitere n'Ugwu a na-akpo Oliv nke di Jerusalem nso, njem nke otu ubochi izuikwe, laghachi na Jerusalem. **13** Mgbe ha batara n'obodo, ha rigoro n'ime ulo ahu di n'ulo elu, ebe ha na-anoz. Ndi a bu ndi no n'ulo ahu: Pita, Jon, Jemis na Andru, Filip na Tomos, Batalomi na Matiu, Jemis nwa Alfios, Saimon onye a na-akpo Zilot na Judas nwa Jemis. **14** Ndi a niile ji otu obi nogidesie ike n'ekpere. Ndi sonyere ha bu ufodu ndi inyom na Meri nne Jisosh, na umunna ya. **15** N'oge ahu, Pita bilitere n'etiti ndi kwere ekwe onuogugu ha di ihe di ka nari na iri abuo, si, **16** "Umunna

m, o di mkpa ka ihe e dere n'akwukwo nso mezuo banyere Judas onye duuru ndi jidere Jisosh bia. Mmuo Nso kwuru na nke a ga-eme mgbe o sitere nonu Devid kwuo okwu n'oge gara aga. **17** O bu otu n'ime anyi. O nwere oke n'ime oru a." **18** Ego o natara n'ihu oru ojoo ya ka o jiri zuo ala. N'ala ahu ka o dara suo isi n'ala, afo ya etipuo, eriri afo ya awusikwa. **19** Ndi niile bi na Jerusalem nuru akuko banyere ya. N'ihu ya, ha kporo ala ahu n'asusu ha Akeldama, nke putara Ala Obara. **20** Pita siriri, "N'ihu na e dere ya n'akwukwo Abi Oma: "Ka ebe obibi ya togboro n'efu, ka mmadu obula gharakwa ibi n'ime ya, na, "Ka onye ozo nochiekwa onodu ya ka onyeisi." **21** Ya mere, otu onye n'ime ndi anyi na ha no n'oge niile Onyenwe anyi Jisosh no n'etiti anyi, **22** bido n'oge Jon na-eme baptizim ruo n'ubochi Jisosh si n'etiti anyi rigoro n'eluigwe. Otu onye n'ime ndi a ga-esoz anyi buru onye akaebe nke mbilite nonwu ya." **23** Ya mere, ha hoputara mmadu abuo, Josef onye a na-akpo Basabas (aha ya ozo bukwa Jostus) na Mataias. **24** Ha kpere ekpere si, "Onyenwe anyi, i maara obi mmadu niile. Gosi anyi onye i hoputara n'ime mmadu abuo ndi a. **25** Ka o buru onyeozu na onyendu nke ga-anochi anya Judas onye nke hapuru ma gawa ebe o kwesiri ka o gaa." **26** Ha fere ha nza. Nza ahu makwara Mataias, ha gunyere ya di ka otu n'ime ndi ozi iri na otu ahu.

2 Mgbe ubochi Pentikostu ruru, ha niile zukotara n'otu ebe. **2** Na mberede, uzu yiri nke oke ifufe di ike sitere n'eluigwe bia juputa n'ulo ahu ha no. **3** Ha huru ihe dika ire oku ka o kewara nokwasiri n'isi ha n'otu n'otu. **4** Ha niile juputara na Mmuo Nso, malite isu asusu di iche iche dika Mmuo Nso nyere ha ike. **5** N'oge ahu, otutu ndi Juu ji obi ocha na-eke Chineke no na Jerusalem. Ndi si na mba di iche iche n'okpuru eluigwe. **6** Igwe mmadu gbakotara nonodu mgbagwoju anya mgbe ha nuru uzu ahu, n'ihu na ha nuru ka ha na-asu asusu nke onye obula n'ime ha na-aghota, n'asusu obodo ha di iche iche. **7** N'oke iju anya, ha kwuritara nonwe ha, "Ndi a niile na-ekwu okwu ha abughi ndi Galili? **8** Ginji mere onye obula n'ime anyi ji

na-anụ okwu ha na-ekwu n'asụsụ ala anyị dị iche iche? **9** Ndi Patia, na ndi Midia, na ndi Elam, ndi bikwa n'ime Mesopotamia, ndi Judia, na ndi Kapadosia, ndi Pontos, na ndi Eshia, **10** ndi Frigia, na ndi Pamfilia, na ndi Ijipt, na ndi akukụ Libiya nke di Sirini nso, na ndi obia si na Rom bia **11** (ndi Juu na ndi kwere n'okpukpe ndi Juu). Ndi Kriit na ndi Arab; anyi na-anụ okwu ha na-ekwu n'asụsụ anyi di iche iche banyere orụ ebube Chineke.” **12** O juru ha anya, gbaakwa ha ghari. Ha siritara onwe ha, “Gini ka nke a bu?” **13** Ma ufodu ndi ozo na-akwa ha emo n'asi, “Ndi a bu ndi mmanya na-egbu.” **14** Pita guzoro, ya na ndi ozi iri na otu ahụ welie olu gwa ogbakọ ahụ okwu, “Ndi Juu na unu ndi bi na Jerusalem, matanụ nke a, geekwanụ ntị na ihe m na-ekwu. **15** O bughị mmanya na-egbu ndi a di ka unu chere. Lee, o bu naanị elekere itoolu nke ututu na-akụ. **16** Mba, nke a bu mmezu ihe Juel onye amuma kwuru, **17** “Chineke sirị, n'oge ikpezụ, aga m awukwasị mmadu niile Mmụọ m. Umụ unu ndi ikom na umụ unu ndi inyom ga-ebu amuma, umụ okorobia unu ga-ahukwa ohu, ndi okenye nwoke unu ga-arọ nrọ. **18** O buladi ndi ohu m, nwoke ha na nwanyị n'ime ha, ka m ga-awukwasị Mmụọ m. Ha ga-ebukwa amuma. **19** Aga m egosi ihe itunanya na mbara eluigwe, gosikwa ihe iribama n'ụwa na n'okpuru ụwa, obara na oku na alulu anwuru oku. **20** Anyanwu ga-agbanwe ghoo ochichiri, onwa ga-aghokwa obara, tupu ubochi Onyenwe anyi abia, bu ubochi ahụ di ukwu dikwa ebube. **21** O ga-erukwa, na onye obula nke na-akpoku aha Onyenwe anyi, ka a ga-azoputa.” **22** “Ndi Izrel, geenu ntị n'okwu a, Jisọs onye Nazaret bu nwoke Chineke gosiri unu, site n'oru di ike, n'oru ebube nakwa ihe iribama niile nke Chineke ruru n'etiti unu site n'aka ya, dika unu ji anya unu hu. **23** Onye a ka e weere nyefee unu n'aka site na nzube nke Chineke buru uto otutu atumatu ya, na dika o siri mara na mbu, o bu ya ka unu gburu ma kpogidekwa n'obe site n'aka ndi na-amaghi iwu. **24** Ma Chineke emela ka o site n'onwu bilie mgbe o topuchara ihe mgbu nke onwu, n'ihu na onwu enweghi ike ijide ya. **25** Devid kwuru banyere ya, “Ana

m ahụ Onyenwe anyi ka o na-anogide n'ihu m mgbe niile. N'ihu na o n'aka nri m. Agaghi m ama jijiji. **26** Ya mere, onu juputara m obi, ire m na-anurikwa onu; anu ahụ m ga-ezukwa ike n'olileanya, **27** n'ihu na i gaghi ahapu mkpuruobi m n'ala mmuo, i gakwaghi ahapu anu ahụ nke Onye gi di nso ka o hu ire ure. (Hades g86) **28** I mere ka m mara uto nke ndu; i ga-emekwa ka m juputa n'onu n'ihu gi.” **29** “Umunna m, eji m nkwwa okwu na-agwa unu banyere nna nna anyi Devid, bu onye nwuru anwu e lie ya. Ili ya dikwa n'etiti anyi taa. **30** Ma o bu onye amuma marakwa na Chineke jiri inu iyi kwee ya nkwa na otu n'ime umu ya ga-anokwasị n'ocheeze ya. **31** Ebe o buuru uto hu ihe ga-eme n'oge di n'ihu, o kwuru banyere mbilite n'onwu nke Kraist, mgbe o sirị, a hapughi ya n'ala mmuo; anu ahụ ya ahughikwa ire ure. (Hades g86) **32** O bu Jisọs a ka Chineke mere ka o di ndu ozo. Anyi niile bukwa ndi akaebe banyere ya. **33** Ebe o bu na e buliela ya elu n'aka nri Chineke. O natala Mmụọ Nso dika Nna ya kwere na nkwa. Ihe a unu na-ahu na nke unu na-anu bu onyinye ya o wukwasiri anyi. **34** O dighi oge Devid jiri rigoro n'eluigwe, ma ya onwe ya sirị, “Onyenwe anyi gwara Onyenwe m si, “Nodu ala n'aka nri m, **35** ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi ihe mgbakwasị ukwu nye ukwu gi.”” **36** “Ya mere, ana m eme ka ezinaulo Izrel niile mara nke oma, na Chineke emeela Jisọs a onye unu kpogidere n'obe ka o buru Onyenwe anyi na Kraist.” **37** Mgbe ha nuru ihe ndi a, akonuche ha mara ha ikpe. Ha sirị Pita na ndi ozi ndi ozo, “Umunna, gini ka anyi ga-eme?” **38** Ma Pita sirị ha, “Chegharianu unu niile. Ka e mekwa unu baptizim n'aha Jisọs Kraist, maka mgbaghara mmehie unu. Unu ga-anatakwa onyinye nke Mmụọ Nso. **39** Nkwa a dirị unu na umu umu unu na mmadu niile no n'ebe di anya, dikwara ndi niile Onyenwe anyi Chineke ga-akpo ka ha biakwute ya.” **40** O jiri otutu okwu ndi ozo gbaa ama, ma duokwa ha odu si, “Sitanu n'etiti ogbo a joro njo zoputa onwe unu.” **41** E mere ndi nabatara okwu ya baptizim, ha di ihe ruru puku mmadu ato, a gunyere n'onuogugu ha. **42** Ha nyefere onwe ha n'ozizi nke ndi ozi, ya na ife ofufe na inyawa

achicha nakwa ikpe ekpere. **43** Onye ọbụla n'ime ha jupụtara na egwu, n'ihl na ndi ozi na-arụ ọtụtụ ọrụ ebube, na ihe ịrịbama di iche iche. **44** Ndi niile kwere ekwe nọkọtara ọny, nwekọkwaa ihe niile ọny. **45** Ha rere ihe ha nwere na nke ha kpata, kenye onye ọbula dika mkpa ya siri di. **46** Ha gara n'ihu na-ezukota n'ulonsọ ukwu ikpe ekpere kwa ubochi. Ha na-erikokwa nri n'ulo ha, n'obi ọny na ekele. **47** Dika ha gara n'ihu na-eto Chineke, ha nwetara ihuoma n'aka ndi mmadu. Onyenwe anyi na-atukwasikwara ha ndi a na-azoputa kwa ubochi.

3 Otu ubochi Pita na Jon na-aga n'ulonsọ ukwu ikpe ekpere n'oge ekpere n'elekere ato nke ehiehie. **2** Ma otu nwoke dara ngwurọ site n'afọ nne ya ka a na-ebute n'ony uto ama nke ulonsọ ukwu ahụ ubochi niile ka o na-arịo ndi na-aba n'ime ulonsọ ukwu ahụ ariri. Aha ọny uto ama ahụ bu ọny uto ama oma. **3** Mgbe o huru Pita na Jon ka ha na-achọ ịba n'ulonsọ ukwu ahụ, o bidoro iri ha ariri. **4** Ma Pita na Jon legidere ya anya, Pita siri, "Lee anyi anya." **5** O legidere ha anya chee na ha ga-enye ya onyinye. **6** Ma Pita siri, "Enweghi m ọlaocha maobu ọlaedo ma ihe m nwere ka m na-enye gi. N'aha Jisọs Kraist onye Nazaret bilie oto gawa ije." **7** O jidere ya aka n'aka nri ya, nyere ya aka selite ya elu, ngwangwa, ukwu ya na nkwonko nke akwara ukwu ya nwetara ike. **8** O wuliri elu n'ukwu ya, bido iga ije. O soro ha baa n'ulonsọ ukwu ahụ, ya na-aga, ya ana-awuli elu, na-etokwa Chineke. **9** Mmadu niile huru ya ka o na-agahari na-eto Chineke, **10** ha ghotara na o bu ya bu onye ahụ na-anọ n'ony uto ama ulonsọ ukwu ahụ, nke a na-akpo ọny uto ama oma na-arịo ariri. O gbagwojuru ha anya nke ukwu, gbagwa ha ghari ihe mere ya. **11** Ma di ka o jidere Pita na Jon aka, ndi mmadu niile jiri mgbagwoju anya gbara ọsọ bjakwute ha n'akuku ulonsọ ahụ ebe a na-akpo mgbe ulo Solomon. **12** Mgbe Pita huru nke a, o gwara igwe mmadu ahụ, "Ndi Izrel, gini mere ihe a ji eju unu anya? Gini mere unu ji ele anyi anya dika a ga-asị na o bu site n'ike nke anyi maobu n'idi nsọ anyi ka anyi jiri mee ka nwoke a gawa ije? **13** Chineke nke Ebrahim, nke Aizik na nke Jekob, Chineke nke nna anyi ha,

ebuliela onye na-ejere ya ozi, bu Jisọs elu, onye unu nyefere ka e gbuo, ma gonarikwa ya n'ihu Paillet, n'agbanyeghi na o kpebiri ihapu ya ka o laa. **14** Unu gonariri onye ahụ di nsọ burukwa onye ezi omume, ma rịo ka a hapuru unu ogbu mmadu. **15** Unu gburu onye ahụ na-enye ndu, ma Chineke akpolitela ya site n'onwu. Anyi bu ndi akaebe ihe ndi a. **16** O bu site n'okwukwe n'aha ya, o bu aha ya naanị mere nwoke a ka o di ike onye nke unu na-ahụ ma marakwa. Okwukwe n'ime Jisọs mere ka ahụ ya zuo oke n'ihu unu niile. **17** "Ugbu a umunna m, amaara m na unu kpaa agwa na-amaghi ama, dika ndi ndu unu sikwara kpaa. **18** Ma Chineke siri otu a mezuo ihe o kwuru site n'ony ndi amuma niile na Kraist ya aghaghị ihu ahuhu. **19** Ya mere, chegharjanu ugbu a ma loghachikwutekwanu Chineke, ka e nwee ike ihichapu mmehie unu, **20** ka enyekwa unu ntute nke ime mmuo nke sitere n'ihu Onyenwe anyi, ma zitekwa unu Kraist ahụ, bu onye ahoputara nye unu, nke bu Jisọs. **21** Onye eluigwe na-aghaghị inabata tutu ruo oge ahụ Chineke ga-eweghachi ihe niile n'onodu ha, dika o kwere na nkwa n'ogologo oge gara aga site n'ony ndi amuma ya di nsọ. (aiōn g165) **22** Mosis siri, 'Onyenwe anyi bu Chineke ga-eme ka onye amuma ga-adị ka m biliere unu site n'etiti umu nne unu, unu aghaghị ige nti n'ihie niile o ga-agwa unu. **23** Onye ọbula juru ige onye amuma ahụ nti, ka a ga-ekewapu kpamkpam site n'etiti ndi ya ma bibiekwa ya.' **24** "N'ezie ndi amuma niile site na Samuel na ndi ozo so ya n'azu, bukwara amuma banyere ubochi ndi a. **25** Ma unu bu ndi nketa nke ndi amuma, nakwa nke ogbugba ndu ahụ Chineke na nna nna unu gbara, mgbe o gwara Ebrahim, 'Site na mkpuru gi ka a ga-agozi mba niile nke uwa.' **26** Mgbe Chineke kpolitere onyeozu ya, o buuru uto zitere unu ya, ka o gozie unu site n'ime ka onye ọbula n'ime unu chegharia site n'uto ozo ya."

4 Mgbe ha no na-agwa ndi mmadu ahụ okwu, ndi nchaja na onyeisi ndi agha na-eche ulonsọ ukwu ahụ na ndi Sadusi bjakwute ha. **2** Ha were oke iwe n'ihl na ha na-ezi ndi mmadu ihe, na-ekwusakwa na n'ime Jisọs ka mbilite

n'onwu nke ndi nwuru anwu di. 3 Ha jidere ha banyere ihe ahụ anyị hụrụ na nke anyị nuru." 21 tinye ha n'ulo mkporo, ruo n'echi ya. N'ihia na Mgbe ha batuchara ha mba, ha hapuru ha ka ha oge e jidere ha bu n'oge uhuruchi. 4 Ma otutu n'ihia na mmadu niile no na-eto Chineke n'ihia ndi nuru okwu ahụ kwenyere. Onuogugu ha ihe a mere. 22 N'ihia na nwoke a gworo n'uzo di ruru ihe di ka puku mmadu ise. 5 N'echi ya, ndi ebube agafeela iri afọ anọ. 23 Mgbe ha hapuru na-achị achị, na ndi okenye na ndi ozizi iwu ha, ha lara koro ndi ibe ha ihe ndiisi nchaja na ndi okenye gwara ha. 24 Mgbe ha nuru nke a, zukoro na Jerusalem. 6 Onyeisi nchaja bu Anas ha niile ji otu obi welie olu ha kpokuo Chineke, nọ n'ebe ahụ, na Kaifas na Jon na Alegzanda, na si, "Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe ndi ozo bu ndi ikwu onyeisi nchaja. 7 Mgbe ha anyi, gi onwe gi kere eluigwe na uwa, na oke kpoptara ha n'etiti ha, ha juru ha, "O bu site osimiri, na ihe niile di n'ime ha. 25 O bu gi sitere n'ike onye, na site n'aha onye, ka unu ji mee n'aka Mmuo Nso site n'onu nna anyi Devid, ihe a?" 8 N'oge ahụ, Pita juputara na Mmuo onye na-ejere gi ozi, si: "Gini mere mba niile Nso. O gwara ha, "Unu ndi na-achị ala anyi, na ji eme oke mkpotu? Gini mere ndi mmadu ji ndi okenye. 9 O buru na unu kpoptara anyi na-apia opipia nke na-abaghị uru? 26 Ndi eze ichoputa otu nwoke ngwuro a si buru onye ahụ nke uwa na-eguzokwa onwe ha, ndi na-achị di mma maobu otu e si gwoo ya, 10 ya mere maranu nke a, unu na ndi Izrel niile, a gworo achị na-agbakotakwa, imegide Onyenwe anyi nwoke a guzo n'etiti unu site n'aha Jisosh Kraist na imegide Onye ya e tere mmanu." 27 N'ezie onye Nazaret, onye unu kpogidere n'obe, ma n'obodo a, Herod na Pontios Paillet, na ndi mba Chineke kpolitere ya site n'onwu. 11 Jisosh a ozo, nakwa ndi Izrel ezukotala imegide onye bu "nkume ahụ unu ndi na-ewu ulo juru, nke nsosh ahụ na-ejere gi ozi, bu Jisosh, onye i tere ghoro nkume isi ntala ulo." 12 Nzoputa adighi mmanu, 28 ha mere ihe i jiri ike gi na uche gi n'ime onye obula ozo, n'ihia na o nweghi aha ozo kwuo na ha aghaghị imezu. 29 Ugwu a, Onyenwe e nyere n'etiti mmadu n'okpuru eluigwe nke e anyi, lee iba mba ha ma nye ndi ohu gi ike iji nwere ike isite na ya zoputa anyi." 13 Mgbe ha huru nkwuwa okwu Pita na Jon, na-atughị ujo, gbasaa ozi gi na-atughị egwu obula. 30 Setipu ma choputakwa na ha bu ndi mmadu nkiti, na aka gi gwoo ndi orja ma ruo otutu oru ebube na ndi a na-azughị n'ulo akwukwo, o juru ha anya. 31 Mgbe ha kpesiri ekpere, ulo ahụ oru iribama site n'aha onye nsosh ahụ na-ejere gi ozi bu Jisosh." 14 Ma mgbe ha huru nwoke ahụ a gworo, ka ha zukoro n'ime ya mara jijiji. Ha juputara na Mmuo Nso, ma jiri nkwuwa okwu kwusaakwa okwu Chineke. 32 Ndi niile kwere ekwe nwere otu obi n'otu mkpuruobi. O nweghi onye obula guru ihe obula o nwere dika nke aka ya, kama ha mere ka onye obula n'ime ha keta oke n'ihe 33 Ndi ozi sitere n'ike gaa n'ihu ibe ya nwere. na-agba ama banyere mbilite n'onwu Onyenwe anyi Jisosh, oke amara bakwaara ha niile uba. 34 O nweghi onye mkpa kpapa n'ime ha, n'ihia na site n'oge ruo n'oge, ndi nwere ala maobu 35 nye ndi ozi, a na-ekekwa ya nye onye obula ulu na-ere ha, ma wetakwa ego ha retara na ha, di ka mkpa ya si di. 36 Josef onye ikwu Livayi, onye sitere na Saipros, onye ndi ozi na-akpo Banabas (nke putara "nwa nke nkasiobi"). 37 bu ihe rara ahụ na anyi ga-akwusi ikwu okwu

O rere ala o nwere, weta ego ya, ma togbo ya n'ukwu ndi ozi.

5 Ma otu nwoke a na-akpo Ananayas na nwunye ya bu Safaira rekwara ala nke ha. **2** Na nkwekorita ya na nwunye ya, o zoro ufodu ego site n'ego ha retara n'ala ha ahụ, weta nke foduru bia togbo n'ukwu ndi ozi. **3** Pita sirị, "Ananayas, gini mere ekwensu jiri juputa obi gi mee ka i ghaara mmuo nsọ ugha mgbe i zopuuru onwe gi ego site n'ime ego i retara n'ala gi? **4** O bughi gi nwe ala ahụ tupu e ree ya? Mgbe e rechara ya, ego e retara ya o bughi nke gi, iji mee ka i choro? Gini mere i ji chee echiche ime ihe di otu a? O bughi mmadu ka i ghaara ugha kama o bu Chineke." **5** Mgbe Ananayas nuru okwu ndi a, o dara n'ala nwuo, egwu jidekwara ndi niile nuru ihe mere. **6** Umụ okorobia ndi no ebe ahụ batara jiri akwa kee ozu ya bupu ya ga lie. **7** Mgbe ihe dika awa ato gasiri, nwunye ya batakwara, ma o matabeghi ihe mere di ya. **8** Pita juru ya, gwa m, "o bu ego ole a ka gi na di gi retara ala ahụ?" O sirị, "E, o bu ego ole ahụ ka anyi retara ya." **9** Pita sirị ya, "Gini mere unu jiri kpebie inwa Mmuo nke Onyenwe anyi onwunwa? Gee ntị, nzo ukwu ndi buuru di gi gaa lie no n'onu uzo. Ha ga-ebupukwa gi." **10** N'otu oge ahụ o dara n'ala n'ukwu ya, nwuo, umu okorobia ahụ liri di ya batakwara choputa na o nwola, buru ya puo gaa lie ya n'akuku di ya. **11** Oke egwu turu nzuko ahụ niile, tukwa ndi niile nuru akuko banyere ihe ndi a. **12** Ndi ozi ahụ rukwara oru ebube na oru iribama di ukwu n'etiti ndi mmadu. Ha niile na-ezuko na mgbe ulo Solomon. **13** O nweghi onye obula kwere iso ha ozo, n'agbanyeghi na otutu mmadu na-asopuru ha. **14** Ma otu o di, otutu ndi nwoke na ndi nwanyi kwere n'Onyenwe anyi sonyere ha. **15** N'ih i nke a, ndi mmadu buputara ndi oria n'okporozu nibe ha n'ute na ihe ndina, ka o ga-abu mgbe Pita na-agafe onyinyo ya ga-adakwasị ufodu n'ime ha. **16** Igwe mmadu zukotara site n'obodo ndi di Jerusalem gburugburu. Ha butekwara ndi nri nri, na ndi mmuo na-adighi ocha na-enye nsogbu, a gwokwara ha niile. **17** Mgbe ahụ onyeisi nchaja na ndi otu ya so n'otu ndi

Sadusi ka ekworo juputara obi. **18** Ha jidere ndi ozi a tuba ha n'ulo mkporo nke oha mmadu. **19** Ma n'oge abali mmuo ozi Onyenwe anyi meghere onu uzo ulo mkporo ahụ kputa ha si, **20** "Gaanu, guzoronu n'ulonso ukwu ahụ gwa ndi mmadu ozi niile nke ndi ohuru a." **21** Mgbe ha nuru nke a, n'isi ututu, ha banyere n'ulonso ukwu malite izi ihe. Ma mgbe onyeisi nchaja na ndi soo ya bjarutere, ha kporo nzuko ndi Sanhedrin nke bu ogbako jikotara ndi okenye Izrel niile. Ha zipuru ozi ka e site n'ulo mkporo kputa ha. **22** Ma mgbe ndi ahụ ha zipuru ruu n'ulo mkporo, ha ahughi ndi ozi ahụ. Ha loghachiri azu koro ndi ogbako ahụ ihe ha huru, **23** "Anyi huru ka a kpochiziri ulo mkporo ahụ nke oma, ndi nche guzokwa n'onu uzo ya. Ma mgbe anyi meghere ulo mkporo ahụ, anyi ahughi onye obula n'ime ya." **24** Mgbe onyeisi ndi agha na-eche ulonso ukwu na ndiisi nchaja nuru okwu ndi a, o gbara ha ghari, ha na-eche ihe nke a ga-aputa. **25** N'otu oge ahụ, otu onye gbatara gwa ha, "Leenu! Ndi ahụ unu tubara n'ulo mkporo guzo ugbu a n'ime ulonso ukwu na-ezi ndi mmadu ihe." **26** Ngwangwa, onyeisi agha na ndi agha ya gara n'ulonso ahụ jide ndi ozi ahụ ma kputa ha, ma ha ejighi ike mee nke a n'ih i na ha turu egwu na ndi mmadu ga-atu ha nkume. **27** Mgbe a kputara ha, e mere ka ha guzoro n'ihu ogbako ndi Sanhedrin, onyeisi nchaja juru ha ajuju, **28** si, "O bu anyi adoghi unu aka na ntị ka unu kwusi ikuzi ihe n'aha a; ma unu emeela ka ozizi unu juputa Jerusalem niile kpebiekwa ime ka obara nwoke a diri anyi n'isi." **29** Pita na ndi ozi ndi ozo zara si, "Anyi ga-erubere Chineke isi o bughi mmadu. **30** Chineke nna nna anyi a kpolitela Jisos site n'onwu bu onye ahụ unu gburu site n'ikpogide ya n'elu osisi. **31** Chineke ebuliela ya elu n'aka nri nke ya onwe ya di ka Okpara eze na Onye nzoputa, ka o nwee ike inye ndi Izrel niile ncheghari na mgbaghara mmehie. **32** Anyi bu ndi ama nke ihe ndi a, Mmuo Nso onye Chineke nyere ndi na-erubere ya isi bukwa onyeama." **33** Mgbe ha nuru nke a, o gbawara ha obi, ha choo igbu ha. **34** Ma otu onye n'ime ha bu onye Farisii, burukwa onye

ozizi iwu a na-asọpuru, aha ya bu Gamaliel, biliri otọ n'etiti ogbakọ ahụ, nye iwu ka a kpopu ndi ozi ahụ n'ezị nwa oge nta. **35** O siri ha, "Ndi Izrel, leziekwani anya nke oma ihe unu na-achọ ime ndi a. **36** N'oge gara aga Teodas putara na-egosi na ya bu onye puru iche, ihe dika nari mmadu anọ sokwara ya, mgbe e gburu ya, ndi niile sooro ya gbasasiri ihe niile a kwusikwa. **37** Mgbe nke ya gasiri, Judas onye Galili putakwara gosi onwe ya n'oge a na-agu onuogugu mmadu, o nwetakwara ndi sooro ya. Mgbe e gbukwara ya, ndi niile na-eso ya gbasasiri. **38** Ya mere, agwa m unu, hapunu ndi a ka ha laara onwe ha. N'ihu na o buru na oru ha bu oru mmadu, o ga-akwusi mgbe na-adighi anya. **39** Ma o buru na o sitere n'aka Chineke, unu agaghị enwe ike ikwusi ndi ikom ndi a, unu ga-achoputa naani na unu na-aluso Chineke ogu." **40** Ogbakọ ahụ nabatara ndumodu ya. Ha kporo ndi ozi ahụ pia ha ihe, nyekwa ha iwu ka ha kwusi ikwu okwu n'aha Jisọs, hapukwa ha ka ha laa. **41** Mgbe ha hapuru ogbakọ ahụ, ha na-anuri onu n'ihu na-agunyere ha na ndi kwesiri inara mkpari n'ihu aha ya. **42** Ubochi niile, n'ime ulonso ukwu ma n'ulo ndi mmadu ha na-akuzi ma na-ekwusa ozioma na Jisọs bu Kraist ahụ.

6 N'oge ahụ mgbe onuogugu ndi na-eso uzọ ya bidoro imuba, ndi Juu na-asu asusu Griik mere mkpesa megide ndi Juu na-asu asusu Hibru n'ihu na a na-elefuru ndi inyom ha, ndi di ha nwuru anwu anya na nri a na-eke kwa ubochi. **2** N'ihu nke a, ndi ozi iri na abuo ahụ kporo ogbakọ ndi niile na-eso uzọ ya si, "O zighi ezi na anyi ga-ahapu ikwusa ozioma Chineke bido na-eke nri. **3** Umunna anyi, sitemu n'etiti unu hoputa ndi ikom asaa ndi a na-agbara ezi ama na ha juputara na Mmuo Nso na amamihe. Anyi ga-enyefe ha oru a n'aka. **4** Ebe anyi onwe anyi, ga-enyefe onwe anyi n'oru ikpe ekpere, na oru niile metutara izisa ozioma." **5** Mmadu niile nabatara atumatu a nke oma. Ha hoputara Stivin, nwoke juputara n'okwukwe na Mmuo Nso. Ha hoputakwara Filip, Prokoros, Nikanor, Timon, Pamenas na Nikolas, onye Antiok na-eso uzọ ofufe ndi Juu. **6** Ha chere mmadu ndi a n'ihu ndi ozi, ndi kpeere

ha ekpere, bikwasikwa ha aka n'isi. **7** Okwu Chineke gbasara nno. Onuogugu ndi na-eso uzọ ya na Jerusalem bakwara uba. N'oge a, otutu ndi nchaja nabatara na-erubekwa isi n'okwukwe. **8** Ugbu a, Stivin, nwoke juputara n'amara na n'ike Chineke ruru otutu oru ebube na oru iribama di ukwu n'etiti ndi mmadu. **9** Mgbe ahụ ufodu ndi Juu si n'ulo nzuko nke ndi nweere onwe ha (di ka e si akpo ya), na nke ndi Sirini na Alegzandria nakwa ndi ozọ sitere na mpaghara Silisia na Eshia. Ha na Stivin malitere irughari uka. **10** Ma ha enweghi ike iguzogide amamihe na ike nke Mmuo Nso nke o ji ekwu okwu. **11** Mgbe ahụ, ha ji uzọ nzuzo kpalie ufodu ndi ikom ka ha si, "Anyi nuru ka o na-ekwujo Mosis na Chineke." **12** Ha kpasuru ndi mmadu, ma ndi okenye ma ndi ozizi iwu. Ha biakwutere ya jide ya, kpuru ya gaa na nnoko ulo ikpe. **13** Ha kpotakwara ndi biara gbaa ama ugha megide ya si, "Oge niile ka nwoke a na-ekwu okwu ojoo banyere ebe a di nso na iwu anyi. **14** Anyi nuru ka o kwuru, na Jisọs onye Nazaret a ga-akwatu ulo a, gbanwekwa omenaala Mosis nyere anyi." **15** Ndi niile no n'uloike ahụ legidere ya anya. Ha huru ihu ya ka o na-enwu di ka ihu mmuo ozi.

7 Onyeisi nchaja siri ya, "I nuru ihe ndi a, o bu eziokwu?" **2** O siri, "Umunna m na ndi nna, geenu m nti. Chineke onye di ebube gosiri nna nna anyi Ebrahim onwe ya mgbe o no na Mesopotamia, tupu o gaa biri na Haran. **3** O gwara ya, 'Site n'obodo gi na n'etiti ndi ikwu gi puo, gaa n'ala m ga-egosi gi.' **4** "Ya mere, o sitere n'obodo ndi Kaldia puo, gaa biri na Haran. Mgbe nna ya nwuru, Chineke zitere ya n'ala a ebe unu bi ugbu a. **5** O nyeghi ya ihe nketa n'ebe a, o buladi ihe ruru otu nzo ukwu. Ma o kwere ya nkwa na o ga-enye ya na umu umu ya ala ahụ ka o buru nke ha, n'agbanyeghi na o mutaghi nwa. **6** Ma Chineke gwara ya otu a, na, 'Umu umu ya ga-ebi dika ndi obia n'ala na-abughi nke ha, ndi ga-eji ha mere ohu, ma mejookwa ha nari afọ anọ. **7** Mana aga m ata mba ahụ ha na-eke dika ohu ahuhu.' Chineke kwukwara si, 'Mgbe nke a gasiri, ha ga-esi na mba ahụ puta, bia fee m ofufe n'ebe a.' **8** O

nyere ya oğbugba ndụ nke obibi ugwu. Ebrahim ka udo ịrị n'etiti ha, si, 'Unu bụ ụmụnna, gini mụrụ Aizik bie ya ugwu n'ụbọchị nke asatọ. mere unu ji emeji ịta onwe unu?' 27 "Ma nwoke Aizik amụta Jekob, Jekob amụta ndiisi ebo iri ahụ nke na-emegbu nwanna ya nupuru ya si, na abụọ nke Izrel. 9 "N'ihị na ndị nna ochie 'Onye mere gi onyeisi na onye ikpe n'etiti anyi? ahụ nwere ekworo n'ebe Josef nọ. Ha resi ya 28 I na-achọ igbu m di ka i si gbuo onye Ijpt ndi Ijpt dika ohu. Ma Chineke nonyeere ya, ụnyaahụ?" 29 Mgbe o nūrụ nke a, Mosis gbara 10 zoputa ya na mkpagbu ya niile, mee ka o osọ, gaa biri di ka obia n'ala Midia. N'ebe ahụ nwee ihuoma na amamihe n'ihu Fero eze Ijpt. ka o nọ mụta ụmụ nwoke abụọ. 30 "Mgbe iri Onye mere ya onye ochichị n'ala Ijpt na onye afọ anọ gafere, e mere ka Mosis hụ mmụọ ozi nlekota nke ezinaulọ ya niile. 11 "N'oge ahụ, n'okụ na-ere ohia di n'ozara, n'akukụ Ugwu ụnwụ dara n'ala Ijpt na n'ala Kenan. Ụnwụ Sainai. 31 Ma mgbe o hūrụ nke a, o juru ya a wetara ahuhụ di ukwu. Nna nna anyi ha anya. Di ka o na-agaru nso ka o leruo ya anya, o enwekwaghị ike ichota nri. 12 Ma mgbe Jekob nūrụ na nri oka di n'ala Ijpt, o zipurū nna nna Chineke nna nna gi ha. Chineke nke Ebrahim, anyi ha ka ha gaa njem mbụ ha n'Ijpt. Nke a bụ nke Aizik na nke Jekob.' Ujọ mere ka Mosis maa oge nke mbụ ha na-aga Ijpt. 13 Mgbe ha gara jijiji, na o nweghị ike ilegide ya anya. 33 "Ma Ijpt nke ugboro abụọ, Josef mere ka ụmụnne Onyenwe anyi gwara ya, 'Yipụ akpukpokwkw gi. ya mata ya, Fero matakara ụmụnne Josef. 14 N'ihị na ebe ahụ i guzo bụ ala di nsọ. 34 Ahula Mgbe ahụ, Josef ziri ozi ka a kpota nna ya bụ m otu e si akpagbu ndi m nọ n'ala Ijpt. Anula Jekob na ndi ikwu ya, ndi di iri mmadu asaa m isu ude ha biakwa izoputa ha. Ugbo a bia, na ise ka ha biakwute ya. 15 Jekob gara Ijpt. aga m ezighachi gi n'Ijpt.' 35 "O bụ otu Mosis Ebe ahụ ka ya na nna nna anyi ha nokwa nwuo. ahụ ha juru aju, mgbe ha sirị, 'Onye mere gi 16 E budatara ozu ha na Shekem, ebe e liri ha onyeisi na onye ikpe?' O bukwā ya ka Chineke n'ili nke Ebrahim jiri ego olaocha zuta n'aka zigara i bụ onyeisi na onye nnaputa ha, site ụmụ Hamo n'ala Shekem. 17 "Ma mgbe oge ahụ n'inyeaka mmụọ ozi ahụ mere ka o hụ ya n'ohia ahụ. 36 O duuru ha puta mgbe o rusiri oru ahụ. ebube na ihe iribama di iche iche n'ala Ijpt, na n'Osimiri Uhie na n'ozara iri afọ anọ. 37 "Onye a bụ Mosis ahụ gwara ụmụ Izrel, si, 'Chineke ga-eme ka onye amuma nke di ka m, biliere unu site n'etiti ụmụnne unu.' 38 Ya onwe ya nọ n'ogbakọ n'ozara, ya na mmụọ ozi ahụ gwara ya okwu n'Ugwu Sainai, na nna nna anyi ha; ebe o natakara okwu di ndu inye anyi. 39 "Ma nna nna anyi ha juru irubere ya isi. Kama ha nupuru ya n'akukụ, ma tugharja laghachi azu n'Ijpt n'obi ha, 40 na-asị Eron, 'Meere anyi chi, ndi nke ga-edu anyi, n'ihị na anyi amaghị ihe mere nwoke a bụ Mosis, onye sitere n'ala Ijpt duputa anyi.' 41 Ha kpurū onwe ha arusi nke oyiyi nwa ehi, ha butere ihe ichu aja nye ya. Ha nūriri onu n'oru nke aka ha. 42 Ma Chineke chepuru ihu ya site n'ebe ha nọ. O rara ha nye ikpere usuu ihe di n'eluigwe. Nke a dabara n'ihe e dere n'akwukwo ndi amuma, "Unu ulọ Izrel, unu o wetara m onyinye anu e gburu egbu ka

o di aja unu chupuru m iri afo anọ unu nọro n'ozara? **43** Unu buliri ulọ ikwu nke Mọlọk na kpakpando nke chi unu bu Refan, bu arusi ndi ahụ unu mere ikpo isiala nye ha. Ya mere, aga m ewezuga unu, burukwa unu gaa n'ofe obodo Babilon.' **44** "Ndi nna nna anyi ha nwere ulọ ikwu nke iwu ogbugba ndu n'ozara. E mere ya site na ntuziaka na usoro ihe atụ Chineke gosiri Mosis. **45** Mgbe Joshua duuru nna nna anyi ha nweta ala ndi mba ozọ ndi Chineke chupuru. E butekwara igbe ogbugba ndu a n'ala ahụ. O nogidekwara n'ala ahụ tutu ruo n'oge Devid. **46** Onye chotara ihuoma n'ebe Chineke nọ, ma rịọ ka o wuore Chineke nke Jekob ebe obibi. **47** Ma o bu Solomon wuru ya ulọ ahụ. **48** "Otu o di, Onye kachasi ihe niile elu adighi ebi n'ulọ e ji aka wuo, dika onye amuma kwuru, **49** "Eluigwe bu ocheeze m. Uwa bukwa ebe mgbakwasị ukwu m. Udi ulọ di ahaa ka unu ga-ewuru m? Maobu ebee ka ebe izuika m ga-adị? Ka Onyenwe anyi kwuru. **50** O bughi aka m mere ihe ndi a niile?" **51** "Unu ndi isiike! Ndi obi ha, na nti ha kpochiri akpochi inu ihe. Ndi na-aju inabata Mmuo Nso dika nna nna unu ha mere. **52** O di onye amuma ndi nna unu ha na-akpogbughi? Ha gburu o buladi ndi buru amuma banyere obibia nke onye ezi omume ahụ, ma ugbo a unu bu ndi raara ya nye ma gbukwaa ya. **53** Unu bu ndi natara iwu Chineke dika e nyere ya site n'aka ndi mmuo ozi, ma unu edebeghi ya." **54** Mgbe ha nuru ihe ndi a, iwe were ha nke ukwu. Ha tara ikikere eze n'iwe na n'onuma n'ebe o nọ. **55** Ma ebe o juputara na Mmuo Nso, o lere anya n'eluigwe hu ebube Chineke. O hukwara Jisosh ka o guzoro n'aka nri Chineke. **56** O siri, "Lee, ana m ahụ ka eluigwe meghere, hukwa Nwa nke Mmadu ka o na-eguzo n'aka nri Chineke." **57** Ha mere uzu di ukwu, were mkpisiaka ha ruchie nti ha. Ha niile gbara osọ gaa nukwasị ya, **58** dokpuru ya puo n'azu obodo malite itu ya nkume. N'oge a, ndi akaebe wusara uwe ha n'ukwu otu nwokorobia a na-akpo Sol. **59** Mgbe ha na-atu Stivin nkume ahụ, o kpere ekpere, "Onyenwe anyi Jisosh, nara mmuo m." **60** O gburu ikpere n'ala werekwa oke olu tie mkpu, "Onyenwe anyi, biko agunyekwarala ha

mmehie nke a!" Mgbe o kwusiri nke a, o dara n'ala nwuo.

8 Sol kwenyere ka e gbuo ya. N'ubochi ahụ, oke mkpagbu bidoro megide nzuko di na Jerusalem. Ndi niile kwere ekwe, ma ewezuga ndi ozi n'onwe ha gbasasiri n'ala Judia na Sameria. **2** Ndi ikom, ndi na-atu egwu Chineke, bjara buru ozu Stivin gaa lie ya. Ha ruru uju nke ukwu n'ihia ya. **3** Ma Sol bidoro ila nzuko n'iyi. O na-abanye site n'ulọ ga n'ulọ ndi kwere ekwe na-adoputa ha, nwoke na nwanyi, tinye ha n'ulọ mkporo. **4** Ndi ahụ a chusasi zisara ozioma n'ebe niile ha gbagara. **5** Filip gara n'otu obodo di na Sameria kwusaara ndi nọ n'ebe ahụ ihe banyere Kraist. **6** Igwe mmadu gere nti n'ihia Filip na-ekwu n'ihia na ha huru oru iribama o ruru. **7** Mmuo ndi ahụ na-adighi ocha ji iti mkpu site n'ime otutu mmadu puta. O gwokwara otutu ndi ahụ ha kpownuru akponwu na ndi ngwuro. **8** N'ihia ya, onu di ukwu juputara n'obodo ahụ. **9** Ugbo a, kemgbe otutu oge gara aga, otu nwoke aha ya bu Saimon bu onye mgbaasi. O jirila mgbaasi ya mee otutu ihe turu ndi niile bi n'obodo Sameria n'anya. O na-anyakwa isi na ya bu onye di ukwu. **10** Onye obula, ma onye ukwu ma onye nta, na-ege ya nti na-asikwa "Nwoke a bu ike Chineke ahụ a na-akpo Ike di ukwu." **11** Ha na-ege ya nti oge niile n'ihia na o na-eji ike mgbaasi ya name ihe juru ha anya. **12** Ma mgbe ha kwenyere n'oziooma Filip dika o na-ekwusa ihe banyere ozioma alaeze Chineke na aha Jisosh Kraist, e mere ha baptizim, ma nwoke ma nwanyi ha. **13** Saimon kwerekwara otu aka ahụ. Mgbe e mechara ya baptizim, o bidoro iso Filip na-agaghari n'ihia ihe iribama na oru ebube niile Filip ruru, turu ya n'anya nke ukwu. **14** Mgbe ndi ozi nọ na Jerusalem nuru na ndi Sameria anabatala okwu nke Chineke, ha zigaara ha Pita na Jon. **15** Mgbe ha bjaruru, ha kpere ekpere ka ha nata Mmuo Nso. **16** N'ihia na Mmuo Nso abiakwasibeghi onye obula n'ime ha, kama ihe e mere ha bu baptizim n'aha Onyenwe anyi Jisosh. **17** Mgbe Pita na Jon bikwasiri ha aka n'isi, ha natara Mmuo Nso. **18** Mgbe Saimon huru na a na-enye Mmuo Nso naani site n'aka ndi ozi

bikwasiri ha n'isi, o chere ha ego n'ihu, **19** si, "nyekwanu m ike a. Ka onye obula m bikwasiri aka n'isi nata Mmuo Nso." **20** Ma Pita siri, "Gi na ego gi laakwa n'iyi. N'ihu na i chere na i ga-eji ego zuta onyinye Chineke. **21** I nweghi oke maobu ihe nketa n'oru a, n'ihu na obi gi ezighi ezi n'ihu Chineke. **22** Si n'ajo omume gi chegharia, rior Onyenwe anyi aririo ma eleghi anya o ga-agbaghara gi echiche ojoo niile nke obi gi. **23** N'ihu na ahuru m na i juputara n'obi ilu na i nokwa n'agbu nke ajo omume." **24** Saimon zara Pita si, "Biko, kpee ekpere rioro m Chineke, ka ihe ndi a niile i kwuru, hapu ibiakwasị m." **25** Mgbe ha gbachara akaebe, ma kwusaakwa okwu nke Onyenwe anyi, ha loghachiri Jerusalem. Ma mgbe ha na-ala ha zisara ozioma n'otutu obodo ndi Sameria. **26** Mgbe ahụ mmuo ozi Onyenwe anyi gwara Filip si, "Gaa na ndida, n'uzo ozara nke siri Jerusalem gawa Gaza, uzo ahụ bu uzo ozara." **27** O biliri gawa. Mgbe ahụ, otu onye Itiopia bu onye onozu, burukwa onyeisi ozi di mkpa, onye na-eche akụ nke Kandis, eze nwanji ndi Itiopia, gara Jerusalem ife Chineke. **28** Mgbe o na-ala, o noduru ala n'ugbala ya, nke inyinya na-adokpughari, na-agu akwukwo Ajzaya onye amuma. **29** Mmuo Nso gwara Filip, "Gaa ugbu ahụ nso, sonyekwara ya." **30** Filip gara nso, nukwa ka o na-agu akwukwo Ajzaya onye amuma. O siri, "I na-aghota ihe i na-agu?" **31** O siri, "M ga-esi ahaa ghota, ma mmadu ezighi m?" O rioro Filip ka o rigota n'ugbala ahụ, soro ya nodu n'ime ya. **32** Mpaghara akwukwo nso o na-agu bu nke a, "E duuru ya di ka aturu gaa n'ebe a ga-egbu ya. Dika nwa aturu na-anogwayoo n'ihu onye na-akpacha ya aji, otu a ka o na-emeghegi onu ya. **33** N'onodu idi ala ya, e meghe ka ikpe ziri ezi ruo ya aka. Onye ga-akpo akuko banyere agburu ya? N'ihu na e sitere n'awa wepu ndu ya." **34** Onozu ahụ juru Filip, "Biko, gwa m, onye ka onye amuma a na-ekwu okwu ya? O bu ihe banyere onwe ya ka o na-ekwu, ka o bu banyere onye ozo?" **35** Mgbe ahụ, Filip malitere ikwu okwu, site n'akuko akwukwo nso o na-agu kororo ya akuko ozioma banyere Jisos. **36** Mgbe ha na-aga n'uzo, ha biaruru ebe odo mmiri nta di. Onozu ahụ siri, "Lee, nke a bu

mmiri. O di ihe ga-egbochi ime m baptizim?" **37** Filip siri, "O buru na i ji obi gi niile kwere, e nwere ike ime gi baptizim." Onozu ahụ siri, "Ekwere m na Jisos Kraist bu Okpara Chineke." **38** O kwuru ka a kwusi ugboala ahụ. Mgbe ahụ, onozu ahụ na Filip wudatara banye n'ime mmiri ebe Filip no mee ya baptizim. **39** Mgbe ha sitere n'ime mmiri ahụ puta, ngwangwa Mmuo Onyenwe anyi sitere n'ebe ahụ wepu Filip, onye onozu ahụ ahukwaghi ya anya ozo; kama o gara n'ihu n'ije ya na-anurikwa onu. **40** Ebe ozo a huru Filip bu n'Azotus. O jegharikwara n'obodo niile di n'ala ahụ, na-ekwusa ozioma ruo mgbe o biaruru Sizaria.

9 Ma ugbu a, Sol, onye ume niile o na-ekuputa bu naani iba mba na igbu ndi na-eso uzo Onyenwe anyi, gakuwuru onyeisi nchujaja, **2** rior ya ka o nye ya akwukwo ozi nke o ga-eji jekwuru ndi ulo nzuko ndi Juu di na Damaskos, nke o ga-abu o hu onye obula na-eso Uzo ahụ ma ha bu nwoke ma ha bu nwanji, ka odokporu ha n'agbu, kpugaa Jerusalem. **3** Mgbe o na-aga n'uzo, o biaruru ebe di Damaskos nso. Na mberede, ihe ihè nke sitere n'eluigwe chara ya gburugburu. **4** O dara n'ala, nu olu na-akpo ya oku, "Sol, Sol, gini mere i ji na-akpagbu m?" **5** O siri, "I bu onye, Onyenwe anyi?" Olu ahụ zagbachiri, "Abu m Jisos onye i na-akpagbu. **6** Ugbu a, bilie, baa n'ime obodo, a ga-agwa gi ihe i na-aghaghi imezu." **7** Ndi ikom ha na ya so aga guzoro n'ebe ahụ, ma ha enweghi ike ikwu okwu. Ha nuru olu ahụ, ma ha ahughi onye obula. **8** Sol si n'ala bilie, ma n'agbanyeghi n'anya ya meghere emeghe, o dighi ihe o nwere ike ihu. Nke a mere na ha sekporu ya n'aka dubata ya na Damaskos. **9** O hughu uzo ubochi ato, o nweghi ike iri nri maobu nuu ihe onu. **10** Otu onye nke na-eso uzo ya no na Damaskos, a na-akpo Ananayas. Onyenwe anyi gwara ya n'ohu, "Ananayas!" O siri, "Lee m, Onyenwe anyi." **11** Onyenwe anyi gwara ya, "Gaa n'ulo Judas nke di n'okporouzo Guzoziri Eguzo, juo ajuju banyere onye a na-akpo Sol, onye si Tasos, o no ugbu a na-ekpe ekpere. **12** O hula ohu na otu nwoke a na-akpo Ananayas na-abiakwute ya, ibikwasị ya aka n'isi ka o hu uzo." **13** Ma

Ananayas zara, “Onyenwe anyi, anụla m akụkọ ihe ojọọ niile nwoke a mere ndị nsọ gị bi na Jerusalem. 14 Ugbo a, ọ natara ikike n’aka ndịisi nchụaja bịa n’ebe a ka o jide ndị niile na-akpoku aha gị.” 15 Ma Onyenwe anyi gwara ya, “Gaa, n’ihi na ahoputala m nwoke a ka ọ buru ngwa oru m, onye ga-ewegara mba ndi ozo, ndi eze na umu Izrel aha m. 16 Mu onwe m ga-egosi ya udi ahuhu o na-aghaghi ita n’ihi aha m.” 17 Ya mere, Ananayas garuru n’ulo ahụ, banyekwa n’ime ya. Ọ bikwasiri aka ya n’isi Sol, si, “Nwanna Sol, Onyenwe anyi Jisọs, onye gosiri gị onwe ya n’uzo, zitere m ka i hukwa uzo ozo, ka i juputakwa na Mmuo Nso.” 18 Otu mgbe ahụ, ihe dika akpirikpa sitere n’anya ya daputa, o bidokwara ihu uzo ozo. O biliri oto, e mee ya baptizim. 19 Mgbe o richara nri, o nwetakwara ike ya. Ya na ndi na-eso uzo Jisọs noro na Damaskos otutu ubochi. 20 Ngwangwa, o bidoro ikwusa Jisọs n’ulo nzuko na-asi, Ọ bu Okpara Chineke. 21 O juru ndi niile nuru ya anya, ha na asi, “O bughị nwoke a bu onye ahụ na-emekpa ndi niile na-akpoku aha ahụ na Jerusalem? Ọ bu na o bughị maka nke a ka o ji bịa ebe a ikpurukwa ha kpugara ndisi nchujaja?” 22 Ma Sol gara n’ihu baa uba n’ike karịa na ikwu okwu nke gbara ndi Juu bi n’obodo Damaskos gharị site n’uzo o siri gosi na Jisọs bu Kraist ahụ. 23 Mgbe otutu ubochi gasiri ndi Juu gbara izu igbu ya. 24 Ma Sol choputara ihe ha zubere ime. Ehihie na abali, ndi a no na-eche uzo niile e si apu n’obodo ahụ nche, ka ha nwe ike gbuo ya. 25 Ma umuazu ya kunyere ya na nkata amanyere udo bufee ya n’ofe mgbidi nke obodo. 26 Mgbe o rutere Jerusalem, o gbaliri idinyere ndi na-eso uzo Jisọs no n’ebe ahụ, ma ha turu egwu. Ha ekwenyeghi na o ghoola ezi onye na-eso uzo Jisọs dika ha. 27 Ma Banabas duuru ya gaa n’ebe ndi ozi no. Ọ koro ha akuko otu o siri hu Onyenwe anyi na otu o siri gwakwa ya okwu. Na otu o siri kwusaa ozioma n’aha Jisọs na Damaskos na-atughị egwu. 28 O soro ha na-agaharị na Jerusalem. Ọ na-ekwusakwa okwu n’aha Onyenwe anyi na-atughị egwu. 29 Ya na ndi Juu na-asu asusu Griik ruritakwara uka. N’ihi ya ndi a gbara izu igbu ya. 30 Mgbe

ndi kwere ekwe nuru banyere nzube ha, ha duuru ya gaa Sizaria site n’ebe ahụ zipu ya ka o laa obodo Tasos. 31 Mgbe ahụ, nzuko niile ndi no na Judia, Galili na Sameria, noro n’udo, guzosiekwa ike. Ha na-amuba n’onuogugu site n’itu egwu nke Onyenwe anyi na igbaume nke Mmuo Nso. 32 Pita na-ejeghari n’etiti ndi kwere ekwe, o gakwara leta ndi nsọ no n’obodo Lida. 33 N’ebe ahụ, o huru otu nwoke aha ya bu Ainias. Nwoke a anola n’ute oria afọ asato. Ọ bu onye ahụ ya kponwuru akponwu. 34 Pita sirị ya, “Ainias, Jisọs Kraist agwoola gị. Bilie mezie ute gị.” Ngwangwa, Ainias biliri oto. 35 Ndi niile bi na Lida na Sharon huru ya. N’ihi ya, ha nabatara Onyenwe anyi. 36 N’obodo Jopa, e nwere otu onye nwanyi na-eso uzo ya, nke aha ya bu Tabita nke putakwara Dọkas na asusu Griik. O juputara n’oru oma, na oru obi ebere n’ebe umu ogbenye no. 37 N’oge a, o rịara oria, nwuo. Mgbe ha sachara ya ahụ, ha nibere ya n’otu ime ulo di n’ulo elu. 38 Jopa dikwa nso na Lida. Mgbe ndi na-eso uzo ya nuru na Pita no n’ebe ahụ, ha ziri umu nwoke abuo ozi ka a ripo ya, si, “Biko, ahapula ibiakwute anyi ngwangwa.” 39 Pita biliri soro ha gawa, mgbe o ruru, ha duuru ya gbago n’ulo elu n’ime ulo ahụ. Umu nwanyi niile di ha nwuru anwu no n’ebe ahụ na-ebe akwa, na-egosi uwe Dọkas duuru ha mgbe o di ndu. 40 Pita chupuru ha niile n’ezi, gbuo ikpere n’ala, kpee ekpere. Ọ tughariri chee ozu ahụ ihu si, “Tabita, bilie.” O meghere anya ya, ma mgbe o huru Pita, o biliri, nodu ala. 41 O nyeere ya aka ka o kwuru oto. Ọ koro ndi nsọ niile no n’ebe ahụ, ha na umu nwanyi ahụ di ha nwuru gosi ha na o di ndu. 42 A nuru akuko ihe a mere n’ebe niile na Jopa, nke mere ka otutu kwere n’Onyenwe anyi. 43 Ọ nogidere na Jopa otutu ubochi. Ọ noduru n’ulo Saimon, onye oru ya bu idozi akpukpo anu.

10 N’oge ahụ, o nwere otu nwoke bi na Sizaria, aha ya bu Kōneliōs. O bu ochiagha na-elekota nari ndi agha si na mpaghara Itali. 2 Nwoke a na ezinaulo ya bu ndi na-asopuru ma na-atukwa egwu Chineke. Ọ na-enyere ndi ogbenye aka na-ekpekwaru Chineke mgbe niile. 3 Otu ubochi, n’ihe dika elekere ato nke ehiehi,

ọ hụrụ ọhụ ebe otu mmụọ ozi nke Chineke
 bjakwutere ya si ya, “Kọneliọs!” 4 Kọneliọs
 lekwasiri ya anya n’egwu juo ya si, “Onyenwe
 m, ọ bu ginị?” Ọ siri ya, “Ekpere gi na onyinye
 gi nye ndi ogbenye e rutela dika ihe ncheta
 n’ihu Chineke. 5 Ugbu a, zie ndi ikom ka ha gaa
 n’obodo Jopa kpota otu onye aha ya bu Saimon,
 onye a na-akpokwa Pita. 6 Ọ bu ọbia n’ulo
 otu nwoke a na-akpo Saimon, onye na-edozi
 akpokpo anu. Onye ulo ya di n’akuku osimiri.”
 7 Mgbe mmuọ ozi ahụ gwara ya okwu puru, ọ
 kpọrọ ndi ohu ya abuo na otu n’ime ndi agha
 na-eche ya nche nke na-atukwa egwu Chineke.
 8 Mgbe ọ kochara ha ihe niile, o zigara ha Jopa.
 9 N’echi ya, mgbe ha no nso n’ebe ahụ, n’ihe
 dika elekere iri na abuo nke ehiehie, Pita rigooro
 n’elu ulo ahụ ikpe ekpere. 10 Agwu bidoro igu
 ya, ọ chọ ọ ihe ọ ga-eri. Ma mgbe a na-akwado
 nri, ọ hụrụ ọhụ. 11 Ọ hụrụ ka eluigwe meghere,
 hụkwa ihe dika akwa ọcha di obosara nke e
 sitere n’akuku anọ ya na-ewedata n’ala. 12 Ihe
 di n’ime ya: bu umu anumanu di iche iche, ndi
 nwere ukwu anọ, ma anu ndi na-akpu akpu
 n’ala na umu nnunu nke igwe. 13 Mgbe ahụ, ọ
 nuru olu na-asị, “Pita bilie, gbuo ma riekwa.”
 14 Ma Pita siri, “Mba, Onyenwe m. Ọ dibeghi
 mgbe m riri ihe obula ruru aru maobu nke na-
 adighi ọcha.” 15 Olu ahụ gwara ya nke ugboro
 abuo, “Akpola ihe obula ihe ruru aru bu nke
 Chineke mere ka ọ di ọcha.” 16 Ihe a mere
 ugboro ato, ngwangwa, e weghachikwara ya
 n’eluigwe. 17 Mgbe Pita no na-atule ihe ọhụ ahụ
 putara bu nke gbakwara ya ghari, lee, ndi ikom
 ahụ Kọneliọs zipuru abjarutela kwusi n’onu
 uzọ, na-aju ebe ulo Saimon di. 18 Ha kpọrọ oku
 iju ma Saimon onye a na-akpo Pita ọ no n’ulo
 ahụ. 19 Ka Pita nori na-atughari uche n’ihe ọhụ
 ahụ putara, Mmuọ Nso gwara ya, “Lee, mmadu
 ato guzo n’onu uzọ ugbu a. Ha chokwara ihu
 gi. 20 Bilie, rida jekwuru ha ngwangwa, enwela
 obi abuo i soro ha gawa, n’ihi na ọ bu m zitere
 ha.” 21 Pita jekwuru ndi ikom ahụ, si, “Ọ bu m
 bu onye unu na-achọ, ginị ka unu na-achoro
 m?” 22 Ha siri, “Ọ bu Kọneliọs onyeisi agha na-
 elekota nari ndi agha zitere anyi. Ọ bu onye
 ezi omume nke na-atu egwu Chineke, burukwa

onye ndi Juu niile na-asopuru. Mmuọ ozi di nso
 gwara ya ka ọ kpota gi n’ulo ya, inu ihe i nwere
 ikwu.” 23 Ya mere, ọ kpobataru ha n’ulo dika ndi
 obia. Echi ya, o biliri soro ha gawa, ufodu ndi
 kwere ekwe na Jopa sokwara ya gaa. 24 N’ubochi
 na-esota ya, ha bjaruru Sizaria. Kọneliọs nori
 na-eche ha, ya na ndi ezinulo ya, na ndi ikwu
 na ibe ya, na ndi enyi ya ọ kpọrọ. 25 Mgbe Pita
 batara, Kọneliọs zutere ya, daa n’ala n’ukwu ya,
 kpọrọ ya isi n’ala. 26 Ma Pita selitara ya elu
 si, “Bilie oto, mu onwe m bukwa mmadu.” 27
 Mgbe ha na-ekwuri okwu, ọ banyere n’ime
 ulo ma hu igwe mmadu ka ha zukotara. 28 Ọ siri
 ha, “Unu maara nke oma na ọ bu ihe megidere
 iwu na onye Juu na onye mba ozọ ga-enwe
 mmekorita maobu gaa leta onye mba ozọ. Ma
 Chineke ezila m na m ekwesighi ikpo mmadu
 obula onye ruru aru maobu onye na-adighi
 ọcha. 29 N’ihi nke a, ọ bu ya mere m jiri bia
 mgbe akporo m na-ajughi ajuju. Ma ka m juo
 ugbu a ihe mere unu ji kpoo m?” 30 Kọneliọs
 siri, “N’ubochi anọ gara aga, mgbe m no na-
 ekpe ekpere n’oge ehiehie n’ulo m, n’ihe dika
 elekere ato, na mberede, ahuru m nwoke yi uwe
 na-enwu ọcha ka o guzoro n’ihu m. 31 Ọ siri,
 Kọneliọs, ‘Chineke anula ekpere gi ma chetakwa
 onyinye i na-enye ndi ogbenye. 32 Ziga n’obodo
 Jopa n’ulo otu nwoke a na-akpo Saimon, onye
 na-edozi akpokpo anu. O bi n’akuku osimiri.’
 N’ebe ahụ ha ga-ahukwa otu onye obia aha ya
 bu Saimon a na-akpo Pita. 33 Ọ bu n’ihi nke a
 ka m ji mee ngwangwa zie ka a kpoo gi. Ọ di
 mma na i biara. Ugbu a, anyi niile ezukotala
 n’ebe a n’ihu Chineke inuru ihe niile Onyenwe
 anyi choro ka i gwa anyi.” 34 Mgbe ahụ Pita
 meghere onu ya si, “Ugbu a, aghotala m n’ezie
 na Chineke abughi onye na-ele mmadu anya
 n’ihu. 35 Kama n’ime mba obula, onye obula
 na-atu egwu ya na onye na-arụ ọrụ ezi omume
 ka ọ na-anabata. 36 Unu maara ihe banyere
 ozioma ahụ o zigaara ndi Izrel niile, nke na-
 ako akuko ozioma nke udo site na Jisọs Kraist
 onye bu Onyenwe anyi n’ihe niile. 37 Okwu
 ahụ gbasara n’ala Judia niile, malite na Galili
 mgbe Jon kwusachara baptizim nke ya. 38 Otu
 Chineke si were Mmuọ Nso na ike wukwasị Jisọs

onye Nazaret dika mmanụ, na otu o si jegharịa na-eme mma na-agwọkwa ndị niile ekwensu na-emekpa ahụ, n'ihì na Chineke n'onyeere ya. **39** “Anyị bụ ndị akaebe ihe niile o mere n'ala ndị Juu na n'ime Jerusalem. Ha gburu ya site n'ikpogide ya n'elu obe. **40** Ma Chineke mere ka o si n'onwụ bilite mgbe ụbọchị atọ gasịrị. E mekwara ka ndị mmadụ hụ ya anya. **41** Ọ bughị mmadụ niile kama ọ bụ naanị anyị ndị Chineke họtụtara, dika ndị akaebe, ndị soro ya rie ma n'ụọkwa mgbe o si n'onwụ bilie. **42** O nyere anyị iwu ka anyị gaa zisaa ozioma n'ebe niile, ikọwa na ọ bụ ya ka Chineke họtụtara ibụ onye ikpe nke ndị dị ndụ na ndị nwurụ anwụ. **43** Ndị amụma niile gbara ama ihe banyere ya na onye ọbụla nke kweere na ya ga-enweta mgbaghara mmehie site n'aha ya.” **44** Mgbe Pita nọ na-ekwu okwu, Mmụọ Nsọ biakwasịrị ndị niile n'urụ okwu a. **45** Nke a juru ndị e biri ugwu n'etiti ndị kwere ekwe soro Pita bịa anya otu e siri mee ka ndị mba ọzọ nata onyinye Mmụọ Nsọ ahụ. **46** N'ihì na ha n'urụ ka ha na-ekwu okwu n'asụsụ dị iche iche na-etokwa Chineke. Mgbe ahụ Pita juru, **47** “Ọ dị onye puru igbochi anyị ime ndị a baptizim. Ndị natara Mmụọ Nsọ dị ka anyị onwe anyị?” **48** N'ihì nke a, o nyere iwu ka e mee ha baptizim n'aha Jisọs Kraịst. Ha rịrọrọ ya ka ọ n'onyere ha ụbọchị ole na ole.

11 Ndị ozi na ụmụnna ndị bi na Judia niile n'urụ na ndị mba ọzọ anabatala okwu Chineke. **2** Mgbe Pita ruru Jerusalem, ndị kwere ekwe e biri ugwu tara ya ụta, **3** na-asị, “Gịnị mere ị ji gakwuru ndị a na-ebighị ugwu soro ha rie ihe?” **4** Pita kọwaara ha ihe niile mere na otu o si mee, na-asị. **5** “Otu ụbọchị, mgbe m nọ n'obodo Jopa, ahurū m ọhụ n'oge m na-ekpe ekpere. N'ime ọhụ a, ahurū m ihe yiri akwa ọcha dị obosara nke e sitere n'akụkụ anọ ya na-ewedata site n'eluigwe. E budatara ya n'ihu m. **6** N'ime ya, ahurū m anụmanụ ndị nwere ụkwụ anọ, na anụ ọhịa, na anụ ndị na-akpụ akpụ n'ala na ụmụ nnụnụ nke eluigwe. **7** Mgbe ahụ, anurū m olu gwara m sị, ‘Pita, bilie, gbuo ma riekwā.’ **8** “Ma asịrị m, ‘Mba, Onyenwe m, ọ dībeghị mgbe ihe na-adighị ọcha ma ọbụ ihe rurū arū bara m n'ọnụ.’ **9** “Olu ahụ siri

n'eluigwe zaghachi nke ugboro abuo, ‘Akpola ihe ọbụla ihe rurū arū bụ nke Chineke mere ka ọ dị ọcha.’ **10** Nke a mere ugboro atọ, ma emesịa dọlie ha niile laa n'eluigwe. **11** “N'otu oge ahụ, ndị ikom atọ ndị e zipurū site Sizaria ikpọ m bjarutere kwusị n'ọnụ ụzọ n'ulọ ebe m nọ. **12** Mmụọ Nsọ gwara m ka m ghara inwe obi abuo isoro ha na-akpaghị oke ọbụla. Mmadụ isii ndị a n'etiti ụmụnna anyị sokwa m, bjarute n'ulọ nwoke ahụ. **13** Ọ gwara anyị otu o si hụ mmụọ ozi n'ulọ ya, onye siri, ‘Ziga ndị ozi jee Jopa ka ha kpọta Saimon onye a na-akpọ Pita. **14** Ọ ga-ewetara gị ozi nke a ga-esite na ya zoputa gị n'ezinaulo gị niile.’ **15** “Mgbe m ka kpụ okwu ahụ n'ọnụ, Mmụọ Nsọ biakwasịrị ha dika o siri biakwasị anyị na mbụ. **16** Mgbe ahụ, echetara m okwu ahụ Onyenwe anyị kwuru sị, ‘Jón ji mmiri mee unu baptizim, ma a ga-eji Mmụọ Nsọ mee unu baptizim.’ **17** Ya mere, ọ buru na Chineke nyere ha otu onyinye ahụ o nyere anyị mgbe anyị kweere n'Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, onye ka m bụ iguzogide Chineke?” **18** Mgbe ha n'urụ nke a, ha agaghị n'ihu n'irụ ụka kama ha toro Chineke, na-asị, ‘N'ezie, Chineke enyela ohere ka ọ buladi ndị mba ọzọ chegharịa baa na ndụ.” **19** Ugbo a, ndị ahụ niile gbasasịrị n'ihì mkpagbu ahụ bidoro mgbe a tughuru Stivin na nkume, jeruru akụkụ Fonisia na Saiprọs na Antiok na-ekwusa ozioma ahụ naanị n'etiti ndị Juu. **20** Ma otu ọ dị, ụfọdụ n'ime ndị ikom ndị ahụ sitere n'akụkụ Saiprọs na Sirini gara Antiok, malite ikwusara ndị Griik ozioma banyere Onyenwe anyị Jisọs. **21** Onyenwe anyị goziri mgbalị ha niile. N'ihì na ọtụtụ mmadụ chegharịrị kwere n'Onyenwe anyị. **22** Mgbe nzukọ dị na Jerusalem n'urụ ihe ndị a, ha zipurū Banabas ka ọ gaa Antiok. **23** Mgbe o rutere, hụ ihe amara Chineke rurū n'etiti ha. Ọ n'uriri ọhụ, mgbakwaa ha niile ume, gwa ha ka ha were obi ha niile n'ogide n'ime Onyenwe anyị. **24** Ọ bụ ezigbo mmadụ, onye juputara na Mmụọ Nsọ na okwukwe. O nwekwara okwukwe dị ebube, n'ihì ya ọtụtụ mmadụ chegharịkwara biakwute Onyenwe anyị. **25** Emesịa, ọ gara Antiok obodo Tasos ichọ Sol. **26** Mgbe ọ chọtutara ya, o duuru ya bịa n'Antiok. Ihe ha ka otu afọ, ka ha na-ezuko

n'ulọ choqochi na-akuziri otutu igwe mmadu ihe. O bu n'ime Antiok ka e buru uzọ kpoo ndi na-eso uzọ ya ndi Kraist. **27** N'oge ahụ, ndi amuma sitere na Jerusalem biaruru Antiok. **28** Otu onye n'ime ha a na-akpo Agabos biliri otọ buo amuma site n'ike Mmuo Nso banyere oke unwu ga-abiakwasị uwa niile. Amuma a mezuakwa n'oge Klodios na-achi. **29** Ndi na-eso uzọ ya kwekoritara itukota na iziga onyinye di iche iche nye ndi kwere ekwe no na Judia. Onye obula nyekwara ihe dika o nwere ike. **30** Ha mere nke a, ha zigara ndi okenye ihe ha tukotara, site n'aka Banabas na Sol.

12 N'oge ahụ, eze Herod jidere ufodu ndi so na choqochi buru n'obi ikpagbu ha. **2** O jiri mma agha gbuo Jemis nwanne Jon. **3** Mgbe o choputara na omume ya toro ndi Juu uto, o gara n'ihu jidekwa Pita. Nke a mere n'oge mmemme Achicha Ekoghi eko. **4** Mgbe o jidere ya, o tinyere ya n'ulọ mkporo ebe o mere ka ndi agha chee ya nche, ndi agha ano n'otu oge, ndi agha ano ozo n'oge nke ozo. Ebumnobi ya bu ikpoputa ya n'ihu oha mmadu kpee ya ikpe mgbe Mmemme Ngabiga gasiri. **5** Mgbe e debere Pita n'ulọ mkporo, nzuko esepughi aka n'ikpe ekpere n'ihu ya nye Chineke. **6** Ma n'abalị na-esota ubochi ahụ Herod ga-akpuputa ya, Pita no n'ura n'etiti ndi agha abuo, e jiri eriri igwe kee ya n'ukwu n'aka, ma ndi nche ozo nokwa n'onu uzọ na-eche ya nche. **7** Na mberede mmuo ozi Onyenwe anyi biara guzoro n'ebe ahụ, ihè nwukwara n'ime ulọ mkporo ahụ. O kuturu Pita aka n'akuku si, "Ngwangwa, bilie otọ!" Eriri igwe ahụ dapuru n'aka ya. **8** Mmuo ozi ahụ siri ya, "Yiri uwe gi na akpukpoukwu gi." O mere otu ahụ, Mmuo ozi ahụ gwakwara ya, "Yirikwa akwa mgbokwasị gi soro m." **9** Pita sooro ya n'azu, o chere na o na-ahụ ohu, ma o mataghi na ihe mmuo ozi ahụ na-eme bu ezie. **10** Ha gafere ndi nche nke mbu na nke abuo rute n'onu uzọ e si abanye n'ime obodo, nke bu onu uzọ igwe. Onu uzọ igwe ahụ meghekwa n'onwe ya, ha esite na ya gafee. Mgbe ha gara ije ruo ebe tere anya n'ama nke ozo, ngwangwa mmuo ozi ahụ hapuru ya. **11** Mgbe ahụ kwa ka Pita ghotara ihe niile mere. O

kwuru, "Ugbu a, amatala m n'ezie, na Onyenwe anyi ezitela mmuo ozi ya, ka o bia zoputa m site n'aka eze Herod na ihe niile ndi Juu na-atu anya ya. Ugbu a o naputakwala m site n'ochicho ojoo niile nke ndi Juu." **12** Mgbe o ghotara ihe merenu, o gawara n'ulọ Meri nne Jon onye a na-akpokwa Mak, ebe otutu mmadu zukotarari na-ekpe ekpere. **13** Mgbe o kuru aka n'onu uzọ ama, otu odibo nwanyị aha ya bu Roda biara ka o zaa ya. **14** Mgbe o nuru olu Pita, onu juru ya obi nke mere na o gbaara oso laghachi azu n'emegheghi uzọ. O gara tisa, "O bu Pita no n'onu uzọ!" **15** Ha siri ya na o na-ekwu okwu dika onye uche ya na-ezughi oke. Mgbe o nogidesiri ike na-ekwu otu ihe ahụ, ha siri, "O ghaghi i bu mmuo ozi ya." **16** Ma Pita nogidere na-aku aka n'uzo. Mgbe ha meghere uzọ hu ya, o gbagwojuru ha anya. **17** O feere ha aka ka ha mechie onu. O koro ha otu Onyenwe anyi si duputa ya site n'ulọ mkporo. O gwara ha, "Meenu ka Jemis na umunna anyi niile mata ihe ndi a." O puru gawa ebe ozo. **18** N'isi ututu echi ya, oke ogbaaghara di n'etiti ndi agha, ebe ha na-eche ihe mere Pita. **19** Mgbe Herod chogharichara ya ma o chotaghi ya, o juru ndi nche ahụ ajuju di iche iche. N'ikpeazu o nyere iwu ka e gbuo ha. Emesia o hapuru Judia gaa Sizaria nodu n'ebe ahụ. **20** N'oge ahụ Herod na-eweso ndi Tajia na Saidon iwe, ha zipuru ndi ozi ha izute ya. Ha buru uzọ mee ka ha na Blastos buru enyi, onye eze tukwasiri obi nke na-elekotakwa ime ulọ ndina eze anya. Ha roro ya ka udo diri, n'ihu na a na-esi n'obodo eze na-enwetara ha ihe oriri. **21** N'ubochi nzuko ahụ, Herod gbokwasiri uwe ndi eze ya nokwasị n'ocheeze ya. O weere oke olu di iche gwa nzuko ahụ niile okwu. **22** Igwe mmadu ahụ no na-etimkpu, "Nke a abughi olu mmadu, o bu olu chi!" **23** N'otu oge ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyi tiri ya ihe otiti di egwu n'ihu na o nyeghi Chineke otuto ma otu. Ikpuru ripara ya ahụ, nke mere ka o nwuo. **24** Ma okwu Chineke gara n'ihu na-aba uba na-agbasakwa. **25** Mgbe ha rucharara oru ha, Banabas na Sol si Jerusalem loghachi. Ha kporo Jon onye a na-akpokwa Mak n'ije ha.

13 Ndi amuma na ndi nkuzi ufodu noka ya.” **16** Pol guzoro oto n’etiti ha feere ha aka na nzuko di n’Antiok. Ufodu n’ime ha ya, si, “Unu ndi Izrel na unu umunna m ndi bu Banabas na Simion onye a na-akpo nwoke mba ozo na-atu egwu Chineke. Geenụ m nti. **17** ojii, na Lusios onye Sirini, na Manaen (onye Chineke nke Izrel hoputara nna nna anyi ha azulitekoru ya na eze Herod), na Sol. **2** Mgbe mee ha mba di ukwu n’oge ha no n’obodo Ijipt. ha no na-eke Onyenwe anyi ofufe na-ebukwa O ji ike aka ya duputa ha site n’ala ahụ. **18** O onu, Mmuo Nso siriri, “Kewaputaranu m Banabas nagidere ha iri afọ anọ n’ime ozara. **19** O bibiri na Sol, n’ihi oru ahụ nke m kporo ha.” **3** Ya mba asaa di ukwu n’ime ala Kenan n’ihi ha, mere, mgbe ha busiri onu kpekwa ekpere, ha nyekwa ndi ya obodo a ka o buru nke ha. **20** Nke bikwasiri ha aka n’isi zipu ha. **4** Ebe Mmuo Nso a bu ihe di ka nari afọ anọ na iri afọ ise. “Mgbe zipuru ha, ha gbadara Selusia, sitekwa ebe ahụ nke a gasiri, o nyere ha ndi ikpe di iche iche ruo gbadaa Saipros. **5** Mgbe ha bjaruru Salamis, oge Samuel onye amuma. **21** Mgbe ahụ ha rioro ka enye ha eze, Chineke nyekwara ha Sol, nwa Chineke. Jon sokwa ha dika onye na-ejere ha ozi. Kish, onye si n’agburu Benjamin puta, onye **6** Mgbe ha gazuchara obodo niile ndi ahụ mmiri chiriri iri afọ anọ. **22** Mgbe o wepusiri ya, o mere gbara gburugburu ruo Pafos, ha zutere otu onye Devid ka o buru eze ha. O gbara ama banyere mgbaasi, onye Juu bu onye amuma ugha a na- ya si, ‘Achotala m Devid nwa Jesi, nwoke nke di akpo Ba-Jisos. **7** Ya na otu onye ochichi obodo, ka ochicho obi m nke si di. O bukwa onye ga- aha ya bu Sajiros Polos no. O bu nwoke nwere eme ihe niile m choru ka o mee.’ **23** “Jisos onye oguguisi n’ebe o di ukwu, o kporo Banabas si n’ezinaulo Devid puta ka Chineke wetaara na Sol ka ha gwa ya okwu nke Chineke. **8** Ma Izrel Onye nzoputa ahụ bu Jisos, dika o kwere onye mgbaasi ahụ, onye aha ya bukwa Elimas nkwa izite. **24** Ma tupu obibia ya, Jon ekwusala (n’ihi nke a bu aha ya ma asugharia ya) malitere nye ndi Izrel banyere baptizim nke ncheghari. igbochi ha site n’imeghari onyeisi ahụ anya **25** N’oge Jon na-arusi oru ya, o na-asi, ‘Onye ka o ghara inabata okwukwe ahụ. ka unu chere na m bu? Abukwaghi m onye ahụ. **9** Ma Sol, Mba! Abughi m ya. Ma otu onye ahụ na- onye aha ya bukwa Pol, onye juputara na Mmuo abia n’azu m, onye m na-erughi itopu eriri Nso, legidere ya anya **10** si, “Gi nwa ekwensu, akpukpokwu ya.” **26** “Ya mere, umunna m, ndi juputara n’aghughu na n’ihe ojoo di iche iche. si n’agburu Ebrahim na ndi niile na-atu egwu Gi onye iro nke ezi omume niile. O bu na i gaghi Chineke, ozi nke nzoputa a diriri anyi niile. **27** akwusi imeru uzo niile ziri ezi nke Onyenwe Ndi bi na Jerusalem na ndi na-achi ha amataghi anyi? **11** N’ihi ya lee, iwe nke Onyenwe anyi ya, nke ha ji aghota okwu ndi amuma nke a na- ga-adakwasi gi. I ga-ekpu isi nwa oge, i gaghi aguputara ha kwa izu, bu n’ubochi izuike. Ma enwe ike hu ihu nke anyanwu.” N’otu oge ahụ, o ha mere ka okwu ahụ mezu, mgbe ha mara ya hukwaghi uzo ozo. O malitere na-ebighari aka, ikpe onwu. **28** O bu ezie na ha achotaghi ihe na-achokwa onye ga na-edughari ya. Ma ha rioro Paillet ka onyeisi ahụ huru ihe mere, o kweere, n’ihi na o o nye ike ka e gbuo ya. **29** Mgbe ha mezuru juru ya anya bu ozizi nke okwu Onyenwe anyi. ihe niile e dere banyere ya, ha budatara ya site **13** Pol na ndi otu ya ji ugbo mmiri site na Pafos n’elu obe, lie ya. **30** Ma Chineke mere ka o si garuo Pega nke di n’ala Pamfilia. N’ebe a ka Jon n’onwu bilie. **31** Ndi niile soro ya jeghari site hapuru ha laghachi Jerusalem. na Galili ruo Jerusalem hukwara ya anya otutu **14** Site na Pega n’ubochi izuike, ha banyere n’ulo nzuko ndi Juu ubochi. Ndi a bukwa ndi na-agba ama n’ihu ndi notu ala. **15** Mgbe a guputasi site n’akwukwo mmadu banyere ya. **32** “Anyi na-ezikwa unu iwu na nke ndi amuma, ndisi ulo ekpere ahụ ozioma a, nke nkwa ahụ Chineke kwere ndi nna zigara ya ozi, si, “Umunna anyi, o buru na unu nna anyi ha. **33** O mezuola ha nye anyi bu umu ha, site na-ime ka Jisos site n’onwu bilie, dika e

dere ya n'akwukwọ Abụ oma, “‘I bụ ọkpara m, taa aburula m nna gi.’” **34** Ma banyere ime ka o site n'onwu bilie, ka o ghara ilaghachi n'ire ure ozọ. Nke a bụ ihe o kwuru, “‘Aga m emezuru gi nkwa nsọ ahụ niile m kwere Devid.’” **35** E dekwar ya n'ebe ozọ n'abụ oma, “‘I gakwaghị ahapụ ahụ ahụ nke Onye gi dị nsọ ka o hụ ire ure.’” **36** “Mgbe Devid ruzuru ọrụ Chineke choro ka o ruo n'ogbo ha, o nwuru, e liko ya na ndi nna nna ya ha o rekwar ure. **37** Ma onye ahụ Chineke mere ka o site n'onwu bilite erekwaghị ure. **38** “Ya mere, umunna m, achoro m ka o doo unu anya na mgbaghara mmehie dikwa n'ime nwoke a, bụ Jisọs, anyị na-ekwusa nye unu. **39** A na-esite na ya guo onye obula kwere n'onye ezi omume o buladi site n'ihe ndi ahụ niile nke iwu Mosis na-apughị igu unu di ka ndi ezi omume. **40** Lezienụ anya ka ihe niile ndi amuma kwuru ghara idakwasị unu. **41** “‘Lee, unu ndi na-akwa emo, noronu na mgbagwoju anya ma lakwanu n'iyi. N'ihia na agaje m ime otu ihe n'ubochi unu nke unu na-agaghị ekwe na o mere, o buladi na mmadu koru unu maka ya.’” **42** Mgbe Pọl na Banabas na-apu, ndi mmadu rioro ha ka ha biakwa n'izu uka ozọ gwa ha okwu gbasara ihe ndi a. **43** Mgbe a gbasara nzuko ahụ, otutu ndi Juu na ndi mba ozọ na-atu egwu Chineke sooro Pọl na Banabas, ndi gwara ha okwu, riosiekwa ha ike ka ha nogide n'amara Chineke. **44** N'ubochi izuike ozọ ahụ, otutu ndi bi n'obodo ahụ putara inuru okwu Onyenwe anyi. **45** Mgbe ndi Juu huru igwe mmadu ndi a, obi ha juputara n'ekworo, ha bidokwara ikwu okwu ojoo megide okwu niile Pọl na-ekwu. **46** Ma Pọl na Banabas kwuru okwu na-asoghi anya si, “O di mkpa na anyi buuru uzo gwa unu okwu nke Chineke, ma ebe o bu na unu juru inabata ya, na-echekwa na unu ekwesighi inweta ndu ebighi ebi, lee, anyi ga-agakwuru ndi mba ozọ. (aiōnios g166) **47** N'ihia na nke a bụ ihe Onyenwe anyi nyere anyi n'iwu, “‘Emeela m ka unu buru ihe nye ndi mba ozọ, ka i nwee ike weruo nzoputa n'ebe niile uwa soturu.’” **48** Mgbe ndi mba ozọ nuru ihe ndi a, obi toro ha uto, ha sopukwara okwu nke Onyenwe anyi. Ya mere ndi niile a hoputara inweta ndu ebighi ebi

bụ ndi kwenyerenụ. (aiōnios g166) **49** Ya mere okwu Onyenwe anyi gbasara ruo ebe niile n'obodo ahụ. **50** Mgbe ahụ, ndi Juu kpaliri obi otutu umu nwanji na-atu egwu Chineke ndi onodu ha di elu, na ndi ikom ndi nke ndu obodo ahụ. Ha kpasuru mkpagbu megide Pọl na Banabas si otu a, chupu ha site n'obodo ahụ. **51** Ha tichapuru aja di n'ukwu ha ka o buru ihe ido aka na nti mmegide ha. Ha hapuru obodo ahụ gaa Aikoniom. **52** Ma ndi na-eso uzo ya juputakwara n'onu na n'ike nke Mmuo Nso.

14 N'obodo Aikoniom, Pọl na Banabas banyekwara n'ulo nzuko ndi Juu, kwuo okwu n'uzo puru ihe nke mere n'otutu mmadu, ndi Juu na ndi mba ozọ kwenyekwara. **2** Ndi Juu, ndi na-anabataghị okwu ahụ, kpaliri ndi mba ozọ mee ka mkpuruobi ha joo njo megide umunna. **3** Otu o di, ha nogidere n'ebe ahụ ogologo oge, na-ekwusakwa okwu nke Onyenwe anyi na-atughị egwu obula. Onye nke gosikwara na o bu okwu amara ya ka ha na-ekwu site n'inye ha ike iru ọrụ iribama na ọrụ ebube di ihe ihe. **4** Ma ndi obodo ahụ kewara abuo, ufodu n'ime ha dinyere ndi Juu. Ufodu dinyekwara ndi ozi. **5** Mgbe ndi mba ozọ, na ndi Juu, ha na ndi ndu ha, gbara izu ime ha ihe ihere, tókwa ha nkume. **6** Ndi ozi ahụ matara nzube ha site n'ebe ahụ gbapụ oso gbaruo n'akuku Laikonia, gbaba n'ime obodo Listra na Debi na obodo nta ndi ozọ ndi di n'akuku ebe ahụ. **7** N'ebe ahụ, ha gara n'ihu na-ekwusakwa ozioma ahụ. **8** N'obodo Listra, o nwere otu nwoke dara ngwuro site n'oge a muru ya. Nwoke a ejibeghi ukwu ya abuo gaa ije mgbe obula. **9** O gere nti mgbe Pọl na-ekwu okwu. Onye legidere ya anya hu na o nwere okwukwe nke a ga-eji mee ka a gworo ya, **10** were oke olu si, “Guzoro n'ukwu gi abuo.” Nwoke ahụ wuliri elu malite iga ije. **11** Mgbe igwe mmadu ahụ huru ihe Pọl mere, ha tiri mkpu n'asusu Laikonia si, “Ndi a bu chi biakwutere anyi n'udidị mmadu.” **12** Banabas ka ha kporo Zeus ma kpokwa Pọl Hamis n'ihia na o bu ya bu onye oka okwu. **13** Onye nchuaa Zeus, nke ulo arusi ya di nso n'ihu obodo, kputura oke ehi wetakwa okoko osisi di ihe ihe. Ya na igwe mmadu ahụ choro ichu aja nye ha n'onu

uzo ama ha. **14** Mgbe ndi ozi ahụ, Banabas na Pöl nürü ihe ndi a, ha dōwara uwe ha, gbara oşo jekwuru igwe mmadū ahū na-eti mkpu, **15** na-na-asī, “Ndi ikom, gini ka unu na-achō ime? Lee, anyi bukwa mmadū di ka unu. O bu ozioma ka anyi wetaara unu. Anyi choro ka unu site n’isopuru ihe ndi a na-abaghi uru, biakwute Chineke di ndu. Onye kere eluigwe na uwa, na oke osimiri na ihe niile di n’ime ha. **16** N’oge gara aga, o hapuru mba niile ka ha na-eme ihe masiri ha. **17** N’agbanyeghi nke a o hapughi i debere onwe ya ihe ndi ga-agbara ya akaebe, site n’oru oma ya niile. Di ka inye unu mmiri ozuzo site n’eluigwe, na mkpuru nke ala n’oge ha. O na-enyekwa unu nri na-emekwa ka obi na-atō unu uto.” **18** N’agbanyeghi okwu ndi a, o rara ha ahū igbochi igwe mmadū ahū ichuru ha aja. **19** Ma ndi Juu sitere n’Antiok na Aikoniom biara kpalie obi igwe mmadū ahū. N’ihi ya, ha turu Pöl nkume, dokpuru ya puo n’obodo, chee na o nwola. **20** Ma mgbe ndi na-eso uzo biara gbaa ya gburugburu, o bilitere, laghachikwa n’ime obodo ahū. Ma n’echi ya, ya na Banabas sooro gaa Debi. **21** Ha zisasiri ozioma n’ime obodo ahū, nke mere ka otutu mmadū buru ndi na-eso uzo ya. Ha loghachiri n’obodo Listra site ya gaa Aikoniom na Antiok. **22** N’ebe ahū ha gbara ndi na-eso uzo ume kasjekwa ha obi si ha jidesie okwukwe ahū ike. Ha siri, “Anyi ga-agabiga otutu mkpagbu di iche iche tupu anyi abaa n’alaeze Chineke.” **23** Mgbe ha hoputachara ndi okenye n’ime nzuko niile. Ha sitere n’obubu onu na ekpere tinye ha n’aka Onyenwe anyi, bu onye ha kwenyere na ya. **24** Ha sitere n’akuku Pisidia garuo Pamfilia. **25** Mgbe ha zisachara ozioma n’obodo Pega, ha gbadara gaa Atalia. **26** Site n’ebe ahū, ha sooro ugbo mmiri jeruo Antiok bu ebe a no nyefee ha n’amara Chineke n’ihi oru ndi a ha ruzuru. **27** Mgbe ha biaruru, ha kpokotara nzuko kwara ha ihe niile Chineke sitere n’aka ha mee, na otu o siri meghe onu uzo nke okwukwe nye ndi mba ozo. **28** Ha na ndi na-eso uzo nogidere n’ebe ahū ruo oge di anya.

15 Ufodu ndi ikom sitere Judia bia malitere izi umunna ozi, “O buru na e bighi unu ugwu

dika Mosis nyere n’iwu, a pughi izoputa unu.” **2** Ha na Pöl na Banabas ruritara uka nke ukwu. N’ihi nke a, ha kpebiri ka Pöl na Banabas, na ufodu ndisi ndi ozo soro gaa Jerusalem hu ndi ozi na ndi okenye nke nzuko maka okwu a. **3** Nzuko ahū zipuru ha n’uzo ha, mgbe ha sitere Fonisia na Sameria na-agafe, ha koru otu ndi mba ozo siri chegharia. Nke a wetara ndi niile kwere ekwe oke onu di ukwu. **4** Mgbe ha biaruru Jerusalem, nzuko, ndi ozi na ndi okenye nabatara ha, ha kwara ha ihe niile Chineke sitere n’aka ha mee. **5** Ma ufodu ndi kwere ekwe si n’otu ndi Farisii biliri na-ekwu si, “Na o di mkpa ka e bie ha ugwu ma gwakwa ha ka ha dobe iwu Mosis.” **6** Mgbe ahū, ndi ozi na ndi okenye zukotara itule okwu a. **7** Mgbe ha no tulegide okwu ahū ruo oge di anya, Pita guzoro oto si ha, “Umunna m, unu niile maara na site na mbu Chineke hoputara m site n’etiti unu, ka m zisaa ozioma ahū nye ndi mba ozo ka ha nuru, ma kwerekwa. **8** Chineke a, onye maara obi mmadū niile gbaara ha akaebe site n’inye ha onyinye Mmuo Nso dika anyi si nata ya na mbu. **9** O gosighi na o nwere ihe di iche n’etiti anyi na ha. N’ihi na o mere ka obi ha di ocha site n’okwukwe. **10** Ugwu a, gini mere unu ji anwa Chineke onwunwa site na-itinye n’olu ndi na-eso uzo ya ibu aru nke anyi maobu nna nna anyi ha na-enweghi ike idokpu? **11** Mba, anyi kwenyere na o bu site n’amara nke Onyenwe anyi Jisos ka a ga-eji zoputa anyi, dika a ga-esi zoputakwa ha.” **12** Mmadū niile noduru nwayo, ha bidoro ige nti n’akuko Banabas na Pöl na-akoro ha banyere ihe iribama niile na oru ebube niile Chineke jiri ha ruo n’etiti ndi mba ozo. **13** Mgbe ha kwusiri okwu ndi a, Jemis siri, “Umunna m geenu nti. **14** Saimon akolara anyi otu Chineke si buru uzo lekota ndi mba ozo site na isite n’etiti ha hoputara onwe ya ndi ga-ekwere na aha ya. **15** Nke a na okwu ndi amuma dakotara, dika e dere ya, **16** “Mgbe nke a gasiri, aga m aloghachi, aga m ewughachikwa ulo ikwu Devid nke dara ada. Ebe ya niile dakposiri adakposi ka m ga-ewugharikwa, aga m emekwa ka o guzozie, **17** ka ndi foduru n’etiti mmadū nwe ike choo Onyenwe anyi, o buladi ndi mba

o zọ niile ndị a kpọkwasịrị aha m, ka Onyenwe anyị kwuru, onye na-emekwa ihe ndị a.' **18** Nke a amaara site na mgbe ochie. (aiōn g165) **19** "N'ih i nke a, mkpebi ikpe m bụ nke a, ka anyị ghara isogbu ndị mba o zọ lghachikwutere Chineke, **20** kama o kwesiri ka anyị degara ha akwụkwọ gwa ha sị ha hapu iri nri obula e ji chuo arusi aja. Ka ha wezugakwa onwe ha site na mmehie ikwa iko, ya na iri anu a nyagburu anyagbu, maobu obara. **21** Site na mbu, Mosis nwere ndi na-ekwusa iwu n'obodo niile. A na-agukwa ya n'ulo nzuko n'ubochi izuike niile." **22** Mgbe ahụ, ndi ozi na ndi okenye, ha na nzuko niile, kpebiri ka a hoputa ndi ikom a ga-eziga Antiok ha na Pol na Banabas. Ha hoputara Judas onye a na-akpokwa Basabas, na Sailas, ndi ndu so n'etiti umunna. **23** Ha nyekwara ha n'akwukwo ozi di otu a, Akwukwo a sitere n'aka ndi ozi, na ndi okenye ndi bu umunna unu. A na-edetara ya unu ndi sitere na mba o zọ kwere bu ndi no n'Antiok, Siria na Silisia. Ekele. **24** E mere ka anyi mata na ufodu ndi otu anyi ebuterela unu nsogbu na ogbaaghara, mee ka obi loo unu mmiri, na-emebi mkpurubi unu. Ma n'ezie, ha anataghi ike n'aka anyi ime nke a. **25** N'ih i nke a, anyi zuko, sitekwa n'otu obi kpebie ihoputa ufodu ndi ikom na izitere unu ha, ha na ndi anyi huru n'anya, bu Pol na Banabas, **26** ndi ikom werela ndu ha tanye n'aha Onyenwe anyi Jisus Kraist. **27** Ya mere, anyi na-ezite Judas na Sailas ndi ga-akowara unu n'ihu n'ihu, ihe anyi dere n'akwukwo a. **28** N'ih i na o bu ihe ziri ezi n'anya Mmuo Nso na n'anya anyi kwa, na o kwesighi ka anyi bokwasị unu ibu arọ karja ihe ndi a di mkpa. **29** Ma o kwesiri ka unu hapu iri ihe obula e jiri chuo aja nye arusi, ya na iri anu obula a nyagburu anyagbu, maobu obara. Kewapukwanu onwe unu site n'ikwa iko. O buru na unu eme ihe ndi a, unu mere nke oma. Nonu nke oma. **30** Ya mere, e zipuru ha, ha jeruokwa Antiok. Mgbe ha kpokoro nzuko ahụ, ha nyere ha akwukwo ozi ahụ. **31** Mgbe ndi otu ogbakọ ahụ gusiri ya, ha nuri onu nke ukwu n'ih i agbamume ha natara. **32** Judas na Sailas, ndi ha onwe ha bu ndi amuma, kwuru otutu okwu, iji gbaa ha ume

na ime ka okwukwe ndi kwere ekwe guzosie ike. **33** Mgbe ha nonyesiri ha nwa oge nta, ndi kwere ekwe ji ngozi nke udo zilaga ha ka ha laghachikwuru ndi zitere ha. **34** Ma o masiri Sailas inotukwu n'ebe ahụ. **35** Pol na Banabas nogidere n'Antiok, ebe ha na ndi o zọ kuziri ihe ma kwusakwa okwu Onyenwe anyi. **36** Mgbe ubochi ole na ole gasiri, Pol gwara Banabas, "Ka anyi gaghachi n'obodo niile anyi kwusara okwu Onyenwe anyi n'otu n'otu, mata ka ndi kwere ekwe si agbalị n'ebe ahụ." **37** Banabas choro ka ha na Jon onye a na-akpo Mak soro gaa. **38** Ma Pol echeghi na o ziri ezi iduru ya n'ih i na o hapuru ha na Pamfilia. O sokwaghi ha jezuo ozi ha. **39** Iru uka daputara n'etiti ha siri ike nke mere na ha kewara. Banabas kpore Jon Mak banye n'ugbo gawa Saipros. **40** Ma Pol hore Sailas, kpore ya gawa njem, mgbe umunna kpesiri ha ekpere raara ha nye n'amara Onyenwe anyi. **41** O jeghariri n'ime obodo Siria na Silisia na-agba nzuko no n'ebe ahụ ume.

16 Pol biaruru Debi na Listra, ebe otu onye na-eso uzo Jisus a na-akpo Timoti bi. Nne ya bu onye Juu burukwa onye kwere ekwe, ma nna ya bu onye Griik. **2** Umunna ndi bi na Listra na Aikoniom gbara ezi ama banyere ya. **3** Pol choro ka Timoti soro ya n'ije ya. Ma n'ih i ndi Juu bi n'akuku ebe ahụ, o biri ya ugwu n'ih i na mmadu niile maara na nna ya bu onye Griik. **4** Dika ha na-eme njem site n'obodo ruo n'obodo, ha na-akowara ha ihe banyere mkpebi ndi ozi na ndi okenye kpebiri na Jerusalem ka ha nwe ike idebe ha. **5** Ihe ndi a niile mere ka nzuko sie ike n'okwukwe ma baakwa uba n'onogogu kwa ubochi. **6** Ha gara mpaghara Frigia na Galeshia. Ma Mmuo Nso ekweghi ka ha kwusaa ozioma n'akuku Eshia n'oge ahụ. **7** Mgbe ha ruu n'akuku obodo Misia, ha chere ihu ibanye n'akuku obodo Bitinia. Ma Mmuo Nso nke Jisus akwagideghị ka ha gaa. **8** Ka ha si n'akuku Misia gafee, ha batara Troas. **9** N'abalị ahụ, Pol huru ohi ebe o huru otu nwoke onye Masidonia ka o guzo na-arị ya si, "Bia na Masidonia nyere anyi aka." **10** Mgbe o huchara nke a, anyi jikeere ngwangwa iha Masidonia ebe anyi mara na Chineke akpola anyi igbasara ha ozioma. **11**

Anyị banyere ụgbọ mmiri na Troas si ya gafee Samotres. N'echi ya, anyị bjaruru Niapolis. **12** Site n'ebe ahụ anyị jeruru Filipai nke bụ isi obodo dị n'akụkụ mpaghara Masidonia bụrụkwa otu akụkụ n'ebe ndị Rom na-achị. Anyị nọdurụ n'ime obodo a otụtụ ụbọchị. **13** N'ụbọchị izuike, anyị sitere n'obodo ahụ gaa n'akụkụ osimiri ebe anyị chọputara na ụlọ ekpere dị. N'ebe a ka anyị nọ gwa ụmụ nwanyi ndị gbakorọnu okwu. **14** Aha otu n'ime ndị inyom nuru okwu anyị bụ Lidia, onye obodo Tiatira, onye na-azụ ahịa akwa e sijiiri odo odo. Ọ bụkwa nwanyi na-asopuru Chineke. Onyenwe anyị meghere obi ya, ige ntị n'ihe Pọl na-ekwu. **15** Ka e mesiri ya na ezinaụlọ ya baptizim, ọ rịrọ anyị na-asị, "Ọ bụrụ n'ezie na unu gụrụ m dika onye kwesiri ntụkwasị obi nye Onyenwe anyị, batanụ n'ụlọ m nọrọ." Mgbe ọ kwagidesiri anyị ike, anyị sooro ya. **16** Otu ụbọchị, mgbe anyị na-aga n'ụlọ ekpere, anyị zutere otu nwaagboghọ bụ ohu, onye nwere mmụọ ịgba afa. Ọ na-ewetara ndị nwe ya ezigbo ego site n'ịgba afa. **17** Ma o sogidere anyị na Pọl ebe ọbụla anyị na-aga, na-eti mkpu na-asị, "Ndị a bụ ndị ohu Chineke Onye kachasi ihe niile elu. Ha bịara ikwuputara unu ihe banyere ụzọ nzọputa." **18** O mere nke a otụtụ ụbọchị. Ma site n'oke iwe, Pọl baara mmụọ ojọọ ahụ bi n'ime ya mba si, "Eji m aha Jisọs Kraịst na-enye gi iwu si gi site n'ime ya puta!" Otu mgbe ahụ o siri n'ime ya puta. **19** Mgbe ndị nwe ya hụrụ n'olileanya ha jị inweta ego akwụsila, ha jidere Pọl na Saịlas dọkpuru ha jekwuru ndịisi obodo n'oma ahịa. **20** Mgbe ha dutara ha n'ihu ndị na-ekpe ikpe ha si, "Ndị ikom a bụ ndị Juu ma ha etinyela ogbaaghara n'obodo anyị, **21** site n'ikuzi omenaala megidere iwu anyị, nke anyị bụ ndị Rom na-enweghi ike inabata maọbụ mee." **22** Igwe mmadụ sonyere imegide ha. Ndị ikpe nyere iwu ka a dọwaa uwe, piakwa ha ihe. **23** Mgbe ha piachara ha ihe nke oma, a tanyere ha n'ime ụlọ mkporo, nyekwa onye nche iwu ka o chee ha nke oma. **24** N'ih nke a, o tinyere ha n'ime ime ụlọ mkporo, ebe o jiri otosị kegidere ha n'ukwu. **25** N'etiti abali, mgbe Pọl na Saịlas na-ekpe ekpere na-abukwa abụ ito Chineke, ndị niile nọ n'ụlọ mkporo ahụ na-ege

ha ntị. **26** Na mberede, oke ala oma jijiji bidoro, nke mere ka ntọala ụlọ mkporo ahụ maa jijiji. Ngwangwa, onụ ụzọ ya niile meghere, ụdọ igwe niile e jiri kee ndị mkporo topukwara. **27** Mgbe onyeisi nche ụlọ mkporo tetara n'ura ma hụ na onụ ụzọ niile ghere oghe. N'ih nke a, o chere na ndị mkporo niile agbapula. Ya mere, ọ miputara mma agha ya chọ ịgbu onwe ya. **28** Ma Pọl tiri mkpu n'oke olu, si, "Emerula onwe gi ahụ. Anyi niile nọ n'ebe a!" **29** Onyeisi nche ahụ kpọrọ ka eweta oku, ọ gbabara n'ime, daa n'ukwu Pọl na Saịlas na-ama jijiji. **30** Ọ kpọputara ha n'ez si, "Ndị nwe m, gini ka m ga-eme ka a zoputa m?" **31** Ha si, "Kwere n'Onyenwe anyi Jisọs, a ga-azoputa gi na ezinaụlọ gi niile." **32** Mgbe ahụ, ha gwara ya na ndị niile nọ n'ezinaụlọ ya okwu nke Onyenwe anyi. **33** N'otu elekere ahụ, n'abali ahụ, ọ sachara onya ha. N'atufughị oge, ha mere ya na ezinaụlọ ya baptizim. **34** Ọ kpọbatara ha n'ụlọ ya, nye ha ihe oriri. Ya onwe ya na ezinaụlọ ya niri onụ n'ih na o kwere na Chineke. **35** N'echi ya, ndị ikpe ahụ zitere ndị uweojii si, "Hapụnụ ụmụ nwoke ahụ ka ha laa." **36** Onyeisi ụlọ mkporo ahụ gwara Pọl, si, "na ndị ikpe zitere ozi si ha laa. Ugbo a putanụ. Unu laanụ n'udo." **37** Ma Pọl si, "Ha tiri anyi ihe n'ihu mmadụ niile na-ebughị ụzọ kpee anyi ikpe. Emesia ha tinyere anyi n'ụlọ mkporo. Anyi bụ dila n'obodo Rom! Olee otu ha ga-esi zipu anyi na nzuzo. O kwesiri ka ha bja n'onwe ha kpọputa anyi." **38** Ndị uweojii ahụ gara gwa ndị ikpe ahụ ihe ha kwuru. Mgbe ha nuru na ha bụ dila na Rom, ha turu egwu nke ukwu. **39** Ha biakwutere ha riosie ha aririo ike. Ha kpọputakwara ha, rịo ha ka ha hapu obodo ahụ. **40** Mgbe ha sitere n'ụlọ mkporo puta, ha gara n'ụlọ Lidia. N'ebe ahụ ka ha zutere ụmunnna, gwa ha okwu mgbamume, emesia ha si n'obodo ahụ puo.

17 Mgbe ha gafechara obodo Amfipolis na Apolonia, ha bjaruru obodo Tesalonaika, ebe ụlọ nzuko ndi Juu di. **2** Pọl bakwuuru ha, dika ọ na-eme oge niile. Ọ nonyere ha izu uka ato, ya na ha na-atughari uche n'Akwukwo Nso, **3** na-akowara ha na-edokwa ha anya na ọ di mkpa na Kraist ga-ahụ ahụhụ, ma sitekwa

n'onwu bilie. O siri, "Jisqs a, nke m na-ekwusara unu bu Kraist ahụ." 4 Ufodu n'ime ndi Juu ahụ ka e mere ka ha kwere ma sonyere Pol na Sailas, otu aka ahụ, igwe mmadu ndi na-atu egwu Chineke n'etiti ndi Griik na umu nwanyi ufodu a maara aha ha. 5 Ma ndi Juu juputara n'ekworo, n'ihu ya, ha kpaliri obi ufodu mmadu efu n'etiti ha n'oma ahia. Ndi a malitekwa oghaaghara n'uzo di iche n'ime obodo. Ha tikasiri ulo Jesin, n'ihu na ha chorọ idoputa ha nyefee ha n'aka oha mmadu. 6 Ma mgbe ha na-achotaghi ha n'ebe ahụ, ha doputara Jesin na umunna anyi ufodu, duru ha jekwuru ndi ikpe nke obodo ahụ, na-eti mkpu, "Ndi a kpuru uwa ihu n'ala abjala inye obodo ukwu anyi nsogbu. 7 Ma Jesin nabatara ha n'ulo ya. Ha na-emebi iwu Siza n'ihu na ha na-asikwa na o di eze ozo di nke a na-akpo Jisqs." 8 Okwu di otu a wetara obi ilo mmiri n'etiti ndi ikpe na mmadu niile. 9 Ha hapuru Jesin na ndi ozo, naani mgbe ndi akaebe biara kwuo ugwo e jiri gbaputa ha. 10 Ma n'abali ahụ, ndi kwere ekwe mere ngwangwa zipu Pol na Sailas ka ha gaa obodo Beria. Ma mgbe ha ruru n'ebe ahụ, ha banyere n'ulo nzuko ndi Juu. 11 Ma ndi bi na Beria jiri obi ghere oghe nabata okwu a karja ndi bi na Tesalonajka. N'ihu na ha ji inu oku n'obi nara okwu ahụ, na-enyocha Akwukwo Nso kwa ubochi, ka ha mara ma ihe ha na-ekwu o bu eziokwu. Ha mere nke a ubochi niile. 12 Otutu n'ime ha kweere, ufodu umu nwanyi na umu nwoke ndi Griik a maara aha ha chegharikwara. 13 Ma mgbe ndi Juu bi na Tesalonajka nuru na Pol na-ekwusa ozioma Chineke na obodo Beria, ufodu ha gara n'ebe ahụ na-akpali igwe ndi mmadu n'ihu iwebata oghaaghara. 14 Ndi kwere ekwe mere ngwangwa zipu Pol ka o gaa n'akuku oke osimiri di n'ebe ahụ. Ma ha hapuru Sailas na Timoti ka ha na ha nodu. 15 Ma ndi dupuru Pol sooro ya ruo obodo Atens. Ha lawara, hapuru Sailas na Timoti ozi ka ha biakwute ya na-atufughi oge. 16 Mgbe Pol no na-echere ha n'Atens, o wutere mmuo ya nke ukwu n'ihu arusi niile o huru, nke juputara n'obodo ahụ. 17 N'ihu nke a, ya na ndi Juu na ndi na-atu egwu Chineke, na-anogide n'ulo nzuko na-arurita uka. Kwa ubochi, o na-apukwa

n'oma ahia na-agwa ndi niile o zutere okwu. 18 Ya na ufodu ndi Epikuri na ndi Stoik bu ndi okachamara na-arurita uka. Ndi ufodu na-asi, "gini ka onye ekwurekwu a ga-ekwu?" Ndi ozo siri, "o dika onye na-ekwusa umu mmuo ndi ala ozo." Ha kwuru nke a n'ihu na o na-ekwusa ozioma banyere Jisqs na mbilite n'onwu ya. 19 Ha kpobataru ya n'ebe ha zukoro, ebe a na-akpo Areopagos, ebe ha no si ya, "Anyi enwere ike imata ihe banyere ozi o huru gi a? 20! na-ekwu ihe ndi na-agbagwoju anyi anya. Anyi chorọ imata ihe ndi a nke oma." 21 (Ndi Atens niile na ndi ala ozo bi n'obodo ahụ, enweghi ohere ime ihe obula, o gwuchaala oru ikwu na inu banyere ihe di o huru.) 22 Mgbe ahụ Pol guzoro na nzuko Areopagos si, "Unu ndi Atens, ahula m na o na-anu unu oku n'obi isopuru mmuo nke unu na-eke ofufe. 23 N'ihu na mgbe m na-ejegharị n'obodo unu, ahuru m ulo chi di iche iche, ahuru m otu ebe ichu aja nke e dekwasiri n'elu ya: Ihe e nyere chi nke amaghi ama. Ya mere, ihe ahụ unu na-eke ofufe n'amaghi ama nke a ka m na-ekwusara unu. 24 "Chineke onye kere uwa na ihe niile di n'ime ya. Ebe o bu onye nwe eluigwe na uwa, o dighi ebikwa n'ulonso e jiri aka wuo. 25 Otu aka ahụ, o dighi anara ije ozi site n'aka mmadu, dika a ga-asi na o nwere ihe korọ ya. Ya onwe ya na-enye ndu na ume na ihe niile. O na-egbokwa mkpa niile. 26 O sitere n'aka otu onye, bu mmadu mbu ahụ, kee agburu niile nke mmadu n'otu n'otu, ka ha biri n'elu uwa dum. O jiri aka ya kewachaa oge ogbo obula ga-anọ na oke niile nke ebe obibi ha. 27 Ma nzube ya banyere ihe niile bu ka onye obula chosie Chineke ike. Eleghi anya, mmadu nwere ike lezie uzo ya anya, si otu a chota ya. O nokwaghi mmadu obula n'ebe di anya. 28 'N'ihu n'ime ya ka anyi na-ebi, anyi na-ejegharikwa n'ime ya na-adikwa ndu.' Dika ufodu n'ime unu ndi ode abu na-ekwu si, 'Anyi onwe anyi bu umu ya.' 29 "Ebe anyi bu ndi Chineke muru, o kwesighi ka anyi na-eche na ihe akporo Chineke yiri olocha maobu olaedo, maobu nkume, ihe apiri api site na nka na ihe di n'obi mmadu. 30 Ma Chineke lefuru enweghi nghota nke mmadu anya banyere ihe ndi a niile n'oge gara aga. Ma

ugbu a, ọ chọrọ ka mmadụ niile chegharịa. **31** N'ihì na o debela otu ùbọchị mgbe ọ ga-ekpe ụwa niile ikpe n'ụzọ ezi omume, site n'aka otu nwoke ọ họtara. O mekwara ka nke a guzosie ike, mgbe o mere ka onye ahụ sị n'ónwụ bilie.” **32** Mgbe ha nūrụ ihe banyere mbilite n'ónwụ nke ndị nwūrụ anwụ, ha chiri ya ọchi. Ma ụfọdụ n'ime ha siri, “N'oge ọzọ anyị ga-achọ inụ okwu ndị a.” **33** N'oge a, Pọl hapurū ha. **34** Mmadụ ole na ole sooro ya, burukwa ndị kwere ekwe. Otu onye n'ime ha bụ Dionisiyos onye Areopagos. Onye ọzọ bụ nwanyị a na-akpọ Damaris na ndị ọzọkwa.

18 Ka nke a mechara, Pọl hapurū Atens gaa Kōrint. **2** N'ebe ahụ o zutere otu onye Juu a mūrụ n'obodo Pōntos, onye a na-akpọ Akwila. Ya na nwunye ya Prisila sitere Itali Klōdiyos nyere iwu ka a chupụ ndị Juu site n'obodo Rom. Pọl gara hụ ha, **3** n'ihì na ha na-arụ otu ọrụ, o binyere ha, sokwara ha rụkọọ ọrụ n'ihì na ha bụ ndị na-akpa akwa e ji ama ụlọ ikwu. **4** Ùbọchị izuikè niile, ọ na-arụ ụka n'ụlọ nzukọ ha na-agbalị ime ka ndị Juu na ndị Griik kwere. **5** Mgbe Saīlas na Timoti sitere na Masidonia bịa, Pọl tinyere oge ya niile ikwusa okwu na ikọwara ndị Juu na Jisọs bụ Kraịst ahụ. **6** Mgbe ọbụla ha megidere ya ma kparịa ya, ọ na-efecha uwe ya, sị ha, “Ọbara unu dị unu n'isi, aka m dị ọcha. Malite ugbo a, aga m agakwuru ndị mba ọzọ.” **7** O siri n'ebe ahụ pụọ, gaa n'ụlọ otu nwoke a na-akpọ Taītōs Jōstus, onye na-asopurū na-efekwa Chineke ofufe. Ụlọ ya dị nso n'ụlọ nzukọ ndị Juu. **8** Krispos onyeisi n'ụlọ nzukọ ahụ na ezinaụlọ ya niile kweere n'Onyenwe anyị. Ọtụtụ ndị ọzọ bi na Kōrint nūrụ okwu ahụ, kwere, e mee ha baptizim. **9** Onyenwe anyị gwara Pọl n'ọhụ n'otu abali sị, “Atụla egwu, kwusie okwu ike, emechikwala ọnyị gi. **10** N'ihì na anọnyeere m gi. Ọ dịkwaghị onye ọbụla puru imeru gi ahụ. Enwekwara m ọtụtụ mmadụ n'ime obodo a.” **11** Ọ nọgidere ebe ahụ otu afọ na ọkara. Ọ na-ezikwa ndị mmadụ okwu Chineke. **12** Mgbe Galio malitere ichi achị n'obodo Akaja, ndị Juu bidoro omume ojọọ megide Pọl. N'ikpeazu, ha dupụtara ya, gaa n'ụlọikpe. **13** Ha siri, “Nwoke a na-amanye ndị mmadụ ka ha na-ekpere Chineke

n'ụzọ megidere iwu.” **14** Ma mgbe Pọl chọrọ ikwu okwu, Galio siri ndị Juu ahụ, “Agaara m enwe ndidi gee unu ntị ma ọ buru na okwu a gbasara mmejọ mmadụ mejoro ibe ya, maọbụ arụ mmadụ mere megide obodo. **15** Ma ebe unu na-ekwu ihe banyere okwu na aha di iche iche nakwa iwu unu, gaanụ dozie ya n'onwe unu. Agaghị m abụ onye ikpe okwu ihe ndi di otu a.” **16** O sitere n'ime ụlọ ikpe ya chupụ ha. **17** Ha jidere Sostenis, onye bụ onyeisi ụlọ nzukọ ahụ tie ya ihe nke ukwu n'ọnyị ụzọ ụlọ ikpe ahụ. Ma Galio emeghị dika ọ maara ihe na-eme n'ebe ahụ. **18** Mgbe ọ nọsiri n'ebe ahụ ọtụtụ ùbọchị, Pọl siri ndị kwere ekwe nọ n'ebe ahụ ka ha nọdunụ nke ọma, ma si n'ebe ahụ banye n'ugbo mmiri ruo Siria. Prisila na Akwila sokwara ya gaa. N'obodo a na-akpọ Senkria, ọ kpuchara agiri isi ya, n'ihì nkwa o kwere. **19** Mgbe ha rutere Efesos, ọ hapurū ha n'ebe ahụ, ma o bu ụzọ banye n'ụlọ nzukọ ebe ya na ndị Juu nwere mkparịta ụka. **20** Ma mgbe ha rioro ya ka ọ nọnyetukwuoro ha ogologo oge, ọ kweghi. **21** Mgbe ọ na-ahapụ, ọ siri ha, “Ọ buru na Chineke kwe, aga m aloghachikwute unu ọzọ.” Emesia ọ banyere n'ugbo hapu Efesos. **22** Mgbe ọ kwusiri na Sizaria, ọ gara leta chọchị di n'ebe ahụ kelee ha. Emesia, ọ gara n'ihu ruo Antiok. **23** Mgbe ọ nọsiri nwa oge nta n'ebe ahụ, ọ sitere n'ebe ahụ pụọ jeharịa n'akukụ obodo Galeshja na Frigia na-agba ndi na-eso ụzọ ahụ ume. **24** Ma otu nwoke onye Juu, aha ya bụ Apollos, onye Alegzandria bịa na Efesos. Ọ bụ onye ọka okwu, burukwa onye maara ihe edere n'Akwukwọ Nso nke ọma. **25** Nwoke a natara ozizi banyere ụzọ Onyenwe anyị. O sitekwara n'inụ ọkụ nke obi kuzie nnoo ihe ziri ezi banyere Jisọs. Ma ihe ọ maara bụ naanị ihe gbasara baptizim Jón mere. **26** Ma ọ nọgidesiri ike na-ekwuwa okwu n'ụlọ nzukọ. Mgbe Prisila na Akwila nūrụ okwu ya, ha jekwuru ya, duru ya gaa n'ụlọ, were nwayọọ kọwara ya ihe niile banyere ụzọ Chineke. **27** Mgbe o zubere iga obodo Akaja, ndi ụmụnna gbara ya ume. Ha degaara ndi na-eso ụzọ Onyenwe anyi nọ n'ebe ahụ akwukwọ ka ha nabata ya. Mgbe ọ bjaruru, Onyenwe anyi sitere n'aka ya mee ka amara ya

baa ụba n'ebe ndị kwere ekwe nọ. **28** N'ihu na n'ihu ndị mmadụ niile, o guzoro kwuo okwu megide ozizi ojọọ na iru ụka niile nke ndị Juu. O gosiri ha site n'akwụkwọ nsọ na Jisọs bụ Kraịst ahụ.

19 Mgbe Apọlọs nọ na Kọrint, Pọl sitere ụzọ nke n'ime elu ala bjarute Efesọs. N'ebe ahụ, ọ hụrụ ụfọdụ ndị na-eso ụzọ ahụ, **2** sị ha, “Unu natakwaara Mmụọ Nsọ mgbe unu kweere?” Ha sịrị ya, “Mba, anyị anụbeghị na ọ nwere ihe dịka Mmụọ Nsọ.” **3** Ya mere, ọ sịrị, “Gịnị ka unu kwenyere n'ime ya mgbe e mere unu baptizim?” Ha sịrị, “Baptizim nke Jọn.” **4** Mgbe ahụ, Pọl sịrị, “Baptizim Jọn bụ nke gbasara ncheghari site na mmehie, na-agwa ndị mmadụ ka ha kwere n'onye ahụ na-eso ya na-abịa, nke bụ, ikwere n'ime Jisọs.” **5** Mgbe ha nūrụ nke a, e mere ha baptizim n'aha Onyenwe anyị Jisọs. **6** Mgbe Pọl bikwasịrị ha aka ya abụọ n'isi, ha natara Mmụọ Nsọ. Ha kwukwara okwu n'asụsụ dī iche iche, bukwa amụma. **7** Ha niile ruru ndị ikom iri na abụọ. **8** Ọ banyere n'ụlọ nzukọ ahụ ma were nkwalu okwu, na iru ụka n'ebe o doro anya gwasie ha okwu ike banyere alaeze Chineke. Ọ bụ ọnwaa atọ ka o were ya ime nke a. **9** Ma ụfọdụ n'ime ha mechiri obi ha; ha juru ikwenye, kama ha kwuru okwu ojọọ megide Ụzọ ahụ n'ihu ogbakọ ahụ niile. Ya mere, o sitere n'ebe ha nọ pụọ, kpọrọkwa ndị na-eso ụzọ ahụ, ha na-akparịta ụka kwa ụbọchị n'ụlọ ogbakọ Tiranos. **10** Ihe ndị a gakwara n'ihu afọ abụọ. Ndị niile bi na Eshia nkwara ozioma Onyenwe anyị. Ọtụtụ n'ime ha bụ ndị Juu, ma ndị ọzọ bụ ndị Grik. **11** Chineke sitere n'aka Pọl ruo ọtụtụ ọrụ ebube pụrụ iche. **12** Nke bụ na-ewere ụfọdụ n'ime akịsị maqobu ichafo na akwa mgbochi nke metururu ya n'ahụ na-atụkwasi n'ahụ ndị ọrịa, ahụ a dịkwa ha ike. E sitekwara na ya chupụ mmụọ ojọọ. **13** Ụfọdụ ndị Juu dịkwa ndị na-ejeghari n'obodo dī iche iche na-achupụ mmụọ ojọọ n'ime mmadụ. Ha chọkwara ime nke a n'aha Onyenwe anyị Jisọs na-asị, “E jī m aha Jisọs, onye Pọl na-ekwusa na-enye unu iwu ka unu site n'ime ya pụta.” **14** Ndị na-eme ihe dī otu a bụ ụmụ asaa nke Skiva, onyeisi nchụaja, bụ onye Juu. **15** Mmụọ ojọọ ahụ zara ha sị, “Amaara

m onye Jisọs bụ, amakwaara m onye Pọl bụ, ma unu onwe unu, unu bụ ndị ole?” **16** Nwoke ahụ mmụọ ojọọ na-achị makwasiri ha, tie ha ihe nke ukwu, mee ka ha gbaa ọsọ. Ha gbara ọto gbapụ n'ụlọ ahụ. Ha merụkwara ahụ. **17** Akụkọ banyere ihe ndị a jezuru obodo Efesọs niile. Mgbe ahụ, ndị Juu na ndị Grik ụfọdụ nkwara ihe ndị a. Oke egwu jidekwara ha. N'ihu nke a, e mekwara ka aha Onyenwe anyị Jisọs daa ụda n'ebe niile. **18** Ọtụtụ ndị kwenyerenu biara na-ekwuputa omume ojọọ ha niile, n'ihu mmadụ niile. **19** Ọtụtụ n'ime ndị na-agwọ ọgwụ mgbaasi buputara akwụkwọ niile ha jī na-eme mgbaasi, kpọọ ha oku n'ihu mmadụ niile. Akwụkwọ niile a kpọrọ oku n'ụbọchị ahụ ga-eru ego ruru puku ọlaocha iri ise. **20** Ya mere, okwu Onyenwe anyị toro, na-agbasa n'ike n'ike na-adikwa ire. **21** Mgbe ihe ndị a gasiri, Pọl kpebiri n'ime mmụọ ya na ya ga-eje ruo Masidonia na Akaja tupu ọ bjaruo Jerusalem. O sịkwara “na ya aghaghị ijeru Rom n'ogwugwu ije ya niile.” **22** O zipurụ ndị na-enyere ya aka, bụ Timoti na Erastos ka ha buru ụzọ jeruo Masidonia. Ma ya onwe ya nogidere n'ime Eshia nwa oge. **23** Ma ọ bụ n'oge a ka oke nsogbu malitere megide Ụzọ ahụ. **24** Otu onye ụzụ na-agbaze ọlaocha, aha ya bụ Dimitrios, onye jī ọlaocha na-akpụ ụlọ arusi ala ahụ a na-akpọ Artemis. Ọ na-ewetara ya na ndị ụzụ ibe ya ego n'ebe o hiri nne. **25** Nwoke a kpokọtara ndị ọrụ ya niile, na ndị ya na ha na-arukọ otu ọrụ, sị, “Ndị ibe m, unu ma na ọ bụ site n'ọrụ nke a ka anyị si enweta akunuba anyị. **26** Unu niile ahula ma nkwaa, otu nwoke a na-akpọ Pọl si rafuo ọtụtụ ndị mmadụ site n'ime ka ha kwenye na chi ọbula e jī aka mee abughi chi. Ọ bukwaghị naanị n'Efesos kama ọ fọdurụ ihe nta ka ọ buru n'Eshia niile. **27** Ọ bukwaghị naanị na ihe ize ndụ dī banyere ọrụ aka anyị nke a ga elelị kama tinyere nke a, ụlọ nke oke chi nwanyị bụ Artemis agaghị enwekwa nsopurū. Ya bụ, chi nwanyị n'onwe ya bụ onye a na-eke n'obodo Eshia niile nakwa n'elu ụwa niile ka a ga-anapụ nkwanye ugwu dīrị ya dika chi.” **28** Ma mgbe ha nūrụ ihe ndị a, ha were oke iwe tie mkpu na-asị, “Artemis ndị Efesos dī ukwu!” **29** Ogbaaghara ahụ gbasara, zuo obodo ahụ niile. Ha banyere

n'ebe a na-eme ihe ileleanya, kpọpụta Gaios na Arístakos ndị Masidonia, bụ ndị ha na Pọl na-arụkọ ọrụ. **30** Pọl chọrọ ibakwuru igwe mmadụ ahụ, ma ndị na-eso ụzọ ahụ ekweghị ya. **31** Otu aka ahụ kwa, ụfọdụ ndị enyi ya n'etiti ndị na-achị Eshja zigakwaara ya ozi na-arịọ ya ka ọ hapụ ibanye n'ebe ahụ a na-eme ihe ileleanya. **32** Ugwu a, nzukọ ahụ na-agba aghara, ụfọdụ mmadụ na-eti mkpu otu ihe, ndị ọzọ na-eti ihe ọzọ. N'ezie, ọtụtụ n'ime ha amatakwaighi ihe ha jiri nọdụ n'ebe ahụ. **33** Ụfọdụ ndị Juu n'ime ọgbakọ ahụ nupuru Alegzanda, seputa ya, mee ka o buru ụzọ. Alegzanda feere ha aka ka ha dere duu mgbe ọ chọrọ igorọ onwe ya n'ihu ọha mmadụ ahụ. **34** Ma n'otu ntabi anya ahụ, mgbe ha matara na ọ bụ onye Juu, ha bidoro iti mkpu ihe dika ogologo awa abụọ na-asị, "Atemis ndị Efesos dị ukwuul!" **35** N'ikpeazu, ode akwukwọ nke obodo ahụ kwusiri igwe mmadụ ahụ ime ụzụ. O kwuru, "Ndị ikom Efesos, o nwere onye na-amaghị na obodo Efesos bụ obodo na-echekwa ụlọ ofufe Atemis, na oiyi ya nke si n'eluigwe daa? **36** Ebe ihe ndị a adighi na ngọpụ, ọ dị mkpa ka unu nọdụ nwayọọ, ghara imebi ihe ọbụla n'echeghi echiche. **37** Lee ugwu a, ndị a unu kpọtara n'ebe a abughị ndị ohi, ndị na-ezuru ihe n'ogige chi anyi, maobu na-ekwuto eze nwanyị arusi anyi. **38** Ọ buri na Dimitrios na ndi okpu uzu ibe ya nwere ihe obula megide ha, ha gaa n'ulokpe. Ndi na-ekpe ikpe ga-eleba okwu ha anya. Kama ha mee ya n'usoro iwu kwadoro. **39** Ma ọ buri na o nwere ihe ozo di iche unu chorọ ka e mee, a ga-edozi ya na nzukọ nke ndi obodo na-eme n'uzo ziri ezi. **40** N'ih na egwu di, na-eleghi anya a ga-eji ihe nke mere taa boo anyi ebubo na anyi na-ebute ogbaaghara. Anyi enweghi osisa ziri ezi banyere ogbaaghara nke a." **41** Mgbe o kwuchara nke a, ọ gbasara ha.

20 Mgbe ogbaaghara ndi a kwusiri, Pọl kpokwara ndi na-eso ụzọ ahụ, gbaa ha ume, gwa ha ka ha nọdụ nke oma, ọ puru gawa Masidonia. **2** Mgbe ọ gagharichara n'akuku ala ahụ niile, werekwa okwu nkasiobi gbaa ndi umunna ume, ọ biaruru ala Griis. **3** Ọ noro onwa atọ n'ebe ahụ. Mgbe ọ chọputara na ndi

Juu agbaala ajo izu megide ya dika ọ na-ejikere iso ugbo mmiri gaa Siria, o kpebiri ka ya si ụzọ Masidonia laghachi. **4** Sopata onye Boria bụ okpara Piro, na Arístakos, na Sekundus ndi si na Tesalonaiika, na Gaios onye Debi na Timoti, na Taikikos na Trofimos, ndi Eshja sokwa ya na-aga ije a. **5** Ndi a bu ụzọ gawa, na-eche anyi na Troas. **6** Mgbe Mmemme Ngabiga ahụ gwusiri, anyi banyere ugbo mmiri rute Filipai biakwute ha na Troas n'ubochi nke ise. Anyi noro n'ebe ahụ ubochi asaa. **7** N'ubochi mbu n'izu uka, mgbe anyi zoro inyawa achicha, Pọl gwara ha okwu, ebe ọ na-akwado ila ma chi bo, o kwugidere okwu ruo n'etiti abali. **8** Ọtutu orioma dikwa n'ime onuulo ahụ di n'ulo elu ebe anyi zoro. **9** Otu nwokorobia a na-akpo Yutikos noduru ala n'oghereikuku, ọ bụ onye oke ura bidoro itu dika Pọl na-okwu okwu ruo oge di anya. Mgbe ọ dara n'oke ura a, o sitere na n'ulo elu nke ato dapu, daa n'ala. Mgbe e buliri ya, ọ bụ onye nwuru anwu. **10** Pọl rituru n'ala selite ya elu jikuo ya. Ọ sir ndi gbakoro n'ebe ahụ si, "Ka obi hapu ilo unu mmiri ọ di ndu." **11** Ọ laghachikwara n'ulo elu ahụ, mgbe ọ nyawachara achicha ma riekwa, o kwugidere okwu tutu chi abo, ọ hapuru ha bilie ije ya. **12** Ha kulitere nwokorobia ahụ na ndu nke mere ka onu juputa ha n'obi. Ọ gbakwara ha ume nke ukwu. **13** Anyi onwe anyi gara n'ihu banye n'ugbo mmiri chee ihu iga Asos. Ebe anyi zubere iburu Pọl n'ugbo anyi. O soghi anyi n'ih na o zubere iji ukwu ruo ebe ahụ. **14** Mgbe o zutere anyi n'Asos, anyi buru ya n'ugbo gaa Mitilen. **15** N'ubochi nke ozo ya, anyi rutere Kios, n'ubochi nke so ya, anyi gafere rute Samos. Ma mgbe otu ubochi ozo gasiri, anyi rutere Melitos. **16** N'oge a, Pọl kpebiri na ọ gaghi akwusi n'Efesos ka ọ ghara itufu oge n'Eshja, n'ih na ọ na-eme ngwangwa irute Jerusalem n'ubochi memme Pentikossu, ma ọ buri ihe ọ puru ime. **17** Site na Melitos, ọ zipuru ozi ka a kporo ya ndi okenye chochi nke Efesos ka ha bia zute ya. **18** Oge ha biakwute ya, ọ gwara ha, "Unu maara nke oma otu m si no n'etiti unu mgbe niile mu na unu noro, site n'ubochi mbu ukwu m zokwasiri n'ala Eshja tutu ruo ugwu a. **19** Aruru

m ọrụ Onyenwe anyị site n'obi umeala na anya mmiri n'etiti ntaramahụhụ dị ukwu, site n'izu ojọọ ndị Juu gbara maka m. **20** Unu hụrụ na m ahapughị ime ka unu mara ihe ọbụla ga-abara unu uru, mgbe ọbụla m na-akuziri unu ihe n'ụlọ maqbu n'ihu ọha. **21** E kwusaala m nye ma ndị Juu ma ndị Grik okwu nchegharị n'ebe Chineke nọ, na okwukwe n'ebe Onyenwe anyị Jisọs nọ. **22** “Ma otu ọ dị, ana m aga Jerusalem dika iwu Mmụọ Nsọ nyere m si di, ma amaghi m ihe onodu m ga-abu n'ebe ahụ. **23** Kariakwa na Mmụọ Nsọ na-agbara m ama n'ebe ọbụla na mkporo na ntaramahụhụ na-eche m n'ebe ahụ. **24** Ma akpoghị m ndu m ihe ọbụla. Karia naanị ka m gbazuo ọsọ m ma jezuokwa ozi ahụ m natara n'aka Onyenwe anyị Jisọs, nke bu ikowa banyere ozioma nke amara Chineke. **25** “Ma ugbo a, amaara m na o nweghi onye ọbụla n'ime unu, bu ndi m jeghariri n'etiti ha na-ezisara ihe banyere alaeze a ga-ahụ m anya ọzọ. **26** Ya mere, ana m agwasị unu ike, taa, na abụ m onye aka ya di ọcha n'ebe ọbara onye ọbụla n'ime unu di. **27** N'ihu na-esepughị m aka ikwuputa nzoputa Chineke nye unu. **28** Ma ugbo a, kpacharanụ anya! Leziekwani onwe unu na igwe aturu nke Mmụọ Nsọ mere unu ndi nlekota anya ya. Ka unu buru ndi ozuzu aturu nke chọochi Chineke, bu nke o ji ọbara ya zutara onwe ya. **29** N'ihu na amaara m na mgbe m lachara, agu jogburu onwe ya ga-abata n'etiti unu nke na-agaghi emere igwe aturu ebere. **30** Ufodu n'ime unu ga-ebili tugharia eziokwu ahụ ihu ka ha si otu a dorọ ufodu ndi na-eso ụzọ ahụ nye onwe ha. **31** Ya mere, na-echenu nche! Chetakwanu na n'ime afọ atọ m noro n'etiti unu, ehizie na abali, eji m ikwa akwa na anya mmiri na-adu unu odi. **32** “Ugbo a ana m etife unu n'aka Chineke na nlekota ya. Ana m etifekwa unu n'aka okwu amara ya nke puru igba okwukwe unu ume na inyekwa unu akunuba o kwadobere ndi ahụ e doro nsọ. **33** O dighi mgbe ọbụla aguu idotara onwe m ọlaocha maqbu ọlaedo maqbu uwe nke onye ọbụla ji guo m. **34** O bakwaghi uru igwa unu na o bu aka m रुपutara ọrụ gbooro m mkpa niile, na nke gbokwara mkpa ndi ahụ mu na ha so. **35** N'ihe

niile, abukwa m ihe ilere anya nye unu banyere inyere ndi ogbenye aka, site n'iru ọrụ n'uzo di otu a, na-echetara m okwu nke Onyenwe anyi Jisos kwuru si, ‘Ngosi kariji di n'inye enye karija inara anara.’” **36** Mgbe o kwusiri okwu ndi a, o soro ha niile gbuo ikpere n'ala kpekwa ekpere. **37** Ha bere akwa nke ukwu, makuo Pol, sutukwa ya onu. **38** O wutere ha karija na o kwuru na ha agaghi ahụ ya anya ọzọ. Emesja, ha duru ya ruo ebe o banyere ugbo mmiri.

21 Mgbe anyi hapusiri ha, anyi nyapuru ugbo anyi bjaruo Kos. N'echi ya, anyi rutere Rods. Anyi sitere n'ebe ahụ jeruo Patara. **2** Mgbe anyi huru ugbo mmiri na-aga Fonisia, anyi banyere n'ime ya kwopu. **3** Mgbe anyi kworuru ugbo anyi ebe anyi nwere ike ihu Saipros, anyi siri n'aka ekpe ya gafee, ruo Siria. Anyi rutere n'onu mmiri Taja, ebe ugbo mmiri ga-akwapu ibu di n'ime ya. **4** Mgbe anyi chotara ndi na-esozo ahụ, anyi nonyere ha abali asaa. Ha gwara Pol site n'ike nke Mmụọ Nsọ, ka o ghara iga Jerusalem. **5** Mgbe anyi nozuru ubochi anyi, anyi hapuru ha, bilie ije. Ha na nwunye ha na umu ha so dupu ruo mgbe anyi si n'obodo ahụ puo. Anyi na ha gburu ikpere n'ala n'onu mmiri kpee ekpere. **6** Mgbe ahụ, anyi kelere onwe anyi ekele ikpeazu. Emesja, anyi banyere n'ime ugbo, ma ha laghachiri azu n'ulo ha. **7** Mgbe anyi hapuru Taja, anyi kwusiri na Tolomas. N'ebe a anyi kelekwara ndi kwere ekwe no n'ime obodo a, nonyere ha naanị otu ubochi. **8** N'ubochi nke ọzọ ya, anyi gara n'ihu n'ije anyi rute Sizaria. N'ebe ahụ, anyi nonyeere otu nwanna anyi a na-akpo Filip onye na-agbasa ozioma. O bu otu n'ime mmadu asaa ahụ. **9** O nwere umu agboghọ anọ ndi na-alubeghi di. Ha newkwara onyinye ibu amuma. **10** Mgbe anyi noro otutu ubochi n'ebe ahụ, ka otu onye amuma a na-akpo Agabos, si Judia bata. **11** O biakwutere anyi, chilite belit Pol na-eke n'ukwu, kee onwe ya n'ukwu na aka si, “Dika Mmụọ Nsọ kwuru, ‘otu a ka ndi ndu ndi Juu ga-eke onye nwe ihe a agbu na Jerusalem. Ha ga-ararakwa ya nye n'aka ndi mba ọzọ.’” **12** Mgbe anyi nuru nke a, anyi na ndi niile no n'ebe ahụ rioro Pol ka o ghara iga Jerusalem. **13** Ma Pol zaghachiri,

“Gịnị ka unu na-eme, ọ bụ akwa ka unu na-eme, na-eme ka obi gbawaa m? N’ihi na ọ bughị naanị na m dị njikere ka e kee m agbụ, kama ejikekwara m iwere ndụ m nye na Jerusalem n’ihi aha Onyenwe anyị Jisọs.” **14** Ebe ọ na-ekweghị ege anyị ntị, anyị kwusịrị ma sị, “Ka e mee uche Onyenwe anyị.” **15** Mgbe ụbọchị ndị a gasịrị, anyị jikere bilie iga Jerusalem. **16** Ụfọdụ ndị na-eso ụzọ ahụ ndị nọ na Sizaria, duuru anyị gaa, ha kpọruru anyị n’ụlọ Mnasin, onye Saiprọs ebe anyị ga-anọ dika ọbịa, onye sitere na mbụ buru onye na-eso ụzọ ahụ. **17** Mgbe anyị rutere Jerusalem, ndị ụmụnna jiri obi uto nabata anyị. **18** N’ụbọchị nke so ya, anyị na Pọl gara ileta Jemis, ndị okenye niile nọkwa n’ebe ahụ. **19** Mgbe o kelechara ha, ọ kọrọ ha n’otu n’otu, ihe niile Chineke ruru n’etiti ndị mba ọzọ site n’ije ozi ya. **20** Mgbe ha nuchara nke a, ha nyere Chineke otuto. Emesịa, ha siri Pọl, “Leenụ nwanna, otu ọtụtụ puku ndị Juu si buru ndị kwere ekwe, ha niile ka ihe banyere iwu a na-anụ ọkụ n’obi. **21** A kọrọla ha ihe banyere gi, na ị na-ezi ndị Juu bi n’etiti ndị mba ọzọ ka ha hapu igbasokwa iwu Mosis, na ka ha kwusikwa ibi ụmụ ha ugwu maọbụ bie ndụ n’usoro omenaala anyị. **22** Gịnị ka anyị ga-eme ugbo a? O doro anya na ha ga-amata na ị bịara n’ebe a. **23** Ya bụ, jisie ike mee ihe anyị ga-agwa gi ugbo a. Anyị nwere mmadụ anọ n’ebe a, ndị nọ na nkwa ha kwere Chineke. **24** Soro ha mee omenaala ahụ nke ndị nọ na nkwa ji edo onwe ha ọcha. Kwuorọ ha ugwo maka ikpucha isi ha. I mee otu a, mmadụ niile ga-amata na eziokwu adighị n’ihe ndị a niile e kwuru maka gi, kama na gi onwe gi na-agazi ma na-edebekwa iwu. **25** Ma n’ebe ndị mba ọzọ kwere ekwe nọ, anyị edegara ha akwukwo gwa ha kwusị iri ihe ọbụla a churụ n’aja nye arụsị, na iri ọbara, maọbụ anụ a nyagburu anyagbu, ya na ikwa iko.” **26** Pọl kpọrọ ndị ikom anọ ndị ahụ tinyere onwe ya, n’ụbọchị so ya mee ka ya na ha dị ọcha. Mgbe ahụ, ọ banyere n’ụlọnsọ ukwu ahụ, maka ikwuputa ụbọchị ole mmemme idị ọcha ahụ ga-anọ tupu e mechaa ya, nakwa mgbe ichu aja n’ihi ha n’otu n’otu ga-abu. **27** Ma mgbe ọ fọdurụ nwa oge nta ka ụbọchị asaa ahụ gwuchaa, ụfọdụ ndị Juu si Eshia bịa hụrụ ya n’ụlọnsọ ukwu ahụ. Ha tikuru igwe mmadụ ma kpaliakwa ha. Ha jidere ya, **28** na-eti mkpu, “Ndị ikom Izrel, nyerenụ anyị aka! Onye a bụ nwoke ahụ na-ejeghari n’ebe niile na-ezi ozizi megidere ndị nke anyị, iwu anyị nakwa ebe a. Ma nke kachasị nke, ọ merụkwala ụlọnsọ a site n’ikpobata ndị Grik n’ime ya.” **29** (N’ihi na ha ebula ụzọ hụ ya na Trofimọs onye Efesọs n’ime obodo, ha chere na Pọl kpobatarara ya n’ụlọnsọ ukwu ahụ.) **30** Ogbaaghara juputara n’obodo ahụ niile. Ndị mmadụ gbakotara dọkpuputa Pọl site n’ụlọnsọ ukwu ahụ. N’otu mgbe ahụ, e mechiri ọnu ụzọ niile. **31** Mgbe ha na-achọ igbu ya, ozi ruru ọchiagha ntị na Jerusalem niile nọ n’ogbaaghara. **32** Otu mgbe ahụ o duuru ụfọdụ ndịisi agha ya na ndị agha ya mee ngwangwa bjaruo n’ebe ha nọ. Mgbe ha hụrụ ndị agha ka ha na-abịa, ha kwusịrị iti Pọl ihe. **33** Ọchiagha ahụ bịara jide ya, nye iwu ka e were ụdọ igwe abụọ kee ya agbụ, ọ jukwara onye ọ bụ na ihe o mere. **34** Ụfọdụ n’ime igwe mmadụ ahụ na-eti mkpu na-ekwu otu ihe, ebe ụfọdụ na-eti na-ekwu ihe ọzọ. Mgbe ọ na-apughị ichoputa ihe bụ isi mkpotụ na ogbaaghara ahụ, o nyere iwu ka e duru ya gaa n’ogige ndị agha. **35** Mgbe o rutere na mgbagolite ọnu ụzọ ụlọ ahụ, ndị agha bulitere ya elu n’ihi ogbaaghara igwe ndị mmadụ dị ukwu. **36** Igwe mmadụ ahụ so ha nọ na-eti mkpu, “Wepunụ ya! Wepunụ ya!” **37** Mgbe ha choro iduba Pọl n’ime ogige ahụ, ọ siri ọchiagha ahụ, “Ị ga-ekwe ka m gwa gi okwu?” Ọ siri, “I maara asụ asụsụ ndị Grik? **38** Ọ putara na ị bughị onye Ijipt ahụ malitere ogbaaghara ma duuru puku ndị ogbu mmadụ anọ gbalaa n’ozara?” **39** Pọl siri, “Abụ m onye Juu si Tasos, obodo dị na Silisia, nwa afọ oke obodo amara aha ya. Biko, kwee ka m gwa ndị mmadụ okwu.” **40** Mgbe o nyere ya ikike, Pọl guzooro n’ihe nrigo nke ọnu ụzọ ahụ fee aka ya ime ka ha nọọ duu. Mgbe ha nọdurụ nwayọ, ọ gwara ha okwu n’asụsụ Hibru sị,

22 “Ụmụnna m na ndị nna anyị, geenụ m ntị mgbe m na-agoro onwe m n’ihu unu.” **2** Mgbe ha nuru na ọ na-agwa ha okwu n’asụsụ Hibru, ha deere duu karịa. Mgbe ọ siri, **3** “Abụ m

onye Juu. Amurū m na Tasos n'ime Silisia. Azurū m na obodo a n'ukwū Gamaliel onye nkuzi m. Anatara m ọzuzū dī ike na isopurū iwu nke nna nna anyi ha ejikwa m inū ọkū n'obi na-efe Chineke dika unu niile si eme taa. **4** Akpagburu m ndi niile na-eso ụzọ ọhụrū a, na-etinye ha n'aka ọnwū. Ejidere m ndi ikom na ndi inyom ha tūbakwa ha n'ụlọ mkpọrọ. **5** Ma dika onyeisi nchūaja na nzukọ ndi okenye niile purū igbara m akaebe. Anatakwa m n'aka ha akwukwọ ozi e deere ụmūnna anyi nọ na Damaskos. Agara m ebe ahū ikpūta ha n'agbū bīa Jerusalem maka ita ha ahūhū. **6** "N'etiti ehiehie, mgbe m na-aga n'ụzọ, n'ebe di Damaskos nso, oke ihè nke si n'eluigwe, chara gburugburu m. **7** Adara m n'ala ma nūkwā olu gwara m okwu sī m, 'Sọl, Sọl, gini mere i ji na-akpagbu m?' **8** "Onye ka i bu Onyenwe m?" Ka m juru. "Ọ siri m, 'Abu m Jisos onye Nazaret onye i na-akpagbu.' **9** Ndi mu na ha so hukwara ihè ahū, ma ha anughị olu onye ahū na-agwa m okwu. **10** "Asiri m, 'Gini ka m ga-eme Onyenwe anyi?' "Onyenwe anyi siri m, 'Bilie banye Damaskos; n'ebe ahū a ga-agwa gi ihe niile a kwadobere na i ga-eme.' **11** N'ihu na-enweghi m ike ihu ụzọ n'ihu ebube ihè ahū chachiri m anya. Ya mere ndi mu na ha so sekpuurū m n'aka bata na Damaskos. **12** "N'ebe ahū ka Ananayas bi, bu onye anyi purū igu n'onye ezi omume n'ihu idebe iwu. O newwara ogbugba ama di mma site n'onu ndi Juu bi n'ebe ahū. **13** Ọ biakwutere m, guzoro n'akukū m si, 'Nwanna anyi Sọl, ka emee ka i hū ụzọ!' Otu mgbe ahū, e nwetara m ike ihu ụzọ, m hukwara ya. **14** "Mgbe ahū, ọ siri, 'Chineke nke nna nna anyi ha ahoputala gi imara uche ya na ihu Onye Ezi Omume ahū na inuta okwu site n'onu ya. **15** I ga-abu onyeama ya nye ndi niile banyere ihe i huru na ihe i nuru. **16** Ma ugbo a, gini ka i na-eche? Bilie ọtọ, ka e mee gi baptizim, ka a sachakwa gi site na mmehie, na-akpokukwa aha ya.' **17** "Mgbe m loghachikwara na Jerusalem, nọrọ na-ekpe ekpere n'ulonsọ ukwu ahū, ahuru m ọhū, **18** ebe ọ na-agwa m, 'Mee ngwa! Hapu Jerusalem, n'ihu na ndi bi n'ala a agaghị anara ogbugba ama gi banyere m.' **19** "Ma asiri m, 'Onyenwe anyi, ndi a maara nke oma na m na-

aga n'ulọ nzukọ n'otu n'otu, na-atūba ndi kwere na gi n'ulọ mkpọrọ, na-etikwa ha ihe. **20** N'oge a na-awufu ọbara onyeama gi bu Stivin, eguzo m nso na-akwado n'ihe emere di mma, ma na-elekotakwa uwe ndi ahū tugburu ya anya.' **21** "Mgbe ahū, ọ siri m, 'Gawa; n'ihu na aga m ezipu gi ebe di anya ijekwuru ndi mba ọzọ.'" **22** Ha nara ya ntị ruo ugbo a. Mgbe ahū, ha niile tiri mkpu n'otu olu si, "Wepunū onye di otu a n'ūwa! O kwesighi ka onye di otu a diri ndū!" **23** Ha tiri mkpu na-atūli uwe mgbokwasị ha elu, na-achilikwa aja n'ala na-efesasi ya ebe niile, **24** ọchiagha ahū nyere iwu ka a kpugaa ya n'ogige ndi agha, pia ya utari, ka eziokwu pūta ya n'onu. Ọ choro imata ihe mere ha ji eti mkpu otu a megide ya. **25** Ma mgbe ha chijiri ụdọ akpukpo kechaa ya, Pọl siri onye agha guzo ya nso, "Ọ bu ihe ziri ezi n'iwu na unu ga-eti nwa afọ Rom ihe, onye na-enweghi ikpe a mara ya?" **26** Mgbe onye agha a nuru okwu a, o jekwuuru ọchiagha ahū si, "Gini ka i na-aga ime? Nwoke a bukwā onye Rom." **27** Ọchiagha ahū biakwutere si ya, "Gwa m, i bu onye Rom?" Ọ siri, "E." **28** Ọchiagha ahū zara, "ma o furu m ego di ukwu iji buru onye Rom." Ma Pọl siri, "Amuru m dika nwa afọ ala a." **29** Ndi ahū choro igba ya ajuju onu mere ngwangwa wezuga onwe ha. Egwu tukwara ọchiagha n'onwe ya mgbe ọ matara na ọ bu nwa afọ Rom, n'ihu na o keela ya rii agbu na mbu. **30** N'echi ya, ebe ọ choro imata ihe bu isi okwu na ihe mere ndi Juu ji ebo ya ebubo, o nyere iwu ka ndiisi nchūaja na ndi ulọ ikpe ha zukọ. Mgbe ahū, o duputara Pọl, mee ka o guzo n'ihu ha.

23 Mgbe Pọl legidere ndi nzukọ a anya, ọ siri, "Umunna m, mu onwe m ejirila ezi akonuche bie ndu m niile n'ihu Chineke ruokwa ubochi taa." **2** Nke a mere, Ananayas onyeisi nchūaja nyere iwu ka ndi nọ ya nso tie ya aka n'onu. **3** Ma Pọl, siri ya, "Otu a ka Chineke ga-esi tie gi, gi mgbidi e tere nzu. Udi onye ikpe di aṅaa ka i bu i ji na-emebi iwu n'onwe gi site n'inye iwu ka e si otu a tie m ihe?" **4** Ndi guzo ya nso siri, "I na-ekwuto onyeisi nchūaja Chineke?" **5** Ma Pọl siri, "Aghotaghi m, umunna m na ọ bu onyeisi nchūaja. N'ihu

na akwukwọ nsọ kwuru si, ‘Ekwula okwu ojọọ ekwekọrịta ịrịọ gi ka i kpọputa Pọl echi na ọbụla megide onye na-achi ndi nke gi.’” 6 Mgbe Pọl chọputara na otu ụzọ n’ime nzukọ ahụ bu ndi otu Sadiusi, ebe ndi ozo bụkwa ndi Farisii, o tiri mkpu n’ime nnọkọ ahụ si, “Umụnna m, abụ m onye Farisii na nwa ndi Farisii. A na-ekpe m ikpe taa n’ihi olileanya m nwere na mbilite n’ọnwụ nke ndi nwurụ anwụ.” 7 Mgbe o kwusiri nke a esemokwu daputara n’etiti ndi Farisii na ndi Sadiusi. Ogbakọ ahụ kewara. 8 N’ihi na ndi Sadiusi na-asị na mbilite n’ọnwụ maobu mmuo ozi maobu mmuo obula adighi. Ma ndi Farisii kweere n’ihe ndi a niile. 9 Mkpotu malitere na-ada ike ike. Ufodu ndi ozizi iwu so n’otu ndi Farisii biliri oto malite iru uka n’oke olu si, “Anyi ahughị ihe ojọọ n’ebe nwoke a nọ, ma ginikwa ma o buru na o bu mmuo, maobu mmuo ozi gwara ya okwu?” 10 Esemokwu a biara karija, nke mere na onyeisi ochiagha turu egwu na ha ga-adokasi Pọl. O gwara ndi agha ya ka ha banye were ike kpọputa ya, ziga ya n’ogige ndi agha. 11 N’abalị ya, Onyenwe anyi biakwutere ya si, “Nwee obi ike, dika i si gbaa ama banyere m na Jerusalem, i ghaghị igbakwara m ama na Rom.” 12 N’ututu echi ya ufodu ndi Juu zukotara gbaa izu, nupkwa iyi na ha agaghị eri nri maobu nyo ihe obula tutu ruo mgbe ha gburu Pọl. 13 Ndi zukotara gbaa izu ojọọ a kariri iri mmadu ano. 14 Ha jekwuuru ndiisi nchujaja ha na ndi okenye, si ha, “Anyi kwekotara ihapu iri maobu inu ihe obula tutu ruo mgbe anyi gburu Pọl. 15 Ugbu a, unu na nzuko zienu onyeisi ochiagha ka o kpọputara unu ya. Meenu ka unu na-acho ijuputasi eziokwu n’onu ya nakwa itule ikpe ya nke oma. Anyi di njikere igbu ya n’uzo tupu o biaru unu nso.” 16 Ma nwa nwanne nwany Pọl nuru maka izuzu ojọọ a. O banyere n’ogige ndi agha koro Pọl. 17 Pọl koro otu n’ime ndiisi agha ahụ gwa ya, “Biko koro nwokorobia a gaa n’ebe ochiagha nọ, o nwere okwu di mkpa o choro igwa ya.” 18 O koro ya jekwuru onyeisi agha, si. “Pọl, onye mkoro, koro m rio m ka m kotara gi nwokorobia a n’ihi na o nwere ihe o choro igwa gi.” 19 Onyeisi agha ahụ duuru ya n’aka ya gaa n’akuku ozo juo ya, “Gini bu ihe i choro ikoro m?” 20 O sirị, “Ndi Juu ufodu

ekwekọrịta ịrịọ gi ka i kpọputa Pọl echi na nzuko ulo ikpe. Ha ga-eme dika ha nwere ihe di mkpa ha choro ijuta ya. 21 Ma anala ha nti. N’ihi na ihe kariri iri mmadu ano na-ezo onwe ha na-eche inwude ya. Ndi a gbara ndu na ha agaghị eri maobu nyo ihe obula tutu ruo mgbe ha gburu ya. Ha adila njikere, ihe a na-eche bu mkpebi gi nye ariri ha.” 22 Ochiagha ahụ zilagara nwokorobia ahụ site n’inye ya iwu, “Emekwala ka onye obula mata na i biara gwa m ihe di otu a.” 23 Mgbe e mesiri, o koro mmadu abuo n’ime ndiisi agha nye ha iwu si, “Gaanu jikere nari ndi agha abuo, na iri mmadu asaa ndi na-agba inyinya, tinyere nari ndi ikom abuo ndi na-ama ube, ndi ga-aga Sizaria n’elekere itoolu nke abali a. 24 Nyekwa Pọl inyinya nke o ga-agba, ka e nwee ike duru ya gakwuru Feliks bu govanọ n’udo.” 25 O dere akwukwọ n’olu di otu a: 26 Klodios Lisias, Na-edegara Feliks onye nsopuru na-adiri, onye na-achi akuku a. Ana m ekele gi. 27 Ndi Juu jidere nwoke a choo igbu ya, ma mgbe m nuru na o bu onye Rom, mu na ndi agha m biara naputa ya n’aka ha. 28 Achoro m imata ihe mere ha ji ebo ya ebubo, n’ihi ya eduuru m ya gaa n’ogbakọ ndi okenye ha. 29 Ma achoputara m na o bu ihe banyere iwu ha. N’ezikwu, o nweghi ihe obula kwesiri iji tuo ya mkoro maobu onwu n’ime ebubo ahụ. 30 Mgbe a gwara m banyere izuzu a na-agba megide nwoke a, ezitere m gi ya n’egbughi oge. Enyekwara m ndi niile na-ebo ya ebubo iwu, ka ha bia n’ihu gi kpee onu ha. 31 Ya mere, n’abalị ahụ, ndi agha dubatara Pọl na Antipatris dika e nyere ha n’iwu. 32 N’echi ya, ha hapuru ya na ndi na-agba n’elu inyinya ka ha duru ya gawa, ebe ha laghachiri n’ogige ndi agha. 33 Mgbe ha biarutere Sizaria, ha nyere onyeisi obodo ahụ akwukwọ ozi, ma kponyekwa ya Pọl. 34 Govano ahụ guru akwukwọ ozi ahụ, juo ya akuku ala o si puta. Mgbe o matara na o bu onye Silisia, 35 o sirị ya, “Aga m enye okwu gi ezigbo ohere mgbe ndi na-ebo gi ebubo biara.” O nyekwara iwu ka e debe ya n’obi Herod n’aka ndi nche.

24 Mgbe ubochi ise gasiri, onyeisi nchujaja bu Ananayas na ufodu ndi okenye ndi Juu na loya ha aha ya bu Tatulos biara. Ha dum

putara igbagide Pọl ama n'ihu onye na-achi obodo. 2 Mgbe a kpobataranya, Tatulos putara guzo boo ya ebubo si, "Onye a na-asopuru ka i bu. N'ihig, mmadu niile enwela udo ogologo mgbe. Idi nko nke uche gi emeela ka mgbanwe di n'obodo a. 3 Anyi ji ekele nke juputara n'onu na-anabata ihe ndi a nke oma, n'ebe niile na n'uzo niile, gi Feliks, onye a na-asopuru. 4 Achoghi m itufu oge gi. Ana m ario ka i were ndidi na obioma nuru nkenke okwu anyi ji bia. 5 "Anyi choputara na nwoke a bu onye na-akpalikari ogbaaghara, onye oru ya bu ikwagide ndi Juu no n'ebe niile n'uwa a ka ha nupu isi. O bukwana onyeisi nke ajo otu ahia a na-akpo Otu ndi Nazaret. 6 O chokwara imeru ulonso anyi, ya mere anyi ji jide ya. Ma anyi choro ikpe ya ikpe dika omenaala anyi siri di, 7 ochiagha Lisias, bjara jiri ike napu ya n'aka anyi. 8 O bu ru na inyochaa ya, i ga-enwe ike ighota ihe niile banyere ebubo anyi na-ebo ya." 9 Ndi Juu kwadokwara okwu ya, na ihe niile e boro ya, bu ihe mere eme. 10 Mgbe govan feere ya aka ka o kwuo okwu, Pol zara, "amaara m na i bu onye okaikpe nke mba a ogologo mgbe. Nke a na-enye m obi utu igogu onwe m n'ihu gi. 11 I puru ichoputa na o rubeghi ubochi iri na abuo kemgbe m rigooro n'ulonso ukwu na Jerusalem ife ofufe. 12 Ha ahughi m ka mu na onye obula na-arurita uka n'ulonso, maobu na o nwere ebe m kpata ogbaaghara n'ime ulo nzuko, maobu ebe obula n'ime obodo. 13 Ha enwekwaghi ihe obula ha ga-eji kwagide ama ha na-agba megide m. 14 Agaghi m ago ago n'ihu gi na m na-ekpere Chineke nke nna anyi ha, dika onye na-eso Uzo ahia ha na-akpo otu. Ekwenyere m ihe niile dika usoro nke iwu si di, na nke e dere n'akwukwo ndi amuma. 15 Ma enwere m olileanya n'ebe Chineke no dika ha onwe ha nwekwara, na mbilite n'onwu nke ndi ezi omume na nke ndi ajo omume gaadi. 16 N'ihig nke a, a na m agbali inwe akonuche di ocha n'ihu Chineke na n'ihu mmadu niile. 17 "Ugbu a, mgbe otutu afo gasiri, abjara m Jerusalem iwetara ndi nke m onyinye, nakwa ichuru Chineke aja. 18 Emezuola m omenaala idi ocha mgbe ha huru m n'ulonso ukwu ahia

mgbe m na-eme nke a. O dikwaghi igwe mmadu so m maobu na m sonyere ogbaaghara obula. 19 Ma enwere ufodu ndi Juu si Eshia bia, bu ndi kwesiri ino n'ebe a ma o buru na ha nwere ihe obula megide m. 20 Maobu ndi nke no n'ebe a ugbu a, ka ha kwuo ajo omume obula ha huru n'ime m mgbe m guzoro n'ihu ndi nzuko ndi okenye. 21 Karia na m kwuru naani otu ihe mgbe m guzoro n'ihu ha tie mkpu, 'A na-ekpe m ikpe taa n'ihig okwukwe m na mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu." 22 Mgbe ahia, Feliks onye maara ihe banyere Uzo ahia nke oma yighariri ikpe a. O gwara ha, "Aga m eleba anya n'ikpe gi a, mgbe Lisias onyeisi agha bjara." 23 O nyere ochiagha ahia iwu ka e debe ya n'okpuru nlekota ha. Ma ka ha nye ya ohere inwere onwe ya ime ufodu ihe, ka ha kwekwa ka ndi enyi ya bia nyere ya aka gboo mkpa ya. 24 Mgbe ubochi ole na ole gasiri, Feliks na nwunye ya Drusila, bu onye Juu bjara, o kporo Pol ka o gwa ha okwu banyere inwe okwukwe n'ime Jisus Kraist. 25 Ma mgbe o gara n'ihu na-ekwu ihe banyere ezi omume na mkpa o di mmadu ijide onwe ya aka, ya na ihe banyere ubochi ikpe nke na-abia n'oge ikpeazu, egwu jidere Feliks. O siri, "I nwere ike ipu ugbu a. Aga m akpokwa gi n'oge ozo mgbe m nwetara ohere." 26 O na-atukwa anya na Pol ga-enye ya ego. Ya mere o jiri na-eziga ka a na-akpo ya site n'oge ruo n'oge ka ya na ya na-akparita uka. 27 Mgbe afo abuo gasiri, onye a na-akpo Poshios Festos nochiri anya Feliks. Ma ebe o choro inweta ihuma n'aka ndi Juu, Feliks hapuru Pol n'ulo mkporo.

25 Mgbe ubochi ato gasiri site n'oge Festos bjara na mpaghara ochichi ya, o sitere Sizaria garuo Jerusalem. 2 N'ebe ahia ka ndisi nchuaa na ndisi ndi Juu kwara ya ihe banyere Pol. 3 Ha rikwara ya n'amara o ga-emere ha bu ime ka Pol bia na Jerusalem. N'ihig na ha agbaala izu igbu ya n'uzo. 4 Ma Festos zara, "Pol no dika onye mkporo na Sizaria. Ebe ahia ka mu onwe m ga-alaghachi na mgbe na-adighi anya. 5 Ya mere, ka ndisi unu ji ikike soro m gaa, boo nwoke ahia ebubo ma o buru na o nwere ihe ogo o mere." 6 O nnyeere ha ihe dika ubochi asato maobu ubochi iri, tupu o laghachi na Sizaria.

N'ubochi so ya, o noduru n'uche ikpe, nye ikike ka a kpopta Pol. 7 Mgbe o bjaruru, ndi Juu sitere Jerusalem bia gbara ya gburugburu na-ekwu otutu ihe megide ya nke ha na-enweghi ike ikowa. 8 Ma Pol gooro onwe ya, na-asi, "O dighi ihe ojoo obula m mere megide iwu ndi Juu maobu ulonso, maobu Siza." 9 Ma ebe Festos na-achio inwe ihuoma n'ebe ndi Juu no, o siri Pol, "I choro iga Jerusalem ka m kpee gi ikpe n'ebe ahụ?" 10 Ma Pol siri, "Eguzo m n'ulokpe Siza n'onwe ya, ebe e kwesiri ka a ndu kpee m ikpe. O dighi ihe ojoo obula m mere ndi Juu, dika i maara nke oma. 11 O buru na o di ihe m mere kwesiri onwu, anaghi m ario ka m gbanari onwu. Ma o buru na o dighi eziokwu di n'ebubo ndi Juu a na-ebo m, mmadu obula agaghi e were m nyefee n'aka ha. Ya mere, o bu Siza ka m na-akpoku." 12 Ya mere, mgbe Festos na ndi na-adu ya odi gbara izu, o zara, "I kpokuola Siza, o bukwaa Siza ka i ga-agakwuru." 13 Mgbe ubochi ole na ole gasiri, eze Agripa na Benaia biara Sizaria inabata Festos. 14 Mgbe ha noro otutu ubochi n'ebe ahụ, Festos kwara eze a onodu Pol si, "O di nwoke Feliks hapuru n'ulo mkporo n'ebe a. 15 Mgbe m gara Jerusalem, ndiji nchaja na ndi okenye ndi Juu gwara m banyere ya. Ha rikwara ka m maa ya ikpe. 16 "Ma emere m ka ha ghota na o megidere iwu ndi Rom irara mmadu obula nye tupu ekpee ya ikpe nyekwa ya ohere igoro onwe ya n'ihu ndi na-ebo ya ebubo. 17 N'ihu nke a, mgbe ha biara n'ebe a, atufughi m oge obula, kama n'ubochi nke ozo ya, anoduru m n'uche ikpe, nye ikike ka a kpobata nwoke ahụ. 18 Mgbe ndi na-ebo ya ebubo biliri, o dighi otu n'ime uru ala ndi m chere ha ga-akpo aha nke ha guputara na o mere. 19 Okwu ha niile bu iru aka banyere okpukpe ha, na banyere otu onye ozo a na-akpo Jisus onye nwuru, onye Pol na-ekwusikwa ike na o di ndu. 20 O rara m ahụ imedo okwu di otu a. N'ihu ya, a juru m ya ma o ga-amasi ya i ga n'ulokpe di na Jerusalem ka o noro n'ebe ahụ goron onwe ya. 21 Ma Pol rioro ka e debe ya n'ulo mkporo ruo mgbe Siza n'onwe ya ga-ekpebi ikpe ya. Ya mere, ezigachiri m ya n'ulo mkporo tutu ruo mgbe m jikeere izigara ya

Siza." 22 Agripa gwara Festos, "Achoro m inu okwu site n'onu nwoke a n'onwe ya." O siri, "I ga-anu ya echi." 23 Ya mere, n'echi ya, Agripa na Benaia rutere n'ulo oha na-anu anu ikpe n'oke nganga. Otutu ndiji agha na ndi a maara aha ha n'obodo a sooro ha. Festos nyere iwu ka a kpobata Pol. 24 Festos siri, "Eze Agripa na ndi niile soro anyi noro n'ebe a, unu ahula nwoke a onye oha ndi Juu niile, ma ndi no n'ebe a ma ndi no na Jerusalem, wetara ikpe ya n'aka m na-eti mkpu na o kwesighi idi ndu ozo. 25 Ma achopotaghi m ihe ojoo o mere nke kwesiri ka o nwuo. Ma ebe o rioro ka Siza lenye ikpe ya anya, ekpebiri m iziga ya. 26 Ma enweghi m ihe obula doro anya m ga-edegara Siza banyere ya. Ya mere m jiri kpopta ya n'ihu unu niile, ma karisia n'ihu gi onwe gi eze Agripa, ka o ga-abu anyi tulesia ihe banyere ya, ka m nwee ihe m ga-eke. 27 N'ihu na o bu ihe na-ezighi ezi na m ga-ezipu onye mkporo na-egosighi n'ebubo e boro ya."

26 Agripa gwara Pol, "I nwere ike i kwuru onu gi." Mgbe ahụ, Pol gbasara aka ya abuo bido ikwu okwu igoro onwe ya, 2 "Ana m agu onwe m dika onye nwere ihuoma, eze Agripa, inwe ohere oma di otu a, izara onu m n'ihu gi n'ihu niile metutara ebubo ndi Juu na-ebo m. 3 Nke ka nke, amatara m na omenaala ndi Juu na iru aka metutara iwu ha doro gi anya. Biko ana m ario gi ka i jiri ndidi gee m nti. 4 "Ndi Juu niile maara ibi ndu m site na nwata m. Ha makwa site na mbu, otu m si bie ndu m niile n'obodo nke m, nakwa n'ime Jerusalem. 5 Ha matara kemge ogologo oge, ha ga-agbakwa ama, ma o buru na ha choro ikwu eziokwu, na site na mbu e biri m ndu dika otu onye so n'ime otu ahụ nke iwu ya di ike karichasia n'ime okpukpe ndi Juu, nke bu otu ndi Farisii. 6 Ma ugbu a, a na-ekpe m ikpe n'ihu na enwere m olileanya na nkwa ahụ Chineke kwere nna nna anyi ochie ha. 7 Nkwa nke ebo iri na abuo niile na-ele anya inata mgbe ha na-eke ofufe ehiehi na abali. Eze Agripa, o bu n'ihu olileanya a, gi onye a nasopuru, ka ndi Juu ji na-ebo m ebubo. 8 Gini mere unu jiri na-eche na o rara Chineke ahụ ime ka ndi nwuru anwu site n'onwu bilie? 9

“Na mbụ, anara m eche na apụrụ m imeso aha Jisọs onye Nazaret mmeso ojọọ niile. 10 Otu a ka m mere na Jerusalem. O bughị naanị na m natara ikike n’aka ndịisi nchụaja jiri ya kpọchie otụtụ ndị nsọ n’ụlọ mkpọrọ, ewelikwara m aka elu n’oge a na-ama ha ikpe ọnwụ. 11 Otụtụ mgbe ka m hụrụ na a tara ha ahụhụ n’ụlọ nzuko niile. Agbalirị m ikwagide ha ka ha kwuo arụ ma kwutọkwa okwukwe ha. N’ihi na iwe m di ọkụ megide ha, esogburu m ha n’obodo di iche iche nke na-abughị obodo ndi Juu. 12 “N’ihi nke a, a gara m Damaskos site n’ikike na nkwenye nke ndịisi nchụaja. Anatakwara m ike n’aka ndịisi nchụaja. 13 N’oge ehiehie, eze Agripa, mgbe mụ na ndi otu m na-aga n’uzọ, gi onye a na-asọpuru, ka m hụrụ ihè nke na-acha karja anyanwụ ka o si n’eluigwe chaa m na ndi mụ na ha so gburugburu. 14 Anyi niile dara n’ala. Ma anurū m olu gwara m okwu n’asusū Hibru, ‘Sọ! Sọ! Gini mere i ji na-akpagbu m? I na-emeru onwe gi ahụ site n’ikpo ukwu na ndudu e ji achi ehi.’ 15 “Asiri m, ‘I bu onye, Onyenwe anyi?’ “Onyenwe anyi kwuru, ‘Abu m Jisos onye i na-akpagbu. 16 Ugbu a, bilie, kwuru oto! N’ihi na-emere m ka i hu m anya, ka m hoputa gi ka i buru onyeozu m na onye akaebe m. I ga-emekwa ka uwa niile mara ihe banyere nzute a i zutere m taa, na otutu mgbe ozo m ga-ezute gi. 17 Aga m azoputa gi site n’aka ndi nke gi na sitekwa n’aka ndi mba ozo, ndi m na-eziga gi ka i jekwuru. 18 Imeghe anya ha mee ka ha si n’ochichiri loghachi banye n’ihe, sikwa n’ike nke ekwensu loghachikwute Chineke. Ka ha site n’okwukwe ha nwere n’ebe m no nata mgbaghara mmehie ha, ketakwa oke ahụ di ngozi n’etiti ndi e doro nsọ.’ 19 “Ya mere, eze Agripa, enupughi m isi n’ohu nke eluigwe ahụ. 20 Ebidoro m izisa ozioma a na Damaskos. Emekwara m otu a na Jerusalem na n’ime Judia niile na n’etiti ndi mba ozo. Ana m ekwusa mkpa o di ka mmadu niile nwee ncheghari loghachikwute Chineke. Ka ha gosikwa ncheghari ha site n’ezi oru nke ha na-arū. 21 O bu n’ihi nke a ka ndi Juu jiri nwuchie m n’ulonso ukwu ahụ ma chosiekwa uzọ ike inapụ m ndu m. 22 Ma Chineke chebere m mee ka m buru onye di ndu taa, ikoro mmadu niile

akuko a, ndi ukwu na ndi nta. Ihe m na-ekwu bukwa ihe ndi amuma na Mosis kwuru na o ga-emezu, 23 na Kraist ahụ ga-ahụ ahụhụ, burukwa onye mbu ga-esi n’onwu bilie, iwetara ndi Juu na ndi mba ozo ihè.” 24 Mgbe o na-agopu onwe ya, Festos tiri mkpu, “Pol, i bu onye isi mebiril! Oke mmuta gi emebiela gi isi.” 25 Ma Pol siril, “Isi emebighi m, ezigbo nna anyi Festos. Ihe m na-ekwu n’anya udo bu naanil eziokwu. 26 Eze n’onwe ya makwara ihe ndi a niile, n’ihi ya ejighi m egwu obula agwa ya okwu a. Ekwenyere m na o dighi ihe obula n’ime ihe ndi a merenu nke ezonariyi ya, n’ihi na o nweghi nke mere na nzuzo. 27 Gi eze Agripa, i kwenyeghi na ndi amuma? Amaara m na i kweere.” 28 Mgbe ahụ Agripa siril, “Pol, i na-achol n’ime ntakiri oge a ikwagide m ka m buru onye kwere na Kraist?” 29 Ma Pol siril, “O gaara ato m utol ma o buru na Chineke ga-ekwe, mee ka gi na ndi niile no n’ebe a buru ihe mu onwe m bu n’ime Kraist ma ewezuga agbu ndi a.” 30 Mgbe ahụ eze biliri oto, ya na Festos na Benaisi nwunye ya na ndi ozo niile ya na ha no n’oche. 31 Mgbe ha na-apu, ha kwurilara n’onwe ha, “Nwoke a emeghi ihe obula kwesiri onwu maobu iga mkporo.” 32 Agripa gwara Festos, “A gaara a hapu nwoke a ma o buru na o nyefeghi Siza ikpe ya.”

27 Mgbe e kpebiri na anyi ga-eso ugbo mmiri gaa Itali, e nyefere Pol na ndi mkporo ozo n’aka onyeisi na-elekota ndi mkporo aha ya bu Julios. O bu ochiagha nke igwe ndi agha Ogostos. 2 Anyi banyere n’ugbo sitere Adramitiom nke na-ejikere iga n’onu mmiri nke di n’akuku obodo Eshia. Anyi nupuru n’oke osimiri, Aristakos, onye Masidonia sitere na Tesalonajika sokwa anyi n’ije a. 3 N’echi ya, anyi rutere Saidon. Julios nwere obioma n’ebe Pol no. O hapukwara ya ka o jeharilara onwe ya izute ndi enyi ya. Ndi a lekware anyi obia nke oma. 4 N’igakwa n’ihu na mmiri ahụ, anyi zutere ifufe mmiri nke mere na anyi gara n’azu ala Saipros. 5 Anyi gafere onu mmiri obodo Silisia na Pamfilia. Anyi biaruru Mira n’ime obodo Lisia. 6 N’ebe ahụ ka onye ochiagha huru ugbo onye Alegzandria nke na-aga Itali. O mere ka anyi banye n’ime ya. 7 Ugbo anyi ji, gara nwayogo otutu ubochi na o

siiri anyị ike irute Snidos. Ebe ọ bụ n'oke ifufe edozi ụgbọ mmiri na ọtụtụ ihe ọbụla nke aka ekweghị ka anyị gaa n'ihu, anyị enwekwaghị ha ghotara n'ime osimiri. 20 Mgbe ọtụtụ ụbọchị ike iga n'uzọ anyị, kama anyị si n'azụ Kriit gara ma ọ dighị anyanwụ maọbụ kpakpando na ncherita ihu Salmone gafee. 8 Anyị jikwa waputaranụ, ma oke ifufe ọjọọ ahụ gara n'ihu nwayọọ na-agba n'akụkụ ọnụ mmiri ahụ tutu na-amaghari, n'ikpeazụ olileanya anyị na a ga-ruo mgbe anyị sitere n'oke nsogbu rute ebe a azọputa anyị gwụsiri. 21 N'oge a niile, o nweghị na-akpọ ọnụ mmiri ọma, nke dị nso n'obodo onye ọbụla nri ọbụla bara ọnụ. Ma n'ikpeazụ. Lasia. 9 Anyị tufuru oge n'ebe ahụ. Ije ụgbọ Pọl kwuuru ọtọ n'etiti ha si, "Ndị ikom ibe m, ọ mmiri aburukwala nke juputakwara n'ihe ize bụrụ na unu gere ntị n'okwu m na mbụ, anyị ndụ ugbo a, n'ihu na mmemme Obubu ọnụ nke अगराघि ahapụ Kriit. Anyị gara agbanarị mbibi ndi Juu agafeela. N'ihu nke a, Pọl duru mmadu na ila n'iyi nke a. 22 Ma otu ọ di, ana m arịo niile ọdụ, 10 na-asị, "Ndị nwe m, a na m ahuta unu, nweenụ obi ike! N'ihu na o nweghị onye na njem a ga-abụ nke ihe egwu nke ga-eweta ọbụla n'ime unu a ga-atufu ndụ ya. Ọ bụ ezie oke ila n'iyi. Ọ bughị naanị nke ụgbọ mmiri na ụgbọ a ga-emikpu. 23 N'ihu na n'abalị gara na ibu o bu, ma metutakwa ndụ anyị." 24 Ma aga, mmụọ ozi Chineke Onyenwe m, na onye ọchigahga ahụ kwenyere n'ihe onyeisi ụgbọ m na-na-efekwa bjakwutere m, 24 ọ siri, 'Atụla onye nwe ụgbọ kwuru karịa nke Pọl kwuru. Nke ọzọkwa, Chineke emeela amara nye gi ndụ Ma ebe ọnụ mmiri a abughị ebe di mma inọ ndi a niile gi na ha so n'ụgbọ eme njem.' 25 n'oge oyi, ndi ka n'onuogugu horo ka ụgbọ Ya mere, ndi ikom nweenu obi ike! N'ihu na ahụ gaa n'ihu, n'olileanya na a ga-eru Fonikisi enwere m ntukwasị obi na Chineke ga-eme di ebe ha ga-anodu n'oge oyi. Nke a bụ ọnụ mmiri ka o siri gwa m. 26 Ma otu ọ di, a ga-eburu ụgbọ di na Kriit, nke chere ihu n'owuwa anyanwu mmiri anyi buba ya n'otu agwa etiti." 27 Ihe n'akuku ugwu na akuku ndida. 13 Mgbe ikuku di dika n'etiti abali n'ubochi nke iri na anọ ebili nwayọọ bidoro ifeghari site na ndida, ha chere mmiri a, mgbe anyi na-erughari n'osimiri a na- na nke a bụ ohere diri ha. N'ihu ya, ha kwopuru akpọ Adratik, ndi na-anyia ụgbọ chere na ala di ụgbọ nyara ya na-aga nso nso ọnụ mmiri Kriit. nso. 28 Ha tonyere udo e kenye igwe n'onu ya 14 Ma mgbe na-adighi anya, oke ifufe di egwu n'ime osimiri choputa na omimi osimiri ahụ di nke si n'agbata ugwu na owuwa anyanwu kuru nari nzo ukwu na iri abuo n'ebe ahụ ha no. Ha site n'agwa etiti ahụ rịdata. 15 Ndi na-anyia ụgbọ gakwara n'ihu tọkwa udo ahụ ọzọ choputa na ahụ gbalisiri ike na mbụ ichighari ihu ụgbọ omimi osimiri ahụ di iri nzo ukwu itoolu. 29 ahụ ka ọ gaa n'onu mmiri, ma ọ pughi ime. Ma egwu juru ha obi n'ihu na ha amaghi ma ha Anyi hapuru ya ka o soro ikuku. 16 N'ikpeazu, ga-ezute nkume n'akuku ọnụ mmiri ahụ. Ha anyi kworo ụgbọ anyi gaa n'azu agwa etiti tuputara arilika anọ e ji ejide ụgbọ site n'azu nta a na-akpọ Kloda. N'ebe ahụ anyi jisiri ike ụgbọ ahụ ma na-arịo chi ha maka chi ọbubo. kekwasị ụgbọ nta nke ụgbọ mmiri anyi na- 30 Mgbe ndi na-eso ụgbọ ahụ kpebiri ihapu adokpu n'azu n'elu ụgbọ mmiri ahụ. ya. Ha wedatara ụgbọ epeepe e dobere maka anyi jiri udo kee ụgbọ mmiri ahụ ime ka o sie ihe mberede, mee dika ha na-aga itinye arilika ike karia. Ndi na-anyia ụgbọ ahụ turu egwu na n'onu ụgbọ mmiri ahụ. 31 Ma Pọl gwara ndi ikuku ga-eburu ụgbọ anyi gaa n'onu mmiri na- agha na ọchigahga ha okwu, "Ọ buri na ndi a achị oku nke di na Satis. Ha wedatara akwa e anogideghị n'ime ụgbọ a, agaghị azoputa unu." kobere n'elu, nke na-enyere ikuku aka ibu ụgbọ 32 N'ihu nke a, ndi agha ahụ gbubiri udo e jiri mmiri. Emesia, ha sooro ikuku mmiri ahụ na- kee ụgbọ epeepe ahụ hapu ụgbọ epeepe ahụ aga. 18 Mgbe chi boro, dika osimiri ahụ na- ka ọ daba n'ime osimiri. 33 Mgbe chi bidoro etonye etonye, ndi na-eso ụgbọ bidoro itubasi ịbo, Pọl rioro mmadu niile ka ha rie nri, na- ngwongwo ndi di n'ugbo ahụ n'ime osimiri. 19 asi, "Taa mere ya ubochi iri na anọ unu no na N'ubochi nke ato ha tubakwara ngwongwo e ji

nche, nógidekwa n'ibu onụ, n'erighi ihe ọbụla. **34** N'ih i ọdịmma nke ndụ unu, ana m ariọ unu ka unu rie ihe. N'ih na o nweghị onye ọbụla n'ime unu otu agiri isi ya ga-ala n'iyi." **35** Mgbe o kwuchara nke a, o weere achicha nye Chineke ekele n'ihu ha niile, nyawaa ya, malitekwa iri ya. **36** Otu mgbe ahụ, obi uto batara mmadụ niile n'obi, ha bidokwara iri nri. **37** Anyi niile nọ n'ugbo ahụ di nari mmadụ abuo na iri asaa na isii. **38** Mgbe anyi richara nri, ha buuru akpa oka niile di n'ugbo ahụ tuba ha n'ime osimiri ime ka ugbo ahụ gbaa mfe. **39** Mgbe chi boro, ha enwekwaghị ike ighota akukụ mmiri nke ha nọ n'ime ya. Ma ha huru obosara ala nta nke nwere onu mmiri. Ha gbara izu ichoputa ma o ga-ekwe mee ka ugbo mmiri ahụ site n'ebe ahụ gafee. **40** Ha chabisiri arilika niile ji ugbo ahụ, hapu ha n'ime osimiri. Otu aka ahukwa, ha topuru udo ji umara e ji anyaghari ugbo. Mgbe ahụ, ha weliri akwa ifufe nke onu ugbo nye ifufe, mekwa ka ugbo mmiri chee ihu n'elu ala. **41** Ma ugbo mmiri ahụ gara maa isi na mkpumpku aja mmiri, mikpuo n'aja. Onu ugbo ahụ mikpuru nke ukwu mee ka isi ugbo ahụ laa elu, nke a nyere ebili mmiri a ohere iji ike tiwasia azu ugbo ahụ. **42** Ndi agha zubere igbu ndi mkporo niile, ka onye obula ghara igwuru mmiri site ya gbafuo. **43** Ma onye ochiagha ahụ na-ezube izoputa ndu Pol, n'ih ya, o gochiri ha n'izuzu ha. Mgbe ahụ o nyere iwu ka ndi niile maara igwu mmiri buru uzo si n'ugbo ahụ wuba n'ime mmiri, gwuru mmiri gaa n'elu ala. **44** Ma ndi foduru ga-eru n'elu ala site n'ighonye aka na obodobo osisi maobu n'ih ndi ozo di iche iche si n'ahu ugbo ahụ daputa. N'uzo di otu ka mmadu niile ji buru ndi rutere n'elu ala n'udo.

28 Mgbe a putara n'onu mmiri ahụ n'udo, anyi choputara na aha agwa etiti ahụ bu Malta. **2** Ndi obodo ahụ gosiri anyi obioma n'uzo puru iche. Ha kwanyere anyi oku ma nabatakwa anyi n'ih na mmiri nọ na-ezo, oyi na-atukwa. **3** N'oge Pol na-achikota nku itinye n'oku a, otu agwo ajuala sitere n'ime nku na-enwu oku maputa n'ih okpomoku tujiko onwe ya n'aka ya. **4** Mgbe ndi obodo ahụ huru agwo ahụ ka

o tujikotara onwe ya n'aka ya, ha gwaritara onwe ha, "n'ezie a, nwoke a bu ogbu mmadu, a naghi eji oku enyo ya. O bu ezie na azoputara ya site oke mmiri, ma ikpe ziri ezi ekweghi ka o di ndu." **5** Ma Pol fepuru agwo ahụ n'aka ya, mee ka o daba n'oku, o dighikwa ihe mere ya. **6** Ha na-ele anya ma aka ya o ga-aza, maobu na o ga-ada nwuo. Ma mgbe ha chegidere hu na o nweghi ihe mere ya, ha gbanwere obi ha bido na-ekwu, na o bu chi. **7** Na nso onu mmiri a ebe anyi kwusiri, otu ubi di ya. O bu ubi Pobilos otu nwoke onyeisi na-achi agwa etiti ahụ. O nabatara anyi nke oma, lee anyi obia ubochi ato. **8** N'oge ahụ, nna Pobilos nwere ahụ oku na afo osisa, Pol banyere n'ime obodo gaa leta ya, kpeere ya ekpere, bikwasikwa ya aka. Ahụ dikwara ya mma. **9** Mgbe nke a mechara, ndi niile nwere nrija nrija n'agwa etiti ahụ biakwara, a gwokwara ha. **10** Ha wetaara anyi otutu ihe onyinye. Mgbe oge inyapu ugbo anyi ruru, ha nyere anyi otutu ihe di anyi mkpa nke puru idu anyi n'ije ahụ. **11** Anyi noro ihe dika onwa ato n'oge oyi, n'agwa etiti ahụ tutu anyi anyalie ugbo. O bu ugbo ndi Alegzandria nke bu ihe a turu atu a na-akpo ejima, bu chi Kastu na Polukus. **12** Anyi bjaruru obodo Sirakos ebe anyi noro ubochi ato. **13** Site n'ebe ahụ, anyi gara gburugburu tutu rute Rejiom. Mgbe otu ubochi gafere, ikuku bidoro ife site na ndida. N'ubochi nke abuo ya, anyi rutere Poteoli. **14** N'ebe a anyi choputara ndi kwere ekwe ndi rioro ka anyi nonyere ha ubochi asaa. Site n'ebe a, anyi rutere Rom. **15** Mgbe umunna anyi nọ n'ebe ahụ nuru na anyi na-abia. Ha putara zute anyi n'uzo Apios na n'ulo ndi lje ato. Mgbe Pol huru ha, o kelere Chineke ma buru onye a gbara ume. **16** Mgbe anyi bjaruru Rom, e nyere Pol ohere ibiri onwe ya dika o si choo n'ebe masiri ya. Ma otu onye agha na-eche ya nche. **17** Mgbe ubochi ato gasiri, o kporo ndisi ndi Juu. Mgbe ha zukoro, o gwara ha, "Umunna m, o dighi ihe ojoo obula m mere megide ndi nke anyi, maobu megide omenaala nna nna anyi ha, ha jidere m na Jerusalem were m nyefee m n'aka ndi Rom. **18** Ndi ochichi Rom lenyere anya n'ikpe m choo ihapu m ka m laa n'ih na ha achotaghi ihe

kwesiri ịma m ikpe ọnwụ dika ndị anyị chọrọ. **19** Ma mgbe ndị Juu juru, ahuru m na ọ dị mkpa ibutere Siza ikpe m. Ma o nweghị ihe ọjọọ m bu n'uche megide ndị obodo m. **20** N'ihị nke a, ka m jiri rịọọ ka mụ na unu hụ ma kwurịtakwa okwu. Ọ bụ n'ihị olileanya nke Izrel ka e ji kee m n'agbụ igwe a." **21** Ha siri, "Anyị anataghị akwụkwọ ozi ọbụla site na Judia banyere gi. Ọ dighịkwa ụmụnnà anyị ọbụla nke si ebe ahụ bịa nke kọrọ maọbụ kwuo okwu ọjọọ ọbụla banyere gi. **22** Otu ọ dị, anyị ga-achọ ịnta ihe i chere, n'ihị na anyị maara na a na-ekwujọ otu a n'ebe niile." **23** Ha yiri agba mgbe ha na ya ga-ezukọta n'ụbọchị ọzọ. Ọtụtụ mmadụ kariri bịa n'ụlọ ebe ọ na-anọ. Ọ gbara ama banyere alaeze Chineke site n'akwụkwọ iwu Mosis na nke ndị amụma, ọ gbaliri ime ka ha kwenye n'ihe banyere Jisọs. O bidoro izi ha ihe site n'ututu ruo anyasi. **24** Ụfọdụ ka e mere ka ha kweere, ma ụfọdụ mechiri ntị ha na obi ha. **25** Ha nwe nghọta n'etiti onwe ha ma malite ịla mgbe Pọl kwusiri okwu nke ikpeazu a, "Mmụọ Nsọ Chineke kwuru eziokwu mgbe o sitere n'ọnụ Aizaya onye amụma kwuo okwu nye nna nna anyị ha, **26** "Jekwuru ndị a gwa ha okwu, "Unu ga na-anụ, nụkwa, ma unu agaghị aghọta ihe ọbụla, unu ga na-ele anya, hụkwa, ma unu agaghị ahụ ihe ọbụla." **27** N'ihị na obi ndị a amaala abụba, dika aro; ha adighi ejikwa ntị ha anụ ihe, ha mechikwara anya ha ka ha ghara ịhụ ụzọ. Ma ọ bughị otu a, ha nwere ike jiri anya ha hụ ụzọ, jirikwa ntị ha nụ ihe sitekwa n'obi ha nwe nghọta ma chigharia biakwute m, ka m gwọọ ha.' **28** "Ya mere, a chọrọ m ka unu ghọta na nzọpụta a nke si n'aka Chineke bịa, dika nye ndị mba ọzọ, ha ga-egekwa ntị." **29** Mgbe o kwusiri nke a, ndị Juu ahụ lara na-arurịta ụka nke ukwu n'etiti onwe ha. **30** O biri obi nke onwe ya afọ abụọ n'ụlọ ọ na-akwụ ụgwọ ya. Ọ na-anabatakwa ndị niile bịa ileta ya, **31** o ji mkwuwa okwu na-ekwusa ihe banyere alaeze Chineke na-akuzikwa ihe banyere Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. Ọ dikwaghị onye ọbụla gbaliri igbochi ya.

Ndi Rom

1 Pöl, odibo Kraïst Jisqs, onye Chineke kpörö ka o bürü onyeozì ya na onye o kewapütara ka o zisaa ozioma ya. **2** Ozioma a bụ nke ahụ Chineke kwere na nkwa n'oge gara aga site n'ọnụ ndị amụma ya nke e dere ihe banyere ya n'akwukwọ nsọ. **3** Ozioma a metütara Ọkpara ya, onye bụ nwa Devid site n'omumụ nke anụ ahụ. **4** Onye esitere na Mmụọ nke ịdị nsọ họtuta i bụ Ọkpara Chineke, site n'ike nke mbilite n'ọnwụ, bụ Kraïst Jisqs, Onyenwe anyị. **5** Onye anyị sitere n'aka ya nata amara na ọrụ i bụ onyeozì, ime ka ndị mba ọzọ nwee nrube isi nke okwukwe n'etiti ha n'ihì aha ya. **6** Tinyere unu onwe unu ndị ahụ a kpörö ka ha bürü ndị nke Jisqs Kraïst. **7** Ya bụ, unu ndị Chineke hürü n'anya bi na Rom, ndị ọ kpörö ka ha bürü ndị nsọ: Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisqs Kraïst dirị unu. **8** Na mbụ, ana m ekele Chineke ekele n'ihì unu niile, site n'aha Jisqs Kraïst. N'ihì na a na-ekwusa ihe banyere okwukwe unu n'ụwa niile. **9** Chineke, onye m na-ejere ozi, n'ime mmụọ site na ikwusa ozioma nke Ọkpara ya, bụ onye akaebe na m na-echeta unu mgbe niile n'ekpere m. **10** N'ekpere m oge niile, a na m arịọ ka ọ bürü ihe ga-ekwe mee na site n'ike Chineke, aga m enwe ohere ịbịa leta unu. **11** Ọ na-agụ m agụụ nke ukwu ịbịa hụ unu anya, n'ihì na achọrọ m ka unu keta oke n'onyinye Mmụọ Nsọ nke Chineke nyere m, nke ga-enyere unu aka iguzosi ike n'okwukwe. **12** Ọ bụkwaghị naanị nke a, kama achọrọ m ka anyị gbarịta onwe anyị ume site n'okwukwe anyị. **13** Ụmụnna m, achọrọ m ime ka unu mata na atụọla m atụmatụ ịbịa leta unu ọtụtụ mgbe (ma tutu ruo ugbo a e gbọchiri m ịbịa), ka m nwee ike nweta mkpürü n'etiti unu, dika m nwere n'etiti ndị mba ọzọ. **14** N'ihì na abụ m onye ji ụgwọ nye ndị Griik na ndị mba ọzọ, nyekwa ndị maara ihe na ndị nzuzu. **15** Ya mere m ji dī njikere ikwusa ozioma nyekwa unu bụ ndị bi na Rom. **16** N'ihì na ihere ozioma ahụ anaghị eme m, n'ihì na ọ bụ ike Chineke na-ewetara onye ọbụla kwere na ya nzọpụta, nye onye Juu na mbụ nakwa nye onye

Griik. **17** N'ihì na ọ bụ n'ozoma ka e kpughere ezi omume Chineke, ezi omume nke na-esite n'okwukwe ruo okwukwe. Dika e siri dee ya, "Onye ezi omume ga-esite n'okwukwe dī ndū." **18** N'ihì na e sitela n'eluigwe kpughe ọnuma Chineke megide mmehie na ajọ omume niile nke ndị na-emebi iwu, ndị na-esite n'ajọ omume ha na-eguzogide eziokwu ahụ. **19** N'ihì na ndị a maara ihe ha kwesiri imata banyere Chineke. Ha maara ya n'ihì na Chineke n'onwe ya emeela ka o doo ha anya. **20** N'ihì na site n'oge Chineke kere ụwa na ihe niile dī n'ime ya, ụdịdị ya nke a na-apughị ihu anya na ike nke ebighị ebi ya na ụdịdị ịdị nsọ ya ka e mere ka ọ pụta ihè nye umụ mmadụ. Umụ mmadụ na-aghota ihe ndị a site n'ihè ndị e kere eke. N'ihì nke a umụ mmadụ enwekwaghị ngopu. (aĩdios g126) **21** Ọ bụ eziokwu na ha maara Chineke, ma ha anaghị asọpürü ya, ha anakwaghị enye ya ekele dika Chineke. Echiche uche ha bụ ihe efu, nzuzu ha mere ka obi ha gbaa ọchịchirị. **22** Mgbe ha na-eche na ha bụ ndị maara ihe, ha amataghị na ha bụ ndị nzuzu. **23** Kama ife Chineke na-adighị anwụ anwụ ofufe, ha weere otuto ha kwesiri inye ya nye ihe ndị ahụ ha jiri aka ha kpụ. Ihe ndị a yiri mmadụ na-anwụ anwụ, na nnụnụ, na umụ anumanu, na ihe na-akpụ akpụ n'ala. **24** N'ihì ya, Chineke hapürü ha ka ha mee ihe ọjọọ ndị ahụ na-agu obi ha agụụ nye adighị ọcha nke ịkwa iko, ha jikwa ahụ ha emerita mpu n'etiti onwe ha. **25** Ha were okwu ụgha dochie n'ọndụ eziokwu banyere Chineke. Ha na-asọpürü, na-efekwa ihe e kere eke, ma hapu Onye okike, onye a na-eto ruo ebighị ebi. Amen. (aĩon g165) **26** Ọ bụ nke a mere Chineke jiri nyefee ha n'aka agụụ anụ ahụ nke na-eme ihere. N'ihì ya, ọ buladi ndị inyom na ndị inyom ibe ha nọgidere na-enwe mmekọrịta n'uzọ na-ezighị ezi. **27** Ọzọkwa, kama ha na ndị inyom inwe mmekọrịta; ndị ikom ha hōrō ka ha na ndị ikom ibe ha na-enwe ụdị mmekọrịta nke ha na ndị inyom kwesiri inwe. Nwoke na-edinakwuru nwoke ibe ya. N'uzọ dī otu a, ha natakwara ntaramahụhụ kwesiri ha n'ihì ihe ọjọọ ndị a ha na-eme. **28** Ya mere, ebe ha kpachapürü anya jü imata onye Chineke bụ, Chineke nyere ha

akọnuche ndị nzuzu, nke mere ka ha na-eme ihe ojoo niile nke ajo echiche obi ha cheputara. **29** Ha juputara n'ajo omume na mmehie niile, anya ukwu na aghugho. Ha juputakwara n'ekworo, na igbu mmadu, na esemokwu, na uche gbagoro agbago na ikpo asi. Ha bu ndi na-ekwu okwuazu, **30** na ndi nkwo na ndi kporo Chineke asi, na ndi na-akpari mmadu na ndi mpako na ndi na-anya isi. Ha na-atuputa uzo oheru ime ihe ojoo, ha adighi asopuru ndi muru ha. **31** Ha bukwa ndi na-enweghi nghota, ndi na-enweghi okwukwe, ndi obi ojoo na ndi na-enweghi obi ebere. **32** Ha maa na Chineke nyere iwu di ike na ndi na-ebi ndu di otu a kwesiri onwu, ma ha gara n'ihu na-eme ihe ndi a, ma na-akwalikwa mmuo ndi ozo ka ha soro na-eme ha.

2 N'ihu ya, iweghi ngopu, onye obula i bu, mgbe i na-ekpe ndi ozo ikpe. N'ihu na mgbe i mara onye ozo ikpe, o bu onwe gi ka i na-ama ikpe maka na gi onwe gi na-emekwa udi ihe ndi ahụ. **2** Ma anyi maara na Chineke na-ekpe ndi na-eme ihe ojoo di otu a ikpe n'uzo ziri ezi. **3** Gi bu mmadu, ginị mere i ji na-ama ndi na-eme ihe di otu a ikpe mgbe gi onwe gi na-eme otu ihe ahụ. I chere na i ga-agbanari ikpe Chineke? **4** Ka i na-eleda obioma Chineke, na nnagide o na-anagide ndu ojoo gi, na ogologo ntachiobi ya anya? I maghi na obioma Chineke nwere n'ebe i no kwesiri ime ka i site na mmehie gi chegharia? **5** Ma n'ihu isiike gi na obi gi kporo nku nke enweghi nchehari, i na-akpakotara onwe gi onuma nke Chineke n'ubochi oke iwe ya, mgbe a ga-ekpughe ikpe ya ziri ezi. **6** O ga-akwughachi onye obula dika oru ya siri di. **7** Chineke ga-enye ndi niile sitere na ntachiobi na ezi oru na-achọ otuto na nsopuru na ndu ahụ na-adigide adigide bu ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **8** Ma ndi niile na-akpa iche iche, ndi jukwara isoro eziokwu ahụ, ndi na-anogidekwa na-eme ihe ojoo, ka a ga-ata ahuhu, gosi ha iwe oku na onuma. **9** Nsogbu na iru uju ga-abiakwasi ndi niile na-eme ihe ojoo, mbu, o ga-adiri ndi Juu, emechaa, o ga-adikwara ndi mba ozo. **10** Ma otuto na nsopuru na udo ga-abu nke onye obula na-eme ezi ihe, malite n'onye Juu ruokwa na ndi mba ozo. **11** N'ihu na Chineke anaghi ele

mmadu anya n'ihu. **12** Ndi niile mehiere n'onodu enweghi iwu ga-ala n'iyi n'onodu enweghi iwu. Ma ndi niile mehiere megide iwu ahụ ha mara ihe banyere ya ka a ga-ama ikpe dika iwu siri kwuo. **13** N'ihu na o bughị ndi ahụ na-anu mgbe a na-aguputa akwukwo iwu ka a na-agu dika ndi ezi omume n'ihu Chineke, kama o bu ndi ahụ niile na-eme ihe iwu kwuru ka a ga-agu ka ndi ezi omume. **14** N'ezie, mgbe ndi mba ozo bu ndi na-enweghi iwu sitere n'obi ha mee ihe iwu kwuru, o gosiri na ha bu iwu nye onwe ha, o bu ezie na ha enweghi iwu ahụ e dere ede. **15** Ha na-egosiputa na edeala ihe ndi ahụ iwu kwuru n'obi ha. Akonuche ha na-egosikwa na nke a bu eziokwu, ebe o bu na akonuche ha na-ama ha ikpe mgbe ufodu, ma na-agopuru ha mgbe ufodu. **16** Dika ozioma ahụ m na-ekwusa si kwuo, Chineke ga-ekpe ndu nzuzo niile umu mmadu na-ebi ikpe, site na Kraist Jisos. **17** Ma ugbu a, gi onye na-akpo onwe gi onye Juu, onye tukwasiri obi gi n'ihu ahụ, onye na-anyakwa isi na i maara Chineke, **18** o buru na i mara uche ya ma kwenyekwa n'ihe nke ka mma n'ihu na e ziri gi ihe site n'ihu; **19** o buru na o doro gi anya na i bu onyendu nye ndi isi, burukwa ihè nye ndi no n'ochichiri, **20** i na-agukwa onwe gi dika onye nkuzi nke ndi na-amaghi ihe, na onye nkuzi umuntakiri, n'ihu na i maara iwu nke oma, juputakwa n'amamihe na eziokwu. **21** Gi onye na-akuziri mmadu ibe gi ihe, i na-akuzikwara onwe gi? Gi onye na-ekwusa ka mmadu ezula ohi, i na-ezu ohi? **22** Gi onye na-asi mmadu akwala iko, i na-akwa iko? Gi onye na-akpo arusi ihe aru, i na-ezuru ihe di n'ulo arusi n'ohi? **23** Gi onye na-anya isi na i maara iwu, i na-emenye Chineke ihere site n'imebi iwu ahụ? **24** Dika esi dee ya, "Ndi mba ozo na-ekwulu aha Chineke n'ihu unu." **25** Obibi ugwu bara uru n'ezie ma o buru na i na-edebe iwu, ma o buru na i na-emebi iwu, obibi ugwu gi dika mgbe i bighi ugwu. **26** O buru na ndi e bighi ugwu na-edebe ihe iwu kwuru, o bu na a gaghi agu ebighi ugwu ha dika obibi ugwu? **27** Ya bu, ndi ahụ a na-ebighi ugwu n'anụ ahụ ma na-edebe iwu ga-ama unu ikpe, bu ndi nwere iwu ahụ e dere n'akwukwo na ndi e bikwara ugwu ma

na-emebi iwu. **28** I bu ezigbo onye Juu abughị nke elu ahụ. Ezigbo ibi ugwu abụkwaghị ihe a na-ahụ n'anụ ahụ. **29** Kama ezigbo onye Juu bu onye obula nke bu ya n'ime mmuo. Ezigbo obibi ugwu bukwa nke ime obi, nke mmuo, o bughị nke e dere ede. Otuto ya esiteghị n'aka mmadu kama o sitere n'aka Chineke.

3 O di uru puru iche mmadu nwere n'ihu na o bu onye Juu? Gini bukwa uru ahụ di ukwu nke di na-ebiri mmadu ugwu? **2** O bara uru n'uzo niile. Nke mbu, o bu ndi Juu ka e weere okwu Chineke nyefee n'aka. **3** Gini ga-emezi ma o buru na ufodu n'ime ha ekwesighi ntukwasị obi? Chineke, o ga-eji n'ihu ekwesighi ntukwasị obi ha ghara ikwesi ntukwasị obi? **4** O pughi idi otu a! Kama ka o buru ihe putara ihe na Chineke bu onye eziokwu, ma mmadu niile bu ndi okwu ugha, dika e dere ya, "Ka e nwe ike gosiputa na i na-ekwu eziokwu mgbe obula i kwuru okwu, na ekpegbukwa mgbe i na-ekpe ikpe." **5** Ma o buru na ajo omume anyi na-eme ka ezi omume Chineke puta ihè, gini ka anyi ga-ekwu? Anyi ga-asị na Chineke adighi eme ihe ziri ezi ma o buru na o taa anyi ahuhu n'ihu ajo omume anyi? (Ana m ekwu okwu a di ka ndi mmadu.) **6** N'ezie, o bughị otu a, o buru na o bu otu a, oleekwanu otu Chineke ga-esi kpee uwa ikpe? **7** Otu onye nwere ike i si, "na o buru na a na-esite n'okwu ugha m, mee ka eziokwu nke Chineke puta ihè karia, na-ewetara Chineke otuto, gini mere e ji ama m ikpe dika onye mmehie?" **8** O putara na anyi ga-asị, "ka anyi na-eme ihe ojoo ka ezi ihe si na ya puta"? Ufodu ndi mmadu ji nkwtoto na-ebo m ebubo na m na-akuzi ihe di otu a, ikpe a mara ha kwesiri ekwesi. **9** Gini kwanu? Anyi o ka ha mma? Mba, ma e meela ya rii ka o puta ihè na mmadu niile no n'okpuru mmehie, ma ndi Juu ma ndi mba ozo. **10** Dika e dere ya, "O dighi onye obula bu onye ezi omume, o dighi o buladi otu onye. **11** O dighi onye obula na-aghota, o dikwaghị onye o na-agu icho Chineke. **12** Mmadu niile ewezugala onwe ha, ha niile, o dighi onye bara uru n'ime ha. O dighi onye na-eme ihe oma, a pughi ichota o buladi otu onye. **13** Akpiri ha bu ili ghere oghe, ha ji ire ha na-

aghọ aghughọ. Elo ajuala di n'egbugbere onu ha. **14** Onu ha juputara n'okwu na-aku ilu na obubu onu. **15** Ukwu ha na-eme osijiso ikwafu obara. **16** Mbibi na nhuju anya di n'uzo ha niile. **17** Ha amaghị ihe bu uzo udo. **18** Ha amatabeghi ihe itu egwu Chineke putara." **19** Ugbu a, anyi maara na ihe obula iwu kwuru, o bu ndi no n'okpuru iwu ka o diiri, ka esite otu a kpuchite onu niile n'otu n'otu. Ma meekwa ka uwa niile mata na ha bu ndi ikpe mara n'ebe Chineke no. **20** N'ihu na o nweghi onye obula a puru igu n'onye ezi omume n'ihu Chineke maka na o na-edebe iwu. Kama, o bu site n'iwu ka anyi ji mata ihe banyere mmehie. **21** Ma ugbu a, meela ka ezi omume Chineke puta ihè, site n'iguzo iche n'ebe iwu di, bu nke iwu na ndi amuma gbakwara ama ya. **22** Ezi omume a na-esite n'ebe Chineke no abia, site n'okwukwe n'ime Jisọs Kraist nye ndi niile kweere. O nweghi ihe idi iche obula di na ya. **23** N'ihu na mmadu niile emehiela ha ekwesikwaghị otuto Chineke. **24** Ma ugbu a, aguola ha na ndi ezi omume site n'amara ya, site na mgbaputa nke si n'aka Kraist Jisọs. **25** Onye Chineke hoputara ka o were ndu ya chuo aja ikpuchi mmehie, site n'iwufu obara ya maka mgbaghara mmehie, nke a ga-anata site n'okwukwe. N'uzo di otu a, o na-egosiputa ezi omume ya, maka oge gara aga, n'ihu nnagide ya, o jiri ndidi leghara mmehie umu mmadu anya. **26** Ma n'oge taa, site n'igosi na ya onwe ya bu onye ezi omume, na onye a na-agunye dika onye ezi omume bu onye nke kweere na Jisọs. **27** Mgbe o si otu a diri, olee ebe inya isi anyi dikwa? Ajula inabata ya. O bu site iwu di ana? O bu nke oru? Mba, kama o bu site n'okwukwe anyi nwere n'ime Kraist. **28** Ya mere, anyi na-agunye mmadu n'onye ezi omume n'ihu okwukwe o nwere, o bughị n'ihu na o mere ihe iwu kwuru. **29** Chineke o bu naani nke ndi Juu? O bukwaghị nke ndi mba ozo? N'ezie, o bukwa nke ndi mba ozo. **30** N'ihu na Chineke di naani otu, o bu site n'okwukwe ka o ga-anabata ndi ahụ ebiri ugwu, sitekwa n'otu okwukwe ahụ guo ndi a na-ebighi ugwu ka ndi ezi omume. **31** O buru na o di otu a, anyi na-esite n'okwukwe

anyị mee ka iwu ghara ịdị ire? Mbal Kama anyị na-enye iwu ọnọdụ kwesiri ya.

4 Gịnị ka anyị nwere ikwu banyere Ebrahim, nna nna anyị na o nwetara ihe niile site n'anụ ahụ? **2** A si na a gụrụ Ebrahim dika onye ezi omume site n'ọrụ aka ya, ọ gaara enwe ihe ọ ga-eji anya isi, ma na ọ bughị n'ihu Chineke. **3** Ma gịnị ka akwukwọ nsọ kwuru? "Ebrahim kweere na Chineke, a gụrụ nke a nye ya dị ka ezi omume." **4** Mgbe mmadụ ruru ọrụ, ugwo ọrụ a kwurụ ya abughị onyinye, kama ọ bụ ihe ruru ya n'ihu ọrụ ọ ruru. **5** Ma nye onye na-enweghị ọrụ ma tinye okwukwe ya na onye ahụ na-agụnye ndị ajọ omume dika ndị ezi omume, a ga-eji okwukwe ya gụnyere ya dika ezi omume. **6** Devid n'onwe ya kwukwara banyere ọhụrụ onye ọbụla Chineke gụrụ n'onye ezi omume n'agbanyeghị ọrụ ya. **7** "Ngọzị na-adịrị ndị a gbaghaara ajọ omume ha niile, ndị ekpuchikwara mmehie ha niile. **8** Ngọzị na-adịrị nwoke ahụ, onye Onyenwe anyị na-adighị agụnyere mmehie ya." **9** Ngọzị a ọ dirị naanị ndị e biri ugwu ka ọ bụ nyekwa ndị a na-ebighị ugwu? Ihe anyị na-ekwu bụ na a gụrụ okwukwe Ebrahim dị ka ezi omume nye ya. **10** Olee mgbe a gụrụ ya nye ya? Ọ bụ tupu e bie ya ugwu, ka ọ bụ mgbe e bichara ya ugwu? Ọ bughị mgbe e bichara ya ugwu kama ọ bụ tupu e bie ya ugwu. **11** Ọ natara ihe iribama nke obibi ugwu dika akara nke ezi omume nke okwukwe o nwere mgbe ọ nọ na-ebighị ugwu. Nke a bụ ime ya nna ndị niile kweerenụ, ndị ahụ ọ gụrụ dika ndị ezi omume, ọ bụ ezie na ha bụ ndị a na-ebighị ugwu. **12** N'uzọ dī otu a kwa, ọ bụ nna ndị niile e biri ugwu. Ndụ ya na-egosikwa ha na ọ bughị obibi ugwu ha na-azoputa ha, kama ọ bụ okwukwe ha. N'ihu na Chineke nabatara Ebrahim naanị site n'okwukwe o nwere tupu e bie ya ugwu. **13** Nkwa o kwere Ebrahim na agburu ya na ha ga-eketa ụwa abughị site n'idebe iwu, kama ọ bụ site n'ezị omume nke okwukwe. **14** N'ihu na, ọ buru na ndị a ga-enye ihe e kwere na nkwa bụ ndị na-edebe iwu, inwe okwukwe abakwaghị uru, nkwa ahụ enwekwaghị isi ọbụla. **15** N'ihu na iwu n'onwe ya na-eme ka ọnụma bja. Ma

ebe iwu na-adighi, mmehie adighikwa. **16** Ya mere, nkwa ahụ na-abia site n'okwukwe, ka ọ buru naanị site n'amara ka e ji mee ka ụmụ ya niile nweta ya, ọ bughị naanị nye ndị nọ n'okpuru iwu, kama ọ bukwa nye ndị nwere ụdị okwukwe Ebrahim. N'ihu na ọ bụ nna anyị niile. **17** Dika e dere ya, "Emeela m gi nna nke ọtutu mba." Ya mere, n'ihu Chineke ahụ bụ onye o kweenyere n'ime ya, bụ onye ahụ na-eme ka ndị nwurụ anwụ dika ndụ ọzọ, onye na-akpokwa ihe ndị na-adibughị, mee ka ha dirị. **18** Ọ buladi mgbe olileanya gasiri, o kwenyere na ya ga-abu nna nke ọtutu mba, dika ihe a gwara ya si di, "Otu a ka mkpuru gi ga-adi." **19** Ọ daghi mba n'okwukwe ọ buladi mgbe ọ matara na ya akala nka n'ahụ, n'ihu na ọ gbaruola otu narị afo, tinyekwara na akpanwa Sera bụ ihe nwurụ anwụ. **20** Ọ dighi mgbe ọbụla o nwere obi abụọ na Chineke agaghị emezu ihe niile o kwere ya na nkwa. Kama, okwukwe ya mere ka ọ gbasie ike, ka ọ na-enye Chineke otuto. **21** O nwere otu obi na Chineke puru imezu ihe niile ọbụla o kwere na nkwa. **22** Ọ bụ n'ihu ya ka e ji guo nke a nye ya di ka ezi omume. **23** Okwu ndi a, "A gurū ya nye ya dika onye ezi omume," edeghi ya naanị maka ya. **24** Kama e dere ya n'ihu anyi bụ ndi kwere n'onye ahụ mere ka Onyenwe anyi Jisọs si n'onwụ bilie. **25** Onye a rara nye ka ọ nwuo n'ihu mmehie anyi niile, ma e mere ka o si n'onwụ bilie ka anyi buru ndi a guru dika ndi ezi omume.

5 Ya mere, ebe e sitere n'okwukwe mee ka anyi buru ndi a guru dika ndi ezi omume, udo di ugbo a n'etiti anyi na Chineke site n'Onyenwe anyi Jisọs Kraịst. **2** Onye anyi sitere n'aka ya nata amara nke anyi na-eguzo n'ime ya ugbo a. Anyi nọ n'ọhụ nweekwa olileanya na a ga-eme ka anyi keta oke n'ebube Chineke. **3** Ọ bukwaghị naanị nke a, ma anyi na-anurikwa ọhụ n'ime nsogbu anyi niile, ebe anyi maara na nsogbu ndi a na-enyere anyi aka ibu ndi nwere ntachiobi. **4** Ntachiobi na-aruputa n'ime anyi ezi agwa; ezi agwa na-aruputakwa olileanya. **5** Olileanya na-eme ka anyi guzo chīm, n'ihu na Chineke awunyela ihunanya ya n'ime obi anyi site n'onyinye Mmụọ Nsọ. **6** Mgbe ahụ

anyị na-enweghị ike ọbụla, mgbe oge ahụ ruru nnọọ, Kraịst bjara nwụọ ọnwụ n'ihị anyị bụ ndị mmehie. **7** A sịkwari na anyị bụ ndị ezi omume ọ gaara abụ ihe siri ike mmadụ ibia nwụọ ọnwụ n'ihị anyị. Ma eleghị anya, a ga-ahụkwa onye nwere ike nwụọ n'ihị ezi mmadụ. **8** Ma lee ka ihunanya Chineke siri pụta ihè! Mgbe anyị ka nọrịi na-eme mmehie, Kraịst nwurụ n'ihị anyị. **9** Ebe a gurụ anyị dika ndị ezi omume site n'ọbara ya, nke karịrị nke a, a ga-esitekwa na ya zọpụta anyị site n'ọnwụma Chineke. **10** N'ihị na, ọ bụrụ na mgbe anyị bụ ndị iro Chineke, e mere ka anyị na ya dị n'udo site n'ọnwụ Ọkpara ya, nke karịrị nke a bụ, ebe ọ bụ na anyị na ya dizi na mma, anyị ga-enweta nzọpụta site na ndụ ya. **11** Ọ bụkwaghị naanị nke a, kama anyị na-ahurikwa ọhụ n'ime Chineke site na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, onye anyị sitere na ya nata idị na mma a ugbo a. **12** Dika o siri dị, ọ bụ site n'aka otu nwoke ka mmehie siri bata n'ụwa. Ọ bụkwa mmehie a wetara ọnwụ. Ugbo a, ọnwụ erutela onye ọbụla aka n'ihị na mmadụ niile emehiela. **13** Ma tupu e nye iwu, mmehie dijị n'ụwa. Ma a dighị agukọta mmehie mgbe iwu na-adighị. **14** Ma e mere ka ọnwụ rute onye ọbụla site n'oge Adam ruo n'oge Mosis. O metụtara ọ bụladi ndị mmehie ha na-adighị ka nke Adam, onye bụ ihe atụ nke onye ahụ gaje ibia. **15** Ma onyinye a adighị ka njehie ya. N'ihị na ọ bụrụ na ọtụtụ nwurụ site na mmehie nke otu mmadụ, lee ka o siri bụrụ ihe dijị ukwu karịa na amara Chineke na onyinye amara sitere n'otu onye bụ Jisọs Kraịst ga-ababiga ụba oke rute ọtụtụ mmadụ. **16** Ọzọ, onyinye a adighị ka ihe mmehie mmadụ mụpụtara. N'ihị na ikpe ahụ sooro mmehie otu onye weta omuma ikpe, ma onyinye ahụ sooro ọtụtụ njehie weta igu mmadụ n'onye ikpe na-amaghị. **17** Ya mere, ọ bụrụ na ọnwụ chirị ọchịchị site na njehie nke otu onye, ọ bughị ihe dijị ukwu karịa na ndị nabatara onyinye amara Chineke bara ụba, ya na onyinye ezi omume, ga-achị achị na ndụ site n'otu onye ahụ bụ Jisọs Kraịst. **18** Ya mere, dika otu njehie si weta ikpe omuma nye mmadụ niile, otu ahụ kwa ka e si guo mmadụ niile dika ndị ezi omume na ndị nwere ndụ site n'otu ọrụ ezi omume. **19** N'ihị

na dika ọtụtụ mmadụ si bụrụ ndị mmehie n'ihị nnupu isi nke otu nwoke, otu a kwa ka ọtụtụ mmadụ ga-abụkwa ndị ezi omume n'ihị nrube isi nke otu nwoke. **20** Iwu bjara mee ka mmehie na-aba ụba, ma dika mmehie na-aba ụba, amara na-abakwa ụba karịa. **21** Ya mere, dika mmehie si bụrụ eze n'ọnwụ, otu a kwa ka amara ga-esi bụrụ eze site n'ezị omume iweta ndụ ebighị ebi site n'aka Jisọs Kraịst, Onyenwe anyị. (aiōnios g166)

6 Gini ọzọkwa ka anyị ga-ekwu? Anyị ga-anogide n'ime mmehie ka amara na-aba ụba? **2** E e! O kwesighị! Olee otu anyị ga-esi na-adị ndụ n'ime mmehie, mgbe anyị bụ ndị nwurụ anwụ n'ebe mmehie dijị? **3** Ọ bụ na unu amataghị na mgbe ahụ e jikọtara anyị na Kraịst Jisọs na baptizim ka e jikotakwara anyị na ya n'ọnwụ. **4** Ya mere, esitere na baptizim likoọ anyị na ya n'ọnwụ, dika e mere ka Kraịst site n'ọnwụ bilie n'ebube nke Nna, ka anyị sikwa otu a keta oke na ndụ ọhụrụ. **5** Ọ bụrụkwa na e jikotaaala anyị na ya n'ọnwụ, e jikotakwala anyị na ya na mbilite n'ọnwụ. **6** N'ihị na anyị maara na a kpogidekọtara ndụ nke ochie anyị na Kraịst n'elu obe, iji mee ka anụ ahụ nke mmehie ahụ bụrụ ihe a lara n'iyi, ka anyị bụrụkwa ndị nwere onwe ha site n'ibụ ohu nke mmehie. **7** N'ihị na onye nwurụ anwụ agụọla ya dika onye nwere onwe ya site n'ebe mmehie dijị. **8** Ọ bụrụkwa n'eziokwu na anyị na Kraịst nwukoro ọnwụ, anyị makwara na anyị na ya ga-adịkọkwa ndụ ọzọ. **9** N'ihị na anyị maara na ebe e mere ka Kraịst site n'ọnwụ bilie, ọ gaghị anwụkwa ọzọ. Ọnwụ enwekwaghị ike ọbụla n'ebe ọ nọ ọzọ. **10** Ọ nwurụ naanị otu mgbe n'ihị mmehie. Ma ndụ ọ na-adị ugbo a bụ nke ọ na-adị nye Chineke. **11** Ya mere, guo onwe unu ugbo a dika ndị nwurụ anwụ n'ebe mmehie dijị. Guokwa onwe gị dika ndị dijị ndụ n'ebe Chineke nọ n'ime Kraịst, site na Kraịst Jisọs Onyenwe anyị. **12** Unu ekwela ka mmehie na-achị eze n'ahụ unu ọzọ, nke ga-eme ka unu na-erubere agụụ nke anụ ahụ isi. **13** Unu a nakwala eche akụkụ ahụ unu ọbụla ka ọ bụrụ ngwa ọrụ ajọ omume. Kama cheenụ onwe unu n'ihu Chineke, dika ndị esi n'ọnwụ kpọpụta nyefee na ndụ. Cheenụ akụkụ ahụ unu niile n'ihu Chineke dika ngwa ọrụ nke ezi omume.

14 N'ihì na unu ekwesighị ị bụ ohu mmehie, ebe ọ bụ na unu anọkwaghị n'okpuru iwu ọzọ, kama unu nọ n'okpuru amara. 15 Gịnịkwa? Anyị ga-eme mmehie n'ihì na anyị anọghị n'okpuru iwu kama n'okpuru amara? Mba! O kwesighị. 16 Ọ bụ na unu amataghị na mgbe unu weere onwe unu nye mmadụ irubere ya isi dika ohu, unu bụ ohu nye onye ahụ unu na-erubere isi, maọbụ ohu nye mmehie nke na-eduba n'ọnwụ, ma ọ bụkwanụ irube isi nke na-eduba n'ezì omume? 17 Ma ekele ịrị Chineke n'ihì na ọ bụ ezie na unu bụrị ohu nye mmehie, ma ugbu a, unu ejirila obi unu niile kpebie ịnabatara onwe unu ozizi ahụ e nyefere n'aka unu. 18 Ugbu a, e meela ka unu nwere onwe unu site na mmehie, unu aburula ndị ohu ezi omume. 19 Ana m eji ihe ịmaatụ site na ndụ a na-ebi kwa ụbọchị, n'ihì adighị ike nke anụ ahụ mmadụ. Ya mere, dika unu si were ahụ unu dị iche iche nye ịbụ ohu adighị ọcha na ajọ omume nke na-abawanye ụba, sitekwanụ otu a were ha nye ugbu a ka ha bụrụ ohu ezi omume nke na-eduba n'ịdị nsọ. 20 Mgbe unu bụ ohu mmehie, o nweghị ihe megidere unu ime ezi omume. 21 Ma gini bụ uru unu nwetara n'oge ahụ site n'orụ ahụ niile unu rurụ, bụ ihe ndị ahụ na-eme ka ihere mee unu? Ihe ndị ahụ na-eduba n'ọnwụ. 22 Ugbu a, e meela ka unu nwere onwe unu site na mmehie. Unu aghọla ndị ohu Chineke. Uru unu na-erita bụ ịdị nsọ, ọgwụgwụ ya bụkwa ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166) 23 N'ihì na ụgwọ ọrụ mmehie bụ ọnwụ, ma onyinye amara Chineke na-enye n'efu, bụ ndụ ebighị ebi, site na Jisọs Kraịst Onyenwe anyị. (aiōnios g166)

7 Ọ bụ na unu amaghị ụmụnna m, unu ndị maara iwu nke ọma na ọ bụ oge mmadụ dị ndụ ka iwu na-ejide ya? 2 Dika ihe ịmaatụ, iwu na-ejikọta nwanyị lụrụ di na di ya mgbe di ya ka nọ ndụ, ma ọ bụrụ na di nwanyị ahụ anwụọ, ọ nọkwaghị n'okpuru iwu jikọtara ha dika di na nwunye. 3 A ga-akpọ ya nwanyị na-akwa iko ma ọ bụrụ na ọ lakwuru nwoke ọzọ mgbe di ya ka di ndụ. Ma ọ bụrụ na di ya anwụọ, ọ ga-abụ onye nwere onwe ya site n'iwu ahụ. Ọ kwaghị iko ma ọ bụrụ na ọ lụọ nwoke ọzọ. 4 Ya mere, ụmụnna m, unu onwe unu kwa anwụọla

n'ebe iwu di site n'ahụ Kraịst, ka e nwe ike kenye unu onye ọzọ, bụ onye ahụ e mere ka o si n'ọnwụ bilie. Ka anyị site na ya mịa mkpụrụ nye Chineke. 5 Mgbe anụ ahụ mmehie na-achị anyị, ọchịchọ ọjọọ nke iwu na-akpali jupụtara n'ime anyị, nke mere na anyị na-amị mkpụrụ nye ọnwụ. 6 Ugbu a, a toghapula anyị pụọ n'aka iwu ebe anyị nwurụ nye ihe ndị kere anyị agbụ na mbụ, anyị anaghị ebikwa ndụ n'usoro iwu ochie nke e dere n'akwụkwọ, kama anyị na-eje ozi n'usoro ndụ ọhụrụ nke mmụọ. 7 Ugbu a, gini ka anyị ga-ekwu? Iwu ahụ ọ bụ mmehie? N'ezie, mbaa! Agaraghị m ama ihe mmehie bụ ma ọ bughị site n'iwu. Ọ bụrụ na iwu asighị, “Enwela anya ukwu,” agaraghị m ama na ọ bụ mmehie. 8 Ma mmehie sitere n'iwu a megidere ọchịchọ ọjọọ, mee ka echiche m mgbe niile bụrụ ihe gbasara ihe ọjọọ, na otu m ga-esi mee ha. A si na iwu adighị, mmehie agaraghị adi. 9 Na mbụ, abụ m onye di ndụ mgbe iwu na-adighị, ma mgbe iwu bịa, e mere ka mmehie nwe ntute. 10 Anwụrụ m, ma chọpụta na iwu ahụ kwesiri iwetara m ndụ ghọziri ihe wetara ọnwụ. 11 N'ihì na mmehie jiri ohere ahụ iwu webatara ghogbuo m, sitekwa n'iwu ahụ gbuo m. 12 N'ezie, iwu ahụ di nsọ, ihe e nyere n'iwu di nsọ, bụrụkwa ezi omume na ihe di mma. 13 Mgbe ahụ, ọ pụtara na ihe ahụ di mma wetaara m ọnwụ? Mba! Kama ọ bụ mmehie sitere n'ihe di mma wetara m ọnwụ, ka e nwee ike gosiputa na mmehie bụ ihe jọgburu onwe ya site n'ihe e nyere n'iwu. 14 Anyị matara na iwu bụ ihe nke mmụọ ebe mụ onwe m bụ anụ ahụ efu, onye e rere dika ohu nye mmehie. 15 O nweghị ụzọ ihe m na-eme si doo m anya. N'ihì na ihe m na-eme abughị ihe m choro ime, ọ bụ ihe m kporo asi bụ ihe na-agara m aka ime mgbe niile. 16 Ma ọ bụrụ na m eme ihe m na-achoghi ime, ana m ekwenye na iwu di mma. 17 Ma dika ọ di, ọ bụkwaghị mụ onwe m na-eme ihe ndi a, kama ọ bụ mmehie bi n'ime m. 18 O doro m anya na o nweghi ihe ọma ọbula di n'ime m, ya bụ n'ime anụ ahụ m. N'ihì na ọ na-agu m aguụ ime ezi ihe, ma ike ime ezi ihe adighi n'ime m. 19 Ihe m na-eme mgbe m choro ime ezi ihe abughị ezi ihe ahụ m choro ime kama ọ bụ ajọ

ihe ahụ m na-achoghị ime ka m na-eme. **20** Ọ bụrụ na m na-eme ihe ahụ m na-achoghị ime, ọ putara na ọ bughị mụ onwe m na-eme ihe ndi ahụ. Kama ọ bụ mmehie bi n'ime m na-eme ha. **21** Achọputara m iwu nke na-arụ ọrụ n'ime m. Mgbe m choro ime ihe oma, naanị ihe ojoo bụ ihe na-agara m aka ime. **22** N'ime ime onwe m, ọ na-agụ m agụụ ime ihe iwu Chineke kwuru. **23** Ma ana m ahụta iwu ozo di n'ime m nke na-agba mgba megide iwu nke di n'uche m, ime ka m buri ohu nye iwu nke mmehie na-arụ ọrụ ya n'anụ ahụ m. **24** Lee ụdi onodu ojoo nke m hutara onwe m n'ime ya! Onye puru inaputa m site n'anụ ahụ a nke na-eduba m n'onwu? **25** Ma ekele diri Chineke, onye na-anaputa m site na Kraist Jisọs Onyenwe anyi! Ya mere, n'ime mmụọ m, abụ m odibo nye iwu Chineke, ma n'ime anụ ahụ mmehie m, abụ m ohu nye iwu nke mmehie.

8 Ya mere, ikpe omuma obula adighikwa ugbo a nye ndi niile no n'ime Jisọs Kraist. **2** N'ih na site na Kraist Jisọs iwu nke Mmụọ na-enye ndu emeela ka m nwere onwe m site n'iwu nke mmehie na onwu. **3** N'ih na ihe iwu na-enweghi ike ime, n'ih adighi ike nke anụ ahụ, ka Chineke mere, site n'izite Okpara ya, ka ọ bja n'udidi anụ ahụ mmehie, buri aja mmehie, site otu a, maa mmehie ikpe na anụ ahụ. **4** Ka izu ezu nke ihe niile iwu choro n'aka anyi buri ihe e mezuru n'ime anyi, bu ndi na-adighi ebi ndu dika ochichọ anụ ahụ si diri, kama dika ochichọ Mmụọ Nso si di. **5** Ndi niile na-ebi ndu ha dika anụ ahụ siri choo, na-ebi ya naanị imezu agụụ niile na-agu anụ ahụ ha. Ma ndi niile na-agbaso uto nke Mmụọ na-achoputa na ha na-eme ihe Mmụọ na-achọ. **6** Itukwasị uche n'ihe nke anụ ahụ na-eweta onwu. Ma itukwasị uche n'ihe nke Mmụọ Nso na-eweta ndu na udo. **7** N'ih na onye obula tukwasiri uche ya n'ihe nke anụ ahụ na-ebuso Chineke agha, ọ naghị edebe iwu nke Chineke. N'ezikwu, ọ gaghi enwe ike idebe ya. **8** Ya mere, ndi na-erubere anụ ahụ ha isi apughi ime ihe ga-atọ Chineke uto. **9** Ma lee! Unu onwe unu anaghi ebizi ndu n'usoro nke anụ ahụ, kama unu na-ebi n'usoro nke Mmụọ Nso n'ih na Mmụọ nke Chineke bi

n'ime unu. Onye obula na-enweghi Mmụọ nke Kraist abughi nke ya. **10** Ọ buri kwa na Kraist bi n'ime unu, anụ ahụ unu ga-abu ihe nwuru anwu n'ebe mmehie di, ma mmụọ unu di ndu n'ih na a guola unu na ndi ezi omume. **11** Ọ buri na Mmụọ onye mere ka Jisọs si n'onwu bilie, bi n'ime gi, onye ahụ nke mere ka Kraist si n'onwu bilie ga-emekwa ka anụ ahụ gi di ndu site n'ike Mmụọ Nso ahụ, onye bi n'ime gi. **12** Ya mere, umunna m, anyi ji ugwo ma ọ bughị anụ ahụ ka anyi ji ugwo idi ndu dika ochichọ ya si di. **13** Ọ buri na unu na-ebi ndu dika anụ ahụ si choo, unu ga-anwu. Ma ọ buri na unu ga-eji ike nke Mmụọ Nso mee ka omume niile nke anụ ahụ nwuo, unu ga-adị ndu. **14** N'ih na ndi niile Mmụọ nke Chineke na-achi bu umu Chineke. **15** N'ih na unu anataghi mmụọ nke na-eme unu ndi ohu ozo nye itu ujo, kama unu natara Mmụọ nke mere unu umu Chineke. Ọ bu site na Mmụọ ahụ ka anyi ji na-akpo "Abba, Nna." **16** Mmụọ Nso, n'onwe ya na-agbakwa ama n'ime mmụọ anyi, na-agwa anyi na anyi bu umu Chineke. **17** Ugbo a, ọ buri na anyi bu umu, ọ putara na anyi bu ndi nketa oke, ndi gakeka ihe Chineke nwere, na ndi ha na Kraist gakeketa ihe, ma ọ buri n'ezie na anyi ga-esoro ya keta oke ahuhu ya, ka anyi si otu a sorokwa ya keta oke n'ebube ya. **18** N'ikwu ezikwu, ahuhu niile anyi na-ata ugbo a erughi ihe a ga-eji tonyere ebube niile a ga-ekpughe n'ime anyi. **19** Ihe niile e kere eke ji oke agụụ na-eche mgbe a ga-egosiputa ndi bu umu Chineke. **20** N'ih na e tinyere ihe e kere eke n'onodu ihe na-abaghi uru, ma ọ bughị site n'ochichọ nke onwe ya, kama n'ochichọ nke onye ahụ tinyere ya n'onodu ahụ n'ime olileanya, **21** na otu ubochi na ha ga-enwere onwe ha site n'agbu nke ire ure, sorokwa keta oke n'ebube ahụ ga-abu nke umu Chineke. **22** Anyi maara na ruo ugbo a, ihe niile e kere eke na-asu ude n'ih ihe mgbu ha no n'ime ya, dika ihe mgbu nke omumu nwa. **23** Ọ bughị naanị nke a, ma anyi onwe anyi, ndi nwere mkpuru mbu nke Mmụọ Nso, na-asukwa ude n'ime onwe anyi, na-echesi ike mgbe a ga-akpobata anyi dika umu, mgbe a ga-agbaputa anụ ahụ anyi. **24** N'ih na a zoputara anyi site

n'olileanya dī otu a. Ma olileanya a na-ahụ anya abughị olileanya. Onye na-enwe olileanya mgbe ihe ọ na-ele anya ya dī ya n'aka? **25** Ma ọ bụrụ na olileanya anyị dabeere n'ihe ahụ anyị na-enwetabeghi, anyị ga-eji ndidi chere tutu ihe ahụ erute anyị aka. **26** Otu aka ahụ, Mmụọ Nsọ na-enyere anyị aka n'ime adighi ike anyị. N'ihī na anyị amaghị ka esi ekpe ekpere dika o kwesiri. Ma Mmụọ Nsọ n'onwe ya ji isụ ude nke ọnụ apughị iko na-arịrọ anyị arịrọ. **27** Chineke, onye na-enyocha obi mmadụ, amarala ihe Mmụọ Nsọ bụ n'uche. N'ihī na Mmụọ Nsọ na-arịrọ ndị nsọ niile arịrọ dika Chineke si chọọ. **28** Anyị maara na ihe niile na-arukota ọrụ maka ọdịmma ndị hụrụ Chineke n'anya bụ ndị a kpọrọ dika uche nsọ ya siri dī. **29** N'ihī na ndị ahụ ọ maararị ka ọ kakwara akara ka ha nwe ụdidi nke Ọkpara ya, ka ọ bụrụ nwa e buru ụzọ mụọ n'etiti ọtutu ụmụnna. **30** Ma ndị ahụ ọ kara akara, ka ọ kpọkwara; ndị ọ kpọrọ, ka ọ gurụ na ndị ezi omume; ndị ọ gurụ na ndị ezi omume ka o nyekwara otuto. **31** Gịnị ọzọ ka anyị ga-ekwu banyere ihe ndị a. Ọ bụrụ na Chineke nonyere anyị, onye puru imegide anyị? **32** Onye ahụ na-azoghị ndụ Ọkpara ya, kama o weere ya nye n'ihī mmehie anyị niile, ọ dī ihe ọzọ anyị chọrọ ọ na-agaghị enye anyị site na ya? **33** Onye puru ibo ndị ahụ Chineke họtara ebubo? Ọ bụ Chineke na-agụ mmadụ dika onye ezi omume. **34** Onye bụ onye ahụ nke ga-ama ikpe? Ọ bụ Kraist Jisọs onye nwurū, ma karịa nke ahụ, onye e mere ka o si n'ọnwụ bilie, nọ n'aka nri Chineke na-arịotakwara anyị arịrọ. **35** Onye nwere ike ikewapụ anyị site n'ihunanya Kraist? Ọ bụ nsogbu, ka ọ bụ ihe isi ike, ka ọ bụ mkpagbu. Ka ọ bụ ụnwụ, ka ọ bụ igba ọtọ, ka ọ bụ ihe egwu, ka ọ bụ mma agha? **36** Dika e dere ya, "Ọ bụ n'ihī gị ka anyị na ọnwụ ji na-agba mgba ụbọchị niile. A na-ele anyị anya dika aturū a gaje igbu egbu." **37** Mba, kama n'ime ihe ndị a niile, anyị karịrị ndị mmeri site n'onye ahụ hụrụ anyị n'anya. **38** N'ihī na nke a bụ ihe m maara nke ọma, na ọnwụ, maqbu ndụ, maqbu ndị mmụọ ozi, maqbu mmụọ dī ichie ichie ndị na-achị n'elu na n'ụwa, maqbu ike ọchịchiri dī ichie ichie, maqbu ihe dī ugbu a, maqbu ihe gaje

ibia, **39** maqbu idī elu, maqbu idī omimi, ma ọ bụkwanū ihe ọbula ọzọ e kere eke, agaghị enwe ike ikewapụ anyị site n'ihunanya Chineke, nke dī n'ime Kraist Jisọs Onyenwe anyị.

9 Ana m ekwu eziokwu n'ime Kraist. Anaghị m ekwu okwu ụgha. Akonuche m nke Mmụọ Nsọ na-achị na-agbakwara m ama. **2** A nọ m n'ọnọdu oke ihe mwute na ihe mgbu dī ukwu n'obi m. **3** A si na ọ bụ ihe ga-ekwe mee, ejikeere m ibụ onye a bụrụ ọnụ na onye e wepuru site n'ebe Kraist nọ n'ihī ụmụnna m na ndị ikwu m, **4** bụ ndị Izrel. Ndị Chineke họtara ka ha bụrụ ụmụ ya, ndị o nyere ebube ya na ọgbugba ndụ ya. O nyekwara ha iwu na ife ofufe n'ụlonsọ ukwu ahụ na ọtutu nkwa dī ichie ichie. **5** Ha si n'agburu nna nna anyị ochie ha. Kraist n'onwe ya, n'ụdidi mmadụ, sikwa n'agburu ha pụta, onye bụ Chineke nke ihe niile, onye a na-eto ruo ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **6** Ọ bughị dī ka a ga-asị na okwu Chineke na-ala azu. N'ihī na ọ bughị onye ọbula a mụrụ n'ezinaulọ ndị Izrel bụ onye Izrel. **7** Na ha sitere n'agburu Ebrahim pụta emeghi ka ha bụrụ ụmụ Ebrahim n'ezie. Ma n'akukū nke ọzọ, "Ọ bụ site n'Aizik ka a ga-akpọ mkpuru gị aha." **8** Nke a na-egosi na ọ bughị ndị niile a mụrụ na-anụ ahụ bụ ụmụ Chineke, kama ụmụ ndị ahụ e kwere na nkwa bụ ndị a na-agunye dī ka ụmụ Ebrahim site na nkwa ahụ. **9** Lee ka e si kwee nkwa ahụ, "Mgbe oge ahụ a kara aka ruru, aga m aloghachi, Sera ga-amukwa nwa nwoke." **10** Ọ bughị naanị nke a. Ụmụ Ribeka si n'otu nna, ya bụ nna nna anyị Aizik. **11** Ma tupu a mụọ ụmụ ejima ndị a, ma ọ bụkwanū tupu ha emee ihe ọbula dī mma maqbu nke dī njo, iji mee ka ọchịchọ Chineke banyere nhọtara ha guzoro, **12** ọ bughị site n'orū kama ọ bụ site n'onye ahụ nke na-akpọ, n'ihī na a gwara ya si, "Nke okenye ga-ejere nke nta ozi." **13** Dika e dere ya, "Jekọb ka m hụrụ n'anya ma iso ka m kpọrọ asi." **14** Giniikwa ka anyị ga-ekwu? Chineke ọ bụ onye ajọ omume? Mba! **15** N'ihī na ọ gwara Mosis, "Onye m chọrọ imere ebere ka m ga-emere ebere, ọ bụkwa onye m chọrọ imere omiiko ka m ga-enwere omiiko." **16** Ya mere, ọ dabereghị n'ọchịchọ nke

mmadụ maqbu irusj oru ike ya kama o dabere n'ebere Chineke. **17** N'ih i n'akwukwo nsogwara Fero, "Emere m ka i buru ihe i bu n'ih nke a, ka m were gi ziputa ike m, ka e nwe ike kwusaa aha m n'ua niile." **18** O putara ihe na o bu naan ndi Chineke chorokar ka o na-emere ebere, ndi o chokwara ka o na-eme ka ha buru ndi obi ha kpochiri akpochi. **19** Ma eleghi anya unu puru igwa m, "Gini kwanu mere o ji ata anyi uta? Onye kwanu puru iguzogide ihe o zubere ime?" **20** Onye ka i bu gi mmadu efu, iji aju Chineke ajuju? "Nkata mmadu na-akpa o ga-aju onye na-akpa ya ajuju, 'Onye si gi kpa m otu a?'" **21** Otu a kwa, onye okpu ite o nweghi ike isite n'otu uru ah u o nwere kpuo udi ite obula masiri ya, ufodu ite puru iche na ufodu e ji eje ozi n'ulo? **22** O burukwanu na Chineke ekpobie igosi iwe ya na ime ka a mara ike ya site n'inwe oke ndidi banyere ndi oke iwe ya ga-adakwas bu ndi a kwadoro maka mbibi? **23** Ma o burukwanu na o mere nke a iji mee ka ndi ah u o na-emere ebere mata iba uba nke ebube ya, bu ndi o burur uzo kwadoo maka ebube a. **24** O buladi anyi bu ndi o kpokwara, o bugh i naan i site na ndi Juu kama site na ndi mba oz o? **25** Dika o kwuru n'akwukwo Hosiya, "Aga m akpo ha 'ndi m,' bu ndi na-abugh i ndi m. Aga m akpokwa ya 'onye m huru n'anya' bu onye m na-abugh i n'anya." **26** Ma, "N'otu ebe ah u a no si ha, 'Unu abugh i ndi m,' bukwa ebe a ga-an o kpo ha, 'Um u nke Chineke di ndu.'" **27** Aizaya bere akwa n'ih i um u Izrel, "O bu ezie na onugugu um u Izrel dika uzuzu di n'akuku osimiri, maobu naan i mmadu ole na ole ka a ga-azoputa. **28** N'ih i na Onyenwe anyi na-aga ikpe uwa a ikpe. O ga-eme osiso n'ikpe ah u ma kpebie ya." **29** O bukwa dika Aizaya kwuru na mbu, "O buru na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ahapuru ghi anyi um u um u, anyi gara adi ka Sodom, anyi gaara adikwa ka Gomora." **30** Gini kwa ka anyi ga-ekwu? Anyi ga-as i na o enyela ndi mba oz o na-enweghi oge ha gbasoro ezi omume, ma ha natara ya, bu ezi omume nke sitere n'okwukwe, **31** ma ndi Izrel na-agbaso iwu nke ezi omume, enwebeghi ike ime onwe ha ndi a ga-anabata. **32** Gini gbochiri ha? O bu

n'ih i na ha agbasoghi ya site n'okwukwe. Kama ha chere na o bu site n'oru. Ha zohiere ukwu n'oke nkume iso ngongo ah u. **33** Dika e dere ya, "Lee, ana m atogbo na Zayon nkume nke na-eme ka ndi mmadu sog ngongo, oke nkume nke na-eme ka ha daa. Ma onye nke kweere na ya, agaghi eme ka ihere mee ya."

10 Umunna m, ihe na-agu nno obi m aguu nke ukwu na ekpere m na-ekpe nye Chineke bu ih u na a zoputara ha. **2** Ana m agba akaebe na ihe banyere Chineke na-an u ha oku n'obi nke ukwu. Kama inu oku n'obi ha abugh i site na mmazu Chineke. **3** Ebe ha na-amaghi ezi omume nke si na Chineke bja kama ha chorokar ih iwe nke onwe ha, ha ewedaghi onwe ha n'okpu ezi omume nke Chineke. **4** Kraist bu ogwugwu iwu. Ya mere, ezi omume ga-adiri onye obula nke kwere. **5** Mosis si otu a dee banyere ezi omume nke sitere n'iwu, "Onye obula na-eme ihe ndi a ga-adi ndu site na ha." **6** Ma ezi omume ah u nke sitere n'okwukwe nas i, "Asila n'ime obi gi, 'onye ga-arigo n'ime eluigwe?'" (nke bu, ikudata Kraist) **7** "maobu, 'Onye ga-ari da n'ime ili?'" (nke a bu, ikpolite Kraist site na ndi nwuru anwu). (*Abyssos g12*) **8** Ma gini ka o na-ekwu? "Okwu ah u no gi nso, o di n'onu gi dirikwa n'obi gi," o bu ya, bu okwu okwukwe ah u anyi na-ekwusa. **9** Ma o buru na i ga-eji onu gi kwuputa, na "Jis os bu Onyenwe anyi," kwerekwa n'ime obi gi na Chineke kpolitere ya site n'onwu, a ga-azoputa gi. **10** N'ih i na o bu obi gi ka i ga-eji kwere; a guo gi n'onye ezi omume, o bukwa onu gi ka i ga-eji kwuputa, a zoputa gi. **11** Dika akwukwo nsogwara, "Onye obula kweere na ya, agaghi eme ka ihere mee ya." **12** N'ih i na o nweghi ihe di iche n'etiti onye Juu na onye mba oz o, otu Onyenwe anyi ah u bu Onye nwe mmadu niile, o na-agozibagwa ndi na-akpoku ya oke. **13** N'ih i na, "Onye obula nke na-akpoku aha Onyenwe anyi, ka a ga-azoputa." **14** Ma ole otu ha ga-es i kpokuo aha ya ma o buru na ha ekwereghi na ya? Olee otu ha ga-es i kwa kwere n'onye ah u ha anubeghi ihe gbasara ya? Olee otu ha ga-es i nukwa ma o buru na ndi nkwsa adigh i? **15** Oleekwanu otu ha ga-es i puo gaa

kwusaa, ma ọ bụrụ na o nweghị ndị zipurū ha? Dịka e dere ya n'akwukwọ nsọ, si, "Lee, ka ha si maa mma bụ ụkwū ndị na-eweta ozioma." **16** Ma ọ bughị mmadū niile nabatara ozioma ahụ. N'ihl na Aizaya kwuru, "Onyenwe anyi, onye kweere ozi anyi?" **17** Ma ọ bụ ihe doro anya na ọ bụ site n'ige ntị n'ozoma a ka mmadū ji enweta okwukwe, ozioma ahū a na-anū bụ site n'okwu Kraist. **18** Ma ana m ajū, Ọ ga-abū na ha anughị? Ha nūrū ya n'ezie. "N'ūwa niile ka olu ha pūrū gazuo, okwu ọnū ha niile erukwaala n'ebe ūwa sọtūrū." **19** Ọzokwa, ana m ajū, ọ bụ na Izrel aghotaghị? Na mbū, Mosis sirī, "Aga m esite na ndi na-abughī mba kpalie mmūo ekworo n'ime unu; aga m esitekwa n'obodo na-enweghī nghota kpasuo unu iwe." **20** Ma Aizaya jiri nkūwa okwu si, "Ndi chotara m bū ndi na-adighi ajū ase m, ekpugheere m onwe m nye ndi ahū na-adighi ajū ase m." **21** O kwuru banyere ndi Izrel, "Agbasara m aka m ogologo ūbōchi niile nye ndi nnupu isi na ndi na-ekwesī olu ike."

11 Mgbe ahū a na m ajū, ọ ga-abū na Chineke ajula ndi ya? Mba, nke a apughī ime, n'ihl na mū onwe m būkwa onye Izrel. Abū m nwa nwa Ebrahim, onye si n'agbūrū Benjamin pūta. **2** Chineke ajūbeghī ndi ya bū ndi ọ hōputara site na mmalite ihe niile. Ọ bū na unu amaghī ihe akwukwō nsō na-ekwu banyere Ilaia, otu o siri rīo Chineke arīrīo megide ūmū Izrel? **3** "Onyenwe m, ha egbuchala ndi amūma gi niile, mebisiekwa ebe ichū aja gi niile, maqbū naanī m fōdūrū. Ha na-achokwa ūzō igbu m." **4** Gini bū ọsisa Chineke nyere ya? "E nwere m puku mmadū asaa ọzō ndi hūrū m n'anya, ndi na-egbubeghī ikpere ha n'ala nye Baal." **5** Otu a ka ọ dīkwa n'oge di ugbu a, a hōrōla mmadū ole na ole site n'amara ya. **6** Ọ būrū na o sitere n'amara, o sighizikwa n'orū. N'ihl na ọ būrū na o si n'orū, amara ya abūghīkwa amara n'ezikwu. **7** Gini kwa? Ihe ndi Izrel jiri ike ha niile na-achō nke ha na-achotaghī ka ndi a hōputara chotara. Ndi nke ọzō mechiri obi ha. **8** Dika e dere ya, "Chineke nyere ha mmūo na-eme mmadū iberiibe. O nyela ha anya nke ha na-ejighi ahū ūzō, nyekwa ha ntī nke ha na-ejighi anū ihe; o

mere nke a ruo taa." **9** Devid kwukwara, "Ka tebul ha ghōrō ha igbudu na ọnya, ha būrūkwa ihe ịsō ngōgō na ntaramahūhū nye ha. **10** Ka anya ha gbaa ọchichiri, ka ha gharakwa ihū ūzō. Mee ka azū ha būrū ihe arojiri aroji ruo mgbe ebighi ebi." **11** Ajūjū ọzō m na-ajū bū nke a: Ọ ga-abū na ha sūrū ngōgō ka ha daa ma ghara ibilite ọzō? Ọ bughī otu a! Kama n'ihl mmehie ha, nzōpūta rutere ndi mba ọzō ka e sitekwa na nke a kpalie ekworo n'ime ūmū Izrel. **12** Ma ọ būrū na mmehie ha wetara akunūba nye ūwa, ọ būrūkwa na ihū ogbenye ha wetara ngozi nye ndi mba ọzō, ọ bū na ngozi babigara ūba oke agaghī adi mgbe a ga-agukōta ọnūogugū ha niile? **13** Ugbu a, unu ndi mba ọzō, ka m na-agwa okwu. Ọ bū ezie na mū onwe m bū onyeozī nye ndi mba ọzō, ana m enwe afō ojuju n'ihl ije ozi m. **14** N'ihl na enwere m olileanya na, ma eleghī anya, apūrū m isite n'ūzō a kpasuo ekworo n'ime ūfōdū ūmūnna m, ka e site n'ekworo ha zōpūta ūfōdū n'ime ha. **15** Ọ būrū na ọ bū site n'ojūjū a jūrū ha ka e siri mee ka ūwa dirī na mma, ginī ga-eme mgbe a nabatara ha? Ọ ga-adi ka i si n'ōnwū bilie ọzō, nwee ndū ọzō. **16** Ebe ọ būkwa na iberibe achicha e jiri chūo aja bū ihe di nsō, mgbe ahū, achicha ahū niile bū ihe di nsō. N'ihl na ọ būrū na mgbōrōgwū osisi di nsō, otu a kwa, alaka ya ga-adīkwa nsō. **17** Ma a nyakapūrū ūfōdū alaka osisi a, werekwa unu bū alaka osisi oliv ọhīa nyapagide n'ōnōdū ha. Ya mere, unu esorola keta oke na ngozi sitere na mgbōrōgwū osisi oliv ahū. **18** Ma unu ekwesighī inya isi na a dōkapūrū alaka ndi ọzō were unu dochie n'ōnōdū ha. Ihe unu na-aghaghī imata bū nke a: unu bū naanī alaka di n'osisi. Ọ bughī unu na-ebu mgbōrōgwū osisi, kama ọ bū mgbōrōgwū osisi na-ebu unu. **19** Ma eleghī anya unu nwere ike kwuo, "Ma a nyakapūrū alaka ūfōdū e nwee ohere ebe a ga-anyapagide anyi." **20** Nke ahū bū eziokwu. Ma chetakwanū na a nyakapūrū ha n'ihl ekweghī ekwe ha, ma unu nō naanī site n'okwukwe. Ya mere anyala isi, kama na-atū egwu. **21** N'ihl na ọ būrū na Chineke emereghī alaka nke osisi ahū wapūta n'onwe ya ebere, ọ gaghī emekwara gi ebere. **22** Ya mere, tulee

obioma na aka ike Chineke, aka ike n'ebe ndi dara ada no, ma obioma n'ebe unu no, naani mgbe unu na-anogideghi n'obi ebere ya, ma o bughi ya, o ga-anyakapukwa unu. **23** Ma o buru na ha anogideghi na-ekweghi ekwe, a ga-anyapagidekwa ha n'ih i na Chineke puru inyapagide ha ozo. **24** N'ih i na asi na e gbuputara unu site n'alaka osisi oliv ohia, nyapagide unu n'osisi oliv oma ahụ n'uzo na-abughi usoro ndu, gini kwanu ga-egbochi inabata alaka ndi ya, bu ndi si na ya, mee ka ha laghachi azu n'osisi oliv ahụ e si nyakapu ha. **25** Umunna m, achoro m ka unu mata ihe omimi a, ka unu ghara inya isi. Nnupu isi ufodu umu Izrel agaghi adigide kama o ga-adi ruo n'oge onugogu ndi mba ozo a ga-anabata zuru. **26** Mgbe ahụ, a ga-azoputa Izrel niile. Dika e dere ya, "Onye nzoputa ga-esite na Zayon bia. O ga-eme ka Jekob site na ndu asopurughi Chineke chigharia. **27** Nke a bu ogbugba ndu m nke di n'etiti mu na ha, mgbe m wepuru mmehie ha niile." **28** N'ih e banyere ozioma, ha bu ndi iro nke Chineke n'ih i unu. Ma a bia n'ih e gbasara nhoputa, ha bu ndi nke a huru n'anya n'ih i ndi nna nna ha. **29** N'ih i na enye anarakwa adighi n'onyinye nakwa okpukpo Chineke. **30** Unu onwe unu ndi na-enupuru Chineke isi na mbu, anatala ebere ya ugbu a, n'ih i nnupu isi ha. **31** Otu a ka o dikwa, ha bu ndi na-enupu isi ugbu a ka ha nwe ike soro unu keta oke site n'ebere Chineke meere unu. **32** N'ih i na Chineke enyefeela onye obula n'aka nnupu isi, ka o si otu a gosi mmadu niile obi ebere ya. (**eleese g1653**) **33** Leenu ka o si di omimi bu aku ahụ Chineke nwere! Lee ka iba uba nke amamihe ya na ihe omuma ya siri di ukwu! Apughi ichoputa ikpe ya niile, uzo ya niile bukwa ihe apughi ichoputa. **34** "Onye maara uche Onyenwe anyi? Ma o bu onye bu onye ahụ na-enye ya ndumodu?" **35** "Onye burula uzo nye Chineke ihe, nke ga-eme ka Chineke kwughachi ya?" **36** N'ih i na ihe niile sitere n'ime ya, sitekwa n'aka ya, dikwara ya. O bu ya ka otuto diri ruo mgbe niile ebighi ebil Amen. (**aiōn g165**)

12 Ya mere, umunna m, eji m obi ebere Chineke na-arịọ ka unu chee anụ ahụ unu

dika aja di ndu, dikwa nsọ, ma burukwa nke na-atọ Chineke uto, nke bukwa ofufe nke ime mmuo unu. **2** Unu eyila uwa nke a, kama burunu ndi enwoghara site n'igbanwe uche unu. Mgbe ahụ, unu ga-enwe ike nwaputa ihe bu uche Chineke na ihe o na-achọ, nke bu ezi ihe, nke na-atọ ya uto na nke zukwara oke. (**aiōn g165**) **3** Dika onyinye amara e nyere m siri di, ana m adọ onye obula n'ime unu aka na nti si, Unu atukwasila uche n'echiche banyere onwe unu karija ka o si kwesi. Kama, jirinụ obi di umeala lee onwe unu anya dika okwukwe Chineke nyere unu ha. **4** Dika anyi niile n'otu n'otu si nwe anu ahụ nke nwere akuku di iche iche, bu akuku ndi na-arụ ru di iche iche, **5** n'otu aka ahụ, n'ime Kraist anyi bu otu, n'agbanyeghi na anyi bu akuku di iche iche nke otu anu ahụ. E jikotara anyi niile n'otu n'otu nye ibe anyi. **6** Anyi nwere onyinye di iche iche nke e sitere n'amara nye anyi, o buru na onye obula nwere onyinye ibu amuma, ya buo ya dika okwukwe o nwere ha. **7** O buru ije ozi, ya jee ozi, ya burukwanu izi ihe, ya zie ihe. **8** Ka onye nwere onyinye igbaume, gbaa ndi ozo ume, ya burukwanu inyeaka, ka onye nwere onyinye a site n'afọ ofufu mee ya, o buru ibu onyendu, ka onye ahụ duo site n'ikpachapu anya, ya burukwanu ime ebere, ka onye ahụ jiri obi uto na-eme ya. **9** Ka ihunanya buru nke ihu abuo n'adighi na ya, kpoo ihe ojoo asi, jidesie ihe di mma ike. **10** Huritanu onwe unu n'anya, dika umu nke otu nna. Ka ihe ibe unu na-eme na-atọ unu uto. Na-asopukwaranu ibe unu karija otu ha si asopuru unu. **11** Unu abula ndi umengwu n'oru unu. Kama werenu mmuo na obi na-anu oku na-ejere Onyenwe anyi ozi mgbe niile. **12** Nweenu obi anuri n'ime olileanya, nweenu ntachiobi n'ime nsogbu, na-ekpekwanu ekpere mgbe niile. **13** Na enyetunu ufodu ndi nsọ ihe site n'ih e unu nwere iji gboo mkpa diri ha. Na-elekotakwanu ndi obia anya nke oma. **14** Gozienu ndi na-akpagbu unu, gozienu ha, unu abukwala ha onu. **15** Mgbe ndi ozo na-anuri onu, soronu ha nuria onu. Mgbe ha no n'iru uju, soronu ha ruo uju. **16** Na-ebinu n'udo. A buia onye mpako, unu na ndi onodu ha di ala na-enwe mmekorita,

echekwala na i maara ihe niile. 17 Ejikwala ihe ojoo akwughachi ihe ojoo e mere gi. Kama, na-echenu otu unu ga-esi mee ihe di mma n'anya mmadu niile. 18 Dika ike gi niile ha, mee ka gi na onye obula biri n'udo. 19 Ndi enyi m, unu abola obo, kama hapurunu Chineke oru ibotara unu obo. N'ih na e dere ya, "Ibo obo diri m, aga m akwughachi," ka Onyenwe anyi kwuru. 20 Ma otu o di, "o buru na aguu na-agu onye iro gi, were nri zuo ya, o burukwa na akpiri na-akpo ya nku, nye ihe onunu ka o nuu, mgbe i na-eme nke a, i na-agukwasị icheku oku na-ere ere n'isi ya." 21 Unu ekwela ka ihe ojoo merie unu, kama werenu ezi ihe merie ihe ojoo.

13 Ka onye obula doo onwe ya n'okpuru ndi na-achi achi, n'ih na ikike ochichi obula agaghi adi ma o buru na Chineke akwadoghi ya. O bukwala Chineke toro ntala ikike ochichi niile e nwere. 2 Ya mere, onye obula na-enupu isi n'okpuru ochichi, na-emegide ihe Chineke hiwere, ndi na-eme nke a ga-ewetara onwe ha ikpe omuma. 3 Ndi na-eme ezi ihe anaghi atu egwu ndi no n'ochichi, kama ndi na-atu ha egwu bu ndi na-eme ihe ojoo, ya mere o buru na i choghi itu ndi na-achi achi egwu, mee ihe di mma, ha ga-etokwa gi. 4 N'ih na o bu onyeozu Chineke maka odimma nke gi, ma o buru na unu mere ihe na-adighi mma, tuonu egwu, n'ih na onye na-achi achi nwere ezi nkwo ita onye mere ihe ojoo ahuhu. O bu onyeozu Chineke burukwa onye na-eji onuma na-ata ndi mmebi iwu ahuhu. 5 Ya mere unu kwesiri irubere ndi na-achi achi isi, o bughi naani maka ahuhu diri ndi nnupu isi, kama n'ih akonuche. 6 O bukwala nke a kpata unu ji na-atu itu isi nke taks, n'ih na ndi na-achi achi na-ejere Chineke ozi mgbe ha na-aga n'ihu n'ez i ochichi. 7 Kwughachinu onye obula ihe unu ji ha n'ugwo, o buru na unu ji ugwo itu taks, kwonu ya, o burukwa ugwo itu isi nke akunba unu, ka unu ji, kwonu ya. O buru na onye obula kwesiri ka a sopuru ya, sopurunu onye di otu a, o burukwa na onye obula kwesiri ka a kwanyere ya ugwu kwanyerenu ya ugwu. 8 Kwonu ugwo niile unu ji. Ka ugwo unu ga-ejide ndi mmadu buru ugwo ihu ha n'anya.

N'ih na mgbe i na-ahu ndi mmadu n'anya, i na-emezu ihe niile iwu choro. 9 Iwu niile e nyere, "Gi akwala iko," "Egbula mmadu," "Ezula ohi," "Enwela anya ukwu n'ih mmadu ibe gi nwere," nakwa iwu ndi ozo niile e nyere ka a chikotara n'otu nke a sir: "Hu mmadu ibe gi n'anya dika onwe gi." 10 Ihunanya adighi echere onye agbataobi ya echiche ojoo, ya mere ihunanya bu idebezu iwu niile. 11 Ihe ozo mere o ji di mkpa ibi ezi ndu bu nke a. Unu maara na oge ahu anyi na-ele anya ya abiala nso. Ya mere, sitenu n'ura bilie, n'ih na nzoputa anyi adila nso ugbo a kara mgbe ahu anyi kweere na mbu. 12 Abali ekeela abuo, o foduru ntakiri ugbo a, o buru ututu. Ka anyi yipu uwe oru nke ochichiri, ma yikwasị ngwa agha nke ih. 13 Burunu ndi di ocha, dika ndi na-akpaghari n'ehihie. O bughi n'igba egwu ruru unyi, maobu n'inubiga mmanya oke, o bughi n'ikwa iko, na imefe ihe uwa oke. O bughi n'esemokwu, na ekworo. 14 Kama yirinu Onyenwe anyi Jisọs Kraist dika uwe. Unu enyekwala ahụ unu ohere inweta ihe niile nke na-agu ya.

14 Nabatanu ndi okwukwe ha na-esighi ike n'etiti unu. Ma o bughi n'ih ise okwu banyere ihe ntule nke obi. 2 Otu onye nwere okwukwe iri ihe niile, ma onye na-adighi ike n'okwukwe, na-eri naani ahijia nri. 3 Onye ahu na-eri ihe niile e kwesighi ileda onye juru iri ya anya. Otu a kwa, onye ahu nke n'adighi eri ihe niile ekwesighi ima onye na-eri ihe ndi a ikpe. N'ih na Chineke anabatala onye ahu. 4 Onye ka i bu i ji na-ekpe odibo onye ozo ikpe? Onye o diri ikpebi ma odibo ya o na-emezi emezi ma o dighi emezi bu nna ya ukwu. Ma odibo ahu aghaghi iguzosi ike n'ih na Onyenwe anyi puru ime ka o guzosie ike. 5 Otu onye nwere ike na-eche na otu ubochi kacha ndi ozo na idi nso, onye nke ozo nwekwara ike na-eche na ubochi niile bu otu ihe, ma o kwesiri ka onye obula kpebiere onwe ya. 6 Onye obula na-eche n'otu ubochi bu nke puru ichi, na-eme nke a nye Onyenwe anyi. Onye obula na-eri otu ihe na-eri ya n'ih Onyenwe anyi. Ma onye na-adighi eri otu ihe ahu na-eme kwa nke a nye Onyenwe anyi. Ma na-enyekwa Chineke ekele.

7 N'ihì na o nweghì onye n'ime anyị na-adirị naanị onwe ya ndụ, o nwekwaghị onye n'ime anyị na-anwūrụ naanị onwe ya onwū. 8 Ọ bụrụ na anyị adirị ndụ, anyị dị ndụ nye Onyenwe anyị; ọ bụrụkwa na anyị anwūọ, anyị nwūrụ nye Onyenwe anyị; ya mere ma anyị dị ndụ ma anyị nwūrụ anwū, anyị bụ nke Onyenwe anyị. 9 Ọ bụ n'ihì nke a ka Kraịst jì nwūọ, ma biliekwa, ka ọ bụrụ Onyenwe nke ndị dị ndụ na nke ndị nwūrụ anwū. 10 Ma gị onwe gị, gini mere i ji ekpe nwanna gị ikpe? Gini mekwara i ji eleda ya anya? N'ihì na anyị niile ga-eguzo n'otu n'otu n'ihu oche ikpe Chineke. 11 E dere ya, "N'ezie, dika m na-adị ndụ," ka Onyenwe anyị kwuru, "ikpere niile ga-egbu n'ihu m; ire niile ga-ekwuputakwa Chineke." 12 E, anyị niile n'otu n'otu ga-aza ajụjụ banyere ndụ anyị n'ihu Chineke. 13 Ya mere, ka anyị kwusị ikperita onwe anyị ikpe, kama kpebie n'ime obi gị na i gaghị edochiri nwanna gị ihe ga-eme ka ọ sọ ngongọ maọbụ ihe mgbochi n'ụzọ. 14 Dika onye nọ n'ime Onyenwe anyị Jisọs, o doro m anya nke ọma na o nweghị ihe ọbụla na-adighị ọcha na nke onwe ya. Ma ọ bụrụ na onye ọbụla na-ahụta ihe ọbụla dika ihe na-adighị ọcha, nye onye dị otu a, ihe ahụ adighị ọcha. 15 Ọ bụrụkwa na ihe ị na-eri na-ewute nwanna gị, ị naghị egosi na ị hụrụ ya n'anya. Ekwela ka nri ị na-eri bụrụ ihe ga-ewetara nwanna gị ịla n'iyi, n'ihì na cheta na ọ bụkwa n'ihì ya ka Kraịst jiri bịa nwūọ. 16 Ekwela ka ihe ọma gị bụrụ nke a ga-akpọ ajọọ ihe. 17 N'ihì na alaeze Chineke abughị oriri na ọhụrụ kama ọ bụ ezi omume, na udo na ọhụ n'ime Mmụọ Nsọ. 18 N'ihì na onye ọbụla na-eke Kraịst n'ụzọ dị otu a, na-eme ihe na-atọ Chineke uto, umụ mmadụ na-anabatakwa ya. 19 Ka ihe na-agusị gị aguụ ike bụrụ ime ihe ga-eweta udo, ya na ime ihe n'ụzọ a ga-esi mee ka e wulie ndị ọzọ elu. 20 Emebikwala ọrụ Chineke n'ihì nri; nri niile dị ọcha, ma o kwesighị ka onye ọbụla rie ihe ga-eme ka onye ọzọ sọ ngongọ. 21 Ọ ga-akara gị mma ka ị hapu iri anụ maọbụ ịhụ mmanya ma ọ bụkwanụ ime ihe ọbụla ga-eme ka nwanna gị sọ ngongọ. 22 Ya mere, ka okwukwe i nwere banyere ihe ndị a bụrụ nke dị n'etiti gị na Chineke. Ngozị na-adirị

onye ọbụla nke na-adighị ama onwe ya ikpe site n'ihe ọ nabatara. 23 Ma onye ọbụla na-eri ihe ọbụla site n'obi abụọ bụ onye ikpe mara, n'ihì na ọ jighị okwukwe rie ya, n'ihì na ihe ọbụla a na-esiteghị n'okwukwe mee bụ mmehie.

15 Anyị onwe anyị bụ ndị dị ike kwesiri ịnagide mgbe ndị na-adighị ike mejoro anyị, ọ bughị ime ihe ga-atọ anyị uto. 2 Ka onye ọbụla n'ime anyị na-eme ihe ga-atọ onye agbataobi ya uto maka ọdịmma ha, ka o wulie ha elu. 3 N'ihì na Kraịst n'onwe ya emeghị ihe tọrọ ya uto, kama dika e dere ya n'akwukwọ nsọ, "Mkpārị niile nke ndị na-akpārị gị dakwasiri m!" 4 N'ihì na ihe niile edere n'oge gara aga bụ iji kuziere anyị ihe, ka anyị nwee ike isite na ntachiobi nakwa nkasiobi, nke dị n'akwukwọ nsọ nwee olileanya. 5 Ka Chineke ahụ na-enye agbamume na ntachiobi nye unu mmụọ nke ịdị n'otu n'etiti onwe unu, dika Kraịst Jisọs nwere. 6 N'ihì na nke a ga-eme ka unu niile jikọtara obi unu, na olu unu n'otu, inye Chineke na Nna Onyenwe anyị Jisọs Kraịst otuto. 7 N'ihì ya, nabatanụ onwe unu dị ka Kraịst nabatara unu, iji wetara Chineke otuto. 8 Ma ana m agwa unu na Kraịst aghọla onye na-ejere ndị e biri ugwu ozi n'ihì eziokwu nke Chineke, iji mee ka nkwa e kwere ndị bụ nna nna anyị ochie guzozie. 9 Ka ndị mba ọzọ nwee ike inye Chineke otuto maka ebere ya, dika e dere ya, "N'ihì nke a, aga m eto gị n'etiti ndị mba ọzọ, aga m abụ abụ nye aha gị." 10 O kwukwara ọzọ sị, "Soronyị ndị ya nūrịa ọhụ unu ndị mba ọzọ." 11 Ọzọkwa, "Toonu Onyenwe anyị unu ndị mba ọzọ niile, ka ndị niile dị iche iche jaakwa ya mma." 12 Ọzọkwa, Aizaya na-asị, "Mgborogwụ Jesi gapulite ọzọ, onye nke ga-ebili ịchị mba niile, ndị mba ọzọ ga-enwekwa olileanya n'ime ya." 13 Ka Chineke onye bụ isi olileanya mejuputa unu n'oke ọhụ na udo dika unu na-atụkwasi ya obi, ka unu si otu a bụrụ ndị olileanya ha jubigara oke site n'ike nke Mmụọ Nsọ. 14 Ụmụnnā m, o doro m anya na unu onwe unu juputara n'ịdị mma, bụrụkwa ndị tozuru etozo n'ihè ọmụma ruo na unu nwere ike izerita onwe unu ihe. 15 Ma otu ọ dị, edepụtala m ụfọdụ isi okwu n'ebe o doro anya nye unu, iji chetara unu ha ọzọ, n'ihì

amara Chineke nyere m, **16** abụ m onyeozị Kraist Jisọs, ana m arụkwa ọrụ onye nchụaja n'izisa ozioma Chineke, ka ofufe ndị mba ọzọ buru aja Chineke ga-anara nke oma, nke Mmụọ Nsọ dokwara nsọ. **17** N'ihị ya, ana m anya isi n'ime Kraist Jisọs banyere ọrụ m na-arurụ Chineke. **18** Agaghị m anwa anwa kwuo okwu banyere ihe ọzọ kariakwa ihe ndị ahụ Kraist rụputara site n'aka m, bụ idubata ndị mba ọzọ, ime ka ha rube isi nye Chineke, site n'okwu ọnyị m na ihe m rururū, **19** nke putara ihe n'ọrụ ebube na ihe ịrịbama site n'ike nke Mmụọ nke Chineke. Ya mere, site na Jerusalem ruo Ilirikom, ekwusaala m n'uzọ zuru ezu, ozioma Kraist. **20** Ọchịchọ obi m mgbe niile bụ ikwusa ozioma ahụ n'ebe ọbụla ndị mmadụ na-anụtụbeghị ihe banyere Kraist, ka m ghara ịbụ onye na-ewukwasị ihe n'elu ntọala nke onye ọzọ tọrọ, **21** ma dika e dere ya, "Ndị a na-agwaghị ihe banyere ya ga-ahụ, ndị a ka anụbeghị, ga-aghotakwa." **22** N'ezie, nke a bụ ihe mere m na-ejibeghị nwee ohere ịbajkwute unu. **23** N'ihị na ọ dila ọtụtụ afọ kemgbe m bidoro na-enwe mmasị m ga-abia hụ unu anya, ma ugbu a, ọrụ m nwere n'akukụ a agwula, oge eruola mgbe m ji ahapụ ebe a. **24** N'ihị na nzube m bụ ijeru obodo Spen. Mgbe ọbụla m ga-agakwa, aga m akwusị ihu unu na elekwa anya na unu ga-edupụ m n'ije m, mgbe mụ na unu jiri ọnyị nọrọtụ nwa mgbe nta. **25** Ma ugbu a, ana m aga Jerusalem ebe m na-ejere ndị nsọ ozi. **26** N'ihị na ọ dị ndị Masidonia na Akaia ezi mma iwere n'ufodu n'ihe ha nwere nyere ndị ogbenye nọ n'etiti ndị nsọ nọ na Jerusalem aka. **27** Ha ji ọnyị mee nke a, n'ezie ha ji ha ugwo i mere ha otu a. N'ihị na ọ buru na ndị mba ọzọ so ha keta oke na ngozi nke Mmụọ Nsọ, ha ji ugwo isite n'akunuba ha nwere kenye ha. **28** Ya mere, mgbe m mezuru nke a, hukwa na ha anatala onyinye ahụ a tụtọtara ha, aga m abata ihu unu mgbe m na-aga Spen. **29** Amaara m na mgbe m ga-abajkwute unu, aga m abia n'ime ozuzu oke ngozi nke Kraist. **30** Esi m n'aka Onyenwe anyị Jisọs Kraist na ihunanya anyị nwere n'ime Mmụọ Nsọ na-arịo unu, ụmụnna m, ka unu soro m na-ekpe ekpere, na-echetanụ m n'ekpere unu n'ihu Chineke. **31** Ka a dọputa

m n'aka ndị na-ekweghị ekwe nọ na Judia. Ka ọrụ m maka Jerusalem buru ihe ndị nsọ nọ ebe ahụ ga-anabata. **32** Ka ọ ga-abụ site n'uche Chineke, aga m abajkwute unu n'ọnyị kurukwa ume ndụ na nnọkọ mụ na unu. **33** Ka Chineke ahụ na-enye udo, nnyere unu niile. Amen.

16 Ana m eme ka unu mata nwanna anyị nwanyị, Fibi, onye na-ejere nzukọ ozi na chọọchị dī n'obodo Senkria. **2** Biko nabatanụ ya n'ime Onyenwe anyị dika o kwesiri ndị ya. Nyekwaranụ ya aka n'uzọ niile unu nwere ike, n'ihị na o nyerela mụ na ọtụtụ ndị ọzọ aka. **3** Keleerenụ m Prisila na Akwila ndị mụ na ha na-arukọ ọrụ Kraist Jisọs. **4** Ndị a atughị egwu ọnyị n'ihị ndụ m. Ọ bughị naanị mụ onwe m na ekele ha, kama nzukọ Kraist ndị dī na mba ọzọ niile na-ekekwa ha. **5** Biko kelekwaaranụ m ndị niile na-ezukọ n'ụlọ ha. Keleerenụ m ezi enyi m Epinetus. Nwoke a bụ onye buru ụzọ nabata Kraist n'obi ya, n'akukụ Eshia niile. **6** Keleerenụ m Meri, onye rusiri ọrụ ike n'etiti unu. **7** Ana m ekekwa Andronaikos na Juniya, ndị ikwu m, ndị e tinyekọtara mụ na ha n'ụlọ mkporo. Ndị ozi niile na-asopurū ha. Ha bukwa m ụzọ kwere na Kraist. **8** Kelekwaaranụ m Ampliatos onye m hūrū n'anya n'ime Onyenwe anyị. **9** Keleenu Ọbanos, onye anyị na ya na-arukọ ọrụ Kraist, na Stakis ezi enyi m. **10** Otu a kwa, keleenu Apelis onye anwaputarala nguzosike ya n'ime Kraist. Keleenu ndị ezinaulọ Aristobulos. **11** Keleerenụ m Herodian onye ikwu m. Keleekwanụ ndị bi n'ụlọ Nasisos. Ha bụ ndị nke Chineke. **12** Keleekwanụ Traifina na Traifosa ndị a na-arusị ọrụ Onyenwe anyị ike. Keleekwanụ Pesis, onye m hūrū n'anya na onye na-arusị ọrụ Onyenwe anyị ike. **13** Keleere m Rufos onye Onyenwe anyị n'onwe ya hoputara, na nne ya, onye na-emekwara m ka nne. **14** Ana m ekele unu Asinkritos, Flegon, Hamis, Patrobas, Hamis na ụmụnna anyị niile ndị ha na ha nọ. **15** Keleerenụ m Filologos, Juliya, Nerus na nwanne ya nwanyị. Keleekwanụ Olimpas na ndị nsọ niile ha na ha nọ. **16** Werenụ isurita ọnyị dī nsọ, kelerita onwe unu. Nzukọ Kraist niile nọ n'ebe a na-ekekwa unu. **17** Ugbu a, ụmụnna m, ana m arịo ka unu wezuganụ onwe unu site n'ebe ndị ọrụ ha bụ

iweta nkewa, na-etinye ihe mgbochi n'ụzọ unu, na-eme ka okwukwe ndị ọzọ hapụ iguzosi ike n'ihị ozizi ha na-ezi nke megidere ihe ahụ niile e ziri unu. **18** Ndị dị otu a abụghị ndị ozi nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. Ha na-arụ naanị n'ihị akpa ha. Ha maara otu e si eji ire ụtọ edufu ndị obi ha na-esighị ike. **19** Mmadụ niile anụla maka nrube isi unu na-erubere ozioma ahụ. Ana m ahụrị ọhụ n'ihị unu. Achọrọ m ka unu bụrụ ndị maara ihe banyere ezi ihe, ka unu bụrụ ndị na-amaghị ihe n'ihē banyere ihe ọjọọ. **20** Mgbe na-adighị anya, Chineke nke udo ga-azọpịa ekwensu n'okpuru ụkwụ unu. Ka amara Onyenwe anyị Jisọs dinyere unu. **21** Timoti onye so m na-arụkọ ọrụ, na Lusios, na Jesin na Sosipata, ndị ikwu m na-ekele unu. **22** Mụ onwe m bụ Tatiọs, onye dere akwụkwọ a, na-ekeleka unu n'aha Onyenwe anyị. **23** Gaiọs, onye na-ele mụ na nzukọ niile ọbịa n'ebe a, na-ekeleka unu. Otu a kwa, ndị niile na-ezukọ n'ụlọ ya na-ekeleka unu. Erastọs, onye na-elekọta ihe ndị obodo a na nwanne anyị nwoke Kwatọs, na-ekeleka unu. **24** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dinyeere unu niile. Amen. **25** Ana m enyefe unu n'aka onye ahụ pụrụ ime ka unu guzosie ike site n'ozoma m kwusaara unu, nakwa nkwpụta nke Jisọs Kraịst, dika mkpughe nke ihe omimi ahụ e zoro ezo kemgbe ọtụtụ ogbo ndị gara aga siri di. **(aiōnios g166)** **26** Ma ugbo a, e kpugheela ya, mee ka ọ pụta ihè site n'ihē ndị amụma dere n'akwụkwọ nsọ, ka ndị mba ọzọ niile maara ya dika ihe Chineke ebighị ebi nyere n'iwu ya si di, ka ha mụta irube isi nke na-esite n'okwukwe. **(aiōnios g166)** **27** Ka otuto na nsopurụ dirị Chineke, onye naanị ya bụ onye amamihe, ruo mgbe ebighị ebi, site na Jisọs Kraịst. Amen. **(aiōn g165)**

1 Ndi Kōrint

1 Pọl, onye a kpọrọ ịbụ onyeozị Jisọs Kraịst site n'ọchịchịọ Chineke, na nwanna anyị nwoke Sostenis, **2** Ọ bụ unu nzukọ Chineke dị na Kōrint ka a na-edere akwụkwọ a, ndị e doro nsọ n'ime Kraịst Jisọs, na ndị a kpọrọ ibi ndụ dị nsọ, tinyere ndị ahụ niile na-akpọku aha Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, onye bụ Onyenwe ha na Onyenwe anyị: **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dirị unu. **4** Ana m ekele Chineke ekele n'ihị onyinye amara niile o nyere unu site na Kraịst Jisọs. **5** N'ihị na e emeela ka unu baa ụba n'ụzọ niile, n'ime ya, ma n'okwu unu ma na nghọta unu. O meekwala ka unu nwee nghọta zuru ezu banyere eziokwu niile. Ọ na-emekwa ka unu nwee ike na-ekwupụta okwu banyere ozioma ya. **6** N'ihị na igba akaebe banyere Kraịst pụtara ihe, guzosiekwa ike na ndụ unu. **7** Otu ihe si dị, ọ dighị onyinye mmụọ fọdurụ unu nke unu na-enweghị, ka unu nọrọ na-eche mgbe Chineke ga-egosipụta Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **8** Ọ ga-eme ka unu dị ike ruo na mgbe ikpeazụ, meekwa ka unu bụrụ ndị na-enweghị ịta ụta n'ụbọchị Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **9** Chineke, onye kpọbatara unu ka unu na Ọkpara ya bụ Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, na-enwe mmekọrịta kwesiri ntụkwasị obi. **10** Ụmụnnna m, eji m aha Onyenwe anyị Jisọs Kraịst na-arịọ unu, ka unu niile na-ekwekọrịta n'ihie ọbụla unu kwuru, ka nkewa ọbụla gharakwa ịbata n'etiti unu. Ana m ariọkwa unu ka unu dị n'otu, n'echiche obi unu na n'izu unu. **11** N'ihị na ụmụnnna m, esi m n'ọnụ ndị si n'ezinaụlọ Kloyi bịara n'ebe a nụta na esemokwu dị n'etiti unu. **12** Anụrụ m na ịkpa iche iche abatala n'etiti unu. Na ụfọdụ n'ime unu na-asị, "Abụ m onye na-eso Pọl"; ndị ọzọ na-asịkwa, "Abụ m onye na-eso Apọlọs"; ndị ọzọkwa na-asị, "Ana m eso Sefas"; ma ndị ọzọ na-asịkwa, "Ọ bụ Kraịst ka m na-eso." **13** Kraịst, ọ dị abụọ? Ọ bụ Pọl ka a kpogidere n'obe n'ihị unu? Ọ dị onye e mere baptizim n'aha Pọl? **14** Ana m ekele Chineke ekele na ọ dighị onye ọbụla n'ime unu m mere baptizim, ewezugakwa Krispos na Gaios. **15** Ya

mere, ọ dighị onye n'ime unu ga-asị na e mere ya baptizim n'aha m. **16** (Ahaa! Emekwara m Stefanas na ezinaụlọ ya baptizim. Ewezuga ndị a, amaghị m ma m ga-echetakwa onye ọzọ m mere baptizim n'onwe m.) **17** N'ihị na Kraịst ezighị m ime ndị mmadụ baptizim. O zitere m iji okwu dị mfe kwusaa ozioma ya. Ọ bughị iji okwu oke mmụta na amamihe nke mmadụ ka ike nke obe Kraịst ghara ịbụ ihe efu. **18** N'ihị na okwu maka obe bụ ihe nzuzu nye ndị na-efu efu, ma nye anyị ndị a na-azọpụta, ọ bụrụ anyị ike nke Chineke. **19** E dere ya, "Aga m emebi amamihe ndị maara ihe. Aga m emekwa ka oke nghọta nke ndị maara ihe bụrụ ihe efu." **20** Olee ebe ndị oke amamihe nọ? Olee ebe ndị ode akwụkwọ nọ? Olee ebe ndị oke ịrụ ụka nke oge a nọ? Chineke o mebeghị ka amamihe nke ụwa a bụrụ ihe efu? (aiōn g165) **21** Ma ebe ọ bụ site n'amamihe nke Chineke, ụwa enweghị ike imata Chineke site na amamihe nke ya, ọ dị Chineke ezi mma isite n'ozoma nke a na-ekwusa nke ndị mmadụ na-akpọ ihe nzuzu zọpụta ndị kweere. **22** Ndi Juu chọrọ ịhụ ihe ịrịbama, ndị Grik na-achọkwa amamihe. **23** Ma anyị onwe anyị na-ekwusa Kraịst, onye a kpogburu n'obe, onye bụ ihe mgbochi n'ebe ndị Juu nọ, ma na ntị ndị mba ọzọ, ọ dị ka okwu nzuzu. **24** Ma nye ndị niile a kpọrọ, ma ndị Juu ma ndị Grik, Kraịst bụ ike nke Chineke bụrụkwa amamihe nke Chineke. **25** N'ihị na nzuzu Chineke dị mma karịa amamihe niile nke mmadụ, adighị ike Chineke dịkwa ukwu karịa ike niile nke mmadụ. **26** Ụmụnnna m, chetakwanụ ihe unu bụ mgbe a kpọrọ unu. Chetanụ na ọ bụ ole na ole n'ime unu bụ ndị maara ihe n'usoro ogugo mmadụ, ndị dị ike, na ndị a maara aha ha n'obodo. **27** Ma lee na ọ bụ ihe ahụ ụwa gurụ dika ihe nzuzu, ka Chineke hōrọ iji mee ka ihere mee ndị amamihe. Ọ bụkwa ihe ha gurụ dika ihe na-adighị ike ka Chineke hōrọ iji mee ka ihere mee ndị dị ike. **28** N'ihị na Chineke hōrọ ihe dịkarịrị ala nke ụwa, na ihe a juru aju, jiri ha mee ka ihe ụwa chere na ọ baghị uru, bụrụ ihe bara uru. **29** Ka mmadụ ọbụla ghara ịnya isi n'ebe Chineke nọ. **30** Ma ọ bụ n'ihị ya ka unu ji nọrọ n'ime Kraịst Jisọs, onye ghọrọ isi amamihe nye anyị site na

Chineke, nke bu ezi omume anyi na nke ido anyi nsọ, na onye mgbaputa anyi. 31 Ya mere, dika e dere ya na akwukwo nsọ, “Onye obula na-anya isi, ya nyaa n’ime Onyenwe anyi.”

2 Umunna m, mgbe m biakwutere unu na mbu, ejighi m mmuta m na oke okwu megcharia unu anya banyere ihe omimi niile nke okwu Chineke. 2 N’ihi na ekpebiri m na naani ihe m ga-ama n’etiti unu bu naani ihe banyere Jisos Kraist na mkpogbu a kpogburu ya n’elu obe. 3 Abiakwutere m unu n’onodu adighi ike, oke ujo na ahụ ima jijiji. 4 Okwu m na ihe m kwusara abiakwaghi dika okwu ire utọ na nke oke mmuta, ime ka ndi mmadu kwere, kama ha biana n’uzo igosi oru nke Mmuo Nso na ike ya. 5 Ka okwukwe unu ghara idabere n’amamihe mmadu, kama ka o dabere n’ike Chineke. 6 Ma otu o di, anyi na-ekwu okwu amamihe n’ebe ndi tozuru oke no. Ma o bughi amamihe nke oge a, maobu nke ndi na-achi uwa taa, bu ndi na-aghaghị ila n’iyi. (aiōn g165) 7 Kama anyi na-ekwu okwu amamihe nke Chineke n’uzo di omimi, bu amamihe Chineke zonariri umu mmadu site na mbu, nke Chineke kara aka tupu e kee uwa na a ga-ekpughe ya n’oge a maka iwetara anyi otuto. (aiōn g165) 8 O nweghi onye obula n’ime ndi ochichi nke ogbo a ghọtara ihe banyere nzube a. N’ihi na o buru na ha maara ya, ha agaraghi akpogbu Onyenwe otuto ahụ n’obe. (aiōn g165) 9 Ma dika e dere ya, “Ihe ahụ anya mmadu na-ahubeghi, ihe ahụ nti mmadu na-anubeghi, ihe ahụ mmadu na-echebeghi n’obi ya, bu ihe Chineke kwadoro, debere ndi niile huru ya n’anya.” 10 Ma Chineke e kpugherela anyi ihe omimi ndi a site na Mmuo Nso ya. Mmuo Nso bu onye na-enyochaputa ihe omimi na ihe nzuzo niile di Chineke n’obi. 11 O dighi onye obula puru ima ihe onye ozọ na-eche n’obi ya. O bu naani mmuo no n’ime onye ahụ bu onye mara ihe niile banyere ya. O dikwaghi onye puru imata ihe Chineke na-eche n’obi ya, ma o bughi naani Mmuo nke Chineke. 12 Ma mmuo nke anyi natara abughi mmuo nke uwa, kama o bu Mmuo nke sitere na Chineke, ka anyi nwee ike ighota onyinye amara niile Chineke

nyere anyi. 13 Nke a bu ihe anyi na-ekwu, o bughi n’okwu a kuziiri anyi site n’amamihe mmadu, kama site n’okwu nke Mmuo kuziri anyi; anyi ji okwu nke Mmuo na-akwa eziokwu nke mmuo. 14 Ma mmadu ahụ Mmuo na-adighi n’ime ya adighi anabata ihe ndi ahụ si na Mmuo nke Chineke bja, n’ihi na ha bu nzuzu n’ebe onye ahụ no. O naghi aghota ha, n’ihi na ha bu ihe a na-aghota naani site n’ike nke Mmuo. 15 Onye ahụ Mmuo Nso na-achi achị na ndu ya, nwere ike ighota ihe obula ma ya onwe ya bu onye mmadu obula na-enweghi ike ighota. 16 N’ihi na, “Onye maara uche Onyenwe anyi ruo na o ga-ezi ya uzọ?” Ma anyi onwe anyi nwere uche nke Kraist.

3 Umunna m, o siiri m ike igwa unu okwu dika a ga-asị na unu bu ndi tozuru etozu n’ime Mmuo, kama agwara m unu okwu dika ndi anu ahụ ha na-achi, ndi bu umuntakiri n’ime Kraist. 2 Ejighi m nri siri ike na-azu unu, kama eji m mmiri ara na-azu unu, n’ihi na unu apughi iri nri di ike. N’ezie, o buladi ugbo a, unu erubeghi iri nri siri ike. 3 N’ihi na unu na-adi ndu dika ndi bi n’uwa, ebe o bu na ekworo na esemokwu na-adi n’etiti unu, nke a o ziputaghi na unu na-eme dika ndi uwa, dika ndi mmadu efu no n’uwa. 4 N’ihi na mgbe otu onye na-asi, “Abu m nke Pol,” onye ozọ na-asikwa, “Abu m nke Apolos,” o gosighi na unu na-akpa agwa dika ndi bi n’uwa? 5 Onye bu Apolos? Onye bu Pol? O bu na anyi abughi ndi na-eje ozi, ndi wetaara unu ozioma unu kweere n’ime ya. Oru di iche iche anyi ruru bukwa nke anyi ruru dika Onyenwe anyi si kenye anyi oru ahụ. 6 O bu m kuru mkpuru ahụ, Apolos bukwa onye gbara mkpuru ahụ mmiri, maobu Chineke mere ka o too. 7 Onye kuru mkpuru ahụ na onye gbara mkpuru ahụ mmiri adighi mkpa. O bu Chineke onye mere ka ha too di mkpa. 8 O nweghi ihe di iche n’etiti mu bu onye kuru mkpuru ahụ na Apolos onye gbara mkpuru ahụ mmiri. O bu otu ihe ahụ ka anyi bu n’obi. Onye obula ga-anata ugwo oru ya. 9 Anyi so Chineke na-arụ oru. Unu onwe unu bukwanu ubi Chineke burukwa ulọ ya a na-ewuli elu. 10 Eji m onyinye amara Chineke nyere m toọ ntọala oru a, dika ezi onye oka n’iwu ulọ, onye

ozo amalitela iwukwasị ụlọ n'elu ntọala ahụ. Ma ka onye ọbụla kpachapụ anya otu o si ewu. **11** O nweghị onye ozo puru ito ntọala kariri ntọala ahụ e bururi uto to. Jisọs Kraịst bukwa ntọala ahụ. **12** Ma o buru na mmadu ọbụla na-eji ọlaedo maobu ọlọcha, ma o bukwani nkume di oke onuahia, osisi maobu okporo oka, ma o bukwani ahijia na-ewukwasị n'elu ntọala ahụ, **13** oru onye ọbụla ga-egosiputa ihe o bu, n'ihu na Ụbọchi ahụ ga-eme ka o puta ihè. A ga-eji oku kpughee ya n'ihu na o bu oku ka a ga-eji nwaputa udi oru o bu mmadu ọbụla ruru. **14** O bu na oku eruchapughi ihe ọbụla mmadu ji wuo ụlọ ya n'elu ntọala ahụ, onye ahụ ga-anata ugwo oru. **15** Ma o bu na oku erechapu ihe ọbụla mmadu ji ruo oru ya, oru o ruu ga-ala n'iyi, ma a ga-azoputa onye ahụ, ma o ga-adi ka a ga-asị na e si n'ụlọ na-ere oku zoputa ya. **16** O bu na unu aghotaghị na unu bu ulonso na Mmuo Nso Chineke bi n'ime unu? **17** O bu na onye ọbụla emebie ulonso Chineke, Chineke ga-emebikwa onye ahụ. N'ihu na ụlọ Chineke bu ụlọ di nso, unu bukwa ụlọ ahụ. **18** Ka onye o bua ghara ighogbu onwe ya, o bu na onye ọbụla n'ime unu na-eche n'obi ya na ya bu onye maara ihe, dika ihe omuma nke uwa si di, o ga-akara onye ahụ mma ime onwe ya onye nzuzu, ka o nwe ike bu onye maara ihe. (aiōn g165) **19** N'ihu na ihe ahụ uwa na-eche na o bu ezi ima ihe bu nzuzu n'anya Chineke. N'ihu na e dere ya, "O na-ejide ndi oke amamihe n'aghugho ha niile." **20** Ozokwa, "Onyenwe anyi maara echiche obi mmadu, mara na amamihe ya bu ihe efu." **21** N'ihu nke a, ka onye ọbụla ghara inyia isi banyere mmadu. Ihe niile bu nke gi. **22** Ma o bu Pol, maobu Apolos, maobu Sefas, maobu uwa a, maobu ndu, maobu onwu, maobu ihe di taa na ihe niile ga-adi n'oge di n'ihu, ha bu nke unu. **23** Unu bukwa nke Kraist, Kraist bukwa nke Chineke.

4 Achoro m ka unu na-ele anyi anya dika ndi na-ejere Kraist ozi, ndi e nyefere ihe omimi Chineke n'aka. **2** Ma ihe di mkpa bu na o kwesiri ka ndi na-elekota ihe ọbụla bu ndi kwesiri ntukwasị obi. **3** Anaghi m echegbu onwe m banyere ihe unu na-eche gbasara m maobu ihe

a na-ekpe n'ulokpe nke mmadu. N'ezie, anaghi m ekpekwa onwe m ikpe. **4** O doro m anya na akonuche m adighi ama m ikpe, ma nke a egosighi na m bu onye ikpe na-amaghi. O bu Onyenwe anyi naani ka o diri ikpe m ikpe. **5** Ya mere, unu ekpela ikpe tupu oge ya eruo, cherenu ruo mgbe Onyenwe anyi n'onwe ya ga-abia. O ga-eme ka ihe niile zoro ezo n'ochichiri puta ihè. O ga-agbakwa ochichio nzuzo niile nke di n'obi n'anwu. Mgbe ahụ, onye ọbụla n'otu n'otu ga-anatakwa otuto ruuru ya site n'aka Chineke. **6** Ugbu a umunna m ejiri m onwe m na Apolos mara unu atu maka odimma nke unu, ka unu nwee ike isite n'aka anyi mta ihe site n'ihu ahụ e dere bu nke na-asị, "Unu agafekwala ihe e dere n'akwukwo nso." Ka onye ọbụla n'ime unu hapu iji otu onye nyaa isi ma leda ndi ozo anya. **7** Onye gwara gi na i puru iche n'etiti mmadu ndi ozo? O di ihe ọbụla i nwere nke abughi ihe i natara anata? O bu gini ka i nwere nke i na-anataghị anata? Ma o bu na i natara ya, gini mere i ji anya isi dika a ga-asị na i nataghị ya anata? **8** Ma ugbu a, ihe niile zuru unu oke. Ugbu a, unu aburukwala ndi ogaranya. Unu aburu eze ma anyi esoghi unu. N'ezie, o gaara ato m uto ma a si na unu anoro n'ocheeze unu, ka anyi nwe ike soro unu bu eze. **9** O na-adi m nnoo ka Chineke o weere anyi bu ndi ozi mee anyi ndi dikarisiri ala, ndi a na-echeta naani mgbe ihe niile na-agwusi agwusi, dika ndi a mara ikpe onwu. N'ihu na-akpoputara anyi n'ihu oha mmadu mee anyi ihe nlere anya nye umu mmadu na ndi mmuo ozi. **10** Anyi aghola ndi nzuzu n'ihu Kraist, ma unu onwe unu bu ndi maara ihe n'ime Kraist. Anyi bu ndi na-adighi ike ma unu di ike. Anyi bu ndi a juruaju na ndi a na-eleda anya, ma unu bu ndi a na-asopuru. **11** Tutu ruo ugbu a, anyi na-ebu onu norokwa n'akpiri ikpo nku. Anyi enweghi ezigbo uwe anyi ji achu oyi. Ndi mmadu na-emeso anyi mmeso ojoo, ma anyi enweghi ebe obibi nke aka anyi. **12** Aka anyi ka anyi ji aruputara onwe anyi ihe anyi na-eri. Mgbe ndi mmadu na-abu anyi onu, anyi nagozi ha. Mgbe ha na-ata anyi ahuhu, anyi no na-enwe ndidi. **13** Anyi na-eji okwu di nro na-

azaghachi ndi na-ekwujo anyi. Tutu ruo ugbu a, a na-emeso anyi mmeso dika anyi bu unyi ndi uwa na-azachapu, dika ihe a juruaju n'anya ndi uwa. **14** Anaghi m edere unu ihe ndi a ka ihere mee unu, kama ana m ede ya idu unu odu, na idu unu aka na nti, dika umu m huru n'anya. **15** O bu ezie na unu nwere otutu ndi nche, ma unu enweghi karja otu nna. N'ih na o bu m bu nna unu n'ime Kraist Jisos, site n'ozoma ahụ m wetaara unu. **16** Ya mere, ana ario m unu, ka unu na-enomi ndu m. **17** N'ih nke a, ana m ezitere unu Timoti, bu ezi nwa m onye m huru n'anya, nke kwesiri ntukwaso obi n'ime Onyenwe anyi. O ga-echetara unu otu m si e bi ndu n'ime Onyenwe anyi Kraist Jisos, dika m na-akuzi ya n'ebe niile na nzuko niile. **18** Ufodu n'ime unu amalitela ifulu onwe ha elu, chee na mu enweghi ike ibiakwute unu ozo. **19** Ma site n'ike Onyenwe anyi, aga m abia ihu unu anya n'oge na-adighi anya. Mgbe m biara, aga m achoputa ihe ndi ahụ na-akpa nganga puru ime, o bughị ihe ha nwere ike ikwu. **20** N'ih na alaeze Chineke abughị ihe okwu onu kama o bu ngosiputa idi ike. **21** Ya mere, unu ka o diri ihoro nke unu choro. Unu choro ka m jiri utari biakwute unu, ka o bu ka m jiri obi di umeala na mmuo nke ihunanya bia?

5 O bu akuko doro anya na-enwe ikwa iko n'etiti unu, udi nke ndi na-ekweghi ekwe na-apughi ime, ka unu na-eme. Otu onye n'ime ulo unu kporo nwunye nna ya, ha abuo e biri. **2** Ma unu na-akpa nganga? Ihe unu kwesiri ime o bughị ikwa akwa na iru uju, na ime ka onye mere ihe di otu a si n'ogbako unu puo? **3** O bu ezie na mu na unu anoghi ugbo a, ma mu na unu nokwa n'ime mmuo. Amaala m rii onye ahụ ikpe dika a ga-asị na mu na unu no. **4** Eji m aha Onyenwe anyi ma ya ikpe. Mgbe unu zukoro, aga m anonyere unu na mmuo. N'oge ahụ, site n'ike Onyenwe anyi Jisos, **5** werenu nwoke a nyefee n'aka ekwensu, ka o taa anu ahụ ya ahuhu, ka e nwee ike izoputa mmuo ya, mgbe Onyenwe anyi loghachiri. **6** Inya isi unu ezighi ezi. O bu unu amaghi na wantakiri yiist a gwakoro n'utu oka na-eme ka o koo? **7** Wepunu ihe n'eko achicha a no n'etiti unu, ka

unu buru ndi di ohuru, na ndi di ocha. N'ih na a chuolari Kraist, bu aja nwa aturu, nke Ngabiga anyi. **8** N'ih ya ka anyi mee mmemme a na- ejighi ihe na-eko achicha nke bu ihe ojoo na obi ojoo, kama ka anyi jiri achicha na-ekoghi eko nke bu obi ocha na eziokwu. **9** E dere m unu n'ime akwukwo ozi m, ka unu na ndi na-akwa iko ghara inwe mmeko obula. **10** O bughị ihe gbasara ndi nke uwa ndi na-akwa iko, maobu ndi anya ukwu, na ndi na-apunara mmadu ihe, maobu ndi na-ekpere arusi. O buru otu a, o putara na unu ga-esi n'ua puo. **11** Ma ugbo a, a na m edere unu ka unu na onye obula nke na-akpo onwe ya nwanna nwoke maobu nwanna nwany ghara imeko ihe, ma o buru na o na-ebi ndu ikwa iko, maobu nwee anya ukwu, maobu na-ekpere arusi, onye na-ekwuto ibe ya, onye na-anubiga mmanya oke, maobu onye na-apunara mmadu ihe. Unu na ndi di otu a erikola nri. **12** Kedu nke gbasara m ikpe ndi na-esoghi na choochi ikpe? O bughị ndi no n'ime ka unu ga-ekpe ikpe. **13** Chineke ga-ekpe ndi no n'ezikpe. "Chupunu onye ajoo mmadu ahụ site n'etiti unu."

6 Mgbe onye obula n'etiti unu nwere esemokwu megide ibe ya, unu o puru i buru okwu ahụ gaa n'ulokpe ka ndi ajo omume kpeere unu ikpe, karja iga ya n'ihu ndi nsor? **2** O bu na unu amabeghi na o bu ndi nsor ga-ekpe uwa ikpe? O burukwa na unu ga-ekpe uwa ikpe, o putara na unu etozughi oke idozi okwu ntakiri daputara n'etiti unu? **3** O bu na unu amataghi na o bu anyi ga-ekpe ndi mmuo ozi ikpe? Gini ga-emekwa ka anyi ghara idozi okwu uka dikarisiri nta nke ndu a? **4** Ya mere, o buru na esemokwu di otu a adaputa n'etiti unu, unu ga-ewere okwu ahụ jekwuru ndi ibi ndu ha na-akpo nzuko ihe efu ka ha kpee ya? **5** Ana m ekwu nke a ime ka ihere mee unu. O ga-abu na e nweghi ike ichota o buladi otu onye maara ihe n'etiti unu, onye ga na-ekpe ikpe di n'etiti nwanna na ibe ya? **6** Ma lee, nwanna na-akporo nwanna ya aga ulo ikpe, ka ndi na-ekweghi ekwe kpee ha ikpe! **7** Ebe unu na-enwe esemokwu nke ikpe ikpe n'etiti unu, o putara na unu bu ndi emeriri kpamkpam. N'ih gini ka unu na-adighi ekwe ka

emejọ unu? N'ihị gini ka unu na-adighi ekwe ka a ghogbuo unu? **8** Ma unu onwe unu na-emejọ, ma na-aghogbu, ọ bụladi ụmụnna unu n'ime Kraist. **9** Ọ bụ na unu amaghị na ndị na-eme ajọ omume di otu a enweghi oke ọbụla n'alaeze Chineke? Unu ekwela ka eduhie unu. N'ihị na ọ dighi onye ọbụla na-akwa iko, na ndi na-efe arusi, ndi ikom nwere nwunye na-akwa iko, na ndi ikom na-eji ndi ikom ibe ha akwa iko, **10** ndi niile na-ezu ohi, ndi anya ukwu, ndi na-anubiga mmamya oke, ndi nkwtu, maobu ndi na-apunara mmadu ihe ha nwere, agaghị eketa oke n'alaeze Chineke. **11** Na mbu, ụfodu n'ime unu na-ebi ndu di otu a. Ma ugbo a, a sachapula mmehie unu, doo unu nsọ nye Chineke. Ọ bụkwa site n'aha Onyenwe anyi Jisọs Kraist na n'ime Mmụọ nke Chineke anyi ka a gurụ unu ka ndi ezi omume. **12** I na-asi, "Enwere m ike ime ihe niile m maara na m kwesiri ime," ma ọ bughị ihe niile ga-abara m uru. "Enwere m ike ime ihe niile m maara ziri ezi," ma a gaghi ekwe ka ihe ọbụla na-achị m. **13** Unu na-asi, "E mere ihe oriri maka afo, meekwa afo maka ihe oriri, ma Chineke ga-emebi ma afo ma ihe oriri." Ekeghi ahụ anyi maka ikwa iko, kama o mere ya maka Onyenwe anyi, Onyenwe anyi dikwa maka ahụ anyi. **14** Chineke mere ka Onyenwe anyi site n'onwu bilie, ọ ga-ejikwa ike ya mee ka anyi si n'onwu bilie. **15** Ọ bụ na unu amataghi na ahụ unu bu akuku ahụ Kraist? Ọ di mma na m ga-eji ahụ Kraist mee ka e jikotaa ya na ahụ nwanyị akwuna? Tufiaa! **16** Ọ bụ na unu amataghi na onye ya na nwanyị akwuna na-enwe mmekorita, ya na nwanyị ahụ bu otu ahụ? N'ihị na e kwuru, "Ha abuo ga-abu otu anu ahụ." **17** Ma onye ọbụla e jikotara ya na Onyenwe anyi, ya na onye ahụ ga-abu otu n'ime mmu. **18** Gbaaranu mmehie ikwa iko oso. Ọ dighi mmehie ozo na-emetuta anu ahụ mmadu dika mmehie ikwa iko. Ọ bụ mmehie mmadu na-eme megide anu ahụ ya. **19** Ọ bụ na unu amataghi na ahụ unu bu ụlonsọ nke Mmụọ Nso ahụ Chineke nyere unu, onye bi n'ime unu? Anu ahụ unu abukwaghị nke unu onwe unu, kama unu bu nke Chineke. **20** E jiri oke onuahia

zoputa unu. Ya mere jirinu anu ahụ unu nye Chineke otuto.

7 Ugbo a, okwu banyere ihe unu dere n'akwukwo: "Ọ di mma ka nwoke ghara imetu nwanyị aka." **2** Ma n'ihị otutu ihe omume banyere ikwa iko, ka nwoke ọbụla nwee nwunye nke aka ya, nwanyị ọbụla di nke aka ya. **3** Ka nwoke ọbụla jisie ike na-akwu nwunye ya ugwo mmeko o ji ya. Nwanyị ọbụla ga-emekwara di ya otu aka ahụ. **4** N'ihị na nwanyị ọbụla luru di adighikwa achi ahụ ya, kama ọ bu di ya na-achi ya. Otu aka ahụ, di anakwaghị achi ahụ ya, kama ọ bu nwunye ya na-achi ya. **5** Ka di na nwunye hapu igbochi ibe ha mmekorita nke anu ahụ ruuru ha. Kariakwa maobu na mkpebi ha nwere n'etiti onwe ha inoro iche nwa oge nta n'ihị inyefe onwe ha ikpe ekpere. Mgbe oge a gasiri, ha ga-agakwa n'ihu na mmekorita ha, ka e site otu a hapu inye ekwensu ohere inwa ha onwunwa n'ihị enweghi ike ha ijide onwe ha aka. **6** Anaghi m enye nke a di ka iwu, kama ọ bu alo ka m na-atunyere unu. **7** Asị m kwuo, aga m asị na ọ ga-aka mma ka mmadu niile noro di ka m. Ma onye ọbụla nwere onyinye nke Chineke nyere ya. O nyere otu onye nke a, onye ozo nke ozo. **8** Ma ana m agwa ndi na-anoghi n'onodu di na nwunye na ndi di ha nwuru anwu, na ọ ka mma ka ha nodu nalughi di maobu nwunye, dika m onwe m no. **9** Ma ọ buru na ha apughi ijide onwe ha, ha gaa choro di maobu nwunye luo. Ọ ka mma ilu di maobu nwunye, kari mmadu igba ara site n'agu nke anu ahụ. **10** Ugbo a, unu ndi nwere di na ndi nwere nwunye niile, enwere m iwu m na-enye unu. (O sighi n'aka m, kama o si n'aka Onyenwe anyi): O kwesighi ka nwanyị ọbụla hapu di ya. **11** A sikwa na ọ hapu di ya, ya noro onwe ya, maobu ya laghachikwuru di ya. Ka nwoke ọbụla gharakwa igba nwunye ya alukwaghị m. **12** Ma ana m agwa mmadu ndi ozo (nke a abughi iwu nke Onyenwe anyi nyere). Ọ buru na nwanna aluo nwanyị nke na-ekweghi ekwe, ya achupula ya ma ọ buru na nwanyị ahụ achoo inogide dika nwunye ya. **13** Ọ burukwa na nwanyị kwere ekwe aluo di nke na-ekweghi ekwe, ya agbarala di ya alukwaghị m,

ma ọ bụrụ na di ya chọrọ ịnọgide dika di ya. **14** Ọ ga-alụ di, o megħi mmehie. Ndị lụrụ di na N'ihia na edoola di ahụ na-ekwegħi ekwe nsọ site na nwunye ya, otu a kwa a na-edokwa nwunye ahụ na-ekwegħi ekwe nsọ site na di ya, bụ onye kwere ekwe. Ọ bụrụ na ọ dighi otu a, ụmụ unu ga-abụ ndị na-adighi ọcha. Ma otu ọ di, ha di nsọ. **15** Ma ọ bụrụ na onye ahụ nke na-ekwegħi ekwe ekewapụ onwe ya, ya dirị otu ahụ, nke a emegħi ka nwanna anyi nwoke maobu nwanna anyi nwanyị bụrụ ohu n'ọnọdụ di otu a, n'ihia na Chineke kpọrọ anyi ka anyi bie ndụ udo. **16** Gi nwunye, i mara maobu gi ga-azoputa di gi? Ma, gi bụ di, si ana mara maobu gi ga-azoputa nwunye gi? **17** Ka onye obula bie ndu ya dika amara Onyenwe anyi nyere ya si di, nakwa n'ọnọdụ nke Chineke kpọrọ ya. Nke a bụ iwu m na-enye n'ulo choochi niile. **18** Akporo onye obula mgbe e biri ya ugwu? Ya achola iwepu akara obibi ugwu ya. Ka onye a na-ebighi ugwu tupu okpukpo ya hapu inye onwe ya nsogbu icho uto a ga-esi bie ya ugwu. **19** N'ihia na ọ dighi mkpa ma e biri gi ugwu ma e bighi gi ugwu. Ihe kachasi mkpa bu idebe iwu Chineke. **20** Ka onye obula nogide dika ọ di mgbe a kpọrọ ya. **21** I bu ohu mgbe a kpọrọ gi? Echegbula onwe gi n'ihia ya. Kama ọ bụrụ na ọ di uto i puru isi nwere onwe gi, were ohere ahụ mee ihe ugbo a. **22** N'ihia na onye obula Onyenwe anyi Chineke kpọrọ mgbe ọ bu ohu, aghoala onye nweere onwe ya n'ime Onyenwe anyi. Otu aka ahụ, onye nwerela onwe ya mgbe Onyenwe anyi kpọrọ ya aghoala ohu nke Kraist. **23** Akwola uto isi unu, unu abukwala ohu mmadu uto. **24** Umunna m, n'ọnọdụ obula mmadu no mgbe a kpọrọ ya, ya nogidesie ike n'ime Chineke. **25** Ihe banyere umu agboghọ na-amagħi nwoke. Enwegħi m iwu obula site n'aka Onyenwe anyi banyere ajaju a, ma aga m ekwu uche nke aka m dika onye sitere n'ebere nke Onyenwe anyi kwesiri ntukwasị obi. **26** Echere m na ọ ka mma ugbo a, n'ihia nsogbu nke na-abianu ka onye obula noduru onwe ya dika ọ siri noro ugbo a. **27** I lula nwanyị? Achola nkewa. Ọ bu na i lubegħi nwanyị? Ejela icho onye i ga-alu. **28** Ma ọ bụrụ na i kpebie n'obi gi ilu nwunye, i megħi mmehie obula; ọ burukwa na nwaagboghọ ekpebie na

ọ ga-alu di, o megħi mmehie. Ndị luru di na nwunye ga-enwe otutu nsogbu n'ime uwa. Ọ ga-amasị m igbochiri unu nsogbu ndi ahụ. **29** Ihe unu kwesiri ima, umunna, bu na oge anyi nwere foduru naani ntakiri, site ugbo a gaa n'ihu ndi nwere nwunye ga-adi ndu ha dika ndi na-enwegħi. **30** Ka ndi na-akwa akwa bie ndu dika ndi ihe anagħi ewute, ka ndi na-achị ochi dirị ka ndi obi na-adighi ato uto. Ka ndi na-azu ahia dirị dika ndi na-enwegħi ngwa ahia obula. **31** Ka ndi na-etinye oge n'ihe uto nke uwa hapu ibi ndu icho iritecha ihe niile di n'uwa n'uru. N'ihia na uwa, otu ọ di ugbo a, bu ihe na-agabiga agabiga. **32** Unu emela ihe ga-ewetara unu oke echiche. Nwoke na-alubegħi nwanyị nwere ohere iji oge ya niile ruora Onyenwe anyi oru. O nwekwara ohere igbalisi ike ime ihe ga-atọ Onyenwe anyi uto. **33** Ma nwoke nwere nwunye na-echegbu onwe ya banyere ihe igbo mkpa nke uwa a, otu ọ ga-esi mee ihe ga-atọ nwunye ya uto. **34** Ọ na-enwekwa obi abuo n'ihe obula ọ choro ime. Otu a ka ọ dikwa nye nwaagboghọ na-alubegħi di maobu onye nke na-amabegħi nwoke, nchegbu ya bu banyere ihe nke Onyenwe anyi. Ochicho ya bu ka ọ di nsọ n'anụ ahụ ya na n'ime mmuo ya. Ma nwanyị nwere di na-echegbu onwe ya banyere ihe nke uwa a, otu ọ ga-esi mee ihe ga-atọ di ya uto. **35** Ana m ekwu ihe ndi a maka ọ di mma nke unu onwe unu, ọ bugħi igbalị igbochi unu, kama ọ bu ka unu nwee ike bie ndu unu n'uto kwesiri ekwesị, werekwa ihunanya zuruoke ruora Onyenwe anyi oru. **36** Ọ bụrụ na nwoke obula enwegħi ike ijide onwe ya n'ihia aguu mmekorita nke nwoke na nwanyị n-agu ya n'ebe nwaagboghọ ya na ya kpebiri ilu no, ya mee ihe ọ na-achọ, o megħi mmehie obula, ha luo di na nwunye. **37** Ma ọ bụrụ na onye obula ekpebie n'obi ya, ma nwee ike ijide onwe ya, ka ọ si n'enwegħi mmanye obula idebe nwaagboghọ e kwuru na ọ ga-alu na-enwegħi mmeko obula, ọ bu ihe di mma ka ọ mere. **38** Ya mere, onye ahụ luru nwaagboghọ ọ kwuru na ọ ga-alu mere nke oma, ma onye kpebikwara na ọ gagħi alu mekwara nke oma karịa. **39** Njikota e jikotara nwunye na di ya na-adi ire naani mgbe

di nwanyị dị ndụ. Ọ bụrụ na di ya anwụọ o nwere ike ịlụ di ọzọ, ma ọ lụọ ya n'ime Onyenwe anyị. **40** N'uche m, ọ ga-enwe ọñụ n'obi ya karịa ma ọ bụrụ na ọ lughị di ọzọ. Ana m echekwa na mụ onwe m nwekwara Mmụọ nke Chineke.

8 Ugbu a, n'okwu banyere nri a churụ n'aja nye arụsị, anyị ma na onye ọbụla nwere amamihe. Amamihe na-afuli mmadụ elu mee ka ọ nyaa isi. Ma ịhụnanya na-ewuli elu. **2** Ọ bụrụ na ọ di onye sị na ya maara ihe niile, onye ahụ amatabeghị ihe o kwesiri ịmata. **3** Ma onye ahụ hụrụ Chineke n'anya bụ onye ọ maara. **4** Ya mere, ihe banyere nri a churụ n'aja nye arụsị, anyị maara na "Arụsị abughị ihe ọbụla n'ụwa", matakwa na "Chi ọzọ adighị ma ọ bughị otu Chineke." **5** A sịkwa na arụsị a na-akpọ chi di, ma ha nọ n'eluigwe maobu n'ụwa (n'ezie ọtụtụ "chi" na "ndị nwe mmadụ" di otu a di). **6** Ma n'ebe anyị nọ, anyị maara na ọ bụ naanị otu Chineke di, onye bụ Nna, onye kere ihe niile, na onye anyị na-adị ndụ n'ihị ya. Ọ bụkwa naanị otu Onyenwe anyị ka anyị nwere, onye bụ Jisọs Kraịst, onye e sitere n'aka ya kee ihe niile, onye na-enyekwa anyị ndụ. **7** Ma otu ọ di, ọ bughị onye ọbụla nwere ihe omuma a. Ụfọdụ n'ime ndụ ha niile, ha na-ele arụsị anya dika chi di ndụ. Ha na-echekwa na ihe ọbụla e ji chụọrọ arụsị aja, na ọ bụ chi di ndụ ka e ji ya chụọrọ aja. N'ihị nke a, mgbe ọbụla ha riri ihe e ji chụọ aja nye arụsị, ọ na-ewute mmụọ ha nke ukwuu n'ihị na akonuche ha esighi ike, ọ na-emerụkwa ya. **8** Ma ọ bughị nri ga-eme ka anyị na Chineke di na mma. Ma anyị riri ma anyị erighi, ọ dighi ihe ọhụrụ anyị ga-enweta. Ọ dīkwaghị ihe na-efunari anyị. **9** Ma lezienụ anya, otu o si di, ka ike unu nwere ime ihe ọbụla di unu mma, ghara igho ihe isọ ngongo dirị ndị na-adighi ike n'okwukwe ha. **10** N'ihị na ọ bụrụ na ndị ọzọ ahụ gi, gi onye nwere akonuche, ka ị nọ, na-eri nri n'ulọ arụsị, ọ bụ na ha agaghị eche na ha bụ ndị okwukwe ha na-esighi ike, ga-enwe obi ike soro gi rie nri a gorọ arụsị? **11** N'uzọ di otu a, ndị kwere ekwe na-adighi ike, ndị Kraịst nwurụ n'ihị ha, na-esite n'ihē mmụta gi laa n'iyi. **12** Cheta na ọ bụ mmehie i mere megide Kraịst, mgbe unu na-emegide mmụọ nwanne gi n'ime

Kraịst, n'ihị n'akonuche ha esighi ike. **13** N'ihị nke a, ọ bụrụ na ihe oriri ga-eme ka nwanna m mee mmehie, agaghị m eri anụ ọzọ, ka m ghara ime ka nwanna m maa n'onyia. (aiōn g165)

9 Abughị m onye nwe onwe ya? Abughị m onyeozī Kraịst? Ọ bụ na m ahughị Jisọs Onyenwe anyị? Unu abughị ihe ngosiputa ọrụ m rurụ n'ime Onyenwe anyị? **2** Ọ bụrụ na m abughị onyeozī n'ebe ndi ọzọ nọ, n'ebe unu nọ, abụ m onyeozī n'eziokwu n'ihị na unu bụ akara nke ọrụ onyeozī m n'ime Onyenwe anyị. **3** Ihe ngopu m nye ndi ahụ na-enyocha m bụ nke a. **4** Ọ bụ na anyị enweghị ike iri ihe oriri na ịñụ ihe ọññụ? **5** Ọ bụ na anyị enweghị ike iduru nwunye onye bụ onye kwere ekwe gaa ebe ọbụla anyị na-aga dika ndi ozi ọzọ na-eme, na dika ụmụnne Onyenwe anyị na Sefas na-emekwa? **6** Ọ ga-abụ naanị mụ na Banabas bụ ndi na-enweghị ike ịhapu ịrụ ọrụ maka ihe anyị ga na-eri? **7** Olee onye agha unu maara nke na-esi n'akpa ya akwụ onwe ya ụgwọ ọnwā? Ka ọ di onye ọrụ ubi vaiñi unu maara nke na-adighi eri mkpuru e si n'ubi ahụ weta? Olee onye ọzuzụ aturu unu maara nke na-adighi anụ mmiri ara e si n'igwe aturu ọ na-azụ apiputa? **8** Anaghị m ekwu ihe a n'ihị na ha bụ ihe na-eme ụbọchị niile n'etiti ndi mmadụ? Akwukwọ iwu, o kwukwaghị otu ihe ahụ? **9** N'ihị na e dere ya n'iwu nke Mosis, "Ekechila ọñụ ehi mgbe ọ na-azọcha mkpuru ọka." Unu chere na ọ bụ naanị ehi ka Chineke bu n'obi kwuo okwu a? **10** E, n'ihị anyị ka eji dee ya n'akwukwọ. N'ezie, e dere ihe ndi a n'ihị anyị, n'ihị na onye ruru ọrụ n'ubi na onye na-azọcha mkpuru di n'ubi ahụ, na-eme nke a n'olileanya na o kwesiri iketa oke site na mkpuru e si n'ubi ahụ weta. **11** Mkpuru anyị kuru n'ime obi unu bụ mkpuru nke mmụọ. Ọ ga-abụ ihe ọjọọ ma anyị sị unu nyetụ anyị ụfọdụ n'ime akunuba unu? **12** Ọ bụrụ na ndi ọzọ kwesiri iketa uru di otu a n'ahụ unu, ọ bụ na anyị ekwesighi iketa karịa? Ma ọ dibeghi mgbe anyi rioro unu ihe ọbụla, kama anyi na-agbalisi ike ihu na ọ dighi ihe ga-egbochi unu iji ezi obi na-ege ntị n'ozima Kraịst nke anyi wetara. **13** Ọ bụ na unu amataghị na ndi na-arụ ọrụ n'ulonso

ukwu na-esi n'ụlọnsọ ahụ na-eweta ihe ha na-eri? Ndi na-agbakwa odibo n'ebe ichu aja na-eketakwa oke n'ihe eji chuo aja? **14** N'otu aka ahụ kwa, Onyenwe anyi ekwuola na ndi niile na-ekwusa ozioma ya ga-esi n'oziooma eweta nri ha ga-eri di ndu. **15** Ma o nweghi mgbe m jirila ike ndi a m nwere irite uru n'oru m nara ndi mmadu ihe. Anaghi m ede nke a n'akwukwo ka a na-ebutere m ihe onyinye. N'ih na o kaara m mma ka m nwuo kama m ga-ekwe ka onye obula mee ka inya isi m buru ihe efu n'ih ihe onyinye. **16** Anaghi anya isi n'ih na ana m ezisa ozioma, maka na nke ahụ bu oru e nyere m n'iwu ka m ruo. Ahuhu diji m ma o buru na m ezisaghi ozioma. **17** A si na m ji aka m hoputa onwe m iru oru a, agaara m enwe ugwo oru, ma na o buru na o sighi n'uche aka m, unu mara na-ahanyere m ya n'aka. **18** Gini bu ugwo oru m? Ugwo oru m bu onu m na-enwe site n'izisa ozioma a, na-anaghi onye obula ugwo oru obula, maobu ihe ruru m dika onye na-ezisa ozioma ahụ. **19** O bu ezie na-abughi m ohu onye obula, ma emeela m onwe m ohu nye mmadu niile ka m nwee ike site n'uzo di otu a rite otutu mkpuruobi n'uru nye Kraist. **20** N'ebe ndi Juu no, ana m eme dika onye Juu, ka m nwee ike rite ndi Juu n'uru. N'etiti ndi no n'okpuru iwu, ana m emekwa dika otu n'ime ndi no n'okpuru iwu (n'agbanyeghi na mu onwe m anoghi n'okpuru iwu), ka m si otu a nwee ike rite ndi no n'okpuru iwu n'uru. **21** N'ebe ndi na-anoghi n'okpuru iwu no, emere m onwe m ka onye na-anoghi n'okpuru iwu (ma nke a aputaghi na m na-akwusi ime ihe iwu Chineke na-acho. Ana m emekwa dika onye no n'okpuru iwu Kraist), ka m nwee ike rite ndi na-anoghi n'okpuru iwu n'uru. **22** N'ebe ndi na-adighi ike no, ana m emekwa dika ha, ka m nwee ike rite ndi na-adighi ike n'uru. Otu obula mmadu si diri, ana m agbali choo uzo m ga-esi mee ka o nabata m, ka m nwee ike site n'uzo niile obula zoputa ufodu. **23** Ana m eme ihe ndi a niile n'ih ozioma, ma ka m nwekwa ike keta oke na ngozi ya. **24** Unu amataghi na mgbe otutu mmadu na-agba oso iso mpi, o bu naani otu onye na-enwe ihe onyinye nke mbu? Ya mere,

gbasienu oso ike, ka unu nweta onyinye ahụ. **25** Ndi na-ejikere igba oso maobu egwuregwu oso na-enwe ntachiobi n'otutu ahuhu nke ya na ozuzu so. Ha na-azu onwe ha naani ka ha nweta okpueze okoko osisi na-emebi emebi. Ma oso anyi na-agba bu ka anyi nweta okpueze nke na-apughi imebi emebi. **26** O bu nke a mere m ji na-agba oso a na-eleghi anya n'azu, maobu kuo okpo dika m na-aku ifufe. **27** Ma ana m azu ahụ m, na-enye ya ahuhu mee ya ka o buru ohu, ka mu onwe m ghara i bu onye a juruaju mgbe m kwusasiri ozioma nye ndi oso.

10 Umunna m, achoghi m ka unu chefu o ihe mere nna nna anyi ha mgbe ha jere ije n'ime ozara. O ji igwe ojii duo ha. O mekwara ka ha si n'etiti Osimiri Uhie gafee. **2** N'ime igwe ojii ahụ, na n'ime osimiri ahụ e tinyere ha niile na baptizim, dika ndi na-eso uzo Mosis. **3** Ha niile rikwara ihe oriri nke mmuo ahụ. **4** Ha nukwara mmiri mmuo ahụ, mmiri sitere n'oke nkume mmuo ahụ, nke na-eso ha. Oke nkume ahụ bu Kraist n'onwe ya. **5** N'ih ndi a niile, omume ha amasighi Chineke. N'ih nke a, o lara ha n'iyi n'ime ozara. **6** Ugbu a, ihe ndi a niile bukwa ihe ido aka na nti nye anyi, ka anyi hapu ibu ndi aguu ime ihe ojoo na-agu dika ha. **7** Unu abula ndi na-ekpere arusi dika ufodu ha mere. Dika e dere ya, "Ndi a noduru ala iri ihe na inu ihe onuhu, biliekwa oto gwurie egwu ime onwe ha obi oto." **8** Ka anyi ghara ika iko dika ufodu n'ime ha mere, iri puku mmadu abuo na ato n'ime ha nwuo n'otu ubochi. **9** Ka anyi hapu inwa Kraist onwunwa dika ufodu n'ime ha si nwaa Chineke. E mere ka agwo tagbusie ha. **10** Ka anyi hapukwa itamu ntamu dika ufodu ha mere ma buru ndi Mmuo ozi onwu tigburu. **11** Ihe ndi a niile dakwasiri ha ka o buru ihe ilere anya nye anyi. E dekwara ha n'akwukwo ka ha buru anyi ihe ido aka na nti n'ih na anyi bi n'oge a mgbe ogwugwu ihe niile di nso. (aiōn g165) **12** Ya mere, o buru na i na-eche na i guzosiri ike, lezie anya ka i ghara ida. **13** O nweghi onwunwa obula nwara unu nke abiakwutebeghi mmadu. Chineke kwesiri ntukwasiri obi, o gaghi ekwe ka a nwaa unu karja ike unu. Kama mgbe a na-anwa unu, o ga-enye unu ike imeri onwunwa

ma gosikwa unu ụzọ mgbaụ n'ime ya. **14** Ya mere, ndi enyi m hụrụ n'anya, gbaaranụ ikpere arụsị ọsọ. **15** Ana m agwa ndi nwere uche okwu, unu onwe unu tulenụ ihe m na-ekwu. **16** Iko ngozi ahụ nke anyị na-agozi, ọ bughị iketa oke site n'ọbara Kraịst? Achịcha nke anyị na-anyawa, ọ bughị iketa oke n'ahụ Kraịst? **17** N'ihị na otu achịcha di, ọ bụ ezie na anyị di ọtụtụ, anyị bụ otu ahụ, n'ihị na anyị niile na-eketa oke n'otu ogbe achịcha ahụ. **18** Chetanụ ka ndi Izrel siri mee: ọ bụ na ndi na-eri ihe eji chụọ aja abughị ndi nnweco n'ebe ichu aja? **19** Gini ka okwu ndi a m na-ekwu putara? Na arụsị, maobu ihe a churụ n'aja nye arụsị bụ ihe obula, maobu na ọ bughị ihe? **20** Mba! Ihe m na-ekwu bụ na ndi niile na-achurụ arụsị aja jikotara onwe ha n'otu obi ichurụ ekwensu aja ahụ. Ọ bughị Chineke. Achokwaghị m ka unu buru ndi e jikotara ha na ekwensu. **21** Unu apughị inu site n'iko Onyenwe anyi ma nupokwa site n'iko ekwensu; unu apughikwa inwe oke site na tebul Onyenwe anyi na tebul ekwensu. **22** Anyi na-achọ ime ka iwe wee Onyenwe anyi? Anyi di ike karja ya? **23** I na-asị, "Enwere m ike ime ihe niile m maara na m kwesiri ime," ma ọ bughị ihe niile ga-abara m uru. "Enwere m ike ime ihe niile m maara ziri ezi," ma ọ bughị ihe niile nwere ike inyere anyi aka. **24** Ka onye obula hapu icho odimma nke onwe ya, kama odimma nke ndi ozo. **25** Rie ihe bu anu obula e rere n'ahia na-ajughị ajuju obula n'ihị akonuche. **26** N'ihị na, "Uwa na ihe niile di n'ime ya bu nke Onyenwe anyi." **27** Ọ buru na onye na-ekweghi ekwe akpoo unu oriri, unu kpebie ije, riekwanu nri obula e nyere unu na-ajughị ajuju n'ihị akonuche. **28** Ma ọ buru na e nwee onye gwara gi, "A churụ ihe a n'aja." Unu erila nri ahụ, maka onye ahụ mere ka unu mata, na n'ihị akonuche. **29** Akonuche nke m na-ekwu maka ya abughị nke gi, kama ọ bụ maka nke onye ahụ. N'ihị gini ka mnwere onwe m ga-eji buru ihe akonuche onye ozo ga-ekpe ikpe? **30** Ọ buru na m nwere ike inye ekele, were nri m rie, olee otu e si ekwu m n'ihị ihe ahụ m nyere Chineke ekele banyere ya? **31** Ihe obula i na-eme, ma unu na-eri ihe maobu na-anu ihe,

na-emenụ ha niile maka otuto nke Chineke. **32** Unu emejola ndi Juu maobu ndi Griik, ma ọ bukwani nzuکو Chineke. **33** Na-agbalisinu ike ime dika m si eme. N'ihē obula m na-eme, ana m ejisi ike ime ihe ga-atọ onye obula uto. Anaghị m achọ odimma nke m naani, kama ọ bụ odimma nke mmadu ibe m, ime ka a zoputa ha.

11 Unu buru ndi na-enomi m, dika m si enomi Kraist. **2** Ana m aja unu n'ihị na unu na-echeta m n'ihị niile, nakwa n'ihị na unu na-ejisikwa ozizi ahụ enyere unu n'aka ike, dika m nyere ha n'aka unu idebe. **3** Ma achoro m ka unu mata na dika Kraist bu isi nwoke obula, otu a ka nwoke obula si buru isi nwunye ya. Chineke bukwa isi Kraist. **4** Nwoke obula kpuchiri isi ya mgbe ọ na-ekpe ekpere maobu na-ebu amuma na-emenye isi ya ihere. **5** Ma nwanyị obula na-ekpe ekpere maobu na-ebu amuma, ma o kpuchighi isi ya, na-emenye isi ya ihe ihere, n'ihị na ọ dika nwanyị kpuchara isi ya. **6** Ọ buru na nwanyị obula achoghi ikechi isi ya, ya kpuchaa ya. A sika na ọ bukwani ihe ihere na nwanyị kpuchara isi ya, ka nwanyị kechie isi ya. **7** Ma nwoke ekwesighi ikpuchi isi ya, n'ihị na nwoke bu onyinyo na otuto nke Chineke, ebe nwanyị bu otuto nke nwoke. **8** E si na nwoke kee nwanyị, ma e sighi na nwanyị kee nwoke. **9** E keghi nwoke maka nwanyị, ma e kere nwanyị maka nwoke. **10** N'ihị nke a, nwanyị kwesiri ikpuchi isi ya igosi na ọ nọ n'okpuru di ya, maka ndi mmuo ozi. **11** Ma otu ihe si di n'ime ndu anyi na-adị n'ime Onyenwe anyi, nwoke adighi ma e wepu nwanyị, nwanyị adighikwa ma e wepu nwoke. **12** N'ihị na dika nwanyị siri na nwoke puta na mbu, otu a ka a na-esitekwa n'ahụ nwanyị muputa nwoke. Ma ha niile si n'aka Chineke puta. **13** Achoro m ka unu tule ihe a n'onwe unu, ọ di mma ka nwanyị ghebe isi ya oghe mgbe ọ na-ekpe ekpere nye Chineke? **14** Unu matakware nke oma na ọ bụ ihe ihere na nwoke ga-ebu agiri isi di ogologo. **15** Ma ọ buru na nwanyị enwee agiri isi di ogologo ọ bụ ihe otuto nye ya n'ihị na e nyere ya agiri isi di ogologo ka ọ buru ihe mkpuchi. **16** Ọ buru na onye obula na-arụ ụka banyere omenaala nke a, anyi onwe anyi na nzuکو Chineke niile

enweghi omenaala ozo banyere nke a. 17 N'ime ntuziaka ndi a, enweghi m otuto nye unu n'ih na mgbe unu zukotara omume unu na-eweta ihe ojoj karja ihe oma. 18 Na mmalite, ihe m na-anu bu na mgbe niile unu zukoro dika chogochi, iru uka nke na-ebute nkewa na-adi n'etiti unu. E kwenyekwara m na ufodu ihe ndi a m nuru bu eziokwu. 19 N'ezie udi nkewa di otu a aghaghi idi n'etiti unu ka e nwee ike mara ndi Chineke nabatara. 20 Mgbe unu zukotara, o bughu nri anyasi nke Onyenwe anyi ka unu na-eri. 21 N'ih na mgbe unu na-eri nri, ufodu n'ime unu na-eri nri anyasi nke aka ha. Nke mere, n'otu onye na-anu agu ebe onye ozo na-anubigakwa mmanya oke. 22 A ga-akpo nke a gini? O bu na unu enweghi ulo ebe unu ga-anu rijuo afu ma nujuokwa afu? Ka o bu na unu na-eleli nzuko Chineke na emenye ndi na-enweghi ihe ihere? Gini ka m ga-agwa unu? Aga m eto unu maka nke a? Agaghi m eto unu maka nke a. 23 N'ih na ihe m ziri unu bu ihe Onyenwe anyi ziri m. N'abali ubochi ah u a rara ya nye, Onyenwe anyi Jisos weere otu ogbe achicha. 24 Mgbe o nyechara ekele, o nyawara ya si, "Nke a bu ah m nke a na-enye maka unu. Na-emenu nke a iji cheta m." 25 N'uzo di otu a kwa, o bulitere otu iko mmanya mgbe ha risiri nri si, "Iko a bu ogbugba ndu ohuru n'obara m. Oge obula unu na-anu ya, na-emenu nke a iji na-echeta m." 26 N'ih na mgbe obula unu na-eri achicha ah na-anukwa iko a, unu na-ekwusa onwu Onyenwe anyi ruo mgbe o ga-abia ozo. 27 Ya mere, o buru na onye obula erie achicha Onyenwe anyi maobu nu iko Onyenwe anyi n'uzo na-ekwesighi ekwesi, onye ah na-emehie megide anu ah Onyenwe anyi na obara Onyenwe anyi. 28 O bu nke a mere o ji buru ihe di mkpa ka onye obula nyochaa onwe ya nke oma tupu o rie achicha ah maobu nu iko ah. 29 N'ih na onye obula na-eri achicha ah maobu nu site n'iko ah na-echeghi echiche, o na-eri, na-anutakwara onwe ya ikpe omuma, ma o buru na o tuleghi uche banyere ah Kraist. 30 O bu nke a mere otutu n'ime unu ji buru ndi ah na-esighi ike, ndi no n'oria na ndi dara n'ura onwu. 31 O buru na anyi enyochaa onwe anyi

nke oma, anyi agaghi adaba n'ikpe. 32 Ma otu o di, mgbe Onyenwe anyi na-ama anyi ikpe n'uzo di otu a, a na-ezi anyi otu e si ebi ezi ndu n'ih ka a ghara imako anyi na ndi uwa ikpe. 33 Ya mere, umunna m, mgbe unu biakotara iri nri, cherenu ibe unu. 34 O buru na agu agu onye obula ya rie nri n'ulo ya, ka o hapu iwetara unu ikpe omuma. Aga m enye ntuziaka banyere ihe niile ndi ozo mgbe m bira.

12 Ugbu a umunna m, achoro m ka unu mata ihe gbasara onyinye nke Mmuo Nso na-enye. 2 Unu matara na mgbe unu bu ndi na-amaghi Chineke, e duru unu n'otu uzo maobu nke ozo, duhie unu uzo iso arusi ndi ah dara ogbi. 3 Ya mere, achoro m ka unu ghota nke oma na o dighi onye obula na-ekwu okwu site n'odudu Mmuo nke Chineke, puru i si, "Ka Jisos buru onye a buru onu." O dikwaghi onye obula puru ikwu, na "Jisos bu Onyenwe anyi," ma o bughu site na Mmuo Nso. 4 Onyinye amara di iche iche di, ma otu Mmuo Nso ah na-enye ha niile. 5 E nwekwara udi ije ozi di iche iche, maobu otu Onyenwe anyi ah ka a na-ejere ozi. 6 Udi ike di iche iche nke eji aru oru dikwa, ma otu Chineke ah na-etinye ike ndi a n'ime onye obula iji jee ozi. 7 O na-enyekwa onye obula amara iziputa ike nke Mmuo Nso maka odimma mmadu niile. 8 Mmuo Nso na-enye otu onye onyinye ikwu okwu amamihe, na-enyekwa onye ozo onyinye ima ihe omuma, site n'otu Mmuo ah. 9 Otu Mmuo nso a na-enye onye ozo onyinye inwe okwukwe, na-enyekwa onye ozo onyinye inwe ike igwo oria. 10 Onye ozo ka o na-enye onyinye iru oru itunanya, onye ozo ike ibu amuma. Onye ozo ka o na-enye ike ikowa udi mmu di iche iche, ma onye ozokwa ka o na-enye ike isu asusu di iche iche. Ma o na-enyekwa onye ozo ike ikowa ihe onye na-asu asusu ndi a na-ekwu. 11 O bu otu Mmuo ah na-enye onyinye ndi a niile. O na-enye onye obula onyinye di iche iche dika Mmuo Nso si kpebie. 12 Dika ah anyi si nwe akuku di iche iche, ma burukwa otu ah, n'agbanyeghi na o nwere otutu akuku, otu a ka anu ah Kraist dikwa. 13 Site n'otu Mmuo Nso ah ka e mere anyi niile baptizim n'otu n'otu, ma ndi Juu

ma ndị Griik, ma ohu ma ndị nwe onwe ha. E meela ka anyị nọọ ọbara ya, n'ime njikọ nke otu Mmụọ Nsọ ahụ. **14** Ahụ mmadụ abụghị naanị otu akụkụ, kama o nwere otutu akụkụ ahụ. **15** Ọ bụrụ na ukwu asi, "N'ihị na-abụghị m aka, esoghị n'ahụ," nke a agaghị egbochi ya ka ọ gharakwa ibụ otu n'akụkụ anụ ahụ. **16** Otu a kwa, ọ bụrụ na ntị asi, "Ebe m na-abụghị anya abụghị m otu akụkụ anụ ahụ." Okwu a kwa agaghị eme ka ntị ghara ibụ akụkụ anụ ahụ. **17** Ọ bụrụ na ahụ niile bụ anya, olee ka ahụ ga-esi nụ ihe? Ọ bụrụkwa na ahụ mmadụ bụ naanị ntị ọ ga-esi ahaa nụ isisi ihe ọbụla? **18** Ma otu ihe si dị, Chineke debere n'otu n'otu akụkụ niile dị n'ahụ dika o si chọọ. **19** A si na akụkụ niile dị n'ahụ bụ otu ihe, kedụ ebe ahụ ga-adị? **20** Otu ọ dị, ọ bụ ezie na ihe dị n'ahụ dị otutu, ma ha niile bụ otu ahụ. **21** N'ihị nke a, anya enweghị ike igwa aka si, "Achoghị m gi, n'ihị na i dighị m mkpa." Isi agakwaghị agwa ukwu si, "Achoghị m inyeaka gi." **22** Kama ọ bụ akụkụ ahụ anyị ndị na-esighị ike bụ ndị dị anyị mkpa karịa. **23** E e, akụkụ ndị ahụ anyị na-eche na ha adighị mkpa ka anyị na-eji nsopurụ na-elekota. Akụkụ ndị ahụ na-ekwesighi ile anya ka anyị na-enye ugwu, ma na-ekpuchi ha. **24** Ma anyị adighị esi otu a elekota akụkụ ahụ ndị ahụ anya na-ahụ n'uzọ pụrụ iche, n'ihị na Chineke kpachapụrụ anya mee ka akụkụ ndị ahụ dika isiri nta bụrụ nke anyị kwesiri inye nsopurụ karịa. **25** N'uzọ dị otu a, nkewa ọbụla adighị n'ahụ mmadụ. Akụkụ ọbụla maara mkpa ibe ya, ha na-egboritakwara onwe ha mkpa ha. **26** Ọ bụrụ na otu akụkụ enwe nsogbu, akụkụ ndị ọzọ ga-eketa oke na nsogbu ahụ. Ọ bụrụkwa na otu akụkụ emee ihe ga-eweta otuto ọ bụ ahụ niile na-enwe otuto ahụ. **27** Ugbo a, unu niile n'otu n'otu bụ otu anụ ahụ Kraist. Unu bụkwa akụkụ ahụ ya n'otu n'otu, bụrụkwa ndị dị mkpa n'ahụ ahụ. **28** Nke a bụ ụfọdụ n'ime akụkụ dị iche iche Chineke tinyere na chọpochi; nke mbụ bụ ndị ozi, ndị amụma, ndị nkuzi, ndị na-arụ ọrụ itunanya, ndị na-agwọ ọrịa, ndị pụrụ inyere mmadụ ibe ha aka, ndị nwere onyinye ichikota ihe niile n'usoro, na ndị na-asụ asụsụ dị iche iche. **29** Ha niile, ha bụ ndị ozi? Ha niile ha bụ ndị amụma? Ha niile ha

bụ ndị nkuzi? Ha niile ha bụ ndị ọrụ ebube? **30** Ha niile ha nwere onyinye igwọ ọrịa? Ha niile ha na-asụ n'olu dị iche iche? Ha niile ha nwere onyinye nke ikowa asụsụ dị iche iche? **31** Ugbo a, gbalisienụ ike inweta onyinye kachasi dị elu karịa. Ma aga m ezi unu ụzọ nke kachasi ihe a niile mma.

13 A si na m na-asụ asụsụ dị iche iche nke ndị mmadụ maọbụ nke ndị mmụọ ozi, ma ahụghị m mmadụ ibe m n'anya, abụ m naanị ogene na-eme ụzọ maọbụ mbadamba efere na-ada ụda. **2** A sịkwa na m nwere onyinye ibu amụma, bụrụ onye pụrụ ikwu ihe niile gaje ime n'oge dị n'ihu, na onye maara ihe niile, a sịkwa na m nwere okwukwe nke m pụrụ isite na ya nye ugwu buru ibu iwu si ya site n'ebe ọ nọ gaa n'ebe ọzọ, ma ahụghị m mmadụ ibe m n'anya, abụghị m ihe ọbụla. **3** A sịkwa na m ewere ihe niile m nwere nye ndị ogbenye, werekwa anụ ahụ m nye ka ere ya ọkụ n'ihị ka m nyaa isi, ihe ndị a niile abaghị uru, ma m enweghị ihunanya. **4** Ihunanya na-enwe ogologo ntachiobi, na-enwekwa obi ebere. Ọ dighị ekwo ekworo, ọ naghị enwe anya ukwu, ọ naghị anya isi. Ọ nakwaghị ebuli onwe ya elu. **5** Ọ naghị eme ihe na-akpasu iwe, ọ naghị achọ ihe nke naanị ya, ọ naghị ewe iwe ọsịsọ. Ọ nakwaghị agukọ ihe ọjọọ niile e mere ya. **6** Ọ dighị anuri ọnụ n'ihie ọjọọ, kama ọ na-anuri n'eziokwu. **7** Ọ na-edị ihe niile, ọ na-ekwerekwa ihe niile, ọ na-enwekwa olileanya na-anagide ihe ọbụla daputara. **8** Ihunanya adighị agwu agwu. Ma ibu amụma niile ga-emesi kwusi, onyinye isụ asụsụ dị iche iche ga-akwusikwa. Otu a, ihe omuma niile ga-agabiga. **9** N'ihị na omuma anyị ezughị oke, ibu amuma anyị ezukwaghị oke. **10** Ma mgbe anyị ruru n'izuoke, ezughị oke agaghị adikwa. **11** Mgbe m bụ nwata, ekwuru m okwu dika nwata, echiche m niile bụ echiche nwata. Izuzu obi m niile bụkwa nke nwata. Ma mgbe m toro ghọọ dimkpa, adighikwa m akpa agwa dika nwata ọzọ. **12** Ugbo a, anyị na-ahụ inyogho inyogho dika anyị na-ele anya n'enyoma ma mgbe ahụ anyị ga-ahụ ihu na ihu. Ugbo a, ihe m mara ezughị oke, ma mgbe ahụ aga m amazu, dika m bụ onye a mazuru. **13** Ọ dị ihe atọ na-adigide adigide. Ha

bụ okwukwe, olileanya, na ihunanya. Ma n'ime ha niile, ihe kachasi ha niile bu ihunanya.

14 Ka ihunanya buru isi ihe unu na-achọ.

Chosienụ onyinye nke Mmụọ Nsọ ike, nke ka nke onyinye inwe ike ibu amụma. 2 Onye ọbụla na-asụ asụsụ ọ na-amughị amụ, bụ Chineke ka ọ na-agwa okwu, ọ bughị mmadụ. N'ezie, ọ dighị onye na-aghọta ihe ọ na-ekwu; n'ihì na okwu ọ na-ekwu bụ ihe omimi site n'ike Mmụọ Nsọ. 3 Ma onye ọbụla na-ebu amụma na-ezisa ozi na-enyere ndị mmadụ aka ito eto. Ọ na-agwakwa ha okwu nkasiobi na okwu na-ebuli mmụọ ha elu. 4 Ya mere, onye ahụ na-ebu amụma na-enyere chọọchị aka, ma onye ahụ na-asụ asụsụ ọzọ, na-enyere naanị onwe ya aka. 5 Ọ gaara atọ m ụtọ ma a si na unu niile nwere onyinye isụ asụsụ dị iche iche; ma ọ ga-atọ m karịa ma ọ buru na unu niile enwee onyinye ibu amụma. Nke a bụ n'ihì na onye ahụ na-ebu amụma bara uru karịa onye na-asụ asụsụ dị iche iche. Isụ asụsụ ya ga-aba uru ma ọ buru na ọ dị onye na-aghọta ihe ọ na-asụ, ka e nwee ike wulie chọọchị. 6 Ụmụnnà m ọ buru na m bjakwutere unu malite isụ asụsụ unu na-adighi aghọta, ole uru m baara unu, ma ọ bughị ma m na-ekwu okwu banyere ihe ekpughere gosi m, maọbụ ihe niile m maara, maọbụ ihe gaje ime, maọbụ ihe nkuzi? 7 Ọ bụkwa otu a ka ọ dị n'etiti ihe niile na-enweghị ndụ, nke na-ada ụda, dika oja, maọbụ ụbọ akwara. Ọ buru na ha enyeghị ụda dị iche site na nke ọzọ, olee ụzọ mmadụ ga-eji mara maọbụ oja ka a na-afu, maọbụ ụbọ akwara ka a na-akpọ. 8 Ọ burukwa na opi ike e ji akpọ ndị agha oku adaputaghị ụda nke ọma, onye ga-ejikere ije agha? 9 N'otu aka ahụ kwa, ọ buru na i na-agwa mmadụ okwu n'asụsụ ọ na-adighi anụ, olee otu ọ ga-esi ghọta ihe i na-ekwu? N'oge ahụ, ifufe ka unu na-agwa okwu. 10 Asụsụ a na-asụ n'ụwa a dị ukwu, ma ha niile bara uru nye ndị na-anụ ha. 11 Ọ buru na m aghotaghị ihe onye na-asụ otu n'ime asụsụ ndị a na-ekwu, aga m abụ ọbịa n'ebe onye na-asụ asụsụ ahụ nọ, ya onwe ya ga-abukwa ọbịa n'ebe m nọ. 12 Ebe ọ na-agụ unu agụụ inweta onyinye nke Mmụọ Nsọ, chọọnụ onyinye ndị ahụ ga-enyere unu aka iwuli nzukọ

elu. 13 Onye ọbụla na-asụ asụsụ n'olu dị iche iche, ga-ekpe ekpere ka e nye ya onyinye ikowa olu dị iche iche. 14 Ọ buru na m ji asụsụ dị iche na-ekpe ekpere, mmụọ m ga-eso m na-ekpe ekpere ahụ, ma uche m agaghị aghọta ekpere m na-ekpe. 15 Ọ buru na ọ dī otu a, olee ihe m ga-eme? Aga m eji mmụọ m kpee ekpere, jirikwa uche kpee ekpere. Aga m ejikwa mmụọ m bụọ abụ, jirikwa uche m bụọ abụ. 16 Ma o bughị otu a, mgbe i ji asụsụ ọzọ nke a na-amaghị na-eto Chineke n'ime mmụọ, olee otu ndị niile nọ n'ụlọ nzukọ ahụ na-aghotaghị ihe i na-ekwu gae- esi zaa Amen? 17 Ọ bụ ezie na i na-enye ekele nke ọma, ma ọ naghị ewuli onye ọbụla elu. 18 Ana m ekele Chineke n'ihì na ana m asụ asụsụ dī iche iche karịa unu niile. 19 Ma mgbe ọbụla a gbakoro na nzukọ ife ofufe, ọ na-akara m mma ikwu naanị mkpuru okwu ise nke mmadụ niile ga-aghọta na nke ga-abakwara ha uru, karịa na m kwuru puku mkpuru okwu iri n'asụsụ dī iche iche nke onye ọbụla na-apughị ighọta. 20 Ụmụnnà m, unu abụla ụmuntakiri n'echiche unu. Burunụ ụmuntakiri n'ihe gbasara ime ihe ọjọọ, ma burunụ ndị nwere uche n'ihe gbasara ụdị okwu a. 21 E dere ya n'akwukwọ iwu, "Site na egbugbere ọnụ ndị mba ọzọ sitekwa n'ire ndị na-asụ iche iche ka m ga-agwa ndị a okwu, ma ọbụladị otu a, ha agaghị ege m ntị, ka Onyenwe anyị kwuru." 22 Isụ asụsụ dī iche iche abughị ihe nlere anya nye ndị kwere ekwe, kama ọ bụ ihe ama nye ndị na-ekweghị ekwe. Ma ibu amụma bụ maka ndị kwere ekwe, ọ bughị maka ndị na-ekweghị ekwe. 23 Ọ buru na nzukọ niile ezukọọ n'ogbakọ ekpere, mmadụ niile a na-asụ n'olu dī iche iche n'otu mgbe, ọ burukwa na ndị na-aghotaghị, maọbụ ndị na-ekweghị ekwe abata n'ebe ahụ, gini ka ha ga-ekwu? Ha ọ gaghị asi na isi emebiela ndị a? 24 Ma ọ buru na onye na-ekweghị ekwe maọbụ onye ọhuru abata mgbe onye ọbụla na-ebu amụma, ha ga-abụ ndị mmadụ niile ga-atụ mmehie ha n'anya maakwa ha ikpe mmehie. 25 Mgbe a na-eme ka ihe nzuzo nke obi ha niile pụta ihè, onye dī otu a ga-egbu ikpere n'ala kpọọ isiala nye Chineke si, "N'ezie, Chineke nọ n'etiti unu."

26 Ugbu a, ụmụnnà m, kedụ otu o kwesiri jidị?

Mgbe ọbụla unu zukọrọ, ụfọdụ kwesiri ibụ abụ, onye ọzọ ga-ezi unu ihe; maọbụ gwa unu ozi di mkpa e gosiri ya, maọbụ jiri asụsụ nke ọ na-amughị gwa unu okwu, ka onye ọzọ kọwaa ihe onye ji asụsụ a di iche kwuo okwu kwuru. Ma ka ihe ọbụla e mere n'ime ụlọ chọọchị bụrụ ihe ga-ewuli onye ọbụla elu. **27** A sịkwa na ọ di ndị chọrọ iji asụsụ di iche kwuo okwu, ka mmadu abụọ maọbụ atọ kwuo. Kama ka ha kwuo n'otu n'otu n'usoro. Ka onye ga-akọwa ihe ha kwuru nọrọkwa n'ebe ahụ. **28** Ọ bụrụ na ọ dighị onye ga-akọwa ihe ha na-asụ, ka onye ahụ na-asụ asụsụ di iche na chọọchị mechie onụ ya. Ya na Chineke sụrịta ya. **29** Ka mmadu abụọ maọbụ atọ nwere onyinye ibu amụma kwuo okwu n'otu n'otu, ka ndi ọzọ tulee ihe ha kwuru. **30** Ọ bụrụ na-ekpughere onye ọzọ nọdu n'akụkụ ya ihe, ka onye mbụ mechie onụ ya. **31** N'ihia na unu nwere ike ibu amụma n'otu n'otu, ka mmadu niile nwee ike imuta ihe ma burukwa ndi a gbara ume. **32** Mmụọ niile nke ndi amuma ka a na-edokwa n'okpuru ndi amuma. **33** N'ihia na Chineke abughị Chineke nke aghara, kama ọ bụ nke udo. Otu a ka ọ di n'ime ọgbakọ niile nke ndi nsọ. **34** Umụ nwanyi ekwesighi ikwu okwu n'ime chọọchị. Ha ekwesighi itinye onụ na ntughā ụka ọbụla, n'ihia na iwu kwuru ka ha debe onwe ha n'okpuru ndi ọchichị. **35** Ọ bụrụ na ọ di ihe ha chọrọ imata, ha jụọ di ha mgbe ha lara n'ụlọ. N'ihia na ọ bụ ihe ihere na nwanyi ga-ekwu okwu n'ime ọgbakọ chọọchị. **36** Unu chere na okwu Chineke malitere n'aka unu? Unu chekwara na ọ ga-akwusi n'aka unu? Ugha! **37** Ọ bụrụ na ọ di onye na-eche na ya bụ onye amuma, maọbụ na ya nwere onyinye nke Mmụọ Nsọ, naanị ihe m na-achọ ka ọ ghota bụ na ihe m na-edere unu bụ iwu Onyenwe anyi n'onwe ya nyere m. **38** Ọ bụrụ na ọ di onye nọgidere jụ inabata ihe ndi a, unu aṅala ya ntị. **39** Ya mere, umunna m, ka ibu amuma bụrụ ihe na-agụ unu agụ, unu egbochikwala onyinye nke isụ n'ire di iche iche. **40** Ma meenụ ihe niile n'uzọ di mma, ka ha dịkwa n'usoro.

15 Umunna m, ugbu a achọrọ m ime ka unu cheta ozioma ahụ m ziri unu mgbe m buru ụzọ bjakwute unu, nke unu kweere na

ya, na nke unu guzosikwara ike n'elu ya. **2** E si n'ozima a zoputa unu, ma ọ bụrụ na unu ejiri obi unu niile jidesie ihe unu kweere na ya ike. Inwe okwukwe n'ihe ọzọ di iche agaghị enyere unu aka. **3** Ihe m nyefere unu n'aka na mbụ bụ ozi ahụ m natara i debe, nke di oke mkpa, na Kraist nwurū onwū n'ihia mmehie anyi, dika akwukwọ nsọ kwuru na ọ ga-anwū. **4** Na e liri ya, ma e mere ka o si n'onwū bilie n'ubochi nke atọ, dika akwukwọ nsọ kwukwara na ọ ga-eme. **5** O gosiri Sefas onwe ya, emesia, ndi ozi iri na abụọ ahụ hukwara ya. **6** Emesjakwa, o gosiri ihe kariji nari mmadu ise n'ime umunna onwe ya, n'otu mgbe, otutu n'ime ndi ahụ ka nọ ndu taa, ọ bụ ezie na ụfọdụ n'ime ha adaala n'ura onwū. **7** Emesia, Jemis huru ya; o mekwara ka ndi ozi niile hu ya. **8** N'ikpeazu, mụ onwe m hukwara ya, dika a ga-asị na m bụ nwa a na-amughị n'oge. **9** N'ihia na ọ bụ m kachasi nta n'ime ndi ozi. O kwesikwaghị ka a akpọ m onyeozizi ya n'ihia na alusoro m nzuko Chineke ọgụ nke ukwuu. **10** Ma site n'amara nke Chineke, abụ m ihe m bụ. Ọ putakwara na amara ya n'ebe m nọ abughị ihe efu. Kama arusiri m ọrụ ike karichasia ndi ozi niile. Ma n'ezie, ọ bughị m na-arụ ọrụ a, kama ọ bụ Chineke n'onwe ya na-arụ ọrụ ya n'ime m. **11** Ma ọ bụ m, maọbụ ndi ọzọ, otu a ka anyi siri kwusaa, otu a ka unu sikwa kwere. **12** Ma ọ bụrụ na a na-ekwusa na Kraist si n'onwū bilie, gini mere ụfọdụ unu ji na-ekwu na ndi nwurū anwū apughị isi n'onwū bilie ọzọ. **13** Ọ bụrụ na ndi nwurū anwū a pughị i si n'onwū bilie, nke a putara na e megghị ka Kraist site n'onwū bilie. **14** Ọ burukwa na e megghị ka Kraist si n'onwū bilie, ihe anyi na-ezisa bụ ihe efu, okwukwe unu nwere bukwa ihe efu. **15** Ma karja nke a, a na-ahuta anyi ka ndi ama ugha nke Chineke, n'ihia na anyi gbara ama banyere Chineke, na-asị na o mere ka Kraist si n'onwū bilie, bụ onye ọ na-emegghị ka o si n'onwū bilie ma ọ bụrụ na-emegghị ka ndi nwurū anwū di ndu ọzọ. **16** N'ihia na, ọ bụrụ na a pughị ime ka ndi nwurū anwū bilie di ndu ọzọ, emekwaghị ka Kraist si n'onwū bilie. **17** Ma ọ bụrụ na-emegghị ka Kraist si n'onwū bilie, okwukwe unu bụ ihe efu, unu ka ga-anwū na mmehie unu. **18** Mgbe

ahụ ndị nwurụ anwụ n'ime Kraịst lara n'iyi. 19 O burukwa na olileanya anyị n'ime Kraịst gwurụ naanị na ndụ anyị n'ime ụwa a, anyị bụ ndị e kwesiri ka e mere ebere. 20 Ma e mere ka Kraịst si n'ọnwụ bilie n'ezie, onye mbụ n'etiti ndị niile nwurụ anwụ. 21 N'ihị na dika ọnwụ si site n'aka otu nwoke bịa, otu a kwa ka mbilite n'ọnwụ si site n'aka otu nwoke bịa. 22 Dika mmadụ niile si anwụ site n'aka Adam, otu a kwa ka mmadụ niile ga-esi dika ndụ n'ime Kraịst. 23 Onye obula ga-ebili n'usoro nke ya, Kraịst mkpuru mbụ si n'ọnwụ bilie. Mgbe o loghachiri, ndị niile bụ ndị nke Kraịst ga-esote. 24 Mgbe nke a gasiri, ogwugwu ihe niile ga-abia, mgbe o ga-enyefe alaeze n'aka Chineke bụ Nna, n'ihị na o meriela ichi isi niile, na ikike niile na ike niile. 25 N'ihị na o ga-abụ eze tutu ruo mgbe o lụgburu ndị iro ya niile, doo ha n'okpuru ụkwụ ya. 26 Onye iro ikpeazụ a ga-meri bụ ọnwụ. 27 N'ihị na "O doola ihe niile n'okpuru ụkwụ ya." Ma mgbe obula asiri, "e doola ihe niile" n'okpuru ụkwụ ya, o doro anya na Chineke agunyeighi onwe ya, n'ihị na o bụ ya tinyere ihe niile n'okpuru Kraịst. 28 Mgbe e merela ka ihe niile n'okpuru ya, mgbe ahụ, Opara ya n'onwe ya, ga-edobe onwe ya n'okpuru onye ahụ dobere ihe niile n'okpuru ya, ka Chineke buru onye na-achi ihe niile. 29 Ma o bughị otu a, gini mere ụfọdụ ji eme ndị otu ha baptizim n'ọnọdụ ndị nwurụ anwụ? O buru na e meghi ka ndị nwurụ anwụ si n'ọnwụ bilie ma ọlị, n'ihị gini ka a na-eme mmadụ ndị a baptizim n'ọnọdụ ha? 30 Gini mere anyị ji n'oro n'ize ndụ n'oge awa obula? 31 N'igwa unu eziokwu, ụmụnnna m, ana m ezute ọnwụ kwa ụbọchị. Ihe m ji kwuputa nke a bụ n'ihị inya isi nke m ji unu anya n'ime Jisọs Kraịst, Onyenwe anyị. 32 O buru na ndụ anyị na-agwu n'ụwa a, dika ndị mmadụ na-ekwu, gini bukwana uru m nwere n'ihị ọgụ m na-aluso anụ ọhịa, bụ ndị ikom Efesos? O buru na a gaghi eme ka ndị nwurụ anwụ bilie, "Ka anyị rienụ, n'ụkwana, n'ihị na echi anyị ga-anwụ." 33 Unu ekwela ka e duhie unu. N'ihị na mkparikọta agwa ojoo na-emebi ezi agwa. 34 Sitenụ na ndụ enweghi nghota unu loghachita dika unu kwesiri, unu emehiekwala ozo. N'ihị na-enwere ụfọdụ bụ ndị na-amaghi Chineke. Ana m ekwu nke a ka ihere mee unu. 35 Ma ụfọdụ ga-ajụ, "Olee otu a ga-esi mee ka onye nwurụ anwụ bilie? Olee ụdị ahụ ha ga-enwe mgbe ha ga-aputa?" 36 Onye nzuzu! Mkpuru oka i tinyere n'ala agaghi epu ma o buru na o bughị ụzọ nwuo. 37 Mgbe i na-agma mkpuru, o bughị anụ ahụ nke ga-aputa ka i na-agma, kama o bụ naanị mkpuru nkiti, eleghi anya mkpuru oka wiiti, maobu mkpuru ozo. 38 Ma Chineke na-enye ya ahụ dika o si choo. O na-enyekwa mkpuru obula n'ime mkpuru niile ahụ nke kwesiri ya. 39 Anụ ahụ niile abughị otu, mmadụ nwere anụ ahụ di iche, anụ ọhịa nwere ụdị anụ ahụ nke ha. Anụ ufe nwere anụ ahụ ha, azu nwekwara nke ha. 40 Ahụ nke eluigwe na ahụ nke ụwa dika. Ma ima mma na ebube nke ahụ nke eluigwe bụ otu, ima mma na ebube nke ahụ nke ụwa dika iche. 41 Anyanwụ nwere ebube nke ya, onwa nwekwara nke ya, kpakpando nwekwara ebube nke ya. Kpakpando dika iche site n'ibe ya n'ima mma na ebube. 42 Otu a ka o di n'ebe mbilite n'ọnwụ ndị nwurụ anwụ di. Mgbe e liri anụ ahụ anyị, ihe nwurụ anwụ na nke puru ire ure ka o bụ, ma mgbe e mere ka o si n'ọnwụ bilie, o gaghi anwukwa ozo. 43 A na-eli ahụ onye nwurụ anwụ dika ihe enweghi ugwu, ma a na-eme ka o si n'ọnwụ bilie n'ebube. A na-eli onye nwurụ anwụ n'adighi ike, ma a na-eme ka o si n'ọnwụ bilie n'idi ike. 44 A na-eli onye nwurụ anwụ dika anụ ahụ nkiti, ma a na-eme ka o jiri ahụ nke mmuo kulite. O buru na e nwere anụ ahụ nkiti, e nwekwara ahụ nke mmuo. 45 E dere ya, "Mmadu mbu, bụ Adam, ghoro mkpuruobi di ndu, Adam nke ikpeazu bụ mmuo na-enye ndu." 46 Ma mmuo e bughị ụzọ, kama o bụ ahụ nkiti, ma mmuo bira n'ikpeazu. 47 Mmadu nke nwoke sitere n'ala, ejikwa aja kpoo ya; mmadu nke abuo si n'eluigwe bia. 48 Di ka mmadu nke mbu ahụ e jiri aja kpoo di, otu a ka ndi niile si n'aja puta dikwa. Ma di ka mmadu nke eluigwe ahụ di, otu a ka ndi niile bụ umu eluigwe dikwa. 49 Dika anyi niile yikwasiri onyinyo nke nwoke e jiri aja kpoo, otu ahukwa ka anyi ga-esi yikwasi onyinyo nke nwoke nke eluigwe. 50 Ihe m na-ekwu, umunna

m, bụ na anụ ahụ na ọbara enweghị ike iketa alaeze Chineke. Ihe na-ere ure agaghikwa eketa ereghị ure. **51** Ma geenụ ntị ka m gwa unu ihe omimi a! Ọ bughị anyị niile na-aga inwụ, kama, a ga-enye anyị anụ ahụ ọhụrụ nke pụrụ iche. **52** N'otu mgbe, n'otu ntabi anya, mgbe a ga-afụ opi ike ikpeazụ. N'ihị na opi ga-ada, a ga-eme ka ndị nwurụ anwụ si n'ọnwụ bilite na-ereghị ure. A ga-agbanwekwa anyị. **53** N'ihị na a ghaghị igbanwe anụ ahụ anyị a nke na-anwụ anwụ, nyekwa anyị ahụ nke na-agaghị anwụ ọzọ. **54** Mgbe ahụ nke a pụrụ ire ure ga-ejikwasi ereghị ure, nke a pụrụ inwụ anwụ ga-ejikwasi anwughị anwụ. Mgbe ahụ, okwu ahụ e dere n'akwụkwọ nsọ ga-emezu, okwu ahụ sirị, "Elomiela ọnwụ, meriekwa ike ya niile." **55** "Ọnwụ, olee ebe mmeri gị dị? Ọnwụ, olee ebe ihe ụfọ gị dị?" (**Hades 986**) **56** N'ihị na ihe ahụ ọnwụ ji agbata mmadụ bụ mmehie, ma ihe na-enye mmehie ike bụ iwu. **57** Ka ekele dịrị Chineke onye na-enye anyị mmeri site n'Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **58** Ya mere, ụmụnnna m ndị m hụrụ n'anya, kwụsienụ ike, bụrụnụ akwaa akwụrụ. Nọgidenu n'ọrụ Onyenwe anyị mgbe niile, ebe unu maara na ọrụ unu na-arụ n'ime Onyenwe anyị abughị ihe efu.

16 N'ihie niile banyere ụtụ ihe onyinye nke ndị nsọ, gbalanụ mee dika m nyere ndị chọọchị dī n'akukū Galeshja n'iwu. **2** Ụbọchị ụka niile, ka onye ọbụla site n'ihie ọ kpata n'izu ụka ahụ weputa ụfọdụ ihe nke ọ ga-eji nye onyinye a. Unu e cherekwala inakota ihe onyinye ndị a ruo mgbe m ga-abia. Ka a hapu iche tutu ruo mgbe m bịa. **3** Mgbe m bịa, aga m edenye ndị ahụ kwesiri ntụkwasi obi, bụ ndị unu hoputara akwụkwọ nkowa, ziga ha ibugara ndị nọ na Jerusalem onyinye obioma unu. **4** Ọ bụrụkwa na ọ dị mkpa na m ga-eso ha gaa, mụ na ha ga-esoro. **5** Aga m abia ileta unu mgbe m gasiri Masidonia. N'ihị na ana m ezube isi n'ụzọ Masidonia abia. **6** Mgbe m bịa, ọ na-adị m ka mụ na unu ga-anọ ogologo oge. Ma eleghị anya, anyị ga-anọ tutu oge oyi agwụ. Mgbe ahụ site, n'inyeaka unu, aga m ahapụ unu gaa ebe ọzọ. **7** N'ihị na-achoghị m ileta unu ugbo a m nọ n'ije ngafere. Kama ana m ezube ibia nnyere

unu nwa oge, ma ọ bụrụ na Onyenwe anyị e kwenye. **8** Ma aga m anọ n'Efesọs tutu ruo oge Pentikōssu, **9** n'ihị na-emegheela ọnụ ụzọ dī ukwu nke na-aruputa ezi ọrụ nye m, ma ha dī otutu bụ ndi na-eguzogide m. **10** Ọ bụrụ na Timoti abia, lezienụ anya mee ka ọ ghara inwe ihe ọ ga-atụ egwu mgbe ọ nọ n'etiti unu, n'ihị na ọ bụ onye na-arụ ọrụ Onyenwe anyị dika m si arụ ya. **11** Ka onye ọbụla ghara ileta ya anya. Kama, dupunụ ya n'ije ya n'udo ka o nwe ike loghachikwute m. Mụ na ụmụnnna ndi ọzọ na-ele anya nlota ya. **12** Aririọ m nwanne anyi Apolos ka o soro ụmụnnna ndi ọzọ bja leta unu, ma ọ bughị uche ya ma ọlị ibiakwute unu ugbo a. Ọ ga-abia mgbe ọbula ohere putara. **13** Na-echenụ nche mgbe niile, guzosienụ ike n'ime okwukwe unu. Dirinụ ka ndi tozuru dimkpa, ndi dī ike. **14** Werenụ ihunanya na-arụ ọrụ ọbula unu na-arụ. **15** Ugbo a, ariọ m unu ụmụnnna m, unu maara na ezinaulọ Stefanas bụ ndi mbụ kwere ekwe n'ala Akaja. Ha nyekwara onwe ha maka ijere ndi nsọ ozi. **16** Ana m ariọ unu ka unu na-asopurū ndi dī otu a, nakwa onye ọbula bụ onye otu anyi na onye ọrụ anyi. **17** Obi toro m uto n'obibia nke Stefanas na Fotunetus na Akaiqos. Ha emelara m ihe unu gaara emere m, ma a si na unu nọ n'ebe a. **18** Ha kwalitere mmuo m dika ha kwalitere nke unu. Nyenụ ndi dī otu a nsopurū. **19** Ụlọ chọọchị niile dī n'okpuru Eshja na-ezitere unu ozi ekele. Akwila na Prisila, na nzuko dī n'ulo ha na-enye unu ekele obioma n'ime Onyenwe anyi. **20** Ụmụnnna niile nọ n'ebe a na-ekele unu. Werenụ isurita ọnụ dī nsọ kelerita onwe unu. **21** Ọ bụ mụ onwe m bụ Pōl ji aka m na-edo ekele nke a. **22** Ọ bụrụ na onye ọbula ahughị Onyenwe anyi n'anya, ka ọ bụrụ onye a bụrụ ọnụ. Onyenwe anyi bja! **23** Ka amara Onyenwe anyi Jisọs dinyere unu. **24** Ka ihunanya m dinyere unu niile site n'Onyenwe anyi Jisọs Kraịst. Amen.

2 Ndi Kòrint

1 Pòl, onyeozì nke Jisòs Kraịst dika òchìchò nke Chineke si dị, na Timoti nwanne anyị nwoke, Na-edegara chọpochi Chineke nke dị na Kòrint, na ndị nsọ niile ndị nọ n'ala Akaja akwukwọ: **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisòs Kraịst dirị unu. **3** Otuto dirị Chineke na Nna nke Onyenwe anyị Jisòs Kraịst, bụ Nna nke obi ebere, nakwa Chineke nke nkasiobi niile. **4** Onye na-akasi anyị obi n'ime nsogbu anyị niile, ka anyị site n'uzọ dị otu a nwee ike ikasi ndị ọzọ niile nọ na nsogbu dị iche iche obi. Inyere ha aka dika anyị onwe anyị si nata inyeaka site n'aka Chineke. **5** N'ihì na dika anyị si eketa oke n'ime ọtụtụ ahụhụ nke Kraịst, otu a nkasiobi anyị na-ababiga ụba site na Kraịst. **6** Ma ọ bụrụ na anyị na-ahụ ahụhụ, ọ bụ n'ihì na nkasiobi unu, nakwa nzọpụta unu. Ọ bụrụkwa na a na-akasi anyị obi, ọ bụkwa n'ihì nkasiobi unu, nke na-arụpụta ike na ume iji ntachiobi die ụdị ahụhụ nke anyị onwe anyị na-edikwa. **7** Olileanya anyị nwere n'ebe unu nọ siri ike, ebe anyị maara na dika unu si eketa oke n'ita ahụhụ anyị, otu ahụkwa ka unu ga-esi keta oke na nkasiobi ahụ anyị na-anata. **8** Anyị chọrọ ka unu mara ụmụnnà m, ihe banyere nsogbu e sogburu anyị n'Eshia. N'ezie, nsogbu ahụ kariri anyị ike, mee ka anyị hapụ inwekwa olileanya na anyị ga-emesi dirị ndụ. **9** N'ezie, ọ dị nnọọ n'oge ahụ, dika a ga-asị na a mara anyị ikpe ọnwụ. Ma anyị maara na o si otu a mee ka anyị nwee ike imuta na o kwesighi ka anyị tụkwasi obi n'ike nke aka anyị, kama ka anyị nwee olileanya n'ime Chineke, onye puru ime ka ndị nwurụ anwụ si n'ọnwụ bilie. **10** Ọ bụ Chineke bụ onye zoputara anyị site n'ime oke ọnwụ dị otu a. Anyị nwekwara ntụkwasi obi na ọ ga-aga n'ihu na-azoputakwa anyị, **11** dika unu ga-enyekwara anyị aka site n'ekpere unu, ka ọtụtụ nwere ike nye ekele n'ihì anyị maka onyinye amara anyị natara na nzaghachi ekpere ọtụtụ mmadụ ndị a na-ekpere anyị. **12** Inya isi anyị bụ nke a, na akonuche anyị na-agbara anyị akaebe na anyị kpara agwa oma n'ụwa, karichasịa n'ebe unu nọ, n'idi nsọ na izi

ezi nke si n'aka Chineke. Nke a bụ site n'amara o nyere anyị, ọ bughị site n'amamihe nke mmadụ. **13** N'ihì na ihe anyị na-edere unu abughị ihe unu na agaghị aguta maobu ghotà. Enwere m nchekwube na unu ga-aghotà ya nke oma. **14** Dika unu ghotarala anyị nwa nke nta ugbo a, unu ga-eji anyị anya isi n'ubochi nke Onyenwe anyị Jisòs. **15** Ihe m na-ekwu were m anya, nke mere m ji chọọ ibu ụzọ bịa leta unu ka unu nwee uru abụ. **16** Ebu m ya n'obi na m ga-akwusi hụ unu mgbe m na-agafe iga Masidonia. Ebukwa m ya n'obi m na mgbe m si Masidonia na-alaghachi na m ga-akwusikwa ileta unu, ka unu nweekwa ike inyere anyị aka mgbe anyị bidoro ilaghachi Judia. **17** E nwere m obi abụ mgbe m choro ime nke a? Ana m ezube nzube m dika mmadụ nkiti, onye dị nkwadobe ikwu "E," na "E e," n'otu oge ahụ? **18** Ma dika Chineke si buri onye kwesiri ntukwasi obi, okwu anyị gwara unu abughị "E," na "E e." **19** N'ihì na Okpara Chineke, Jisòs Kraịst, onye e sitere n'onu Sailas na Timoti na mụ onwe m kwusaa abughị "E" na "E e," kama n'ime ya ọ bụ naanị "E." **20** N'ime Kraịst ka anyị huru "E" na nkwa niile nke Chineke kwere umu mmadụ. Nke a mere anyị ji site na ya kwee "Amen" n'inye Chineke otuto. **21** Ọ bụ Chineke n'onwe ya mere ka anyị na unu guzosie ike n'ime Kraịst. O meela ka anyị buri ndị e tere mmanu. **22** Ọ kara anyị akara n'ihu, nyekwa anyị Mmụọ Nso ya ka o biri n'obi anyị, dika onye ga-ahụ na anyị ga-emezu nkwa ahụ niile. **23** Ana m akpoku Chineke dika onye akaebe m, ọ bụ n'ihì inaputa unu mere m ji hapu ibia Kòrint. **24** Ọ bughị na anyị bụ ndị ochichi nke okwukwe unu, kama anyị so unu na-aruko ọrụ ka unu nwe onu n'ihì na ọ bụ site n'okwukwe ka unu ga-esi kwuru chim.

2 Ekpebiri m n'ime obi m na-agaghị m abjakwute unu ọzọ, iwetara unu ihe mwute. **2** N'ihì na ọ buri na m eme ka obi joọ unu njo, onye kwanu ga-akasi m obi ma ọ bughị unu, unu onwe unu ndị m mere ka obi joọ njo? **3** E deere unu akwukwọ a dika m kwesiri ime ka m ghara inwe mwute mgbe m bjara, site n'aka ndị kwesiri ime ka obi di m mma, n'ihì na o doro m anya na onu m ga-abu onu nke unu niile. **4** Eji

m anya mmiri di ukwu na oke obi mgbu na obi mgbawa deere unu akwukwo, o bughị ka m kpasuo unu iwe kama ka unu nwee ike imata oke ihunanya m nwere n'ebe unu no. 5 O buru na onye obula mere ihe butere obi mgbu, ka a hapu ikwu ya karja ka o kwesiri, o bughị naanị m ka o wetaara obi mgbu, o wetakwaara unu niile obi mgbu. 6 N'ihị na ntaramahụhụ unu niile kpebiri nye ya ezuola. 7 Ugbu a, bikonu umunna m, o kwesiri ka unu gbaghara ya, ma kasie ya obi, ka o hapu inwe obi ilu maobu daa mba na mmuo ya, rubiga uju oke. 8 Ya mere ana m arjo unu, bikonu, gosinu ya na unu huru ya nnoo n'anya. 9 Ihe mere m ji dee ihe m dere n'akwukwo nke mbu bu ka m choputa ma unu jikekwara mgbe niile irube isi n'ihe niile. 10 O buru na unu agbaghara onye ahụ mu onwe m kwa agbagharala ya. Mgbaghara m, a siku na o nwere ihe m na-agbaghara, ana m eme ya n'ihị unu n'ihu Kraist. 11 Anyi na-eme nke a ka Ekwensu ghara ighogbu anyi. Anyi maara ihe niile o na-ezube. 12 Mgbe m bjarutere Troas ikwusa ozioma Kraist, e megheere m uzọ n'ime Onyenwe anyi. 13 Ma enweghi m izuike n'ime obi m, n'ihị na ahughi m Taiotos ezi nwanna m n'ebe ahụ. Nke a mere m jiri kelee ha hapu ha gawa Masidonia. 14 Ma ekele dirị Chineke, onye na-edughari anyi na-enye anyi mmeri, n'ihị njiko e jikotara anyi na Kraist, onye na-eji anyi aru oru, ime ka onye obula nuru isisi uto nke ozioma ya. 15 N'ihị na anyi bu mmanu isi uto nke Kraist nye Chineke, n'etiti ndi o na-azoputa na n'etiti ndi na-ala n'iyi. 16 N'etiti ndi ahụ na-ala n'iyi, isisi uto a bu ihe na-ewetara ha onwu, ma n'etiti ndi ahụ a na-azoputa, o bu isisi uto a na-ewetara ha ndu. Onye zuru ime ihe ndi a? 17 N'ihị na anyi adighi ka otutu mmadu ndi na-eji okwu Chineke azu ahia. Kama, n'ime Kraist anyi na-ekwu okwu anyi site n'obi di ocha, dika ndi ahụ Chineke zipuru iru oru a.

3 Anyi na-ebido ito onwe anyi ozọ? O di a mkpa anyi inye unu, maobu inata n'aka unu akwukwo nkowa iji too onwe anyi dika ufodu mmadu ndi ozọ si eme? 2 Unu onwe unu bu akwukwo ozi anyi nke e dere n'obi anyi nke mmadu niile maara ma guokwa. 3 Unu na-

egosikwa na unu bu akwukwo ozi si n'ebe Kraist no, mputa ihe nke ozi anyi jere. O bughị ihe e ji inki dee na mbadamba nkume, kama o bu mmuo Chineke na-adị ndu ka e ji dee ya na mbadamba obi mmadu. 4 Nke a bu ntukwasị obi anyi nwere site na Kraist n'ebe Chineke no. 5 O dikwaghị mgbe anyi ji chee n'ime onwe anyi, na anyi nwere ike ime ihe obula bara uru site n'ike aka anyi, kama ihe obula anyi nwere, ihe obula anyi ruputara, sitere n'aka Chineke. 6 Onye mere ka anyi zuo oke ibu ndi ozi ya nke ogbugba ndu ohuru, nke edeghi n'akwukwo iwu kama n'ime Mmuo. Ihe e dere n'akwukwo iwu na-eweta onwu, ma Mmuo na-enye ha ndu. 7 Ma o buru n'ije ozi ahụ nke na-eweta onwu bu nke e gbunyere n'elu nkume ji ebube di ukwu bja, nke mere na umu Izrel apughi ilegide Mosis anyi n'ihu mgbe o si n'elu ugwu Sainai ridata n'ihị ebube nke ihu ya, bu ebube nke na-agabiga agabiga, 8 o bu n'ije ozi nke Mmuo nsọ agaghị adi ebube karja? 9 O buru na-enwere ebube n'ime ije ozi nke amamikpe, ije ozi nke ezi omume ga-adi ebube karja ya. 10 N'ezie, ihe juputara n'ebube mgbe ochie enwekwaghị ebube obula ugbu a, n'ihị na ebube nke ogbugba ndu ohuru ekspuchiela ya. 11 O buru na ihe na-agafe agafe nwere ebube di otu a, ihe ga-anogide mgbe niile ga-enwe ebube karja ya. 12 Ya mere, ebe o bu na anyi nwere olileanya di otu a, anyi enweghi egwu obula. 13 Anyi agaghị adi ka Mosis onye weere akwa kpuchie ihu ya, n'ihị na o choghi ka umu Izrel hu ebube ahụ na-agbanwe agbanwe. 14 Kama e mechiri obi ha ruo taa. N'ihị na mgbe obula ha guru akwukwo ogbugba ndu ochie ahụ, akwa mkpuchi ahụ na-anogidekwa apughi apu n'obi ha, n'ihị na o bu naanị site n'ime Kraist ka o ga-eji puo. 15 Ee, tutu ruo taa, mgbe obula ha na-agu akwukwo iwu ahụ Mosis dere, ihe mkpuchi na-adigide n'obi ha. 16 Ma mgbe onye obula tughariri n'ebe Onyenwe anyi no, a na-ewepu akwa mkpuchi ahụ. 17 N'ihị na Onyenwe anyi bu Mmuo, ma ebe obula kwa Mmuo Onyenwe anyi no, n'ebe ahụ ka mmadu puru inwere onwe ya. 18 Anyi niile bu ndi e wepurula akwa mkpuchi site n'ihu, na-egosi ebube nke Onyenwe anyi. A

na-agbanwe anyị ịbanye n'oyi ya site n'ebube ruo n'ebube, nke si n'aka Onyenwe anyị, onye bụ Mmụọ.

4 Ya mere, ebe anyị natara ije ozi a site n'ebere

Chineke, ike adighị agwụ anyị n'obi. **2** Anyị ahapụla omume nzuzo niile na-eweta ihere. Anyị ahapụla ụzọ aghughọ niile, maọbụ iji okwu Chineke na-atụ asị. Kama site n'ikwuputa eziokwu ahụ ka ndị mmadụ were ezi akonuche ha mata ụdị mmadụ anyị bụ n'ihu Chineke. **3** Ma a sịkwa na ozioma nke anyị na-ekwusa dika ihe e zoro ezo, ọ bụ ihe e zoro ezo nye ndị ahụ na-ala n'iyi. **4** N'ebe ha nọ, chi nke ụwa a ekpuchiela uche ndị na-ekweghị ekwe iji gbochie ha ihu ihè nke ozioma ahụ na-eziputa ebube Kraịst, onye dị n'ụdị Chineke n'onwe ya. (aiōn g165)

5 N'ihu na ọ bughị anyị onwe anyị ka anyị na-ekwusa, kama anyị na-ekwusa na Kraịst Jisọs bụ Onyenwe anyị. Ma anyị onwe anyị bụ ụmụodibo unu n'ihu Jisọs. **6** N'ihu na ọ bụ Chineke ahụ siri, ka ihè si n'ochichiri chawaputa; bụkwa onye mere ka ihè ya nwuwa n'ime obi anyị. Nke a ka ọ mere iji wetara anyị ihè amamihe nke ebube Chineke n'ihu Kraịst. **7** Anyị onwe anyị bụ ndị natara akụ nke dị oke ọnụahịa dị n'ime ite ụrọ, iji gosi na ike kacha elu si n'aka Chineke, ọ bughị n'aka anyị. **8** A na-akpagbu anyị n'akukụ niile, ma adighị emerị anyị. Mgbe ụfọdụ, anyị nọ na mgbagwoju anya ma anyị adighị ada mba. **9** A na-esogbu anyị, ma adighị ahapụ naanị anyị; mgbe ụfọdụ, a na-akutu anyị n'ala ma adighị ala anyị n'iyi. **10** Otụtụ mgbe, anyị na-ebugharị n'ahụ anyị ọnwu Jisọs, ka ndụ nke Jisọs nwekwa ike pụta ihè n'ahụ anyị. **11** Mgbe ọbụla anyị dị ndụ, anyị nọ n'ọnwu n'ihu Jisọs, ka ndụ Jisọs nwee ike pụta ihè n'ahụ anyị pụrụ ịnwu anwu. **12** Nke a putara na ọnwu na-arụsị ọrụ ike n'ime anyị, ma na ndụ na-arụ ọrụ n'ime unu. **13** Ebe ọ bụ na anyị nwere otu mmụọ nke okwukwe ahụ, dika e si dee n'akwụkwọ nsọ, “Ekweere m, ya mere m ji kwuo.” Anyị onwe anyị kwekwara, n'ihu nke a mere anyị ji na-ekwu, **14** ma anyị maara na onye mere ka Onyenwe anyị Jisọs si n'ọnwu bilie, ga-emekwa ka anyị soro Jisọs si n'ọnwu bilie, ma kpobatakwa anyị na unu n'ihu ya. **15**

Ihe ndị a niile bụ maka n'ihu unu, ka ọ ga-abụ amara na-abawanye irute otụtụ mmadụ aka, ka ọ nwee ike na-abawanye inye ekele maka otuto nke Chineke. **16** Ọ bụ nke a mere ike adighị agwụ anyị n'obi. Ọ bụ ezie na anụ ahụ anyị na-anwu anwu, ma a na-agba mmụọ anyị ume kwa ụbọchị. **17** Nwantinti ahụhụ nke anyị na-ata ugbu a, nke na-adị nwa oge, na-akwadoro anyị otuto ebighị ebi dị ukwu. (aiōnios g166) **18** N'ihu na anyị adighị ele ihe anya nwere ike ihu, kama anyị na-ele anya n'ihu ahụ anya na-adighị ahụ. N'ihu na ihe ahụ anya na-ahụ na-adị naanị nwa oge, ma ihe ahụ anya na-adighị ahụ na-adị ruo mgbe ebighị ebi. (aiōnios g166)

5 N'ihu na anyị ma nke oma na mgbe e mebirị ụlọ ikwu nke anyị bi n'ime ya, bụ ụlọ nke ụwa a, anyị nwere ụlọ nke sitere na Chineke, ụlọ nke ejighị aka wuo, ga-adị ebighị ebi n'eluigwe. (aiōnios g166) **2** Ugbu a anyị nọ na-asụ ude, na-enwe agụ inweta ebe obibi anyị dị n'eluigwe. **3** Ka ọ ga-abụ anyị yiri ya, ka anyị hapu idị ka ndị gba ọtọ. **4** Mgbe ahụ niile anyị nọ n'ime ụlọ ikwu a, anyị na-anogide n'isụ ude nke ibu arọ. Ọ bughị n'ihu na anyị choro ịnwu anwu buru ndị na-enweghị anụ ahụ, kama ọ bụ n'ihu na anyị choro ka e yikwasị anyị anụ ahụ nke eluigwe ahụ, ka anụ ahụ a pụrụ ịnwu anwu yikwasị ndụ ebighị ebi. **5** Chineke onye ya onwe ya, bụ onye kwadobere anyị maka mgbanwo nke a, nyekwara anyị Mmụọ Nsọ ka ọ buru onye ga-ahụ na anyị ga-enwetazu nkwa ahụ niile. **6** N'ihu nke a, anyị nwere obi ike mgbe niile, n'ihu na anyị maara na mgbe anyị na-aga n'ihu na-adị ndụ n'anụ ahụ a, anyị na Onyenwe anyị anoghi. **7** N'ihu ọ bụ okwukwe ka anyị ji adị ndụ ọ bughị ihe anya huru. **8** Obi siri anyị ike. Ọ gaara amasị anyị ihapụ ụlọ nke a anyị bi na ya, bụ ahụ anyị ma lakwuru Onyenwe anyị n'ebe obibi ya. **9** Ya mere, ma anyị nọ n'ụlọ a maọbụ n'ozo, ihe anyị choro bụ ka anyị mee ihe ga-atọ ya uto. **10** N'ihu na anyị niile ga-eguzo n'ihu oche ikpe Kraịst, mgbe ahụ onye ọbụla n'ime anyị, n'otu n'otu, ga-anata ugwo ọrụ dika ihe ọ ruru na-anụ ahụ ya mgbe ọ nọ n'ime ụwa si dị, maọbụ ezi ihe maọbụ ihe ojọ. **11** Ọ bụ n'ihu na anyị maara nnọọ ihe itụ egwu

Onyenwe anyị putara, ka anyị ji na-arụsị orụ ike ka ndị mmadụ mata Chineke makwaara ụdị mmadụ anyị bụ. Enwekwara m olileanya na nke a putara ihe nye akonuche unu. **12** Anyị adighi agbalị igwa unu na anyị di mma, kama anyị choro inye unu ihe unu ga-eji nyaa isi mgbe unu na-ekwu ihe banyere anyị, ka unu nwee ike imata ihe unu ga-azaghachi ndi ahụ na-anya isi banyere ihe ha ji anya ha hụ, kama ihe di mmadụ n'obi. **13** O buru na anyị amaghị onwe anyị, o bụ n'ihì Chineke, o buru na anyị nwere uche zuruoke, o bụ n'ihì unu. **14** O bụ ihunanya Kraịst na-akwagide anyị, n'ihì na anyị kwere na otu onye nwurụ maka mmadụ niile, nke putara na mmadụ niile anwọla. **15** O nwurụ n'ihì mmadụ niile, ka ndi di ndu gharakwa idiri onwe ha ndu ozo, kama maka onye ahụ nwurụ n'ihì ha ma sikwa n'onwu kulie. **16** Bido ugbo a gawa, anyị adighi elekwa onye obula anya dika mmadụ nkiti. N'ihì na anyị sitere n'uzo di otu a lee Kraịst anya, chee na o bụ mmadụ efu. Ma ugbo a, anyị amakwaghị ya n'uzo di otu a. **17** Ya mere, o buru na onye obula amalite idi ndu n'ime Kraịst, o ghoola onye e kere ohuru, ihe ochie agaala, nke ohuru anochie. **18** Ma o bụ Chineke bụ onye na-eme ihe ndi a. O bụ ya onwe ya sitere n'aka Kraịst mee ka anyị na ya diri n'udo. Ma ugbo a, o nyela anyị oru ije ozi, ikpo ndi ozo ka ha bia ka ya na ha dirikwa n'udo. **19** Ihe nke a putara bụ na Chineke sitere na Kraịst na-eme ka ya na uwa di na mma. O dighi agukoro umu mmadụ mmehie niile, kama o tinyela n'aka anyị ozi banyere uzo o si eme ka ya na umu mmadụ dikwa na mma ozo. **20** Ya mere, anyị bụ ndi na-anochi anya Kraịst ijere ya ozi n'uwa. Chineke ji anyị na-agwa unu okwu. Anyị na-arịo unu dika o bụ Kraịst n'onwe ya na-arịo unu. Biko, biana ka unu na Chineke diri n'udo. **21** N'ihì na o mere ka onye ahụ na-amaghị mmehie buru mmehie n'onodu anyị, ka esi otu a mee ka anyị nwee oke n'ime ezi omume Chineke site na ya.

6 Dika ndi ha na ya na-aruko oru n'otu, anyị na-arịo ariri si unu ahapula inara amara a Chineke na-enye unu n'efu. **2** N'ihì na o na-ekwu, "N'oge m na-anara mmadụ nke oma

anuru m olu unu. O bukwu ubochi nzoputa ka m nyeere unu aka." Lee, ugbo a bu oge a na-anabata mmadụ nke oma, ugbo a bu ubochi nzoputa. **3** Anyi etinyeghi ihe iso ngongo n'uzo onye obula ka o ghara iwetara oru anyi ihe ita uta. **4** Kama n'ime ihe niile, anyi na-agbalisi ike ime ka ndi mmadụ mara na anyi bu ndi na-ejere Chineke ozi. Anyi ji ndidi na ntachiobi na-edi nsogbu niile na mkpagbu niile na ahuhu niile na-adakwasi anyi. **5** A na-eti anyi ihe otiti otutu mgbe. E tinyekwala anyi n'ime ulo mkporo di iche iche. Otutu mgbe ka igwe mmadụ tikwara anyi ihe otiti. Anyi na-adogbu onwe anyi n'oru. Otutu abali anyi nokwara n'ime imu anya na-erighi nri, **6** n'ime idi ocha na ezi nghota na ntachiobi nke anyi nwere, n'inwe obioma na ezi ihunanya nke ihu abuo n'adighi na ya n'ime Mmuo Nso, **7** sitekwa n'ikwu eziokwu na site n'ike Chineke. Anyi buru ezi omume dika ngwa agha n'aka nri na n'aka ekpe. **8** Ufodu na-asopuru anyi ma ndi ozo na-eme anyi ihe ihere. Ufodu na-ata anyi uta, ma ufodu na-eto anyi. Ufodu mmadụ na-agu anyi di ka ndi ugha, ma anyi nogidesiri ike na-ekwu eziokwu. **9** Uwa amaghị anyi, ma a maara anyi. O bụ ezie na anyi na onwu na-anọ nso mgbe niile, ma lee anyi ka dikwa ndu. A na-ata anyi ahuhu, ma lee anyi anwughị. **10** Anyi na-anọ n'ihe mwute mgbe niile, ma lee onu juru anyi obi. Anyi bụ ndi ogbenye, ma anyi na-eme ka otutu mmadụ buru ndi ogaranya. Anyi enweghi ihe obula, ma lee anyi nwere ihe niile. **11** Ndi enyi anyi no na Korint, anyi agwala unu ihe niile di anyi n'obi, anyi emeghepula obi anyi nye unu. **12** Anyi ji obi anyi niile hu unu n'anya, ma unu mechiri obi unu n'ebe anyi no. **13** Ugbo a, ana m ekwu dika ana m agwa umuntakiri. Na-emesonu anyi dika anyi si emeso unu, meenu ka obi unu saa mbara n'ebe anyi no. **14** Unu ekwela ka unu na ndi na-ekweghi ekwe nwee nkekota obula. N'ihì na gini ka ezi omume na ajo omume nwekoro? Olee udi mmeko ihe na ochichiri ga-enweko? **15** O bụ nweko di ahaa di na-agbata Kraịst na ekwensu? Gini kwa ka onye kwere ekwe na onye na-ekweghi ekwe nwekoro? **16** Gini bụ ihe jikotara ulonso Chineke na arusi?

N'ihì na anyị onwe anyị bụ ụlọnsọ Chineke dị ndụ. Dịka Chineke kwuru, “M ga-ebi n’ime ha. Jegharịakwa n’ime ha. M ga-abụkwa Chineke ha, ma ha onwe ha ga-abụkwa ndị nke m.” 17 Ya mere, “Sinu n’etiti ha puta. Npụkwanụ iche n’ebe ha nọ. Otu a ka Onyenwe anyị kwuru. Unu emetụkwala ihe ọbụla ruru arụ aka. Mụ onwe m ga-akpobatakwa unu.” 18 Ma, “Aga m aburu unu Nna, unu onwe unu ga-abụkwara m ụmụ m ndị ikom na ndị inyom. Otu a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile kwuru.”

7 Ya mere, ndị enyi m, ebe anyị nwere nkwa ndị a niile, ka anyị debe onwe anyị ọcha n’ime ihe niile ọbụla nke na-emeru ahụ anyị na mmụọ anyị. Ka anyị mezuo idị nsọ n’itu egwu Chineke. 2 Megheenu obi unu nabata anyị, n’ihì na o nweghị onye ọbụla n’etiti unu anyị mere ihe ọjọọ. O nwekwaghị onye anyị duhiere. Ọ dịkwaghị onye ọbụla anyị rigburu. 3 Anaghị m ekwu ihe ndị a ka m maa unu ikpe, dịka m kwuburu na mbụ, na anyị bu unu n’obi anyị, idikọ ndụ, maọbụ inwụkọkwa ọnwụ n’otu. 4 Nkwuwa okwu m ji gwa unu okwu di ukwu; inya isi m n’ihì unu dika ukwu. Abụ m onye a gbara ume n’ebe ọ di ukwu, n’ime ọndu ahụ anyị niile, ana m anụrịbiga ọnu oke. 5 N’ihì na mgbe anyị batara Masidonia, anyị enweghị izuika ma ọlị. Kama mkpagbu si n’aka nri na aka ekpe bjakwute anyị, ọgụ n’ezi, egwu n’ime. 6 Ma otu ọ di, Chineke, onye na-agba ndị ike gwuru ume, gbara anyị ume site n’ọbibia Taitos. 7 Ọ bụkwaghị naanị n’ihì na ọbibia ọ bịa nyere anyị obi uto, kama akuko o ji bia, gbasara otu unu si gbaa ya ume, gwakwa anyị otu unu si na-ele anya ihu m, na otu unu si na-eru uju n’ihì ihe niile mere, na otu unu si guzosie ike n’ukwu m, na udi ihunanya unu nwere n’ebe m nọ, obi toro m uto nke ukwu. 8 Ọ naghị ewutekwa m ugbo a na m deere unu akwukwo ahụ, ọ bụ ezie na o wutere m mgbe ahụ m na-ede ya, n’ihì na amaara m na ọ ga-ewetara unu obi ọjọọ mgbe unu guru ya. Ma obi ọjọọ ahụ aburula naanị nke nwa oge nta. 9 Ma ugbo a ana m anuri ọnu na m dere akwukwo ahụ. Ọ bughị n’ihì na ogugu ya wetaara unu obi ọjọọ, kama ọ bụ n’ihì na mwute o wutere unu emeela ka unu chegharja. Udi

mwute unu nwere bụ udi mwute Chineke choro ka ndi nke ya wee. Ya mere, o nweghi ihe ojoo bjakwasiri unu n’ihì akwukwo anyi deere unu. 10 N’ihì na iru uju otu Chineke choro na-eweta ncheharị nke na-eduba mmadu na nzoputa, bụ ncheharị nke a na-apughị ikwa uta banyere ya. Ma iru uju dika uwa si eme na-eweta onwu. 11 Leenu ihe Chineke ruputara site n’ihe mwute dakwasiri unu. Ugbo a, unu aburula ndi o na-anu oku n’obi na ndi jikeere izi anyi na aka unu abuo di ocha. Lee otu unu si zi iwe unu, otu unu si zikwa na ihe ahụ wutere unu. Lee otu unu si tuo ujo ihe mmehie ahụ nwere ike iwetara unu. Leekwanu otu unu si mee ihe niile igosi na unu kwagidere m. Leekwanu otu unu si nye onye ahụ mere mmehie ahụ ntaramahuhu ngwangwa. Unu egosila na aka unu di ocha n’okwu ndi a niile. 12 Ọ bụ ezie na m deere unu akwukwo ahụ, ma edeghi m ya n’ihì onye ahụ mehiere, maobu n’ihì onye ahụ e mehiere megide. Kama edere m ya ime ka Chineke gosi unu otu ihe gbasara anyi si na-anu unu oku n’obi. 13 N’uzo niile ndi a, anyi bu ndi a gbara ume site n’ihunanya unu nwere n’ebe anyi nọ. A gbara anyi ume karja site na ihu onu Taitos n’ihì nnabata unu nabatara, na otu unu si mee ka mmuo ya zuru ike mgbe o bjakwutere unu. 14 N’ihì na tupu o hapu anyi bjakwute unu, anyara m isi n’ihu ya banyere unu; ugbo a, obi di m uto nke ukwu n’ihì na unu emeghi ka ihere mee m. Anyi ekwuola eziokwu nye unu. Ugbo a, inya isi m n’ebe Taitos nọ egosila na anyi bu ndi eziokwu. 15 Ugbo a, ihunanya o nwere n’ebe unu nọ na-aba uba nke ukwu, n’ihì ncheta o na-echeta otu unu niile si jiri onu gee ya nti na otu unu si jiri itu egwu na ahụ ima jijiji nabata ya. 16 Nke a na-enyekwa m obi uto n’ihì na enwere m ntukwasị obi n’ebe unu nọ n’ime ihe niile.

8 Anyi choro ime ka unu mara, umunna m, ihe banyere ihe nke amara Chineke ruru na nzuko niile di na Masidonia. 2 N’ime onodu oke mkpagbu na ihe mwute, ha nwere onu di nnoo ukwu ruo na ha gbasara aka ha nye ndi ozo ihe, wezugakwa na o bụ ezie na ha bụ ndi ogbenye onu ntu. 3 Ana m agba ama na ha nyere dika ike

ha, ha nyekwara ọ bụladị karịa otu a tūrụ anya. kama n'ihì ihunanya o nwere n'ebe unu nọ, o Onyinye ha si n'obi ha pụta. 4 N'ezie, ha rịsiri anyị arịrịo ike ka anyị nara onyinye amara ha nyere n'ihì iso keta oke inyere ndị nsọ ndị ọzọ nọ na mkpa aka. 5 Nke ka nke, ha nyere karịa ihe anyị lere anya na ha ga-enye. N'ihì na ha buru ụzọ were onwe ha nye Onyenwe anyị. Ha sitekwara n'ọchịchọ Chineke nyekwa anyị onwe ha. 6 Ya mere, anyị rịrọrọ Taitos, onye malitere ọrụ ka ọ ruzuo ọrụ amara ahụ ruo n'isi. 7 Ma ebe unu babigara ụba oke n'ihe niile unu nwere, n'okwukwe, na okwu, n'ihe omuma, na inụ ọkụ n'obi, na ihunanya unu hūrụ anyị, lezie unu anya hụ na unu babigakwara ụba oke n'amara nke inye ihe a. 8 Anaghị m enye unu iwu, kama site n'izi unu otu o si na-anụ ndị ọzọ ọkụ n'obi inyeaka, achọrọ m ichọpụta ma ihunanya unu na inụ ọkụ n'obi unu ọ ga-adakotakwa. 9 N'ihì na unu maara ụdị amara nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst nwere. Ọ bụ ezie na ọ bụ ọgaranya, ma ọ hōrọrọ ibụ ogbenye n'ihì unu, ka unu onwe unu site n'ogbenye ya būrụ ọgaranya. 10 Nke a bụ ndumọdụ m na-enye unu n'okwu a. Ọ baara unu uru ka unu ruzuo ọrụ unu malitere irụ n'afọ gara aga. Unu bụ ndị mbụ buru ụzọ chepụta irụ ọrụ a, unu bụkwa ndị mbụ buru ụzọ malite ime ihe banyere ya. 11 Ma ugbu a mezuonụ ihe unu chepụtara ime. Ka inụ ọkụ n'obi unu nwere na mbụ irụ ọrụ a būrụkwa ihe unu ga-eji mezuo ya dika ihe unu nwere si dị. 12 N'ihì na ọ būrụ na inụ ọkụ n'obi dī ebe ahụ, a na-anara ya dika ihe mmadụ nwere ike inye, ọ bughị ihe ọ na-enweghị ike inye. 13 Nzube m abughị ka unu nye n'ụzọ ihe ga-esi siere unu ike n'ihì na unu nyere. Kama ka e nwe nhatanha. 14 Ugbu a, ọ bụ ihe dī mma ka unu nyere ndị ọzọ nọ na mkpa aka. Mgbe unu ga-anọkwa na mkpa, ha ga-enyere unu aka ma ha nwee hie nne. N'ụzọ dī otu a, a ga-enwe nhatanha. 15 Nke a bụkwa ihe akwụkwọ nsọ kwuru, "Onye ahụ chikọtara hie nne enweghị karịa. Onye nke chikọtara ihe dī nta enweghị ihe fọdurụ ya inweta ihe ọ chọrọ." 16 Ekelere m Chineke onye tinyere n'obi Taitos otu inụ ọkụ ahụ banyere unu ekele, dika o si emetụ m n'obi. 17 Ọ bughị naanị na o kweere ime dika anyị si rịrọrọ ya, kama n'ihì ihunanya o nwere n'ebe unu nọ, o kpebiri n'ime obi ya ibiakwute unu na inyere unu aka. 18 Anyị na-ezitekwa ya na nwanna anyị onye ahụ nzukọ niile na-asọpūrụ n'ihì ọrụ ikwusa ozioma ahụ. 19 Ma ọ bughị naanị nke a, kama nzukọ hōpụtara ya iso anyị, na inyere anyị aka dika anyị na-ebu onyinye a, bụ ije ozi anyị na-eje n'ihì iwetara Onyenwe anyị otuto, na iziputa njikere anyị inyere ihe anyị aka. 20 Anyị na-eze ka onye ọbụla ghara ita anyị ụta n'ihe ọbụla, n'ihì ụzọ anyị si jee ozi gbasara onyinye mgbasapụ aka a. 21 Ọ bụ ọchịchọ anyị ime ihe oma, ọ bughị naanị n'ihu Onyenwe anyị, kama n'ihu ndị mmadụ kwa. 22 Ugbu a anyị na-ezitekwara unu nwanna anyị nwoke ọzọ ka o soro ha bjakwute unu, nwanna anyị a bụ onye anyị nwapụtara, onye ọ na-anụ ọkụ n'obi inyeaka. Ugbu a, o nwekwara ntụkwasi obi dī ukwu n'ebe unu nọ. 23 Ma banyere Taitos, ọ bụ onye otu m n'ọrụ a, būrụkwa onye mụ na ya na-arukọ ọrụ n'etiti unu. Ma banyere umunna anyị ndị ọzọ a, ha bụ ndị na-anọchite anya nzukọ, na ndị na-ewetara Kraịst otuto. 24 Ya mere, gosinụ ha ihe ga-eme ka ha mata na unu hūrụ ha n'anya. Meekwanụ ka ha mata ihe bụ inya isi anyị banyere unu, ka chọọchị niile hụkwa ya.

9 Ọ dighị mkpa idere unu akwụkwọ banyere ozi nke ndị nsọ. 2 Amaara m na unu jikeere inyere ha aka, dika m nyara isi nye ndị Masidonia banyere unu. N'ihì na agwara m ha na unu ndị bi na Akaja ejikerelari inyere ha aka kemgbe afọ gara aga. Ọ bụkwa inụ ọkụ n'obi unu kwaliri obi ha, ime ihe ha mere. 3 Ugbu a, ana m ezitere unu umunna anyị ndị a ka e mee ka inya isi nke m nyara banyere unu ghara ibụ okwu efu. Ma dika m gwara ha na unu ejikerela, achọrọ m ka unu jikere nye ha ihe unu chọrọ inye. 4 N'ihì na ọ būrụ na ndị Masidonia esoro m bja hụ na unu ejikeghị ejike, ebe anyị na-anya isi na unu ejikerela, ọ ga-aburū m ihe ihere, bụkwara unu ihe ihere, ebe anyị nwere ntụkwasi obi na unu ga-anọ na njikere. 5 Ọ bụ nke a mere m ji hụ na ọ dī mkpa iriọ umunna anyị ka ha buru ụzọ bja, tupu m bja. Ka unu nwee ike ikwado onyinye ahụ unu kwere na nkwa inye, jide ya

na njikere ruo mgbe m biara. Ka unu si otu a gosi ndi mu na ha ga-eso na unu na-enye n'ihu na unu chorọ inye, ọ bukwaghị n'ihu na a gwara unu ka unu nye. **6** Isi okwu bu nke a, Onye obula na-akụ mkpuru ntakiri, ga-aghotakwa nke nta, ma onye ahụ na-akụ mkpuru buru ibu ga-aghotakwa mkpuru hiri nne. **7** Ka onye obula nye dika o buru ụzọ kpebie n'ime obi ya inye. Ka ọ ghara inye n'ihu na mmadu kwagidere ya, maobu inye n'ihu na ndi ozọ na-enye, n'ihu na Chineke huru ndi ji obi uto nye onyinye ha n'anya. **8** Chineke nwere ike inye unu karja ihe na-akpa unu, ka unu na-enwezukwa ihe unu chorọ mgbe niile n'oge niile. Mgbe ahụ, unu ga-enwezukwa ihe niile unu ji aru oru oma. **9** Dika e dere ya, "Ọ gbasara onyinye ya ebe niile nye ndi ogbenye; ezi omume ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi." (aiōn g165) **10** Ma onye ahụ na-enye onye oru ubi mkpuru nke ọ na-agma n'ubi ya, na-enyekwa mmadu nri ọ ga-eri, ọ ga-enyekwa unu ihe niile di unu mkpa, meekwa ka ulokwu unu juputa na mkpuru. Ọ ga-emekwa ka mkpuru ezi omume unu baa uba. **11** Ọ ga-emekwa ka unu buru ndi ogaranya n'uzo niile, ka unu nwee ihe ga-ezuru unu na nke unu ga-enye ndi ozọ mgbe niile. Site n'aka anyi, afọ ofufu unu ga-enye Chineke ekele n'ihu inyeaka unu nyere ha. **12** N'ihu na ije ozi nke ife ofufe a abughị naani nke igboro ndi nsọ mkpa ha, kama ọ bukwa nke na-eme ka ekele otutu ndi mmadu na-enye Chineke babiga uba oke. **13** N'ihu ije ozi a, nke unu sitere na ya gosi onwe unu dika ndi kwesiri, ndi ozọ ga-eto Chineke n'ihu irube isi unu nke dakotara na nkwuputa unu banyere ozioma nke Kraist, ya na onyinye afọ ofufu nke unu na-eme ka ha na ndi ozọ niile soro unu nweko. **14** Nke a ga-eme n'ekpere ha maka unu, ha ga-eji obi ha niile rjoro arjoro, n'ihu idi ukwu nke amara Chineke di n'ime unu. **15** Ekele diri Chineke n'ihu onyinye ya di ukwu nke onu na-apughị jko.

10 Ma mu onwe m bu Pol, ji idi nwayoro na obi umeala nke Kraist na-arjo unu. Mu, onye na-adi umeala mgbe mu na unu no n'ihu n'ihu, ma na-enwe mkwuwa okwu n'ebe unu no mgbe m na-anoghi n'etiti unu. **2** Arjo m unu, ka

m ghara inwe obi ike mgbe m bjarutere dika o kwesiri n'ebe ufodu ndi no, site na iguzogide ndi ahụ na-eche na anyi na-eme ihe di ka ndi uwa si eme ya. **3** Ọ bu ezie na anyi na-ebi dika mmadu, ma anyi adighi ebu agha dika usoro anu ahụ si di. **4** N'ihu na ngwa agha anyi ji ebu agha, abughị ngwa agha nke mmadu nkiti nke uwa, kama ha nwere ike nke mmuo ila ebe niile e wusiri ike n'iyi. **5** Anyi na-ala iru uka niile na okwu ugha niile n'iyi, nke na-egbochiri umu mmadu uzo e si amata Chineke, na-eme ka echiche niile hulata isi n'okpuru Kraist. **6** Anyi no na njikere ita erubeghi isi niile ahuhu, mgbe irube isi gi zuruoke. **7** Unu na-ele anya n'ihe ndi di unu n'ihu. Ọ buru na ọ bu ihe doro anya nye onye obula na ha bu nke Kraist, ha matakwa na onwe ha, na otu ahụ ha bu nke Kraist na anyi onwe anyi bukwa nke ya. **8** Ugbu a, ọ buru na m anya isi banyere ikike ahụ Onyenwe anyi nyere m n'ebe unu no, ike ahụ o nyere m iji wulie unu elu, ọ bughị iji wedaa unu ala, ihere agaghị eme m n'ihu nke a. **9** Achoghi ka ọ dika m a gasi na m sitere n'akwukwo ozi m na-emenye unu egwu. **10** N'ihu na ha na-asị, "Akwukwo ozi ya di arọ dikwa ike, ma na mmadu, ma n'odidi ya na mmadu adighi ike, okwu onu ya bukwa ihe na-abaghị uru." **11** Ma ana m eme ka ndi di otu a ghotā na ihe anyi na-ekwu site n'akwukwo ozi mgbe anyi na-anoghi n'etiti unu, ka anyi ga-eme ma anyi noro n'etiti unu. **12** Anyi enweghi anya ike ihazi onodu maobu were onwe anyi tunyere ndi ufodu na ndi ahụ n'eto onwe ha. Ma mgbe ha na-eji onwe ha na-atu onwe ha, werekwa onwe ha na-atunyere onwe ha, ha adighi eziputa nghota. **13** Ma anyi onwe anyi, adighi anya isi banyere ihe obula anyi na-enweghi ike ime. Kama anyi ga-anya isi n'oke oru ahụ Chineke kenyere anyi, ka anyi ruru ọ bu ladi ruo n'ebe unu no. **14** N'ihu na anyi adighi ekwu okwu kariri onu anyi mgbe anyi na-etinye anya n'ihe gbasara unu, n'ihu na ọ bu anyi buru uzo biakwute unu, ikwusara unu ozioma gbasara Kraist. **15** Ọ bughị na anyi na-ekwu na ọ bu anyi ruru oru niile, ya na oru nke ndi ozọ ruru n'etiti unu, kama olileanya anyi bu na okwukwe unu ga na-eto eto mgbe niile, ka

orụ ya n'etiti unu bụrụ nke ga-eto eto. **16** Nke a ga-eme ka anyị nwee ike zisaa ozioma ahụ na mba ndị ọzọ ndị dị n'ofe ala unu, ghara ịjị orụ arụrụ n'ebe ndị ọzọ na-arụ orụ na-etu onụ. **17** Ma, "Onye ọbụla na-anyị isi, ya nyaa n'ime Onyenwe anyị." **18** N'ihị na ọ bughị onye jị aka ya bulie onwe ya elu ka a na-anabata, kama ọ bụ onye Onyenwe anyị jiri aka ya bulie.

11 Ọ ga-adị m mma ma ọ bụrụ na unu ga-anagide m ka m kwuo okwu ndị a dị ka onye nzuzu. Biko nagidenụ m. **2** Ekwo m nwere n'ebe unu nọ bụ ekwo nke Chineke. Ekwere m nkwa iwere unu nye otu di, ya bụ Kraịst, ka m nwe ike chee unu n'ihu ya dika nwaagboghọ di ọcha nke na-amaghị nwoke. **3** Ma ana m atụ egwu, na dika agwọ jiri aghughọ ghoghbuo iiv, ndị nrafu ga-eji aghughọ duhie unu, mee ka unu kwụsị ịjị obi di ọcha na uche ziri ezi jeere Kraịst ozi. **4** N'ihị na unu gaara anara onye ọzọ biakwutere unu na-ekwusa Jisọs ọzọ nke na-abughị nke anyị kwusara, unu gaara anarakwa ike nke mmụọ ọzọ di iche na-abughị ike nke Mmụọ Nsọ ahụ unu natara, unu gaara ekwenyekwa na nkuzi ọzọ di iche, na-abughị ozioma ahụ nke unu natara. **5** Ma echeghi m na ọ di ụzọ ọbụla ndị ozi a maara aha ha si kara m mma. **6** Ọ bụrụ na m abughị onye ọka okwu, abụ m onye ọka mmụta. Anyị akwaraala unu nke a ọtụtụ mgbe n'ụzọ di iche iche n'ihe niile. **7** Ọ ga-abụ na-emere m ihe ojọọ mgbe m wedara onwe m ala ka e welie unu elu, n'ihị n'anaghị m unu ihe ọbụla mgbe m na-ekwusara unu ozioma Chineke? **8** Ọ bụ nzukọ nọ n'ebe ọzọ nyeere m aka mgbe m na-arụ orụ n'etiti unu. Ọ bụ site n'aka ha ka m ji nata nkwa, dika ugwo orụ m, ka m nwee ike inyere unu aka. **9** Ma mgbe m nọ n'etiti unu abughị m ibu arọ nye onye ọbụla n'oge mkpa m. N'ihị na ụmụnni si Masidonia wetaara m ihe niile na-akpa m mkpa. Ebe ọ bụ na m gbaliri debe onwe m, ka m ghara ibi ibu arọ nye unu n'ụzọ ọbụla n'oge gara aga, agaghị m abukwa ibu arọ nye unu n'oge di n'ihu. **10** Ebe eziokwu nke Kraịst di n'ime m, ịnya isi m nke a agaghị akwusi na mpaghara Akaja niile. **11** N'ihị gini? Ọ bụ n'ihị na m ahughị unu n'anya? Chineke maara na m

huru unu n'anya. **12** Ma aga m aga n'ihu na-arụ orụ m na-achoghi ka unu nyere m aka n'ụzọ ọbụla ka m si otu a mee ka ndị ahụ na-akpo onwe ha ndị ozi ghara ịnya isi kwuokwa na ha na-arụ orụ dika anyị si arụ orụ anyị n'etiti unu. **13** N'ihị na ndị di otu a bụ ndị ozi ugha, ndị orụ aghughọ, ndị na-eme onwe ha ka ha bụ ndị ozi Kraịst. **14** Ma omume ha adighi eju m anya, n'ihị na ekwensu gbanwere onwe ya diri ka mmụọ ozi na-enye ihè. **15** Ya mere, ọ bughị ihe iju anya ma ọ bụrụ na ndị na-ejere ya ozi emee onwe ha dika ndị na-eje ozi ụzọ ezi omume. Ma n'ogwugwu oge, ha ga-anata ugwo dika orụ ha si di. **16** Dika m kwuru na mbụ, ka onye ọbụla ghara iche na m bụ onye na-enweghi uche. Ọ bụrụkwarị na unu na-eche ụdi echiche a, biko naranụ m dika onye na-enweghi uche, ka m nwee ike ịnya isi nke nta dika ndị ọzọ si eme. **17** Ma n'ihè m dabeere na-anyị isi, adighi m ekwu okwu dika Onyenwe anyị ga-ekwu, maobu dika onye na-enweghi uche. **18** Ebe otutu mmadu na-anyị isi banyere ihe ha bụ n'ụzọ ụwa si eme. Mụ onwe m ga-anyakwa isi. **19** Unu were obi uto na-anagide ndị na-enweghi uche, ebe unu onwe unu nwere uche. **20** Unu na-anagide ya ma ọ bụrụ na onye ọbụla eme unu ndi ohu ha, maobu jiri anyị ike nakoro unu ihe unu nwere, maobu ghoghbuo unu, maobu bulie onwe ya elu dika ha kariri unu, maobu maa unu uraa n'ihu. **21** N'ezie, ọ bụ ihere m, ịnabata na anyị bụ ndị na-adighi ike n'ezie nye nke a. Ọ bụrụ na onye ọbụla anwaa anwaa nyaa isi n'ihè ọbụla (ana m ekwu dika onye n'enweghi uche), mụ onwe m ga-anyakwa isi. **22** Ha bụ ndi Hibru? Mụ onwe m bukwa ya. Ha bụ ndi Izrel? Mụ onwe m bukwa ya. Ha bụ ndi agburu Ebraham? Mụ onwe m bukwa. **23** Ha bụ ndi na-ejere Kraịst ozi? (Ana m ekwu dika onye anyị na-adighi mma.) Ma mụ onwe m ejela ozi karịa. Adogbuola m onwe m n'orụ karịa ha niile. Etinyela m n'ulo mkporo otutu mgbe, tinyere otutu ihe otiti, mgbe mgbe anọla m n'onu onwu. **24** Ugboro ise ka ndi Juu piara m onu utari iri anọ e wepuru otu. **25** E jirila okporo igwe tie m ugboro ato. Aturu m nkume otu ugboro. Ugboro ato ka ugbo mmiri m nọ n'ime ya kpuru n'oke osimiri. Anọla

m otu abali na ubochi so ya n'elu oke osimiri ebe mmiri na-ebughari m. 26 Ejeela m otutu ogologo ije nke otutu ihe ize ndu di n'ime ya. N'ize ndu site n'osimiri, ize ndu site na ndi na-apunarị mmadu ihe n'ike, ize ndu site n'aka ndi obodo nke aka m. Otutu mgbe ka m zere ndu site n'aka ndi mba ozọ, n'ime obodo ukwu, n'ozara ma n'oke osimiri; na n'aka ndi kporo onwe ha umunna m, ma ha bu ndi ugha. 27 Adogbuola m onwe m n'oru, anoola m n'onodu ihuju anyia na imu anyia otutu abali. Otutu mgbe ana m anọ aguü na-erighi ihe obula, maobu inu ihe obula. Anoola m otutu mgbe n'oge oyi na-ama jijiji n'ihie enweghi uwe di mma m ji achu oyi. 28 Ma e wezuga ihe ndi a niile, ana m anọ n'echiche mgbe niile banyere otu ihe niile si aga n'ime nzuko. 29 Onye bu onye ahụ na-adighi ike nke m na-adighi eso ya kere oke na-adighi ike ya? Onye ka e dubara na mmehie nke onodu ya na-adighi emetu m n'obi? 30 Kama o buru na o kwesiri ka m nyaa isi aga m anyia isi banyere ihe ndi ahụ na-egosi adighi ike m. 31 Chineke, na Nna nke Onyenwe anyi Jisọs, onye e kwesiri ito aha ya ruo mgbe ebighi ebi, maara na ihe ndi a niile m na-ekwu bu eziokwu. (aiōn g165) 32 N'obodo Damaskos, onye ochichi ala ahụ nke eze obodo ahụ a na-akpo Aretas hoputara, ndi na-eche obodo Damaskos nche ka ha jide m. 33 Ma e tinyere m n'ime nkata, site n'oghere di na mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu wedata m, m gbanari ya.

12 Aghaghị m inya isi, o bu ezie na o baghi uru, ugbu a ka m gwa unu ihe banyere ohu m huru, na ihe niile Onyenwe anyi kpughere gosi m. 2 Amaara m otu nwoke no n'ime Kraist, onye e duuru gaa n'eluigwe nke ato ihe di ka afọ iri na anọ gara aga, maobu n'anụ ahụ, maobu n'ime mmuo amaghị m, ma Chineke ma. 3 Amatakware m nwoke di otu a, maobu n'anụ ahụ, maobu n'ime mmuo amaghị m, ma Chineke maara 4 onye a, nke a kporo banye na paradais, ebe o nuru ihe onu mmadu na-apughị ikowa, nke e nyeghikwa mmadu obula ike ikwu ihe banyere ya. 5 Ekwesiri m inya isi n'ihie nwoke di otu a ma agaghị m anyia isi maka mu onwe m, ma o bughi maka adighi ike m.

6 A si na m choro inya isi, agaghị m abu onye nzuzu, n'ihie na aga m ekwu naanị eziokwu. Otu o di, agaghị m anyia isi ka onye obula ghara igu onodu m kariya ihe o huru n'ime m, maobu kariya ihe o nuru n'onu m. 7 Ma n'ihie na otutu ihe ndi a m ji anyia m hu bu ihe puru ime ka m bulie onwe m elu kariya ka o si kwesi. E tinyere ihe mgbu n'anụ ahụ m ka o na-adu m dika ogwu. Ihe mgbu a di n'anụ ahụ m na-eti m aka dika onyeozu nke ekwensu, na-eme ka m ghara ifuli onwe m elu kariya. 8 Ekpeela m ekpere ugboro ato riọ Onyenwe anyi ka o wepuru m ahụ mgbu a. 9 Ma o siru m, "Amara m ezurorola gi. N'ihie na ike m na-ezu oke n'ime adighi ike." Ugbu a, obi di m uto inya isi banyere adighi ike m. N'ihie na o bu site n'onodu adighi ike m ka ike ebube Kraist ga-esi nogide n'ahụ m. 10 O bu n'ihie Kraist ka m na-anogide n'adighi ike m niile, mkpari ndi mmadu, ihe isi ike niile, mkpagbu niile na ihe ndakwasị di iche iche. N'ihie na mgbe m na-adighi ike ka m na-enwe ike kariya. 11 Emeela m onwe m onye nzuzu ma unu onwe unu rugidere m ime ya. O kwesiri ka unu buru ndi mbu ga-eto m. O bu ezie a na-abughị m ihe obula, ma o were m anyia na o dighi uto obula m si di ala n'ebe ndi ahụ unu na-eche na ha kachasi elu n'etiti ndi ozi. 12 Ejiri m ndidi ruo ru n'etiti unu, ihe iji gosi na ahụ m nwaazu n'ezio kwu. Egosiri m unu ihe iribama, ruo ebube di iche iche, na otutu oke ruo. 13 Olee uto unu si di ala n'ebe choochi ndi ozọ di, ma o bughi na m abughị ibu aro nye unu? Gbagharanu m mmejo a. 14 Nke a bu ugboro ato m na-ejikere ibiakwute unu. Agaghị m aburu unu ibu aro, ihe di m mkpa abughị aku unu nwere, kama unu onwe unu. O bughi umuntakiri ka o diri ikpadoro nne na nna ha ihe, kama o bu ruo diri nne na nna ikpadoro umu ha ihe. 15 N'ezie, o na-ato m uto iwere onwe m na ihe niile m nwere nye unu, n'ihie na ahuru m unu n'anya. Ma o buru na m huru unu n'anya kariya, o ga-adị mma ma unu hu m n'anya nke nta? 16 N'agbanyeghi na-aburu m unu ibu aro, ufodu n'ime unu na-ekwu, o bu ezie na o dighi anara anyi ihe obula, maobu onye aghugho. Ma eleghị anyia, o nwere uto

aghughò dī iche iche o si anara anyị ihe. 17 Ọ dī Chineke. 5 Ya mere, ka onye ọbụla n'ime unu onye ọbụla m ziteere unu, ịjị si n'aka ya rigbuo unu? 18 Arịọrọ m Taitọs ka ọ bjakwute unu, ya na nwanna anyị nwoke ọzọ. Taitọs o rigburu unu? O nwere ihe dī iche n'uche na omume mụ na ya? 19 Unu chere na ihe anyị na-eme oge niile ndị a bụ ịgopu onwe anyị n'ihu unu? Ọ bụ n'ihu Chineke ka anyị na-ekwu nke a n'ime Kraịst. Ndị m hụrụ n'anya, ihe ndị a anyị na-ekwu bụ maka ọdịmma unu. 20 N'ihì na ihe na-atụ m egwu bụ na mgbe m bịa na n'etiti unu, ihe m ga-ahụ agaghị atọ m ụtọ. Mgbe ahụ mmeso m ga-emeso unu agakwaghị atọ unu atọ. N'ihì na ana m atụ egwu na mgbe m bjakwutere unu ọzọ, aga m ahụ ọtụtụ n'ime unu ka unu na-ese okwu, aga m ahụ ka unu na-ekwosa ibe unu ekworo, aga m ahụ unu ka unu na-akpasu ibe unu iwe. Aga m ahụ ọtụtụ ndị na-afuli onwe ha elu, ndị na-ekwu ọtụtụ ihe ọjọọ dī iche iche megide ndị ọzọ; aga m ahụ ọtụtụ ndị juputara n'aghughò na ikpa iche iche. 21 Ana m atụ egwu na mgbe m ga-abjakwute unu ọzọ, Chineke m ga-eme ka m weda onwe m ala n'ihu unu, mee ka m kwa akwa n'ihì ụfọdụ n'ime unu ndị mehiere na mbụ, ma ha achoghị ichegharị site n'ihe ọjọọ ha mere, na n'ihì ọtụtụ n'ime unu na-adị ndụ rere ure, ndụ na-adighị ọcha, ndụ ịkwa iko, na ndụ ọjọọ.

13 Nke a ga-eme ya ugboro atọ m na-abia ileta unu. Ọ bụ site n'ama mmadụ abụọ maọbụ atọ gbara ka a ga-eme ka okwu niile guzoro. 2 Mgbe m bịa leta unu nke ugboro abụọ, abaara m ndị niile dara iwu n'oge gara aga na mmadụ ndị ọzọ mba, ọdọkwa ha aka na ntị, ihu na ihu. Ugbo a m na-anoghị ya, ana m adọkwa ha aka na ntị ọzọ, ọ bụrụ na m bịa ọzọ hụ na ndị mehiere na mbụ echegharighị, aga m emesi ha ike. 3 Ebe unu choro ka e gosi na Kraịst na-ekwu okwu n'ime m, ọ dighị egosi adighị ike mgbe ọ na-emeso unu omume, kama ọ na-eme ka ike ya pụta ihè n'ebe unu nọ. 4 Ọ bụ ezie na a kpogidere ya na-adighị ike, ma ugbo a, ọ na-adị ndụ site n'ike dī ukwu nke Chineke. Anyị bụkwa ndị na-adighị ike n'ime ya, ma ozi anyị na-ejere unu na mmekọrịta anyị na unu, anyị ga-eso ya dī ndụ site n'ike nke

Chineke. 5 Ya mere, ka onye ọbụla n'ime unu nyochaa onwe ya, tulekwa omume ya, mara ma ọ ka kwudosiri ike n'okwukwe ya. Ọ bụ na unu aghotaghị na Jisọs Kraịst nọ n'ime unu? Ma ọ bughị na unu enyochaala onwe unu hụ na unu emeghị nke ọma. 6 Enwere m olileanya na unu niile ga-achoputa na anyị adaghị ule ahụ. 7 Ma anyị na-arịọ Chineke ka unu ghara ime ihe ọjọọ ọbụla. Anyị anaghị eme nke a ịjị gosi na anyị kwesiri ekwesị, kama ka unu nwee ike mee ihe dī mma, n'agbanyeghị na ọ ga-adị ka a ga-asị na anyị emeghị nke ọma n'orụ anyị. 8 N'ihì na anyị apughị ime ihe ọbụla megide eziokwu, kama anyị na-eme ihe niile n'ihì eziokwu. 9 Anyị na-añurị ọñụ mgbe anyị na-adighị ike ma hụ na unu dī ike. Ihe anyị na-arịọ Chineke bụ ka unu tozuo oke. 10 Ana m edere unu akwụkwọ a ugbo a, n'ihì na-achoghị m ịbara unu mba na inye unu ntaramahụhụ mgbe m bịa. Achokwaghị m ịjị ikike ahụ Onyenwe anyị nyere m nye unu ntaramahụhụ, kama achoro m ịjị ya wulie unu elu dika ụlọ. 11 N'ikpeazu ụmụnnna m, na-añurịny ọñụ. Gbalianụ n'imezi ndụ unu ka o zuo oke, na-agbarịta onwe ume, werenụ otu obi na-eme ihe, na-ebikwanụ n'udo. Chineke nke udo na ihunanya ga-anonyekwara unu. 12 Werenụ isurita ọñụ dī nsọ kelerịta onwe unu. 13 Ndị nsọ niile na-ekelekwara unu. 14 Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst na ihunanya Chineke, na mmekọ nke Mmụọ Nsọ dinyere unu niile.

Ndị Galeshja

1 Pọl, onyeozị, na-abughị site na nhọputa nke mmadụ maobu site n'ike nke mmadụ, kama ọ bu site n'aka Jisọs Kraịst na Chineke Nna, onye mere ka ọ site n'ọnwụ bilie. **2** Ndị ụmụnna niile ndị mụ na ha nọ n'ebe a, Na-edegara nzukọ niile dī na Galeshja. **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisọs Kraịst dīrī unu. **4** Onye nyere onwe ya n'ihu mmehie anyi niile dī ka nzube Chineke bu Nna anyi si dī, izọputa anyi site n'oge ojọọ a nke anyi bi n'ime ya. (aịōn g165) **5** Onye otuto dīrī ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aịōn g165) **6** O juru m anya, na unu esitela n'ebe onye ahụ kpọrọ unu site n'amara Kraịst wezuga onwe unu, na-agbaso ozioma ọzọ, **7** nke na-abughị ozioma. O doro anya na ụfọdụ mmadụ na-etinye unu n'ọnọdụ mgbagwoju anya, mgbe ha na-agbalị igbanwe ozioma nke Kraịst. **8** A sikwa na ọ bu anyi onwe anyi maobu mmuo ozi nke sitere n'eluigwe bīara kwusaara unu ozioma ọzọ, nke dī iche na nke anyi buru ụzọ kwusaara unu, ka onye dī otu a buru onye aburu ọnu. **9** Dī ka anyi buru ụzọ kwuo ya na mbu, ka m kwuokwa ya ọzọ: Ọ buru na onye obula na-ekwusara unu ozioma dī iche na nke ahụ unu nabatara, ka onye ahụ buru onye a buru ọnu. **10** Ugbo a, ana m agbalị ime ka m buru onye ndi mmadụ maobu Chineke ga-anabata? Ka m na-agbalị ime ihe ga-atọ ndi mmadụ uto? N'ihu na a si na m na-eme ihe na-atọ ndi mmadụ uto, agaraghị m abụ ohu Kraịst. **11** Ụmụnna m, achoro m ime ka unu mata, na ozioma ahụ m kwusaara unu abughị ihe mmadụ cheputara n'uche ya. **12** N'ihu na anataghị m ya site n'aka mmadụ obula, ọ dīkwaghị onye obula ziri m ya, kama ọ bu Jisọs Kraịst n'onwe ya bu onye kpughere ya nye m. **13** Amara m na unu anula ihe banyere ndu m n'oge gara aga, n'ofufe ndi Juu, na otu m si jiri ike kpagbuo nzukọ Chineke n'ebe niile, ma gbalisiekwa ike ibibi ya. **14** Abụ m otu n'ime ndi amaara aha ha n'etiti ndi ogbo m, n'ihe banyere ofufe ndi Juu. N'ihu oke inu oku n'obi nke m nwere igbaso na idebezu ukpuru omenaala na ofufe, nke nna nna m ha. **15** Ma mgbe ọ toro Chineke uto, bu

onye kewapuru m iche tupu amuo m, kpoo m site n'amara ya, **16** ikpughe Okpara ya n'ime m, ka m nwe ike kwusaa ihe banyere ya n'etiti ndi mba ozo, e jekwurughị m anu ahụ obula inuta ihe obula n'aka ya. **17** Ejekwaghị m Jerusalem ihu ndi ahụ bu m uzo buru ndi ozi, kama a gara m Arebia, ma laghachikwa azu na Damaskos. **18** Ọ bu mgbe afo ato gasiri, ka m gara Jerusalem ihu Sefas. Anonyekwara m ya ubochi iri na ise. **19** Ma ọ dīkwaghị onyeozị ozo m huru, ma ọ bughị naanị Jemis, nwanne Onyenwe anyi. **20** Ana m agwa unu okwu a n'ihu Chineke. Ihe ndi a m na-ekwu abughị okwu ugha. **21** Emesija, agara m Siria na Silisia. **22** Ma ndi Kraịst nọ na choochi niile dī n'ala Judia amaghị onye m bu. **23** Naanị ihe ha na-ekwu bu, "Onye ahụ na-esogbu anyi na mbu na-ekwusazi ugbo a okwukwe ahụ ọ gbalisiri ike ibibi na mbu." **24** Ha nyere Chineke otuto n'ihu m.

2 Mgbe afo iri na anọ gasiri, ejeghachiri m Jerusalem ozo. Mụ na Banabas laghachiri Jerusalem, akpokwara m Taiotos jee. **2** Agara m n'ihu mkpughe m nwere. Na nzukọ nzuzo nke m na ndi ndu nwere, akowaara m ha ihe banyere ozioma nke m na-ekwusa n'etiti ndi mba ozo. N'ihu na-achoghi m ka oru niile m ruru n'oge gara aga, na oru m na-arụ ugbo a, buru ihe efu. **3** Ọ buladi Taiotos onye mụ na ya so, o nweghi onye manyere ya ka e bie ya ugwu n'agbanyeghi na ọ bu onye Griik. **4** Ndi ahụ na-abughị ndi kwere ekwe n'ezie e zobatara na nzukọ inyochaputa otu anyi si nwere onwe anyi n'ime Kraịst Jisọs, ka ha nwee ike mee anyi ndi ohu. **5** Ma o nweghi oge anyi ji gee nti n'ihe ha kwuru, n'ihu na anyi choro ichedo eziokwu ahụ dī n'ozoma ka a ghara igwa ya ihe obula n'etiti unu. **6** Banyere ndi a na-ewe ka ndi dī ndu dī mkpa, ihe obula onodu ha bu ewetaghị mgbanwe obula n'ebe m nọ, n'ihu na Chineke adighi ele mmadụ anya n'ihu. Ndi ahụ atukwasighi ihe obula n'ozoma m na-ezisa. **7** Ma n'aka nke ozo, mgbe ha huru na e nyere m oru izisa ozioma n'etiti ndi e bighi ugwu, dika e nyere Pita izisa ozioma n'etiti ndi e biri ugwu. **8** N'ihu na Chineke onye si n'aka Pita na-arụ oru onyeozị ozioma n'etiti ndi e biri ugwu, sikwa

n'ime m na-arụ ọrụ onyeozizi izisara ndị mba ọzọ ozioma. **9** Mgbe Jemis, Sefas na Jọn ndị a maara dị ka ide ji ụlọ n'etiti ndị ndu ahụ niile nara m na Banabas aka nnwewo, nabatakwa amara e nyere m. Ha gbara anyị ume, si anyị gaa n'ihu n'ọrụ anyị, ikwusa ozioma n'etiti ndị mba ọzọ, ka ha onwe ha kwa gaa n'ihu iru ọrụ nke ha n'etiti ndị e biri ugwu. **10** Ọ bụ naanị otu ihe ka ha rịọrọ anyị, nke bụ ka anyị cheta ndị ogbenye. Nke a bụkwa ihe m na-achọsi ike ime. **11** Ma mgbe Sefas biaruru Antiok, eguzogidere m ya n'ihu ya, n'ihia na ihe o mere mara ya ikpe. **12** Tupu ndị Jemis zitere abiaruo ebe ahụ, ya na ndị mba ọzọ na-eriko nri, ma mgbe ha rutere, ọ wepuru aka na nri laghachi azu n'ihia na egwu ndị e biri ugwu na-atụ ya. **13** Ndị Juu ụfọdụ sonyekwara ya inwe ihu abụọ a, nke mere na e si otu a duhiekwara Banabas n'onwe ya. **14** Ma mgbe m hụrụ na ha adighi eme ihe di ka eziokwu nke ozioma ahụ si di, agwara m Sefas okwu n'ihu ha niile, si, "Ọ bụrụ na gị nwa onye Juu na-ebi ndu dika onye mba ọzọ, na-abughị dika onye Juu, olee otu i ga-esi manye ndị mba ọzọ ka ha na-ebi ndu dika ndị Juu?" **15** Anyị onwe anyị bụ ndị Juu site n'omumu a muru anyị, anyị abukwaghị ndị mba ọzọ ndị mmehie, **16** ma anyị maara na a dighi agụ mmadu obula di ka onye ezi omume site n'oru nke iwu kama o bu naanị site n'okwukwe na Jisọs Kraist. Ọ bụ nke a mere anyị ji kwere na Jisọs Kraist ka a guo anyị na ndị ezi omume, site n'okwukwe anyị kwere na Kraist, o bughị n'ihia na anyị ruru ọrụ nke iwu. N'ihia na o nweghi onye obula a ga-agunye ka onye ezi omume n'ihia na o ruru ọrụ nke iwu. **17** Ma o buri, na mgbe anyị na-achọ ka a guo anyị di ka ndị ezi omume n'ime Kraist, anyị onwe anyị a buri ndi achoputara dika ndi mmehie. Nke a, o putara na Kraist na-akwado mmehie? Mba! **18** Kama, o buri na m ewugharịa ihe ndi ahụ m buru ụzọ mebie, ana m egosi na m bụ onye na-emebi iwu. **19** N'ihia na-esitere m n'aka iwu nwuo n'ebe iwu di, ka m nwee ike di ndu n'ebe Chineke nọ. Akpogidela mu na Kraist n'obe. **20** Ọ bụkwaghị mu onwe m na-adị ndu ugbo a, kama o bụ Kraist na-adị ndu ya n'ime m. Ndu ahụ nke m na-adị ugbo a

n'anụ ahụ m bụ nke m na-adị n'ihia okwukwe m nwere n'ime Okpara Chineke, onye huri m n'anya, ma werekwa onwe ya nye n'ihia m. **21** Anaghị m akpo amara Chineke ihe na-enweghi isi. N'ihia na a si na a puru igu mmadu di ka onye ezi omume site n'idebe iwu, mgbe ahụ onwu Kraist nwuru abaghị uru.

3 Ndị nzuzu a kpore onwe ha ndi Galeshia! Onye napuru unu akonuche unu? N'ihu unu ka a no kwaa n'uzo doro anya mkpogide n'obe a kpogidere Jisọs Kraist. **2** Ọ bụ naanị otu ihe ka m choro imata n'aka unu. Unu natara Mmuo Nso site n'iru ọrụ iwu choro, ka o bụ site na nkuzi nke okwukwe? **3** Ọ ga-abu na unu aghoola ndi na-enweghi uche? Unu malitere site n'ike Mmuo Nso, ma ugbo a unu na-akwusizi n'ike nke anyi ahụ? **4** Unu tara otutu ahuru di otu a n'efu, o buri n'ezie na o bu n'efu? **5** Mmuo nso ahụ Chineke nyere unu na ọrụ ebube o ruru n'etiti unu, o mere ha n'ihia iwu unu debere, ka o bu n'ihia na unu nuru ma werekwa ozioma? **6** N'otu ụzọ ahụ, Ebrahim kweere na Chineke, a guru nke a nye ya di ka ezi omume. **7** Matanu nke a, na o bu ndi nwere okwukwe bu umu Ebrahim. **8** Di ka o di n'Akwukwo nso, n'oge ahụ di n'ihu, nke bu ugbo a, Chineke ga-agu ndi mba ọzọ di ka ndi ezi omume, site n'okwukwe ha nwere n'ime ya. N'ihia nke a, o buru ụzọ zie Ebrahim ozioma ahụ n'oge gara aga si, "A ga-agozikwa agburu niile no n'ụwa site na gi." **9** Ya mere, ndi dabeere n'okwukwe bukwa ndi na-eso Ebrahim, nwoke okwukwe ahụ eketa ngozi. **10** Ma ndi niile na-ele anya na a ga-azoputa ha n'ihia na ha debere iwu niile, ka obubu onu na-adakwasi. N'ihia na e deela ya n'akwukwo nso si, "Onye a buri onu ka o bu, bu onye obula na-edebeghi o buladi otu n'ime iwu niile e dere n'akwukwo iwu." **11** Ugbo a, o bu ihe putara ihe na o dighi onye obula a na-agu n'onye ezi omume n'ihu Chineke, n'ihia na o debere iwu. N'ihia na, "Onye ezi omume ga-esite n'okwukwe di ndu." **12** Ma iwu ahụ adabereghị n'okwukwe, kama, iwu kwuru si, "Mmadu ahụ na-eme ihe iwu kwuru bu onye ga-enwe ndu site na ha." **13** Ma Kraist agbaputala anyi site n'obubu onu ahụ nke idebe iwu gaara ewetara

anyị. Ọ ghọrọ ọbụbụ ọnụ n'ihị anyị. N'ihị na e deela ya n'akwukwọ nsọ, "Onye a buru ọnụ ka onye ahụ bụ nke a kwubara n'elu osisi." 14 Ọ dị otu a ka ngozi ahụ e nyere Ebrahim burukwa nke ndị mba ozo site na Kraịst Jisọs. Ka anyị niile site n'okwukwe nata nkwa ahụ, bụ Mmụọ Nsọ. 15 Ụmụnnā m, ka m were ihe nwere anyị site na ndụ a na-adị kwa ụbọchị kōwaa okwu a: Dị ka mmadụ na-enweghị ike iwepu maqbu itukwasị ihe n'ogbugba ndụ e mere ka o guzosie ike, otu a ka ọ dịkwa n'ọnọdụ a. 16 Ọ bụ Ebrahim ka e kwere nkwa ya na mkpuru ya. Akwukwọ nsọ asighi, "n'otutu mkpuru," kama, ọ siri, "ma nye mkpuru gi," ya bụ otu onye, onye bụ Kraịst. 17 Ihe m na-akpwa bụ nke a: Iwu ahụ e mere ka ọ malite idị nari afọ anọ na iri atọ site na mgbe e kwere nkwa ahụ, emeghi ka ogbugba ndụ ahụ Chineke mere ka ọ dirị hapu iguzokwa, o mekwaghị ka nkwa ahụ buru ihe e wezugara ewezuga. 18 Ọ buru na inweta ihe nketa nke ya na nkwa ahụ so dabeere n'iwu, mgbe ahụ, ihe nketa ahụ adabereghị na nkwa e kwere. Ma Chineke sitere n'amara nye Ebrahim ihe nketa ahụ site na nkwa o kwere ya. 19 Gini mere e ji nye iwu? E nyere iwu ndi a n'ihị njehie, mee ka iwu ndi a digide tutu ruo mgbe mkpuru ahụ bjara, bụ onye e kwere na nkwa. E sitere n'aka onye ogbugbo mee ka ndi mmuo ozi mee ka iwu ahụ di ire. 20 Onye ogbugbo gosiri ihe kariri otu onye, ma Chineke bụ otu. 21 Iwu ahụ ọ na-emegide nkwa nke Chineke? Mba. N'ezie ọ dighi. N'ihị na a si na e nwere iwu di nke puru inye mmadu ndu, mgbe ahụ, ezi omume gaara abjara mmadu site n'iwu. 22 Ma akwukwọ nsọ mechibidoro ihe niile n'okpuru mmehie ka e nwee ike nye ndi kwere ekwe nkwa ahụ e kwere ha site n'okwukwe n'ime Jisọs Kraịst. 23 Ma tupu okwukwe abia, e ji iwu na-eche anyi nche. Iwu nọ onodu di ka ulo mkporo ebe e tinyere anyi tutu ruo mgbe a ga-eme ka okwukwe puta ihè. 24 Ya mere, iwu bụ onye nlekota anyi, ruo mgbe Kraịst bjara, ka a guo anyi na ndi ezi omume site n'okwukwe. 25 Ma ebe ọ bụ na okwukwe abiala, anyi anokwaghị n'okpuru onye nlekota ozo. 26 Unu niile bụ umu Chineke site n'okwukwe n'ime Kraịst Jisọs. 27 N'ihị na

ka unu niile ha, bụ ndi e mere baptizim n'ime Kraịst, aburula ndi yikwasiri onwe ha Kraịst. 28 E nwekwaghị onye Juu, maobu onye Griik, maobu ohu maobu onye nwe onwe ya; nwoke maobu nwanyi, n'ihị na unu niile bụ otu n'ime Kraịst Jisọs. 29 Ọ buru na unu bụ ndi nke Kraịst, mgbe ahụ unu bukwa mkpuru Ebrahim, ndi nketa di ka nkwa ahụ si di.

4 Isiokwu m bụ nke a, mgbe nwa bụ onye ga-eketa ihe nna ya ka di na nwata, onodu ya akaghị mma karịa nke ohu, ọ bụ ezie na akụ ahụ niile bụ nke ya. 2 Ma ha ka nọ n'okpuru ndi nlekota na ndi e tinyere ya n'aka ruo oge nna ya kwuru. 3 Otu a ka onodu anyi di, mgbe anyi bụ umuntakiri. Anyi nọ di ka ohu n'okpuru mmuo nke uwa. 4 Ma mgbe oge a kara aka ruru, Chineke zitere Okpara ya, bụ onye amuru site na nwanyi, onye amuru n'okpuru iwu, 5 ka ọ gbaputa ndi nọ n'okpuru iwu, ime anyi ndi a ga-agu di ka umu a hoputara. 6 Ebe unu bụ umu, Chineke zitere Mmụọ Okpara ya, ka ọ bja biri n'obi anyi, na-eti mkpu na-asi, "Abba, Nna." 7 Ugbo a, i bukwaghị ohu, kama i bụ nwa. Ebe i bụ nwa, e meekwala ka i buru onye nketa site na Chineke. 8 N'oge gara aga, mgbe unu na-amaghị Chineke, unu bụ ohu nye chi niile nke na-abughị dika ha si puta uwa. 9 Ma ugbo a, unu matarala Chineke, ka m ga-asị na Chineke amatala ndi unu bụ, gini mere unu ji choo itughari azu laghachi n'okpukpe ndi ahụ na-enweghị isi, nke ike obula na-adighi n'ime ha? Unu chooro ka ha mee unu ndi ohu ha ozokwa? 10 Unu na-edebe ubochi ufodu, na onwa ufodu, na oge ufodu, na afọ ufodu. 11 Egu na-atu m na oru niile m ruru n'etiti unu aburula ihe efu. 12 Ezi umunna m, arioo m unu, meenu onwe unu di ka mu onwe m, n'ihị na mu onwe m emela onwe m ka m di ka unu. O nweghi ihe ojoo obula unu mere m. 13 Unu maara na ọ bụ n'ime adighi ike nke anu ahụ ka m ji kwusaara unu ozioma a. 14 Ọ bụ ezie, onodu m n'oge ahụ bụ onwunwa n'ebe unu nọ, unu eladaghị m anya, maobu ju ige m ntị. Kama unu nabatara m, di ka mmuo ozi Chineke, maobu di ka a ga-asị na m bụ Jisọs Kraịst n'onwe ya. 15 Ebee ka mmuo nke obi utu ahụ unu nwere nọ?

N'ihì na m na-agba ama, na-asì na ò buru ihe a puru ime, unu gaara aghuputa anya unu nye m. **16** Ugbo a, aghoala m onye iro unu, n'ihì na m na-agwa unu eziokwu? **17** Ha na-eziputa mmasi n'ebe unu no, ma o bughi maka odimma unu. Ha chorò ikewapu unu n'ebe m no, ka unu nwee mmasi n'ebe ha no. **18** Maka ebumnuche di mma, o di mma inwe mmasi mgbe niile. O bughi naani mgbe mu na unu no. **19** Umuntakiri m, ndi m kwe maka ha nodu n'onodu ihe mgbu nke omumu nwa ozo, na-eche ubochi ahụ a ga-eme ka udidi Kraist di n'ime unu. **20** O gaara adi m mma ma a si na m no n'etiti unu ugbo a, nwee ike imata otu m ga-esi gbanwee olu okwu m, n'ihì na-amaghi m ihe m kwesiri ime n'ihì onodu unu. **21** Gwanu m, unu ndi na-eche na o di mkpa idebe iwu, unu agaghi ahaa nti na ihe iwu ahụ kwuru? **22** N'ihì na e dere ya n'akwukwo nsò na Ebrahim nwere umu nwoke abuo. Otu n'ime ha bu nwa nke ohu ya nwanyị muru, nke ozo bu nke nwunye ya na-abughi ohu mutara. **23** Nwa ahụ nke ohu nwanyị ahụ muru bu onye amuru site na anu ahụ. Ma nwa ahụ nwunye ya na-abughi ohu mutara bu onye a muru site na nkwa. **24** Anyi ga-ewere ihe ndi a di ka ihe imaatu, n'ihì na umu nwanyị abuo ndi a nochiri anya ogbugba ndu abuo. Otu ogbugba ndu sitere n'Ugwu Sainai ma mukwa umu ndi bu ohu: nke a bu Hega. **25** Hega bu Ugwu Sainai nke di n'Arebja. O dabara n'onodu Jerusalem nke ugbo a, n'ihì na ya na umu ya no n'ohu. **26** Ma nwanyị nke ozo no onodu Jerusalem nke di n'elu, nke nwe onwe ya. O bukwa ya bu nne anyi. **27** N'ihì na e dere ya, "Nurja onu, gi nwanyị aga, onye na-amutaghi nwa. Tie mkpu onu, tisiekwa mkpu akwa ike gi onye ime nwa na-emetubeghi, n'ihì na umu nwanyị ahụ a hapuru naani ya ga-adi otutu karja umu nke nwanyị nwere di." **28** Ugbo a, umunna m, unu bu umu ahụ nke e kwere na nkwa, di ka Aizik. **29** N'oge ahụ, nwa ahụ a muru n'uzo anu ahụ kpagburu nwa ahụ a muru site n'ike nke Mmuo Nso. Otu a ka o dikwa n'oge a. **30** Ma gini ka akwukwo nsò kwuru? "Chupu ohu nwanyị a na nwa ya, n'ihì na nwa nwoke ohu nwanyị a apughi isoro nwa nke nwanyị na-abughi ohu

kerikota oke." **31** Ya mere, umunna m, anyi abughi umu nke nwanyị ohu, kama anyi bu umu nke nwanyị nwere onwe ya.

5 Kraist emeela ka anyi puo n'ohu, n'ihì anyi inwere onwe anyi. Ya mere, gbalianu ihu na unu e nyeghi onwe unu n'onodu ohu ozo. **2** Geenu m nti, mu onwe m bu Poi na-agwa unu nke a. O buru na unu anabata obibi ugwu, Kraist agaghi abara unu uru obula. **3** Ka m kwuokwa ya ozo, onye obula kweere ka e bie ya ugwu ji ugwo idebezu iwu niile ahụ. **4** E kewapula unu n'ebe Kraist no, unu ndi a ga-agunye na ndi ezi omume site n'iwu. Unu adapula n'amara ya. **5** N'ihì na anyi onwe anyi nwere olileanya na site n'ike nke Mmuo Nso, a ga-agu anyi na ndi ezi omume site n'okwukwe anyi. **6** N'ihì n'ime Kraist Jisos, obibi ugwu maobu ebighi ugwu abaghi uru. Ihe di mkpa bu okwukwe nke na-egosi onwe ya site n'ihunanya. **7** Unu na-agbabu oso nke oma, onye gbochiri unu ikwenyere eziokwu ahụ? **8** Udi nkwaide ahụ esiteghi n'ebe Onye ahụ kpore unu bia. **9** Nwantinti ihe na-eko achicha na-eme ka ogbe utu oka a gworo agwo koo. **10** Enwere m ntukwasi obi n'ime Onyenwe anyi na unu agaghi eche echiche n'udi a ozo, ma ikpe omuma ga-adiri onye obula na-eduhie unu ozo. **11** Umunna m, o buru n'ezie na m na-ekwusa mkpa obibi ugwu di, gini mere e ji nogide na-akpagbu m? O buru na m mee otu ahụ, ewepula m ihe odachi ahụ di n'obe. **12** O gaara ato m utu ma o buru na ndi ahụ na-esogbu unu ga-eme onwe ha ndi onozu. **13** N'ihì na e meela ka unu nwere onwe unu, umunna m, ma unu ekwela ka mnwere onwe unu buru ohere nye anu ahụ unu, kama werenu ihunanya na-agbara ibe unu odibo. **14** N'ihì na o buru na a chikota iwu niile n'otu, ihe iwu niile na-ekwu bu nke a, "Na-ahunu ndi ozo n'anya dika unu si hu onwe unu n'anya." **15** O buru na unu na-akocha ibe unu, na-eji onu unu na-ekwuto ha, kpacharanu anya ka unu hapu ila onwe unu n'iyi. **16** Ana m agwa unu nke a: na-adinu ndu nke Mmuo Nso na-achi, unu anokwala n'ochicho nke anu ahụ. **17** N'ihì na ihe anu ahụ chorò di iche n'ihe Mmuo Nso chorò. Ihe Mmuo Nso chorò dikwa iche

n'ihe anụ ahụ chọrọ. Igba mgba dị n'etiti ha na-eme ka ị hapụ inwe ike mee ihe ị chọrọ ime. **18** Ma ọ bụrụ na Mmụọ Nsọ na-edu unu, unu anọkwaghị n'okpuru iwu. **19** Ugbo a, ọrụ nke anụ ahụ putara ihe: ikwa iko, adighi ọcha na agụụ ikwa iko. **20** Ikpere arụsị, iri amụsụ, ibu iro n'obi, na ilu ọgụ, ekworo na iwe, ikpa iche iche, nkewa, ihọ otu. **21** Ikpo asi, igbu ọchụ, inụbiga mmanya oke, oke oriri na ihe ndị ọzọ yiri ha. Ana m adọ unu aka na ntị dika m gwara unu n'oge gara aga, ndị na-eme ihe di otu a agaghị abanye n'alaeze Chineke. **22** Ma mkpuru nke Mmụọ Nsọ bụ, ndụ ihunanya, na ọñụ, na udo, na ogologo ntachiobi, na obioma, na idi mma, na ikwesi ntukwasị obi, **23** idi nwayọọ, na ijide onwe. Ọ dikwaghị iwu na-emegide ihe ndi a. **24** Ma ndi niile bu ndi Kraist Jisọs akpogidela anụ ahụ ha, ya na ọchịchọ ha n'elu obe. **25** Ọ bụrụ na anyị na-ebi ndụ mmụọ, ka nzọ ukwu anyi buri nke mmuọ na-eduzi. **26** Ka anyi ghara ibu ndi mpako si otu a na-akpali iwe na ekworo n'etiti anyi.

6 Ụmụnna m, ọ bụrụ na-anwude onye ọbụla dabara na mmehie, unu onwe unu bụ ndi Mmụọ na-achị kwesiri iji mmuọ nke idi nwayọọ na obi di umeala nyere onye ahụ aka, ime ka ọ gazie n'ezi ụzọ. Ma lezienụ onwe unu anya, onye ọbụla n'ime unu, n'ihia na a puru inwakwa unu. **2** Na-eburitanu nsogbu diri ibe unu, ma site n'otu a ka unu nwee ike debezuo iwu Kraist. **3** Ọ buri na onye ọbula na-eche na o nwere ihe ya bu mgbe o nweghi ihe o bu, onye ahụ na-eduhie onwe ya ụzọ. **4** Ka onye ọbula nyocha ọrụ ya, ma ọ buri na ọrụ ya di mma, mgbe ahụ ka ọ ga-enwe ihe inya isi n'ime onwe ya na-abughị n'ebe ọrụ onye ọzọ di. **5** N'ihia na onye ọbula ga-ebu ibu nke diiri ya. **6** Ka onye a na-akuziri okwu ahụ jisie ike ka ya na onye nkuzi ya na-ekekọ ezi ihe niile. **7** Unu ekwela ka e duhie unu, n'ihia na mmadu ọbula apughị ikwa Chineke emo. Mkpuru ọbula mmadu kuru ka ọ na-aghoro. **8** Ọ buri na mmadu akwo mkpuru nke anu ahụ, ọ ga-esikwa n'anụ ahụ ghotā mmebi, ma ọ buri na mmadu akwo mkpuru nke Mmụọ, ọ ga-esitekwa na Mmụọ ghotā ndu ebighi ebi. **(aiōnios g166)** **9** Ya mere, ka ike ghara igwu anyi

ime ihe oma. N'ihia na mgbe e mesiri, mgbe oge ya ruru, anyi ga-eweta ngozi di ukwu di ka ihe ubi, ma ọ buri na anyi adaghị mba. **10** N'ihia nke a, mgbe anyi nwere oghere ka anyi na-emere mmadu niile ihe oma, okachasi n'ebe ndi ezinaulo nke okwukwe anyi no. **11** Leenu otu mkpuru akwukwo m ji aka m dee n'akwukwo ozi a si gbaa okpotokpo. **12** Ọ bu ndi na-achọ ka a hu ha n'anụ ahụ, bu ndi ga-amanye unu ka e bie unu ugwu, naani ihe ha ji eme otu a bu ka a ghara ikpagbu ha n'ihia obe Kraist. **13** Ọ buladi ndi kwere ka e bie ha ugwu, anaghị edebe iwu, kama ha choro ka e bie unu ugwu ka ha nwee ike jiri ya nyaa isi n'anụ ahụ. **14** Ka m gharakwa inya isi n'ihia ọbula kariakwa n'obe Onyenwe anyi Jisọs Kraist. Nke e sitere na ya kpogbuo uwa n'ebe m no, ma kpogbukwaa mu onwe m n'ebe uwa no. **15** Obibi ugwu abughị ihe, ebighi ugwu abughikwa ihe, kama i bu onye e kere ọhuru bu ihe di mkpa. **16** Ka udo na ebere dinyere ndi niile na-ebi ndu ha n'usoro a, dakwasikwa unu Izrel nke Chineke. **17** Site ugbo a gaa n'ihu, achoghi m ka onye ọbula nye ndu m nsogbu, n'ihia na-ebu m apa nke Jisọs n'ahu m. **18** Ụmụnna m, ka amara Onyenwe anyi Jisọs Kraist dinyere mmuọ unu. Amen.

Ndi Efesos

1 Akwukwọ ozi a sitere n'aka mụ onwe m bụ Pol, onye Chineke họtara ibụ onyeozị Jisọs Kraịst. Ọ bụ unu ndị nsọ bi n'Efesos, unu bụ ndị kwesiri ntụkwasị obi n'ime Kraịst Jisọs, ka m na-edere ya: **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst ọrụ unu. **3** Ka otuto ọrụ Chineke, na Nna Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, bụ onye goziri anyị site n'inye anyị ngozi niile nke ime mmụọ nke si n'ebe niile nke eluigwe n'ime Kraịst. **4** Dịka o si họtara anyị n'ime Kraịst tupu a tọọ ntọala ụwa, ka anyị buru ndị ọzọ na ndị na-enweghị ịta ụta n'ihu ya n'ihunanya. **5** O kpebiri ime anyị umu ya site n'ihu Kraịst Jisọs. Ma o mekwara ihe ndị a niile n'ihu na ọ tọọ ya uto n'obi, burukwa ihe o zubere ime. **6** Ka e si otu a too ịdị ebube nke amara ya, nke o ji obi ya niile nye anyị n'ime Onye ahụ ọ hụrụ n'anya. **7** N'ime ya, anyị nwere mgbaputa site n'ọbara ya, bụ mgbaghara nke njehie niile anyị; ịka ịba ụba nke amara ya si ị, **8** nke o mere ka ọ babigara anyị ụba oke site n'amamihe na nghota niile. **9** O meela ka anyị mata ihe omimi nzube ya, ịka o si tọọ ya uto, bụ ihe omimi o zubere ime n'ime Kraịst. **10** Nke ọ ga-eme ka o mezuo mgbe oge ya niile zuru, nke bụ ịchịkọta ihe niile n'ime ya, bụ ihe ndị ị n'eluigwe na n'ụwa n'okpuru Kraịst. **11** N'ime Kraịst ka e mere anyị ndị nketa, ndị e bururị ụzọ họtara na mbu, ịka atumatụ onye ahụ na-aruputa ihe niile n'izuoke nke nzube na ebumnuche ya. **12** Nke mere na anyị, ndị buuru ụzọ nwee olileanya na Kraịst, ga-ebi ndu n'otuto nke ebube ya. **13** Unu bukwa ndị a gunyere n'ime Kraịst mgbe unu nuru ozi nke eziokwu ahụ bụ ozioma nke nzoputa. Mgbe unu kwenyere, a kara unu akara n'ime ya bụ akara nke nkwa ahụ bụ Mmụọ Nsọ. **14** Nke a bụ ihe nketa anyị tutu ruo mgbe a ruzuru ọrụ mgbaputa nke ndị ahụ niile bụ ihe nweta Chineke. Ka e si otu a too ebube ya. **15** N'ihu nke a, ebe m nuru akukọ banyere okwukwe unu n'ime Onyenwe anyị Jisọs, nukwa maka ihunanya unu nwere n'ebe ndi nsọ niile nọ, **16** esepughị m aka ikele ekele n'ihu unu,

mgbe niile m na-echeta unu n'ekpere m niile. **17** Ana m arịo Chineke nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst bụ Nna Onyenwe ebube niile, ka o nye unu Mmụọ amamihe na ezi nghota ka unu nwee ike matazie nke oma onye ọ bụ, **18** ka o meghee anya nke ime mmụọ unu ka unu matakwa ịdị olileanya unu nwere n'ihu okpukpo ọ kpọrọ unu, na aku, na ihe nketa ị ebube o nwere n'ime ndi nsọ. **19** Na ịdị ukwu nke ike ya nke na-enweghị atụ ịdị anyị, bụ ndi kwere ekwe, ịka ịrụsị ọrụ ike nke ike ya si ị. **20** Nke ọ ruru n'ime Kraịst mgbe o si n'onwu kpolite ya mee ya ka ọ nọdu n'aka nri ya n'ebe niile nke eluigwe. **21** Onodụ ya ị elu karịa ọchichi niile, na ikike ọchichi niile, na ike niile na ichi isi niile, na aha okwa ọchichi nke e nwere ike inye mmadu, ọ bughị naanị n'ogbo a, kama ma n'ogbo ọzọ na-abia. (aiōn g165) **22** O mere ka ihe niile ị n'okpuru ya, meekwa ya ka ọ buru onyeisi ihe niile nye nzuko ya bụ choochi. **23** Nke bụ ahụ ya, ozuzu oke nke onye ahụ na-emejuputa ihe niile n'uzo niile.

2 Ma unu onwe unu, unu nwuru anwu site na njehie ụzọ na mmehie unu. **2** Nke unu biri ndu n'ime ha mgbe unu na-agbaso ụzọ niile nke ụwa a, na ụzọ onye ọchichi nke alaeze ikuku, bụ mmụọ ahụ na-arụ ọrụ ugbo a na ndu ndi ahụ na-enupu isi. (aiōn g165) **3** Anyi niile bikwara ndu anyi n'etiti ha, n'oge gara aga, na-emejuputa agụ nke anu ahụ mmehie, ma na-agbaso ọchicho ya na ebumnuche ya. N'ihu na site n'odidi anyi, anyi na ndi ọzọ nọ n'omuma ikpe ya. **4** Chineke onye juputara n'obi ebere, maka oke ihunanya o nwere n'ebe anyi nọ, **5** mere ka anyi soro Kraịst ịdị ndu ọzọ; ọ buladi mgbe anyi bụ ndi nwuru anwu n'ime ajo omume. Ọ bụ site n'amara ya ka e ji zoputa unu. **6** Ọ kpolitere anyi na ya, mee ka anyi nọdu ọdụ n'ebe niile nke eluigwe n'ime Kraịst Jisọs. **7** O mere nke a igosi ogbo nke na-abia, ịdị ukwu nke aku amara ya, nke o sitere n'obioma ya gosi anyi n'ime Kraịst Jisọs. (aiōn g165) **8** N'ihu na ọ bụ site n'amara ka e ji zoputa unu site n'okwukwe. Nke a abughị ihe unu ruputara n'onwe unu, ọ bụ onyinye nke Chineke. **9** O siteghị n'oru, ka onye obula ghara inya isi. **10** N'ihu na anyi

bụ akaorụ ya, nke o kere n'ime Kraịst Jisọs n'ihị ịrụ ezi orụ. Ọ bụ otu a ka Chineke siri kwadoo na anyị kwesiri ibi ndụ ụbọchị niile. **11** Ya mere, chetanụ na n'oge gara aga, unu bụ ndị mba ọzọ site n'omumụ nke a muru unu. Chetakwanụ na "ndị e biri ugwu" na-akpokwa unu "ndị a na-ebighị ugwu" (n'ihị obibi ugwu n'anụ ahụ nke eji aka bie). **12** N'oge ahụ, ọ dighị ihe jikọtara unu na Kraịst. E kewaputara unu site na mmekọrịta nke Izrel, burukwa ndị ọbia n'ogbugba ndụ ahụ, na-enweghị olileanya na-enweghikwa Chineke n'ime ụwa. **13** Ma ugbo a n'ime Kraịst Jisọs, unu bụ ndị nọ n'ebe dị anya n'oge gara aga, ka e mere ka unu bjaruo nso site n'ọbara Kraịst nke a wusiri. **14** N'ihị na ya onwe ya bụ udo anyị, o mere ka ụzọ otu abụọ buru otu ihe n'ime ahụ ya, site na ikwatu mgbidi kewara ha na mgbe ochie, bụ mgbidi nke ikpọ asị dị n'etiti anyị. **15** Ọ bụ n'ime anụ ahụ ya ka ọ mere ka iwu ahụ na ụkpụrụ ya niile ghara idị ire. Ebumnobi ya bụ i kee n'ime onwe ya otu onye ọhụrụ site na mmadụ abụọ ahụ, si otu a mee ka udo dirị. **16** N'uzọ dị otu a ka ọ ga-esi kpezire anyị na Chineke site n'obe ya, wetakwa n'isi ngwucha, iro dị n'etiti ha abụọ. **17** Ya mere, ọ bịa kwusaa udo nye unu ndị nọ ebe dị anya na unu ndị nọ nso, **18** N'ihị na anyị abụọ sitere n'aka ya nweta nnabata anyị ibia n'ihu Nna site n'otu Mmụọ ahụ. **19** Matakwanụ ugbo a na unu abụkwaghị ndị mba ọzọ na ndị ọbia. Unu esorola ndị nsọ buru dila na ndị so n'ezinaulọ Chineke, **20** nke a rụkwasara n'elu ntọala nke ndị ozi na ndị amụma, nke Kraịst Jisọs n'onwe ya bụ nkume isi ntọala ya. **21** Ọ bụkwa n'ime ya ka a na-ejikọta ụlọ ahụ niile nke oma, na-aba ụba, too buru ụlonsọ, n'ime Onyenwe anyị. **22** Onye a na-ewukokwa unu onwe unu n'otu n'ime ya, ka unu niile buru ebe obibi Chineke n'ime Mmụọ.

3 Ọ bụ n'ihị nke a ka mụ onwe m bụ Pọl bụ onye mkporo nke Jisọs Kraịst maka unu ndị mba ọzọ. **2** N'ihị n'ezie, unu anụla banyere nlekọta nke amara Chineke ahụ nke e nyere m maka ọdimma unu. **3** Otu e si kpughee nzube nzuzo ya niile nye m, dị ka m gwara unu ihe banyere ya n'okwu dị nta n'akwukwọ ozi ahụ m detara

unu. **4** Ọ burukwa na unu agụọ akwukwọ ahụ m deere, unu ga-aghọta ihe m maara banyere ihe omimi Kraịst. **5** Nke a e meghị ka umụ mmadụ mara n'ogbo gara aga dị ka Mmụọ Nso siri kpugheere ya ndị ozi na ndị amụma ya dị nsọ ugbo a. **6** Otu a ka ndị mba ọzọ si soro buru ndị nketa, ndị ga-abụ otu anụ ahụ na ndị ga-eketa nkwa ahụ n'ime Jisọs Kraịst site n'oziuma. **7** E mere m ka m buru onyeozu nke oziuma a, dika onyinye amara nke Chineke si dị, bụ nke e nyere m site n'irụ oru nke ike ya. **8** Ọ bụ ezie na mụ bụ onye dikaịsiri nta n'etiti ndị nsọ niile, e nyere m amara nke a, ikwusara ndị mba ọzọ oziuma banyere akụ nke enweghị atụ nke juru n'ime Kraịst, **9** meekwa ka mmadụ niile hụ ihe bụ atumatu nke ihe omimi e zoro n'ime Chineke onye kere ihe niile, ọtụtụ afọ. (aiōn g165) **10** Ka ọ ga-abụ site na choochi, a ga-eme ka amamihe Chineke n'udị di iche iche buru ihe ọchichi na ikike niile di n'eluigwe ga-amata. **11** Nke a bụ n'usoro nke atumatu ya di ebighi ebi, nke e mezuru n'ime Jisọs Kraịst Onyenwe anyi, (aiōn g165) **12** bụ onye anyi nwere ntukwasị obi na obi siri ike ibiakwute site n'okwukwe anyi nwere na ya. **13** N'ihị nke a, ariọ m ka unu ghara ida mba maka mkpagbu m n'ihị unu, ha bụ otuto nye unu. **14** Ọ bụ n'ihị nke a ka m na-egbu ikpere m n'ala n'ihu Nna anyi, **15** onye ezinaulọ niile di n'ụwa a na nke di n'eluigwe na-esite n'aka ya enwe aha. **16** Ekpere m bụ ka o site n'iba uba nke otuto ya, nye unu ike na-esite na Mmụọ ya, mee ka unu di ike n'ime mmụọ unu; **17** ka Kraịst nwee ike biri n'obi unu site n'okwukwe, ka unu ndi gbanyere mgboro gwu guzosiekwa ike n'ihunanya. **18** Ana m ariokwa, ka unu na ndi nsọ niile nwee ike ighota ihe bu obosara, ogologo, idi elu na idi omimi, **19** na imatakwa ihunanya nke Kraịst nke kariri amamihe, ka unu juputakwa n'izuoke niile nke Chineke. **20** Ugbo a, nye onye ahụ puru imebiga ihe n'oke karja ihe niile nke anyi rioro, maobu karja ka anyi puru icheputa n'uche anyi, site n'ike ya nke na-arụ oru n'ime anyi, **21** ọ bụ ya ka otuto dirị n'ime choochi na n'ime Kraịst Jisọs ruo ogbo niile nke mgbe niile, ebighi ebi ruo ebighi ebi. Amen. (aiōn g165)

4 Ya mere, mụ onwe m bụ onye mkpọrọ nke Onyenwe anyị, na-arịọ unu ka unu bie ndụ kwesiri ọkpụkpọ nke a kpọrọ unu. **2** Werekwanu obi di umeala niile na idi nwayọọ, na ndidi na-anagide ibe unu n'ihunanya. **3** Nọọnu n'udo n'etiti onwe unu gbaljakwanu ime ka idi n'otu unu digide n'ime Mmụọ Nsọ. **4** E nwere otu ahụ na otu Mmụọ, di ka e siri kpọọ unu n'otu olileanya nke diji ọkpụkpọ a kpọrọ unu. **5** Otu Onyenwe anyi di, otu okwukwe na otu baptizim. **6** O bụkwa naani otu Chineke di onye bụ Nna ihe niile na onye na-achi ihe niile, na onye na-arụ ọrụ ya n'ime ihe niile, na-ebikwa n'ime ihe niile. **7** Ma e nyere onye ọbụla amara dika oke onyinye nke Kraịst siri di. **8** N'ih ihe nke a, e kwuru, "Mgbe o rigoro gaa n'elu, o duuru igwe ndi a dọtara n'agha, nyekwa umu mmadu onyinye di iche iche." **9** (E kwuru, "O rigoro," gini ka o putara ma o bughị na o buru ụzọ ridaa n'ime ala mmuọ? **10** Onye ahụ si n'elu rịdata bụkwa otu onye ahụ rigoro n'eluigwe, ka o nwee ike mejuo ihe niile.) **11** O nyekwara ụfọdu onyinye i bụ ndi ozi, ụfọdu ndi amuma, ụfọdu ndi nkwsa ozioma, ụfọdu ndi ụkọchukwu na ndi nkuzi. **12** Nke a bụ maka ikwadobe ndi nsọ maka ọrụ nke ije ozi, iji wulite ahụ nke Kraịst; **13** tutu anyi niile abia na nkwekọta banyere okwukwe anyi, na omuma ihe banyere ọkpara Chineke, buri onye tozuru oke, ruo otutu nke ogogo na ozuzu oke nke Kraịst. **14** Mgbe ahụ anyi agaghị abukwa umuntakiri, ndi ikuku ozizi ọhuru di iche iche na-ebughari ihu na azu di ka ebili mmiri, na igba ụgha nke mmadu, bụ ozizi na-esite n'ime aghugho nke ha ji echeputa nduhie. **15** Kama n'ikwu eziokwu site na mmuọ ihunanya, anyi ga-eto buri ndi tozuru oke n'akuku niile n'ime ya, bụ onye ahụ bụ isi, nke bụ Kraịst. **16** Onye anu ahụ niile, jikotara onu ma buri otu, site na nkwonkwo niile nke na-enyezu ya nkwardo, dika akuku niile ọbula na-arụ ọrụ ya nke oma, na-esite n'uzo ahụ enyere akuku ndi ozo aka, ime ka ha too, nakwa iwuli ha elu site n'ihunanya. **17** Ya mere, ana m ekwu nke a, ma na-eguzokwa na ya n'ime Onyenwe, ka unu hapu ibi ndu di ka ndi mba ozo si ebi, na echiche ha na-abaghi uru. **18** Ndi ochichiri gbachiri nghota ha. Ndi di otu a enweghi oke na ndu ahụ Chineke na-enye, n'ih na obi ha mechiri emechi, ha adighi aghotakwa. **19** Ha aburula ndi obi ha kporo nku, ndi were onwe ha nyefee ime ihe niile masiri ochichio ha, ka ha si otu a na-ebi ndu adighi ocha niile, ha bu ndi juputara n'anya ukwu. **20** Ma nke a abughi otu unu siri muta Kraịst, **21** ma o buri na unu anula ihe banyere ya, o burukwa na unu amatala ihe site n'aka ya banyere eziokwu ahụ di n'ime Jisos. **22** Yipunu mmadu ochie unu, nke mere ka unu na-ebi ndu ojo na mbu, bụ mmadu ochie ahụ nke juputara n'agu ime ihe ojo niile, **23** ka eme ka mmuọ nke uche unu di ọhuru. **24** Ma yikwasinu onwe unu mmadu ọhuru, nke e kere n'udi di Chineke n'ez omume n'ezie nakwa n'idi nsọ. **25** Ya mere, wezuganu igba ụgha, ka anyi niile kwuo eziokwu nye ndi agbataobi anyi, n'ih na anyi niile bu ndi e jikotara n'otu anu ahụ. **26** Mgbe i na-ewe iwe emehiekwala. Ekwela ka anyanwu daa mgbe i ka no na-ewe iwe. **27** Enyela ekwensu ohere. **28** Ka onye na-ezu ohi kwusi izu ohi. Kama ya jiri aka ya abuo ruo ezi ọrụ, ka o nwee ike inyere ndi ozo no na mkpa aka. **29** Ka okwu rere ure ọbula hapu isite n'onu unu puta. Kama kwonu naani ezi ihe nke ga-aba uru iwuli ndi ozo elu dika mkpa ha si di na iwetara ndi nuru ya ngozi. **30** Unu akpasukwala Mmụọ Nsọ nke Chineke iwe, onye a kara unu akara n'ime ya maka ubochi nke mgbaputa. **31** Wepunu obi ilu niile, na obi ojo na iwe, ya na nkwalu na ibu iro niile n'etiti unu. **32** N'onodu ihe ndi a niile, nweenu obi ebere n'ebe ibe unu no. Gbagharanu ibe unu dika Chineke sitere n'amara ya gbaghara unu n'ih na unu bu nke Kraịst.

5 Ya mere burunu ndi na-eñomi Chineke, di ka umu a huru n'anya. **2** Na-agakwanu n'ime ihunanya, dika Kraịst siri hu anyi n'anya ma were ndu ya nye Chineke maka anyi dika aja na onyinye nke isi uto. **3** Ma n'etiti unu, ka a ghara ikpota mmehie ikwa iko, maobu nke adighi ocha, maobu nke inwe anya ukwu aha, n'ih na ihe ndi a ekwesighi n'etiti ndi nsọ. **4** O dikwaghi mma ka unu na-ekwu okwu ruru aru maobu okwu nzuzu maobu njakiri, kama ka e nwee inye ekele. **5** Matanu nke oma na onye na-akwa iko,

maḡbụ onye rụrụ arụ, maḡbụ onye anya ukwu, n'ihl na anya ukwu dī ka ikpere arụsī, enweghī ike ịbata n'alaeze Kraist na Chineke. 6 Unu ekwela ka onye ọbula jiri okwu efu duhie unu. Ọ bụ n'ihl omume ọjọọ ndī a ka iwe Chineke jī abịakwasī ndī na-anaghī erubere ya isi. 7 Unu na ndī dī otu a enwela mmekọ. 8 N'ihl n'oge gara aga, unu bụ ọchịchiri, ma ugbu a, unu bụ ihè n'ime Onyenwe anyi. Na-ebinu ndu ka umu nke ihè 9 (n'ihl na a na-ahụ mkpuru nke ihè n'ihè niile dī mma, na ihe ziri ezi, na eziokwu). 10 Gbalianu ichoputa ihe na-amasi Onyenwe anyi. 11 Unu etinyela aka n'oru ọchịchiri nke na-adighi amị mkpuru ọbula, kama gbaanụ ha n'anwu. 12 Ọ bụ ihe ihere ikwu okwu banyere ihe ndi a na-eme na nzuzo. 13 Mgbe a gbara ihe ọbula n'anwu, ọ na-aputa ihè nke oma. N'ihl na ihe ọbula e mere ka ọ puta ihè nke oma bụ ihè. 14 Nke a mere na e kwuru, "Bilie gi onye na-arahu ura. Site n'onwu bilie. Kraist ga-emekwa ka ihe ya mukwasī gi." 15 Kpachapunu anya otu unu si ebi ndu unu. Unu ebila ndu dī ka ndi nzuzu, kama bienu ndu dī ka ndi maara ihe. 16 Jirinu ohere niile unu nwere ruo oru oma, n'ihl na ubochi ndi a dī njo. 17 Unu emela dī ka ndi na-enweghi uche, kama gbalianu ichoputa ihe Onyenwe anyi chorọ ka unu mee, 18 Unu anubigala mmanya oke n'ihl na ọ na-eduba na ndu ila n'iyi. Kama juputanu na Mmuo Nso, 19 werenu abu oma, na abu nke ime mmuo na-ekwe ukwe n'etiti onwe unu. Werekwanu obi unu niile na-aburu Onyenwe anyi abu dī uto. 20 Na-enyenụ Chineke bụ Nna ekele mgbe niile na n'ihè niile, n'aha Onyenwe anyi Jisọs Kraist. 21 Na-edonu onwe unu n'okpuru ibe unu site n'egwu Kraist. 22 Unu ndi bu nwunye, doonu onwe unu n'okpuru di unu dī ka unu si doo onwe unu n'okpuru Onyenwe anyi. 23 N'ihl na di bu isi nwunye ya, dī ka Kraist siri buru isi nzuko ya bu choochi, na Onye nzoputa ya nke bu anu ahụ ya. 24 Ya mere, dī ka nzuko si edo onwe ya n'okpuru Kraist, otu a ka ndi bu nwunye kwesiri ido onwe ha n'okpuru di ha n'ihè niile. 25 Ndi bu di, hunu nwunye unu n'anya dī ka Kraist siri hu nzuko ya bu choochi n'anya nwuo n'ihl ya. 26 O mere nke a ka o

nwee ike doo ya nso, jirikwa okwu ya na isa mmiri nke baptizim mee ka ọ dī ọcha. 27 Ka o chee nzuko n'ihu ya onwe ya dī ka ihe juputara n'ebube, nke na-enweghi ntupọ, maḡbụ ihu mgbaru ma ọ bukwanu ihe ọbula dī otu a. Kama nke dī nso na-enweghi ita uta. 28 N'otu uzọ ahụ kwa, ndi bu di kwesiri ihu nwunye ha n'anya dī ka ha si hu anu ahụ ha n'anya. N'ihl na onye ọbula huru nwunye ya n'anya na-ahụ onwe ya n'anya. 29 Ọ dighi onye ọbula nke kporo anu ahụ ya asi. Kama, ọ na-azu ya na-edozikwa ya, dī ka Kraist na-emere choochi. 30 N'ihl na anyi niile bu akuku anu ahụ ya. 31 "N'ihl nke a ka nwoke ga-eji hapu nne na nna ya e jikota ya na nwunye ya. Ha abuo ga-abu otu anu ahụ." 32 Nke a bụ ihe omimi dī ukwu ma eji m ya atunyere Kraist na choochi ya. 33 Ma otu ọ dī, onye ọbula n'ime unu aghaghī ihu nwunye ya n'anya dī ka ọ huru onwe ya, nwunye ọbula aghakwaghī isopuru di ya.

6 Umu, ruberenu ndi muru unu isi n'ihl na nke a ziri ezi n'ime Onyenwe anyi. 2 "Sopuru nne gi na nna gi," n'ihl na nke a bu iwu mbu nke nwere nkwa so ya. 3 "Ka ihe nwe ike na-agara gi nke oma, ka i biekwa ogologo ndu n'elu uwa." 4 Ndi bu nna, unu akpasukwala umu unu iwe kama zulitenu ha n'ozuzu na n'ozizi nke Onyenwe anyi. 5 Ndi bu ohu ruberenu ndi nwee unu isi. Jirinu nsopuru na egwu na obi ọcha jeere ha ozi dī ka a ga-asi na ọ bụ Kraist ka unu na-ejere ozi ahụ. 6 Ruberenu ha isi, ọ bughī naanī ka unu nata ihuoma ha mgbe ha nọ na-ele unu anya, kama dī ka ndi ohu Kraist, ndi na-eme uche Chineke site n'obi ha. 7 Jirinu onu na ihuoma ruo oru unu dī ka ọ bụ Onyenwe anyi ka unu na-aruru ya, ọ bughī mmadu. 8 N'ihl na unu maara na Onyenwe anyi ga-akwughachi onye ọbula maka ihe oma ọbula ha mere, ma ha bụ ohu maḡbụ ndi nweere onwe ha. 9 Ndi a na-ejere ozi, mesonu ndi na-ejere unu ozi mmeso n'uzo dī otu a. Abarala ha mba, n'ihl na i matara na unu nwere naanī otu Nna ukwu nọ n'eluigwe. Ile mmadu anya n'ihu adighikwa n'ebe ọ nọ. 10 N'ikpeazu, dinu ike n'ime Onyenwe anyi na n'ime ike ya dī ukwu. 11 Yikwasinu ngwa agha niile Chineke ka unu

nwee ike iguzosi ike megide nzube ojọọ niile nke ekwensu. **12** N'ihì na ndị anyị na-alụso ọgụ abụghị ndị mmadụ efu nwere anyị ahụ na ọbara, kama ọ bụ megide ndịisi ha niile, megide ịchị isi niile, megide ike usuu mmụọ ojọọ nke ike ụwa ọchịchiri a, megidekwa mmụọ ajọ ihe niile nọ n'ebe dị elu nke eluigwe. **(aiōn g165)** **13** Ya mere, yikwasinụ ngwa agha niile nke Chineke ka unu nwee ike iguzosi ike mgbe onye iro ahụ ga-alụso unu ọgụ. Ka unu nweekwa ike iguzo ọ bụladị mgbe unu chughachiri ha azụ. **14** Meenụ ka eziokwu dịrị unu dị ka eriri akwa nke a na-eji ekesi akwa ike, ezi omume burukwa ihe dị mkpa dị ka ihe agha unu ji ekpuchi obi unu. **15** Werenụ njikere nke ikwusa ozioma nke udo yikwasị dị ka akpukpọ n'ụkwụ unu. **16** Mgbe niile, unu echefula ijide okwukwe unu dị ka ọta nke unu ga-eji kụchapụ àkụ niile na-enwu ọkụ nke ajọ onye ahụ ga-agba n'ebe unu nọ. **17** Nabatanụ nzọpụta dị ka okpu igwe, werekwanụ okwu Chineke dị ka mma agha nke Mmụọ Nsọ na-enye unu. **18** Ma kpeenụ ekpere n'ime Mmụọ n'oge niile na ụdị ekpere na aririọ niile. Nọonụ na njikere mgbe niile ma nọgidekwanụ na-ekpere ndị nsọ niile ekpere oge niile. **19** Na-echetakwanụ m n'ekpere, ka e nye m ike nke mkwuwa okwu, m ga-eji na-ekwupụta ihe omimi nke ozioma na-atughị egwu ọbụla, **20** nke m ji maka ya bụrụ onye nnọchite anya nọ na mkpọrọ. Kperenụ m ekpere ka m kwupụta ya n'atughị egwu ọbụla dị ka m kwesiri ikwu. **21** Ugbu a, iji mee ka unu mara otu m dị na ihe m na-eme, Taijikos, nwanna m hụrụ n'anya na nwaodibo kwesiri ntụkwasị obi n'ime Onyenwe anyị ga-akọrọ unu ihe niile. **22** Ana m ezitere ya unu n'ihì nke a, ka o mee ka unu mata ọnọdụ anyị nakwa ka ọ gbaa unu ume. **23** Ka udo na ihunanya, tinyere okwukwe nke sitere na Chineke Nna na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dijiri unu ụmụnna. **24** Ka amara dinyere ndị niile ji ihunanya na-adighị anwụ anwụ hụ Onyenwe anyị Jisọs Kraịst n'anya.

Ndi Filipai

1 Pọl na Timoti, ndi bu ohu Kraist Jisọs, Na-edegara unu ndi ụkọchukwu, ndi okenye na ndi nsọ niile nọ n'ụlọ nzukọ Kraist Jisọs di n'obodo Filipai. **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisọs Kraist dirị unu. **3** Ana m ekele Chineke m ekele mgbe ọbụla m chetara unu. **4** N'ime arịrịo niile m na-arịọ ya mgbe niile n'ekpere m n'ihu unu, obi m na-ejuputa n'ọhụ. **5** N'ihu inyeaka niile unu na-enye, ime ka izisa ozioma na-aga n'ihu ọ bụladị ruo ugbo a. **6** Amaara m n'ezie, na onye ahụ malitere ọrụ ọma n'ime unu, ga-aga n'ihu iruzu ya ruo ụbọchị Kraist Jisọs. **7** Ọ bụ ihe ziri ezi n'ebe m nọ iche ụdị echiche di otu a banyere unu niile, n'ihu na unu di m n'obi. Ma m nọ n'agbụ maọbụ na m na-eche kwa ozioma, na mgbe m na-eme ka o guzosie ike, unu niile esorola m keta oke n'amara ahụ. **8** Chineke bụ onye akaebe m, otu agụụ unu niile si agụsi m ike site n'ihunanya nke Kraist Jisọs. **9** Nke a bụkwa ekpere m, ka ihunanya unu na-ahurita onwe unu na-ababiga ụba oke. Ka unu nwee ike ito eto, ruo n'inwe mmazu na nghọta ihe niile. **10** Ka unu nwee ike nwaputa ihe nke kachasi mma. Mgbe ahụ, unu ga-adị ọcha n'enweghi ita ụta ọbụla maka ụbọchị nke Kraist. **11** Ebe e mejuputara unu na mkpuru nke ezi omume nke sitere na Jisọs Kraist iji bulie Chineke elu ma nyekwa ya otuto. **12** Ugbo a ụmụnnu m, nke a bụ ihe m choro ime ka unu ghọta, na nsogbu niile dakwasiri m emeela ka ọrụ ikwusa ozioma na-aga n'ihu. **13** N'ihu na ọ putala ihe nye ndi nche nke ụlọeze ahụ na onye ọbụla ọzọ, na ọ bụ naanị n'ihu na m bụ onye na-eso Kraist ka e ji tụọ m mkporo. **14** Site na mkporo a a tūrū m, e meela ka ọtụtụ ụmụnnu anyị buri ndi nwere ezi ntụkwasi obi n'ime Onyenwe anyị, nwekwa oke nkwa okwu, izisa ozioma ahụ na-atughị egwu ọbụla. **15** Ọ bụ eziokwu na ụfọdụ ji ekworo na anya ụfụ na-ekwusa Kraist, ma ụfọdụ kwa na-ezisa ya site n'ochichọ obi ziri ezi. **16** Ndi ahụ ji ochichọ obi ziri ezi na-eme nke a n'ihunanya ebe ha matara na e tinyere m ebe a n'ihu izisa ozioma. **17** Ndi mbụ ahụ na-ekwusa Kraist site

n'ochichọ obi nke onwe ha, ọ bughị site n'ezie obi, ebe ha na-eche na ha ga-akpalị nsogbu nye m n'ime mkporo. **18** Gịnịkwa ka ogbochiri? Otu ọ di, maobu n'uzo aghugho maobu n'ezikwu, ihe di mkpa bu n'uzo obula a na-ekwusa ozioma Kraist, n'ihu nke a ka m na-anuri onu. E, m ga-anurikwa onu mgbe niile. **19** N'ihu na-amaara m na site n'ekpere unu, ya na igbaume nke Mmuo Jisos Kraist ihe ndi a niile dakwasiri m ga-emesi ghoro m nzoputa. **20** N'ihu na olileanya m na ntukwasi obi m bu na ihere agaghi eme m n'uzo obula, kama, aga m enwe ezi agbamume nke ga-eme ka e bulie Kraist elu n'ahu m, ma ugbo a ma mgbe niile, maobu na ndu, ma ọ bụkwanu n'onwu. **21** N'ihu na n'ebe m nọ, idi ndu bu Kraist, inwu onwu bukwa uru. **22** Ma ọ buri na idi ndu n'anụ ahụ, nke a buuru m iruputa ọrụ bara uru, enweghi m ike ikwu nke m ga-ahoro. **23** Uzo ihe abuo a na-eche m ihu: Ma ochichọ obi m bu ilakwuru Kraist, n'ihu na ọ bu nke kachasi mma. **24** Ma ọ putara ihe na ọ di mkpa nye unu ma ọ buri na m adiri ndu n'anụ ahụ. **25** Ebe nke a doro m anya, amara m na mu na unu niile ga-aga n'ihu ino maka oganihu na onu nke unu n'ime okwukwe. **26** Ka mgbe m ga-abiakwute unu ozo, unu ga-enwebiga onu oke n'ime Kraist Jisos n'ihu m. **27** Ma n'onodu obula, na-ebinu ndu kwesiri ozioma nke Kraist, ma abjara m leta unu maobu na abiaghi m, ka a mata na unu guzosiri ike n'otu mmuo, werekwa otu obi na-agba mgba n'okwukwe nke ikwusa ozioma, **28** na-atughị ujo ihe ndi na-emegide unu ga-eme. Iguzosi ike unu ga-agbara ha ezi ama banyere ila n'iyi nke ga-abiakwasị ha. Ma n'ebe unu nọ, ọ ga-aburu unu nzoputa putara ihe nke sikwa n'ebe Chineke nọ bja. **29** N'ihu na ohere ahụ e nyere unu, abughi naanị ikwere na Kraist, kama ọ bụkwa ihu ahuhu n'ihu ya. **30** Unu nọ na-agabiga ụdi ibu agha ahụ unu huri na m gabigara, nke unu na-anukwa na m ka nọ n'ime ya ugbo a.

2 Ya mere, ọ buri na e nwere nkasiobi obula diri anyi n'ihu njikota e jikotara anyi na Kraist, ọ burukwa na e nwere inyeaka obula site n'ihunanya ya, ọ burukwa na ọ di nnweko obula anyi na Mmuo na-enweko, ọ buri na unu

nwere obi nro na omjiko, 2 meenụ ka onụ m zuo oke, site n'inwe nkwekọta n'ihe obula, site n'ihurita onwe unu n'anya, sitekwa n'inweko otu mmuo, na otu uche. 3 Emela ihe obula n'ih naanị odimma nke gi, maobu bie ndu n'uzo idotara onwe gi otuto efu. Kama buru onye wedara onwe ya ala, onye na-ahu ndi ozo di ka ndi ka ya mma. 4 Echela echiche banyere naanị ihe metutara gi, kama, na-eleba anya n'ihe banyere ndi ozo. 5 Na mmekorita unu na ibe unu, nweenu udi uche ahu nke di n'ime Jisosh Kraist: 6 Onye o bu ezie na o nwere udiri Chineke site na mmalite ma o gughị udiri ya di ka Chineke di ka ihe o ga-ejidesi aka ike. 7 Kama, o guru onwe ya di ka ihe efu, site na inara udiri nke onye bu ohu, onye nke a muru di ka mmadu. 8 Ebe ahuru ya ka o di ka mmadu n'oyiyi, o wedakwara onwe ya ala, site n'irube isi ruo onwu, bu onwu nke obe. 9 O bu n'ih nke a ka Chineke ji bulie ya elu n'ebe kachasi elu, nyekwa ya aha kachasi aha niile elu. 10 Ka o ga-abu mgbe obula a kporo aha Jisosh ka ikpere niile obula gbuo n'ala, ihe niile di n'eluigwe, ndi niile bi n'uwa, na ndi bi n'okpuru uwa. 11 Ka ire niile obula kwuputa na Jisosh Kraist bu Onyenwe anyi, maka inye Chineke bu Nna, otuto. 12 Ya mere, ezi ndi enyi m, di ka unu narube isi mgbe niile, o bughị naanị mgbe m no, ma karisịa ugbo a m na-anoghi unu nso, gaanu n'ihu iruputa nzoputa unu site n'itu egwu na ima jijiji. 13 N'ih na o bu Chineke n'onwe ya na-arụ oru n'ime unu, inyere unu aka icho ime ihe o choro ka unu mee, na inyere unu aka ime ihe ahu o choro. 14 N'ih obula unu na-eme, wezuganu ntamu na iru uka n'etiti unu. 15 Bienu ndu unu di ka umu Chineke, ndi a na-apughị ita uta, ndi di ocha na ndi a na-apughị ibo ebubo n'ime uwa ojoo a, n'etiti ogbo gbagoro agbago, na n'etiti ndi nwere obi n'azu. Mgbe ahu, unu ga-enwuputa n'etiti ha di ka kpakpando n'ime uwa! 16 Na-echedwanu n'ihu ha okwu ahu na-enye ndu. Ka o buru na mgbe Kraist biara ozo, aga m anuri onu, n'ih na oru m ruru n'etiti unu abughị ihe efu. 17 N'ezie, o buru na-awupu m di ka aja ihe onunu n'elu aja n'ife ofufe nke sitere na Chineke n'ih

okwukwe unu. E, a si na e gbuo m n'ih unu, aga m anuri onu na-esorokwa unu niile nwe obi uto 18 otu aka ahu, unu onwe unu kwesiri inwe obi uto ma sorokwa m nuri onu. 19 Enwere m olileanya n'ime Onyenwe anyi Jisosh na m gaezitere unu Timoti n'oge na-adighi anya site ugbo a, ka m site n'ozu o ga-anata banyere unu nwee obi uto. 20 Enweghi m onye ozo di ka ya, onye ga-eche ezi echiche maka odimma unu. 21 N'ih na ndi ozo na-echegbu onwe ha maka odimma nke ha, ma o bughị maka odimma Jisosh Kraist. 22 Ma unu niile maara otu Timoti si di oke mkpa. O di nnoo di ka nwa m, site n'inyeaka o na-enyere m n'oru izisa ozoma. 23 Enwere m olileanya n'ezie izitere unu ya. M ga-emekwa nke a ma o buru na m choputa ihe onodu m n'ebe a ga-abu. 24 N'ezie, enwere m olileanya na site n'inyeaka Onyenwe anyi, mu onwe m ga-abiakwutekwa unu na mgbe na-adighi anya. 25 Otu o di, echere m na o di mkpa ugbo a izighachiri unu Epafroditos, nwanna m na onye mu na ya na-aruko oru, onye mu na ya na-ebuko agha, onyeozu nke unu zitere ka o bia nyere m aka n'onodu mkpa m. 26 Ugbo a, ana m eziteghachiri unu ya, n'ih na o na-agusi ya aguu ike ihu unu anya. O wutekwara ya nke ukwu, na e mere ka unu mara na o dara orja n'oge gara aga. 27 N'ezie, o foduru nnoo ntakiri ka o site n'orja ahu daa n'ura onwu. Ma Chineke meere ya ebere. O bughị naanị ya, kama o mekwara m ebere, n'ih na o kweghi ka a tukwasiri m ihe mwute n'elu ihe mwute. 28 N'ih nke a, o na-anu m oku n'obi izite ya n'ebe unu no. N'ih na amaara m na obibia o ga-abiakwute unu ga-eme ka unu nuri onu. O ga-emekwa ka onodu nchegbu m di mfe. 29 Ya mere, ari o m unu, werenu onu nabata ya nke oma n'ime Onyenwe anyi, na-asopukwaranu ndi di ka ya. 30 N'ih na o foduru nwantiji ka o nwuo, n'ih oru nke Kraist, tinye ndu ya n'ih egwu iji mezuu oru unu n'ebe m no.

3 Na nchikota okwu ndi a niile, umunna m, na-anurinu onu n'ime Onyenwe anyi. Ike adighi agwu m igwa unu ihe ndi a. O bakwara unu uru ihu udi okwu a mgbe niile. 2 Kpachapurunu onwe unu anya n'ebe ndi mmadu ojoo ahu yiri

nkita nọ. Ndi ahụ na-eyiwasị ahụ ha. **3** N'ih na ọ bụ anyị bụ ndi ezi obibi ugwu ahụ, ọ bughị ha, n'ih na anyị bụ ndi na-efe Chineke site na Mmụọ ya. Anyị na-añurị ọñụ n'ime Kraịst Jisọs. Anyị adighị atụkwasi obi n'ihe e mere n'anụ ahụ. **4** Mụ onwe m nwere ike nwee ntụkwasi obi n'ihe ndi a. N'ih na e nwee onye chere na ọ pụrụ itụkwasi obi ya n'anụ ahụ, mụ onwe m nwere ụdi ntụkwasi obi ahụ karịa onye ahụ: **5** e biri m ugwu n'abalị nke asatọ site na mgbe a mụrụ m, ahụ m onye Izrel, sitere n'agbụrụ Benjamin; ahụ m onye Hibru a mụrụ n'etiti ndi Hibru; di ka o si metụta iwu ahụ m onye Farisii; **6** igosi inụ ọkụ n'obi m, akpagburu m chọpochi, n'uzọ ezi omume n'okpuru iwu, ahụ m onye zuruoke. **7** Ma ihe ndi a niile m gụrụ dika ihe bara uru n'oge gara aga, bụurụ m ugbu a, ihe na-abaghị uru n'ih Kraịst. **8** E, karịa nke a, akpọla m ihe ndi a niile ihe efu, n'ih na a pughị jiri ha tonyere idi oke ọñuahia nke imata Kraịst Jisọs, Onyenwe m. N'ih ya, etufuola m ihe ndi a niile, guọ ha di ka ihe na-abaghị uru, ka m nwee ike rite Kraịst n'uru. **9** Ka e nwee ike hụ m n'ime ya. Enweghị m ezi omume nke aka m, nke dabere n'iwu, kama ọ bụ nke sitere n'okwukwe na Kraịst, ezi omume si na Chineke nke dabeere n'okwukwe. **10** Naanị ihe m choro bụ imara Kraịst na ike di na mbilite n'onwu ya, na nnwẹkọ nke isoro ya keta oke n'ahụhụ ya, nakwa ka m yie ya n'onwu. **11** Ka m si otu a, ruo n'ogo nke inweta mbilite site n'onwu. **12** Anaghị m ekwu na m etozuola oke, maọbụ nwezuo ihe niile. Ma a na m agbalisi ike ka m jide ihe ahụ nke Kraịst Jisọs jidere m n'ih ya. **13** Ụmụnna m, n'ezie, abụbeghị m ihe ahụ m kwesiri jbu. Ma ihe m ji ike m niile na-eme bụ ichefu ihe niile ndi gara aga, na ilekwasi anya n'ihe ahụ m na-agbaso bụ nke di m n'ihu. **14** Ana m agbasi ọsọ ike jiji gbaruo n'isi, maka irite ihe ahụ a na-agbata n'osọ, bụ ọkpukpọ ibanye na ndu eluigwe ahụ nke Chineke kpọrọ m site na Jisọs Kraịst. **15** Ka anyị niile, bụ ndi tozuru oke n'ime mmụọ nwee uche di otu a. Ọ bụrụkwa na ụfọdụ n'ime unu nwere uche ọzọ di iche, Chineke ga-ekpughere unu nke a. **16** Ka anyị jidesienụ aka ike naanị n'ihe ahụ anyị

nweterela. **17** Ụmụnna m, na-agbasonu ụdi ndu m na-ebi, chọputakwanụ ndi ọzọ na-adi ndu di ka anyị si adi, mee ha ihe ilere anya unu. **18** N'ih na agwala m unu nke a otutu mgbe, na-achọkwa igwa unu ya ọzọ ugbo a. Lee, anya mmiri di m n'anya ugbo a m na-ekwu ya si na e nwere otutu ndi na-ebi ndu ha di ka ha bụ ndi iro obe Kraịst n'ezie. **19** Ọgwụgwụ ndi di otu a ga-abu ila n'iyi. Afọ ha bụ chi ha, ndi otuto ha dikwa n'ihere ha. Ha na-atụkwasi uche naanị n'ihe nke ụwa. **20** Ma ebe obibi anyị di n'eluigwe, ebe anyị na-atusi anya ike na Onye nzọpụta bụ Onyenwe anyị Jisọs Kraịst ga-esi bja. **21** Onye ga-agbanwe ahụ anyị di ala ka ọ di ka nke ya di ebube, site n'ike nke mere ka o debe ihe niile n'okpuru ya.

4 Ya mere, ụmụnna m, ndi m hụrụ n'anya, na ndi ihe ha na-agusi m agụu ike, unu ndi na-enye m ọñụ, na ndi bụ okpuezụ m n'ih ọrụ m na-arụ, bikonu, guzosienụ ike n'ime Onyenwe anyị. **2** Aririọ m na-arịo Yodia na Sintiki bụ, ha biko, nwe otu uche n'ime Onyenwe anyị. **3** E, ana m arịkwa gi, ezi onye mụ na ya na-arukọ ọrụ, biko, nyere ụmụ nwanyị ndi a aka n'ih na ha abụọ bụ ndi so m ruọ ọrụ ikwusa ozioma nye ndi ọzọ. Ha sokwa Klement ruokwa ọrụ, bụ ndi ahụ e dere aha ha n'akwukwọ nke ndu ahụ. **4** Na-añurinụ ọñụ mgbe niile n'ime Onyenwe anyị. Ka m kwuokwa ya ọzọ, nurijanu ọñụ! **5** Meenụ ka mmadụ niile jiri anya ha hụ na unu bụ ndi obioma n'ihe niile unu na-eme. Chetanụ na ọbịbja Onyenwe anyị di nso. **6** Unu echegbula onwe unu banyere ihe ọbula. Kama n'ihe niile, sitenụ n'ekpere na aririọ, ya na ekele, chee ihe niile na-akpa unu n'ihu Chineke. **7** Udo Chineke, nke di ukwu karịa ihe ọbula mmadụ nwere ike ighota, ga-eche echiche uche unu na obi unu nche n'ime Kraịst Jisọs. **8** N'ikpeazu, ụmụnna m, na-echenụ echiche mgbe niile banyere ihe bụ eziokwu, na ihe di mma, na ihe ziri ezi. Na-echekwanu echiche banyere ihe di ọcha, ihe ọbula mabigara mma oke, ihe ọbula di mma na ndu onye ọbula nke e kwesiri inomi, na nke e kwesiri inwe otuto n'ih ya. **9** Na-emenụ ihe ọbula unu si n'aka m mụta, maọbụ ihe unu nuri, ma ọ bụkwanu ihe

unu hụrụ m ka m na-eme. Chineke onye na-enye udo ga-anonyekwara unu. **10** Ana m ahụrị ọhụ dị ukwu n'ime Onyenwe anyị n'ihị na unu mechara malite ichie echiche ọzọ banyere m. Unu bu m n'obi n'eziokwu ma unu enwetaghị ohere iziputa ya. **11** Ọ bughị na m nọ n'ọnọdu oke mkpa na ụkọ. N'ihị na amụtala m otu m ga-esi jiri ọhụ nọrọ n'ọnọdu ọbụla. **12** Amụtala m otu m ga-esi nọrọ mgbe ihe siri ike na mgbe ihe bara ụba. Amụtakwala m otu m ga-esi nwee afọ ojuju n'ọnọdu ọbụla, maọbụ mgbe m na-anọ agụụ, maọbụ mgbe m rijuru afọ, maọbụ mgbe m nwere ihe dị ukwu maọbụ n'oge ụkọ. **13** N'ihị na apụrụ m ime ihe niile site n'inyeaka onye na-enye m ike. **14** Ma unu mere nnọọ nke ọma inyere m aka n'ọnọdu nsogbu nke m nọ n'ime ya. **15** Unu onwe unu ndị Filipai maara na mbido nke ozioma a, mgbe m hapụrụ Masidonia, na o nweghị nzukọ ọzọ nyere m aka n'inye maọbụ inabata onyinye, ma e wezuga unu. **16** Ọ bụladị mgbe m nọ na Tesalonaika, unu ziteere m onyinye ihe kariri otu ugbo, inyere m aka na mkpa m. **17** Ọ bughịkwa na m chọrọ onyinye unu, kama ana m achọ ka mkpụrụ unu ga-amịta baa ụba, bara unu uru. **18** Ugbu a, enweela m ihe niile na-akpa m mkpa, n'ezie, enweela m karịa ihe na-akpa m. Onyinye unu nyere m, nke Epafroditos wetara, egboola mkpa m niile. Onyinye ndị a dị ka aja na-esi isi ụtọ a chụrụ Chineke, nke ọ na-anabatakwa nke ọma. **19** Ọ bụ Chineke m ga-egboro unu mkpa unu niile, site n'ulọakụ ebube ya nke eluigwe, n'ihị Kraịst Jisọs. **20** Ka otuto dirị Chineke anyị, bụ Nna anyị, ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. **(aiōn g165)** **21** Keleere m ndị nsọ niile n'ime Kraịst Jisọs. Ụmụnnna ndị mụ na ha nọ na-ekelekwara unu. **22** Ndị nsọ niile nọ n'ebe a na-ekele unu, karịsịa ndị nọ n'ulọ Siza. **23** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dinyere mmụọ unu. Amen.

Ndi Kọlọsi

1 Pọl, onye e mere onyeozị Kraịst Jisọs, site n'ọchịchọ Chineke, ya na nwanna anyị Timoti, **2** Na-edegara ndị Kraịst nọ na Kọlọsi, bụ ụmụnnna ndị dị nsọ na ndị kwesiri ntụkwasị obi. Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị dịrị unu. **3** Mgbe ọbụla anyị na-ekpere unu ekpere anyị na-ekele Chineke onye bụ Nna Onyenwe anyị Jisọs Kraịst ekele. **4** N'ihị na anyị anụla ihe banyere okwukwe unu n'ime Kraịst Jisọs, na otu unu si hụ ndị nsọ niile n'anya. **5** Okwukwe na ihunanya nke na-esite n'olileanya nke a kwadobere unu n'eluigwe, nke unu nūrụla n'okwu nke eziokwu ahụ, bụ ozioma, **6** nke bjaruterela unu. N'ezie, dị ka o si dị n'ụwa niile, ọ na-amị mkpụrụ na-etokwa, dị ka o si eme n'etiti unu, site n'ubochi unu nūrụ ma ghọtakwa amara nke Chineke n'ezikwu. **7** Dị ka unu siri mụta n'aka Epafras, onye anyị hūrụ n'anya na onye anyị na ya na-ejekọ ozi. Ọ bụ onye kwesiri ntụkwasị obi n'ijere Kraịst ozi n'aha unu. **8** O meela ka anyị mara ụdị ihunanya unu nwere n'ime Mmụọ. **9** N'ihị nke a, site n'ubochi anyị nūrụ ihe banyere ya, anyị esepughị aka ikpere unu ekpere. Anyị na-arịọ ka unu juputa n'amamihe nke uche ya, n'ime nghọta ma amamihe nke mmụọ niile. **10** Ka unu si otu a bie ndụ dị ka Onyenwe anyị chọrọ. Ka unu burukwa ndị na-eme ihe ọma mgbe niile, ndị na-eme ihe na-atọ ya ụtọ n'uzọ ọbụla, na ndị na-eto eto n'ihe banyere ịma Chineke mgbe niile. **11** Ebe a na-eme ka unu dị ike n'ime ike niile, dị ka ike nke ebube ya si dị. Ka unu nwee ndidi na ogologo ntachiobi, **12** na-enyenụ Nna ekele site n'ọñụ, onye mere ka anyị kwesi iketa oke n'ihe nketa nke ndị nsọ n'ime alaeze nke ihè. **13** N'ihị na ọ napụtara anyị site n'ike nke ọchịchiri, bịa kpofee anyị n'alaeze nke Ọkpara ya ọ hūrụ n'anya. **14** Onye anyị si n'ime ya nwee nzọpụta, nke bụ mgbaghara mmehie niile. **15** Ọ bụ nnọọ onyinyo Chineke onye anyị na-apughị ihu anya, burukwa onye mbụ a mūrụ n'ihe niile e kere eke. **16** N'ihị na n'ime ya ka e ji kee ihe niile dị n'ụwa na nke dị n'eluigwe, na ndị anyị puru ihu anya na ndị anyị na-apughị

ihu anya, ma ocheeze niile, ike niile, ichi isi niile na ike ọchịchị niile. E kere ihe niile site n'aka ya nakwa n'ihị ya. **17** Ya onwe ya nọ tupu ekee ihe niile, ọ bụkwa n'ime ya ka ejikọtara ihe niile n'otu. **18** Ọ bụ ya bụ isi nke anụ ahụ ahụ bụ chọọchị. Ọ bụ ya bụ mmalite, onye mbụ a mūrụ n'etiti ndị niile ga-esi n'ọnwụ bilie. Nke a mere ka ọ buru onyeisi mbụ n'ime ihe niile. **19** N'ihị na ọ bụ n'ime ya ka ọ masiri ozuzu oke ya ibi. **20** Ọ bụ site na ya ka o ji mee ka ihe niile biaghachikwute ya. E mere ka udo dịrị n'etiti ya na ihe niile, maọbụ ihe dị n'ụwa, maọbụ nke dị na n'eluigwe site na ọbara ọ wusiri n'elu obe. **21** Unu onwe unu bụ ndị e mere ndị mba ọzọ site n'ebe Chineke nọ, na ndị iro n'uche unu n'ihị ajọ omume niile unu. **22** Ma ugbu a, o kpezierela unu site na-anụ ahụ Kraịst, sitekwa n'ọnwụ ya, ịji chee unu n'ihu ya dika ndị dị nsọ, na ndị na-enweghị ịta ụta, na ihe ebubo ọbụla megide ha. **23** Ma ọ buru na unu anọgide n'okwukwe unu, buru ndị gbara mgborogwu, ndị guzosiri ike, ndị na-ewezugaghị onwe ha site n'olileanya ahụ dịrị unu n'ozoma ahụ. Nke a bụ ozioma ahụ unu nūrụ, nke ekwusakwara nye ihe niile e kere eke n'okpuru eluigwe, nke e mere mụ onwe m bụ Pọl, onyeozị ya. **24** Ugbu a, ana m anūrị ọñụ n'ihị ahụhụ ndị a nke m na-ahụ n'ihị unu, ana m emezu ihe fọdurụ n'ahụhụ ahụ Kraịst tara n'ihị anụ ahụ ya bụ chọọchị. **25** Emeela ka m buru onyeozị chọọchị ya site n'ikike Chineke nyere m, ikwusara unu okwu Chineke n'ozuzu oke ya. **26** Nke bụ ihe omimi ahụ, nke e zoro ezo site n'oge ahụ nakwa ọgbọ niile ndị a gara aga, ma ugbu a e mekwara ka ọ pụta ihè nye ndị nsọ Chineke. (aiōn g165) **27** Ọ bụ ha ka Chineke hoputara ime ka amata akụ nke ebube nke ihe omimi a n'etiti ndị mba ọzọ, nke bụ Kraịst n'ime unu, onye bụ olileanya nke ebube ahụ. **28** Ọ bụ ya ka anyị na-ekwusa, na-adụ onye ọbụla ọdụ, na-akuzikwara onye ọbụla ihe site n'amamihe niile. N'ihị na anyị chọrọ iche mmadụ niile ọbụla n'ihu ya dị ka ndị zuruoke n'ime Kraịst. **29** N'ihị nke a ka m na-adogbu onwe m n'ọrụ, dị ka ike ya dị ukwu nke na-arụ ọrụ si dị m n'ime.

2 Ọ bụ ọchịchọ m ka unu ghọta otu m si na agbasi mgba ike nke ukwu n'ihu unu, na n'ihu ndị nọ n'obodo Laodisia, na ndị niile na-enwebeghi ike ihu m ihu na ihu. **2** Ebumnobi m bụ ka a gbaa ha ume, jikọkwa ha n'otu n'ihunanya, ka ha nweta ụba niile nke nghọta zuruoke na amamihe nke ihe omimi Chineke ahụ bụ Kraịst n'onwe ya. **3** Ọ bụkwa n'ime ya ka ụlọakụ ihe zoro ezo niile nke amamihe na ihe ọmụma dị. **4** Ana m ekwu nke a ka onye ọbụla ghara iji ire uto duhie unu uto. **5** Ọ bụ ezie na ọghị m n'etiti unu n'anụ ahụ, ma ọnọ m n'etiti unu n'ime mmụọ. Ana m anụrị ọnụ ihu mkpebi unu na iguzosi ike n'okwukwe unu n'ime Kraịst. **6** Ya mere, di ka unu si nabata Kraịst Jisọs Onyenwe anyi, na-ebinu ndu unu n'ime ya. **7** Bụrụnụ ndi mgboroṅwụ ha mibanyere n'ime ya, ndi a na-ewuli elu n'ime ya, ndi di ike n'ime okwukwe, di ka e si kuziere unu, ndi juputara na-inye ekele. **8** Lezienụ anya ka onye ọbụla ghara iji ozizi na amamihe efu niile nke na-achị ụwa, na aghugho duhie unu n'okwukwe. Okwu amamihe ahụ nke ihe ozizi ya na ọsisa ya niile dabeere na mmụọ nke ụwa na ntuputa mmadụ kama idabere n'ihe Kraịst kwuru. **9** N'ihu na n'ime Kraịst ka izuoke niile nke Chineke bi n'udidi mmadụ. **10** Ya mere, unu nwere ihe niile n'ime ya, onye bụ isi ndi niile na-achị achị, onye bụkwa isi n'ebe ike na ichi isi niile di. **11** N'ime ya, e biri unu ugwu nke ejighi aka bie, site n'iwepu odidi anụ ahụ n'obibi ugwu nke Kraịst biri. **12** Mgbe e likotara unu na ya na baptizim, e sitere n'ọnwụ kpọlite unu na ya site n'okwukwe ahụ di n'ike Chineke onye sitere n'ọnwụ kpọlite ya. **13** Mgbe unu bụ ndi nwurụ anwụ n'ime mmehie unu, na n'ime ebighi ugwu nke anụ ahụ mmehie unu, Chineke mere ka unu soro Kraịst diri ndu ọzọ. Ọ gbaghara anyi mmehie anyi niile, **14** kagbuo iwu niile e dere ede, ya na usoro ya niile nke guzoro imegide anyi. O wezugara ha, kpogide ha n'obe. **15** Mgbe ọ napurụ ike niile, na ichi isi niile, ngwa agha ha niile, ọ ghara ha ọtọ n'ihu ọha, igosi mmeri o meriri ha n'obe. **16** N'ihu ya, unu ekwela ka onye ọbụla kpere unu ikpe banyere ihe ọbụla unu na-eri, maqbụ ihe unu na-añụ, maqbụ ihe

banyere ido ụbọchị nsọ, maqbụ ime mmemme ọnwá ọhụrụ maqbụ mmemme ụbọchị izuike. **17** Ihe ndi a niile bụ onyinyo nke ihe ga-abia n'odinihu ma nke putara ihe di n'ime Kraịst. **18** Unu ekwela ka onye ọbụla nke ọ na-amasi ihe ndi mmụọ ozi maqbụ ibi ndu umeala nke aghugho di n'ime ya, onye na-ekwu ọtutu okwu banyere ọhụ ọ hụrụ, si otu a na-afuli onwe ya elu n'efu n'ihu echiche nke onwe ya, maa unu ikpe ma napu unu ihe nrite unu. **19** Onye na-adighi ejidesikwa onye bụ isi aka ike, onye a na-esite n'aka ya na-eme ka ahụ niile, nke nkwonkwo ha na akwara ha niile na-ejikota n'otu, too eto di ka Chineke si choọ ka ha too. **20** Ebe ọ bụ na unu esorola Kraịst nwụọ n'ebe ozizi na amamihe niile nke na-achị ụwa nọ, gini mekwaranụ unu ji ka na-ebi ndu di ka a ga-asi na unu bụ nke ụwa, gini mere unu ji na-edo onwe unu n'okpuru iwu ya di iche? **21** "Ejidela nke a aka, edetula nke a ire, ebitukwala nke a aka"? **22** Iwu ndi a niile na-ekwu banyere ihe ndi ga-ala n'iyi mgbe a na-etinye ha n'orụ, ha sitere n'iwu na ozizi nke mmadụ. **23** N'ezie, iwu ndi a yiri ihe e ji amamihe guzobe, n'ihu uto o si akwali mmụọ mmadụ n'ife ofufe di ka ọ choro, na iweda onwe n'ala, na ita anụ ahụ ahụhụ. Ma ha abaghi uru o bula iji ha gbochie aguọ ojoo nke anụ ahụ.

3 Ya mere, ebe e mere ka unu buru ndi so Kraịst bilie n'ọnwụ, tukwasinu obi unu n'ihe di n'eluigwe ebe Kraịst nọ n'akuku aka nri Chineke. **2** Ka echiche gbasara eluigwe ju unu obi. Unu atufukwala oge ichegbu onwe unu banyere ihe di n'ụwa. **3** N'ihu na unu anwuola. E zokwara ndu unu n'ime Chineke site na Kraịst. **4** Mgbe Kraịst onye bụ ndu unu ga-aputa ihe, unu ga-esokwa ya puta ihè n'ebube ya. **5** Meenu ka ọchịchọ ojoo niile nke ụwa di n'ime unu buru ihe nwurụ anwụ. Unu etinyekwala aka n'ikwa iko, adighi ọcha, ọchịchọ ojoo, aguọ ime ihe ojoo, na anya ukwu (nke bụkwa ikpere arusi). **6** Ọ bụkwa n'ihu ihe ndi a ka ọnụma Chineke na-abjakwasị ndi ahụ na-enupu isi. **7** Ihe ndi a bụ ihe unu na-eme n'oge gara aga mgbe unu na-adị ndu n'ime ha. **8** Ma ugbo a bụ oge iwezuga ihe ndi a niile na ndu unu: iwe,

na ọnụma, na obi ọjọọ, na nkwalu niile, ya na okwu ihere niile na-esi unu n'ọnu na-aputa. **9** Unu agwala ibe unu okwu ugha, n'ihia na unu eyipula mmadu ochie ahụ na-eme ụdị omume a. **10** Ugbu a, unu eyikwasila ndụ ọhụrụ ahụ, nke e ji amamihe na-eme ka ọ dị ọhụrụ n'oyi nke onye kere ya. **11** Nkewa ọbula adighi n'ime ndu a. Ọ dighi mkpa maobu onye Juu maobu onye mba ọzọ, maobu onye e biri ugwu, maobu onye a na-ebighi ugwu. Ọ dikwaghị mkpa maobu onye na-asu asusu ọzọ, ma ọ bu onye ime ọhia, maobu onye Sitia, maobu ohu, ma ọ bukwanu onye nwe onwe ya. Ihe di mkpa bu na Kraist bu ihe niile, norokwa n'ime ihe niile. **12** Ya mere, di ka ndi Chineke hoputara, ndi di nsọ na ndi ọ huru n'anya, yikwasinu onwe unu obi omjiko, na obi ebere, na obi di umeala, na idi nwayo, na ntachiobi. **13** Na-anagidenu ibe unu, gbagharakwa mmejọ ọbula ibe unu na-emejọ unu. Gbagharanu di ka Onyenwe anyi si gbaghara unu. **14** Nke kachasi nke, kwerenu ka ihunanya na-achi achi na ndu unu, n'ihia na ọ bu nke a na-ejikota ihe niile n'otu. **15** Ka udo Kraist na-achi achi n'ime obi unu, ebe unu bu akuku nke otu anu ahụ ahụ, a kporo unu ka unu nodu n'udo. Mgbe niile, nonu na-ekele. **16** Ka okwu nke Kraist biri n'ime unu n'uju ya. Werenu amamihe niile na-akuzirita ibe unu ihe, ma na-adurita ibe unu ọdụ. Werekwanu abu oma na abu nke ime mmuo buoro Chineke abu ekele n'obi unu. **17** Ka ihe niile unu na-eme, n'okwu maobu n'omume buru nke e mere na nke e kwuru site n'aha Onyenwe anyi Jisos, na-enyekwanu Chineke Nna ekele site na ya. **18** Ndi bu nwunye, doonu onwe unu n'okpuru di unu, di ka ọ kwesiri ime n'ime Onyenwe anyi. **19** Unu ndi bu di, hunu nwunye unu n'anya, unu ejikwala obi ilu na-emeso ha omume. **20** Umuntakiri, ruberenu nne na nna unu isi n'ihie niile, n'ihia na nke a na-amasi Onyenwe anyi. **21** Unu bu nna, unu emela ihe ga-akpasu umu unu iwe, ka ha ghara ida mba n'obi. **22** Ndi bu ohu, na-eruberenu ndi bu nna unu ukwu n'anụ ahụ isi n'ihie niile, na-emenu nke a, ọ bughị naani mgbe ha no na-ele unu anya, maobu mgbe unu chorọ inata ihuoma, kama werenu obi unu niile,

na itu egwu Onyenwe anyi rubere ha isi. **23** Ihe obula unu na-eme, werenu obi unu niile mee ya. Ka ọ di ka ọ bu Onyenwe anyi ka unu na-aruru ya, ọ bughị di ka unu na-aruru ya mmadu. **24** Chetanu nke oma na unu nwere ugwo ọru nke Onyenwe anyi kwadobere inye unu, ndi ya. N'ihia na ọ bu Onyenwe anyi Kraist ka unu na-ejere ozi. **25** Onye obula na-eme ihe ọjọọ ganata ugwo ọru n'ihia ihe ọjọọ niile o mere. N'ihia na ile mmadu anya n'ihu adighi ya.

4 Unu ndi nwe odibo, jirinu ikwuba aka oto na ikpe ziri ezi na-emeso ndi ohu unu omume, ebe unu maara na unu onwe unu nwere onyenwe unu n'eluigwe. **2** Na-anogidenu n'ekpere, nokwanu na nche na-enyekwanu ekele. **3** Na-echetakwanu anyi n'ekpere, ka Chineke meghere anyi uto ikwusa ozioma, ka anyi nwee ike kwusaa ihe omimi Kraist, nke m ji maka ya noro n'ulo mkporo, **4** ka m nwee ike kwuo ya ka o doo anya otu m kwesiri. **5** Unu were amamihe na-achikota onwe unu n'ebe ndi no n'ezin no, jizienu ohere obula unu nwere nke oma. **6** Ka okwu unu na-ekwu buru nke juputara n'amara na-atọ uto, ka unu mutakwa otu e si enye mmadu osisa di mma. **7** Taijikos, ezi nwanna anyi, onye kwesikwara ntukwasi obi, onye anyi na ya na-ejeko ozi n'oru Onyenwe anyi, ga-akoro unu ihe niile banyere m. **8** Ana m ezitere unu ya, ka unu mara ihe banyere onodu anyi nakwa ka ọ gbaa obi unu ume. **9** Ezi nwanna anyi nwoke bu Onisimos, onye kwesiri ntukwasi obi, onye bukwa otu n'ime unu, so ya na-abia. Ha ga-agwa unu ihe niile na-eme n'ebe a. **10** Aristikos, onye mu na ya no n'ulo mkporo, na-ekele unu. Mak nwanne Banabas na-ekeleka unu. (Onye unu natara ihe ntuziaka banyere ya, ọ buru na ọ bjarute n'ebe unu no, unu nabata ya nke oma.) **11** Jisos, onye a na-akpokwa Jostus, na-ekeleka unu. Ọ bu naani ndi a bu ndi Juu mu na ha na-aruko ọru alaeze Chineke n'ebe a. Ha na-eme nnogo nke oma, na-enye m obi uto. **12** Epafras, odibo Kraist Jisos na onye bukwa otu onye n'ime ogbakọ unu na-ekele unu. Oge niile ka ọ na-ekpe ekpere n'ihia unu, na-ario ka unu guzosie ike buru ndi tozuru etozu na ndi kwesiri ike n'ochicho niile

nke Chineke. **13** Ana m agbara ya akaebe na ọ
rụsiri ọrụ ike n'ihì unu na n'ihì ndị Laodisia na
ndị Hierapolis. **14** Ezi enyi anyị Luk, onye dibia
ukwu anyị na Dimas na-ekele unu. **15** Keleerenụ
m ụmụnnà anyị bi na Laodisia na nwanna anyị
Nimfas na chọọchị na-ezukọ n'ụlọ ya. **16** Mgbe
unu gụchara akwụkwọ a, hụnụ na a gụkwara
ya na nzukọ dị na Laodisia. Gụọkwanyị n'otu
mgbe ahụ akwụkwọ nke si na Laodisia bịa. **17**
Gwanyị Akipos ka ọ kpachapụ anya rụchaa ọrụ
Onyenwe anyị nyere ya irụ. **18** Eji m aka m dee
ekele nke a mụ onwe m bụ Pọl. Unu echefula na
m nọ n'agbụ. Ka amara dinyere unu.

1 Ndị Tesalonaika

1 Akwukwọ ozi a si n'aka Pọl, Saillas na Timoti.

Na-abjara nzukọ dī na Tesalonaika, ndi e jikọtara ha na Chineke Nna, na Onyenwe anyi Jisọs Kraist. Ka amara na udo diri unu. **2** Anyi na-ekele Chineke ekele mgbe niile, na-echetakwa unu n'ekpere anyi. **3** Mgbe niile ka anyi na-echeta n'ekpere nye Chineke bu Nna, ihe gbasara oru unu nke sitere n'okwukwe, ya na irusi oru ike unu nke sitere n'ihunanya, na iguzosi ike unu nke sitere n'olileanya unu nwere n'Onyenwe anyi Jisọs Kraist. **4** Umunna anyi, anyi maara na Chineke huru unu n'anya nke ukwu, hoputa unu. **5** N'ih i na obughi naani nke okwu onu ka ozioma anyi rutere unu, kama o bukwa n'ike, na n'ime Mmuo Nso nakwa mmetuta nke di omimi. Unu maara udi ndu anyi biri n'etiti unu n'ih i unu. **6** Nke a mere unu ji buru ndi na-enomi anyi na Onyenwe anyi. N'ih i na unu jiri onu nke Mmuo Nso na-enye nabata ozioma ahụ, n'agbanyeghi otutu ahuhu di ukwu nke o wetaara unu. **7** N'uzo di otu a, unu ghoro ihe ilere anya nye ndi niile kwere ekwe no na Masidonia na Akaja. **8** Ugbu a, e sitela na ndu unu mee ka ozioma Onyenwe anyi gbasaa gabiga Masidonia na Akaja. N'ih i na a na-anu ihe banyere okwukwe unu nwere na Chineke n'ebe niile. Ya mere, o dikwaghi mkpa ka anyi kwuo ihe banyere ya. **9** N'ih i na ha onwe ha na-ebu uzo gwa anyi ihe banyere nnabata unu nabatara anyi, na otu unu si site n'ikpere arusi tugharja, bido ife Chineke di ndu, onye bukwa ezi Chineke, **10** na i chere Okpara ya onye ga-esi n'eluigwe, onye o sitere na ndi nwuru anwu kulite, Jisos, onye na-anaputa anyi n'iwe nke na-abja.

2 Unu onwe unu maara, umunna, na obibia anyi biakwutere unu abughi ihe lara n'iyi. **2** Anyi tara ahuhu na mbu e mekwara anyi ihe ihere na Filipai dika unu maara, ma site n'inyeaka Chineke anyi nwere obi ike igwa unu ozioma ya, o buladi mgbe a na-eguzogide anyi n'ebe o di ukwu. **3** N'ih i na aririo anyi na-ario unu esiteghi na njehie puta maobu n'ochicho

nke na-adighi ocha ma o bukwanu n'aghugho. **4** N'aka nkeozo, anyi na-ekwu okwu di ka ndi ozi Chineke nwaputara, ndi o tinyere oru ozioma a n'aka na ntukwasobi idebe. Anyi adighi agbali ime ihe ga-atọ mmadu uto, kama anyi choro ime ihe ga-atọ Chineke uto, bu onye na-enyocha echiche obi anyi. **5** O dighi mgbe obula, di ka unu maara, anyi kwuru okwu nrafu maobu were uzo aghugho zoo anya ukwu anyi nwere. Chineke bu onye akaebe anyi. **6** O dighi mgbe anyi choro ka ndi mmadu obula maobu unu, maobu ndiozo, too anyi. **7** O bu ezie, di ka ndi ozi Kraist, anyi gara abu ibu aru nye unu. Kama, anyi biri n'etiti unu site n'idi nwayoo di ka ndi bu nne na-azu umuntakiri ha, na-elekota ha. **8** N'ih i na anyi huru unu n'anya nke ukwu ruo na o bughi naani na anyi kwusaara unu ozioma Chineke kama anyi nyekwara unu ndu anyi. N'ih i na unu di anyi n'obi nke ukwu. **9** N'ezie umunna m, amaara m na unu ga-echeta otu anyi si ruo oru huiokwa anya n'etiti unu. Anyi na-aru oru ehieha na abali ihu na anyi rutara ego ga-ezuru anyi, n'ih i na anyi achoghi ibu oke ibu nye onye obula mgbe anyi na-ezisara unu ozioma Chineke. **10** Unu onwe unu bukwa ndi akaebe di ka Chineke si buru onye akaebe, na mmekorita anyi na unu bu ndi kwere ekwe, bu nwekorita di ocha na nke ezi omume, na nke ita uta obula na-adighi na ya. **11** N'ih i na anyi mesoro onye obula n'ime unu di ka nna si emeso umu nke ya, **12** na-agba unu ume, na-akasi unu obi, na-akwagidekwa unu na unu kwesiri ibi ndu kwesiri umu Chineke, onye kopatara unu n'ime alaeze ya na ebube ya. **13** N'ih i nke a, anyi ga-aga n'ihu na-ekele Chineke na-esepughi aka, n'ih i na mgbe unu nabatara okwu Chineke, bu nke unu nuru n'onu anyi, unu anabataghi ya di ka okwu mmadu, kama otu o dikwa n'ezikwu, ya bu okwu Chineke, nke na-arusikwa oru ike n'ime unu bu ndi kweere ya. **14** Unu onwe unu, umunna m, ghonu ndi na-enomi nzuko nke Chineke n'ime Kraist Jisos, ndi no na Judia. N'ih i na unu onwe unu hukwara otu udi ahuhu ahu n'aka ndi ala unu, di ka ha onwe ha huru n'aka ndi Juu. **15** Ndi gburu ndi amuma, gbukwaa Onyenwe anyi Jisos. Ugbu a ha na-akpagbukwa

anyị na-achụpụ anyị. Ha na-emegide Chineke na mmadụ niile **16** site n'igbochi anyị izisara ndị mba ọzọ ozioma ka a ghara ịzọpụta ha. Ha na-esite n'uzọ dị otu a na-eme ka iko mmehie ha na-eju. Ma ikpe Chineke adakwasịlarị ha. **17** Otu ọ dị, ụmụnnà anyị, mgbe anyị si n'etiti unu pụọ, nọọ nwa oge nta, ọnọdụ a mere anyị ndị na-enweghị nne na nna (maọbụ na-anụ ahụ ọ bughị n'ime mmụọ), n'ihu otu unu si guọ anyị agụụ, anyị gbalirị ihu unu. **18** Anyị gbalisiri ike ibiakwute unu, karịsịa, mụ onwe m bụ Pol gbaliri, gbalia ibia, ma ekwensu gbochiri anyị. **19** N'ihu na olee ihe bụ olileanya anyị, maọbụ ọhụ anyị, maọbụ okpueze anyị, nke anyị ga-eji nyaa isi mgbe a ga-eme ka anyị niile guzo n'ihu Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, mgbe ọ ga-abịa? Ọ bụ na ọ bughị unu onwe unu? **20** N'ezie, unu onwe unu bụ ọhụ na otuto anyị.

3 Ya mere, mgbe anyị na-apughị inagide ya gaa n'ihu, anyị kpebiri inọ naanị anyị n'Atens. **2** Anyị zipurụ Timoti, onye bụ nwanna anyị, onye anyị na ya so na-arurụ Chineke ọrụ site n'ikwusa ozioma Kraịst, ka ọ biakwute unu, kasie unu obi, meekwa ka unu guzosie ike n'okwukwe unu. **3** Ka unu hapụ ida mba n'ihu mkpagbu ndị a na-akpagbu unu. Ma ana m eche na unu onwe unu maara na nke a ga-abụ ihe nketa anyị. **4** N'ihu na mgbe anyị na unu nọ, anyị buru ụzọ gbaara unu ama na ihe ndị a aghaghị ibiakwasị unu. Ugbu a, ihe niile emezuola dị ka unu matakwarā. **5** N'ihu nke a, mgbe m huru na m apughị inagide ihe ndị ahụ, eziri m ozi, ka a chọpụta maka okwukwe unu. N'ihu na ụjọ m bụ ma eleghị anya o nweela ụzọ onye ọnwụnwā ọjọọ ahụ si nwaa unu ọnwụnwā n'oge a, mee ka ndogbu niile anyị dogburu onwe anyị n'ọrụ n'etiti unu buru ihe lara n'iyi. **6** Ma ugbu a, Timoti esitela n'ebe unu nọ loghachikwute anyị. O wetara ozioma banyere okwukwe unu na ihunanya unu. O mekwara ka anyị mata na unu na-enwe ezi ncheta banyere anyị mgbe niile, na ọ na-agusị unu agụụ ike ihu anyị anya, dị ka o si agukwa anyị ihu unu anya. **7** N'ihu nke a, ụmụnnà anyị, anyị aburula ndị a gbara ume nke ukwu, ọ bụladị n'ime mkpagbu niile nke anyị

nọ n'ime ya, n'ihu iguzosi ike nke unu guzoro n'okwukwe unu. **8** Ugbu a anyị ga-adị ndu, ma ọ buru na unu eguzosie ike n'ime Onyenwe anyị. **9** Olee ụdị ekele anyị puru ikele Chineke n'ihu akụkọ nyere anyị ọhụ n'ihu Chineke anyị n'ihu unu. **10** Ehihie na abali niile, anyị na-arịọ ka anyị hụ unu ihu na ihu, ka anyị nwee ike tinyezuo ihe fọdurụ n'okwukwe unu. **11** Ugbu a, ka Chineke Nna anyị na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst megheere anyị ụzọ ibiakwute unu. **12** Ka Onyenwe anyị meekwa ka unu baa ụba, ka unu babiga ụba oke n'ihunanya unu nwere nye ibe unu, na ndị ọzokwa, dị ka ihunanya anyị si dị ukwu n'ebe unu nọ. **13** Ka ọ mee ka obi unu guzosie ike n'ịdị nsọ, na-enweghị ita ụta ọbụla, n'ihu Chineke na Nna anyị, n'ọbibia nke Onyenwe anyị Jisọs ya na ndị nsọ ya niile.

4 N'ikpeazu, ụmụnnà anyị, anyị na-arịọ ma na-akwagidekwa unu n'ime Onyenwe anyị Jisọs, dị ka unu mụtara site n'aka anyị otu unu kwesiri isi bie ndu, nakwa ime ihe ga-atọ Chineke uto. Unu na-eme nke a karịa. **2** N'ihu na unu maara ụdị ndumọdụ ahụ si n'aka Onyenwe anyị Jisọs nke anyị nyere unu. **3** N'ihu na nke a bụ ọchịchọ Chineke, bụ i di nsọ unu. Ka unu wezuga onwe unu site na ikwa iko, **4** ka onye ọbụla n'ime unu mata ido ahụ nke onwe ya n'ugwu na n'ịdị nsọ. **5** Ọ bughị n'uzọ imejuputa ọchịchọ ọjọọ nke anụ ahụ dị ka ndị mba ọzọ na-amaghị Chineke. **6** Ka onye ọbụla ghara imegbu maọbụ ighogbu nwanna ya n'okwu a. N'ihu na Onyenwe anyị ga-ata onye na-eme ihe dị otu a ahụhụ, dị ka anyị gwara unu na mbụ, na-adọsikwa unu aka na ntị ike. **7** N'ihu na ọkpukpo Chineke kporo anyị abughị ka anyị na-ebi ndu adighi ọcha kama ọ choro ka anyị dirị nsọ. **8** Ya mere, onye ọbụla nke juru inara ntuziaka a, ọ bughị mmadụ ka ọ juru, kama ọ bụ Chineke onye na-enye unu Mmụọ Nsọ ya. **9** Ugbu a, ihe gbasara ihunanya nke kwesiri ịdị n'etiti ụmụnnà, o kwesighi ka anyị gwa unu ihe ọzọ banyere ya. N'ihu na unu onwe unu bụ ndị Chineke kuziri ka unu nwee ihunanya n'ebe ibe unu nọ. **10** Ma n'ezie, unu na-ahụ ụmụnnà anyị niile bi na Masidonia n'anya. Ma anyị na-arịsikwa unu arịrịo ike si unu na-ahụkwa ha n'anya karịa ka unu huru ha

ugbu a. **11** Nweenụ aguụ ibi ndụ nwayọọ, na-arụkwanụ ọrụ dịrị unu. Jirikwanụ aka unu na-arụ ọrụ dika anyị gwara unu, **12** nke a ga-eme ka ndụ unu na-ebi kwa ụbọchị wetara unu nsopurụ n'ebe ndị na-ekweghị ekwe nọ, meekwa ka unu ghara i dabere n'onye ọbụla. **13** Ụmụnna m, anyị chọrọ ka unu mata ihe banyere ndị otu anyị ndị dara n'ura ọnwụ, ya ewutela unu dika o si ewute ndị ọzọ ndị na-enweghị olileanya. **14** N'ihị na ebe ọ bụ na anyị kweere na Jisọs nwurụ ma sitekwa n'ọnwụ bilie, n'otu aka ahụ, anyị kwenyekwara na site na Jisọs, Chineke ga-akpọlite ndị niile nwurụ anwụ. **15** N'ihị na okwu nke Onyenwe anyị nke anyị na-akuziri unu bụ nke a, na anyị ndị dī ndụ ruo ọbịbịa Onyenwe anyị agaghị ebu ndị dara n'ura ọnwụ ụzọ. **16** N'ihị na Onyenwe anyị n'onwe ya ga-esi n'eluigwe rịdata, ọ ga-ewere olu ike kpọọ oku, werekwa olu nke onyeisi ndị mmụọ ozi na ụda opi ike nke Chineke. Mgbe ahụ ndị niile nwurụ n'ime Kraịst ga-ebu ụzọ bilie. **17** Mgbe ahụ, anyị onwe anyị, ndị dī ndụ, ndị fọdurụ n'ụwa, ka a ga-eweli anyị na ha elu n'ime igwe ojii, ịga izute Onyenwe anyị na mbara eluigwe, ebe anyị na Onyenwe anyị ga-anọ ruo mgbe ebighị ebi. **18** Ya mere, werenụ okwu ndị a, na-agba onwe unu ume mgbe niile.

5 Ugbu a, ụmụnna, banyere oge na mgbe ihe ndị a ga-emezu. Echeghị m na ọ dī mkpa i degara unu akwụkwọ. **2** Dī ka unu maara nke ọma na ụbọchị Onyenwe anyị ga-abia dī ka onye ohi si abia n'abalị. **3** Mgbe ha ga na-asị udo, na nchekwa dī, mgbe ahụ, na mberede, mbibi ga-abịakwasị ha dī ka ihe mgbu sị adakwasị nwanyị ime na-eme, nke ga-eme ka onye ọbụla ghara inwe ike ịgbapụ. **4** Ma unu onwe unu, ụmụnna, anọghị n'ọchịchiri, nke ụbọchị ahụ ga-abịakwasị unu na mberede dika onye ohi. **5** Unu niile bụ ụmụ nke ihè na ụmụ nke ehihie, anyị abụkwaghị nke ọchịchiri maọbụ nke abalị. **6** N'ihị nke a, ka anyị ghara ịdī na-arahụ ụra dī ka ndị ọzọ, kama ka anyị mụrụ anyị ka anyị dokwaa anyị. **7** N'ihị na abalị bụ mgbe ndị na-arahụ ụra ji arahụ ụra. Ọ bụkwa n'abalị ka ndị mmānyā na-egbu na-arubiga mmānyā oke. **8** Ma ebe anyị niile bụ ndị nke ihe, ka anyị buri

ndị anyị doro, ndị yi okwukwe na ihunanya dika ihe ikpuchi obi, yikwasikwa olileanya nke nzoputa dī ka okpu igwe. **9** N'ihị na Chineke akwadebeghị ikpe ọmuma na egwu nye anyị. Kama ka anyị nweta nzoputa site n'okwukwe anyị nwere n'Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **10** Ọ nwurụ n'ihị anyị ka ọ buri, ma anyị dī ndụ ma anyị nwurụ anwụ, anyị ga-esoro ya dīrī ndụ. **11** Ya mere, na-akasịritanụ onwe unu obi. Na-emekwanụ ihe ọbụla ga-ewuli ibe unu elu dī ka unu si eme. **12** Anyị na-arịọsị unu ike, ụmụnna, ka unu na-asopurụ ndị niile na-adọgbu onwe ha n'ọrụ n'ihị unu, ndị ahụ na-elekọta unu n'ime ọrụ Onyenwe anyị, na ndị ahụ na-adụ unu ọdụ. **13** Ka unu na-akwanyere ha ugwu site n'ihunanya n'ihị ụdī ọrụ ha na-arụ. Ka unu na mmadụ ibe unu birikwa n'udo. **14** Ma ugbu a, anyị na-arịọ unu, ụmụnna, na-adunụ ndị na-anọ nkịtī ọdụ, na-agbanụ ndị dara mba ume, nyerenụ ndị na-adighị ike aka, nwekwanụ ndidi n'ebe ha niile nọ. **15** Ka onye ọbụla ghara inyeghachi mmadụ ibe ya ihe ọjọọ n'ọnọdụ ihe ọjọọ. Kama gbalịsienụ ike ime ezi ihe n'ebe ibe unu nọ na n'ebe mmadụ niile nọ. **16** Na-anurịrịrị ọnụ oge niile. **17** Na-ekpenụ ekpere oge niile na-esepughị aka. **18** Na-enyenụ ekele mgbe niile banyere ihe niile, n'ihị na nke a bụ ọchịchọ Chineke banyere unu ndị bụ nke Kraịst Jisọs. **19** Unu emenyula ọkụ Mmụọ Nsọ. **20** Ọzọ unu eledala okwu ndị amuma anyị. **21** Kama na-anwalenụ ihe niile ma na-ejidesikwanụ ihe niile dī mma aka ike. **22** Wezuganụ onwe unu n'ihie ọjọọ niile. **23** Ka Chineke ya onwe ya, bụ Chineke nke udo, doo unu nsọ n'ụzọ niile. Ka e debezuo mmụọ unu na mkpuruobi unu na anyị ahụ unu nsọ, na-enweghị ntupọ ọbụla ruo ụbọchị ọbịbịa Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **24** Onye ahụ kpọrọ unu ga-emezu ihe ndị a, n'ihị na ọ bụ onye kwesiri ntụkwasị obi. **25** Biko ụmụnna, na-ekperenụ anyị ekpere. **26** Werenụ isurita ọnụ dī nsọ na-ekele ụmụnna anyị dum. **27** Iwu m na-enye unu site n'aha Onyenwe anyị bụ ka unu guputa akwụkwọ a n'ihu ụmụnna niile. **28** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dinyere unu niile.

2 Ndi Tesalonaika

1 Pöl, na Sailas, na Timoti dere akwükwọ a, Na-ede gara nzukọ dī n'obodo Tesalonaika n'ime Chineke Nna anyị, na n'ime Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dīrị unu. **3** Ụmụnnā, anyị aghaghị ikele Chineke ekele mgbe niile banyere unu. O kwesiri ka anyị mee otu a, n'ihī okwukwe unu na-abawanye. Ịhụnanya onye ọbụla n'ime unu nwere n'ebe ibe ya nọ na-abawanyekwa. **4** N'ihī nke a, anyị na-eji unu na-anya isi n'etiti nzukọ Chineke niile. Anyị na-akọrọ ha otu unu si jiri ntachiobi nọgidiesie ike n'ime nsogbu niile dakwasiri unu, na otu unu si nwee okwukwe dī ukwu, ọ bụladi n'etiti oke mkpagbu a na-akpagbu unu. **5** Ihe ndi a niile na-egosi na ikpe Chineke bụ nke ziri ezi, nke e ji eme unu ndi kwesiri alaeze Chineke, nke unu na-ata ahụhụ n'ihī ya. **6** Chineke bụ onye ezi omume n'ezie. Ọ ga-eji mkpagbu kwughachi ndi na-akpagbu unu. **7** Ọ ga-enyekwa unu bụ ndi a na-akpagbu na anyị onwe anyị ezumike. Ọ ga-eme nke a mgbe a ga-eme ka Onyenwe anyị Jisọs ya na ndi mmụọ ozi si n'eluigwe pụta ihè. **8** Ọ ga-abia n'ụdi ire ọkụ taa ndi ahụ na-amaghị Chineke ahụhụ na ndi juru inabata ozioma nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **9** Ndi a ga-ata ahụhụ mbibi ruo ebighi ebi, ebe ha na-agaghị ahụ ihu Onyenwe anyị na ebube nke ike ya, (aiōnios g166) **10** n'ụbọchị ahụ ọ ga-abia inara ija mma na otuto, n'ime ndi nsọ ya, ya na ka ọ buru ihe itụnanya n'ebe ndi kweerenụ nọ, n'ihī na unu kwenyere ama nke ozioma ahụ anyị gbaara unu. **11** N'ihī nke a, anyị na-anogide n'ekpere n'ihī unu, na-arịọ ka Chineke guo unu dika ndi kwesiri ọkpukpo ọ kpọrọ unu, na-arịọkwa ka o site n'ike ya mee ka unu mezuo ebumnobi nke ihe dī mma, na ezi ọrụ niile nke okwukwe. **12** Ka e nye aha Onyenwe anyị Jisọs otuto n'ime unu, unu onwe unu n'ime ya kwa, dī ka amara nke Chineke anyị na nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst si dī.

2 Ma ihe banyere ọbịbia Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, na nzukọ anyị na ya ga-ezukọta,

anyị na-adụsị unu ọdụ ike ụmụnnā. **2** Ka unu ghara ima jijiji maọbụ itụ egwu n'uche unu n'ihī amụma, maọbụ okwu maọbụ akwükwọ ozi e dere dī ka o sitere n'aka anyị, nke na-asị n'ụbọchị Onyenwe anyị eruola. **3** Unu ekwela ka onye ọbụla duhie unu n'ụzọ ọbụla, n'ihī na ụbọchị ahụ agaghị abia tutu ruo mgbe oke inupu isi ga-adi, na mgbe a ga-ekpughe onye mmebi iwu ahụ nke a kara akara ịla n'iyi. **4** Onye mmebi iwu ahụ ga-ebuli onwe ya elu megide ihe niile a na-akpo chi maọbụ nke a na-efe ofufe, nke ga-eme ka o dozie onwe ya n'ụlonsọ Chineke, na-ekwuputa na ya bụ Chineke. **5** Unu echetaghị ihe m gwara unu n'oge mụ na unu nọ banyere ya? **6** Ma ugbu a, unu maara na o nwere onye na-egbochi ya ka ọ hapụ ịputa ihe. N'ihī na mgbe ọ ga-aputa bụ mgbe oge ya ruru. **7** Ma ọrụ nzuzo nke mmebi iwu ebidolarị ugbu a, ma onye ahụ na-egbochi ya ịbabiga ụba oke ga-anogide na-eme otu a tutu ruo mgbe oge e wezugara ya. **8** Mgbe ahụ, a ga-eme ka onye mmebi iwu ahụ pụta ihè, bụ onye Onyenwe anyị Jisọs ga-eji ume ọ ga-esi n'ọnụ ya kuputa laa n'iyi, ma mee ka ọ ghara idikwa ọzọ site n'ọbịbia ya. **9** Ọbịbia onye mmebi iwu ahụ ga-abụ dī ka ọrụ ekwensu si dī, site n'ike iru ọrụ ebube aghughọ na ihe iribama dī iche iche, na ọrụ itụnanya aghughọ dī iche iche nke ughā. **10** Ya na ụdi ọrụ ọjọọ dī iche iche nke ọ ga-eji duhie ndi ahụ na-ala n'iyi. Ha ga-ala n'iyi n'ihī na ha juru ihu eziokwu n'anya ma nwee nzọpụta. **11** N'ihī nke a, Chineke ga-ahapụ ha ka e duhie ha, ka ha jiri obi ha niile nabata okwu ughā ndi a. **12** Ihe nke a putara bụ na ndi niile na-ekweghị n'ezio kwu ahụ ma nwee mmasị n'ajọ omume ka a ga-ama ikpe. **13** Anyị kwesiri inye Chineke ekele mgbe niile n'ihī unu ụmụnnā ndi Onyenwe anyị huru n'anya. N'ihī na Chineke esitelari na mmalite hopyuta unu ka unu buru ndi a zoputara site n'ọrụ ido nsọ nke Mmụọ Nsọ na site n'okwukwe unu n'ezio kwu ahụ. **14** N'ihī nke a, ọ kpọrọ unu site n'ozio ma anyị ka unu nweta otuto nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **15** Ya mere, ụmụnnā, nọgidenu n'ozizi ahụ anyị mere ka unu mụta site n'ozizi anyị ziri unu, maọbụ na akwükwọ anyị deere

unu. **16** Ka Onyenwe anyị Jisọs Kraịst n'onwe ya, na Chineke Nna anyị, onye hụrụ anyị n'anya, site n'amara ya nye anyị agbamume dị ebighị ebi na ezi olileanya, (aiōnios g166) **17** gbaa obi unu ume, ma mee ka unu guzosie ike n'irụ ọrụ na ikwukwa ihe niile dị mma.

3 N'ikpeazu, ụmụnna, na-ekperenụ anyị ekpere ka ozi Onyenwe anyị gaa n'ihu na-agbasa ruo ebe niile ma bụrụ ihe a na-asọpụrụ, dị ka ọ gbasara n'etiti unu. **2** Ka e nwee ike napụta anyị n'aka ndị ajọ mmadụ, n'ihị na ọ bughị mmadụ niile nwere okwukwe. **3** Ma Onyenwe anyị kwesiri ntụkwasị obi, ọ ga-echebe unu ma gbaakwa unu ume ka unu hapụ ịdaba n'aka ajọ onye ahụ. **4** Anyị nwere nchekwube n'ime Onyenwe anyị na unu na-eme ma ga-anọgidekwa na-eme ihe niile anyị nyere unu n'iwu. **5** Ka Onyenwe anyị duzie obi unu ighọta ịhụnanya Chineke ya na ụdị ntachiobi Kraịst nwere. **6** Ụmụnna, nke a bụ iwu anyị na-enye unu site n'aha Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. Ka unu zere onye ọbụla kporo onwe ya onye kwere ekwe n'ime unu na-ebi ndụ umengwụ na onye na-adighị eso ozizi nke unu natara n'aka anyị. **7** N'ihị na unu maara nke ọma n'ime onwe unu na unu kwesiri igbaso omume anyị. O nweghị mgbe ọbụla unu hụrụ anyị ka anyị na-agaghari hapụ ọrụ anyị kwesiri irụ. **8** O nweghị onye ọbụla anyị riri nri ya nke anyị na-ebughị ụzọ kwuo ya ugwo. Kama anyị rụsiri ọrụ ike, dogbukwaa onwe anyị n'ọrụ ehihie na abali, ka anyị ghara ịbụ ibu arọ nye onye ọbụla. **9** Ọ bughị na anyị enweghị ikike ịnara unu ihe oriri, kama ọ bụ ka anyị kuziere unu site n'omume anyị ihe unu ga na-eñomi. **10** Ọ bụladị mgbe anyị na unu nọ, anyị nyere unu iwu a si, "Onye ọbụla na-agaghị ọrụ ya erila nri." **11** Ma anyị anụla na ụfọdụ n'etiti unu na-anọ nkịtị na-arughị ọrụ ọbụla, kama ndị dị otu a na-agaghari, na-etinye anya n'ihe na-agbasaghị ha. Ha anaghị arụ ọrụ ọbụla. **12** Anyị na-enye ndị a iwu, na-adụsịkwa ha ọdụ ike site n'aha Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, si ha wetuo obi ha ala rụsie ọrụ ha ike. Ka ha riekwa nri ha ji aka ha rụpụta. **13** Otu ọ dị ụmụnna, unu ekwela ka ike irụ ọrụ ọma gwụ unu. **14** Ma ọ bụrụ na ndị ọbụla adighị erube isi nye

ihe anyị kwuru n'ime akwụkwọ ozi a, hụbanụ ndị dị otu a ama ma kwusịkwa iso ha nweko ihe ọbụla, ka ihere mekwa ha. **15** N'agbanyeghi nke a, unu agụkwala ha dị ka ndị iro unu, kama nyenụ ha ndumodu dị ka ụmụnna. **16** Ugbu a, ka Onyenwe anyị, onye udo na-esi n'aka ya abia tụtwasiri unu udo ya mgbe niile, n'ime onodu ọbụla unu nọ n'ime ya. Onyenwe anyị nonyekwara unu. **17** Mụ onwe m bụ Pọl ji aka m depụta ekele a, nke m na-ekele unu niile. Nke a bụ ihe e ji ariba akwụkwọ niile m dere ama. Otu a ka m si ede ihe. **18** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dinyere unu niile.

1 Timoti

1 Pọl, onyeozị Kraịst Jisọs site n'iwu Chineke

Onye nzọpụta anyị, na nke Kraịst Jisọs, onye bụ olileanya anyị, **2** Na-edegara gị bụ Timoti ezi nwa m n'ime okwukwe akwụkwọ a. Ka amara, na ebere na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraịst Jisọs Onyenwe anyị dịrị gị. **3** Dị ka m gbara gị ume, mgbe m na-aga Masidonia, nọgide n'Efesọs ka i nwere ike nye mmadụ ụfọdụ iwu ka ha ghara ịga n'ihu n'izi ụkpụrụ dị iche. **4** Mee ka ha kwụsị ịkọ ogologo akụkọ, na inyocha ihe gbasara usoro omumụ dị iche iche nke na-adighị agwụ agwụ. N'ihị na ihe ndị a na-eweta ajụjụ na ịrụ ụka na-abaghị uru, kama inyere ndị mmadụ aka ịnabata ụzọ ahụ Chineke kwadoro site n'okwukwe. **5** Ihe anyị bu n'obi nye iwu a, bụ ka a kwalite ịhunanya nke sitere n'obi ọcha na ezi akonuche, na okwukwe nke aghugho na-adighị. **6** Ụfọdụ e sikwala n'ihe ndị a dapụ, jehie ụzọ, site n'oke ịrụ ụka na-abaghị uru. **7** Ha chọrọ ịbụ ndị ozizi iwu ma ha amaghị ihe ha na-ekwu maọbụ ihe ha na-akwadosi ike. **8** Ma anyị maara na iwu dị mma, ma ọ bụrụ na onye ọbụla ewere ya mee ihe a chọrọ ka e jiri ya mee. **9** Ma emeghị iwu n'ihị ndị ezi omume. Kama, e mere iwu n'ihị ndị ahụ na-emebi iwu na ndị na-enupu isi, ndị kpọrọ Chineke asị na ndị mmehie, ndị rụrụ arụ, ndị na-egbu nna ha na nne ha, na ndị na-egbu mmadụ ibe ha, **10** na ndị na-akwa iko na ndị ikom na-emeryu onwe ha n'ahụ ndị ikom ibe ha, ndị na-azụ ahịa ndị ohu, na ndị ụgha niile, na ndị na-agba ama ụgha, tinyere ihe ndị ahụ niile megidere ezi ozizi ahụ, **11** nke dabara n'ozịoma ahụ dị ebube, nke Chineke dị ngozi, nke o nyefere m n'aka na ntụkwasị obi ichebe. **12** Ana m ekele Kraịst Jisọs Onyenwe anyị ekele, onye na-enye m ike, n'ihị na ọ gụrụ m dị ka onye e kwesiri itụkwasị obi mgbe ọ họtara m ijere ya ozi. **13** Ọ bụ ezie na n'oge gara aga, abụ m onye na-ekwujọ Chineke na onye na-akpagbu ndị ya, bụrụkwa onye na-emegide emegide. Ma Chineke meere m ebere n'ihị na m mere ihe ndị ahụ n'ọnọdụ amaghị ihe, na enweghị okwukwe. **14** Ma Onyenwe anyị wụkwasiri m amara ya, nke babigara ụba oke,

ya na okwukwe na ịhunanya n'ime Kraịst Jisọs. **15** Okwu a kwesiri ntụkwasị obi, kwesikwa ka anabata ya nke oma: Kraịst Jisọs bịa na n'ụwa ịzọpụta ndị mmehie, nke mụ onwe m bụ onyeisi ha. **16** Ọ bụ n'ihị nke a ka e ji gosi m ebere, ka Kraịst Jisọs site n'ime m, bụ onye kachasị dị n'ọ, gosi enweghị ọgwugwu nke ntachiobi ya, ka m bụrụ ihe nlere anya nye ndị ahụ niile ga-ekwere na ya, ma nata ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166) **17** Ugbu a, ka enye Eze ahụ na-adị ruo mgbe niile, Onye na-adighị anwụ anwụ, Onye a na-adighị ahụ anyị, Onye naanị ya bụ Chineke, nsọpuru na otuto ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aiōn g165) **18** Ugbu a, Timoti nwa m, ana m enye gị ndumọdụ a dị ka amụma ahụ e buru banyere gị n'oge gara aga si dị. Ka ị site n'igbaso ya nwe ike ịlụ ezi ọgụ ahụ. **19** Jidesie okwukwe i nwere ike, ya na ezi akonuche. N'ihị na ụfọdụ ajụla ezi akonuche ma si otu a dapụ n'okwukwe. **20** Haimenios na Alegzanda so na ndị a. Ewerela m ha nyefee Ekwensu n'aka, ka ọ taa ha ahụhụ tutu ruo mgbe ha mụtara na ha ekwesighị ikwu okwu nkwalu megide Chineke.

2 Na mbụ, ana m arịọ ka e kpee ekpere, kwuchite ọnụ ndị ọzọ n'ekpere, ma nye ekele n'isi mmadụ niile, **2** kpee ekpere maka ndị eze niile, na ndị niile nọ n'ọnọdụ ọchịchị, ka anyị nwere ike bie ndụ udo na nke nsogbu na-adighị, n'ime ịsọpuru Chineke dị ka ọ chọrọ. **3** Nke a bụkwa ihe dị mma na ihe na-atọ Chineke Onye nzọpụta anyị ezi uto. **4** Onye chọrọ ka a zọpụta mmadụ niile, ka ha niile bjaruo na mmazu nke eziokwu. **5** N'ihị na ọ bụ naanị otu Chineke dị. Ọ bụkwa naanị otu onye ogbugbo dị n'etiti Chineke na mmadụ. Kraịst Jisọs, onye ya onwe ya bụ mmadụ. **6** Onye weere onwe ya ka ọ bụrụ ihe mgbaaputa n'ihị mmadụ niile, nke bụ ịgba ama a na-enye n'oge ya. **7** N'ihị nke a, a họtara m ka m bụrụ ọnụ na-ekwuru ọha nakwa onyeozị, na onye nkuzi nye ndị mba ọzọ banyere ezi okwukwe ahụ. Eziokwu ka m na-ekwu, anaghị m agha ụgha. **8** N'ihị nke a, achọrọ m ka ndị ikom, n'ebe niile na-achili aka dijị nsọ elu n'ekpere, na-ebughị iwe n'obi, na-arụkwaghị ụka. **9** Achọkwara m ka ndị inyom kwadoo onwe ha n'ụzọ kwesiri ekwesị, ka ha jiri

nsopuru na uche zuruoke choo onwe ha mma. O bughi isi a kpara akpa, ma o bukwanu ngwa mma nke olaedo maobu pieal, maobu uwe di oke onuahia ha na-eyi. **10** Kama site n'ezì oru oma ha nke kwesiri ndi inyom na-ekwuputa na ha na-ekpere Chineke. **11** Nwanyì kwesikwara iji obi di umeala na obi di nwayoo gee nti mutakwa ihe mgbe a na-ezi ihe. **12** Ekwenyeghi m ka nwaný zie ihe, maobu ka o buru onyeisi n'ebe ndi nwoke no. Ha kwesiri ino nwayoo mgbe obula unu zukoro. **13** O bu n'ihì na e buru uzo kee Adam tupu e kee iiv. **14** O bukwaghi Adam ka a ghogburu, kama o bu nwaný ka a ghogburu mee ka o buru onye mmebi iwu. **15** Ma a ga-azoputa ha site n'omumu nwa ma o buru na ha anogide na-ebi ndu okwukwe na ihunanya, na idi nsò, na nke uche zuruoke.

3 Nke a bu okwu kwesiri ntukwasì obi ma burukwa eziokwu, bu nke na-asì, o buru na onye obula na-achò onodu ibu ukochukwu, o na-achò ezi oru kacha mma. **2** Ya mere onye ukochukwu kwesiri ibu onye a na-adighi ata uta, onye luru otu nwunye, onye obi umeala, onye na-achikota onwe ya nke oma, onye nwere nsopuru, onye na-anabata ndi obia n'ulo ya, nakwa onye nwere ike ikuzi ihe. **3** O gaghi abu onye na-anubiga mmanya oke, o gaghi abu onye na-alukari ogu, kama o ga-abu onye di nwayoo, onye na-ahughi okwu na uka n'anya, na onye na-adighi abu ego n'anya. **4** O ga-abu onye na-achizi ezinaulo ya nke oma, burukwa onye na-achikwa umu ya inwe nsopuru n'uzo obula. **5** (N'ihì na o buru na mmadu enweghi ike chikotazie ezinaulo ya, o ga-esi anaa chizie choochi Chineke?) **6** O gaghi abu onye cheghariri ohuru, ma o bughi ya, o ga-afuli onwe ya elu n'inya isi, ma si otu a daba n'omuma ikpe di ka ekwensu. **7** O ga-abukwa onye nwere ezi ama n'ebe ndi no n'ezì no, ka o ghara idaba n'onodu ihere nakwa n'onya ekwensu. **8** Otu abu kwa, ndi a hoputara ijere choochi ozi aghaghi ibu ndi kwesiri nsopuru, ndi na-enweghi ire abuo, ndi kwesiri ntukwasì obi. Ha agaghi abu ndi na-anubiga mmanya oke na ndi akpiri ego na-agbaso uru n'ezighi ezi. **9** Ha ga-abu ndi ji akonuche di ocha na-ejidesi eziokwu nke

okwukwe anyi ike. **10** Tupu a hoputa ha iru oru a, a ga-ebu uzo nwalee ha. O buru na ha enweghi ebubo obula megide ha, mgbe abu, a ga-eme ha ndi na-eje ozi na choochi. **11** Otu aka abu kwa, ndi nwaný kwesikwara ibu ndi nwere nsopuru n'uzo obula, ndi na-adighi ebu iro n'obi, ndi na-adighi agba asiri, kama ndi nwere obi umeala, na ndi kwesiri ntukwasì obi n'ihe niile. **12** Ndi niile a ga-ahoputa ije ozi na choochi aghaghi ibu ndi nwere naani otu nwunye, ndi na-achizi umu ha na ezinaulo nke aka ha nke oma. **13** N'ihì na ndi abu ruru oru ije ozi ha nke oma nwere ugwo oru. Ugwo oru ha bukwa nsopuru abu ndi ozo ga-asopuru ha, na nkwa okwu ha nwere banyere okwukwe a n'ime Kraist Jisqs. **14** Enwere m olileanya na m ga-abia ileta gi na mgbe na-adighi anya, ma ana m edere gi ihe ndi a. **15** Asi na m enweghi ike bia osiso, i ga-amata otu ndi mmadu kwesiri isi bie obi n'ezinaulo Chineke, nke bu nzuko nke Chineke di ndu, ogidi na ntola nke eziokwu abu. **16** Karichasia nke a, o bu ihe omimi di ukwu, bu ntola ebe ezi idi nsò si walite: O putara ihe n'udidi mmadu, Mmuo Nso gosiri na o bu onye ezi omume, ndi mmuo ozi huru ya, e kwusara ihe banyere ya nye mba niile, uwa niile kwenyeere na ya, a nabatakwa ya n'ebube nke eluigwe.

4 Ma Mmuo Nso agwagheela anyi onu si, na n'oge ikpeazu ufodu mmadu n'ime choochi ga-esite n'okwukwe wezuga onwe ha, buru ndi na-agbaso mmuo nduhie nakwa ozizi ihe banyere mmuo ojoo. **2** Ozizi di otu a na-esite n'ihu abuo nke ndi ugha, bu ndi eji igwe oku da nwuo akonuche ha. **3** Ndi di otu a na-egbochi ilu di na nwunye na iri ihe oriri ufodu. Ma o bu Chineke kere ihe oriri ndi a ka ndi kwere ekwe, ndi maara eziokwu abu jiri ekpere na ekele nara ha. **4** Ihe niile Chineke kere di mma, o di kwaghi ihe obula a ga-aju ma o buru na e jiri ekele nara ya, **5** n'ihì na-esitere n'okwu Chineke na ekpere doo ya nsò. **6** O buru na i mee ka umunna mara ihe ndi a, i ga-abu ezi onyeozì Kraist Jisqs, onye a zulitere nke oma site n'ezikwu nke okwukwe, na ezi ozizi nke i gbasoro. **7** Atufula oge gi n'iru uka ruru aru banyere akuko ifo nzuzu,

na akuko na-abaghi uru nke ndi agadi nwanyi na-ako. Kama zuo onwe gi ka i buru onye nke na-asopuru Chineke. 8 Igwuri egwu nke anu ahụ di mma kama ibu onye nke Chineke bara uru karja n'uzo obula, n'ihu na nkwa di n'ime ya bu banyere ndu di ugbo a na ndu di n'ihu. 9 Okwu a kwesiri ntukwasị obi, kwesikwa ka a nara ya nke oma. 10 Anyi na-adogbu onwe anyi n'oru na-ahujukwa anya maka na anyi tukwasiri olileanya anyi na Chineke di ndu, onye bu Onye nzoputa mmadu niile, karichasia, nke ndi niile kwere ekwe. 11 Ndi a bu ihe ndi i ga-akuzi, kwudosie ike na-akuzi ha. 12 Ekwela ka onye obula lelja gi anya n'ihu na ibu okorobia. Kama mee ka i buru ihe imaatu na ihe ilere anya oma nye ndi kwere ekwe, n'okwu, n'ibi obi, n'ihunanya, n'okwukwe nakwa n'idi ocha n'uche. 13 Tutu ruo mgbe m ga-abia n'ebe ahụ, na-aguputa ma na-akowakwara ndi choochi ihe e dere n'ime akwukwo nsọ. Na-ekwusakwa okwu Chineke. 14 Ellela onyinye ime mmuo nke i nwere anya, bu nke e nyere gi site n'ibu amuma putara ihe mgbe ndi okenye bikwasiri gi aka n'isi. 15 Jiri onyinye ndi a niile ruo oru, nogidesie ike n'oru gi, ka onye obula mata, hukwa na i na-eme nke oma. 16 Na-elezi anya na ndu gi, na ozizi gi. Nogidesie ike n'ihu ndi a n'ihu na site na ha, i ga-azoputa onwe gi, zopotakwa ndi na-ege gi nti.

5 Abarala okenye mba n'olu di ike, kama jiri aririo na nsopuru gwa ya okwu di ka o bu nna gi. Na-agwa umu okorobia okwu di ka i ga-esi gwa umunne gi i huru n'anya okwu. 2 Na-emeso ndi inyam ndi bu okenye omume di ka ndi nne, ma na-emesokwa umu agboghọ omume di ka i ga-esi mesoo umunne gi nwanyi omume. Na-echekwa uche n'idi ocha n'ebe o zuruoke. 3 Sopurunu umu nwanyi di ha nwuru, ndi na-ebi ndu di ka ndi di ha nwuru anwu n'ezikwu. 4 Kama o buru na nwanyi obula di ya nwuru nwere umu, maobu umu umu, ndi a bu ndi kwesiri ibu mkpa ha. N'ihu na anyi kwesiri isite n'ulo anyi gosi obioma anyi inyere ndi muru anyi aka. N'ihu na omume di otu a na-atọ Chineke uto. 5 Nwanyi di ya nwuru n'ezie, nke na-enweghi onye na-elekota ya anya,

atukwasila obi ya na olileanya na Chineke. O na-anogidekwa n'ekpere na aririo ehie na abali. 6 Ma nwanyi di ya nwuru nke weere onwe ya nyefee n'aka igbaso ihe na-eme ya obi uto burii onye nwuru anwu, o bu ezie na o ka di ndu. 7 Nye ha ihe ndi a dika iwu, ka ha ghara i bu ndi a na-ata uta. 8 Onye obula na-adighi egboro ndi ikwu ya, karichasia ndi ezinaulo nke aka ya ihe na-akpa ha mkpa, ajula okwukwe ahụ ma jokariakwa onye na-ekweghi ekwe na njo. 9 Nwanyi obula di ya nwuru ga-aba n'otu ndi di ha nwuru ga-abu onye gbara iri afọ isii maobu karja. O ga-abukwa onye luru naani otu di. 10 O ga-abu onye mmadu niile na-agbara ezi ama, n'ihu ezi oru o ruru. O ga-abu onye zulitere umu ya n'uzo ziri ezi, onye na-elezi ndi obia anya, onye na-enyere ndi orja na ndi meruru ahụ aka, onye na-asa ukwu ndi nsọ na onye jikeere mgbe niile ime ihe oma. 11 Ma o kwesighi ka e debanye aha umu agboghọ di ha nwuru n'otu umu nwanyi di ha nwuru anwu. N'ihu na mgbe ochicho anu ahụ jidesiri ha ike, ha ga-enupuru Kraist isi, chowa ilu di ozo. 12 Udi omume a ga-ewetara ha ikpe omuma, n'ihu na ha emezughi nkwa ha kwere na mbu. 13 Wezugakwari nke a, na ha amuta omume idi umengwu, n'aga n'ulo di iche iche. O bughi naani na ha bu ndi na-adighi aru oru, kama ha na-etinye anya n'ihu na-agbasaghi ha, na-akpa asiri, na-ekwu okwu nzuzu, na-ekwu ihe ha kwesighi ikwu. 14 N'ihu nke a, ana m adu ndi umu agboghọ ndi a di ha nwuru odu ka ha luru di ozo, muokwa umu, ma na-elekotazikwa ezinaulo ha anya nke oma. O buru na ha mee nke a, o dighi onye iro obula ga-ekwu okwu ojoo megide anyi. 15 Ufodu ndi mmadu adahielari uzo, soro ekwensu. 16 Ya mere, nwanyi obula kwere ekwe, nke nwere n'ezinaulo ya ndi inyam di ha nwuru anwu, ya isie ike gboro ha mkpa. O dighi mma ibogbu choochi n'ibu, ka o nwee ike iletazu ndi no n'onodu umu nwanyi di ha nwuru n'ezie. 17 Nye ndi okenye, ndi na-achi nke oma nsopuru kwesiri ekwesi na ugwo oru okpukpu abuo, okachasi ndi na-adogbu onwe ha n'oru izi ozioma na n'ikuzi ihe. 18 N'ihu na akwukwo nsọ kwuru, "Ekechila onu ehi mgbe

o na-azocha mkpuru oka,” hapu ya ka o na-eri nri mgbe o na-arụ orụ, ozokwa, “Onye na-arụ orụ kwesiri inata ugwo orụ ya.” **19** Egela ntị n’ebubo ojoo obula a na-ebo onye okenye kariakwa maobu na ndi akaebe abuo maobu ato gbara ama megide ya. **20** Ma ndi okenye ahụ nogidere na-eme mmehie, kpoputa ha baara ha mba n’ihu mmadu niile, ka ndi ozo tuo egwu gharakwa iso omume ha. **21** Ana m adọ unu aka na ntị n’ihu Chineke na n’ihu Onyenwe anyi Jisọs Kraist na n’ihu ndi mmuo ozi a hoputara, ka unu debe ukpuru ndi a niile, nye onye obula ntaramahuhu nke ruru ya, elekwala onye obula anya n’ihu. **22** Ebikwasikwala onye obula aka n’isi osijiso ime ya okenye maobu onye na-eje ozi. Ekwela ka i keta oke na mmehie ndi ozo. Debe onwe gi ocha. **23** Anukwala naanị mmiri ozo, na-anu ntakiri mmanya maka afo gi na nrija nrija nke na-arja gi otutu mgbe. **24** Mmehie ufodu mmadu na-aputa ihe ma na-ebukwa ha uzo ruo oche ikpe, ma ndi ozo ka a na-ahuta mmehie ha n’oge ikpeazu. **25** Otu a kwa, oru oma na-aputa ihe, ma o buladi ndi na-aputaghi ihe, apughi izo ha ezo.

6 Ndi niile bu ohu ga-ahu ndi nwe ha di ka ndi ekwesiri inye ugwu na nsopuru, ka a ghara ikwujo aha Chineke na ozizi anyi. **2** Ndi nke nwere ndi kwere ekwe dija ndi nwe ha ekwesighi ileli ha anya n’ihi na ha bu umunna ha. Kama, ha kwesiri ijere ndi nwe ha ozi nke oma karija, n’ihi na ndi na-erite uru n’oru ha bu ndi kwere ekwe burukwa ndi anyi huru n’anya. Ihe ndi a ka i ga-akuziri ha, dukwaa ha odu banyere ime nke a. **3** Onye obula na-ezi ihe ozo nke na-adabaghi n’okwu ezi ntola na-enye ndu nke Onyenwe anyi Jisọs Kraist, ya na ozizi nke ibi ndu kwesiri onye nke Chineke, **4** bu onye nganga na-afuli elu, ma burukwa onye na-amaghi ihe. Ochicho obi ya bu nke na-ezighi ezi ma juputakwa n’iru uka na ekworo nke na-eweta ikpo asi na esemokwu, na nkwalu nakwa ajo echiche, **5** na isi iru uka niile nke na-esite n’aka umu mmadu ndi echiche ha na-enweghikwa eziokwu. Ha na-eche na ife Chineke bu uzo e si aba ogaranya. **6** Ma ikpere Chineke bara uru nke ukwu nye onye nwere

afo ojuju n’ihe obula o nwere. **7** N’ihi na o nweghi ihe anyi ji n’aka mgbe anyi bjara n’uwa, otu a kwa, o nweghi ihe anyi ga-ewerekwa mgbe anyi ga-esi n’uwa puo. **8** Ya mere, o buru na anyi enwe ihe oriri na uwe anyi ji ekpuchi oto anyi, afo kwesiri iju anyi n’ihe anyi nwere. **9** Ma ndi na-achọ iba ogaranya na-adaba n’onwunwa na n’ime onya na otutu ihe nzuzu na ochicho ojoo niile di ichie ichie nke na-enubanye ha n’ila n’iyi na mbibi. **10** N’ihi na ihu ego n’anya bu mgborogwu nke ime ihe ojoo niile di ichie ichie. Ufodu ndi huru ego n’anya, ndi na-achosi ya ike, adapula n’okwukwe ha, si otu a tinye onwe ha n’otutu onodu na-ewetara ha obi ojoo na iru uju. **11** Ma gi bu onye nke Chineke, gbaara ihe ndi a niile oso. Ma chusoo ezi omume na iyi Chineke, na okwukwe, na ihunanya, na ntachiobi, na idi nwayo. **12** Na-agbasi mgba oma nke okwukwe gi ike, jidesiekwa ndu ebighi ebi ahụ aka ike bu nke a kporo gi oku maka ya mgbe i mere ezi nkwaputa gi n’ihu otutu ndi akaebe. (aiōnios g166) **13** N’ihu Chineke, onye na-enye ihe niile ndu, na n’ihu Kraist Jisọs onye gbara ama nkwaputa oma n’ihu Pontios Paillet. Ana m enye gi iwu **14** ka i debezu o ihe niile e nyere n’iwu na-enweghi ntupo obula maobu ita uta ruo mgbe Onyenwe anyi Jisọs Kraist ga-aputa ihe. **15** Nke a ga-emezu mgbe oge zuru site n’ike ya, Chineke, onye di ngozi na onye naanị ya na-achi, Eze kachasi eze niile, na Onyenwenu kachasi ndi nweni niile. **16** Onye naanị ya na-adighi anwu anwu. Onye na-ebikwa n’ime ihè nke mmadu obula na-apughi ibiaru nso. Onye mmadu obula na-ahubeghi anya mgbe obula, onye a na-apughikwa ihu anya. O bu ya ka nsopuru na ike diri ruo mgbe ebighi ebi. Amen. (aiōnios g166) **17** Nye ndi bu ogaranya n’oge ugbo a iwu ka ha ghara inya isi, maobu tukwasi obi ha n’akunuba, nke a na-egighi aka. Kama ka ntukwasi obi ha diri na Chineke onye na-enyezu anyi ihe niile site n’aku ya n’ihi ime anyi obi ufo. (aiōn g165) **18** Gwa ha ka ha na-eme ezi ihe, ka ha buru ogaranya n’oru oma niile, ka ha nwee obioma na inyere ndi ozo aka, dikwa njikere ikenye ndi ozo ihe site n’ihe ha nwere. **19** N’uzo di otu a, ha na-akpadoro onwe ha aku nke ga-

aburū ha ntọala siri ike n'ogbọ dī n'ihu, nke a
ga-eme ka ha rite ndū ahū nke bụ ezigbo ndū
n'uru. **20** Timoti chebekwa ihe ndī ahū e nyefere
gī n'aka, wezuga onwe gī site n'okwu nzuzu
nke rūrū arū, na irū ụka nzuzu nke ha na-akpọ
ihe ọmụma, **21** bụ nke ụfọdū kwupụtara, ma na
ime nke a, ha esitela n'ụzọ okwukwe kpafuo. Ka
amara dīnyere gī. Amen.

2 Timoti

1 Pól, onyeozí Kraíst Jisós, dí ka uche Chineke si dí, na dí ka nkwa ndú n'ime Kraíst Jisós si dí, **2** Nye gí Timoti, ezi nwa m. Ka amara, na ebere na udo nke sitere na Chineke bú Nna, na Kraíst Jisós Onyenwe anyí díří gí. **3** Ana m ekele Chineke, bú onye m na-ejere ozi ekele, dí ka nna nna m ha mere site n'akónuche dí ọcha, ọtútú mgbe ka m na-echeta gí n'ekpere m ehiehie na abalí. **4** Ka m na-echeta anya mmiri gí, ọ na-agúsí m agúú ike ehiehie na abalí ihú gí, ka ọrú m zuo oke. **5** Emere m ka m cheta okwukwe ihu abúọ n'adighí nke i nwere, bú okwukwe nke buríí ụzọ díří n'ime nne nne gí Lọisi, bíá díkwa n'ime nne gí Yunaisi. Emere ka m kwenye na otu okwukwe ahú díkwa n'ime gí. **6** N'ihí nke a, achọrọ m ichetara gí ka i mee ka onyinye Chineke ahú i nwere na-enwu dí ka ọkú, bú nke i natara mgbe m bikwasíří gí aka m abúọ n'isi. **7** N'ihí na Chineke enyeghí anyí mmúọ itú ụjọ, kama o nyere anyí mmúọ na-emejupúta anyí n'ike, na ihúnanya, na uche zuruoke. **8** Ihere emela gí ikwupúta ama banyere Onyenwe anyí maọbú banyere m bú onye mkpọrọ ya. Kama, site n'ike Chineke, soro m húọ ahúhú n'ihí oziọma ahú. **9** Ọ zọpúta anyí, kpóbata anyí na ndú dí nsọ. Ọ búghí n'ihí na anyí kwesiri ka a kpọọ anyí, kama, ọ bú n'ihí nzube ya na amara ya. E nyere anyí amara n'ime Kraíst Jisós tupu a tọọ ntọala úwa a. (aiōnios g166) **10** Ugbo a, o meela ka ihe niile o zubere púta ihé site n'ọbibia Onye nzọpúta anyí Jisós Kraíst, onye lara ike ọnwú n'iyi, zi anyí ụzọ anyí ga-esi nwee ndú ebighí ebi site n'ozioima ahú. **11** N'ihí oziọma a, ahọpúta m ka m búřú onye na-ekwusa oziọma a, na onyeozí, na onye nkuzi. **12** Ọ búkwa n'ihí nke a ka m ji na-ahú ahúhú ndí a n'ebe a, ma n'ezikwu, ihere adighí eme m, n'ihí na amaara m onye m na-atúkwasí obi, amakwaara m nke ọma, na o nwere ike ichebe ihe niile m nyere ya n'aka idebe tutu ruo ụbọchí ahú. **13** Jidesie ezikwu ahú aka ike, ụdí ezikwu ahú mú onwe m ziri gí, ezikwu ahú gbasara okwukwe ahú, na ihúnanya ahú dí n'ime Kraíst Jisós. **14** Chezie onyinye ọma ahú e sitere n'aka Mmúọ Nsọ bí

n'ime gí nye gí idebe. **15** Dí ka i maara, ndí niile si n'Eshja bíá n'ebe a agbakútala m azú. Ọ búladí Faigelós na Hamoginís ahapúla m laa. **16** Ka Onyenwe anyí mere ezinaulọ Onisiferós ebere, n'ihí ume ọ gbara m ọtútú mgbe. Ihere emeghí ya na-abú m onye mkpọrọ. **17** Mgbe ọ bíaruru Rom, ọ chọgharíří m n'ebe niile, ma n'ikpeazú, ọ chọtara m. **18** Ka Onyenwe anyí kwe ka ọ nata ebere n'aka Onyenwe anyí n'ụbọchí ahú. I mara nke ọma ụdí aka o nyere m n'Efesós.

2 Ya mere, nwa m, búřú onye dí ike site n'amara ahú Kraíst Jisós na-enye. **2** Ihe niile nke i núrú n'ọnu m n'ihu ọtútú ndí ama ka i ga-enyefe n'aka ndí kwesiri ntúkwasí obi, bú ndí nwekwara ike izi ndí ọzọ ihe ndí a. **3** Soro m kere oke n'ahúhú dí ka ezi onye agha Jisós Kraíst. **4** Ọ díghí onye agha ọbúla na-ekekọta onwe ya n'ihe nke úwa a, kama ọ na-achọ ime ihe ga-atọ onye họtúta ya dí ka onye agha uto. **5** Otu aka ahú, onye na-agba ọsọ agaghí enweta okpu mmeri, ma ọ búřú na ọ gbaghí ọsọ ya díka usoro iwu ígba ọsọ si dí. **6** Onye ọrú ubi na-adọgbu onwe ya n'ọrú kwesiri ibú onye ga-ebu ụzọ rie mkpúrú sitere n'ubi ya. **7** Na-atugharí uche n'ihe m kwuru, n'ihí na Onyenwe anyí ga-enye gí nghọta n'ime ha niile. **8** Echefula Jisós Kraíst, onye a kpólitere site n'ọnwú, onye sikwa n'agbúrú Devid, nke a bú oziọma m. **9** Ọ bú n'ihí na m na-ekwu ezikwu ndí a ka m ji nọọ na-ahú ahúhú dí otu a dí ka onye ọjọọ, ma otu ọ dí, ekeghí okwu Chineke agbú. **10** Ya mere, ana m anagide ihe niile n'ihí ndí a họtúta, ka ha búřúkwa ndí ga-anata nzọpúta dí n'ime Kraíst Jisós, na ebube ebighí ebi. (aiōnios g166) **11** Nke a bú okwu kwesiri ntúkwasí obi: Ọ búřú na anyí esoro ya nwúọ, anyí ga-esokwa ya dí ndú. **12** Ọ búřú na anyí anagide, anyí ga-esokwa ya chia ọchíchí. Ọ búřú na anyí ajú ya, ọ ga-ajúkwa anyí. **13** Ọ búřú na anyí ekweghí ekwe, ọ ga-anogide n'ikwesí ntúkwasí obi, n'ihí na o nweghí ike íjụ onwe ya. **14** Na-echetara ha nke a, na-agwasikwa ha ike n'aha Chineke ka ha ghara ířú úka banyere okwu efu. N'ihí na okwu ndí a abaghí uru, ha na-ewetara ndí na-anú ya íla n'iyi. **15** Gbalísie ike ka iché onwe gí n'ihu Chineke dí ka onye a nabatara. Onye ọrú nke

ihere na-apughị ime, onye na-akōwa eziokwu ahụ nke oma. **16** Zere onwe gi n'okwu nzuzu nke ruru aru, n'ihu na o na-aga n'ihu iduba ndi mmadu n'onodu amaghi Chineke karja. **17** Ozizi ha ga-agbasa di ka nsi, Haimenios na Filetus soo na ndi di otu a. **18** Ha ahapula igbaso uzọ eziokwu ahụ bido na-ekwusa okwu ugha, na-asi na oge mbilite n'onwu agafeela. Site n'okwu ha, ha na-ekpu okwukwe mmadu ufodu ihu n'ala. **19** Ma ntola Chineke hiwere na-eguzosi ike. N'elu ya ka eji ihe e dere kaa akara: "Onyenwe anyi maara ndi bu ndi nke ya," ya na, "Ka onye obula kporo onwe ya onye nke Kraist kwusi ibi ndu ajo omume." **20** N'ime ulo ukwu, otutu ngwa oru di ya, ndi e ji olaedo maobu olaocha, maobu osisi maobu uru kpuo. Ufodu ka e ji eje ozi n'oge nkwanye ugwu di mkpa, ndi ozo ka e ji eje ozi n'oge obula. **21** O buru na onye obula edoo onwe ya ocha puo n'ihe ojoo niile, o ga-abu ngwa oru e mere maka oru ndi kwesiri nkwanye ugwu, burukwa onye di nsọ, onye na-abara Onyenwe ya uru, na onye di njikere mgbe obula iru ezi oru. **22** Gbanari ihe obula na-etinye udi echiche ojoo nke umu okorobia na-enwe n'ime gi, kama, na-agbaso ezi omume na okwukwe, na ihunanya na udo, ka gi na ndi na-akpokukwa Onyenwe anyi site n'obi di ocha na-emekorita. **23** Wezuga onwe gi n'iru uka nzuzu na nke amaghi ihe niile, n'ihu na i maara na ha na-eweta ise okwu. **24** O kwesikwaghi ka ohu Onyenwe anyi buru onye na-ese okwu, kama, o ga-abu onye obioma nye mmadu niile, na onye ma otu e si ezi ihe, onye di njikere inagide ihe ojoo e mere ya. **25** O ga-egiri obi di nwayo mgbe o na-adu ndi iro ya odu. Eleghi anya Chineke nwere ike mee ka ha chegharia, bia mata eziokwu. **26** Mgbe ahụ, ha nwere ike gbanahu onya ekwensu, ka o jidechara ha ka ha mee uche ya.

3 Ma mara nke a, na n'oge di oke egwu ga-adi mgbe ikpeazu. **2** N'ihu na ndi mmadu ga-abu ndi na-ahu naani onwe ha n'anya, na ndi na-ahu ego n'anya. Ha ga-abu ndi mpako, na ndi na-anya isi, ndi na-ekwujọ ibe ha, ndi na-adighi asopuru ndi muru ha, maobu ikele ha ekele, na ndi na-adighi ocha n'obi ha. **3** Ndi na-

enweghi ihunanya n'obi ha, ndi na-enweghi obi mgbaghara, ndi na-agba asiri, ndi na-emebiga ihe ojoo oke, ndi na-eme di ka anu ohia, na ndi ihe oma na-adighi ato uto. **4** Ndi na-arara ibe ha nye n'aka ndi iro ha, ndi isiike, ndi onwe ha juru afo; ndi na-ahu ihe uto nke uwa a n'anya, kama ihu Chineke n'anya. **5** Ha bu ndi na-ebi ndu ndi nke Chineke ma ha adighi egosiputa ike di na ndu ahụ. Zere onwe gi n'ebe ndi di otu a no. **6** Ufodu n'ime ha bu ndi na-abanye n'ime ulo ndi mmadu na-eduhiekwu umu nwanji na-enweghi uche, ndi ibu mmehie ha na-anyigbu, na ndi a puru iduhie n'ihu otutu ihe ojoo na-agu mkpurubi ha agbu. **7** Ndi a na-akuziri ihe oge niile, ma ha apughị inweta amamihe nke eziokwu. **8** Di ka Jenas na Jembaras si luso Mosis ogu, otu a ka ndi a na-alusokwa eziokwu ahụ ogu. Ha bu ndi nwere obi ruru aru, na ndi ndu ha mere ka ha buru ndi a juru abu n'ebe okwukwe anyi di. **9** Ma ha agaghi aga n'ihu n'ihu na nzuzu ha ga-aputa ihe n'ihu mmadu niile, dika nke mmadu abuo ahụ. **10** Ma ugbu a, i maara ihe niile banyere ozizi m, na omume m, na ebumnuche m, na okwukwe m na ntachiobi m, na ihunanya m, na ndidi m, **11** na mkpagbu m na ahuhu niile nke dakwasiri m n'Antiok, na Aikoniom, na Listra. I maara udi mkpagbu di iche iche m gabigara. Ma Onyenwe anyi naputara m site n'ime ha niile. **12** N'ezie, ndi niile chorọ ibi ndu isopuru Chineke n'ime Kraist Jisos ga-agabiga mkpagbu. **13** Ma ndi mmadu ojoo na ndi na-ebi ndu aghugho ga-ajo njo karja ka ha di. Ha ga-eduhie ndi ozo, ma burukwa ndi a ga-eduhie. **14** Ma gi onwe gi, nogidesie ike n'ihe imutara na ihe i kwenyesiri ike na ya, ebe i maara onye i si n'aka ya muta ha. **15** I maara na o bu site n'oge i bu nwantakiri ka ihe e dere n'akwukwo nsọ jiri doo gi anya, nke nwere ike ikuziri gi maka nzoputa site n'okwukwe i nwere n'ime Kraist Jisos. **16** Ihe niile di n'akwukwo nsọ bu ihe si n'uche Chineke puta. Ha bara uru maka izi anyi ihe, igosi erughi eru anyi, ituziri anyi aka n'uzo di mma, na izu anyi n'uzo ezi omume: **17** ka onye nke Chineke zuo oke, dikwa njikere maka iru ezi oru niile obula.

4 Ya mere, ana m adusi gi odu ike n'ihu Chineke na n'ihu Kraist Jisos, onye ga-ekpe ndi di ndu na ndi nwuru anwu ikpe. Ejikwa m obibia ya na alaeze ya na-asị gi, **2** kwusaa okwu ahụ mgbe niile; dikwa njikere, mgbe o kwesiri ekwesị na mgbe o na-ekwesighi, jiri ya nye ntuziaka, jiri ya baa mba, jirikwa ya gbaa ndi mmadu ume, site na ntachiobi na ilezi anya inye ezi ndumodu. **3** N'ihu na oge na-abia mgbe ufodu mmadu na-agaghị anagidekwa eziokwu ahụ, kama ha ga-agaghari icho ndi ozizi ha ga-eji gbaa onwe ha gburugburu, ndi ga-ezi ha ihe ha choro inu. **4** Ha agaghị ege nti n'ezikwu ahụ, kama ha ga-ege nti n'akuko na-enweghi isi. **5** Ma guzosie ike, nọ na nche mgbe niile, na-edị ahụhụ, na-arukwa oru gi dikwa onye ozioma. Ruzukwaa ihe i kwesiri iru n'oru gi. **6** N'ihu na ugbo a, aburula m rii onye a na-awupu di ka aja ihe onunụ, oge ula m eruokwala. **7** Alusjala m ogu oma ahụ, agbasjala m oso ahụ, edebezuokwala m okwukwe ahụ. **8** Ugbo a, e deberela m okpueze nke ezi omume, nke Onyenwe anyi, onye ikpe ezi omume ahụ, ga-enye m n'ubochi ahụ. Ma o bughị naanị m ka o ga-enye ya, kama o ga-enyekwa ya ndi ahụ niile o na-agusi agu ike ihu ya anya. **9** Gbalisie ike ibiakwute m osijiso, **10** n'ihu na Dimas onye huru ihe ndu a n'anya ahapula m gaa Tesalonajka. Kresens agaala Galeshja, Tajtos agakwaala Dalmetia. (aiōn g165) **11** O bu naanị Luk nonyere m. Mgbe i na-abia, kpota Mak n'ihu na o ga-enyere m aka n'ije ozi m. **12** Ezipula m Tajikikos ka o gaa Efesos. **13** Mgbe i na-abia, wetara m uwe m ji achu oyi, bu nke m hapuru n'aka Kapos na Troas, wetakwara m akwukwo m niile ahụ di n'ebe ahụ, okachasi akwukwo akpukpo anu niile ahụ. **14** Alegzanda onye na-akpu ola emeela m otutu ihe ojoo. Onyenwe anyi ga-akwughachi ya di ka ihe o mere m si di. **15** Kpachara anya n'ebe o no, n'ihu na o guzosiri ike megide ihe niile anyi kwuru. **16** Na mbu, mgbe m putara ikpere onu m, o dighi onye kwunyeere m. Ha niile gbahapuru m. Ka a hapu igunyere ha omume a di ka mmehie. **17** Ma Onyenwe anyi nonyeere m, nyekwa m ike ikwusa ozioma ka ndi mba ozọ niile nuru ya. O zoputara m, site n'onu odum. **18** Onyenwe anyi

ga-azoputakwa m site n'ihe ojoo niile obula, kpobata m n'udo baa n'alaeze eluigwe ya. O bu ya ka otuto diri ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **19** Keleere m Prisila na Akwila na ndi niile bi n'ulo Onisiferos. **20** Erastos no na Korint, ma ahapuru m Trofimos na Melitos n'onodu ahụ esighi ike. **21** Jisie ike bjarute n'ebe a tupu oge oyi eruo. Yubulos na-ekele gi, ya na Pudins, na Lainos na Klodia na umunna anyi niile. **22** Ka Onyenwe anyi nonyere mmuo gi. Ka amara dinyere gi.

Taitos

1 Akwukwọ ozi a si n'aka m, Pọl, odibo Chineke, na onyeoz Jisọs Kraịst, onye ahọputara ime ka okwukwe ndị Chineke, na nghọta banyere imara eziokwu ahụ na-eduba na ndụ isọpuru Chineke gaa n'ihu, **2** nke a dabere n'olileanya maka ndụ ebighị ebi, nke Chineke onye na-adighi agha ugha kwere larị na nkwa tupu mmalite nke oge. (aiōnios g166) **3** Mgbe oge imezu nkwa ahụ ruu, o mere ka okwu ya pụta ihè site na nkwsa ozioma, nke e nyefere m n'aka idebe, dị ka Chineke Onye nzọpụta anyị si nye ya n'iwu. **4** Ọ bụ gị Taitos, ezi nwa m nwoke n'ime okwukwe nke anyị nwekọrọ. Ka amara na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraịst Jisọs Onye nzọpụta anyị dīrị gị. **5** Ahapuru m gị na Kriit ka i dozie ihe ufodu a na-edozibeghi, ka i họtakwa ndị okenye n'obodo niile, dī ka m siri nye gị n'iwu. **6** Ọ ga-abụ onye a na-enweghi ihe ita uta, ọ ga-abụ onye na-alu otu nwanị. Ụmụ ya bụ ndi kwere ekwe, ndi ama na ha anaghi ebi ndu ojoo, maobu na-eme isiike. **7** Ebe o bu na onye nlekota n'ahu ihe banyere choochi Chineke, o ga-abu onye na-enweghi ihe ita uta. O gaghi abu onye nganga, onye naewe iwe oku, onye na-anubiga mmnya oke, onye na-alu ogu mgbe niile, onye huru ego n'anya. **8** O ga-abu onye na-anabata ndi obia, na onye na-ahu ezi ihe n'anya. O ga-abu onye na-akwanyere onwe ya ugwu, ezi mmadu uzo ya kwu oto, onye di nsu, na onyeisi zuruoke. **9** O ga-abukwa onye jidesiri ozioma ahu nke kwesiri ntukwasị obi aka ike dika eziri ya. Nke ga-eme ka o nwe ike gbaa ndi ozo ume site na ozizi ahu nke zuruoke, nakwa itu ndi ahu na-eguzogide ya mmehie ha n'ihu. **10** N'ihu na e nwere otutu mmadu ndi na-ekweghi, ndi na-ekwu okwu efu, na ndi aghughu, nke ka nke, ndi si n'otu ndi obibi ugwu puta. **11** Aghaghi ikwusi ha maka na ha na-akuzi ihe ha ekwesighi ikuzi n'ihu ego, si otu ahu na-eme ka otutu ezinaulo gbasaa. **12** O bu otu onye n'ime ha, onye bukwu onye amuma ha kwuru okwu banyere ha si, "Ndi Kriit niile bu ndi ugha. Ha kwara obi n'azu di ka anu ohia joro njo. Ha bu ndi umengwu nwere

akpiri ogologo." **13** N'ezie, okwu a bu eziokwu. N'ihu nke a, baara ha mba n'olu ike banyere mmehie ha ka ha nwee ike zuo oke n'okwukwe, **14** ka ha kwusi ige nti n'akuko ifo ndi Juu na-ako, maobu iwu nke ndi juru inabata eziokwu nyere. **15** Ihe niile di ocha n'ebe ndi di ocha no, o nweghi ihe obula di ocha n'ebe ndi ruru aru na ndi na-ekweghi ekwe no. N'ihu na uche ha na akonuche ha ruru aru. **16** Ha na-ekwuputa na ha maara Chineke, ma ha ji omume ha na-agonari ya. Ha bukwu ndi na-akpo mmadu ibe ha asi, ndi isiike, na ndi na-adighi ike n'eziri odu obula.

2 N'akuko nke gi, na-akuzi ihe kwesiri eziokwu nke okwukwe. **2** Gwa ndi okenye nwoke ka ha nwee anya udo, ka ha nwee akonuche zuruoke, ka ha buru ndi kwesiri nsopuru, ndi okwukwe ha siri ike, ndi na-ahu ibe ha n'anya, na ndi nwekwara ntachiobi. **3** N'otu aka ahụ, gwa ndi okenye nwanị ka ha na-eme omume dī ka umu nwanị dī nsu. Ka ha ghara ibu ndi na-agba asiri maobu ohu nke inubiga mmnya oke. Kama ha na-akuzi ihe dī mma. **4** Ha gae si otu a kuziere umu agboghō ka ha gae si hu di ha na umu ha n'anya. **5** Ka ha burukwa ndi akonuche ha zuruoke, ndi di ocha n'obi, ndi na-edozi ezinaulo di ha, ndi na-eme ebere, ndi na-edo onwe ha n'okpuru di ha, ka onye obula ghara ikwulu okwu Chineke. **6** N'otu uzo ahu kwa, gbaakwa umu okorobia ume ka ha jide onwe ha. **7** N'ihu niile i na-eme, mee onwe gi ihe ima atu ndi ozo ga na-enomi n'ime ezi omume. Na nkuzi gi niile, gosikwa izuoke na ikwesi ntukwasị obi. **8** Ka ozi gi buru nke kwu oto mmadu apughi ima ikpe, ka ihere mee onye na-agbagha gi okwu, ebe o bu na onweghi ihe ojoo o ga-ekwu gbasara anyi. **9** Gwa ndi ohu ka ha na-erubere ndi nwe ha isi, ka ha na-eme ihe ga-atu onyenwe ha uzo mgbe niile. Ka ha hapu isa ndi nwe ha okwu, **10** ka ha ghara izu ohi, kama ka ha gosi na ha bu ndi kwesiri ntukwasị obi. N'uzo di otu a, ha ga-ewetara ihe anyi na-akuzi maka Chineke Onye nzoputa anyi otuto n'ihu niile ha na-eme. **11** N'ihu na Chineke emela ka amara ya nke wetaara mmadu niile nzoputa puta ihè. **12** O bukwu amara a na-akuziri anyi ka

anyị jụ ndụ asọpụrughị Chineke na nke igbaso ọchịchọ ọjọọ dị n'ụwa, kama ka anyị bie ndụ dī ka ndịisi zuruoke na ndụ ezi omume, nakwa ịtụ egwu Chineke n'ogbo nke oge a. (aiōn g165) 13 Otu a ka anyị ga-esi na-eche olileanya anyị dī ngozị bụ ọbịbja nke otuto nke Chineke anyị dī ukwu, na Onye nzọpụta anyị bụ Jisọs Kraịst. 14 Ọ bụ ya jiri onwe ya chọọ aja n'ihī anyị, ka ọ gbapụta anyị site n'ajọ omume anyị niile, na ido ndị ga-abụ ndị nke ya ọcha nye onwe ya, ndị ọ na-agụ agụụ ime ihe dī mma mgbe niile. 15 Na-akūzi ihe ndị a, werekwa ha na-adụ ndị gị ọdụ site n'ikike niile i nwere. Werekwa ha na-atụ ha mmehie ha n'ihu. Ka mmadụ ọbụla ghara ilelị gị anya.

3 Chetara ndị nke gị ka ha doo onwe ha n'okpuru ndịisi na ndị ọchịchị, ka ha rubere ha isi, dīkwa njikere ịrụ ọrụ ọma ọbụla. 2 Gwa ha ka ha ghara ikwulu onye ọbụla, ka ha gharakwa ịlụ ọgụ, kama, ka ha bụrụ enyi mmadụ niile, na-egosikwa ịdị nwayọọ ha n'ebe mmadụ niile nọ. 3 N'ihī na mbụ, anyị onwe anyị bụ ndị nzuzu, ndị na-enupu isi, na ndị na-enweghị uche. Anyị bụ ohu agụụ ihe ọjọọ, na ihe uto dī iche iche. Anyị biri ndụ obi ọjọọ na ekworo, na ikporita onwe anyị asi. 4 Ma mgbe obioma na ihunanya Chineke Onye nzọpụta anyị putara ihe, 5 ọ zọputara anyị, ma ọ bughị n'ihī ezi ihe ndị anyị mere, kama ọ bụ site n'ebere ya. Ọ zọputara anyị site na nsacha nke ịmụ ọzọ na nnwogharị nke Mmụọ Nso, 6 onye ọ wusara anyị n'uju site n'Onye nzọpụta anyị bụ Jisọs Kraịst, 7 ka ọ bụrụ na ebe e sitere n'amara guo anyị dika ndị ezi omume, anyị ga-abụ ndị nketa, ndị nwere olileanya ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166)

8 Okwu a kwesiri ntụkwasị obi, ọ ga-amasị m ma i kwusie ihe ndị a ike, ka ndị kweere na Chineke, lezie anya n'irụ ezi ọrụ. Ihe ndị a dī mma na-abakwara mmadụ uru. 9 Ma zere ịrụ ụka nzuzu na ịgụ agbụrụ ọmụmụ, esemokwu niile, na ọgụ niile ndị mmadụ na-alụ banyere iwu. Ihe ndị a niile abaghị uru ọbụla, ha bụ ihe efu. 10 Gbasara onye na-akpa oke, ị dūchaa ya ọdụ ihe dika otu ugboro maọbụ abụọ, leghara ya anya. 11 Ebe ị ma na onye dī otu a bụ onye ndahie na onye ajọọ omume, o jirila aka ya

maa onwe ya ikpe. 12 Ana m akwado izitere gị Atemas maọbụ Tajikos. Gbalija bjakwute m na Nikopolis, maka n'ebe ahụ ka m kpebiri ịnọ n'oge oyi. 13 Gbaa mbọ zipu Zenas bụ onye ọkaikpe, na Apolos, ngwangwa n'ije ha. Hukwa na ha ji ihe niile dī ha mkpa. 14 N'ihī na ọ dī mkpa ka ndị anyị mụta inyere ndị niile choro enyemaka ha aka. Ọ bụ nke a ga-eme ka ha bụrụ ndị na-amị mkpuru. 15 Ndị niile mụ na ha nọ n'ebe a na-ekele gị. Kelekwara anyị ndị niile hụrụ anyị n'anya n'ime okwukwe. Ka amara dinyere unu niile.

Filimon

1 Pol, onye e tinyere n'ulo mkporo n'ih Kraist Jisqs na site n'aka nwanna anyi Timoti, Anyi na-edetara gi ya ezi enyi anyi na onye anyi na ya na-aruko oru, Filimon. **2** Anyi na-edetakwara ya nzuko Kraist di n'ulo gi, na nwanna anyi nwanyi Afia, na Akipos onye anyi na ya so na-alu agha a. **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke bu Nna, na Kraist Jisqs Onyenwe anyi diri unu. **4** Ana m ekele Chineke ekele mgbe obula m na-echeta gi n'ekpere niile m na-ekpe. **5** N'ih na ana m anu ihe banyere okwukwe i nwere n'ime Onyenwe anyi Jisqs, na ihunanya i na-egosi ndi nsọ niile. **6** Ekpere m na-ekpe banyere gi bu ka mmekorita anyi na gi dika ndi kwere ekwe, mee ka i matazuo ihe oma niile anyi nwere n'ime Kraist. **7** Ihunanya gi na-enye m oke onu na igbaume, ezi nwanna m, n'ih na emeela ka ndi nsọ nwee ume ohuru site n'inyeaka gi. **8** O bu ezie na-enwere m ike n'ime Kraist inye gi iwu banyere ihe kwesiri ka i mee, ma agaghị m eme otu a. **9** Kama, o kaara m mma site na ndabere nke ihunanya, iriọ gi ya di ka aririọ. Ee, o bu mu Pol, agadi nwoke ahụ na onye mkporo n'ih Kraist Jisqs na-ariọ gi aririọ a. **10** Biko, ariọ m gi n'isi Onisimos, onye e mere ka o buru nwa m oge m no n'ulo mkporo. **11** Na mbu, o nweghi uru obula o baara gi, ma ugbu a, o baara mu na gi uru. **12** Ana m ezigbachiri gi ya ugbu a, ya bu, onye bu obi m ka m na-ezitere gi. **13** O gusiri m agu uke ime ka mu na ya nodu n'ebe a, ka o were onodu gi na-ejere m ozi o buladi di ka m no na mkporo n'ih ozioma. **14** Ma, a choghi m ime ihe obula na-enwetaghị nkwenye gi, ka o ghara idi ka i mere obioma gi na mmanye. Kama, achoro m ka i mee ihe si gi n'obi puta. **15** Ma eleghi anya, o bu n'ih nke a ka eji kewapu ya nwa oge nta site n'ebe i no, bu ka i mesia nweghachi ya ebighi ebi. (aiōnios g166) **16** O bughikwa ohu ozo, kama o kariri ohu, maka o dika nwanna a huru n'anya, okachasi n'ebe mu onwe m no, ma o ga-abukwara gi karichasia, ma n'anụ ahụ nakwa n'ime Onyenwe anyi. **17** N'ih nke a, o buru na i guru m di ka onye nnweco ihe, nabata ya di ka

i ga-esi nabata m. **18** Biko, o buru na o meoro gi n'uzo obula, o burukwa na o ji ugwo obula, guo ya di ka ugwo m ji gi. **19** Mu bu Pol ji aka m dee nke a; aga m akwughachi gi. O bakwaghi uru ichetara gi ugwo i ji m. N'ih na ugwo i ji m bu gi onwe gi. **20** Nwanna m, mere m ihe a m na-ariọ gi n'ih Onyenwe anyi. Mekwa ka obi m di ohuru n'ime Kraist. **21** Olileanya m siri m ike na i ga-ana m nti, ana m edere gi akwukwo a, na i ga-eme, ma kariakwa ka m riro. **22** Ihe ozokwa, bu na m choro ka i kwadoro m onuulo ebe m ga-anọ di ka obia ma m bia, maka enwere m olileanya na a ga-aza ekpere unu ime ka m si n'ebe a puta bjakwute unu. **23** Epafra, onye mu na ya no n'ulo mkporo n'ih Kraist Jisqs na-ekpele gi. **24** Mak, na Aristakos, na Dimas, na Luk, ndi mu na ha na-aruko oru na-ekelekwara unu. **25** Ka amara Onyenwe anyi Jisqs Kraist dinyere mmuo unu.

Ndi Hibru

1 Na mgbe ochie, Chineke gwara nna nna anyị ha okwu n'oge dị iche iche site n'ọnụ ndị amụma, na site n'ụzọ ndị ọzọ dị iche iche. **2** Ma n'oge ikpeazụ ndị a, ọ gwala anyị okwu site n'ọnụ Ọkpara ya, onye o nyefere ihe niile n'aka. Ọ bụ site n'aka ya ka o siri kee ụwa niile na ihe dị n'ime ya. (aiōn g165) **3** Ọ na-enwuputa ebube ya na-anọchitekwere anya ụdịdị ya, ebe o ji okwu ya dị ike na-ejikọta ihe niile. Mgbe ọ sachapụrụ ma hichapụkwa mmehie niile, ọ nọduru n'aka nri nke Onye dị ukwu, ọ elu n'eluigwe. **4** Ya mere, ọ bụrụla onye dị ukwu karịa ndị mmụọ ozi ọ ka aha e nyere ya si ọ elu karịa nke ha. **5** Onye n'etiti ndị mmụọ ozi ka ọ gwarala si, "Ị bụ Ọkpara m. Taa aburula m Nna gị?" Maọbụ ọzọkwa, "Aga m aburụ ya Nna, ya onwe ya ga-abụkware m Nwa?" **6** Ọzọkwa, mgbe o mere ka nwa mbụ ya bịa n'ụwa, o nyere iwu si, "Ka ndị mmụọ ozi Chineke niile fee ya ofufe." **7** O kwukwara banyere ndị mmụọ ozi ya, ọ siri, "Ọ na-eme ndị mmụọ ozi ya ka ha buru ikuku, na-emekwa ndị na-ejere ya ozi ka ha buru ire oku." **8** Ma banyere Ọkpara ahụ, ọ siri, "Ocheeze gị, O Chineke, ga-adigide ruo mgbe ebighị ebi. Mkpara omume ziri ezi ka mkpara alaeze gị ga-abụ. (aiōn g165) **9** Ị hụrụ ezi omume n'anya ma kpọọ ihe ọjọọ asị. N'ihị nke a, Chineke, nke bụ Chineke gị, emeela ka ịdị elu karịa ndị ibe gị niile site na ite gị mmanụ nke ọnụ." **10** Ọ sịkwara, "Na mmalite, Onyenwe anyị, ọ bụ gị toro ntọala ụwa, eluigwe bụkwa ọrụ aka gị. **11** Ha ga-ala n'iyi, ma gị onwe gị ga-anọgide. Ha niile ga-aka nka dika uwe. **12** Ị ga-apịakọta ha, gbanwee ha ọ ka akwa. Ma gị onwe gị enweghị mgbanwe. Onuogugụ afọ gị agaghị enwe ogwugwu ruo mgbe ebighị ebi." **13** O nweela mmụọ ozi ọbụla ọ siri, "Nọdu ala n'aka nri m ruo mgbe m ga-eme ndị iro gị ihe mgbakwasị ụkwụ nye ụkwụ gị?" **14** Ndị mmụọ ozi niile, ha abughị mmụọ ndị na-ejere Chineke ozi, ndị a na-ezipu ka ha jee ozi n'ihị ndị ahụ ga-eketa nzoputa?

2 Ya mere, anyị aghaghị ilezi anya nke ọma banyere ihe anyị nūrula, ka anyị hapu isi

na ha wezuga onwe anyị. **2** N'ihị na ọ buru na ozi ahụ e ziri site na ndị mmụọ ozi ọdị ire, ọ burukwa na njehie maobu nnupu isi ọbula natara ahuhu kwesiri ya. **3** Anyị ga-esi anaa gbanari ntaramahuhu ma ọ buru na anyị eleghara oke nzoputa ahụ anya? Ọ bụ Onyenwe anyị kwuputara ya, bụkwa nke ndị nuru ya gbaara anyị ama banyere ya. **4** Chineke n'onwe ya tukwasiri igba ama nke ya, site n'iru ọrụ ebube na ọrụ iribama, na ọrụ itunanya ọdị iche iche, nakwa ikesa otutu onyinye nke Mmụọ Nso, ọ ka ọchịchọ ya siri ọdị. **5** Ọ dighi mgbe Chineke nyere ndị mmụọ ozi ike ichi elu ụwa a. Anyị na-ekwu banyere ụwa gaje ibia abia. **6** Otu onye agbaala akaebe n'ebe ọzọ, "Gini ka mmadu bu i ji na-eche banyere ha? Gini ka nwa nke mmadu bu iji na-elekota ya? **7** N'ihị na i mere ka ha ọdị ala nwantakiri n'ebe ndị mmụọ ozi nọ; i jikwa ebube na nsopuru kpube ya n'isi dika okpueze, **8** dokwaa ihe niile n'okpuru ukwu ya." Mgbe o mere ka ihe niile diri n'okpuru ya, o nwekwaghị ihe ọbula ọ hapuru itinye n'okpuru ya. Ma otu ọdị, anyị ahubeghi ka e doro ihe niile n'okpuru ya. **9** Ma anyị na-ahụ Jisọs bụ onye e mere ka ọdị ala nwantakiri oge karịa ndị mmụọ ozi, ma ugbo a ejirila ebube na nsopuru kpukwasị ya n'isi, n'ihị ahuhu onwu nke ọ huru, ka o site n'amara Chineke detu onwu ire n'ihị mmadu niile. **10** Ebe e sitere na ya kpobata otutu umu n'ebube, o ziri ezi ka Chineke, onye ihe niile diri na onye kere ihe niile, mee ka onyeisi nzoputa ha buru onye zuruoke site n'ahuhu ọ huru. **11** Onye ahụ na-eme mmadu ka ọdị nso, na ndị ahụ e mere ka ha ọdị nso si n'otu ezinaulo. N'ihị ya, ihere adighi eme ya ikpo ha umunna ya. **12** Ọ siri, "Aga m ekwuputa aha gị nye umunna m, n'etiti nzuko ka m ga-anọ buoro gị abụ otuto." **13** Ọzọkwa, "Aga m atukwasị obi m na ya." Ọzọkwa, ọ siri, "Lee mụ onwe m, na umu ndị Chineke nyere m." **14** Ebe ọ bụ na umu ndị ahụ ketara oke na anụ ahụ na ọbara, ya onwe ya sooro ha keta oke n'ụdịdị ahụ, ka o site n'onwu ya laa onye ahụ nwere ike onwu n'iyi, onye ahụ bụ ekwensu. **15** Ma topu ndị ahụ niile egwu nke onwu mere ka ha buru ohu na ndu ha niile. **16** N'ihị na n'ezie, ọ bughị ndị mmụọ ozi ka ọ na-

enyere aka kama ọ bụ ụmụ ụmụ Ebrahim. 17 N'ihì nke a, e mere ka o yie ụmụnna ya n'ìhe niile, ka o nwe ike ghọọ onyeisi nchụaja kwesiri ntụkwasị obi ma na nke nwere obi ebere n'ìjere Chineke ozi, ka o nweekwa ike chụọ aja ikpuchi mmehie mmadụ niile. 18 Ebe ọ bụ na ya onwe ya tara ahụhụ mgbe a na-anwa ya ọnwụnwụ, o nwekwara ike inyere ndị a na-anwa ọnwụnwụ aka.

3 Ya mere, ụmụnna m dị nsọ, ndị so keta oke n'ọkpụkpọ eluigwe ahụ, ka echiche unu digide naanị na Jisọs. Onyeisi ozi na onyeisi nchụaja nke okwukwe anyị. 2 O kwesiri ntụkwasị obi nye onye ahụ họtara ya dika Mosis si bụrụ onye kwesiri ntụkwasị obi n'ìje ozi ya n'ụlọ Chineke. 3 Ma Jisọs nwere ugwu na nsọpuru karịa Mosis, dika onye na-ewu ụlọ si enwe ugwu na nsọpuru karịa ụlọ o wuru. 4 N'ihì na ụlọ ọbụla nwere onye wuru ya, maọbụ Chineke na-ewu ihe niile. 5 Mosis kwesiri ntụkwasị obi dika odibo n'ụlọ Chineke n'ìhe niile, sịkwa otu a gbaa ama banyere ihe ndị a ga-ekwu n'ọdinihu. 6 Ma otu ọ dị, Kraịst kwesiri ntụkwasị obi dika ọkpara nke na-elekọta ụlọ ya. Anyị gabukwanụ ụlọ ya ma ọ bụrụ na anyị ejidesie okwukwe anyị ike ya na olileanya nke anyị ji anya isi. 7 Ya mere, dị ka Mmụọ Nsọ na-asị, "Ọ bụrụ na unu anụ olu ya taa, 8 unu emela ka obi unu sie ike, dị ka unu mere n'oge nnupu isi mgbe oge ọnwụnwụ n'ime ọzara, 9 ebe nna nna unu ha nọrọ nwa m ọnwụnwụ. Ọ bụ ezie na ha hụrụ akaorụ m iri afọ anọ ndị a. 10 N'ihì nke a, ewere m iwe megide ọgbọ ahụ. Asịrị m, 'Obi ha na-akpafu akpafu mgbe niile. Ha amatabeghi ụzọ m niile.' 11 Ya mere, ahụrụ m iyi n'ìwe m, sị, 'Ha agaghị abanye n'izuikwe m ma ọlì.'" 12 Lezienụ anya, ụmụnna m, ka ajọ omume niile na ekweghi ekwe niile nke obi ghara ịdị n'ime onye ọbụla n'etiti unu, nke ga-eme ka unu site n'iso Chineke dị ndụ tugharịa. 13 Kama, na-agbanụ onwe unu ume kwa ụbọchị niile dika a kpọrọ ụbọchị ahụ Taa. Ka a hapụ inwekwa onye ọbụla a ga-esite n'aghughọ nke mmehie mee ka obi ya sie ike. 14 Anyị bụ ndị anyị na Kraịst ga-eso kekọrịta oke ma ọ bụrụ na anyị ga-ejidesi ya ike bụ ntụkwasị obi ahụ anyị nwere site na

mmalite ruo ọgwugwu. 15 Dị ka e kwuru ya, "Taa, ọ bụrụ na unu anụ olu ya. Unu emela ka obi unu sie ike, dika unu mere n'oge nnupu isi." 16 Olee ndị bụ ndị ahụ nūrụ ma nupu isi? Ọ bụ na ọ bughị ndị niile ahụ Mosis dupụtara site n'ala Ijịpt? 17 Ọ bụkwa olee ndị ka o wesoro iwe iri afọ anọ? Ọ bụ na ọ bughị ndị ahụ mehiere. Ndị ahụ ahụ ha dara n'ọzara? 18 Olee ndị ahụ ọ nūrụrụ iyi na ha agaghị aba n'izuikwe ya? Ọ bụ na ha abughị ndị ahụ nupuuru ya isi? 19 Ugbo a, anyị maara na ha enweghi ike ịbanye, n'ihì na ha bụ ndị na-ekweghi ekwe.

4 Ya mere, ebe ọ bụ na nkwa nke ịba n'izuikwe ya ka ghere oghe, ka anyị kpachapụ anya hụ na o nweghi onye ọbụla a ga-ahụta dika onye etozughi ya. 2 N'ihì na-eziela anyị ozioma ahụ, dị ka ezikwara ha: ma ozioma ahụ ha nūrụ abaraghi ha uru n'ihì na ha ejighi okwukwe nara ya. 3 Ma anyị bụ ndị kweere na-abanye n'ebe izuikwe ahụ, dị ka Chineke si kwuo, "Ahụrụ m iyi n'ìwe m, 'Ha agaghị abanye n'izuikwe m ma ọlì.'" O kwuru nke a n'agbanyeghi na ọ rụchaala ọrụ ya site na ntọala ụwa. 4 N'ihì n'otu ebe, o nweela ihe o kwuru banyere ụbọchị nke asaa site n'okwu ndị a: "Chineke zuru ike site n'ọrụ ya niile, n'ụbọchị nke asaa." 5 Ma n'ebe a kwa, e kwuru, "Ha agaghị abanye n'ebe izuikwe m ma ọlì." 6 Ebe ọ bụ na ohere dijiri ụfọdụ mmadụ ịbanye n'ime ya, ma ndị ahụ buru ụzọ nata ozioma ahụ abanyeghi n'ihì nnupu isi. 7 O weputara ụbọchị ọzọ nke ọ kpọrọ Taa, o sitere n'ọnụ Devid kwuo okwu ahụ e kwurula ihe banyere n'oge gara aga sị, "Taa, ọ bụrụ na unu anụ olu ya, unu emela ka obi unu sie ike." 8 N'ihì na a sị na Joshua nyere ha ezumike, ọ gaghị ekwu banyere ụbọchị ọzọ. 9 Otu ụbọchị izuikwe fọdurụ nye ndị nke Chineke. 10 N'ihì na onye ọbụla banyere n'ezumike ya esitela n'ọrụ nke ya onwe ya nwee izuikwe dị ka Chineke siri banye n'izuikwe nke ya. 11 Ya mere, ka anyị mee ka ike anyị ha, ka anyị banye n'ebe izuikwe ahụ, ka ọ hapụ ịdikwa onye ọbụla nke na-agaghị aba n'ihì ịnomi ekweghi ekwe ha. 12 N'ihì na okwu Chineke dị ndụ dikwa nkọ. Ọ dị nkọ karịa mma ihu abụọ ọbụla. Ọ na-aduba ruo na-ikewa mkpuruobi na mmụọ, ma rukwaa

na ebe nkwonkwo na ụmị kewakwara onwe ha. Ọ na-enyocha ọchịchọ na echiche obi ndị mmadụ. **13** Ọ dighị ihe ọbụla n'ime ihe niile e kere eke puru izo onwe ya site n'ebe Chineke nọ. Ihe niile ghere oghe, ma gbarakwa ọtọ n'ihu anya ya. Ọ bụ n'ihu ya ka anyị niile ga-aza ajụjụ banyere ndụ anyị niile. **14** Ebe ọ bụ na anyị nwere onyeisi nchụaja dị ukwu, onye nke gaferela n'eluigwe, Jisọs Ọkpara Chineke, ka anyị jidesienụ okwukwe anyị ike. **15** N'ihu na anyị nwere onyeisi nchụaja nke nwere ike ighọta adighị ike anyị. A nwara ya ọnwunwa n'uzọ niile dị ka a na-anwa anyị taa. Ma, o meghe mmehie n'uzọ ọbụla mgbe a nwara ya. **16** Ya mere, ka anyị bjaruo ocheeze amara ahụ nso na-atughị egwu, ka anyị si otu a nata ebere, ma chọta kwa amara nke ga-enyere anyị aka n'oge mkpa.

5 A na-esite n'etiti ndị mmadụ horo onyeisi nchụaja ọbụla, ka ọ nnochite anya ndị mmadụ n'ihe banyere ife Chineke, ka ọ na-eche onyinye na-achukwa aja maka mmehie dị iche iche. **2** Ebe ọ bụ na ya onwe ya bụ onye na-adighị ike, ọ puru iji nwayọọ na-emeso ndị na-amaghị ihe na ndị na-ejehie ụzọ omume. **3** N'ihu nke a, ọ ghaghị ichu aja maka mmehie nke onwe ya na nke ndị mmadụ. **4** O nweghe onye na-ewere ugwu a n'onwe ya, kama ọ bụ Chineke na-akpọ dika o si kpọọ Erọn. **5** N'otu aka ahụ kwa, Kraịst enyeghe onwe ya ebube nke ibụ onyeisi nchụaja, kama Chineke siri ya, “**1** bụ Ọkpara m. Taa aburula m Nna gi.” **6** N'ebe ọzọ, o kwuru, “**Dị ka usoro Melkizedek si dị, ị bụ onye nchụaja ruo mgbe ebighị ebi.**” (aiōnios g165) **7** Mgbe ọ ka dị ndụ n'anụ ahụ, o ji oke olu na anya mmiri kpee ekpere rịkwa arịrị nye onye ahụ puru izọputa ya site n'ọnwụ. A nkwara olu ya n'ihu ndụ nrube isi na mweda n'ala ya. **8** Ọ bụ ezie na ọ bụ Ọkpara ma ọ mutara irube isi site n'ahụ ọ tara. **9** Ma mgbe e mere ka o zuo oke, ọ ghorọ isi nke nzọputa ebighị ebi nye ndị niile na-erubere ya isi. (aiōnios g166) **10** Ebe Chineke mere ya onyeisi nchụaja n'usoro Melkizedek. **11** Ọ dị otutụ ihe ọzọ anyị nwere ikwu banyere ya, ma o siri ike ikwọ ya n'ihu na

unu adighị amuta ihe ọsịsọ. **12** N'ezie, ugbo a, unu kwesiri ibụ ndị ozizi nye ndị ọzọ, ma unu ka nọ na-achọ onye ga-ezikwa unu ụkpuru mbụ nke okwu Chineke. Unu na-achọ mmiri ara kama nri siri ike. **13** Onye ọbụla nke na-anụ ara, ka bụ nwantakiri, ọ matabeghe ozizi banyere ezi omume. **14** Nri dị ike diri ndị tozuru oke, ndị siterela n'ihe ha na-eme ụzọ onwe ha ichọputa ihe dị iche n'etiti ezi ihe na ajọ ihe.

6 Ya bụ ka anyị na-aga n'ihu n'ihe mmuta zuru ezu, ka anyị gharakwa inogide n'ihe mmuta mbụ ahụ nke anyị nwere banyere Kraịst. Anyị agaghị alaghachi azụ itọ ntọala nchehari ọzọ site n'oru ndị nwuru anwụ n'okwukwe n'ebe Chineke nọ, **2** na-akuzi banyere ime baptizim na ibikwasị aka n'isi na onyinye nke Mmụọ Nsọ, na mbilite n'ọnwụ na ikpe ebighị ebi. (aiōnios g166) **3** Anyị ga-eme nke a ma Chineke kwe. **4** Ma ọ dighị mfe ikpoghachi ndị dara ada ọzọ, bụ ndị natarala ihe ahụ na mbụ, ndị detukwara onyinye amara dị iche iche nke si n'eluigwe bja ire, ndị ketakwara oke Mmụọ Nsọ, **5** ndị detukwara jdi mma nke okwu Chineke ahụ ire na ike nke ụwa na-abia, (aiōn g165) **6** ma mesia dahie n'onwe ha, ọ bụ ihe siri ike ikpoghachite ha ruo nchehari. Ha na akpogidekwa Ọkpara Chineke n'obe ọzọ, na emenyekwa ya ihere n'ihu ọha mmadụ. **7** N'ihu na ala ahụ nke na-amj mmiri na-ezokwasị n'elu ya mgbe niile, na-amiputa mkpuru bara ụba nye ndị e ji maka ha kọọ ya, na-enweta ngozi n'aka Chineke. **8** Ma ọ buru na o puo naanị ogwu na ahijia, ọ baghi uru ọbụla. Kama, ọ ga-abụ ihe a buru ọny, nke ogwugwu ya ga-abụ ikpo ya oku. **9** Ma ọ bụ ezie na anyị na-ekwu otu a, ezi ndị enyi m, anyị nwere ntukwasị obi maka ihe dị ezi mma banyere unu, bụ ihe ndị ha na nzọputa so bja. **10** Chineke abughị onye na-ekpe ikpe n'ezighị ezi. Ọ gaghị echefu ọrụ niile unu ruru ya. Ọ gaghị echefu ihunanya niile unu gosiri n'ihu ya site n'igara ndị nsọ ozi, dika unu na-aga n'ihu na-emekwa. **11** Anyị choro ka onye ọbụla n'ime unu nogidesie ike n'otu inu oku n'obi ahụ ruo ogwugwu ihe niile, ka unu nwee olileanya inwezu ihe niile unu na-atụ anya ya mgbe oge ruru. **12** Anyị achoghị ka unu buru

ndị umengwu, kama ka unu buru ndi na-enomi ndu ahụ jiri okwukwe na ntachiobi nweta ihe ahụ e kwere na nkwa. **13** Mgbe Chineke kwere Ebrahim nkwa, o ji onwe ya n'ụọ iyi, n'ihị na ọ dighi onye ozo di ukwu karịa ya, **14** na-asi, "N'ezie aga m agozi gi, nyekwa gi otutu umu umu." **15** Ebrahim nwere ndidi, natakwa ihe e kwere ya na nkwa. **16** Umu mmadu na-eji ndi ka ha ukwu n'ụọ iyi, iyi ahuru n'uzo di otu a na-eme ka ihe e kwuru guzosie ike ma wezugakwa iru uka niile n'etiti mmadu. **17** Ya mere, mgbe Chineke choro igosi ndi ahụ ga-eketa nkwa ahụ, udi di izuzu ya, o jiri inu iyi mee ka o doo ha anya na izuzu ya adighi agbanwe agbanwe. **18** Ka o ga-abu site n'ihe abuo na-enweghi mgbanwe, nke na-agaghị ekwe omume izi Chineke dika onye ugha, anyi bu ndi gbara oso ndu ga-enweta agbamume siri ike jide olileanya e dobeere anyi. **19** Anyi nwere olileanya a di ka arilika nke mkpuruobi nke guzosiri ike ma burukwa nke e chekwara. O na-abanye n'ime ime ebe nchaja ahụ n'azu akwa mgbochi **20** ebe Jisos onye buru anyi uzo, abanyela n'ihị anyi; o gholaranya anyi onyeisi nchaja ruo mgbe ebighi ebi di ka usoro Melkizedek si di. (aiōn g165)

7 Melkizedek a bu eze Salem, burukwa onye nchaja Chineke Onye kachasi ihe niile elu. O zutere Ebrahim mgbe o si na mmeri o meriri otutu ndi eze ahụ na-aloghachi, goziekwa ya. **2** Ebrahim nyekwara ya otu uzo n'ime uzo iri nke ihe niile. Ihe mbu aha ya putara bu, "eze ezi omume," ozokwa bu "eze nke Salem," nke putara, "eze udo." **3** O nweghi nna, o nkwaghị nne, nke o na-enwe agburu. O nweghi mmalite nke ubochi a muru ya, maobu ogwugwu ndu, e mere ya di ka Okpara Chineke. O na-anogide buru onye nchaja ruo mgbe ebighi ebi. **4** Leenu otu o siri buru onye di ukwu, o buladi Ebrahim bu nna nna anyi nyere ya otu uzo n'ime uzo iri site n'ihe o kwatara n'agha! **5** Ma otu o di, iwu kwadoro ka umu Livayi bu ndi ghoro ndi nchaja na-anakota otu uzo n'ime uzo iri site n'aka ndi ozo, ya bu, site n'aka ndi umunna ha ndi Izrel, n'agbanyeghi na umunna ha ndi ahụ bukwa umu umu Ebrahim. **6** Ma nwoke a bu onye na-esiteghi n'agburu naara otu uzo n'uzo

iri site n'aka Ebrahim ma goziekwa ya bu onye ahụ nke natara nkwa ahụ. **7** O nweghi irurita uka obula di ya, na onye di ukwu na-agozi onye di nta. **8** N'otu aka ahụ, ndi na-anata otu uzo n'uzo iri bu mmadu na-anwu anwu, ma n'aka nke ozo, onye na-anata ya bu onye ahụ e kwuputara na o na-adi ndu. **9** Mmadu puru isi na Livayi onye natara otu uzo n'uzo iri kwuru otu uzo n'uzo iri nke ya site n'aka Ebrahim. **10** N'ihị na mgbe Melkizedek zutere ya, o ka no n'afọ nna nna ya. **11** O buru na a puru ime ka mmadu zuo oke site n'onodu ndi nchaja ndi Livayi, n'ihị na o bu site n'iwu e nyere ndi mmadu ka e ji hiwee onodu ndi nchaja. Olee uru o bara ka onye nchaja ozo bia, di ka usoro Melkizedek si di, na-abughị di ka usoro nke Eron? **12** Ebe a gbanwere onodu ndi nchaja, n'otu aka ahụ, a ghaghị igbanwekwa iwu. **13** N'ihị na onye ahụ e kwuru ihe ndi a banyere ya sitere n'agburu ozo, nke o dibeghi onye obula sitere na ya ruru oru di n'ebe ichu aja. **14** O bu ihe a mara nke oma na Onyenwe anyi si n'agburu Juda puta, Mosis n'onwe ya akpotughị agburu ahụ aha mgbe o na-ekwu banyere ndi nchaja. **15** E meela ka a ghota okwu anyi na-ekwu nke oma, mgbe onye nchaja ozo yiri Melkizedek putara. **16** Onye ghoro onye nchaja ma o bughi site n'usoro iwu nke omumu ndi nchaja, kama site n'ike di na ndu nke na-apughị ila n'iyi. **17** N'ihị na-agbara akaebe banyere ya, si, "Gi onwe gi, bu onye nchaja ruo mgbe ebighi ebi, di ka usoro Melkizedek si di." (aiōn g165) **18** N'otu aka ahụ, e wezugala usoro iwu ochie ahụ n'ihị adighi ike ya na n'ihị abaghị uru ya **19** (n'ihị na iwu ahụ emeghi ka ihe obula zuo oke), ma n'aka nke ozo, e webatala olileanya ka mma, bu nke anyi na-esite na ya biaru Chineke nso. **20** Ma e ji inu iyi mee ka onodu onyeisi nchaja a guzosie ike. O nweghi iyi a nuru mgbe ndi ozo ghoro ndi nchaja. **21** Ma onye nke a ghoro onye nchaja site n'inu iyi mgbe onye ahụ gwara ya, "Onyenwe anyi anuola iyi, o gaghị agbanwe obi ya, 'I bu onye nchaja ruo mgbe ebighi ebi.'" (aiōn g165) **22** N'ihị nke a, Jisos aghola onye na-akwagide ogbugba ndu ka mma. **23** Ihe ozo, ndi nchaja nke ochie ahụ di otutu n'onuogugu

n'ihì na ọnwụ gbochiri ha ịga n'ihu n'ọrụ ha. **24** Ya mere, ebe ọ na-adị ndụ ruo mgbe ebighị ebi, ọ na-abụkwa onyeisi nchụaja mgbe niile. (aiōn g165) **25** Ya mere o nwere ike ịzọpụta ruo mgbe niile ndị ahụ na-abiakwute Chineke site na ya, n'ihì na ọ na-adị ndụ ruo mgbe niile ịrịọ arịrịọ n'ihì ha. **26** Ya mere, ọ dị mkpa na anyị ga-enwe onyeisi nchụaja dị otu a, bụ onye dị nsọ, na onye na-enweghị ntupọ, na onye dị ọcha, na onye e kewapụrụ site n'ebe ndị mmehie nọ, ma buliekwa ya elu karịa n'eluigwe. **27** Ọ dighị ka ndịisi nchụaja ndị ọzọ, n'ihì na ọ dighị mkpa na ọ ga-achụ aja kwa ụbọchị, n'ihì mmehie nke aka ya, na n'ihì mmehie nke ndị ọzọ. Naanị otu aja nke ọdịrị mgbe niile ka ọ chụrụ maka mmehie mgbe o weere onwe ya nye dị ka aja. **28** N'ihì na iwu na-ahọpụta dị ka ndịisi nchụaja ndị mmadụ na-adighị ike. Ma okwu nke ịhụ iyi ahụ, nke na-eso iwu n'azụ, họtụtara Ọkpara, onye e mere ka o zuo oke ruo mgbe ebighị ebi. (aiōn g165)

8 Isi okwu dị n'ihe niile anyị na-ekwu bụ nke a, na anyị nwere onyeisi nchụaja dị otu a, bụ onye na-anọdụ ala n'aka nri nke ocheeze onye ahụ kachasi ihe niile elu n'eluigwe. **2** Onye na-eje ozi n'ebe nsọ ahụ, bụ ezi ụlọ ikwu ahụ Onyenwe anyị ji aka ya wuo, ọ bughị mmadụ wuru ya. **3** A họtụtara onyeisi nchụaja ọbụla ka ọ na-achụ aja na-enyekwa onyinye. N'ihì nke a, o kwesikwara ka ọ nwee ihe ọ ga-eji na-achụ aja. **4** A sịkwari na ọ nọ n'ụwa, o garaghị a bụ onye nchụaja n'ihì na e nwere ndị nchụaja na-achụ aja dị ka usoro iwu si dị. **5** Ha na-eje ozi n'ebe nsọ ahụ nke bụ oyiya na onyinyo banyere ihe nke ndị n'eluigwe. Ọ bụ nke a mere e ji dọọ Mosis aka na ntị mgbe ọ na-akwado iwu ụlọ ikwu ahụ, “Lezie anya hụ na i mere ihe niile n'usoro dị ka e si gosiri gi n'elu ugwu.” **6** Ma otu ọ dị, ọ natara ọrụ ije ozi karịrị nke ha, dị ka onye ogbugbo nke ogbugba ndụ dị elu karịa nke ochie, ebe ogbugba ndụ nke ọhụrụ a o mere ka ọ ọdịrị n'etiti ya na mmadụ dabeere na nkwa dị mma karịa. **7** Ọ bụrụ na ogbugba ndụ ochie ahụ zuruoke, ọ garaghị aba uru ka achọwa ogbugba ndụ ọzọ. **8** Ma Chineke chọputara ezughị oke ha mgbe ọ sịrị, “Lee, oge na-abịa, ka Onyenwe anyị kwuputara, mgbe m ga-eme ka ogbugba

ndụ ọhụrụ ọdịrị n'etiti mụ na ụlọ Izrel, nakwa ụlọ Juda. **9** Ọ bughị ụdị ogbugba ndụ mụ na nna nna ha gbara, mgbe m jidere ha n'aka site n'ala Ijpt dupụta ha, n'ihì na ha anogideghị bụrụ ndị kwesiri ntụkwasị obi idebe ogbugba ndụ m. N'ihì ya, echepụrụ ihu m n'ebe ha nọ, ka Onyenwe anyị kwuputara. **10** Ma nke a bụ ogbugba ndụ m ga-eme ka ọ ọdịrị n'etiti mụ onwe m na ụlọ Izrel, mgbe oge ndị ahụ gasiri, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. Aga m etinye iwu m n'ime uche ha, dekwasi ya n'obi ha. Aga m abụ Chineke ha, ha onwe ha ga-abụkwa ndị m. **11** Ọ dighị onye ọbụla n'etiti ha ga-akuziri onye agbataobi ya ihe, maọbụ otu onye asị ibe ya, ‘Mara Onyenwe anyị,’ n'ihì na ha niile ga-ama onye m bụ, site n'onye dikarisiri nta ruo n'onye dikarisiri ukwu. **12** N'ihì na aga m agbaghara ajọ omume ha, agaghị m echetakwa mmehie ha niile ọzọ.” **13** Mgbe o kwuru okwu banyere ogbugba ndụ ọhụrụ, ọ putara na nke ochie ahụ aburula ihe gabigara agabiga. Ihe dị ochie nke gabigara ga-emesia ghara ịdikwa.

9 Ogbugba ndụ nke mbụ nwere usoro ofufe na ebe nsọ nke ụwa nke a e jiri aka wuo. **2** E guzobere ụlọ ikwu. N'ọhụlọ nke mbụ n'ụlọ ikwu ahụ, e nwere ihe ịdọba iheokụ, na tebul, na achicha e doro nsọ. Aha ọhụlọ nke mbụ a bụ Ebe Nsọ. **3** N'azụ akwa mgbochi nke abụọ ka e nwere ọhụlọ a na-akpọ Ebe Kachasi Nsọ, **4** nke nwere ebe ịchụ aja mgbaisioma e ji ọlaedo wuo, na igbe ogbugba ndụ ahụ nke e jiri ọlaedo machie ahụ ya niile. Ihe dị n'ime ite ahụ bụ mánà na mkpanaka Erọn nke ahụ puputara ahịhịa, ya na mbadamba nkume e dekwasi iwu ogbugba ndụ. **5** Ihe dị n'elu igbe a bụ cherubim nke ebube ya, na-ekpuchite oche amara ahụ. Ma anyị enweghị ike ịkọwacha ihe niile ndị a n'ozuzu oke ugbo a. **6** Mgbe e doro ihe niile ndị a n'usoro, onye nchụaja na-abata mgbe ọbụla n'ime ọhụlọ nke mbụ nke ụlọ ikwu a. N'ebe a ka ọ na-arụ ọrụ o ketara ịrụ. **7** Ma ọ bụ naanị onyeisi nchụaja na-abanye n'ime ọhụlọ nsọ nke abụọ, naanị otu ugboro n'afọ. Ọ na-ejikwa ọbara na-aba n'ebe ahụ, ịji chọọ aja maka onwe ya na n'ihì mmehie ndị mmadụ mere na-amaghị ama. **8** Site na nke a, Mmụọ

Nsọ na-egosi na ụzọ e si abanye n'Ebe Kachasi Nsọ ahụ bụ ihe na a ka aputabeghị ihe, ebe ọ bụ na ụlọ ikwu nke mbụ ahụ ka na-eguzo. **9** Nke a bụ ihe ilu banyere oge ugbo a. Site na nhazi nke a, onyinye na aja niile a na-achụ enweghị ike ime ka akonuche onye na-eke ofufe zuo oke. **10** Kama ha bụ naanị usoro iwu metụtara ihe oriri na ihe ọhụrụ na ụdị baptizim dị iche iche nke ahụ ahụ, bụ nke e nyere ka a na-eme ya ruo mgbe a ga-edozigharị ihe niile. **11** Mgbe Kraịst biara dị ka onyeisi nchụaja nke ezi ihe ahụ dị ugbo a, site n'ụlọ ikwu dị ukwu zuruoke nke a na-ejighị aka mee, nke na-esoghị n'ihe e kere eke, **12** ọ jighị ọbara ụmụ ewu na nke ụmụ ehi banye n'ebe ahụ, kama ọ ji ọbara nke ya onwe ya banye n'Ebe ahụ Kachasi Nsọ naanị otu mgbe, jiri ya wetara anyị niile mgbapụta ebighị ebi. (aiōnios g166) **13** Ma ọ bụrụ na ọbara ewu na nke oke ehi dị iche iche, ya na ntụ nwa agboghọ ehi, nke e fekwasiri ndị ruru arụ, pụrụ ido ha nsọ, meekwa ka ha dị ọcha n'elu ahụ. **14** Ọbara Kraịst onye sitere na Mmụọ dị ebighị ebi were onwe ya chụọrọ Chineke aja n'enweghị ntupọ ọbụla, ọ ga-esi ahaa ghara isachapụ omume ruru unyi nke akonuche anyị, ka anyị nwee ike ife Chineke dị ndụ. (aiōnios g166) **15** N'ihi nke a, ọ bụ onye ogbugbo nke ogbugba ndụ ọhụrụ, ka ndị a kpọrọ site na ya nata ihe nketa ebighị ebi ahụ bụ nke e kwere ha na nkwa. A pụrụ ime nke a n'ihi ọ nwụọla ọnwụ gbapụta ụmụ mmadụ site n'ikpe ọmụma nke mmehie ha mere n'okpuru ogbugba ndụ nke mbụ ahụ. (aiōnios g166) **16** Ọ bụrụ na mmadụ ekee ekpe mgbe ọ nọ ndụ, a na-ebu ụzọ achoputa ma onye kere ekpe ahụ ọ nwụọla. **17** Ekpe na-amalite idị ire mgbe onye kere ekpe ahụ nwurụ, n'ihi na ihe mmadụ kere n'ekpe anaghị adị ire mgbe onye kere ya ka dị ndụ. **18** Ọ bụ nke a mere ọ buladị ogbugba ndụ ochie ahụ jiri bụrụ ihe na-adighị ire ruokwa mgbe ọbara batara na ya. **19** Mgbe Mosis kwuputachara ndị mmadụ iwu ahụ, ọ weere ọbara ụmụ ehi na ewu, ya na mmiri, ogbo uhie na hisop fesaa n'akwukwọ iwu ahụ nakwa n'elu mmadụ niile. **20** Na-ekwu, "Nke a bụ ọbara ogbugba ndụ ahụ nke Chineke nyere unu iwu." **21** N'otu aka ahụ, ọ fesakwara

ọbara ahụ n'elu ụlọ ikwu na n'elu ihe niile dị n'ụlọ ikwu, bụ ihe niile e ji efe ofufe. **22** N'ikwu eziokwu, dika iwu si dị, ọ dighị ihe ọbụla nke a na-adighị eji ọbara edo ọcha. Ọ bụrụ na a wusighị ọbara, mgbaghara mmehie adighị. **23** O kwesiri ka e si otu a mee ka ihe ndị a yiri ihe ndị dị n'eluigwe dị ọcha, ma ihe ndị dị n'eluigwe n'onwe ha kwesiri ka e nye ha aja dị mma karịa. **24** N'ihi na ọ bughị n'ebe nsọ nke mmadụ jiri aka wuo, nke yiri nke dị n'eluigwe, ka Kraịst banyere, kama ọ banyere n'ime eluigwe n'onwe ya, bụ ebe ọ na-anochite anya anyị ugbo a n'ihu Chineke. **25** Ọ banyeghị na ya ka ọ were onwe ya chụọ aja ọtụtụ ugboro, dị ka onyeisi nchụaja na-eji ọbara na-abughị nke ya na-abanye n'Ebe ahụ Kachasi Nsọ kwa afọ. **26** Ọ bụrụ na ọ si otu a dirị, ọ gaara abụ onye na-ahụ ahụhụ mgbe kemgbe e kere ụwa. Ma, dị ka ọ si dị, ọ biara naanị otu ugboro n'ogwugwu oge ndị a, iwezuga mmehie site n'iji onwe ya chụọ aja. (aiōn g165) **27** Dị ka ọ bụ ihe a kwadooro mmadụ ọbụla inwụ naanị otu ugboro, ma e mesia ikpe esochie, **28** otu a ka e si chụọ Kraịst dị ka aja naanị otu ugboro iwepụ mmehie ọtụtụ mmadụ. Ọ ga-abaghachi nke ugboro abụọ, ma ọ bughị n'ihi ibu mmehie, kama ọ bụ n'ihi iweta nzọpụta nye ndị ahụ niile na-eche ọbịbịa ya.

10 Iwu ahụ bụ naanị onyinyo na-egosi ihe ọma gaje ibia. N'ihi ya, ọ zughị oke n'onwe ya isite n'aja ndị ahụ a na-achụ mgbe mgbe kwa afọ, mee ka ndị ahụ na-abiaru nso ife ofufe zuo oke. **2** Ma ọ bughị otu a, ọ bụ na a gabeghị akwusị ichụ aja ndị a? Ọ bụrụ na a sachapula njọ ndị na-eke ofufe na mbụ, akonuche ha agaghikwa ama ha ikpe mmehie ha. **3** Ma nke bụ eziokwu bụ na ihe aja ndị a na-eme bụ ichetara ha mmehie ha kwa afọ niile. **4** N'ihi na ọ bụ ihe na-apughị ime eme na ọbara oke ehi na nke ụmụ ewu dị iche iche ga-asachapụ mmehie. **5** Ya mere mgbe Kraịst biara n'ụwa, ọ sirị, "Aja na onyinye abughị ihe ị chọrọ kama ị kwadooro ahụ nye m. **6** Aja nsure ọkụ na aja a churụ maka mmehie, ha abughị ihe dị ezi mma nye gi. **7** Mgbe ahụ ka m sirị, 'Lee, abịala m Chineke m, ime ihe ị na-achọ. Nke a bụkwa ihe e dere banyere m n'ime akwukwọ mpịakọta.'" **8**

O kwuru na mbụ, “Aja dị iche iche, na onyinye, na aja nsure ọkụ na aja mmehie adighị atọ gi uto, ha adighikwa amasị gi” (a churū aja ndị a dika iwu si di). **9** O kwukwara ọzọ, “Lee abjala m ime uche gi.” Ọ kagburu aja nke mbụ ahụ ma were aja nke abụọ dochie n’ọndụ ya. **10** Site n’ime uche Chineke, e mere ka anyị di nsọ site n’aja Jisọs Kraist ji onwe ya chụọ naanị otu ugboro. **11** Onye nchụaja ọbụla na-eguzo kwa ubochi na-eфе ofufe, na-achukwa otu aja ahụ ugboro ugboro, bụ aja nke na-enweghị ike isachapụ mmehie. **12** Ma mgbe Kraist chuchara naanị otu aja ahụ, otu ugboro n’ihi mmehie niile, ọ nọdurū ala n’aka nri Chineke. **13** Ebe ahụ ka ọ nọ ugbo a na-eche ka ndị iro ya niile burū ihe mgbakwasị ukwū ya. **14** N’ihi na o sitela n’otu aja mee ka ndị ahụ a na-eme ka ha dirị nsọ zuo oke mgbe niile. **15** Mmụọ nsọ na-agbakwara anyị ama banyere ihe ndị a mgbe o buru ụzọ kwuo: **16** “Nke a bụ ọgbugba ndụ ahụ mụ na ha ga-agba mgbe oge ndị ahụ gasiri, ka Onyenwe anyị kwuru. Aga m etinye iwu m n’obi ha. Aga m edekwasikwa ha n’uche ha.” **17** O kwukwara si, “Agaghị m echetakwa mmehie ha na mmebi iwu ha niile ọzọ.” **18** Ya mere, ebe ọ bụ na a gbagharala mmehie ndị a, ọ dīkwaghị mkpa ichū ajọ ọzọ maka mgbaghara mmehie. **19** N’ihi nke a, ụmunnā m, ebe anyị nwere nkwwa okwu ibanye n’Ebe Kachasị Nsọ site n’ọbara Jisọs, **20** bụ ụzọ ọhūrū nke o meghere nye anyị, nke di ọhūrū ma dīkwa ndū site n’akwa mgbochi ahụ nke bụ ahụ ya, **21** ebe anyị nwekwara onye nchūaja di ukwu, nke na-elekota ulọ Chineke, **22** ka anyị bjaruo nso site n’obi di ọcha, na ntukwasị obi zuru ezu nke okwukwe, ka anyị burū ndi a sachara obi ha site n’akonuche rūrū arū, ka anyị burukwa ndi e ji mmiri di ezigbo ọcha sachaa ahū anyi. **23** Ya mere, ka anyi jidesie nkwwpūta nke olileanya anyi ike, n’ihi na onye ahū kwere nkwa kwesiri ntukwasị obi. **24** Ka anyi tugharia uche otu anyi ga-esi kpalie ibe anyi n’ihunanya na ezi ọrū. **25** Ka anyi gharakwa ichefu nzuko anyi di ka ufodu na-eme, kama ka anyi na-agbarita onwe anyi ume, karisia, ugbo a ubochi ahū na-abia nso. **26** Ọ burū na anyi akpachapū anya na-anogide na mmehie mgbe

anyị matachara eziokwu ahū, o nwekwaghị aja ọzọ fodorū a ga-achū banyere mmehie niile. **27** Kama naanị ikpe di oke egwu, nke ga-adī ka ọkū na-ere ike ike, nke ga-erechapū ndi niile bū ndi iro. **28** Onye ọbūla dara iwu Mosis, na-anwū na-enweghī ebere, site n’akaebe mmadū abūọ maobū atọ gbara megide ya. **29** Ọ burū na ọ di otu a, olee ụdi ahūhū unu chere na a ga-enye onye leliri Ọkpara Chineke, gini ka a ga-eme onye merūrū ọbara nke ọgbugba ndū nke e ji doo ya nsọ, na onye kpasuru mmūọ nke amara ahū iwe? **30** N’ihi na anyi maa onye ahū kwurunū, “Ibọ ọbọ dirī m, aga m akwughachi,” ọzokwa, “Onyenwe anyi ga-ekpe ndi ya ikpe.” **31** Ọ bū ihe di oke egwu idaba n’aka Chineke di ndū. **32** Ma chetakwanū ubochi mbū ndi ahū, mgbe unu natachara ihē, unu nógidesikwara ike n’agbanyeghi oke ahūhū niile unu tara. **33** Mgbe ufodu, a kpariri unu n’ihu ọha, unu natakware mkpagbu. N’oge ọzọ, unu soro ndi e si otu a mesoo mmeso. **34** Unu were obi ebere soro ndi nọ n’ulọ mkporo taa ahūhū, unu jikwa ọhū nabata ya mgbe a nakorochara unu ihe niile unu nwere, n’ihi na unu onwe unu matara na unu nwere ihe ka mma, nke na-anogide. **35** Ya mere, unu ahapukwala ntukwasị obi unu ahū, n’ihi na ọ na-eweta ugwo ọrū di ukwu. **36** N’ihi ya, unu kwesiri inwe ndidi ka ọ ga-abū na mgbe unu mere uche Chineke unu ga-anata ihe e kwere na nkwa. **37** N’ihi, “Na oge na-adighi anya, onye ahū nke na-abia ga-abia ọ gaghi anokwa odu.” **38** Ma, “Onye ezi omume nkem ga-esite n’okwukwe di ndū. Mkpuruobi m agaghị e nwee mmasi n’ime onye ọbūla na-alaghachi azu.” **39** Ma anyi abughī ndi na-alaghachi azu si otu a laa n’iyi. Kama anyi dinyere ndi nwere okwukwe, burukwa ndi a zoputara.

11 Ugbo a, okwukwe bụ inwe obi ike banyere ihe ndi a na-ele anya ha na inwe owuweanya banyere ihe a na-ahubeghi anya. **2** N’ihi na ọ bụ site n’okwukwe ka e ji gbaara ndi ochie ama. **3** Ọ bụ site n’okwukwe ka anyi ji ghotā na e mere ụwa na ihe niile anyi na-ahū anya site n’okwu Chineke. N’ihi nke a, ihe anyi na-ahū anya ugbo a bụ ihe e mere site n’ihe anyi na-adighi ahū anya. (aiōn g165) **4**

Ebel sitere n'okwukwe chuo aja di mma nye Chineke ha, n'ihu na o dozielara ha ebe obibi. 17 Site n'okwukwe Ebrahim ji Ajizik chuo aja mgbe a nwalere ya. Onye ahụ natara ihe ndi ahụ e kwere nkwa, di njikere jji otu nwa ahụ o nwere chuo aja, 18 o bu ezie na Chineke kwuru maka ya, "O bu site n'Ajizik ka a ga-akpo mkpuru gi aha." 19 Ebrahim chere na Chineke puru ime ka onye nwuru anwu site n'onwu bilie, dika ihe ima atu otu ahụ ka o mekwara, n'ihu na o nataghachikwara ya. 20 O bu okwukwe ka Ajizik jiri nye Jekob na Iso ngozi banyere ihe di n'ihu. 21 O bu okwukwe ka Jekob ji gozie umu Josef n'otu n'otu tupu o nwuo. O kporo isiala dika o dabere n'elu mkpanaka ya. 22 N'ogwugwu ndu ya, Josef sitere n'okwukwe kwuo banyere opupu umu Izrel ma nyekwa ntuziaka banyere olili okpukpu ya. 23 Okwukwe ka nne na nna Mosis ji zobe ya onwa ato mgbe a muru ya, n'ihu na ha huru na o bu nwa mara mma. Ha atukwaghi egwu iwu eze ala Ijpt bu Fero nyere. 24 Site n'okwukwe, Mosis e kweghi aza nwa ada Fero mgbe o tolitere. 25 O horo isoro umu Chineke keta oke na mmegbu ha kari inwe anuri nke mmehie. 26 O kpebiri na o bu ihe karichara mma ihu ahuru n'ihu Kraist, kama inweju aku niile nke Ijpt afo. N'ihu na o nwere olileanya maka ugwo oru di n'ihu. 27 Okwukwe ka o ji hapu Ijpt. O tughu egwu iwe eze, ma o tachiri obi ya dika o huru onye ahụ a na-apughi ihu anya. 28 O sitekwara n'okwukwe debe Mmemme Ngabiga. O fesara obara ka onye mbibi nke umu nwoke mbu, hapu imetu umu nwoke mbu ndi Izrel aka. 29 Ha gafere Osimiri Uhie site n'okwukwe di ka a ga-asị na o bu ala efu. Ma mgbe ndi Ijpt nwara ime nke a, mmiri lomiri ha niile. 30 Mgbidi Jeriko dara mgbe ha jiri okwukwe gaa ya gburugburu ubochi asaa. 31 Site n'okwukwe, Rehab nwanyi akwuna esoghi ndi nnupu isi laa n'iyi n'ihu na o nabatara ndi bjara inyochaputa obodo ahụ n'udo. 32 Olee iheozo m ga-ekwu? Oge ga-agwunahụ m ikwu gbasara Gidion, na Barak, na Samsin, na Jefta, na Devid, na Samuel na ndi amuma, 33 ndi sitere n'okwukwe merie otutu alaeze, kpeekwa ikpe nkwmoto, natakwa nkwa e kwere, ndi mechiri onu odum. 34 Ha menyuru oku di egwu,

gbanari mma agha, nweta ike site n'adighi ike. Ha ghokwara ndi di ike n'agha, chulaa usuu ndi agha ndi mba ozo. **35** Umụ nwanyi natara ndi ha nwuru anwu, site na mbilite n'onwu. Ndi ozo naara ntaramahuhu, ha juru inata mgbaputa ka ha nwee ike nata mbilite n'onwu ka mma. **36** E ji ufodu mere ihe ochi, tiekwa ha ihe otiti, o buladi ike ha agbu na itu ha mkporo. **37** A turu ufodu nkume, kwobie ufodu abuo. E ji mma agha gbuo ufodu. Ufodu yi akpukpo ewu na akpukpo aturu jegharĩa. Ufodu bukwa ndi dara ukpa. A kpagburu ufodu, ma mejookwa ndi ozo. **38** Ha waghariri n'ozara na n'ugwu, n'ogba nkume na n'onu ala. N'anya uwa, a guru ha n'ihe efu. **39** A gbaara ezigbo ama n'isi ndi a niile n'ih i okwukwe ha, ma ha anataghi ihe ahụ e kwere ha na nkwa. **40** Otu o di, Chineke akwadoberela anyi ihe kaara anyi mma, ka a ghara ime ka ha zuo oke ma e wepu anyi.

12 Ya mere, anyi nwere oke igwe ndi ama di otu a gbara anyi gburugburu, n'ih i nke a, ka anyi wepu ihe obula nke na-adoghachi anyiazu dika ibu aro, ya na mmehie niile nodebere anyi nsọ karja. Ka anyi werekwa ntachiobi gbaa oso nke chere anyi n'ihu. **2** Ka anyi na-elegide Jisos anya, onye mbu na onye na-eme ka okwukwe anyi zuo oke, onye jiri n'ih i onu e debere n'ihu ya, die ahuhu na ihe ihere nke obe, o nodu n'aka nri nke ocheeze Chineke. **3** Tuleenu n'obi unu gbasara onye ahụ tachiri obi na nkwigide sitere n'aka ndi mmehie, ka ike ghara igwu unu maobu obi unu adaa mba. **4** N'ime ogu nke unu na-aluso mmehie, unu eguzogideghi ruo n'onodu nke iwufu obara unu. **5** Unu echefuola okwu nkasiobi ahụ, nke e jiri gbaa unu ume dika umu, "Nwa m ewela ido aka na nti nke Onyenwe anyi dika ihe di mfe, mgbe o na-ata gi ahuhu maobu daa mba mgbe o na-abara gi mba. **6** N'ih i na onye Onyenwe anyi huru n'anya ka o na-abara mba. O bukwa onye o nabatara di ka nwa ya, ka o na-apia utari." **7** Tachie obi, muta ihe site n'ahuhu. N'ih i na Chineke na-emeso unu mmeso di ka nna obula huru umu ya n'anya si emeso ha mmeso. Nwata obula adighi nke nna ya na-adighi abara mba. **8** Ya mere o buru na a dighi abara unu mba dika

esi bara ndi ozo, unu abughi umu kama unu bu ndi amutara n'ikwa iko. **9** Dika ima atu, ndi bu nna anyi site n'anu ahụ na-apia anyi utari mgbe obula anyi nupuru isi. Ma nke a adighi egbochi anyi isopuru ha. O kwesikwaghi ka anyi rubere Nna nke mmuo isi karja ma dikwa ndu? Anyi mee nke a, anyi ga-adi ndu. **10** Ha na-azu anyi nwa oge nta di ka ha si tupa n'uche ha. Ma o na-azu anyi n'ih i odimma anyi. O na-achọ ka anyi keta oke n'idi nsọ ya. **11** Mgbe obula a na-ezi anyi ihe site n'inye anyi ahuhu, o na-aburu anyi ihe mwute n'oge ahụ, o bughikwa ihe onu. Ma e mesia, o na-eweta udo na ndu ezi omume nye ndu ahụ azuru n'ime ya. **12** Ya mere, setipu aka gi ahụ ike gwuru. Guzosie ike n'ukwu gi ahụ na-ama jijiji. **13** Debenụ ukwu unu n'uzo ziri ezi, ka ukwu na-adighi ike ghara ida ngwuro, kama ka o nwe ogwugwo. **14** Gbalisie ike mee ka gi na mmadu niile biri n'udo ya na ndu di nsọ, e wepu ya, o nweghi onye puru ihu Onyenwe anyi. **15** Hukwanu na o nweghi onye ga-ahapu inweta amara Chineke, na o nwekwaghi onye ga-epuputa dika mgborogwu ilu weta nsogbu a ga-esi n'ime ya meruo otutu mmadu. **16** Hunu na o nweghi onye na-ebi ndu ruru unyi maobu onye nke na-enweghi nsopuru dika Iso, onye nke rere onodu omumu ya n'ih i otu efere nri. **17** Dika unu maara, o mechara choo ka o keta ngozi ahụ, ma a juru ya n'ih i na o nweghi ohere ncheghari. O bu ezie na o jiri anya mmiri chosie ya ike. **18** Unu abiarughi n'ugwu nke a puru imetu aka, nke na-ere oku, na ochichiri na itiri na oke ifufe, **19** na uda opi ike, maobu olu na-ekwu okwu, nke ndi nuru ya rioro ka o kwusi igwa ha. **20** N'ih i na ha enweghi ike inagide ihe e nyere n'iwu, "A sikwari na anumanu obula emetu ugwu ahụ ahụ, a gaeji nkume tugbuo ya." **21** N'ezie, ihe ahụ anya huru di oke egwu na Mosis siri, "Ana m ama jijiji n'ih i ujo." **22** Ma unu abiaruola n'ugwu Zayon, bu obodo Chineke di ndu, Jerusalem nke eluigwe ahụ. Unu abiakwutela puku kwuru puku ndi mmuo ozi a na-apughi iguta onu zukoro n'onu. **23** Unu abiala n'ulo nzuko nke onye ahụ ebuzo muputa bu ndi e dere aha ha n'eluigwe. Unu abiakwutela Chineke, onye

ga-ekpe mmadu niile ikpe, unu abiakwutela mmuo ndi ezi omume e mere ka ha buru ndi zuruoke. **24** Unu abiakwutela Jisosh onye ogbugbo nke ogbugba ndu ohuru, biakwutekwa obara e fesara nke na-ekwu okwu di mma karja nke obara Ebel kwuru. **25** Gbalisieny ike ihu na unu ajughy onye ahuy na-ekwu okwu. N'ih na o buru na ha agbanarighy ya, bu onye ahuy doru ha aka na nti n'elu uwa, anyi agagh i agbanari onye ahuy si n'elugwe na-adu anyi aka na nti. **26** N'oge ahuy, olu ya mere ka uwa ma jijiji, ma ugbu a, o kwela nkwa, si, "Otu mgbe ozu foduru, o bughy naani uwa ka m ga-eme ka o maa jijiji kama aga m emekwa ka elugwe maa jijiji." **27** Okwu a bu, "Otu mgbe ozu foduru," na-egosi mwepu nke ihe na-ama jijiji dika ihe e kere eke, iji hu na nke na-anagh i ama jijiji ga-adi. **28** Ya mere, ebe anyi na-anata alaeze nke na-apughy igbanwe, ka anyi jiri obi ekele, egwu na nsopuru fee Chineke ofufe n'uzu o ga-anabata. **29** N'ih na Chineke anyi bu oku na-erepia erepia.

13 Ka ihunanya unu nwere n'etiti unu na-adigide. **2** Unu echefula inabata ndi obia, n'ih na ufodu ndi mere nke a lekotara ndi mmuo ozi ma ha amatagh i. **3** Chetanu ndi no n'ulo mkporo di ka a ga-as i na unu so ha nodu n'ulo mkporo. Chetakwanu ndi a na-ata ahuhu, dika a ga-as i na unu onwe unu so ha na-ahu ahuhu n'ahu unu. **4** Ka olulu di na nwunye buru ihe onye obula na-akwanyere ugwu, ka ihe ndina unu burukwa nke a na-emerughy emeru. N'ih na Chineke ga-ekpe ndi na-akwa iko na ndi uru ikpe. **5** Debenu ndu unu puo n'ihunanya nke ego, ka afo ju unu n'ih unu nwere, n'ih na o kwuola, "Agagh i m ahapu gi. O nwekwagh i mgbe m ga-eji gbakuta gi azu." **6** Ya mere anyi puru iji obi ike na-atughy egwu kwuo, "Onyenwe anyi bu onye na-enyere m aka. Agagh i m atu egwu. Gini ka mmadu puru ime m?" **7** Chetanu ndisi unu, ndi gwara unu okwu Chineke. Tuleenu otu ndu siri di, na-enomikwanu okwukwe ha. **8** Otu Jisosh Kraist di unyaahu, ka o di taa, otu a ka o ga-adigidekwa ruo mgbe ebighy ebi. (aiōn g165) **9** Unu ekwela ka e jiri ozizi ohuru nke dikwa ichie duhie unu. N'ih na o bu ihe di mma ka e were amara mee ka obi

sie ike, o bughy site n'idebe iwu banyere nri nke na-enweghy uru o bara ndi na-edebe ya. **10** Anyi nwere ebe ichu aja, ebe ndi niile na-eje ozi ha n'ulo ikwu a enweghy ike iri aja a churu n'elu ya. **11** Onyeisi nchaja na-ewebata obara umu anu ndi ahuy n'Ebe Kachasi Nso dika aja maka mmehie, ma a na-erepia anu ahuy ha oku na mpuga ulo ikwu. **12** N'otu aka ahuy, Jisosh n'onwe ya tara ahuhu na mpuga onu uzo ama obodo ka o jiri obara ya mee ka ndi nke ya di nso. **13** Ya mere, ka anyi gakwuru ya n'azu ulo ikwu soro ya die mkpari o diri. **14** N'ih na uwa abughy ulo anyi, ma anyi na-ele anya obodo nke gaje ibia. **15** Site na ya, ka anyi na-achuru Chineke aja otuto mgbe niile, nke bu mkpuru egbugbere onu nke na-ekwuputa aha ya. **16** Unu echefula ime ihe oma, meekwanu ka ndi ozu soro unu kekou ihe unu nwere. Nke a bu udi aja na-atu Chineke utu. **17** Ka unu na-ekwenyere ndi ndu unu, dokwaanu onwe unu n'okpuru ha. N'ih na oru ha bu ihu maka mkpuruobi unu dika ndi ga-aza aziza. Meenu nke a ka ha were onu na-eje ozi ha, ma o bughy site n'obi mwute n'ih na nke a agagh i abara unu uru. **18** Na-ekperenu anyi ekpere, n'ih na o doro anyi anya na anyi nwere akonuche di ocha na-achokwa ibi ndu nwere ugwu n'uzu niile. **19** Ana m ariso unu ya ike, ka unu mee nke a, ka m nwee ike iloghachikwute unu osiso. **20** Ugbu a ka Chineke nke udo, onye ahuy sitere n'obara ogbugba ndu ebighy ebi ahuy koghachite Onyenwe anyi Jisosh, Onye ozuzu aturu ukwu ahuy, site n'onwu, (aiōnios g166) **21** mee ka unu zuo oke n'ez ihe oma niile obula, nke ga-enyere unu aka ime ihe o na-ach. Ka o rupuata n'etiti anyi ihe ndi ahuy niile na-atu ya utu site na Jisosh Kraist, onye otuto niile diri ruo mgbe niile ebighy ebi. Amen. (aiōn g165) **22** Umunna m, ariso m unu, ka unu were ntachiobi nuru okwu agbamume m gwara unu n'ime akwukwo a na-etogh i ogologo. **23** Ana m eme ka unu mata na nwanna anyi Timoti esitela n'ulo mkporo puta. Mu na ya ga-esoro bia leta unu ma o buru na o bia n'ebe a na mgbe na-adighy anya. **24** Keleerenu m ndisi unu niile na ndi nso niile. Ndi si Itali na-ezitere unu ekele ha. **25** Ka amara dinyere unu niile.

Jemis

1 Jemis, nwaodibo Chineke na nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, Na-edegara agburu iri na abuo ndi gbasara n'elu uwa niile akwukwo ozi a: Ndeewonu! **2** Umunna m, ka obi unu juputa n'onu mgbe obula onwunwa di iche iche gbara unu gburugburu. **3** N'ihu na mgbe a na-anwa okwukwe unu onwunwa, ntachiobi unu na-enwe ohere ito eto. **4** Ka nguzosike unu puta ihè, ka unu zuo oke ma nwezuokwa ihe niile, na-adighi ihe obula nke ga-ako unu. **5** O buru na o di onye na-enweghi amamihe, ya riọ Chineke, onye na-enye onye obula rioro ya amamihe n'afọ ofufu na-ataghikwa onye obula uta, a ga-ewerekwa ya nye ya. **6** Ma rioro n'okwukwe na-enweghi obi abuo, n'ihu na onye na-enwe obi abuo di ka ebili mmiri oke osimiri mgbe ikuku na-ebughari ya. **7** Onye di otu ahụ ekwesighi ile anya na o ga-esite n'aka Onyenwe anyi nata ihe obula. **8** N'ihu na mmadu di otu a bu onye ihu abuo, onye na-adighi eguzo n'otu ebe n'ihe obula o na-eme. **9** Ka nwanna obula bu ogbenye nuriya onu, mgbe obula e weliri ya elu. **10** Ka onye bu ogaranya mgbe a na-eme ka o nodu ya di ala, n'ihu na ndi bara uba ga-akponwu di ka okoko osisi. **11** N'ihu na mgbe obula anwu waliri chasie ike, weputa okpomoku, o na-eme ka ahijia kponwu, ka okoko osisi daa n'ala, mma ya agwusiakwa. N'otu aka ahụ, onye ahụ bara uba ga-akponwu o buladi mgbe o na-ejeghari n'ime ije ozi ya. **12** Ngozi na-adiri onye ahụ nke na-anogide na-adighi ada mba n'oge onwunwa. N'ihu na mgbe oge onwunwa ahụ gasiri, o ga-anata ugwo oru, nke bu okpueze ndu, nke Chineke kwere nkwa inye ndi niile huru ya n'anya. **13** Ka onye obula hapu i si, mgbe a na-anwa ya, "O bu Chineke na-anwa m onwunwa a." N'ihu na o dighi mgbe a puru inwa Chineke ka o mee ihe ojoo, o dikwaghi anwa mmadu obula ka o mee ihe ojoo. **14** Kama onwunwa na-abijara mmadu site n'ochicho nke obi ya. O bukwa ochicho ojoo nke mmadu na-arafu ya, dokpufuo ya. **15** Ochicho ahụ, mgbe ha bara uba n'ime obi, na-eduba mmadu na mmehie. Mgbe mmehie bara uba, o na-eduba n'onwu.

16 Ekwela ka onye obula duhie unu umunna m. **17** Onyinye obula di mma, na nke zuruoke na-esite n'eluigwe abia. O na-esite n'ebe Nna nke ihè niile onye na-adighi agbanwe agbanwe, o naghị ezonari umu mmadu ihu ya. **18** N'ihu imezu nzube ya, o sitere n'okwu ya bu eziokwu muo anyi. O mekwara nke a ka anyi buru umu mbu nke ihe o kere eke. **19** Unu aghaghi icheta nke a umunna m ndi m huru n'anya. Ka onye obula nwee nti na-anu ihe osiso, na ire di aro ikwu okwu, ma burukwa onye iwe na-adighi ewe osiso. **20** N'ihu na iwe nke mmadu anaghi aruputa ezi omume nke Chineke. **21** Ya mere, wezuganu uzo ruru aru niile na ihe obula di njo nke foduru n'ime ndu unu. Ma jirinụ obi umeala nabataranu onwe unu okwu ndu ahụ nke a kuru n'obi unu, nke nwere ike izoputa mkpuruobi unu. **22** Unu abula ndi na-eji nti ha na-anu okwu ndu ahụ naani, na-arafu onwe ha, kama burunu ndi na-eme ihe okwu ahụ kwuru. **23** N'ihu na onye obula na-ege nti n'okwu obula ma hapu iji ihe o nuru mee ihe, di ka nwoke na-ele ihu ya n'enyio. **24** O lesia onwe ya puo, o chefu ihe ihu ya yiri ma nwa oge nta gasia. **25** Ma nwoke ahụ nogidesiri ike na-ele anya n'ime iwu ahụ zuruoke, nke na-eme ka mmadu nwere onwe ya, ee, nwoke ahụ na-aga n'ihu ile na ime ihe iwu ahụ kwuru, hapukwa ichefu ya, ka a ga-agosi n'ihe niile o na-eme. **26** O buru na mmadu obula echee na ya bu onye na-ekpere Chineke ma hapu ijide ire ya aka maobu ikwa ire ya nga, onye di otu a na-arafu onwe ya, okpukpe Chineke ya bukwa ihe na-abaghi uru. **27** Ezi okpukpe Chineke, nke Chineke Nna anyi na-anabata dika okpukpe di ocha, na nke na-enweghi mmeru, bu nke a, ilekota ndi na-enweghi nne na nna, na ndi di ha nwuru n'ime nsogbu ha na idebe onwe anyi n'enweghi ntupo site n'aka ndi uwa.

2 Umunna m, dika ndi kweere n'Onyenwe anyi Jisọs Kraịst, onye di ebube, ka unu hapu ile mmadu anya n'ihu. **2** O buru na onye ogaranya yi uwe mara mma, yikwara mgbaaka olaedo na mkpisiaka ya, abata n'ulo nzuko unu, o burukwa na nwa ogbenye abata nke yi uwe na-adighi ocha, **3** o buru na unu elee onye ogaranya ahụ

yi uwe mara mma anya si ya, “Bia ndu n’otu oche a e debere ichi n’ihi gi,” ma unu asi onye ogbenye ahụ, “Di anyi, guzo n’ebe ahụ,” maobu “Bia ndu ala n’akuku ebe a ukwu m di,” 4 o bu na unu akpabeghi oke n’etiti onwe unu, burukwa ndi ji ile anya n’ihu na obi ojoo na-ekpe ikpe? 5 Geenụ ntị ka m gwa unu umunna m, o bu na unu amataghi na Chineke ahoputala ndi ahụ uwa guru dika ndi ogbenye, mee ka ha buru ogaranya site n’okwukwe ha, ka ha ketakwa alaeze ahụ o kwere nkwa inye ndi huru ya n’anya? 6 Ma gini ka unu na-eme? Unu na-akpari ndi ogbenye! O bughị ndi ogaranya na-emegbu unu? O bukwaghi ha bu ndi na-adokpughari unu aga n’ulokpe? 7 O bughị ha bu ndi na-ekwulu aha oma ahụ nke a guru unu? 8 O buru na unu na-edebzuo iwu nke eze anyi dika e dere ya n’Akukwọ Nso, “Hunu ndi agbataobi unu n’anya dika unu onwe unu,” unu na-eme ihe ziri ezi. 9 Ma o buru na unu ele mmadu anya n’ihu, unu na-eme mmehie. N’ebe iwu dikwa, unu bu ndi na-emebi iwu. 10 N’ihi na onye obula nke na-edebe iwu ahụ niile ma suo ngongo n’otu, a burula onye ikpe iwu ahụ niile maara. 11 N’ihi na onye ahụ sirị, “Akwa iko,” bukwu onye sirị, “Egbula mmadu.” Ya mere, o buru na i kwaghi iko ma i gburu mmadu, i bu onye na-emebi iwu. 12 Ya mere, na-ekwunu okwu, ma na-ebikwanu ndu di ka ndi a ga-ekpe ikpe site n’iwu ahụ na-eme ka mmadu nwere onwe ha. 13 N’ihi na agaghi emere onye obula ebere nke na-adighi emere onye ozo ebere. N’ihi na ebere na-adi ukwu karịa ikpe omuma ya. 14 Olee uru o bara umunna m, na mmadu sirị, enwere m okwukwe, ma okwukwe ahụ aputaghi ihe n’oru ya? Udi okwukwe ahụ o puru izoputa ya? 15 O buru na otu nwanne anyi nwoke maobu nwanne anyi nwanyi yi nkirinka akwa, o burukwa na o nweghi ihe oriri ga-ezuru ya n’ubochi, 16 ma otu onye n’ime unu asi ha, “Laa n’udo, kpuchiekwu onwe gi nke oma, rijuokwa afo,” n’enyeghi ya ihe di mkpa maka ahụ ya, uru gini ka o bara? 17 N’uzo di otu a, okwukwe naanị ya bu ihe na-abaghi uru ma o buru na oru esoghi ya. 18 Otu onye gasi, “I nwere okwukwe; e nwere m oru.” Gosi

m okwukwe gi ma e wepu oru gi, aga m egosi gi okwukwe site n’oru. 19 I kweere na o bu naanị otu Chineke, i mere nke oma, o buladi ndi mmuo ojoo kweere ma kuja. 20 Gi onye nzuzu, i na-achọ ka e gosi gi na okwukwe bu ihe na-abaghi uru ma o buru na oru e soghi ya? 21 O bu na nna anyi Ebrahim abughi onye a guru n’onye ezi omume site n’oru ya, mgbe o jiri otu nwa ya bu Aizik chuo aja n’ebe ichu aja? 22 Unu ahughi na okwukwe ya na oru soro rukoo n’otu, e sitekwara n’oru ya mee ka okwukwe ya zuo oke. 23 O bu site na nke a ka ihe e dere n’akukwọ nso jiri mezuo, nke na asi, “Ebrahim kweere na Chineke, a guru nke a nye ya di ka ezi omume,” kpookwa ya enyi Chineke. 24 Unu ahula na a na-esite n’ihe mmadu ruru guo ya n’onye ezi omume, o bukwaghi naanị n’okwukwe. 25 N’otu uzo ahụ, agunyeaghi Rehab, nwanyi akwuna ahụ n’onye ezi omume n’ihi oru o ruru, mgbe o kpobataru ndi nnyoputa ahụ ma zipukwa ha site n’uzo di ichi? 26 Dika anu ahụ na-enweghi mmuo si buru ihe nwuru anwu, otu a ka o dikwa okwukwe na-enweghi oru.

3 Umunna m, ka otutu n’ime unu hapu igbali ibu ndi ozizi, n’ihi na unu maara na anyi bu ndi ozizi ka a ga-ekpe ikpe n’onodu sikariri ike. 2 N’ihi na anyi niile na-asọ ngongo site n’otutu uzo. Ma onye obula nke na-adighi emehie site n’ikwuhie onu bu onye tozuru oke na onye puru ijide anu ahụ ya niile aka. 3 O buru na anyi e tinye mkpumkpu igwe e ji ekechi onu inyinye ibu n’onu ya, ka o rubere anyi isi, anyi na-eduru ya gaa ebe anyi choro. 4 Otu a kwa, o buladi ugbo mmiri buru ibu nke ikuku di ike na-ebughari n’osimiri, ka onye na-anya ugbo mmiri puru ime ka o gaa ebe o choro site n’itugharia umara ntakiri e ji anya ugbo. 5 Otu a ka o dikwa ire anyi. O bu akuku anu ahụ anyi di nta, ma o na-anya isi banyere otutu ihe. Tulee otu oke ohia si di ukwu, bu nke icheku oku dikarisiri nta na-eme ka o nwuru oku. 6 Ire anyi bu oku. E debere ire n’etiti akuku anu ahụ ndi ozo dika uwa ajo omume. O na-emeru ahụ niile, na-amanye oku n’usoro ndu mmadu. Ya onwe ya bukwu ihe oku ala mmuo

na-amụnye oku. (Geenna g1067) 7 Mmadu enweela ike zuo, na-agbalikwa izu anumanu di iche iche, na nnu, na anu na-akpu akpu, na anu bi na mmiri; 8 ma mmadu obula adighi nke nwere ike izu ire. O bu ihe di oke njo na-adighi ekwe nchikota, ma juputakwa na nsi na-ebute onwu. 9 O bu ya ka anyi ji eto Onyenwe anyi na Nna anyi. O bukwa ya ka anyi ji abu mmadu ibe anyi onu, bu ndi Chineke mere n'oyiyi nke ya. 10 Site n'otu onu anyi ka ija mma na ibu onu na-esi aputa. Umunna m, nke a abughi ihe ziri ezi. 11 O bu ihe puru ime na mmiri di mma inu anu na mmiri nnu ga-esite n'otu isi iyi ahu na-asoputa? 12 Umunna m, osisi fiig o puru imi oliv, ka osisi grepu o puru imiputa fiig? N'uzo di otu a, anyi makwaara na mmiri nnu apughikwa isoputa mmiri di mma onunu. 13 O di onye obula n'ime unu na-agu onwe ya di ka onye maara ihe na onye nwere nghota? Ya gosi amamihe ya na nghota ya site n'ibi ezi ndu na iru oru oma site n'obi di umeala. 14 Ma o buru na obi unu ejuputa n'ihe ilu na ekworo na icho naanị ihe nke onwe unu, mgbe ahụ, unu ekwesighi inya isi si otu a na-agonari eziokwu. 15 Udi amamihe di otu ahụ esiteghi n'eluigwe bja. O bu amamihe nke uwa. O bughi nke mmuo nsọ. O bu nke mmuo ojo. 16 N'ih i n'ebe obula obi ilu na ekworo di, ebe ahụ ka ogbaaghara na omume ojo niile di. 17 Ma amamihe na-esite n'eluigwe abia buru uzo di ocha, emesia, o huru udo n'anya, o na-eme obima, o juputara n'ebere, na-eweputakwa oru oma. Ihu abuo na obi abuo adighikwa n'ime ya. 18 Ma ndi ahụ bu ndi na-eme udo bu ndi na-agma mkpuru udo. Ha ga-aghota mkpuru ezi omume.

4 Gini bu ihe na-ebute ogu na esemokwu n'etiti unu. Ebee ka ha siri bja? O bughi ochicho ojo unu nwere n'ime onwe unu? 2 O buru na unu choo ma unu achotaghi ya, unu egbuo mmadu. Unu na-enwe anya ukwu n'ih onye ozọ nwere ma o buru na unu enwetaghi ya, unu amalite ilu ogu na ibu agha. Unu enweghi maka unu choo arioghi ya n'ekpere. 3 Unu na-arijo ma unu adighi anata, n'ih i na unu na-arijo n'ebumnobi ojo. Unu na-arijo ka unu mefu o ya n'ih udo nke uwa. 4 Ndi na-ekwesighi ntukwasị

obi! O bu na unu amaghi na unu na uwa buru enyi, unu ga-esi otu a buru ndi iro Chineke? Onye obula nke choo ibu enyi nke uwa, na-eme onwe ya onye iro nke Chineke. 5 Unu chere na ihe e dere n'akwukwo nsọ na-ekwu n'efu mgbe o na-asị, "Chineke na-ekwosi ekworo ike n'ih i Mmuo Nso ya nke o mere ka o biri n'ime anyi." 6 Ma o na-enye anyi amara karia. Ya mere, Akwukwo nsọ ji si, "Chineke na-eguzo imegide ndi na-ebuli onwe ha elu, ma o na-enye ndi di umeala n'obi amara." 7 Ya mere, nyenu Chineke onwe unu. Guzonu megide ekwensu, o ga-esi n'ebe unu no gbapu. 8 Bjakwutenu Chineke nso, ya onwe ya ga-abjakwutekwa unu nso. Kwonu aka unu, unu ndi mmehie, meekwanu ka obi unu di ocha, unu ndi obi abuo. 9 Ruonu uju, tienu aka n'obi n'onodu mwute, kwaakwanu akwa. Ka ochi unu ghoo ihu mgbaru, ka iru uju werekwa onodu inuri onu. 10 Wedanu onwe unu ala n'ihu Onyenwe anyi o ga-ebulikwa unu elu. 11 Umunna m, unu ekwula okwu ojo megide ibe unu. N'ih i na onye na-ekwu okwu ojo megide nwanna ya, maobu onye na-ekpe nwanna ya ikpe, na-ekwu okwu megide iwu. O na-ekpekwa iwu ahụ ikpe. Mgbe unu na-ekpe iwu ahụ ikpe, unu adighi edebe ya kama unu bu ndi na-ekpe ya ikpe. 12 O bu naanị otu onye o nye iwu. O bukwa naanị otu onye ikpe di. O bu naanị ya nwere ike izoputa mmadu. O nwekwa ike ila onye obula n'iyi. Ma gi, onye ka i na-eche na i bu iji na-ekpe nwanna gi ikpe? 13 Ugbu a geenu nti unu bu ndi na-asị, "Taa maobu echi, anyi ga-aga ebe di otu a, maobu obodo di otu a, izu ahia na ire ahia, anyi ga-anokwa ebe ahụ otu afọ kpaa ego." 14 Olee otu unu si mara ihe ga-eme echi? Gini ka unu na-eche na ndu unu bu? Mmadu di ka anwuru oku nke a na-ahụ anya nwa oge nta, nke ikuku na-emesia bufuo. 15 Kama ihe unu ga-ekwu bu nke a, "O buru na Onyenwe anyi ekwe, anyi ga-adu ndu, mee nke a maobu nke ozọ." 16 Ma ihe unu na-eme bu inya isi na ikpa nganga. Udi inya isi a bu ihe ojo. 17 Ya mere, mmadu obula maara ihe bu ezi ihe ma ju ime ya na-emehie.

5 Ugbu a geenu nti unu ndi ogaranya, oge eruola mgbe unu kwesiri ikwa akwa na

isụ ude n'ihì nsogbu na-akwado ibiàkwasi
 unu. 2 Akunuba unu ebidola ita nchara, mkpu
 eripjakwala uwe unu. 3 Olaocha na olaedo
 unu agbaala nchara. Nchara a ga-abukwa ama
 megide unu, o ga-erepia anu ahụ unu dika oku.
 Unu akpakotala akụ n'ubochi ikpeazu ndi a. 4
 Geenu ntị! Uzu akwa ndi oru unu, ndi unu juru
 ikwu ugwo oru ha di ka o kwesiri na-agbago
 imegide unu. Uzu akwa ndi oru unu, ndi unu
 ghogburu, eruola ntị Onyenwe anyi, Onye puru
 ime ihe niile. 5 Unu ebiela ndu nke oke oriri na
 oke onunu n'elu uwa, na ndu inye anu ahụ unu
 ihe obula na-akpa ya mkpa. Ma ugbo a, anu ahụ
 unu ahụ gbara abuba ejikerela na-eche ubochi
 mgburu ya. 6 Unu amala ndi aka ha di ocha ikpe,
 gbukwaa ha, o buladi mgbe ha na-egbochighi
 unu. 7 Nweenu ntachiobi, umunna m, cherenu
 obibia Onyenwe anyi. Lee otu onye oru ubi si
 eji ndidi na-eche mkpuru o kuru n'ala ubi ka o
 mia. O ji ndidi na-eche ka mmiri ozuzo nke mbu
 na nke ikpeazu zokwasị ubi ya. 8 Unu onwe unu
 kwesikwara inwe ndidi guzosiekwa ike n'ihì
 na obibia Onyenwe anyi di nso. 9 Umunna m,
 unu atamula ntamu megide ibe unu, ka a hapu
 ikpe unu ikpe! Lee, onye ikpe ahụ guzo n'onu
 uzọ. 10 Umunna m, di ka ihe ilere anya banyere
 inwe ndidi na ahuhu, mutanu ihe site n'aka
 ndi amuma bu ndi kwuru okwu n'aha Onyenwe
 anyi. 11 Anyi na-agu ha ugbo a dika ndi a
 goziri agozi n'ihì iguzosike ha. Unu anula maka
 ogologo ntachiobi nke Job nwere, unu ahukwala
 nzube Onyenwe anyi n'ihì na Onyenwe anyi
 juputara n'ebere na omijiko. 12 Karisia umunna
 m, unu anula iyi. Unu ahukwala iyi mgbe obula,
 o buladi iyi eluigwe maobu uwa, maobu ihe
 obula ozọ nuọ iyi. Kama ka "E" unu buru "E."
 Ka "E e," unu burukwa "E e." Ka unu hapu isite
 n'uzo di otu a mehie ma wetakwara onwe unu
 ikpe omuma. 13 O di onye obula n'etiti unu no
 na nsogbu? Ka onye di otu ahụ kpee ekpere.
 O di onye na-anuri onu? Ya buo abu otuto. 14
 O di onye no n'etiti unu ahụ na-esighi ike?
 Ya kpoo ndi okenye choochi ka ha kpeere ya
 ekpere, ka ha wukwasikwa ya mmanu otite n'isi
 kpokuokwa aha Onyenwe anyi. 15 Ekpere nke
 okwukwe ga-azoputa onye oria ahụ. Onyenwe

anyi ga-ekulite ya, o burukwa na o mehiere, a
 ga-agbaghara ya. 16 Ya mere kwuputaranu ibe
 unu mmehie unu. Kpeekwaranu ibe unu ekpere
 ka e nwe ike gwoo unu. Ekpere onye ezi omume
 di ike dikwa ire. 17 Ilaija bu mmadu di ka anyi,
 ma o kpere ekpere rio ka mmiri hapu izo, mmiri
 ezokwaghị n'ala ahụ ruo afọ ato na onwa isii. 18
 Emesia, o kpekwaru ekpere ozo, eluigwe nyere
 mmiri ozuzo, meekwa ka ala puputa ihe oriri.
 19 Umunna m, o buru na onye obula n'etiti unu
 esite n'eziokwu ahụ jehie, ma otu onye n'ime
 unu akpoghachi ya azu, 20 chetanu nke a na
 onye obula kpoghachitere onye mmehie azu
 site na njehie ya, ga-azoputa ha n'aka onwu ma
 kpuchiekwa otutu mmehie.

1 Pita

1 Pita, onyeozu Jisọs Kraịst, Na-edegara unu ndi niile ndi a hoputara, ndi gbara osọ ndu gaa biri na Pontos, na Galeshia, na Kapadosia, Eshia na Bitinia, akwukwo a. **2** Unu ndi Chineke bu Nna hoputara di ka o bururi uzọ mata na o game, jirikwa Mmuo Nso ya doo unu nso, ka unu na-erubere Jisọs Kraịst isi, ka ewerekwa obara ya sachaa unu: Ka amara na udo baara unu uba. **3** Otuto diri Chineke Nna Onyenwe anyi Jisọs Kraịst! Site n'iba uba nke ebere ya, o nyela anyi ndu ohuru baa n'olileanya di ndu site na mbilite n'onwu Jisọs Kraịst. **4** Anyi nwekwara ihe nketa nke na-apughị imebi emebi, nke na-agaghị ere ure, maobu gbanwee udidi ya, nke e debeere anyi n'eluigwe. **5** Anyi bu ndi e sitere n'okwukwe na-ehekwa n'ike Chineke, tutu ruo obibia nzoputa ahụ, nke a na-ejikere ime ka o puta ihè n'ogwugwu oge. **6** N'ime ihe ndi a ka unu na-anuri oke onu, o bu ezie na n'oge ndi a di nta, unu agabigala otutu ihe mgbu n'ih iudi onwunwa di iche iche biakwasiri unu. **7** Onwunwa ndi a na-abia ime ka okwukwe unu, nke di oke onuahia kara olaedo na-ala n'iyi n'agbanyeghi na e ji oku nuchaa ya; buru nke ga-eweta otuto, na ebube, na nsopuru, mgbe e mere ka Jisọs Kraịst puta ihè. **8** O bu ezie na unu ejibeghi anya unu hu ya mgbe obula, ma unu huru ya n'anya, o bukwu ezie na unu adighi ahụ ya anya ugbo a, ma unu kwere na ya. Unu juputakwara n'onu ahụ di ebube nke onu na-apughị ikowa. **9** Ugwo oru ozo unu ga-enweta n'ih okwukwe unu n'ime ya ga-abu nzoputa a ga-azoputa mkpurubi unu. **10** Banyere nzoputa a, ndi amuma ahụ kwuru ihe banyere amara ahụ gaje ibia unu jiri nnoo nwayoo nyochasịa **11** ma gbalisie ike ichoputa oge na onodu ahụ bu nke Mmuo Kraịst di n'ime ha kwuru banyere ya, mgbe o gbara ama maka ahuhu Kraịst na ebube nke ga-eso ya. **12** E mere ka ha mata na oru ha na-arụ abughi maka odimma nke ha onwe ha, kama o bu n'ih odimma nke unu, mgbe ha kwuru okwu banyere ihe ndi a ahụ bu ndi a gwarala unu ugbo a site n'onu ndi ziri unu ozioma n'ike Mmuo Nso nke e si n'eluigwe

zite. O buladi ndi mmuo ozi ka o guru agu imata ihe ndi a. **13** N'ih ya, werenu uche unu niile jikere iru oru, anya dokwaa unu. Nweenu olileanya zuruoke n'amara nke a ga-ewetara unu mgbe a ga-ekpughe Jisọs Kraịst. **14** Di ka umu na-erube isi, unu ekwela ka ihe ojoo ndi ahụ na-agu unu agu mgbe unu no n'ochichiri, na-achi ndu unu. **15** Kama burunu ndi di nso n'ih niile unu na-eme, dika onye kpoo unu si di nso. **16** N'ih na e dere ya ede, "Dinu nso, n'ih na adi m nso." **17** Ebe unu na-akpo Nna ahụ na-ekpe onye obula ikpe di ka oru ya siri di na-eleghi mmadu anya n'ihu, bienu ndu unu n'itu egwu Chineke, dika ndi mbiarambia n'ua a. **18** N'ih na unu matara na-ejighi ihe puru imebi emebi, dika olaocha na olaedo gbaputa unu site n'ibi ndu ojoo ahụ nna nna unu ha nyefere unu n'aka. **19** kama o bu obara di oke onuahia nke Kraịst bu nwa aturu na-enweghi ntupo obula maobu orusi. **20** A hoputara ya tupu e kee uwa. Kama, o bu n'ogwugwu oge ndi a ka e mere ka o puta ihè n'ih unu. **21** O bukwu site n'aka ya ka unu ji buru ndi kwere na Chineke, onye mere ka o si n'onwu bilie, na onye nyekwara ya ebube. Ya mere, okwukwe unu na olileanya unu di na Chineke. **22** Ugbo a, ebe unu sitere n'irubere eziokwu ahụ isi mee ka obi unu di ocha, nke mere na unu nwere ihunanya nke ihu abuo n'adighi n'ebe umunna unu no, sitenu n'obi unu na-ahuritanu onwe unu n'anya n'ebe o di ukwu. **23** N'ih na amula unu ozo ugbo a, o bughị site na mkpuru nke na-emebi emebi, kama site na nke na-apughị imebi emebi, site n'okwu Chineke nke di ndu ma na-adigidekwa. (aiōn g165) **24** N'ih na, "Mmadu niile di ka ahijia, ma ebube ha niile di ka okoko osisi nke ohia, ahijia na-akponwu, okoko osisi na-achanwu, **25** ma okwu Onyenwe anyi na-anogide ruo mgbe ebighi ebi." Okwu ahụ bukwu ozioma ahụ e zisaara unu. (aiōn g165)

2 Ya mere, wezuganu n'ibu iro n'obi na aghughu niile unu, kwusinu igha ugha, ibu ndi ihu abuo, ndi na-ekwo ekworo, na ndi na-ekwuto mmadu ibe ha. **2** Dika umu a muru ohuru, burunu ndi agu inu mmiri ara nke Mmuo Nso a na-agwaghi ihe obula na-agu, ka

unu nwee ike site na ya na-eto eto n'ime nzọpụta unu. **3** Ugbu a, unu deturula ya ire matakwa na Onyenwe anyị di mma. **4** Bjakwutenụ ya, Nkume ahụ di ndụ, onye umụ mmadụ juru, maobu onye Chineke hoputara, onye di oke onuahia nye ya. **5** Unu onwe unu kwa di ka nkume di ndu ka a na-ewu ime ka unu ghoo ulo ime mmuo, ka unu burukwa ndi nchujaja di nsọ, ndi na-achụ aja ime mmuo nke Chineke na-anabata site na Jisọs Kraịst. **6** N'ih i n'akwukwo nsọ kwuru, "Lee, ana m atogbo na Zayon otu nkume, nke a hoputara, bukwa nkume isi ntola di oke onuahia. Onye obula kweere na ya, agagh i eme ka ihere mee ya." **7** Ma nye unu ndi kwere ekwe nkume a di oke onuahia, ma n'ebe ndi ahụ na-ekweghi ekwe no, "O bu nkume nke ndi na-ewu ulo juru nke ghorọ nkume isi ntola ulo." **8** O bu kwa, "Nkume nke na-eme ka ndi mmadu soọ ngongo, oke nkume nke na-eme ka ha daa." Ha na-asọ ngongo n'ih i na ha juru irube isi n'okwu ahụ. Nke a bukwa ihe a kara aka banyere ha. **9** Ma unu bu ndi a hoputara, otu ndi nchujaja eze, mba di nsọ, ndi nke Chineke n'onwe ya, ka unu buru ndi na-ekwusa otuto ya, bu onye ahụ si n'ochichiri kpobata unu n'ih e ya di ebube. **10** N'oge gara aga, unu abughi ndi Chineke, ma ugbu a, unu bu ndi ya. Na mbu, unu amaghi ihe obula banyere obi ebere ya, ma ugbu a, obi ebere ya erutela unu aka. **11** N'ih i ya, ndi enyi m, ana m ariọ unu, dika ndi bu obia na ndi na-agba oso ndu n'ua a, nke unu bu, na-as i unu, wezuganu onwe unu site n'aguu mmehie nke na-ebuso mkpurubi unu agha. **12** Bienu ezi ndu n'etiti ndi mba ozo, ka o ga-abu na a si na ha ebo unu ebubo ime ihe ojoo, ha ga-ahu oru oma unu, ma nye Chineke otuto n'ubochi ahụ o ga-abia. **13** Werenu onwe unu nyefee, n'ih i Onyenwe anyi, n'okpuru ochichi niile e guzobere n'etiti umu mmadu, ma ochichi ahụ o bu nke eze, dika onye ike ya kacha nke ibe ya, **14** maobu nke ochichi govanọ, onye e guzobere n'ih i ita ndi na-eme ihe ojoo ahuhu, na ito ndi na-eme ezi ihe otuto. **15** N'ih i na o bu uche Chineke na unu ga-esite n'ez i oru unu kpuchie onu ndi ahụ na-esite na-amaghi ihe ha, na-ekwu okwu nzuzu. **16** Na-ebinu ndu di ka ndi nwere onwe ha, ma unu

ejikwala mnwere onwe unu mere ihe mkpuchi nke ajo ihe. Bienu dika umuodibo Chineke. **17** Sopurunu mmadu niile dika o si kwesi. Gosi ndi niile kwere ekwe ihunanya. Tuo Chineke egwu, ma na-asopuru eze. **18** Ndi ohu, ruberenu ndi nwe unu isi, na-enyekwa ha nsopuru na ugwu ruuru ha. Unu emela nke a nye naani ndi bu ezi mmadu, na ndi nwere obioma n'ebe unu no, kama meekwanu ya o buladi nye ndi afo tara mmiri. **19** N'ih i na nke a bu ihe inye ekele ma o buru na unu ejiri ntachiobi na-ed i ahuhu na-ezigh i ezi na-adakwas i unu, n'ih i na unu na-eme ihe Chineke na-achọ. **20** Ma o nweghi otuto obula diri unu mgbe a tara unu ahuhu n'ih i na unu mejoro, unu na-edikwa ya? Ma o buru na unu enwee ntachiobi mgbe a na-ata unu ahuhu n'ih i ihe oma unu na-eme, nke a na-ewetara Chineke otuto. **21** O bu n'ih i ihe di otu a, ka e jiri kpoo unu, n'ih i na Kraist huru ahuhu n'ih i unu. O bukwa ihe imaatu nye unu. Na-esonu nzo ukwu ya. **22** "O nweghi mgbe obula o mehiere, o nwekwaghi mgbe onye obula nuru okwu aghugho n'onu ya." **23** O kwutoghi onye obula mgbe ha na-ekwuto ya. O baghi mba obula mgbe ha na-ata ya ahuhu, kama o were ya nyefee n'aka onye ahụ na-ekpe ikpe ziri ezi. **24** N'elu obe ahụ, o buuru mmehie anyi niile bokwas i onwe ya mgbe o nwuru, ime ka anyi nwee ike ibu ndi nwuru anwu n'ebe mmehie di; ma diri ndu n'ebe ezi omume di. O bukwa site n'apa onya di ya n'ahu ka o ji gwoo unu. **25** Na mbu, unu di ka umu aturu na-awaghari na-achọ uto, ma ugbu a, e meela ka unu laghachikwute Onye ahụ na-azu unu di ka aturu, na Onye na-elektakwa mkpurubi unu anya.

3 Unu ndi bu nwunye na-eruberenu di unu isi, ka ufodu n'ime ha na-ekweghi n'okwu Chineke, nwee ike isi n'ez i ndu unu na-ebi chegharia n'ekwughi okwu obula, **2** mgbe ha na-ahu ibi ndu unu nke di ocha na nke inwe nsopuru. **3** Ichọ mma unu agagh i abu ichọ mma nke anu ahụ, nke bu ikpa isi, na iyikwas i ihe olaedo, maobu iyikwas i uwe mara mma. **4** Kama, ka ichọ mma unu buru mmadu nke ime mmuo, nke mma ya na-adigh i anacha, nke bu mmuo idi nwayoo na idi juu. Nke di oke onuahia n'ihu

Chineke. 5 Nke a bụ ụzọ ndị inyom mgbe ochie, bụ ndị dị nsọ, ndị olileanya ha dị n'ime Chineke siri chọọ onwe ha mma. Ha debekwara onwe ha n'okpuru di nke aka ha. 6 Dịka Sera rubeere Ebrahim isi, na-akpọkwa ya onyenwe m. Unu bụ ụmụ Sera ma ọ bụrụ na unu e mee ihe ziri ezi, na-ekweghị ka egwu tụtọ unu. 7 N'otu aka ahụ, ndị bụ di na-echenụ echiche di mma banyere nwunye unu, ma nyenụ ha ugwu ruuru ha dịka ndị na-adighị ike na dịka ndị unu na ha ga-eso keta onyinye amara nke ndụ ahụ. Nke a ga-eme ka ihe ọbụla hapụ igbochi ekpere unu. 8 N'ikpeazụ, nweenụ otu mmụọ, ka ihe na-ewute ibe unu na-ewute unu, na-ahuritanụ onwe unu n'anya, nwekwanụ obi ọmịiko na obi di umeala. 9 Unu ejila ihe ọjọọ akwughachi ugwo ihe ọjọọ e mere unu, maobụ nkwtutọ n'ọnọdụ nkwtutọ. Kama gozienụ ha, n'ihia na ọ bụ ngozi ka e kwere unu na nkwa iketa, mgbe a kpọrọ unu. 10 N'ihia na, "Onye ọbụla nke na-achọ ndụ, nke chọrọ ihu ụbọchị ndị ahụ di mma, ya mee ka ire ya ghara ikwu okwu ọjọọ meekwa ka egbugbere ọnụ ya ghara ikwu okwu aghughọ. 11 Ka ha tugharia site n'ajo ihe ma mee ezi ihe; ka ha chọọ udo, ma na-agbasokwa ya. 12 N'ihia na anya Onyenwe anyị di n'ahụ ndi ezi omume, nti ya gheekwa oghe nye ekpere ha, ma ihu Onyenwe anyi na-emegide ndi na-eme ihe ọjọọ." 13 Onye ga-emegide unu ma ọ bụrụ na unu na-anụ ọkụ n'obi ime ezi ihe? 14 Ma a sịkwari na unu ahụ ahụhụ n'ihia na unu mere ihe ziri ezi, ngozi diri unu. "Unu atula egwu ihe ha na-atụ egwu, ka obi gharakwa ilo unu mmiri." 15 Na-edonụ Kraist nsọ n'ime obi unu dika Onyenwe anyi. Nọkwana na njikere mgbe niile iguzo kowaara onye ọbụla juru unu ajuru banyere olileanya ahụ unu nwere n'ime unu. Ma unu were obi di nwayọ na nsopuru na-eme nke a. 16 Ma na-enwenụ akonuche di ọcha, ka ndi ahụ na-ekwulu ibi obi oma unu n'ime Kraist, buru ndi ihere ga-eme banyere nkwtutọ ha na-ekwtutọ unu. 17 N'ihia na ọ ka mma ita ahuhu n'ihia ezi ihe ma ọ buri uche Chineke, kari ita ahuhu n'ihia ajo ihe. 18 N'ihia na Kraist n'onwe ya huru ahuhu nwuo n'ihia unu otu mgbe. Onye ezi omume nwuru n'ihia ndi ajo omume, ka ọ kpọrọ unu

biakwute Chineke. N'ihia na e mere ka ọ nwuo n'anụ ahụ ma e mekwara ka ọ di ndu na mmuo ya. 19 Mgbe emesiri ka ọ di ndu na mmuo ya, ọ gara kwusaa ozioma nye mmuo ndi ahụ a kpochiri n'ulo mkporo. 20 Nke a bụ mmuo ndi ahụ juru ime ihe Chineke choro mgbe ahụ o ji ntachiobi chere ha n'oge ahụ Noa no na-ewu ugbo mmiri ya. Ọ bụ naanị mmadu asato n'ime ndi bi n'oge ahụ ka a zoputara site na mmiri ahụ. 21 Mmiri a no onodu di ka baptizim nke na-azoputa unu ugbo a. Ọ anaghi asapu unyi site n'ahụ mmadu, kama ọ bụ ihe na-egosi ezi akonuche n'ebe Chineke no. Ọ na-azoputa unu site na mbilite n'onwu nke Jisos Kraist, 22 onye no n'eluigwe, n'aka nri Chineke, ebe ndi mmuo ozi niile, na ichi isi niile, na ike niile na-erube isi nye ya.

4 Ya mere, ebe ọ bụ na Kraist huru ahuhu n'anụ ahụ, unu onwe unu kwesiri inwe udi obi ahụ o nwere. N'ihia na onye tara ahuhu n'anụ ahụ akwusila ime mmehie. 2 N'ihia nke a, onye di otu ahụ anaghi ebi ndu foduru ya n'ua n'ihia aguu ojoo nke ochicho mmadu, kama ọ na-ebi ya n'ihia imezu ochicho Chineke. 3 N'oge gara aga unu tufuru otutu oge ime ihe ndi ahụ natatọ ndi mba ozo utu. Ndu unu jututara n'aguu ikwa iko, na aguu ime ihe ọjoo, na inubiga mmanya oke, na ikpo oriri, na ikpere arusi niile, bụ ihe jogburu onwe ya na njo. 4 Ma ndu unu na-ebi ugbo a na-eju ha anya ebe ọ bụ na unu anaghi esokwa ha ebi ndu ọjoo ndi ahụ ozo, n'ihia nke a ha na-ekwtutokwa unu. 5 Ma ha ga-eji onu ha kwuputa ihe ha mere n'ihu onye ahụ ga-ekpe ndi di ndu na ndi nwuru anwu ikpe. 6 Ọ bụ nke a mere e ji kwusaa ozioma ọ buladi nye ndi ahụ nwuru anwu bụ ndi e kperela ikpe mgbe ha di ndu, dika e si ekpe mmadu niile ikpe, ka ha site na nke a bie ndu di ka Chineke si choro site na mmuo ahụ. 7 Ogwugwu ihe niile adila nso. Burunu ndi nwere akonuche zuruoke, ndi anya doro, ka unu nwee ike na-ekpekwa ekpere. 8 Nke kachasi nke, na-ahuritanu onwe unu n'anya nke ukwu n'ihia na ihunanya na-ekpuchi otutu mmehie. 9 Jirinu obioma na-elerita ibe unu obia na-enweghi ntamu obula. 10 Onye obula n'ime unu dika ndi ozi natara

onyinye amara nke Chineke, jirinụ onyinye ọbụla unu natara na-ejeritara onwe unu ozi. **11** Onye na-ekwu okwu ya kwuo ya dị ka ọ bụ nnọọ okwu Chineke ka ọ na-ekwu. Onye na-eje ozi ya jee ya site n'ike ahụ Chineke na-enye. N'ime ihe niile ka otuto dịrị Chineke site na Jisọs Kraịst. Ọ bụ ya ka otuto niile na ike niile dīrī ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aiōn g165)

12 Ụmụnnā m, ka ọ hapụ iju unu anya mgbe ọnwụnwā dī ihe ihe na-abịara unu n'ihī na ihe dī otu a abughị ihe ọhūrū n'ebe unu nọ. **13** Kama nūrjanū ọnū n'ihī na unu so Kraịst na-eketa oke n'ahūhū ya, ka e sikwa otu a mee ka obi unu jupūta n'ọnū, unu ga-etikwa mkpu ọnū mgbe a ga-eme ka ebube ya pūta ihè. **14** Ọ būrū na a na-ekwutō unu n'ihī aha Kraịst, unu bū ndī a ọziri agōzi. Nke a na-ezipūta na mmūọ nke ebube ahū bū mmūọ Chineke na-ebi n'ime unu. **15** Ka onye ọbūla n'ime unu ghara jita ahūhū n'ihī na o gburu mmadū maọbū dī ka onye ohi, maọbū dī ka onye na-eme ihe ọjọọ, maọbū dī ka onye na-anara mmadū ihe n'aka ike. **16** Ma ihere ekwesighi ime unu mgbe unu na-ata ahūhū dī ka ndī Kraịst. Kama nyenū Chineke otuto na unu bū ndī a na-akpō aha ahū. **17** N'ihī na oge eruola, mgbe a ga-amalite ikpe n'ezinaulō Chineke. Ọ būrū na a ga-ebu ụzọ kpee anyi ikpe, gini ga-abukwanū ọnōdū ndī ahū na-ekwenyeghi n'oziomā Chineke? **18** Ma, “Ọ būrūkwa na ọ dī ike izopūta onye ezi omume, oleekwanū olileanya dīrī onye na-amaghi Chineke na onye mmehie?” **19** Ya mere, ndī na-ata ahūhū dī ka nzube Chineke si dī, nyefeenu onwe unu n'aka onye okike, onye kwesiri ntūkwasī obi, ma nōgidenū na-eme ezi ihe.

5 Mụ onwe m, onye bū okenye na onyeama banyere ahūhū Kraịst, būrūkwa onye ga-esoketa oke n'ebube ya nke a gaje ikpughe, a na m arịọ ndī okenye n'etiti unu aririō a, **2** na-azunū igwe atūrū ahū Chineke nyefere unu n'aka. Ka unu na-elekōta ha, ọ bughị n'ihī na unu agaghī ime otu a, kama ọ bū ihe sitere n'ochichō obi unu, dī ka Chineke choro ka unu mee. Ọ bukwaighi n'ihī ego unu ga-enweta, kama ọ bū inū oku unu n'ije ozi. **3** Unu abūla ọkaaka

n'ebe ndi e nyefere unu n'aka nọ. Kama būrūnū ihe imā atū nye igwe atūrū ahū. **4** Ma mgbe Onyeisi ndī ọzūzū atūrū ahū ga-abia unu ga-anata okpueze ebube nke na-agaghī agbanwe agbanwe. **5** N'otu aka ahū, unu ụmū okorobia, doonū onwe unu n'okpuru ndī bū okenye. Unu niile werenū obi umeala na-ejeritara onwe unu ozi, n'ihī na, “Chineke na-eguzo imegide ndi na-ebuli onwe ha elu, ma ọ na-enye ndi dī umeala n'obi amara.” **6** Ya mere, wedanū onwe unu n'okpuru aka dī ike nke Chineke, ka o bulie unu elu n'oge ya. **7** Hapūrūnū ya nsogbu unu na nchegbu unu, n'ihī na ihe banyere unu na-emetū ya n'obi. **8** Nōonū na njikere, na-echedwanū nche n'ihī na onye iro unu bū ekwensu ji oke igbo uja na-awaghari dika ọdum, na-achō onye ọ ga-ala n'iyi. **9** Guzosienū ike n'okwukwe unu. Unu ekwela ka o merie unu, kama tūkwasinū Onyenwe anyi obi. Chetanū na e nwere ọtūtū ndi kwere ekwe dī ka unu ndi nōkwa n'udī ahūhū a unu na-ahū n'ūwa niile. **10** Chineke onye nwe amara niile, onye kpobatarā unu na ebube ebighi ebi ya n'ime Kraịst, mgbe unu hūrū ahūhū ndi a nwa oge, ya onwe ya ga-eweghachi unu n'onodū unu, mee ka unu dī nnọọ ike, ndi guzo chīm ma kwesikwa ntūkwasī obi. (aiōnios g166) **11** Ọ bū ya nwe ike niile ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165)

12 Ọ bū site n'inyeaka Saīlas onye m hūtarā dī ka nwanna kwesiri ntūkwasī obi ka m ji deere unu mkpūrū okwu ole na ole ndi a nke m ji agbaa unu ume na-ekwuputakwa na nke a bū eziokwu dī n'amara Chineke. Guzosienū ike n'ime ya. **13** Nwanyi ahū nọ na Babilōn, nke a hōpūtara unu na ya, na-ekele unu. Mak, ezi nwa m nwoke na-ekeleka unu. **14** Jirinū isurita ọnū ihunanya kelerita onwe unu. Ka udo dīnyere unu niile nọ n'ime Kraịst.

2 Pita

1 Ọ bụ Saimon Pita, odibo na onyeozu nke Jisọs Kraịst, Na-edegara ndị niile anyị na ha ketara otu ụdị okwukwe a dị oke ọnụahịa, n'ime ezi omume nke Chineke na Onye nzọpụta anyị Jisọs Kraịst akwukwọ ozi a: **2** Ka amara na udo bara unu ụba, site na mmazu nke Chineke na nke Jisọs Onyenwe anyị. **3** O sitela n'ike o ji bụrụ Chi nye anyị ihe niile dị anyị mkpa ibi ndụ na-asọpụrụ ya, site n'omuma nke anyị mara ya, bụ onye ahụ kpọrọ anyị site n'ebube ya na idị mma ya. **4** O sitela n'ihe ndị a nye anyị nkwa dị ukwu na nke dị oke ọnụahịa, ka anyị site na ha keta oke n'ụdịdị nsọ ya, si otu a gbanarị iru arụ dị n'ụwa, nke ọchịchọ ọjọọ na-ebute. **5** N'ihị nke a, gbalịsienụ ike itukwasị idị mma n'elu okwukwe unu, ma na-atukwasikwanụ ihe omuma n'elu idị mma, tukwasikwanụ imerụ ihe n'oke n'elu ihe omuma, tukwasikwanụ ntachiobi n'elu imerụ ihe na oke, ma na-atukwasikwanụ ibi ndụ dị ka ndị Chineke n'elu ntachiobi. **7** Tukwasikwanụ obioma nye ụmụnna n'elu ibi ndụ dị ka ndị Chineke, ma na-atukwasikwanụ ihunanya n'elu obioma nye ụmụnna. **8** Ọ bụrụ na unu enwe ihe ndị a n'ụzọ ha jubigakwara oke n'ime unu, mgbe ahụ ha ga-eme ka unu ndị na-adighị amị mkpụrụ, bụrụ ndị na-amị mkpụrụ, na ndị bara uru n'ihe unu maara banyere Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **9** Ma onye ọbụla na-atukwasighị ihe ndị a n'okwukwe ya nọ n'ọchịchiri. Ọ naghi ahụ ụzọ. Ọ bukwa onye na-echefu na a sachapụla ya mmehie ya, ndị o mere n'oge gara aga. **10** N'ihị ya ụmụnna m, gbalịsienụ ike iguzosike n'okpukpọ na nhọpụta unu. Nke a ga-eme ka unu hapu iso ngongo maobu daa. **11** N'ụzọ dị otu a, a ga-enye unu ohere dị ukwu iji bata n'alaeze ebighị ebi nke Onyenwe anyị na Onye nzọpụta anyị Jisọs Kraịst. (aiōnios g166) **12** Aga m na-aga n'ihu na-echetara unu ihe ndị a site n'oge ruo n'oge. Ọ bụ ezie na unu maara na ha na-eguzosikwa ike n'ezikwu ahụ unu natara. **13** Ana m agụ ya n'ihe ziri ezi ikpote mmụọ unu na uche unu site n'ichetara unu ihe ndị a ugbo a m dị ndụ n'anụ ahụ a. **14** N'ihị na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst agwala m hoojaa, na m ga-eyipụ ya

n'oge na-adighị anya. **15** Aga m agbalịsi ike ihu na mgbe m hapụchara ụwa nke a, unu ga-na-echeta ihe ndị a mgbe niile. **16** Ihe niile anyị na-akorọ unu abughị akukọ ifo mmadụ korọ site n'amamihe ya. N'ihị na anyị kowaara unu ihe banyere ike Onyenwe anyị Jisọs Kraịst na ọbibia ọ ga-abia ọzọ. Ọ bụ anya anyị abụọ ka anyị ji hụ ebube nke ibụ eze ya. **17** N'ihị na ọ natara nsọpụrụ na ebube site n'aka Chineke bụ Nna mgbe olu ahụ si n'ebube ahụ dị ukwu daa si, "Onye a bụ Ọkpara m, onye m huru n'anya, onye ihe ya dị m ezi mma." **18** Anyị onwe anyị nūrụ olu ahụ si n'eluigwe daa mgbe anyị so ya nọdụ n'elu ugwu nsọ ahụ. **19** Anyị nwaputara na okwu ndị amuma ahụ bụ ihe mezuru emezu. Unu onwe unu kwesikwara ilezi anya n'okwu ndị ahụ, dika a ga-asị na ha bụ ihè na-enwu n'ebe ọchịchiri gbara nke na-adị ruo mgbe chi boro, mgbe e mere ka kpakpando otutu walie n'obi unu. **20** Nke ka nke, ghọtanụ na okwu amuma ọbụla dị n'akwukwọ nsọ abughị nke e dere dika akonuche mmadụ si dị. **21** N'ihị na o nweghi okwu amuma ọbụla nke e cheputara dị ka ọchịchọ obi mmadụ si dị, kama mgbe ndị mmadụ kwuru okwu n'aha Chineke, ọ bụ Mmụọ Nsọ duru ha.

2 Ma na mgbe ochie ahụ kwa, e nwere otutu ndị amuma ugha n'etiti ha, dika a ga-esi nwee ndị ozizi ugha n'etiti unu. Ndị a ga-esite na nzuzo na-ewebata ozizi ọjọọ nke na-eweta ịla n'iyi, ha ga-agonari ọ buladi onye kachasi ihe niile, bụ Onyenwe, onye gbaputara ha. Ha na-eweta ịla n'iyi na mberede, na-atukwasị onwe ha n'isi. **2** Ya mere, otutu mmadụ ga-esoro ndu ruru aru ha na-ebi, n'ihị ha ga-ekwutokwa ụzọ nke eziokwu ahụ. **3** N'anya ukwu ha, ndị nkuzi ugha ndị a ga-eji okwu nrafu rigbuo unu n'uru. Site na mgbe ochie, onye ga-ekpe ha ikpe dị njikere. Onye ga-ala ha n'iyi anaghị arahu ura. **4** Ọ bụrụ na Chineke ahapughị ndị mmụọ ozi ahụ mgbe ha mehiere, kama o weere ha kpochie n'ime ala mmụọ, ebe e kere ha agbụ na-eche ụbọchị ikpe ahụ. (Tartaroō g5020) **5** Ọ bụrụkwa na o mereghị ndị ụwa nke mbụ ebere mgbe o mere ka uju mmiri biakwasị ndị bi na ya na-amaghị Chineke, kama ọ zoputara naanị Noa

bụ onye kwusara ezi omume na mmadu asaa ndi ozo. 6 O buru na o mara obodo Sodom na Gomora ikpe site n'iwere oku rechapu ha, mee ha ihe imaatu banyere ihe gaje ibiakwasị ndi na-amaghi Chineke; 7 o burukwa na o naputara Lot bu onye ezi omume, onye ndu ozo nke ndi na-emebi iwu wutere 8 (n'ihia na nwoke ezi omume ahụ nke na-ebi n'etiti ha ubochi niile, ehieha na abali, bu onye eji oru mmebi iwu niile o na-anu, na nke o ji anya ya na-ahu, mekpaa mkpuruobi ezi omume ya ahụ). 9 O buru na o di otu a, Onyenwe anyi maara otu o si anaputa ndi na-asopuru Chineke site n'onwunwa niile gbara ha gburugburu. O makwaara edebe ndi ajo omume n'ahuhu, tutu ruo ubochi ikpe ahụ. 10 Nke a bu eziokwu banyere ndi ahụ na-agbaso ochichio emeruru emeru nke anu ahụ mmehie ha, na-eledakwa ike ochichi anya. Ndi nwere anya ike ma juputakwa na mpako. Ndi ahụ ujo na-adighi atu ikwuto o buladi mmuo ndi ahụ juputara n'ebube nke anya na-adighi ahụ. 11 Lee, o bu ezie na ndi mmuo ozi kariri ha n'idi ike, nweekwa ume karija, ma ha anaghi e kpegide ha ikpe nkwojo n'ihu Onyenwe anyi. 12 Lee ka ha si na-ekwulu ihe ndi ha aghotaghi. Ha di ka umu anu ohia, ndi nzuzu na-eme naani ihe obula ha kpebiri n'obi ha. Ndi a muru naani maka ijide ha ma bibiekwa ha. A ga-egbu ha otu e si egbu umu anu ohia ndi a. 13 A ga-eji ntaramahuhu kwughachi ha ugwo ihe ozo ha mere. Ihe na-atu ha utu bu ikpo oriri na onunu n'etiti ehieha. Ha bu ihe ihere, burukwa ndi na-ewetara unu ntupo ma o buru na ha na-eso unu na-erikota oriri. 14 Anya ha juputara n'aguu ikwa iko, mmehie adighi ejukwa ha afu. Ha na-arafu ndi okwukwe ha na-esighi ike. Ha bukwa ndi a maara aha ha n'ihia oke ochichio. N'ezie ha bu umu a buru onu. 15 Ha esitela n'ezie uzo ahụ jehie, soro omume Belam nwa Beoa, onye huru ugwo oru nke ajo omume n'anya. 16 Ma a baara ya mba maka ajo omume ya, mgbe e mere ka inyinya ibu ya jiri olu mmadu gwa ya okwu; gbochie oru onyeisi na-adighi mma nke onye amuma ahụ choro iru. 17 Ndi a dikwa ka iyi tara ata nke mmiri obula na-adighi n'ime ya. Ha dikwa ka igwe ojii nke oke ifufe na-efesasi, nke

na-adighi ezo mmiri obula. Ndi a kwadobere ebe kachasi igba ochichiri. 18 Ha na-eji okwu efu na-enweghi isi, na aguu ihe ozo nke na-agu anu ahụ ha, na-arafu ndi sitere n'etiti ndi na-ebi ndu ozo na-ekewapu onwe ha. 19 Ha na-ekwe ha nkwa inwere onwe ha, ma ha onwe ha bu ohu nye ihe rere ure, n'ihia na mmadu bu ohu nye ihe obula na-achi achị n'ime ya. 20 Mgbe ha sitere n'ihie niile emeruru emeru nke uwa gbapu, site na mmazu nke Onyenwe anyi, na Onye nzoputa anyi Jisus Kraist, buru ndi atuhiri na mmehie ozo, burukwa ndi e meriri, ha ga-abu ndi onodu ha ga-ajo njo karija ka o di na mbu. 21 O gaara akara ha mma ma o buru na ha amataghi uzo ezi omume, karija na ha matara ya, mesia gbakuta iwu ahụ di nsu nyere ha azu. 22 Ilu ndi a bu eziokwu banyere ha si, "Nkita laghachiri ozo n'ihie o gboro," ya na, "Nne ezi a sachara ahụ laghachiri ozo ituru onwe ya n'apiti."

3 Ndi enyi m, nke a bu akwukwo nke abuo m na-edetara unu. N'ime ha abuo, ihe m mere bu ichetara unu ihe ndi ahụ niile unu maara na itute uche unu banyere echiche zuruoke. 2 Achoro m ka unu cheta okwu ndi amuma di nsu kwuru mgbe ochie na iwu nke Onyenwe anyi na Onye nzoputa anyi nyere site na ndi ozi ya. 3 Na mbu, unu ga-amata nke a, na n'oge ikpeazu, ndi na-akwa emo ga-aputa, site n'ikwa emo gbaso agu ihe ozo niile nke anu ahụ ha choro 4 na-asi, "O kwere unu nkwa na o ga-abia, gini mere na o biabeghi? Kemgbe nna nna anyi ha nwuru, ihe niile ka di otu ha di na mbu, site n'okike uwa." 5 Ha kpachaara anya chefuo na site n'ogologo oge gara aga, e sitere n'okwu onu Chineke kee eluigwe ma meekwa ka uwa diri site na mmiri nke gbara uwa gburugburu. 6 O bukwa site na mmiri ndi a ka e ji bibie ma laa n'iyi uwa nke di n'oge ahụ. 7 O bukwa otu okwu ahụ ka e ji nye iwu ka e chebe eluigwe na uwa tutu ruo ubochi ahụ, mgbe a ga-eji oku laa ha n'iyi n'ubochi ahụ a ga-ekpe ndi niile na-amaghi Chineke ikpe, laakwa ha n'iyi. 8 Ndi enyi m, unu echefula otu okwu a, n'anya Chineke, otu ubochi dika puku afu, puku afu dikwa ka otu ubochi. 9 Onyenwe anyi anaghi anu odu

n'imezu nkwa ya, dika ndi ufodu n'ahuta ya na o bu ino odu. Kama o nwere ntachiobi n'ebe unu no, n'ih i na o choghi ka onye obula laa n'iyi, kama o choro ka onye obula biaruo na ncheghari. **10** Ma ubochi Onyenwe anyi ga-abia dika onye ohi. N'ubochi ahụ, eluigwe ga-eji oke uzu gafee. Ihe niile di n'eluigwe ga-agba oku, laa n'iyi. Uwa na oru niile a ruru n'ime ya ga-erepiakwa oku n'otu ntabi anya. **11** Ebe o bu na ihe niile gbara anyi gburugburu ga-esi otu a laa n'iyi, udi ndi di ahaa ka unu kwesiri ibu? Unu kwesiri i na-ebi ndu di nsọ na nke isopuru Chineke, **12** dika unu na-ele anya obibia ubochi nke Chineke, na-echesikwa ya ike ka o bia ngwangwa. N'ih i na o bu ubochi a ga-amunye eluigwe niile oku, mee ka ihe niile di na ya gbaze buru ihe na-agaghj adjkwa. **13** Ma anyi na-ele anya mmezu nkwa ahụ o kwere, nkwa inye anyi eluigwe ohuru na uwa ohuru ebe ezi omume naani ga-adi. **14** Bikonu ndi m huru n'anya, mgbe unu no na-ele anya ihe ndi a, jisienu ike hu na aka unu di ocha, ndi na-enweghi ita uta na ndi ha na ya di n'udo. **15** Chetakwanu na ntachiobi Onyenwe anyi putara nzoputa, dika ezi nwanna anyi Pol jiri amamihe Chineke nyere ya deere unu ihe banyere ya. **16** O na-edede otu ihe ahụ n'akwukwo ozi ya niile, na-ekwu ihe banyere ihe ndi a n'ime ha. E nwere ufodu ihe o kwuru nke siri ike ighota nke ndi nzuzu na ndi na-amagh ihe na-akowa dika ha si cheputa n'obi ha. Ha asughariala ihe o dere dika ha na-emekwa mpaghara akwukwo nsọ ufodu, si otu a wetara onwe ha ila n'iyi. **17** Ya mere, ezi ndi enyi m, ebe unu matara nke a, noronu na nche ka a ghara isite na njehie ndi na-emebi iwu duhie unu, ime ka unu si nonodu unu daa. **18** Burunu ndi na-eto eto n'ime amara. Burukwanu ndi na-aga n'ihu imuta ihe banyere Onyenwe anyi na Onye nzoputa anyi Jisqs Kraist nke oma. Ka otuto diri ya ugbo a na mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165)

1 Jọn

1 Ihe anyị na-edere unu banyere ya bụ ihe ahụ na-adịrị site na mmalite, nke anyị nūrụ, nke anyị jikwa anya anyị hụ, nke anyị lekwasịrị anya, na nke aka anyị meturū. Anyị na-ekwu ihe banyere Okwu nke ndụ ahụ. **2** Ndụ ahụ putara ihe. Anyị ahụla ya ma gbaakwa ama banyere ya. Ya mere, ihe anyị na-ekwu okwu ya, na ihe anyị na-akọrọ unu bụ banyere ndụ ebighị ebi ahụ nke ya na Nna nọ na mbụ; nke e mere ka ọ putà ihè nye anyị. (aĩōnios g166) **3** Anyị na-ekwusara unu ihe anyị hūrụ na nke anyị nūrụ, ka unu soro anyị nwee nnwekọ. N'ezie nnwekọ anyị bụ nke anyị na Nna na nke Ọkpara ya bụ Jisọs Kraịst, na-enwekọ. **4** Anyị na-edere unu ihe ndị a n'ihì ime ka ọhụ anyị zuo oke. **5** Nke a bụ ozi ahụ anyị nūrụ site n'aka ya, nke anyị na-ekwusakwara unu. Chineke bụ ihè, ọchịchiri ọbụla adighikwa n'ime ya. **6** Ya mere ọ bụrụ na anyị asị na anyị na ya nọ n'ezì nnwekọ ma na-ebi n'ime ọchịchiri, ọ bụ okwu ugha ka anyị na-ekwu. Eziokwu ahụ adighikwa n'ime anyị. **7** Ma ọ bụrụ na anyị na-ebi ndụ anyị n'ihè, dị ka ya onwe ya si nọ n'ihè, mgbe ahụ anyị na ibe anyị na-enwe ezi nnwekọ. Ọbara Jisọs bụ Ọkpara ya na-asachapụkwa anyị mmehie anyị niile. **8** Ma ọ bụrụ na anyị asị na anyị adighi eme mmehie, anyị na-eduhie onwe anyị, na-ajukwa inabata eziokwu ahụ n'ime anyị. **9** Ma ọ bụrụ na anyị ekwuputa mmehie anyị, onye ahụ kwesiri ntụkwasị obi na onye ezi omume, ọ ga-agbaghara anyị mmehie anyị niile, sachapụkwa anyị site n'ajọ omume anyị niile. **10** Ọ bụrụ na anyị asị na anyị emeghị mmehie ọbụla, anyị na-akpọ ya onye na-ekwu okwu ugha, okwu ya ennewaghị ọndụ n'ime anyị.

2 Ezi ụmụntakiri m, ana m edere unu ihe ndị a ka unu ghara imehie. Ma ọ bụrụ na onye ọbụla emehie, anyị nwere onye na-ekwuchite ọhụ anyị n'ihu Nna ahụ. Ọ bụ Jisọs Kraịst, Onye ezi omume ahụ. **2** Ọ bụ onye jiri onwe ya chọọ aja n'ihì ikpuchiri anyị mmehie anyị, ma ọ bughị naanị n'ihì mmehie anyị, ọ bụkwa n'ihì mmehie ụwa niile. **3** Otu a ka anyị si amata

na anyị maara onye ọ bụ, ma ọ bụrụ na anyị erube isi nye iwu ya niile. **4** Onye ahụ na-ekwu sị, “Amaara m ya,” ma ọ dighi eme ihe o nyere n'iwu bụ onye okwu ugha, eziokwu ahụ adighikwa n'ime ya. **5** Ma ọ bụrụ na onye ọbụla na-erube isi n'okwu ya, n'ezie, ihunanya Chineke bụ ihe emere ka o zuo oke n'ime ya. Ọ bụ otu a ka anyị si amata na anyị nọ n'ime ya. **6** Onye ọbụla na-ekwu na ya bi n'ime ya kwesiri ibi ndụ dika ya. **7** Ndị enyi m hūrụ n'anya, anaghị m edere unu ihe gbasara iwu ọhūrụ, kama ọ bụ otu iwu ochie ahụ, nke na-adị site na mbụ. Iwu ochie a bụ nke e ziri unu ozi banyere ya. **8** Ma otu ọ dị, ana m edere unu iwu ọhūrụ, nke bụ eziokwu n'ime ya na n'ime unu. N'ihì na ọchịchiri na-agafe, ezi ihè ebidola ichawaputa. **9** Onye ọbụla na-asị na ya nọ n'ihè ma na-akpọ nwanna ya asị, na-anọ n'ọchịchiri ruo ugbu a. **10** Onye ọbụla na-ahụ nwanna ya n'anya na-ebi n'ime ihe ahụ ọ dikwaghị ihè dị n'ime onye dị otu a bụ nke ga-eme ya ka ọ sọ ngongọ. **11** Ma onye ọbụla na-akpọ nwanna ya asị nọ n'ọchịchiri, na-ejegharikwa n'ime ọchịchiri; ọ maghị ebe ọ na-aga n'ihì na ọchịchiri ahụ emeela ka o kpuo isi. **12** Ana m edere unu ihe ndị a ụmụntakiri m n'ihì na a gbagharala unu mmehie niile site n'aha ya. **13** Ana m edere unu ndị bụ nna ihe ndị a, n'ihì na unu maara onye ahụ na-adị site na mbụ. Ana m edere unu ụmụ okorobia, n'ihì na unu emerielà ajọ onye ahụ. **14** Ana m edere unu ụmụntakiri, n'ihì na unu maara nna ahụ. Ana m edere unu ndị nna, n'ihì na unu maara onye ahụ na-adị site na mbụ. Ana m edere unu ụmụ okorobia, n'ihì na unu siri ike, okwu Chineke na-ebikwa n'ime unu, unu emeriekwala ajọ onye ahụ. **15** Kwusinụ ihu ụwa n'anya, ya na ihe niile dị n'ụwa. Ọ bụrụ na onye ọbụla ahụ ụwa n'anya ihunanya nke Nna adighi n'ime ya. **16** N'ihì na ihe niile dị n'ụwa, ihe ndị ahụ niile anụ ahụ anyị, na anya anyị na-achọ, ya na inya isi mmadụ banyere ihe ọ bụ na ihe o nwere, esiteghị n'ebe Nna nọ, kama ha sitere n'ụwa. **17** Ụwa na ọchịchọ ọjọọ ya niile na-agafe agafe, ma onye ahụ na-eme uche Chineke ga-adị ndụ ruo mgbe ebighị ebi. (aĩōn g165) **18** Ụmụ m, nke a bụ oge awa nke ikpeazụ.

Dịka unu n'uru na otu onye na-emegide Kraịst na-abia, ọ bụladi ugbu a, ọtutu ndi na-emegide Kraịst abiala. Otu a ka anyi si amata na ọ bu oge awa nke ikpeazu. **19** Ha si n'etiti anyi puo, ma ha abughị ndi nke anyi n'ezie. N'ihu na a si na anyi na ha bu otu, ha gaara aga n'ihu soro anyi nodu. Ma opupu ha puru na-egosi na ọ dighi onye n'ime ha sonyere anyi. **20** Ma unu nwere otite mmanu sitere n'Onye Nso ahụ, unu niile matakware ihe niile. **21** Ya mere, anaghi m edegara unu akwukwo a dika ndi na-amaghi eziokwu kama n'ihu na unu maara ya na n'ihu na ọ dighi okwu ugha obula na-esi n'eziookwu ahụ aputa. **22** Onye bu onye okwu ugha? Ọ bu onye ahụ na-asị na Jisọs abughị Kraịst ahụ. Onye di otu a bu onye na-emegide Kraịst, n'ihu na ọ nabataghị Nna ahụ na Ọkpara ya. **23** Onye obula juru Ọkpara ahụ enkwaghị Nna ahụ; ma onye obula nabatara Ọkpara ahụ nkwara Nna ahụ. **24** Huru na ihe unu nuru site na mmalite na-anogide n'ime unu. Ọ buru na ihe unu nuru na mbido ebiri n'ime unu, unu ga-anogide n'ime Ọkpara ahụ na n'ime Nna ahụ. **25** Ihe o kwere anyi na nkwa bu nke a, ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **26** Ana m edere unu ihe ndi a banyere ndi ahụ na-agbali iduhie unu. **27** Ma unu onwe unu, otite mmanu ahụ unu natara n'aka ya na-anogide n'ime unu, n'ihu nke a, onye ozizi ozo adighi unu mkpa. Dika otite mmanu ya na-ezi unu ihe banyere ihe niile, burukwa eziokwu, ọ bughị okwu ugha. Ya mere, dika o zikwara unu, na-anogideni n'ime ya. **28** Ugbu a umuntakiri m, nogidesienu ike n'ime ya, ka ọ ga-abu mgbe e mere ka ọ puta ihè, anyi ga-abu ndi obi siri ike, ndi ihere na-agaghi eme, n'ihu ya mgbe ọ biara. **29** Ọ buru na unu matara na ọ bu onye ezi omume, unu maara na onye obula nke na-eme ihe ziri ezi bu onye a muru site na ya.

3 Lee udi oke ihunanya nke Nna ahụ nwere n'ebe anyi no, na-aga akpo anyi umu Chineke. N'ezie, nke a bu ihe anyi bu. Ihe mere na uwa amaghi anyi bu n'ihu na ọ maghi ya. **2** Ndi huru n'anya, ugbu a anyi aburula umu Chineke. Ọ bu ezie na anyi enweghi ike ighota ihe onodu anyi ga-abu n'oge di n'ihu, ma anyi maara nke oma na mgbe a ga-eme ka ọ puta ihè, a ga-emekwa

ka anyi buru ndi yiri ya, n'ihu na anyi ga-ahụ ya dika ọ di. **3** Onye obula nwere olileanya di otu a kwesiri idebe onwe ya ọcha, di ka ya onwe ya di ọcha. **4** Onye obula na-eme mmehie na-emebi iwu. N'ezie mmehie bu mmebi iwu. **5** Unu maara na e mere ka ọ puta ihè iwepu mmehie. Ọ dikwaghị mmehie obula di n'ime ya. **6** Onye obula na-anogide n'ime ya adighi ebi ndu ime mmehie, onye obula nke na-ebi ndu mmehie ahubeghi ya anya mgbe obula, ọ matabekwaghị ya. **7** Ezigbo umu m, unu ekwela ka onye obula duhie unu, onye obula na-eme ezi ihe bu onye ezi omume di ka ya onwe ya bu onye ezi omume. **8** Onye obula na-eme mmehie bu nwa ekwensu, n'ihu na ekwensu bu onye mmehie site na mmalite. Ihe mere Ọkpara Chineke jiri puta ihè bu ka ọ laa oru niile nke ekwensu n'iyi. **9** Onye a muru site na Chineke adighi anogide na-eme mmehie, n'ihu na mkpuru Chineke na-anogide n'ime ya, ha enweghi ike inogide na-eme mmehie, n'ihu na a muru ha site na Chineke. **10** Otu a ka anyi si amata ndi bu umu Chineke, na ndi bu umu ekwensu: Onye obula na-adighi eme ihe ziri ezi abughị nwa Chineke, otu a ka ọ dikwa onye na-adighi ahụ umunna ha n'anya. **11** N'ihu na nke a bu ozi ahụ unu nuru site na mmalite, ka anyi hurita onwe anyi n'anya. **12** Ka anyi hapu idi ka Ken, onye bu nke ajo onye ahụ, na onye gburu nwanne ya. Gini mere o ji gbuo ya? Ọ bu n'ihu na oru ya joro njo, ma nke nwanne ya ziri ezi. **13** Ka ọ gharakwa iju unu anya umunna m, na uwa kporo unu asi. **14** Anyi matara na anyi esitela n'onwu baa na ndu n'ihu na anyi na-ahụ umunna anyi n'anya. Onye obula na-adighi ahụ ibe ya n'anya na-anogide n'onwu. **15** Onye obula na-akpo nwanna ya asi bu ogbu mmadu, unu matakware na o nweghi onye obula bu ogbu mmadu nwere ndu ebighi ebi n'ime ya. (aiōnios g166) **16** Ọ bu otu a ka anyi si mata ihe bu ihunanya, na Jisọs togboro ndu ya n'ihu anyi. Anyi kwesikwara itogbo ndu anyi n'ihu umunna anyi. **17** Ọ buru na onye obula nwere akụ nke uwa, ahụ nwanna ya ka ọ no na mkpa ma o nweghi obi ebere n'ebe ọ no, olee otu ihunanya Chineke si diri n'ime ya? **18** Umuntakiri m, ka

ihunanya anyị ghara ibụ naanị n'egbugbere onụ maobụ nke okwu efu, kama ka ọ bụrụ nke sitere n'ezio kwu nakwa n'omume anyị. **19** Anyị ga-esitekwa na nke a mata na anyị bụ ndị nke ezio kwu ahụ ma matakwa otu anyị ga-esi mee ka obi anyị kwenye n'ihu ya. **20** N'ihị na ọ bụrụ na obi anyị amaa anyị ikpe, Chineke dị ukwu karia obi anyị, ọ mazukwara ihe niile. **21** Ndị m hụrụ n'anya, ọ bụrụ na obi anyị amaghị anyị ikpe, anyị nwere nkwa okwu n'ihu Chineke **22** na-anatakwa ya ihe ọbụla anyị rịọrọ n'ihị na anyị na-erube isi n'iwu ya, na-emekwa ihe na-atọ ya uto. **23** Nke a bụkwa iwu ya: ka anyị kwere n'aha Ọkpara ya Jisọs Kraịst, ya na ihurita ibe anyị n'anya dika o nyere anyị n'iwu. **24** Ndị niile na-erube isi nye iwu ya na-anogidesikwa ike n'ime ya, ya onwe ya na-anogidesikwa ike n'ime ndị ahụ! Otu a ka anyị si mara na ọ na-anogidesike n'ime anyị: Ọ bụ site na Mmụọ nke o nyere anyị.

4 Ndị enyi m hụrụ n'anya, unu ekwenyela okwu mmụọ niile, kama nwaleenụ mmụọ niile ahụ i mata ma ha si na Chineke, n'ihị na otutu ndị amụma ugha apụla baa n'ime uwa. **2** Otu a ka unu ga-esi mata Mmụọ nke Chineke: Mmụọ ọbụla nke na-ekwuputa na Jisọs Kraịst abjala n'anụ ahụ sitere na Chineke. **3** Ma mmụọ ọbụla nke na-adighi ekwuputa Jisọs esiteghị na Chineke, mmụọ dị otu a bụ nke onye ahụ na-emegide Kraịst nke unu nūrụ na ọ ga-abia, ma ugbo a ọ bjala n'ụwa. **4** Ụmuntakiri m, unu bụ ndị sitere na Chineke, unu emeriekwala ha n'ihị na onye ahụ nke bi n'ime unu dị ukwu karia onye ahụ nọ n'ime uwa. **5** N'ihị na ndị a si n'ime uwa pụta. Ya mere, ihe ha na-ekwu okwu ya bụ naanị ihe banyere uwa. Uwa na-añakwa ha ntị. **6** Anyị sitere na Chineke, onye ọbụla maara Chineke na-ege anyị ntị, ma onye ọbụla na-esiteghị na Chineke anaghị ege anyị ntị. Ọ bụ otu a ka anyị si amata mmụọ ezio kwu na mmụọ nke okwu ugha. **7** Ndị m hụrụ n'anya, o kwesiri ka anyị huritaa onwe anyị n'anya, n'ihị na ihunanya na-esi n'ebe Chineke nọ abia. Onye ọbụla nwere ihunanya bụ onye amuru site na Chineke, ọ makwara Chineke. **8** Onye na-enweghi ihunanya amaghị Chineke, n'ihị

na Chineke bụ ihunanya. **9** E siri otu a mee ka ihunanya Chineke n'ebe anyị nọ pụta ihè: Chineke zitere naanị otu Ọkpara ya n'ụwa ka anyị nwee ndụ site na ya. **10** Nke a bụ ihe a na-akpọ ihunanya, ọ bughị na anyị hūrụ Chineke n'anya kama na ọ hūrụ anyị n'anya ma zite Ọkpara ya dika aja nke juru ya obi maka mmehie niile anyị. **11** Ndị m hūrụ n'anya, ebe ọ bụ na Chineke si otu a hū anyị n'anya, anyị kwesiri ihurita onwe anyị n'anya. **12** O nwebeghi mgbe ọbụla anyị ji anya anyị hū Chineke anya, ma ọ bụrụ na anyị ahụ ibe anyị n'anya, Chineke na-ebi n'ime anyị. A na-emekwa ka ihunanya ya zuo oke n'ime anyị. **13** O tinyekwala Mmụọ Nsọ ya n'ime anyị igosi anyị na o bi n'ime anyị, na anyị bikwa n'ime ya. **14** Ma anyị onwe anyị ahụla ma na-agbakwa ama na Nna ahụ zitere Ọkpara ya ka ọ būrụ Onye nzoputa nke uwa. **15** Chineke bi n'ime onye ọbụla nke na-ekwuputa na Jisọs bụ Ọkpara Chineke. Onye dị otu a bikwa n'ime Chineke. **16** Anyị maara ma kwerekwa n'ihunanya Chineke nwere n'ebe anyị nọ. Chineke bụ ihunanya. Onye ọ bulakwa na-ebi ndụ ihunanya na-anogide n'ime Chineke. Chineke n'onwe ya na-ebinyekwara onye dị otu a. **17** N'uzọ dị otu a, a na-eme ka ihunanya zuo oke n'etiti anyị, ka anyị nwee ike inwe nkwa okwu n'ubochi ikpe ahụ, n'ihị na dika ya onwe ya dị, otu a ka anyị onwe anyị dikwa n'ụwa nke a. **18** Itụ egwu adighi n'ebe ihunanya dị, kama ihunanya zuruoke na-achụpụ egwu n'ihị na egwu na ntaramahụhụ na-arukọ ọrụ, onye ọbụla nke na-atụ egwu bụ onye na-ezubeighi oke n'ihunanya. **19** Anyị hūrụ ya n'anya n'ihị na o buru uto hū anyị n'anya. **20** Onye ọbụla na-asi, "Ahurū m Chineke n'anya," ma nogide na-akpọ nwanna ya asi, onye ahụ bụ onye ugha. N'ihị na ọ būrụ na ọ hūghị nwanna ya n'anya, bụ onye ọ na-ahụ anya kwa ubochi, ọ pughị ihū Chineke n'anya bụ onye ọ na-ahubeghi anya. **21** Iwu o nyere anyị bụ, "Onye ọbụla hūrụ Chineke n'anya aghakwaghị ihū nwanna ya n'anya."

5 Onye ọbụla kweere na Jisọs bụ Kraịst bụ onye amuru site na Chineke. Onye ọbụla nke hūkwara Nna n'anya na-ahukwa Ọkpara ya n'anya. **2** Ọ bụ otu a ka anyị si amata na anyị

huru umu Chineke n'anya, mgbe anyi na-ahụ Chineke n'anya, na-erubekwa isi n'iwu ya niile. 3 Nke a bu ihunanya Chineke, na anyi ga-edebe iwu ya. Iwu ya adighi kwa arọ. 4 N'ihu na onye obula amuru site na Chineke na-emeru uwa. Nke a bu kwa mmeri ahụ na-emeru uwa, o buladi okwukwe anyi. 5 Onye puru imeri uwa, ma o bughi naanị onye ahụ kweere na Jisọs bu Ọkpara Chineke? 6 Ọ bu onye ahụ bịa site na mmiri na obara, ya bu Jisọs Kraịst. O siteghi naanị na mmiri bịa, kama o sitere na mmiri na obara. Ọ bu kwa Mmụọ Nsọ na-agba ama maka ya, n'ihu na Mmụọ Nsọ bu eziokwu. 7 N'ihu na ha di atọ gbara akaebe: 8 Mmụọ Nsọ, na mmiri na obara, ha atọ kwekoritara. 9 Ọ buru na anyi nabata akaebe nke mmadu gbara, akaebe nke Chineke gbara di ukwu karịa, n'ihu na o bu akaebe Chineke gbara banyere Ọkpara ya. 10 Onye obula kweere n'Ọkpara Chineke nwere ogbugba ama a n'obi ya. Ma onye obula na-ekwereghi na Chineke emeela ya ka o buru onye ugha, n'ihu na o kwereghi n'ama ahụ Chineke gbara banyere Ọkpara ya. 11 Ama ahụ bu kwa nke a, na Chineke enyela anyi ndu ebighi ebi, ndu a dikwa n'ime Ọkpara ya. (aiōnios g166) 12 Onye obula nwere Ọkpara ahụ nwere ndu ma onye obula na-enweghi Ọkpara Chineke enweghi ndu. 13 Ana m edere unu ihe ndi a unu ndi kweere n'aha Ọkpara Chineke, ime ka unu mata na unu nwere ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) 14 Nkwuwa okwu anyi nwere na ya bu, na o buru na anyi arọ ihe obula dika ochichọ obi ya siri di, o na-anu olu anyi. 15 Ọ burukwanu na anyi matara na o na-anu olu anyi mgbe obula anyi rioro ya ihe, anyi na-amatakwa na anyi anatala ihe obula anyi rioro ya. 16 Ọ buru na onye obula ahụ ka nwanna ya na-eme mmehie nke na-adighi eduba n'onwu, ya kpee ekpere, Chineke ga-enyekwa onye ahụ ndu. Nke a bu maka ndi ahụ mmehie ha na-abughi nke na-eduba n'onwu. E nwere mmehie na-eduba n'onwu. Asighi m unu kpee ekpere maka nke ahụ. 17 Ajo omume niile bu mmehie, ma o di mmehie nke na-adighi eduba n'onwu. 18 Anyi matara na onye obula amuru site na Chineke anaghi aga n'ihu na-eme mmehie, kama onye ahụ nke amuru site

na Chineke na-echeduwa ha, ajo onye ahụ adighi emetukwa ha aka. 19 Anyi maara na anyi bu umu Chineke, uwa niile nokwa n'okpuru ike ajo onye ahụ. 20 Anyi matakwa na Ọkpara Chineke abjala, nyekwa anyi nghota ka anyi mara ya, onye bu eziokwu. Anyi no n'ime onye ahụ bu eziokwu, o buladi n'ime Ọkpara ya, bu Jisọs Kraịst. Ya onwe ya bu ezi Chineke burukwa ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) 21 Umu m, wezuganu onwe unu site n'arisi niile.

2 Jọn

1 Ọ bụ okenye ahụ, Na-edegara nwanyị ahụ onye Chineke họpụtara, na ụmụ ya akwụkwọ a, bụ ndị m huru n'anya n'ime eziokwu. Ọ bughị naanị m kama ndị niile maara eziokwu ahụ. **2** N'ihì eziokwu ahụ nke dị n'ime anyị, nke ga-adigidekwa n'ime anyị ruo mgbe ebighị ebi: (aion g165) **3** Amara, na ebere, na udo nke sitere na Chineke Nna na Jisọs Kraịst, bụ Ọkpara Nna ahụ dinyere anyị n'eziokwu n'ihunanya. **4** Apughị m ikọ ụdị aṅurị m nwere mgbe m huru na ụfọdu ụmụ gị na-ebi ndụ igbaso eziokwu dika ihe Nna nyere anyị n'iwu. **5** Ma ugbo a, ezi nwanyị, ọ bughị iwu ọhuru ka m na-edere gị kama nke ahụ e nyere anyị site na mmalite. Ana m arịọ ka anyị hurita ibe anyị n'anya. **6** Nke a bụ ihunanya ahụ: ka anyị na-ejeghari n'rube isi n'iwu ya niile. Dika unu si n'ụ ya site na mmalite, unu ahapụkwala ijeghari n'ime ya. **7** N'ihì na ọtụtụ ndị nduhie apụla baa n'ụwa, bụ ndị na-adighi ekwenye na Jisọs Kraịst bịa n'oyiyi mmadu. Onye ọbụla dị otu a bụ onye nduhie burukwa onye na-emegide Kraịst. **8** Lezienụ anya, ka unu ghara itufu ugwo ọrụ nke anyị dogburu onwe anyị n'ọrụ maka ya, kama ka unu nata ugwo ọrụ unu n'uju. **9** Onye ọbụla na-adighi anogide n'ozizi Kraịst, nke na-esite na ya na ewezuga onwe ya, enweghi Chineke. Ma onye ọbụla na-anogide n'ozizi ahụ nwere Nna na Ọkpara ya. **10** Ọ bụrụ na onye ọbụla abia izi unu ihe ọzọ dị iche site n'ozizi a, unu akpobatala ya n'ulo unu, maobu nabatakwa ya. **11** N'ihì na onye nabatara ya ga-eso onye dị otu a keta oke n'ajo omume ya. **12** Ọ bụ ezie na enwere m ọtụtụ ihe m choro idere unu, ma achoghi m iji akwukwo na inki dee ha. Kama, ana m ele anya ibia leta unu ka mụ na unu kwukorita okwu ihu n'ihu, ka e sikwa otu a mee ka onu anyi zuo oke. **13** Umụ nwanne gị nwanyị, bụ onye a họpụtara, na-ekele unu.

3 Jọn

1 Ọ bụ okenye ahụ, Na-edegara Gaios, onye ahurū n'anya akwukwọ a, bụ onye m hurū n'anya n'eziokwu. **2** Onye m hurū n'anya, ekpere m bụ na ahụ ga-esi gi ike, ka ihe na-agara gi nke oma, dika ọ na-agara mkpuruobi gi nke oma. **3** Añuriri m ọñu nke ukwu, mgbe ụfọdụ ụmụna biara gbaa ama banyere ikwesi ntụkwasị obi gi nye eziokwu, na otu i si nogide na-agbaso eziokwu ahụ. **4** O nweghi ihe na-enye m ọñu karịa inu na umu m na-agbaso eziokwu. **5** Onye m hurū n'anya, i kwesiri ntụkwasị obi n'ihe ọbula nke i na-emere ụmụna, ọ bụ ezie na ha bụ ọbia nye gi. **6** Ha akọlara nzukọ banyere ihunanya gi. Biko, mgbe ha na-apu, nyekwara ha aka n'ije ha n'uzo ga-enye Chineke otuto. **7** Ọ bụ n'ih iha ahụ ka ha biliri ije, na-anaraghi enyemaka ọbula site n'aka ndi na-ekweghi ekwe. **8** Nke a mere o ji kwesi ekwesi na anyi ga-elekota ndi di otu a anya ka anyi buru ndi so ha na-ejikota aka n'otu n'oru eziokwu ahụ. **9** Edere m akwukwọ ozi zigara nzukọ ahụ, ma Diotrefis onye ọ na-atọ uto ibu onye mbu, anabataghị anyi nke oma. **10** Ya mere, ọ buru na m abia, aga m eme ka ihe niile ọ na-eme na otutu ihe niile ọ na-ekwu megide anyi puta ihè. Ọ bughị naani na afọ ejughi ya n'ih ihe ndi a niile, ọ juru inabata ndi umuna, ma na-egbochi ndi ozọ choro inabata ha ka ha ghara ime otu ahụ. Ọ na-achupukwa ha site n'ulo nzukọ. **11** Onye m hurū n'anya, enomila ihe di njọ kama nomie ihe di mma. Onye ọbula na-eme ezi ihe na-egosi na o si na Chineke. Onye ọ bulakwa na-eme ajo ihe ahubeghi Chineke anya. **12** Onye ọbula na-agba ezi ama banyere Dimitrios ọ buladi eziokwu ahụ n'onwe ya. Anyi na-ekwukwa ezi ihe banyere ya. I makwaara na ọ bụ ezi ama ka anyi na-agba. **13** Enwere m otutu ihe m choro idere gi n'akwukwọ, ma achoghi m iji mkpisi odee na inki dee ha. **14** Ọ bụ olileanya m ibia ihu gi n'oge na-adighi anya. Mgbe ahụ anyi ga-anodu ala kwuo ihe niile n'ihu n'ihu. Ka udo diri gi. Ndi enyi niile no n'ebe a na-ekele gi. Kelekwa ndi enyi niile no n'ebe ahụ n'aha n'aha.

Jud

1 Jud, odibo Jisọs Kraịst, na nwanne Jemis,

Na-edegara ndi niile a kpọrọ, ndi ahuru n'anya n'ime Chineke, bu Nna, na ndi nọkwa n'okpuru nchebe Jisọs Kraịst akwukwo ozi a: **2** Ka ebere na udo na ihunanya bara unu uba. **3** Ndi m huru n'anya, ebe o na-anu m oku n'obi idere unu akwukwo banyere nzoputa ahụ anyi nwekoro n'otu, ma ahuru m mkpa o di idere unu akwukwo a, irio unu ka unu guzosie ike buo agha ichebe okwukwe ahụ, nke e nyefere ndi nsọ n'aka idebe. **4** N'ih i na ufodu mmadu, bu ndi e dere ihe banyere omuma ikpe diri ha, siteri n'oge gara aga, ezobatala n'etiti unu. Ha bu ndi na-adighi asopuru Chineke, ndi na-agbanwe amara Chineke anyi, mee ya ka o buru ohere ha nwere ibi ndu ikwa iko, na nke igonari Jisọs Kraịst, onye naani ya bu Onye kachasi ihe niile elu na Onyenwe. **5** O bu ezie na unu maa ihe ndi a niile, ma achoro m ichetara unu otu Onyenwe anyi si zoputa ndi ya site n'ala Ijipt, ma mesia laa ndi niile na-ekweghi ekwe n'iyi. **6** Ndi mmuo ozi nupuru isi, ndi na-anogideghi n'onodu e nyere ha, kama ha si n'ebe obibi ha gbapu. O jirila igwe kee ha agbu ebighi ebi, debe ha n'ochichi n'ime ala, ebe ha ga-anọ ruo ubochi ikpe ahụ di egwu. (aiōnios g126) **7** Otu a kwa, Sodom na Gomora na obodo niile gbara ha gburugburu, bu ndi nyefere onwe ha na ndu ikwa iko nakwa omume ibi ndu ojo o di iche iche nke anu ahụ, bu ihe ido aka na nti nye ndi mmadu site n'ahuhu ha tara n'ih mmehie n'ime oku ebighi ebi. (aiōnios g166) **8** N'uzo di otu a kwa, ndi a na-emeru anu ahụ ha n'iro nro ha, na-ajukwa ike ochichi niile, ma na-ekwulukwa ndi ahụ juputara n'ebube nke anya na-adighi ahụ. **9** Ma Maikel onyeisi ndi mmuo ozi, mgbe o guzogidere ekwensu na-aruritakwa uka banyere ozu Mosis, ya onwe ya enweghi anya ike ima ya ikpe n'ih okwu nkwulu, kama o siri, "Ka Onyenwe anyi baara gi mba." **10** Ma ndi a na-ekwulu ihe niile obula ha na-aghotaghi. Dika umu anumanu a na-azughi azu, ha na-eme ihe obula di ha mma n'anya si otu a na-ala onwe ha n'iyi. **11** Ahuhu ga-adiri ha, n'ih na ha soro nzo

ukwu Ken, nyefee onwe ha na ndahie Belam n'ih ihe nrite n'uru, ma laa n'iyi na nnupu isi Kora. **12** Ndi a bu ihe ntupo n'etiti unu n'oge mmemme oriri ihunanya unu, ha na-eso unu na-eriko nri na-atughi egwu obula. Ha bu ndi na-elekota naani onwe ha. Ha di ka igwe ojii nke na-adighi ezo mmiri, nke ifufe na-ebughari. Ha bu osisi a na-ahu n'oge okochi nke na-adighi ami mkpuru, nke e si na mgborogwu ya hoputa, nke nwuru anwu ughoro abuo. **13** Ha bu ebili mmiri na-amaghari n'osimiri, nke na-asoputa ihere ha dika ufufu, kpakpando na-awaghari awaghari, bu ndi nke a kwadooro ebe kachasi igba ochichi ruo ebighi ebi. (aiōn g165) **14** O bu n'ih ihe ndi a ka Enok, onye bu agburu nke asaa site n'Adam buru n'amuma banyere ha si, "Lee! Onyenwe anyi na-abia, ya na puku kwuru puku ndi nsọ ya. **15** O na-abia ikpe mmadu niile ikpe, na itu ha niile mmehie ajo omume niile ha n'anya, bu nke ha mere n'uzo na-ezighi ezi. Tinyere okwu ojo niile nke ndi mmehie ndi na-adighi asopuru Chineke kwuru megide ya." **16** Ndi a bu ndi na-atamu ntamu oge niile, ndi o nweghi ihe obula na-adi ha mma. Ndi na-agbaso agu ihe ojo niile nke anu ahụ ha choro. Ha na-anya isi banyere onwe ha, na-aja ndi ozo mma; ka ha nwee ike nweta ihe ha na-acho n'aka ha. **17** Ma unu, ndi m huru n'anya, chetanu ihe ndi ozi Onyenwe anyi Jisọs Kraịst kwuru na ha gaezezu. **18** N'ih na ha siri unu, "N'ogwugwu oge ahụ, ndi na-eji ihe niile na-emere ihe ochi ga-adi. Ndi na-agbaso agu ihe ojo niile nke anu ahụ ha choro. **19** O bu ndi anu ahụ ha na-achi, ndi na-enweghi Mmuo Nso n'ime ha, bu ndi na-eweta nkewa n'etiti unu." **20** Ma unu, ndi m huru n'anya, nogidenu na-ewuli onwe unu elu na ntola okwukwe unu dikarisi nso. Na-ekpekwanu ekpere n'ime Mmuo Nso. **21** Doonu onwe unu n'okpuru ihunanya Chineke, dika unu na-echere ebere Onyenwe anyi Jisọs Kraịst nke na-eduba na ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **22** Gosinu ufodu ndi na-enwe obi abuo ebere. **23** Zoputanu ndi ozo site n'iguputa ha n'oku. N'ebe ndi ozo no gosinu ha obi ebere, kama jirinu itu egwu mee nke a, kpooonu o buladi uwe nke anu ahụ mmehie meruru asi. **24** Ugbu a, nye onye

ahụ pụrụ ichebe unu, ka unu ghara ịda, onye
pụrụ ịkpọbata unu n'ihu ya dị ebube n'ọ̀nọ̀dụ
enweghị ntupọ ọbụla n'oke ọ̀nụ 25 ka otuto, na
ịdị ukwu, na ike, na ikike ọchịchị; ịdị Onye
naani ya bụ Chineke, Onye nzọpụta anyị, site
na Jisọs Kraịst Onyenwe anyị, tupu n'ọgbọ niile
ebido, ka ọ ịdị ya ugbo a, na mgbe niile ebighị
ebi. Amen. (aiōn g165)

Mkpughe

1 Mkpughe banyere Jisqs Kraġst, nke Chineke nyere ya igosi ndi ohu ya, ime ka ha mata ihe ndi ahụ na-aga ime n'oge na-adighi anya. O mere ka amata nke a site na izite mmuṛo ozi ya ka ọ biakwute ohu ya Jṛn, **2** onye a gbara ama banyere ihe niile ọ hụrụ, okwu Chineke, na oḡbugba ama Jisqs Kraġst. **3** Ngozi na-adiri onye ahụ na-aguputa okwu ndi a di n'amuma a. Ngozi na-adikwara ndi na-anu ya, ma nabata ihe e dere n'ime ya n'obi ha. N'ihu na oge mmezu ha di nso. **4** Ọ bu m Jṛn na-eke akwukwo a, Na-edere ya nzuko asaa di na mpaghara Eshja: Ka amara na udo nke sitere na Onye ahụ na-adi, Onye ahụ dikwaari, na Onye ahụ na-aga ibia diri unu, sitekwa n'ebe Mmuṛo asaa ahụ na-eguzo n'ihu ocheeze ya, **5** sitekwa n'aka Jisqs Kraġst, onye bu onyeama kwesiri ntukwasị obi, na onye mbu sitere na ndi nwuru anwu bilie, nakwa onye na-achi ndi eze niile nke uwa. Nye onye ahụ huru anyi n'anya ma meekwa ka anyi site n'obara ya nwere onwe anyi puo na mmehie. **6** O mere ka anyi buru alaeze, ndi nchuaa nye Nna ya bu Chineke. Ọ bu ya ka otuto niile na ike niile diiri ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiṛn g165) **7** "Lee, ọ na-abia ya na igwe ojii. Anya niile ga-ahuka ya, ọ buladi ndi ahụ niile mapuru ya ahụ, ha ga-ahụ ya." Mmadu niile no n'ụwa "ga-erukwa ụjọ n'ihu ya." **8** Otu a ka Onyenwe anyi Chineke kwuru, "Abu m Alfa na Omega, onye na-adi, onye ahụ dikwaari, na onye ahụ na-aga ibia, bu onye puru ime ihe niile." **9** Mu onwe m, Jṛn, nwanne unu nwoke, onye unu na ya na-enweko ahuhu na n'alaeze, na ntachiobi nke bu oke anyi n'ime Jisqs. Anọ m n'ogbe ala ntakiri mmiri gbara gburugburu a na-akpo Patmos n'ihu okwu Chineke na-agba ama banyere Kraġst. **10** N'ubochi Onyenwe anyi, anọ m n'ime Mmuṛo ma nu otu oke olu dara uda di ka opi ike n'azu m, **11** na-ekwu, "Dee ihe i na-ahụ ugbo a n'akwukwo zigara ya nzuko asaa di n'Efesos na Smyrna na Pegamom na Tiatira na Sardis, na Filadelfia na Laodisia." **12** Mgbe m chighariri, lee anya ihu onye na-agwa m okwu, ahuru m ihe idoba oriona asaa e ji olaedo

kpuo. **13** N'etiti ihe idoba oriona ndi a, ahuru m otu onye yiri nwa nke mmadu, ka o guzo. O yikwasiri onwe ya uwe mwuda. Ma o nwere ihe okike na-acha olaedo e ji kee gburugburu obi ya. **14** Isi ya na agiri isi ya na-acha vaa dika ogbo ocha, dika akummiri igwe. Anya ya abuo yiri ire oku na-enwusi ike. **15** Ukwu ya abuo di ka bronz a nuchasiri nnoo nke oma hichapukwa ya. Olu okwu ya na-ada di ka uzu mmiri na-achi achi. **16** O jidere kpakpando asaa n'aka nri ya, mma agha di nko nwere ihu abuo sikwa n'onu ya na-aputa. Ihu ya na-egbu maramara dika anyanwu na-acha n'ike ya niile. **17** Mgbe m huru ya, adara m n'ala n'ukwu ya dika onye nwuru anwu. Ma o weere aka nri ya metu m n'ahu na-ekwu si, "Atula egwu. Abu m Mmalite na Ogwugwu. **18** Abu m onye ahụ na-adi ndu. Anwuru m anwu, ma lee, ana m adi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi. Ọ bukwa m ji otughe igodo nke onwu na nke oku ala mmuṛo. (aiṛn g165, Hadēs g86) **19** "Ya mere, detuo ihe niile i huru, ihe di ugbo a na ihe gaje ime na mgbe na adighi anya. **20** Nke a bu ihe omimi nke kpakpando asaa ahụ i huru n'aka nri m, na ihe idoba oriona asaa ndi ahụ putara. Kpakpando asaa ahụ bu ndi mmuṛo ozi ulo nzuko asaa ahụ. Osis oriona asaa ahụ bu ulo nzuko ndi ahụ n'onwe ha.

2 "Dee akwukwo nye mmuṛo ozi ulo nzuko di n'Efesos, si ya: Ihe ndi a bu okwu si n'onu onye ahụ na-egide kpakpando asaa n'aka ya, ma na-egharikwa n'etiti ihe idoba oriona olaedo asaa ndi ahụ. **2** Amaara m ihe niile banyere oru gi niile. Ahukwala m irusi oru ike gi na ntachiobi gi. Amaara m na i dighi anagide ndi ajo omume, na i nwaleela ndi ahụ niile na-akpo onwe ha ndi ozi, ma ha abughi ndi ozi n'ezie, choputakwa na ha bu ndi ugha. **3** I jirila ntachiobi nagide nhuju anya n'ihu aha m, ma ike agwughi gi. **4** Ma enwere m ihe ndi a megide gi. I hapula ihunanya mbu ahụ i nwere. **5** Cheta onodu i si na ya daa. Chegharia, mekwa ihe ndi ahụ i na-eme na mbu. Ọ buru na i meghe otu a, aga m abia wepu ihe idoba oriona gi site n'onodu ya. **6** Ọ buladi otu a, o nwere ihe ufodu di mma banyere gi. I kporo oru ojo nke ndi Nikolaitan asi, dika mu onwe m si kpo ya asi. **7** Onye

8 Ọbụla nwere ntị, ya nūrụ ihe Mmụọ Nsọ na-agwa nzukọ. Onye ahụ na-emeri emeri ka m ga-enye ike iri mkpụrụ sitere n'osisi ndụ ahụ nke dị na paradais nke Chineke. **9** “Dee akwụkwọ nye mmụọ ozi ụlọ nzukọ dī na Smyrna, sī ya: Ihe ndị a bụ okwu ahụ bụ Mmalite na Ọgwụgwụ ihe niile. Onye nwūrụ anwụ ma dīkwa ndụ ọzọ. **10** Amaara m mkpagbu gī niile na ịda ogbenye gī. Ma n'ezie, ị bụ ọgaranya. Amaara m ihe banyere nkwtọ niile ndị ahụ na-akpọ onwe ha ndị Juu na-ekwtọ gī, ma ha abụghị ndị Juu, n'ezie ha bụ ụlọ nzukọ ekwensu. **11** Atụkwala egwu n'ihī ihe ahụ gaje ịbịakwasị gī. N'ihī na ekwensu n'onwe ya gaje ime ka a tūba ụfọdụ n'ime ndị gī n'ụlọ mkpọrọ, ka o jiri ya nwalee gī. A ga-akpagbu unu abalī iri. Ma gosi onwe gī onye kwesiri ntụkwasị obi, ọ bụladī ruo mgbe ọnwụ ga-abīakwasị gī. Emesīa, a ga m enye gī okpueze ahụ, bụ ndū. **12** Onye ọbụla nwere ntị ya nūrụ ihe Mmụọ Nsọ na-agwa nzukọ niile. Onye ọbụla na-emeri emeri, ọnwụ nke ugboro abụọ agaghī emekpa ya ahū. **13** “Dee akwụkwọ nye mmụọ ozi ụlọ nzukọ dī Pegamom, sī ya: Ndị a bụ okwu si n'ọnụ onye ahū jī mma agha ahū dī nkọ nke nwere ihu abụọ n'aka ya. **14** Amaara m ebe i bi, bụ obodo ebe ekwensu nwere ocheeze ya. Ma ị na-anogidesi ike n'aha m. Ị jurū ịgonarī okwukwe gī n'ime m, ọ bụladī n'oge Antipas onyeama m kwesiri ntụkwasị obi, bụ onye e gburu n'obodo unu, ebe ekwensu bi. **15** Ma enwere m ihe ole ma ole megide gī. Ị nwere ụfọdụ mmadū ebe ahū, ndī jidesiri nkuzi Belam ike, bụ onye kuziiri Balak ka o raa ụmụ Izrel ụra nke mere ka ha mehie, rie ihe a chūrū n'aja nye arūsī, kwaakwa iko. **16** N'otu aka ahū, ị nwekwara ụfọdụ mmadū ndī jidesiri nkuzi Nikolaitan ike. **17** Ya mere, chegharīa! Ma ọ bughī otu a, aga m abīakwute gī ọsījso jiri mma agha dī m n'ọnụ buso ha agha. **18** Onye ọbụla nwere ntị, ya nūrụ ihe Mmụọ Nsọ na-agwa nzukọ niile. Ọ bụ naanī onye na-emeri emeri ka m ga-enye ụfọdụ n'ime achīcha máná ahū e zoro ezo. Aga m enyekwa onye ahū ezi nkume ọcha ahū, nke edekwasīrī aha ọhūrū n'elu ya, nke onye ọbụla ọzọ na-agaghī amata, karīa onye ahū natara ya. **19** “Dee akwụkwọ nye mmụọ ozi

20 ụlọ nzukọ dī na Tiatira, sī ya: Ndī a bụ okwu sitere n'aka Ọkpara Chineke, onye anya ya na-enwuba n'ebe niile dī ka ire ọkụ. Ụkwū ya kwa na-egbu maramara dī ka bronz a nūchara nke oma. **21** Amaara m ọrū gī niile, na ihunanya gī, na okwukwe gī. Amakwaara m ije ozi gī na ntachiobi gī, na-ahūkwa na ị na-arū ọrū ugbu a karīa ka i mere na mbū. **22** Ma enwere m ihe ndī a megide gī. Ị na-anabata nwanyī ahū a na-akpọ Jezebel, onye na-ekwuputa na ya bụ onye amuma nwanīnye ya ohere ka o were nkuzi asī na-eduhie ndī ohu m ụzọ, ka ha kwaa iko, riekwa ihe e jī chūọrọ arūsī aja. **23** Enyela m ya ohere ka o si na mmehie ya chegharīa, ma ọ jurū ichegharī site na ndū ịkwa iko. **24** Lee, aga m etinye ya n'ute ahūhū, meekwa ka ndī ya na ha na-akwa iko taa ahūhū dī ukwu. Ọ bụ naanī ma ha chegharīrī ka ihe ndī a na-agaghī abīakwasī ha. **25** Ma n'ebe ụmū ya nọ, aga m etigbu ha ka ha nwū. Nzukọ niile ga-amata na abū m onye na-enyocha mmụọ na mkpūrūobi niile. Aga m akwūghachikwa onye ọbụla n'ime unu ugwo ọrū kwesiri ọrū ya. **26** Ugbu a, ana m agwa unu ndī fọdurū na Tiatira, unu ndī na-agbasoghī ozizi ya, ndī na-amūtabekwaghī ihe ndī ahū ekwensu kpọrọ ihe nzuzo dī omimi, 'O nweghī ibu arọ ọzọ m ga-ebokwasī unu, **27** ma ọ bughī, unu jidesienū ihe unu nwere aka ike tutu ruo mgbe m ga-abīa.' **28** Ma onye ọbụla na-emeri emeri, na-anogidekwa na-eme uche m ruo ọgwūgwū ihe niile, ka m ga-enye ikike n'ebe mba niile nọ. **29** Onye ahū, 'ga-ējī mkpara igwe chīa ha, dīka mgbe a kūwachara ite aja na mpekele na mpekele.' Ọ bụladī ka Nna m si nye m ike, **30** a ga-enye onye nke meririnū kpakpando ụtutū. **31** Onye ọbụla nwere ntị, ya nūrụ ihe Mmụọ Nsọ na-agwa nzukọ niile.

3 “Dee akwụkwọ nye mmụọ ozi ụlọ nzukọ dī na Sardis, sī ya: Ndī a bụ okwu onye ahū nwere mmụọ asaa nke Chineke na kpakpando asaa. Amaara m ọrū gī niile, ị nwere aha dīka onye dī ndū ma ị bụ onye nwūrū anwū. **4** Ugbu a, sī n'ura bilite. Mee ka ihe ntakīrī ahū fọdurū na-achọ ịnwū anwū dīrī ike. N'ihī na ọ dīghī ọrū gī m hūrū dī ka ihe zuruoke n'anya Chineke m. **5** Ya mere, cheta ihe ndī ahū ị natara na nke ị

nurū; rube isi nye ya, cheghariakwa. Ma ọ buru na i tetaghị, aga m abiakwute gi di ka onye ohi, i gaghị amatakwa oge m ji biakwute gi. 4 Otu ọ di, i nwere ufodu mmadu na Sardis ndi na-emerubeghi uwe ha. Ha ga-eyiri uwe ocha ma soro m jee ije n'ihu na ha bu ndi kwesiri ekwesi. 5 Onye obula na-emeri emeri, ka a ga-eyikwasi uwe mwuda ocha dika ha. Agaghị m ehichapu aha ya site n'akwukwo nke ndu ahụ, kama aga m ekwuputakwa aha ahụ n'ihu Nna m na n'ihu ndi mmuo ozi niile. 6 Onye obula nwere ntị, ya nuru ihe Mmuo nsọ na-agwa nzuko niile. 7 "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di na Filadelfia, si ya: Ndi a bu okwu onye di nsọ na onye eziokwu, onye ahụ ji otughe igodo Devid, nke o ji emeghepu ihe onye obula na-apughi imechi, na nke o ji emechi ihe onye obula na-apughi imeghe. 8 Amaara m oru gi niile. Lee, edebela m n'ihu gi onu uzo nke e meghere emeghe, nke onye obula na-apughi imechi. Amaara m na i nwere ike di ntakiri, ma i debere okwu m, i gonarikwaghi aha m. 9 Aga m eme ka ndi ahụ so na nzuko ekwensu, bu ndi na-asị na ha bu ndi Juu ma ha abughi, kama ha bu ndi ugha, aga m eme ka ha bia kpoo isiala nye gi, si otu a ghota na ahuru m gi n'anya. 10 Ebe i sitere na ntachiobi sọpuru okwu m niile, aga m ekpuchi gi site n'oke mkpagbu ahụ, nke ga-abiakwasi uwa mgbe a ga-anwale ndi niile bi n'ime ya. 11 Ana m abia osiiso. Jidesienu ihe unu nwere aka ike, ka onye obula ghara inapu gi okpueze gi. 12 Ma onye obula na-emeri emeri, ka m ga-eme ka ọ buru ogidi n'ime ulonso Chineke m. Ọ gaghị esikwa n'ebe ahụ puo apuo. Aga m edekwasikwa aha Chineke m n'ahụ, na aha obodo nsọ Chineke, nke bu Jerusalem ohuru ahụ si n'eluigwe, ebe Chineke no na-aridata. Aha ohuru m ka a ga-edekwasikwa n'ihu ya. 13 Onye obula nwere ntị, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile. 14 "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di na Laodisia, si ya: Ndi a bu okwu Amen, onye kwesiri ntukwasị obi, na onye bu ezi onyeama, burukwa isi mmalite ihe niile Chineke kere. 15 Amaara m oru gi niile, na i jughi oyi, i kpoghikwa oku. Ọ gaara adi nnoo mma ma asi na i na-aju oyi ma ọ bukwanu na-

ekpo oku. 16 N'ihu nke a, ebe i na-ajughi oyi, i kpoghikwa oku, ihe i di bu naraara. N'ihu ya, aga m esi n'onu m gbupu gi. 17 N'ihu na i na-asi, 'abu m ogaranya, nwezuo ihe niile. Mkpa ihe obula akpakwaghi m.' Ma i ghogtaghi na onye gba aka ka i bu. I bu onye e kwesiri imere ebere. I bukwu ogbenye na onye kpuru isi na onye gba oto. 18 Ana m adu gi odu ka izuta ezigbo olaedo n'aka m, bu olaedo a nuchara anucha n'ime oku. Mgbe ahụ, i ga-abukwa ogaranya n'ezie. I gaara esitekwa n'aka m zuta akwa ocha na-enweghi ntupo ka i ghara igba oto, ka ihere gharakwa ime gi. Ka i zurukwa ezigbo ogwu oria anya tee, ka ibido ihu uzo nke oma. 19 Ndi m huru n'anya ka m na-abara mba na-enyekwa ha ahuhu. Ya mere, nwee inu oku n'obi, cheghariakwa. 20 Lee, ana m eguzo n'onu uzo na-aku aka. Ọ buru na onye obula anu olu m ma meghee uzo, aga m abata soro ya rikoo ihe, ya onwe ya ga-esokwa m rie ihe. 21 Onye obula na-emeri emeri, ka mu ga-enye ikike ka o soro m nodu n'ocheeze m. Ọ buladi dika m meriri sorokwa Nna m nodu n'ocheeze ya. 22 Onye nwere ntị, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile."

4 Mgbe ihe ndi a gasiri, eliliri m anya m hu onu uzo di n'eluigwe ka e meghere ya. Uda olu ahụ m nuru na mmalite dara ozo, di ka uda opi ike si m, "Bia, gbagota n'ebe a, ka m gosi gi ihe ga-emezuri mgbe ihe ndi a gasiri." 2 N'otu oge ahụ, e mere ka m noo n'ime mmuo, ma lee, ahuru m onwe m n'eluigwe, hukwa ka e debere otu ocheeze nke otu onye na-anokwasị n'elu ya. 3 Udidi onye nokwasiri n'ocheeze ahụ na-egbu nweghenweghe dika nkume di oke onuahia a na-akpo jasper na kanelian. Eke na egwurugwu dika nkume oke onuahia. Emeraldudu gbara ocheeze ahụ gburugburu. 4 Iri ocheeze abuo na anọ ozo, gbara ocheeze ukwu ahụ gburugburu. Ndi nokwasiri n'ocheeze ndi a bu iri ndi okenye abuo na anọ, ndi yi uwe ocha. Ha kpukwa okpueze e ji olaedo kpoo n'isi ha. 5 Mgbe ahụ, uda dika uda egbe eluigwe, ya na amuma na-egbuke sitere n'ocheeze ukwu ahụ na-ada na-achaputakwa. N'ihu ocheeze ukwu ahụ, e nwere oriona asaa na-enwu oku. Oriona ndi a bu mmuo asaa nke Chineke. 6 N'ihu ocheeze ahụ e

nwere ihe dika oke osimiri e ji enyo mee, nke na-enwu dika kristal. N'etiti ihu ocheeze ahụ na gburugburu ya, e nwere anụ anọ dị ndụ nwere anya n'akụkụ ahụ ha niile, ihu na azụ. **7** Nke mbụ n'ime anụ ndị ahụ dị ndụ nwere oyiyi dika ọdum. Nke abụọ dika ehi. Nke atọ nwere ihu yiri nke mmadụ. Nke anọ dika ugo gbasapụrụ nku ya na-efe efe. **8** Nke ọbụla n'ime ihe anọ ndị a dị ndụ nwere nku isii. Anya jupụtara n'ahụ ha niile na n'ime ha, ọ bụladị n'okpuru nku ha. Ehihie na abali niile, ọrụ ha bụ iti mkpu na-asị, **9** Mgbe ọbụla anụ ndị ahụ dị ndụ na-enye onye ahụ na-anọkwasi n'elu ocheeze ahụ na-adị ndụ ruo mgbe niile ebighị ebi otuto na nsọpụrụ na ekele, (aiōn g165) **10** iri ndị okenye abụọ na anọ ahụ na-adakwa n'ala n'ihu onye ahụ nọ n'ocheeze na-eefe ya ofufe, bụ onye ahụ na-adị ndụ ruo mgbe niile ebighị ebi. Ha niile n'otu n'otu na-atụda okpueze ha n'ihu ya na-abụ abụ na-asị, (aiōn g165) **11** “Gị, Onyenwe anyị na Chineke anyị, kwesiri inara otuto, na nsọpụrụ, na ike. N'ihị na gị onwe gị kere ihe niile, ọ bụkwa site n'ochịchọ gị ka e ji kee ha, ma meekwa ka ha dirị ndụ.”

5 Mgbe ahụ, ahụrụ m akwụkwọ e dere ihe ihu na azụ, nke a fukoro afuko, kakwasikwa ya akara asaa, ka ọ dị n'aka nri onye ahụ nọkwasi n'elu ocheeze ahụ. **2** Ahụkwara m otu mmụọ ozi dị ukwu, ka ọ na-ekwusa okwu n'oke olu na-asị, “Ọ bụ onye kwesiri inyakapụ akara ndị a ma saghee akwụkwọ ahụ a fukoro afuko?” **3** Ma ọ dighị onye ọbụla pụrụ isaghe akwụkwọ ahụ maqbu ilenye ya anya a hụrụ n'eluigwe, maqbu n'ụwa, maqbu n'okpuru ụwa. **4** Akwara m akwa n'obi ilu n'ihị na ọ dighị onye ọbụla a hụrụ tozuru oke isaghe akwụkwọ ahụ maqbu ileba anya n'ime ya. **5** Mgbe ahụ, otu onye n'ime ndị okenye ahụ gwara m si, “Akwala akwa. Lee, Ọdum ebo Juda, bụ mgborogwu Devid, emeriel. Ọ pụrụ inyakapụ akara asaa ahụ ma saghekwa akwụkwọ ahụ.” **6** Mgbe ahụ, ahụrụ m Nwa Aturụ na-eguzo n'etiti ocheeze ahụ dika e gburu ya egbu. Anụ anọ ahụ dị ndụ na ndị okenye ahụ gbara ya gburugburu. O nwekwara mpi asaa na anya asaa, nke bụ mmụọ asaa nke Chineke, ndị e zipurụ n'ime ụwa niile. **7** Ọ gara

n'ihu were akwụkwọ ahụ site n'aka nri onye ahụ na-anọkwasi n'elu ocheeze ahụ. **8** Mgbe ọ weere ya, anụ anọ ahụ dị ndụ na iri ndị okenye abụọ na anọ ndị ahụ dara n'ala n'ihu Nwa Aturụ ahụ. Ha niile n'otu n'otu jikwa ụbọ akwara na efere e ji ọlaedo mee, nke ihe jupụtara n'ime ha bụ ụda na-esi isi uto, bụ ekpere ndị nsọ. **9** Ha na-abụ abụ ọhụrụ na-asị, “I kwesiri inara akwụkwọ ahụ na inyakapụ akara ya, n'ihị na e gburu gị, ma site n'ọbara gị, i gbataara Chineke ndị mmadụ, ndị si n'ebo niile, na asụsụ niile, na ndị niile, na mba niile. **10** I chikọtaala ha, mee ha otu alaeze na ndị nchụaja na-egere Chineke anyị ozi. Ha ga-achikwa achị n'ụwa.” **11** Mgbe ahụ, elere m anya, hụ ma nkwaa olu nke ọtụtụ ndị mmụọ ozi, nke ọnụọgụgụ ha ruru puku kwurụ puku, na nde kwurụ nde. Ha gbara ocheeze ahụ gburugburu, na anụ anọ ahụ dị ndụ na ndị okenye ahụ. **12** Ha na-abụ abụ n'oke olu na-asị, “O kwesiri bụ Nwa Aturụ ahụ e gburu egbu inara ike na akunuba na amamihe na ike na nsọpụrụ na otuto na ngozi.” **13** Mgbe ahụ, anurụ m ka ihe niile nọ n'eluigwe na ndị nọ n'ụwa na ndị nọ n'okpuru ụwa, na ndị nọ n'okpuru oke osimiri na-eti mkpu abụ na-asị, “Ka ngozi, na nsọpụrụ niile, na otuto niile, na ike niile dirị onye ahụ na-anọkwasi n'ocheeze ahụ, na Nwa Aturụ ahụ (aiōn g165) **14** Anụ anọ ahụ dị ndụ zakwara si, “Amen!” Ndị okenye ahụ dakwara n'ala n'ihu ya kpọọ isiala nye ya.

6 Ahụrụ m mgbe Nwa aturụ ahụ meghere otu n'ime akara asaa ahụ. Otu n'ime anụ anọ ahụ dị ndụ tiri mkpu dika a ga-asị na ọ bụ egbe eluigwe si, “Bja!” **2** Mgbe m lere anya, ahụrụ m inyinnya di ọcha. Onye na-anọkwasi n'elu ya ji uta n'aka ya. A tükwasikwara okpueze n'isi ya dika onye agha na-emeri emer mgbe niile. **3** Mgbe o meghere akara nke abụọ, ngwangwa, anurụ m ka anụ nke abụọ ahụ n'ime anụ anọ ndị ahụ dị ndụ tiri mkpu si, “Bja!” **4** Mgbe ahụ, inyinnya ọzọ na-acha ọbara ọbara pụtara. E nyere onye nọkwasi n'elu ya ike iwepụ udo n'ụwa nakwa ime ka ụmụ mmadụ na-egburita ibe ha. E nyekwara ya mma agha di ukwu. **5** Ma mgbe o meghere akara nke atọ, anurụ m ka anụ nke atọ ahụ dị ndụ kwuru, “Bja!” Ahurụ m

inyinya di ojii. Onye na-anokwasị n'elu ya ji ihe otụtụ abụọ n'aka ya. **6** Anụkwara m ihe di ka olu nke sitere n'etiti anụ anọ ahụ di ndụ na-adaputa si, "Otu ihe otụtụ kilo nke ọka wiiti bu ugwo ọrụ otu ubochi, ihe otụtụ kilo atọ nke ọka bali bukwa ugwo ọrụ otu ubochi. Ya mere, unu emebikwala mmanụ oliv na mmanya." **7** Mgbe o meghere akara nke anọ, anurū m ka anụ nke anọ di ndụ siri, "Bjā!" **8** Elere m anya ma hụ inyinya na-acha ntuntụ n'ihu m. Aha onye nokwasiri n'elu ya bu Onwu na Oku ala mmuo na-esokwa ya n'azu. E nyere ha ike n'ebe otu uzo n'uzo anọ nke uwa di ka ha jiri mma agha na unwu, na orja ojoo na anụ ohia gbuchapu ndi bi n'ime ha. (Hades 986) **9** Ma mgbe o meghere akara nke ise, ahurū m n'okpuru ebe ichu aja mkpurubi ndi niile e gburu egbu n'ihu okwu Chineke na n'ihu igba ama nke ha jidesiri ike. **10** Ha ji oke olu tie mkpu na-asị, "Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, onye di nsọ na onye eziokwu, ruo olee mgbe ka i na-eche ikpe uwa na ndi bi n'ime ya ikpe ma bọkwa obo n'isi ha maka obara anyi ha wufuru?" **11** E nyere ha n'otu n'otu uwe ocha, a gwakwara ha ka ha zuru ike nwa oge nta, tutu ruo mgbe onuogugu ndi ozi ibe ha na umunna ha a ga-egbu dika e gburu ha ga-ezu. **12** Anokwa m na-ele anya mgbe o meghere akara nke isii ahụ. Nke a mere ka oke ala oma jijiji diri. Anyanwu gbara ochichiri di ka akwa mkpe e jiri aji mee. E mekwara ka onwa chaa uhie uhie dika obara. **13** Mgbe ahụ, kpakpando di na mbara eluigwe malitere idapu n'ala dika mkpuru osisi fiig na-achaghi acha si adapu mgbe oke ifufe na-efeghari ya. **14** Mbara eluigwe gabigara, dika akwukwo mgbe a na-apiakota ya. Ugwu niile na agwa etiti niile ka e wepukwara site n'onodu ha. **15** Ndi eze niile nke uwa na ndi no n'ochichi di iche iche, na ndi ogaranya, na ndi no n'onodu di elu, na ndi ochiagha, na ndi mmadu niile di iche iche, ndi ukwu ma ndi nta, ndi ohu na ndi nwe onwe ha, ha niile gara zoo onwe ha n'ime ogba nkume na n'okpuru ugwu, **16** ha na-eti mkpu na-ario ugwu ndi ahụ na-asị, "Dakwasinu anyi zoo anyi ka onye ahụ nokwasiri n'elu ocheeze ahụ hapu ihu anyi, ka oke iwe nke Nwa Aturu ahụ hapu

ibiakwasị anyi. **17** N'ihu na, lee oke ubochi iwe ha abjala, onye puru igbanari ya?"

7 Mgbe ihe ndi a gasiri, ahurū m ndi mmuo ozi anọ ka ha guzo n'akuku anọ nke uwa. Ha na-egbochikwa ka ifufe obula ghara ife n'elu ala, na n'elu osimiri, na n'elu osisi. **2** Mgbe ahụ, ahukwara m mmuo ozi ozo ka o si n'owuwa anyanwu na-aputa, akara Chineke di ndu dikwa n'aka ya. O tikuru ndi mmuo ozi anọ ahụ mkpu, bu ndi ahụ e nyere ike imekpa uwa ahụ, ya na oke osimiri, **3** na-asị, "Unu emebila uwa maobu oke osimiri maobu osisi obula tutu ruo mgbe anyi kachara ndi ohu niile nke Chineke anyi akara n'egedege ihu ha." **4** Mgbe ahụ anurū m onuogugu ndi a kara akara ahụ, ha di nari puku mmadu, na iri puku mmadu anọ na anọ, bu ndi sitere n'ebo niile nke Izrel. **5** Ndi a kara akara site n'ebo Juda di puku mmadu iri na abuo. Ndi si n'ebo Ruben dikwa puku mmadu iri na abuo. Ndi si n'ebo Gad di puku mmadu iri na abuo. **6** E sitere n'ebo Asha hoputa puku mmadu iri na abuo. Ndi sitekwara n'ebo Naftali di puku mmadu iri na abuo. E sitere n'ebo Manase hoputa puku mmadu iri na abuo. **7** Ndi si n'ebo Simion di puku mmadu iri na abuo. Ndi sitere n'ebo Livay di puku mmadu iri na abuo. Ndi si n'ebo Isaka di puku mmadu iri na abuo. **8** E sitere n'ebo Zebulon hoputa puku mmadu iri na abuo. Ndi si n'ebo Josef di puku mmadu iri na abuo. Ndi sikwa n'ebo Benjamin di puku mmadu iri na abuo. **9** Mgbe ihe ndi a gasiri, ahurū m oke igwe mmadu, ndi di otutu n'onuogugu nke onye obula na-apughi iguta onu. Ha sitere na mba di iche iche na ebo di iche iche na ndi niile na asusu di iche iche, na-eguzo n'ihu ocheeze ahụ na n'ihu Nwa Aturu ahụ. Ha yikwasiri onwe ha uwe ocha, jirikwa igu nkwi n'aka ha. **10** Ma ha ji oke olu na-eti mkpu na-asị, "Nzoputa diri Chineke anyi, onye na-anokwasị n'ocheeze ahụ, dikwara Nwa aturu ahụ." **11** Ndi mmuo ozi niile ahụ guzoro ocheeze ahụ gburugburu, ha na ndi okenye ahụ na anụ anọ ahụ di ndu. Ha dara, kpua ihu ha n'ala n'ihu ocheeze ahụ feekwa Chineke ofufe, **12** na-asị, "Amen! Ngozi niile na otuto niile, na amamihe niile na ekele niile na nsopuru niile na ike niile

na ume niile, dirị Chineke anyị ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen.” (aiōn g165) **13** Mgbe ahụ, otu n’ime ndị okenye ahụ zara m si, “Ị maara ndị ahụ, ndị a e gbokwasịrị uwe ọcha ahụ, ebee ka ha siri pụta?” **14** Asịrị m, “Onyenwe m, ọ bụ gị maara.” Ọ sịrị m, “Ndị a bụ ndị sitere n’ime oke mkpagbu ahụ pụta. Ha bụ ndị sachara uwe ha, mee ha ka ha dirị ọcha site n’ọbara Nwa Atūrụ ahụ. **15** Ọ bụ nke a mere, “ha ji guzoro n’ihu ocheeze Chineke na-efe ya ofufe ehiehie na abalị n’ime ụlọnsọ ya. Onye ahụ na-anọkwasi n’elu ocheeze ahụ ga-ekpuchikwa ha. **16** ‘Agụụ agaghị agụkwa ha ọzọ. Akpịrị agaghị akpọkwa ha nkụ mgbe ọbụla. Anyanwụ agaghị achakwa ha ọzọ,’ okpomọkụ ọbụla agaghị erute ebe ha nọ. **17** N’ihi na Nwa Atūrụ ahụ nke nọ n’etiti ocheeze ahụ ga-abụ onye ọzọzụ atūrụ ha; ‘ọ ga-edurukwa ha jee n’isi mmiri nke ndụ ahụ.’ ‘Chineke ga-ehichapụkwa anyị mmiri ọbụla site n’anya ha.”

8 Mgbe o meghere akara nke asaa, akụkụ niile nke eluigwe dara jụụ ruo ihe dị ka iri nkeji atọ. **2** Ahūrụ m ndị mmụọ ozi asaa, ndị na-eguzo n’ihu Chineke. E nyere ha opi ike n’otu n’otu. **3** Mmụọ ozi ọzọ nke ji ite igwe ntakịrị e ji ọlaedo kpụọ b́jara guzo n’ihu ebe ichụ aja. E nyere ya ọtútụ ụda na-esi isi uto ka o jiri chụọ aja, ya na ekpere ndị nsọ niile, n’ebe ichụ aja e jiri ọlaedo wuo, n’ihu ocheeze ahụ. **4** Anwūrụ ọkụ nke ihe ahụ na-esi isi uto, ya na ekpere ndị nsọ sitere n’aka mmụọ ozi ahụ rigoo elu n’ihu Chineke. **5** Mgbe ahụ kwa, mmụọ ozi ahụ weere ọkụ sitere n’ebe ichụ aja ahụ tinye ya n’ime ite igwe ntakịrị ahụ, t́da ya, ka ọ danye n’ime ụwa. Mgbe o mere nke a, ụzụ egbe eluigwe dara, amụma gbukwara n’uzọ d́ oke egwu. Ala ọma jijiji dakwasikwara ebe niile n’ụwa. **6** Mgbe ahụ, ndị mmụọ ozi asaa ahụ ndị ji opi asaa ahụ jikeere onwe ha ifụ opi ike ahụ. **7** Mgbe mmụọ ozi nke mbụ fūrụ opi ike ya, a t́dara mkpūrụ mmiri na ọkụ a gwakọtara ya na ọbara n’ime ụwa. Nke a mere ka otu ụzọ n’ime ụzọ atọ nke osisi rechapūrụ ọkụ, e rechapụkwara ahịhịa ndụ niile ọkụ. **8** Mgbe mmụọ ozi nke abụọ fūkwa opi ike ya, a t́dara ihe yiri ugwu d́ ukwu na-enwu ọkụ

n’ime osimiri. Nke a mere ka otu ụzọ n’ime ụzọ atọ e kere osimiri niile chagharia ghọọ ọbara. **9** Otu ụzọ n’ime ụzọ atọ nke ihe niile d́ ndụ d́ n’ime osimiri nwūrụ. Otu ụzọ n’ime ụzọ atọ e kere ụgbọ mmiri niile d́ n’elu osimiri lara n’iyi. **10** Mgbe mmụọ ozi nke atọ fūrụ opi ike ya, otu kpakpando d́karịsịrị ukwu nke na-enwu d́ ka ọwaọkụ sitere na mbara eluigwe danye n’ime otu ụzọ n’ime ụzọ atọ e kere iyi niile na isi iyi niile. **11** Aha kpakpando ahụ b́ Ịlu Ịlu. Otu ụzọ n’ime ụzọ atọ nke mmiri malitere Ịlu Ịlu, ọtútụ mmadụ nwūrụ n’ihi mmiri a na-elu Ịlu. **12** Mgbe mmụọ ozi nke anọ fūrụ opi ike ya, e mere ka otu akụkụ n’ime akụkụ atọ e kere anyanwụ gbaa ọchịchiri. Otu a kwa, otu akụkụ n’ime akụkụ atọ e kere ọnwá gbara ọchịchiri. Ya na otu akụkụ n’ime atọ e kere kpakpando niile. Nke a mere ka anyanwụ hapụ inyekwa Ịhè ya n’uju d́ka o si eme na mbụ. Otu ụzọ n’ime ụzọ atọ e kere ehiehie ghọkwara oke ọchịchiri, ọ d́kwa otu a n’oge anyasị. **13** Elere m anya, hụ ma nṅkwa otu ugo ka ọ na-efegharị n’etiti mbara eluigwe na-eti mkpu n’olu ike na-asị, “Ahụhụ! Ahụhụ! Ahụhụ dirị mmadụ niile bi n’ụwa n’ihi ụda opi ike nke ndị mmụọ ozi atọ ndị a ga-afụ.”

9 Mgbe mmụọ ozi nke ise ahụ fūrụ opi ike ya, ahūrụ m otu kpakpando si n’eluigwe daa n’ala. E nyere ya ihe ọtughie igodo nke e ji atughie olulu nke Abis ahụ. (Abyssos g12) **2** Mgbe o meghere olulu Abis ahụ, anwūrụ ọkụ d́ ukwu sitere n’ime ya pụta d́ka anwūrụ ọkụ si n’ọkụ icheku ọkụ ya d́ ukwu, mee ka oke ọchịchiri kpuchie ihu anyanwụ na mbara eluigwe. (Abyssos g12) **3** Igurube sitere n’anwūrụ ọkụ ahụ pụta fedakwara ụwa. E nyekwara ha ike ịta mmadụ ọbụla d́ka akpị si agba mmadụ. **4** E nyere ha iwu si ha emebila ahịhịa ndụ ọbụla, maọbụ osisi na ihe ọbụla a kūrụ n’ala. Kama ọrụ ha b́ ịb́akwasị mmadụ ọbụla na-enweghị akara Chineke n’egedege ihu ya. **5** Iwu e nyere ha abughị ka ha gbuo ndị a, kama ọ b́ ka ha mekpaa ha ahụ ọnwá ise. Mmekpa ahụ ha d́ka ahụ ụfụ na nhụju anyị nke akpị mgbe ọ gbara mmadụ. **6** N’ime ụbọchị ndị ahụ, ọtútụ mmadụ ga-achọ ịjị aka ha gbuo onwe ha ma ha agaghị enwe ike mee ya. Agụụ ịnwụ ọnwá ga-

agu ha, ma ɔnwu ga-esi n'ebe ha no wezuga onwe ya. 7 Igurube ndi a nwere oyiya di ka inyinya a kwadebere maka ibu agha. Ha nwere ihe yiri okpueze e ji olaedo kpwo n'isi ha. Ihu ha dikwa ka ihu mmadu. 8 Agiri isi ha dika agiri isi umu nwanji. Eze ha dikwa ka eze odum. 9 Ha yikwasiri onwe ha ihe ikpuchi obi dika nke e ji igwe kpwo. Nku ha na-eme mkpotu di ka uda nzo ukwu otutu inyinya nke ugbo agha na-esekpu na-abanye n'ogbo agha. 10 Ha nwere odudu dika akpi. Ma ike niile e nyere ha bu imeru ndi mmadu ahụ ɔnwa ise site n'ike di n'odudu ha. 11 Ha nwere mmuo ozi nke Abis, onye na-achikota ha dika eze. Aha ya n'asusu Hibru bu Abadon, ma n'asusu Griik o bu Apolon. (Abyssos g12) 12 Ahuhu nke mbu agafeela, ebe ahuhu abuo ozọ na-abia n'ihu. 13 Mgbe mmuo ozi nke isii furu opi ike ya, anuru m olu sitere na mpi ano ahụ di n'ebe ichu aja ahụ e jiri olaedo wuo, nke di n'ihu ocheeze Chineke, 14 na-agwa mmuo ozi nke isii ahụ, nke ji opi ike okwu, "Topu mmuo ozi ano ndi ahụ e kere agbu n'ebe osimiri Yufretis di." 15 A tohapuru ndi mmuo ozi ano ahụ, ndi e jibu eji na njikere maka oge awa ahụ, na ubochi ahụ, na ɔnwa ahụ, na afọ ahụ, iji gbuo otu uto n'ime uto ato nke mmadu. 16 Ndi agha ahụ, onuogugu ha bu nari nde abuo. Anuru m mgbe e kwuru ole ha di. 17 N'ime ohu m, ahuru m inyinya ha, hukwa ndi nokwasiri ha n'elu. Ndi no n'elu inyinya ndi a yi ihe ikpuchi obi nke ufodu n'ime ha na-acha obara obara. Ufodu na-acha dika akpukpo eluigwe, ufodu na-acha odo odo. Ufodu na-acha dika anwuru oku. Isi inyinya ha dika isi odum, anwuru oku na oku na nkume oku si ha n'onu na-aputa. 18 E sitere n'ihe mmekpa ahụ ndi a, ire oku, anwuru oku na nkume oku na-adighi anyu anyu, ka ha ji gbuo otu uto n'ime uto ato nke mmadu niile bi n'uwu. 19 Ike inyinya ndi a di n'onu ha, na odudu ha. Odudu ha di ka agwo, nwee isi agwo nke ha ji emeru mmadu ahụ. 20 Ma ndi foduru n'etiti mmadu, bu ndi a na-egbughi site n'ihe ntaramahuhu orja ndi a, echegharighi site n'oru aka ha maobu ikwusi ife mmuo ojo ofufe. Ha jukwara ikwusi ife arusi ha niile nke ha ji olaedo na olaocha na bronz

na igwe na nkume na osisi kpwo. Chi ndi na-apughi ihu uto, maobu inu ihe, maobu ije ije. 21 Ha echegharighi site n'igbu mmadu ha, maobu uto mgbaasi ha, maobu ndu ikwa iko ha, na izu ohi ha puta.

10 Ahuru m mmuo ozi ozọ di oke egwu ka o si n'eluigwe na-aridata. Igwe ojii gbara ya gburugburu. Eke na egwurugwu dikwa ya n'isi. Ihu ya na-egbukwa maramara dika anyanwu. Ukwu ya na-acha dika ogidi na-enwu oku. 2 O ji akwukwo ntakiri a fukotara afukota n'aka ya. Otu ukwu ya, nke aka nri ya, ka o zonyere n'ime osimiri, ma ukwu nke aka ekpe ya ka o zokwasiri n'elu ala. 3 O ji oke olu, nke dara uda dika igbo uja odum, tie mkpu, egbe eluigwe asaa gbara otu mgbe ahụ. 4 Mgbe m chorọ idetu ihe egbe eluigwe ndi a kwuru, anuru m otu olu si n'eluigwe na-ekwu, "Edela ihe ahụ n'akwukwo, n'ihu na-achoghi ka ndi ozọ mata okwu ahụ egbe eluigwe ndi ahụ kwuru." 5 Mgbe ahụ, mmuo ozi ahụ nke m huru zokwasiri ukwu ya n'elu osimiri, na n'ala akoro ahụ, chiliri aka ya abuo elu, 6 were onye ahụ na-adi ndu mgbe niile ebighi ebi nuu iyi. Ya bu onye ahụ kere eluigwe na uwa, na ihe niile di n'ime ha, na oke osimiri, na ndi niile bi n'ime ha, si na oge ezuola. Na o kwesikwaghi ka a tufuo oge obula. (aiōn g165) 7 N'ubochi ahụ, mgbe ndi mmuo ozi asaa ahụ ga-afu opi ike ha, ihe omimi niile nke Chineke ga-emezu, dika o gwara ndi ohu ya bu ndi amuma. 8 Olu nke ahụ m nuru mbu sitere n'eluigwe gwa m okwu ozọ, na-asị, "Gaa nara mmuo ozi ahụ guzo n'elu oke osimiri na ala akoro, akwukwo ahụ aseghere aseghere nke o ji n'aka ya." 9 Ejekwuru m mmuo ozi ahụ gwa ya ka o nye m akwukwo nta ahụ. O siri m, "Nara ya, taa ya. O ga-eme ka afọ gi luo ilu, ma 'n'onu gi, o ga-atọ gi uto dika mmanu anu.'" 10 Ya mere, anaara m ya akwukwo nta ahụ site n'aka mmuo ozi ahụ taa ya. O toro uto dika mmanu anu n'onu m, ma mgbe m lodara ya, afọ m bidoro ilu ilu. 11 Mgbe ahụ ha siri m, "I ghaghị ibu amuma ozọ banyere otutu mmadu, na otutu mba, na otutu asusu na otutu ndi eze."

11 Enyere m ihe otutu osisi achara e ji atụ ihe. Agwara m si m, “Gaa tọọ ụlọnsọ ukwu Chineke, ma tọọkwa ebe ịchụ aja di n’ụlọnsọ ahụ, guo ọnuogugu ndi niile na-akpo isiala n’ebe ahụ. 2 Ma atukwala ogige nke di na mpata ụlọnsọ ahụ, n’ihi na ewerela ya nye ndi mba ozọ. Ha ga-azọtọkwa obodo nsọ ahụ ukwu iri onwa anọ na abụọ. 3 Aga m enye mmadụ abụọ ndi ga-agbara m ama ike ka ha buo amuma otu puku ụbọchi na nari ụbọchi abụọ na iri ụbọchi isii, ha ga-eyi akwa mkpe.” 4 Ndi a bu osisi oliv abụọ ahụ na ihe idọba oriona abụọ ahụ, ndi na-eguzo n’ihu Onye nwe uwa. 5 O buru na onye obula achọọ imeru ha ahụ, oku ga-esi ha n’onu puta rechapu ndi iro ha. O buru na onye obula achọọ imeru ha ahụ, a ga-egbu ya n’uzo di otu a. 6 A ga-enyekwa ha ike imechi eluigwe ime ka mmiri ozuzo obula ghara izo n’uwa n’ime afo ato na okara ahụ ha ga-ebu amuma ha. A ga-enyekwa ha ike ime ka osimiri na mmiri nta niile ghoo obara. Ha ga-enwekwa ike ime ka udi oria di iche iche biakwasị uwa niile n’oge obula ha cheputara n’obi ha. 7 Mgbe ha gbazuru ama ha, anu ohia ahụ, nke na-esite n’ime olulu Abis ahụ ga-ebuso ha agha merie ha, gbukwaa ha. (Abyssos g12) 8 Mgbe ha nwuchara, ozu ha ga-atogboro n’okporozo nke obodo ukwu ahụ nke a na-akpo na mmuo Sodom na Ijpt, ebe a kpogburu Onyenwe ha n’obe. 9 A gaghi ekwenyekwa ka onye obula lie ozu ha. Ma ndi niile di iche iche n’uwa, n’ebo niile, na asusu niile, na mba niile ga-agba ozu ha gburugburu ụbọchi ato na okara n’ebe a togboro ha na-ele ha anya. 10 Ndi niile bi n’uwa ga-anuri onu, nyerita ibe ha onyinye di iche iche, kpoo oriri di iche iche iji nuria onu n’ihi ogbugbu e gburu ndi amuma abuo ahụ, ndi wetaara ha oke nhuju anya. 11 Ma mgbe ụbọchi ato na okara gafesiri, Chineke ga-eme ka Mmuo ya na-enye ndu banyekwa n’ime ha, ha bilitere oto, oke egwu jidere ndi niile huru ha. 12 Ha nuru oke olu si n’eluigwe daa na-asi, “rigotanụ n’elu.” Ha siri n’igwe ojii, rigoro n’eluigwe ebe ndi iro ha ga-anọ na-ele ha anya. 13 Ma n’otu oge ahụ, n’otu awa ahụ, ala oma jijiji dikarisiri oke egwu mara nke mere

ka otu akuku n’ime akuku iri nke obodo ahụ niile daa. Ndi nwuru n’oge ala oma jijiji a dikwa puku mmadu asaa. Ma ndi niile foduru sitere n’oke egwu nye Chineke nke eluigwe otuto. 14 Ugbo a ahuhu nke abuo ahụ agafeela. Ma mgbe na-adighi anya, ahuhu nke ato na-abja. 15 Ka mmuo ozi nke asaa furu opi ike ya, oke olu di iche iche dara ike ike n’eluigwe, na-asi, “Alaeze niile nke uwa aburu ala alaeze Onyenwe anyi, na nke Kraist ya. Ya onwe ya ga-achikwa ruo mgbe niile ebighi ebi.” (aiōn g165) 16 Mgbe ahụ, iri ndi okenye abuo na anọ ahụ no n’ocheeze ndi ahụ di n’ihu ocheeze Chineke dara n’ala kpoo isiala nye Chineke, 17 na-asi, “Anyi na-enye gi otuto, gi Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile. Onye na-adi, na onye dikwaari, n’ihi na i werela oke ike gi niile n’aka gi malitekwa ichi ochichi. 18 Mba niile were oke iwe megide gi, ma ugbo a bu oge gi iweso ha iwe di oku. Ugbo a bu oge ikpe ndi nwuru anwu ikpe na ikwughachi ndi ohu gi bu ndi amuma ugwo oru ha, na ndi nsọ na ndi gi niile, bu ndi na-atu egwu aha gi, bu ndi di nta na ndi di ukwu. Oge eruokwala mgbe ila n’iyi ndi na-emebi uwa ga-adi.” 19 Mgbe ahụ kwa, e meghere ụlọnsọ Chineke nke di n’eluigwe. A hukwara igbe ogbugba ndu n’ime ya. N’otu oge ahụ kwa, egbe eluigwe malitere igba, amuma gbukwara. Oke ifufe bidokwara ife. Oke ala oma jijiji na akummiri igwe mere mkpotu nke ukwu.

12 Oke ihe iribama putara ihe n’eluigwe, otu nwanyi e yikwasiri anyanwu dika uwe. Onwa dikwa n’okpuru ukwu ya abuo. Okpueze nwee kpakpando iri na abuo dikwa ya n’isi. 2 O di ime, na-etikwa mkpu n’ihi ahuhu na ihe ufu nke omumu nwa. 3 Mgbe ahụ, ihe ama ozọ putara ihe n’eluigwe, agwo ochie nke di ukwu na-acha uhie uhie a na-akpo dragon, nke nwere isi asaa na mpi iri. O kpukwasikwara okpueze asaa n’isi ya. 4 O nwere odudu nke o ji dokpuru otu uzo n’ime uzo ato nke kpakpando niile di n’eluigwe, tuda ha n’ala. O biara guzo n’ihu nwanyi ahụ na-achọ imuputa nwa ahụ o di ime ya, nọ na njikere iri nwantakiri ahụ ma a muputa ya. 5 O muputara nwantakiri nwoke, “onye ga-ejikwa mkpara ochichi chia mba niile

ọchịchị.” N’otu oge ahụ kwa, e si n’ebe ahụ
 wepụ nwata ahụ were ya gaa n’ebe Chineke nọ
 n’eluigwe n’ocheeze ya. **6** Ma nwanyị ahụ si
 n’ebe ahụ gbapụ gbalaa n’ọzara ebe Chineke
 kwadebere na ọ ga-anọ. Ebe ahụ ka a ga-elekọta
 ya anya nke ọma otu puku ụbọchị na nari
 ụbọchị abụọ na iri ụbọchị isii. **7** Mgbe ahụ,
 agha dapụtara n’eluigwe. Maikel na ndị mmụọ
 ozi ya buru agha megide agwọ ochie ahụ (a
 na-akpọ dragon). Dragon ahụ na ndị mmụọ
 ozi ya bukwara agha nke ha, **8** ma e meriri
 ha, ha enwekwaghị ọnọdụ ọbụla n’eluigwe. **9**
 Dragon ukwu ahụ, bụ agwọ ochie ahụ a na-akpọ
 ekwensu maọbụ Setan, nke na-eduhie ndị niile
 bi n’ụwa. A tụtara ya n’ụwa, ya na ndị mmụọ
 ozi ya niile. **10** Mgbe ahụ, anụrụ m oke olu si
 n’eluigwe na-ada si, “O mezuola n’ikpeazụ, bụ
 nzọpụta Chineke na ike na alaeze Chineke anyi,
 na ikike ichi isi Kraịst ya, ha aburula ihe di ire.
 N’ihi na e sitela n’eluigwe chutuo onye ahụ na-
 ebo ụmụnna anyi ebubo. Ọ na-ebo ha ebubo
 ehiehie na abali n’ihu Chineke. **11** Ha lụgburu
 ya n’agha site n’ọbara Nwa aturū ahụ na site
 n’ama nke okwu ọnụ ha, n’ihi na ha ahughị
 ndụ ha n’anya karịa, kama ha jikere inye ndụ
 ha ọbụladi ruo n’onwụ. **12** Ya mere, n’urjanu
 ọnụ eluigwe ma unu ndị niile bi n’ime ya. Ma
 ahughị dirị unu ndị bi n’ụwa na osimiri n’ihi na
 ekwensu abiakwutela unu. O jirila oke ọnụma
 bjakwute unu. Ọ makwaara na oge a o nwere
 ehighi nne.” **13** Mgbe agwọ ochie ahụ chọputara
 na a chudala ya n’ụwa, ọ chụsoro nwanyị ahụ
 mụrụ nwa nwoke ahụ ọsọ. **14** Ma e nyere nwanyị
 ahụ nku abụọ, nke dika nku oke ugo, ka o jiri
 gbanarị agwọ ochie ahụ feba n’ime ọzara, ebe
 a kwadooro ya, na ebe a ga-anọ lezie ya anya
 afọ atọ na ọnwala isii. **15** Ma agwọ ahụ meghere
 ọnụ ya mee ka mmiri si n’ọnụ ya sọputa dika
 iyi nke ga-ebufu nwanyị ahụ. **16** Ma ala nyeere
 nwanyị ahụ aka. O meghere ọnụ ya loda idee
 mmiri a nke si n’ọnụ agwọ ahụ sọputa. **17** Mgbe
 ahụ, agwọ ochie ahụ wesara nwanyị ahụ iwe,
 pụọ iga buo agha megide ụmụ ya bụ ndị niile
 fọdurū, bụ ndị niile na-edebe iwu Chineke na
 ndị na-ekwuputa na ha bụ ndị ama nke Jisọs.

13 Agwọ ochie ahụ guzoro n’akụkụ n’ọnụ oke
 osimiri ahụ. Ma ahurū m otu anụ ọhịa ka
 o si n’ime oke osimiri na-ariputa. Anụ ọhịa a
 nwere isi asaa na mpi iri. Okpueze iri dika
 n’elu mpi ndi a. Aha e dekwasiri n’isi asaa ahụ
 n’otu n’otu bụ ikwutọ na ikwuhie Chineke. **2**
 Anụ ọhịa a m hurū di ka agụ, ma ukwū ya dika
 ukwū anụ ọhịa bia. Ọnụ ya dika ka nke ọdum.
 Agwọ ochie ahụ nyere ya ike ya, na ocheeze
 ya na ikike di ukwu. **3** Otu n’ime isi ya nwere
 ọnya buru ibu, nke pūrū iwetara ya ọnwū, e
 mere ka ọnya ahụ laa. Ụwa niile sobere anụ
 ọhịa ahụ n’azụ n’itunanya. **4** Ha kpọrọ isiala nye
 agwọ ochie ahụ n’ihi na o nyere anụ ọhịa ahụ
 ikike di otu a. Ha bidokwara ikpọ isiala nye anụ
 ọhịa ahụ, na-asị, “Ebee ka onye ahụ nọ, nke di
 ukwu karịa ya, onye pūkwa ibu agha megide
 ya?” **5** E nyekwara anụ ọhịa ahụ ọnụ na ike
 ikwu okwu mpako na ikike ikwulu ekwulu ọnwala
 iri anọ na abụọ. **6** O meghere ọnụ ya malite
 ikwulu Chineke, na aha ya na ebe obibi ya, na
 ndụ ahụ bụ ndi bi n’eluigwe. **7** E nyere ya ike
 ibuso ndi nsọ agha na imeri ha. E nyekwara ya
 ikike ichi agburū niile, na ebo niile, na ndi niile,
 na mba niile na asusū niile. **8** Ndi niile bi n’elu
 ụwa ga-akpokwa isiala nye ya, bụ onye ọbụla a
 na-edeghi aha ya n’ime akwukwọ nke ndi nke
 Nwa aturū ahụ e gbururị, site n’oge e kere ụwa.
9 Onye nwere ntị ya nūrū. **10** “Ọ burū na ọ di
 onye ọbụla a ga-adọta n’agha, ọ bụ ha ka a ga-
 adotakwa n’agha. Ọ burū na ọ di onye ọbụla
 ga-anwū site na mma agha, aghaghị iji mma
 agha gbuo ha.” Ka nke a burū ihe igbaume na
 iguzosikwa ike n’okwukwe nke ndi Chineke. **11**
 Mgbe ahụ kwa, ahurū m anụ ọhịa ọzọ di iche ka
 o si n’ala na-ariputa. O nwere mpi nta abụọ dika
 mpi Nwa aturū, kama ọ na-ekwu okwu dika
 agwọ ochie ahụ. **12** Ọ na-achi isi n’onodụ anụ
 ọhịa nke mbụ. Ọ bukwa ike a ka o ji kwagide
 ụwa na ndi niile bi n’ime ya ka ha kpọrọ isiala
 nye anụ ọhịa mbụ ahụ nke a gworọ ọnya ya na-
 eweta ọnwū. **13** Ọ na-emekwa ọtutu oke ihe
 iribama di iche iche. O mere ọbụladi ka oku
 si na mbara eluigwe daa n’ụwa n’ihu mmadu
 niile. **14** O duhiekwara ndi mmadu bi n’ụwa site
 n’orū iribama ya niile nke e nyere ya ike iru

n'onodu anụ ọhịa ahụ. Ọ gwakwara ndị niile bi n'ụwa ka ha kpụọ ihe oyiyi nke anụ ọhịa ahụ nke e jiri mma agha merụchaa ahụ, ma mechaa dị ndụ. **15** E nyere ya ike ikunye ume ndụ n'ime oyiyi nke anụ ọhịa mbụ ahụ, ime ka ihe a kpurụ akpụ kwuo okwu mekwa ka e gbuo ndị niile na-akpoghị isiala nye ya. **16** O nyere iwu ka onye ọbụla, onye ukwu na onye nta, ọgaranya na ogbenye, ohu na onye nwe onwe ya, nata akara n'aka nri maọbụ n'egedege ihu ha. **17** Ya mere, ọ dighị onye ọbụla nwere ike izu ahịa maọbụ ree ahịa ma ọ bụrụ na onye ahụ enweghị akara a, nke bụ aha anụ ọhịa ahụ, maọbụ ihe e ji mara ya, maọbụ ọnụogugu nọchiri aha ya. **18** Nke a ka choro amamihe maka ighota ya. Ka onye ọbụla nwere ọgụgụisi, guo ọnụogugu nke anụ ọhịa ahụ, n'ihu na ọ bụ ọnụogugu mmadụ. Ọnụogugu ahụ bụkwa narị isi na iri isi na isii, ya bụ 666.

14 Elere m anya hụ Nwa Aturū ahụ ka o guzo n'ugwu Zayōn. Ya na narị puku mmadụ na iri puku mmadụ anọ na anọ ahụ, bụ ndị e dekwasiri aha ya na aha Nna ya n'egedege ihu ha. **2** Anụkwara m olu si n'eluigwe na-ada dika ụda mmiri si n'ime nkume na-asoputa, maọbụ dika ụda nke oke egbe eluigwe. Olu m nūrū dika olu ndị na-abụ abụ, ndị ji ụbọ akwara na-abụ abụ. **3** Narị puku mmadụ na iri puku mmadụ anọ na anọ ndị ahụ guzo, chee ocheeze ahụ, anụ anọ ahụ dị ndụ, na ndị okenye ahụ ihu, na-abụ abụ, ha na-abụ abụ ọhūrū. Nke naanị ha bụ ndị a gbaputara n'ụwa puru imuta. **4** Ndị a bụkwa ndị na-emerughị onwe ha n'ebe ụmụ nwanyị di, n'ihu na ha di ọcha ka ụmụ agboghọ na-amaghị nwoke. Ha na-eso Nwa Aturū ahụ ebe ọbụla ọ na-aga. Ha bụ ndị a gbaputara n'etiti mmadụ iburū Chineke na Nwa Aturū ahụ dika mkpuru mbụ. **5** Ọ dīkwaghị okwu ụgha ọbụla a hūrū n'onyi ha. Ha bụkwa ndị na-enweghị ita uta. **6** Ahụkwara m mmụọ ozi ọzọ ka ọ na-efeghari n'etiti mbara eluigwe. O ji ozioma nke ebighi ebi ahụ n'aka, nke ọ na-aga ikwusara mba niile, na ebo niile, na asụsụ niile na mmadụ niile nọ n'ụwa. (aiōnios g166) **7** O jiri oke olu kwuo si, “Tuonyi egwu Chineke, nyekwanu ya otuto, n'ihu na oge ikpe ya eruola. Kpọkwany isiala nye

ya, bụ onye kere eluigwe na ala, na oke osimiri na isi iyi mmiri niile.” **8** Mgbe ahụ mmụọ ozi nke abụọ bjara soro ya, na-efeghari na-asị, “Ọ daala! Ọ daala, bụ Babilon obodo ukwu ahụ, bụ nke mere ka mba niile nyo mmanya onuma nke ikwa iko ya.” **9** Mgbe ahụ, mmụọ ozi nke atọ bjakwara soro ha na-eti mkpu na-asị, “Onye ọbụla na-akpo isiala nye anụ ọhịa ahụ si n'ime mmiri riputa, na oyiyi ya ahụ a kpurū akpū, na onye na-anarakwa akara ahụ n'egedege ihu maọbụ n'aka ya, **10** ha onwe ha, aghaghị isoro nyo mmanya nke oke iwe Chineke, bụ nke a na-agwaghị agwa gbanye n'ime iko onuma ya. A ga-ejikwa oku na nkume oku mekpaa ha ahụ n'ihu ndi mmụọ ozi di nsọ na n'ihu Nwa Aturū ahụ. **11** Anwuru oku si n'ebe a na-emekpa ha ahụ aputa na-arigo elu ruo mgbe niile ebighi ebi. Izuike agaghị adiri ha ehie na abali bụ ndi ahụ kporo isiala nye anụ ọhịa ahụ na oyiyi ya a kpurū akpū, kwerekwa ka a kakwasi ha akara nke aha ya. (aiōn g165) **12** Ka nke a buri ihe igbaume nye ndi nsọ ya, bụ ndi nke Chineke na-erubere iwu ya isi, na-eguzosikwa ike n'okwukwe ha n'ime Jisọs.” **13** Anụkwara m olu nke si n'eluigwe daa na-asị, dee ihe a n'akwukwo, “Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi nwuru n'ime Onyenwe anyi site ugbu a gaa n'ihu.” “E, ha ga-ezu ike site na ndogbu niile nke ha dogburu onwe ha, n'ihu na oru ha ruru ga-eso ha,” ka Mmụọ Nsọ na-ekwu. **14** Elere m anya hụ otu igwe ọcha, nke onye nọdurū na ya dika nwa nke mmadū. O kpu okpueze e jiri naanị ọlaedo mee, jirikwa mma iwe ihe ubi di nkọ, n'aka ya. **15** Mgbe ahụ, otu mmụọ ozi sitere n'ulonso ukwu puta, tikuo onye ahụ nọkwasi n'igwe ọcha si, “Ngwa, bido jii mma iwe ihe ubi gi ruo oru, n'ihu na oge owuwe ihe ubi eruola. Ihe a ga-agho agho n'ụwa achala nke oma.” **16** Ya mere, onye ahụ nọkwasi n'igwe ọcha ahụ runyere mma owuwe ihe ubi ya n'ime ụwa, ghota ihe di n'ụwa dika ihe ubi. **17** Mmụọ ozi ọzọ sitekwara n'ulonso ukwu di n'eluigwe puta. Ya onwe ya jikwa mma owuwe ihe ubi di nkọ. **18** Mmụọ ozi ọzọ, nke na-elekota oku sitekwara n'ebe ichu aja ahụ puta, were olu ike gwa mmụọ ozi ahụ ji mma di nkọ si, “Were mma owuwe

ihe ubi gi di nko bipu osisi uyoko mkpuru gepu site na vainji niile di n'owa, n'ih na ha niile achala." 19 Ya mere, mmuo ozi ahụ runyere mma owuwe ihe ubi ya n'owa, bipusia uyoko mkpuru vainji ahụ chikota ha, kpójuputa ha ebe Chineke ga-eji iwe zochaa ha. 20 A zochakwara mkpuru vainji ahụ n'ebe a na-azocha mkpuru vainji nke di n'azu obodo. Obara si n'ebe ahụ gbaputa di elu ruo ihe dika eriri e ji ekegide inyinya n'isi ime ka o gaa ebe achoro, o bu ihe ruru nari kilomita ato n'ogologo.

15 Ahukwara m ihe iribama ozo n'eluigwe. O di ebube dikwa oke egwu. Ndi mmuo ozi asaa ji uzo ahuhu asaa. Ha bu ahuhu nke ikpezazu ndi ga-eweta iwe Chineke na ngwucha. 2 Ahuru m ihe dika oke osimiri enyo a gwakotara ya na oku, na ndi ahụ nwetere mmeri n'ebe anu ohia ahụ na oyiyi ya, na onuogugu aha ya. Ha guzo n'akuku oke osimiri enyo ahụ, jidekwa ubo akwara nke Chineke n'aka ha. 3 Ha na-abu abu Mosis ohu Chineke, na abu Nwa aturu ahụ. "Oru gi niile di ukwu dikwa ebube, Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile. Uzo gi niile ziri ezi, burukwa eziokwu, Gi, Eze nke mba niile. 4 Onye ga-aghara itu gi egwu, Onyenwe anyi, onye ga-aghakwa ito aha gi? N'ih na o bu naanji gi di nsọ. Mba niile ga-abjakwa ikpo isiala n'ihu gi, n'ih na emeela ka oru ezi omume gi puta ihè." 5 Mgbe nke a gasiri, elere m anya hu, na e meghere, ulonso ukwu di n'eluigwe, ya bu, ulo ikwu nke iwu ogbugba ndu ahụ. 6 Mmuo ozi asaa ndi ahụ ji ihe ntaramahuhu asaa si n'ulonso ahụ puta. Ha yi uwe ogbo ocha, akwa ocha na-enwu ezigbo ocha. E kekwasiri ihe okike olaedo gburugburu obi ha. 7 Otu n'ime anu ano ndi ahụ di ndu bunyere mmuo ozi asaa ndi ahụ efere olaedo asaa a gbajuru onuma Chineke, bu onye ahụ na-adi ndu mgbe niile ebighi ebi. (aiōn g165) 8 Mgbe ahụ ulonso ahụ juputara n'anwuru oku si n'ebube na ike Chineke na-aputa. O nweghi onye obula nwere ike iba n'ulonso ahụ tutu ruo mgbe ntaramahuhu asaa nke ndi mmuo ozi asaa ahụ gwuchara.

16 Mgbe ahụ, anuru m oke olu si n'ulonso ahụ na-ada na-agwa ndi mmuo ozi asaa ahụ okwu, "Ngwanu, gaanu wusa ihe di n'efere onuma asaa Chineke ahụ n'elu uwa." 2 Mmuo ozi nke mbu puru gaa wusa ihe di n'efere nke ya n'elu uwa, onya ojoo na-egbu oke mgbu bjakwasiri mmadu niile nwere akara anu ohia ahụ, na ndi na-akporo oyiyi ya isiala. 3 Mmuo ozi nke abuo wusara ihe di n'ime efere nke ya n'elu osimiri niile. Otu mgbe ahụ, osimiri niile chaghari ghoo obara dika nke onye nwuru anwu. Nke a mere ka ihe niile di ndu n'ime osimiri ahụ nwuo. 4 Mmuo ozi nke ato puru gaa wusa ihe di n'efere nke ya n'elu iyi na n'elu isi iyi niile. Nke a mere ka ha niile ghoo obara. 5 Anuru m ka mmuo ozi ahụ mmiri niile di n'aka ya kwuru okwu si, "I kpere ikpe ziri ezi, Gi, Onye di Nso, na onye na-adi site na mmalite, na onye na-adikwa ugbo a. 6 N'ih na ha wusara obara ndi nsọ gi na ndi amuma gi. Ma ugbo a, i nyela ha obara ka ha nuu. Nke a bukwa ezi ugwo oru ha kwesiri inata." 7 Mgbe ahụ kwa, anuru m ka mmuo ozi ahụ na-ano n'ebe ichu aja siru, "E, Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile, ikpe gi niile bu nke ziri ezi, burukwa eziokwu." 8 Mmuo ozi nke ano puru wusa ihe di n'efere nke ya n'elu anyanwu si otu a mee ka anwu were okpomoku ya chagbuo ndi mmadu. 9 Okpomoku ahụ si n'anyanwu bja rere onye obula oku n'ahụ. Nke a mere ka ndi mmadu bido ikocha aha Chineke, onye nwere ike ichi ihe otiti ndi a, ma ha juru icheghari nye ya otuto. 10 Mmuo ozi nke ise puru wukwasiri ihe di n'efere nke ya n'elu ocheeze anu ohia ahụ, mee ka alaeze ya juputa n'ochichiri. Ndi mmadu tabiri ire ha n'ih oke ahụ ufu. 11 Ha kochara Chineke nke eluigwe n'ih ihe ufu na onya bjakwasiri ha. Ma ha juru icheghari site n'ajo oru ha niile. 12 Mmuo ozi nke isii pukwara wukwasiri ihe di n'efere ya n'elu mmiri ukwu ahụ bu Yufretis si otu a mee ka mmiri di n'ime ya taa. Nke a mere ka o diri ndi eze ahụ si n'owuwa anyanwu mfe. 13 Ahuru mmuo ato ruru aru ndi putara ihe n'udidi awo, ha si n'onu agwo ochie ahụ na n'onu anu ohia ahụ nwere ike iru oru itunanya puta, na n'onu onye amuma

ugha ahụ. **14** Ha bụ mmụọ nke ajọ mmụọ ndị ahụ na-arụ ọrụ iribama. Ọ bụ ha na-ejekwuru ndị eze ụwa niile ichikọta ha maka ibu agha n'ubochi ukwu ahụ bụ ubochi Chineke Onye puru ime ihe niile. **15** “Lee! Ana m abia dika onye ohi. Ngozi na-adiri onye ahụ nọ na-eche nche, ndị yi uwe ha na njikere, ka ọ ghara ijeghari n'ọnọdụ igba ọtọ, buru onye ọnọdụ ya na-eweta ihere.” **16** Ha kpokoro ndị eze ahụ n'otu ebe a na-akpo Amagidon n'asusu Hibru. **17** Mmụọ ozi nke asaa wupuru ihe di n'efere nke ya n'ikuku, otu olu sitere n'ocheeze di n'ulonso ukwu ahụ daa ụda si, “Emezuola ya!” **18** Mgbe ahụ egbe eluigwe bidoro na-agba na-eme mkpotu, amuma bidokwara na-egbu, oke ala oma jijiji dikwara n'ụwa, ụdi nke na-adibeghi site na mgbe e kere ụwa. Ọ bụ ala oma jijiji kachasi ala oma jijiji ndi ozo njo. **19** Obodo ukwu ahụ kewara uto atọ. Obodo niile di na mba niile dakwara. Chineke chetara obodo ukwu ahụ bụ Babilon. O nyere ya iko juputara na mmanya nke n'oke iwe nke onuma ya. **20** Mgbe ahụ, agwa etiti niile mikpuru, ugwu niile ghorọ ala di larịi. **21** Mkpuru mmiri nke idi arọ otu n'ime ha ruru kilogram iri anọ na okara, sitere n'eluigwe na-adakwasị ndi mmadu. Nke a mekwara ka ha kochaa Chineke n'ih ihe ntaramahuhu nke mikpuru mmiri ahụ, n'ih na ihe ntaramahuhu ahụ di nnojo njo nke ukwu.

17 Otu n'ime ndi mmụọ ozi asaa ndi ahụ ji efere bira si m, “Bia, aga m egosi gi ahuhu ga-abiakwasị onye ahụ ụwa niile maara dika akwuna, onye ahụ na-anokwasị n'elu otutu mmiri nke ụwa. **2** Ndi eze ụwa esorola ya kwaa iko n'otu ihe ndina, emeekwara ka ndi niile bi n'ụwa buru ndi mmanya ikwa iko ya na-egbu.” **3** O duuru m n'ime mmụọ baa n'ozara. N'ebe ahụ ka m nọ hụ otu nwanyị nokwasiri n'elu otu anụ ohia na-acha obara obara. Anụ ohia ahụ nwere isi asaa na mpi iri. Aha ndi e dere anụ ohia ahụ n'ahụ bụ naani okwu ikwulu Chineke. **4** Nwanyị ahụ yi akwa na-acha odo odo na nke na-achakwa obara obara, gbarakwa ihe icho mma e ji olaedo, nkume di oke onuahia na pieal kpuo. O jikwa iko olaedo n'aka ya nke juputara n'ih aru na ihe ure niile o ji na-akwa iko ya. **5**

Aha e dekwasiri ya n'egedege ihu bụ ihe omimi: Obodo ukwu ahụ bụ Babilon, nne ndi na-akwa iko na nke ihe aru niile nke ụwa. **6** Ejikwa m anya m hụ na nwanyị ahụ ahụjuola obara ndi nsọ afo, ya na obara ndi ama Jisos. Mgbe m huru ya, ọ gbagwojuru m anya. **7** Ma mmụọ ozi ahụ sirị m, “Gini mere ihe i huru ji ju gi anya? Aga m akwara gi ihe omimi banyere nwanyị a na anụ ohia ahụ nke na-ebughari ya, bụ nke nwere isi asaa na mpi iri. **8** Anụ ohia ahụ i huru, nwere mgbe ọ diiri, ma ugbo a, ọ dikwaghi. Ma ọ ga-esi n'olulu Abis ahụ puta banye na mbibi. Ma nloghachi ya ga-eju ndi ahụ a na-edeghi aha ha n'ime akwukwo ndu ahụ site n'oge e kere ụwa anya. N'ih na e nwere mgbe ọ diiri, ma ugbo a, ọ dikwaghi, ma ọ ga-emesi bia. (Abyssos g12) **9** “Nke a chorọ uche nke nwere amamihe. Isi asaa ahụ nochiri anya ugwu asaa ahụ nke nwanyị ahụ na-anodu n'elu ha. Ha na-anochikwa anya ndi eze asaa. **10** Ise n'ime ha adaala, otu ka nọ, nke ozo abiabeghi. Mgbe ọ bira, ọ ga-anọ wantakiri oge. **11** Anụ ohia ahụ nke diiri ma ọ dikwaghi, bụ onye nke asato, ọ bụ onye otu ndi eze asaa ahụ ma a lakwara ya n'iyi. **12** “Mpi iri ahụ i huru nochiri anya ndi eze iri na-anatabeghi alaeze. Ha na anụ ohia ahụ ga-anata ike ochichi dika eze sososo otu awa. **13** Ha ji otu obi na-enye anụ ohia ahụ ike ha na ichi isi ha. **14** Ha ga-ebu agha megide Nwa Aturu ahụ, ma Nwa Aturu ahụ ga-emeri ha n'ih na ọ bụ Onyenwe kachasi ndi nwenụ niile nakwa Eze kachasi ndi eze niile. Ndi so ya bukwa ndi a kporo, na ndi a hoputara, ndi ya kwesikwara ntukwasị obi.” **15** Mgbe ahụ ọ sirị m, “Mmiri ndi ahụ i huru, ebe nwanyị akwuna ahụ nọ, bụ ndi mmadu di iche iche, igwe mmadu, na mba di iche iche na n'asusu di iche iche. **16** Anụ ohia ahụ na mpi iri ahụ i huru ga-akpo nwanyị akwuna ahụ asi. Ha ga-agba ya oto, laakwa ya n'iyi, ha ga-eri anụ ya, werekwa oku rechapu ya. **17** Chineke etinyela ya n'obi ha imejuputa nzube ya site n'inwe otu obi nakwa inyefe anụ ohia ahụ ikike ochichi alaeze ha, tutu ruo mgbe a ga-emezu okwu Chineke. **18** Ma nwanyị a i huru bụ obodo ukwu ahụ na-achi ndi eze niile nke ụwa.”

18 Mgbe ihe ndị a niile gasịrị, ahurū m mmụọ ozi ọzọ ka o si n'eluigwe na-arịdata. E nyere ya ikike dị ukwu, ebube ya mekwara ka ihe jupụtara n'ụwa. **2** O ji olu dị ike tie mkpu, "Q daala! Q daala! Babilon Obodo Ukwu ahụ adaala!" Q ghọkwala ọgba obibi ndị mmụọ ọjọọ n'ebe nzukọ mmụọ ndị ahụ na-adighị ọcha, n'ebe nzukọ ụmụ nnụnụ rūrū arū n'ebe nzukọ ụmụ anụmanụ niile na-adighị ọcha na ndị rūrū arū. **3** N'ihị na mba niile anụọla site na mmarnya ọnụma nke ikwa iko ya. Ndị eze nke ụwa sokwaara ya kwaa iko, ndị na-azụ ahịa n'ụwa aghokwaala ndị ogaranya site n'oke ịba ụba nke ya." **4** Mgbe ahụ, anụkwara m olu ọzọ si n'eluigwe na-akpọ oku na-asị, "Ndị m, sinu n'ime ya pụtara," ka unu ghara iketa oke na mmehie ya, ka unu gharakwa iketa oke ahụhụ ya. **5** N'ihị na mmehie ya amụbaala ruo eluigwe. Chineke echetakwala ajọ omume ya niile. **6** Mesonu ya mmeso dika o si meso unu. Kwughachinu ya ụgwọ mmaji abụọ maka ihe o mere. Gwakọrọnu ya mmaji abụọ n'ime iko mmarnya ahụ nke ọ gwakọrọ ndị ọzọ. **7** Nye ya ọtụtụ mmekpa ahụ na obi ilu dika ndụ otuto, n'ime onwe ya obi uto nke o nyere onwe ya. Ọ na-ekwu n'obi ya na-asị, 'Abụ m eze nwanyị nọ n'elu ocheeze m. Abughị m nwanyị di ya nwurū, iru ụjọ ọbụla adighị nye m.' **8** N'ihị nke a, ihe ntaramahụhụ ya ga-abiakwasị ya n'otu ụbọchi, ọnwụ na iru ụjọ nke ọnwụ na-eweta, na ụnwụ. A ga-eji ọkụ rechapụ ya, n'ihị na Onyenwe anyị Chineke onye na-ekpe ya ikpe, di ike. **9** "Ndị eze nke ụwa, ndị soro ya kwaa iko, ma bie ndụ ọchịchọ ọjọọ ya, ga-akwa akwa, ruo ụjọ n'ihị ya, mgbe ha ga-ahụ anwūrū ọkụ nke ikpọ ọkụ ya. **10** Ha ga-eji oke egwu guzo n'ebe di anya, kwaa akwa n'ihị ntaramahụhụ ya si, "Ahụhụ, Ahụhụ dīrī gi, Babilon, Obodo ukwu a maara aha ya gi Babilon, obodo e ji ịdị ike maara. N'otu ntabi anya, ikpe nke gi na-abia." **11** "Ndị ahia nke ụwa ga-akwa akwa ruokwa ụjọ n'ihị ya, n'ihị na ọ dikwaghị onye na-azụ ihe ahia ha ọzọ. **12** Ngwa ahia ọlaedo gi, na ọlaọcha, na ọla e ji achọ mma na nkume oke ọnụahia, ezi akwa ọcha, na akwa uhie uhie, na akwa lōrīlōrī, na akwa odo odo, osisi niile na-esi isi ọma, ihe niile e ji ọdụ enyi mee, ngwa ahia niile e ji osisi niile di oke ọnụahia mee, bronz, igwe na nkume mabul. **13** Ha na ụda sinamon na mmanụ otite nke ọkpurukpu eso osisi na-esi isi uto, maa na frankisens, mmarnya na mmanụ oliv, uto ọka na wiiti, ehi na aturū, ịnyịnya na ụgbọala agha, na ndị na-ere mmadu ibe ha dika ohu, na ahụ mmadu na mkpuruobi mmadu. **14** "Ha ga-asị, 'Mkpuru ndi ahụ niile nke na-agu mkpuruobi agu e sitela n'ebe ị nọ gabiga. Ihe ọma niile i ji ebi ndu, na ihe oke ọnụahia niile i ji azu afọ gi, efunarila gi. Apughị ịchotakwa ha ọzọ mgbe ọbula.' **15** Ndị ahia ahụ bara ogaranya site n'aka ya, ga-anọ n'ebe di anya, n'ihị oke egwu nke ntaramahụhụ ya, na-eru ụjọ, na-ebesikwa akwa ike. **16** "Ahụhụ, Ahụhụ dīrī gi, obodo ukwu ahụ, nke e yikwasiri ezi akwa ọcha, nke na-acha odo odo na ọbara ọbara nke nya ihe icho mma nke ọlaedo, nkume di oke ọnụahia di iche iche na nkume pieal di iche iche. **17** N'otu awa a ka a lara oke akụ niile ndi a n'iyi." "Ndị niile nwee ụgbọ na-aga n'oke osimiri, na ndi na-akwọ ụgbọ ndi ahia n'oke osimiri, na ndi niile na-eso ụgbọ mmiri ga-anọ n'ebe tere anya, **18** na-eti mkpu mgbe ha ga-na-ele anya na-ahụ anwūrū ọkụ na-ala elu site n'ire ọkụ ya na-asị, 'Olee obodo ọzọ dika obodo ukwu a?' **19** Ha ga-ekpokwasị aja n'isi igosi obi ọjọọ ha na-eti mkpu akwa na-asị, "Ahụhụ, Ahụhụ dīrī gi, obodo ukwu a maara aha ya ebe ndi niile nwere ụgbọ mmiri na-aga n'osimiri ghoro ndi ogaranya site n'akụ di n'ime ya. Ma ugbo a, n'otu ntabi anya, ihe niile di n'ime ya bu ihe a laara n'iyi." **20** "Ma gi eluigwe, nuriya ọnu n'ihị ihe a dakwasiri ya, unu ndi nsọ, nuriakwanu ọnu, unu ndi amuma na ndi ozi, nuriakwanu ọnu. N'ihị na Chineke ekpeela ya ikpe n'ihị mmeso ya megide unu." **21** Mgbe ahụ, otu mmụọ ozi di ukwu tutulitere otu nkume nke dika nkume igwe nri, tuba ya n'ime oke osimiri, na-asị, "Otu a ka a ga-esi tufuo Babilon obodo ukwu ahụ, agaghị ahukwa ya ọzọ. **22** Ọ dighi mgbe ọzọ ụzụ egwu ga-adị n'ebe ahụ. Agaghị anukwa olu ọja na une na ụbọ akwara na nke ndi na-afu opi ike n'ime gi ọzọ. Aghaghị ahụ onye ọrụ nka ọbula n'ime gi ọzọ. Agaghị anukwa ụzụ nkume igwe nri n'ime gi ọzọ. **23**

Ìhè nke sitere n'orìona agaghị acha n'ime gi ọzọ. Olu obi ụtọ nke nwoke na nwanyi na-alu di na nwunye agaghị adịkwa. Ndị mgbereahịa gi bụ ndị a ma ama n'elu ụwa, ọ bụkwa mgbaasi gi ka e ji duhie mba niile nke ụwa. **24** N'ime ya ka a hụrụ ọbara ndị amụma niile, na nke ndị nsọ niile, na nke ndị ọzọ ahụ niile e gburu n'ụwa."

19 Mgbe ihe ndị a gasiri, anurū m ụzū nke ọtụtū igwe mmadū n'eluigwe. Ha niile na-eti mkpu na-asị, "Haleluya! Nzọpụta, na ebube na ike niile dīrī Chineke anyi. **2** N'ihī na ikpe ikpe ya niile ziri ezi, būrūkwa eziokwu. Ọ kpeela nwanyi ahū na-akwa iko ikpe, onye ji ikwa iko ya meruo ụwa. Ọ bọlara ọbọ ọbara ndi ohu ya n'isi ya." **3** Ọzokwa, ha tiri mkpu, "Haleluya! Anwūrū ọkū si n'ime ya na-arigo elu ruo mgbe ebighi ebi." (aiōn g165) **4** Mgbe ahū, iri ndi okenye abuo na anọ ahū, ha na anụ anọ ahū di ndu dara n'ala n'ihu Chineke onye nọkwasi n'elu ocheeze ukwu ahū, fee ya ofufe na-asị, "Amen, Haleluya!" **5** Otu olu sitekwara n'ocheeze ahū na-asị, "Toonu Chineke anyi, unu ndi ohu ya niile, ndi ukwu na ndi nta, unu ndi na-atu egwu ya." **6** Mgbe ahū, anukwara m olu dara ka olu igwe mmadū dīkwa ka ụzū mmiri na-ekwo ekwo, dīkwa ka ụda egbe eluigwe dasiri ike na-asị, "Haleluya! N'ihī na Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile na-achī. **7** Ka anyi nūrjanu ọnū, ka obi tōkwaa anyi uto. Ka anyi nye ya otuto. N'ihī na ọlūlū di na nwunye nke Nwa Aturū ahū eruola, nwunye ya edoziekwala onwe ya. **8** E nyela ya ezi akwa ọcha nke na-enweghī ntupọ ọbula, na nke di nnọọ ezi ọcha ka o yikwasī onwe ya." (Ezi akwa ọcha ahū nọchiri anya ọrụ ezi omume nke ndi nsọ rūrū.) **9** Mmụọ ozi ahū gwara m sị, "Dee nke a: Ngozi dīrī ndi ahū a kporo ka ha bīa soro n'oriri ọlūlū nwunye Nwa Aturū ahū." Ọ gwakwara m sị, "N'ezio kwu, ndi a bụ okwu nke Chineke." **10** Adara m n'ala n'ukwū ya ikpo isiala nye ya, ma ọ gwara m sị, "O kwesighi ka i kporo isiala nye m n'ihī na abū m naanī onyeozī ibe gi, na dīka ọtūtū ụmūnna gi ndi na-agba ama banyere Jisōs. Ọ bụ naanī Chineke ka i kwesiri ikpo isiala nye. N'ihī na ọ bụ Mmụọ nke amūma na-agba ama ihe banyere Jisōs." **11** Mgbe ahū kwa, elere

m anya hū ka eluigwe meghere. Ahukwara m otu inyinya di ọcha. Onye nọkwasi n'elu ya bụ onye a na-akpo Onye kwesiri ntukwasī obi na Onye eziokwu. Ọ bụ onye na-ekpe ikpe n'uzo ziri ezi na-ebukwa agha. **12** Anya ya na-acha dīka ire ọkū. Ọtūtū okpueze dīkwa ya n'isi. Otu aha nke naanī ya maara omimi ya ka e dekwasi n'ya n'egedege ihu. **13** E gbokwasiri ya uwe mwūda e denyere n'ọbara. Aha a na-akpo ya bụ Okwu Chineke. **14** Usuu ndi agha nke eluigwe, ndi yi uwe ezi akwa ọcha, na-enweghī ntupọ, nọ n'elu inyinya ọcha na-eso ya. **15** Ọ kpū mma agha di nkọ n'onu ya, nke o ji egbutu mba niile. "Ọ ga-eji mkpara igwe achī ha." Ọ na-azochakwa mkpurū vaini n'ebe inara mmanya nke iwe ọkū nke Chineke Onye puru ime ihe niile. **16** Otu aha ka e dere n'elu uwe ya na n'elu apata ya: Eze kachasi ndi eze niile, na Onyenwe kachasi ndi nwenū niile. **17** Mgbe ahū, ahurū m otu mmūọ ozi ka o guzo n'ime anyanwū na-eti mkpu n'oke olu, na-akpoku ụmū nnunū niile na-eke n'etiti mbara eluigwe, "Bianū! Zukoonū maka oke oriri nke Chineke. **18** Bianū soro rie anū ahū ndi eze, na ndi ọchīagha, na ndiisi agha. Sorokwanū rie anū ahū inyinya na anū ahū ndi nọkwasi n'elu ha. Riekwanū anū ahū ndi mmadū, ndi ukwu na ndi nta, ndi ohu na ndi nweere onwe ha." **19** Mgbe ahū, ahurū m anū ọhīa ọjọọ ahū ya na ndi eze niile di n'ụwa, na ndi agha ha, ka ha zukotara ibu agha megide onye ahū nọkwasi n'elu inyinya ahū na ndi agha ya. **20** Ma e jidere anū ọhīa ahū, ya na onye amūma ugha ahū onye nke nọrọ n'ihu ya gosi ihe iribama nke o jiri duhie ndi niile natara akara nke anū ọhīa ahū, ya na ndi kporo ihe oyiya ya isiala. A tūnyere anū ọhīa ahū na onye amūma ugha ya na ndi n'ime ọdọ ọkū e ji nkume na-enwu ọkū kwanye. (Limnē Pyr g3041 g4442) **21** Ndi agha ha fodurūnū ka e jikwa mma agha di nkọ, nke di n'onu onye ahū nọ n'elu inyinya ọcha ahū gbuo. Ụmū anū ufe niile nke eluigwe rikwara ozu ha.

20 Mgbe ahū kwa, ahurū m otu mmūọ ozi ka o si n'eluigwe na-aridata, o ji mkpisi igodo e ji atughe olulu Abis ahū. O jikwa eriri igwe di ukwu n'aka ya. (Abyssos g12) **2** O jidere agwọ ochie ahū, bụ agwọ ochie ahū, onye bụ

Ekwensu na Setan, kee ya agbụ otu puku afọ. **3** Emesja, a tũyere ya n'ime olulu Abis ahụ, tũchie ụzọ ya. Ọ kakwara akara n'elu ya ka agwọ ochie ahụ hapụ inwekwa ike iduhie mba niile dī n'ụwa ọzọ tutu ruo mgbe puku afọ gasiri. Mgbe afọ ndi a zuru, a ga-atoghepụ ya ka ọ gagharịa nwantintị oge. (Abyssos g12) **4** Mgbe ahụ, ahụkwara m ocheeze, hụkwa ndi nọ n'elu ya. Ha bụ ndi e nyere ike ikpe ikpe. Ahụkwara m mkpuruobi ndi ahụ e bepuru isi n'ihu na ha gbaara Jisọs akaebe, kwusakwa okwu Chineke. Ha akpọbeghi isiala nye anụ ọhia ahụ maọbụ ihe oyiyi ya. Ha enweghi akara anụ ọhia ahụ n'egedege ihu ha, maọbụ n'aka ha. Ha dīkwa ndū ọzọ, sorokwa Kraist chia otu puku afọ. **5** Nke a bụ mbilite n'ọnwụ nke mbụ. Ndi fọdurụ n'etiti ndi nwuru anwụ esoghi bilite n'ọnwụ tutu ruo mgbe puku afọ gafesiri. **6** Ndi a goziri agozi na ndi dī nsọ bụ ndi ahụ ketara oke na mbilite n'ọnwụ nke mbụ ahụ. Ọnwụ nke abụọ enweghi ike n'ebe ha nọ, n'ihu na ha ga-abụ ndi nchụaja Chineke na nke Kraist, sorokwa ya chia ọchichi puku afọ. **7** Mgbe puku afọ ahụ gafesiri, a ga-emekwa ka ekwensu si n'ụlọ mkporo ya pụta. **8** Ọ ga-apụkwa jegharịa iduhie mba niile nọ n'akụkụ anọ nke ụwa, ya bụ Gog na Magog, ọ ga-akpọkọta ha maka agha. Ọnụogugu ha dika aja dī n'ikpere osimiri. **9** Ha biliri agha guzo n'ụwa niile, gbaa ụlọ ikwu nke ndi nsọ Chineke huru n'anya gburugburu. Ma ọkụ sitere n'eluigwe gbadata repia ha. **10** Mgbe ahụ, ekwensu ahụ dufuru ha ka a ga-atũnye n'ọdọ ọkụ e ji nkume na-enwu ọkụ kwanye. Ebe ahụ ka ọ ga-anọ, ya na anụ ọhia ojọ ahụ, na onye amụma ugha ya. Ha ga-anọkwa n'ọndu ahụ mgbu ehie na abali ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) **11** Ahụkwara m otu ocheeze ọcha buru ibu, na onye nọkwasi n'elu ya. Ụwa na mbara eluigwe si n'ihu ya gbapụ, ahụkwaghi ebe ọbụla nye ha. **12** Ahuru m ndi niile nwuru anwụ, ndi ukwu na ndi nta, ka ha guzo n'ihu ocheeze ahụ. E meghere akwukwọ dī iche iche, meghekwa akwukwọ ọzọ, nke bụ akwukwọ nke ndū. E sitekwara n'ihe niile e dere n'akwukwọ ahụ kpee ndi a niile nwuru anwụ ikpe dika ọrụ ha ruru si dī. **13** Oke osimiri niile nyeghachiri

ndi niile nwuru nọ n'ime ha. Otu a kwa, ọnwụ na ala mmuo nyeghachikwara ndi nwuru anwụ dī n'ime ha. E kpekware onye ọbụla ikpe dika ọrụ ya si dī. (Hadēs g86) **14** Emesja, a tũyere ọnwụ na ọkụ ala mmuo n'ime ọdọ ọkụ ahụ. Nke a bụ ọnwụ nke ugboro abụọ nke bụ ọdọ ọkụ. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) **15** Onye ọbụla a na-achotaghi ebe e dere aha ya n'akwukwọ nke ndū ahụ, ka a tũyere n'ime ọdọ ọkụ ahụ. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Mgbe ahụ, ahuru m eluigwe ọhuru na ụwa ọhuru. Eluigwe nke mbụ na ụwa nke mbụ agabigala, osimiri adighikwa. **2** Ahụkwara obodo nsọ ahụ bụ Jerusalem ọhuru ka o si n'eluigwe ebe Chineke nọ na-arịdata. Ọ mara mma dika nwaagboghọ ejikwara nke oma maka igakwuru dī ya. **3** Anụkwara m oke olu si n'ocheeze ahụ kwuo okwu si, "Leenụ! Ebe obibi Chineke adila ugbo a n'etiti umu mmadu. Ọ ga-ebinyere ha. Ha ga-abukwa ndi ya, n'ezie, Chineke n'onwe ya ga-anokwa n'etiti ha burukwa Chineke ha. **4** Ọ ga-ehichapụ anya mmiri niile dī n'anya ha. Ọnwụ agaghi adikwa ọzọ. Ọ buladi iru ụjụ na ikwa akwa na ahuhu agaghi adikwa. Ihe ndi ochie niile agabigala." **5** Onye ahụ nọ n'ocheeze ahụ kwuru si, "Lee, ana m eme ka ihe niile dī ọhuru." Mgbe ahụ, ọ sịkwara, "Detuo ihe ndi a, n'ihu na okwu ndi a bụ ihe e kwesiri itukwasị obi, burukwa eziokwu." **6** Ọ siri m, "E mezuola ihe niile. Abụ m Alfa na Omega, Mmalite na Ogwugwu. Aga m enye onye akpiri na-akpo nkụ mmiri nke si n'isi iyi mmiri nke ndū dika ihe onyinye. **7** Ndi ọbụla na-emeri emeri ga-enweta ihe nketa ndi a. Aga m abukwa Chineke ha, ha onwe ha ga-abụ umu m. **8** Ma ndi natu ụjọ, ndi na-ekweghi ekwe, na ndi na-emetọ onwe ha, na ndi ogbu mmadu, na ndi na-akwa iko, na ndi ha na mmuo ojọ na-akparita ụka, na ndi na-ekpere arusi, na ndi ugha niile, ihe ha ga-eketa bụ ikpe omuma nke ibanye n'ime olulu ahụ e ji nkume na-enwu ọkụ kwanye ọkụ. Nke bụ ọnwụ nke ugboro abụọ." (Limnē Pyr g3041 g4442) **9** Otu n'ime ndi mmuo ozi asaa ahụ, nke ji efere asaa ahụ nke ihe ntaramahuhu dī n'ime ya biakwutere m si m, "Soro m, ka m gosi gi nwaagboghọ ahụ bụ nwunye Nwa

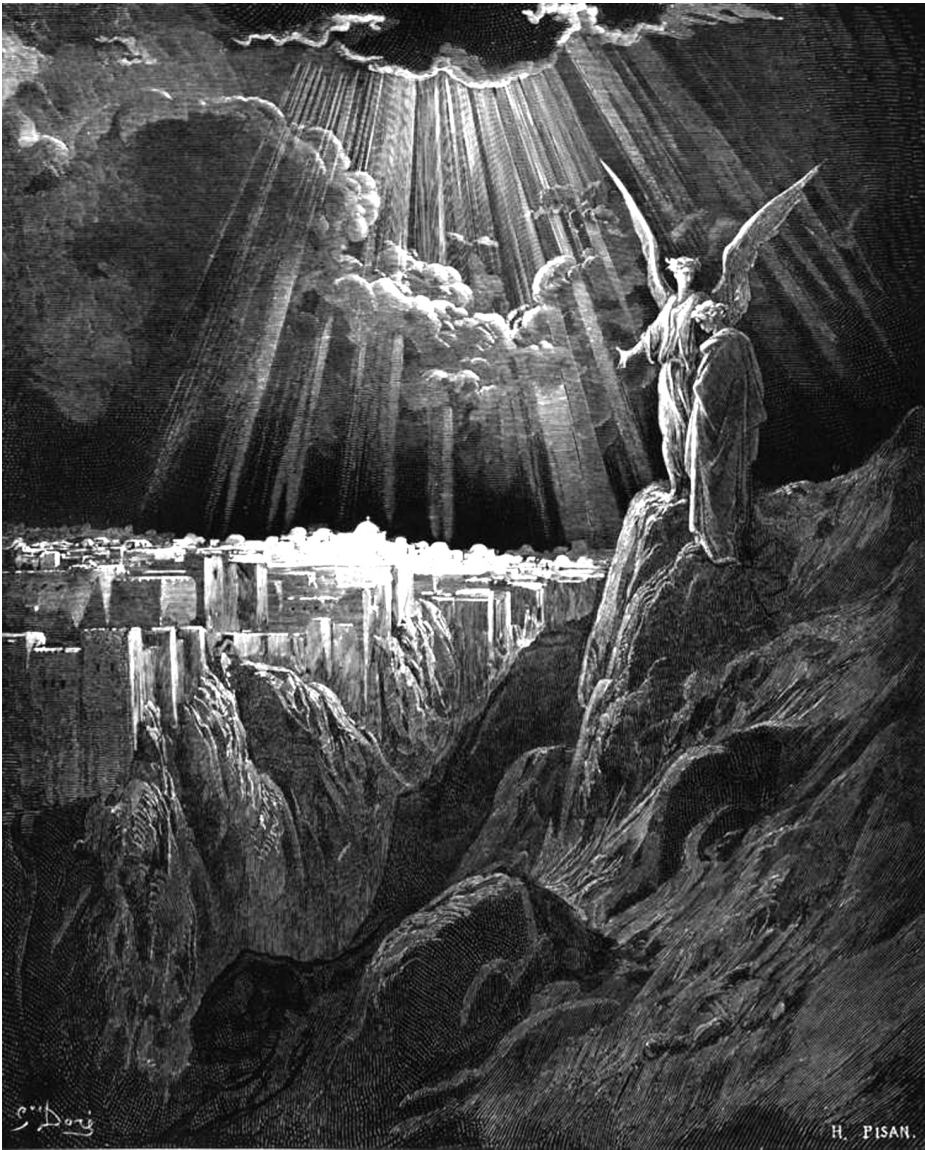
Aturū ahụ.” 10 O buuru m n’ime Mmụọ buga m n’otu ugwu buru ibu nke ịdị elu ya dīkwa ukwu. O gosiri m obodo nsọ ahụ bụ Jerusalem ka o si na mbara eluigwe ebe Chineke nọ na-arịdata. 11 O juputara n’ebube Chineke, na-enwu ma na-achakwa dika nkume dīkarịsiri oke ọnụahịa, dika nkume jaspa, na-enwu dika kristal. 12 Mgbidi ya niile dī obosara dīkwa elu. O nwekwara ọnụ ụzọ iri na abụọ. Ọ bụkwa ndi mmụọ ozi iri na abụọ na-eche ọnụ ụzọ ndi a nche. E dekwara aha ebo iri na abụọ nke ụmụ Izrel n’ọnụ ụzọ ama ndi a n’otu n’otu. 13 Ọnụ ụzọ ama atọ dī n’akụkụ ọwụwa anyanwụ, atọ dī n’akụkụ ugwu, atọ dī n’akụkụ ndịda, ebe atọ dī n’akụkụ ọdịda anyanwụ. 14 Mgbidi ahụ nwere nkume iri na abụọ e ji tọọ ntọala ya. N’elu nkume ndi a n’otu n’otu ka e dere aha ndi ozi iri na abụọ nke Nwa Aturū ahụ. 15 Onye ahụ na-agwa m okwu ji osisi e ji atụ ihe, nke e ji ọlaedo mee, n’aka ya. O ji ya tūọ obodo ahụ na ọnụ ụzọ ama ya, na mgbidi ya. 16 N’obodo ahụ, enweghi otu akụkụ n’ime akụkụ anọ nke mgbidi ya kariri ibe ya. Ogologo ya na obodobo ya ha otu. O ji ihe ọtūtū tūọ ya, ogologo ya na obodobo nakwa ịdị elu ya ha, ọtūtū ya dī puku kilomita abụọ na narị kilomita abụọ. 17 Ọ tūkwara ịdị igbidi nke mgbidi ahụ chọputa na ọ dī narị nzọ ụkwū atọ, dika ihe ọtūtū nke mmụọ ozi ahụ si guputa. 18 Ihe e ji ruọ mgbidi ya bụ nkume dī oke ọnụahịa a na-akpọ jaspa, jiri ezi ọlaedo a nūchara anūcha, nke na-enwu dika enyo dī ọcha ruọ obodo ahụ. 19 E ji nkume niile dī oke ọnụahịa chọọ ntọala mgbidi obodo ahụ mma. Ntọala nke mbụ, bụ nkume a na-akpọ jaspa, ntọala nke abụọ, nkume a na-akpọ safaia, ntọala nke atọ, nkume a na-akpọ kaldoni, nke anọ, nkume a na-akpọ emeralūdu, 20 nke ise, nkume a na-akpọ ọniks, nke isii, nkume a na-akpọ kanelian, nke asaa, nkume a na-akpọ krisolait, nke asatọ, nkume a na-akpọ beril, nke itoolu, nkume a na-akpọ topaazi, nke iri, nkume a na-akpọ krisoprez, nke iri na otu, nkume a na-akpọ jasint, nke iri na abụọ, nkume a na-akpọ ametisiti. 21 Ọnụ ụzọ ama iri na abụọ ahụ bụ pieal iri na abụọ, ọnụ ụzọ ama ọbụla ka e ji otu nkume pieal ruọ n’otu n’otu. Ihe

e ji ruọ okporouzo dī n’obodo ahụ bụ naani ọlaedo a nūchara anūcha ọbụla, nke dī ọcha dika enyo e hichaziri nke ọma. 22 O nweghi ụlonsọ ukwu ọbụla m hūrū n’ime obodo ahụ n’ihi na Onyenwe anyi Chineke, Onye purū ime ihe niile na Nwa Aturū ahụ bụ ụlonsọ ukwu obodo ahụ nwere. 23 Ọ dīkwaghi mkpa ọ dīri obodo ahụ ka anwū maọbū ọnwā mūkwasi ya, n’ihi na ebube nke Chineke bụ ihè ya, oriọna ya bụkwa Nwa aturū ahụ. 24 Mba niile ga-eji ihè ya jegharịa. Ndi eze ụwa niile ga-abiakwa webata ebube ha n’ime ya. 25 A naghi emechi ọnụ ụzọ ama obodo ahụ emechi. Ha na-eghe oghe ụbọchi niile n’ihi abali ọbụla adighikwa n’ebe ahụ. 26 Ebube na nsopurū nke mba niile ka a ga-ewebata n’ime ya. 27 Ọ dīkwaghi ihe ọbụla rūrū arū ga-abata n’ime ya. Otu a kwa, ọ dīkwaghi onye na-eme ihe arū, maọbū onye ughā ga-abata n’ime ya, kama ọ bụ naani ndi ahụ e dere aha ha n’akwukwọ nke ndū Nwa Aturū ahụ.

22 Mmụọ ozi ahụ gosiri m iyi ahụ e si ekute mmiri nke na-enye ndū nke na-enwu dika kristal. O sikwa n’okpuru ocheeze Chineke na Nwa aturū ahụ na-asoputa, 2 n’etiti okporouzo ahụ dī n’obodo ahụ. N’akụkụ aka nri na aka ekpe iyi ahụ, a ga-ahụ osisi ahụ na-enye ndū. Osisi ndi a na-amī ụzọ mkpurū iri na abụọ dī iche iche. Ha na-amiputa mkpurū ọhūrū kwa ọnwā ọbụla. Akwukwọ osisi ahụ waputara bụ ọgwū e ji agwọ mba niile. 3 A gaghi ahụ ihe ọbụla a burū ọnụ n’ime obodo ahụ. Ocheeze Chineke na nke Nwa aturū ahụ ga-adī n’obodo ahụ. Ndi ohu ya ga-efekwa ya ofufe. 4 Ha ga-ahūkwa ihu ya, a ga-edekwa aha ya n’egedege ihu ha. 5 Abali agaghi adikwa ọzọ, imūnye oriọna agaghi adikwa mkpa. Mkpa ihè anwū na-enye agaghi adikwa n’ihi na Onyenwe anyi Chineke ga-abū ihè ha, ha ga-achikwa achī dika eze ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165) 6 Mmụọ ozi ahụ gwara m, “Okwu ndi a bụ ihe e kwesiri itukwasī obi, burūkwa eziokwu. Onyenwe anyi, bụ Chineke, onye na-enye ndi amūma Mmụọ ya ezitela mmụọ ozi ya igosi ụmụodibo ya ihe ndi ahụ ga-emezu n’oge na-adighi anya. 7 “Lee, ana m abia ọsijisọ. Ngozi na-adiri onye ahụ na-edebe

okwu amuma ndi a di n'akwukwo a." 8 Mu "N'ezie, ana m abia osijiso." Amen. Bja, Onyenwe onwe m bu Jon, huru ihe ndi a niile, nukwa ha. anyi Jisqs. 21 Ka amara Onyenwe anyi Jisqs Mgbe m huru ma nuchaa ihe ndi a niile, adara dinyere ndi nsq niile. Amen.

m n'ukwu mmuo ozi a gosiri m ha ikpo isiala nye ya. 9 Ma o sirj m, "Emela ihe di otu ahuj! Mu onwe m bukwa odibo Jisqs dika gi onwe gi, na dika umunna gi ndi amuma, na dika ndi ahuj niile na-edebe okwu niile e dere n'akwukwo a. Kporo Chineke isiala." 10 Ma o sirj, "Akachila okwu amuma ndi a di n'akwukwo akara, n'ih na oge adila nso. 11 Ka ndi niile na-eme ajo omume gaa n'ihu na-eme ajo omume, ka ndi na-adighi ocha gaa n'ihu buru ndi na-adighi ocha, ka ndi na-eme ezi ihe gaa n'ihu na-eme ezi ihe, ka ndi di nsq gaa n'ihu buru ndi di nsq." 12 "Lee, ana m abia osijiso! Ugwo oru m ga-enye onye obula dika oru o ruru si di dikwa m n'aka. 13 Abu m Alfa na Omega. Onye mbu na Onye ikpeazu, Mmalite na Ogwugwu. 14 "Ngozj na-adirj ndi ahuj sara uwe ha mmiri, ka ha si otu a buru ndi na-enweta oke na mkpuru si n'osisi ahuj na-enye ndu, ndi ga-enwe ike isite n'onu uzq ama ahuj baa n'ime obodo ahuj. 15 N'azu obodo ka ndi ahuj bu nkita nq, ha na ndi niile na-agba afa, na ndi niile na-akwa iko, na ndi niile na-egbu mmadu, na ndi niile na-ekpere arusi, na ndi niile huru ugha n'anya ma na-emekwa ya. 16 "Mu onwe m, bu Jisqs ezitela mmuo ozi m ka o gbara unu ama a nye nzuko m niile. O bu m bu Mgborogwu na Mkpuru Devid. Abukwa m Kpakpando ututu ahuj na-enwu enwu." 17 Mmuo Nsq na nwanyj ahuj a na-alu ohuru na-asj, "Bja!" Ka onye obula nuru okwu a kwuo sj, "Bja!" Onye akpirj na-akpo nku ya bja, onye obula chorq ya bja nuru mmiri na-enye ndu na-akwughj ugwo obula. 18 Ana m ado onye obula nuru okwu amuma di n'akwukwo a aka na ntj, sj, o buru na onye obula atukwasj ihe obula n'elu ha, Chineke ga-atukwasirj onye ahuj ihe ntaramahuhu ahuj niile e kwuru maka ha n'akwukwo a. 19 O burukwa na onye obula ewepu okwu obula n'akwukwo amuma a, Chineke ga-ewepu oke o nwere n'osisi ahuj na-enye ndu, na oke o nwere n'obodo nsq ahuj, nke e kwuru okwu ha n'akwukwo a. 20 Onye ahuj gbara ama ihe ndi a niile na-asj,

Ahụkwara obodo nsọ ahụ bụ Jerusalem ọhụrụ ka o si n'eluigwe ebe Chineke nọ na-arịdata. Ọ mara mma dika nwaagboghọ ejikwara nke ọma maka igakwuru di ya. Anụkwara m oke olu si n'ocheeze ahụ kwuo okwu si, "Leenụ! Ebe obibi Chineke adịla ugbo a n'etiti ụmụ mmadụ.

Ọ ga-ebinyere ha. Ha ga-abụkwà ndị ya, n'ezie, Chineke n'onwe ya ga-anọkwa n'etiti ha bụrụkwa Chineke ha.

Mkpughe 21:2-3

Reader's Guide

Igbo at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Igbo at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Igbo---Igbo-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luk 8:31
Ndj Rom 10:7
Mkpughe 9:1
Mkpughe 9:2
Mkpughe 9:11
Mkpughe 11:7
Mkpughe 17:8
Mkpughe 20:1
Mkpughe 20:3

Oru Ndi Ozi 3:21
Oru Ndi Ozi 15:18
Ndj Rom 1:25
Ndj Rom 9:5
Ndj Rom 11:36
Ndj Rom 12:2
Ndj Rom 16:27
1 Ndi Korint 1:20
1 Ndi Korint 2:6
1 Ndi Korint 2:7
1 Ndi Korint 2:8
1 Ndi Korint 3:18
1 Ndi Korint 8:13
1 Ndi Korint 10:11
2 Ndi Korint 4:4
2 Ndi Korint 9:9
2 Ndi Korint 11:31
Ndj Galeshia 1:4
Ndj Galeshia 1:5
Ndj Efesqs 1:21
Ndj Efesqs 2:2
Ndj Efesqs 2:7
Ndj Efesqs 3:9
Ndj Efesqs 3:11
Ndj Efesqs 3:21
Ndj Efesqs 6:12
Ndj Filipai 4:20
Ndj Koloşj 1:26
1 Timoti 1:17
1 Timoti 6:17
2 Timoti 4:10
2 Timoti 4:18
Tajtos 2:12
Ndj Hibru 1:2
Ndj Hibru 1:8
Ndj Hibru 5:6
Ndj Hibru 6:5
Ndj Hibru 6:20
Ndj Hibru 7:17
Ndj Hibru 7:21
Ndj Hibru 7:24
Ndj Hibru 7:28
Ndj Hibru 9:26
Ndj Hibru 11:3
Ndj Hibru 13:8
Ndj Hibru 13:21
1 Pita 1:23

1 Pita 1:25
1 Pita 4:11
1 Pita 5:11
2 Pita 3:18
1 Jon 2:17
2 Jon 1:2
Jud 1:13
Jud 1:25
Mkpughe 1:6
Mkpughe 1:18
Mkpughe 4:9
Mkpughe 4:10
Mkpughe 5:13
Mkpughe 7:12
Mkpughe 10:6
Mkpughe 11:15
Mkpughe 14:11
Mkpughe 15:7
Mkpughe 19:3
Mkpughe 20:10
Mkpughe 22:5

aidios

Ndj Rom 1:20
Jud 1:6

aiōn

Matiu 12:32
Matiu 13:22
Matiu 13:39
Matiu 13:40
Matiu 13:49
Matiu 21:19
Matiu 24:3
Matiu 28:20
Mak 3:29
Mak 4:19
Mak 10:30
Mak 11:14
Luk 1:33
Luk 1:55
Luk 1:70
Luk 16:8
Luk 18:30
Luk 20:34
Luk 20:35
Jon 4:14
Jon 6:51
Jon 6:58
Jon 8:35
Jon 8:51
Jon 8:52
Jon 9:32
Jon 10:28
Jon 11:26
Jon 12:34
Jon 13:8
Jon 14:16

Matiu 12:32
Matiu 13:22
Matiu 13:39
Matiu 13:40
Matiu 13:49
Matiu 21:19
Matiu 24:3
Matiu 28:20
Mak 3:29
Mak 4:19
Mak 10:30
Mak 11:14
Luk 1:33
Luk 1:55
Luk 1:70
Luk 16:8
Luk 18:30
Luk 20:34
Luk 20:35
Jon 4:14
Jon 6:51
Jon 6:58
Jon 8:35
Jon 8:51
Jon 8:52
Jon 9:32
Jon 10:28
Jon 11:26
Jon 12:34
Jon 13:8
Jon 14:16

aiōnios

Matiu 18:8
Matiu 19:16
Matiu 19:29
Matiu 25:41
Matiu 25:46
Mak 3:29
Mak 10:17
Mak 10:30
Luk 10:25
Luk 16:9
Luk 18:18
Luk 18:30
Jon 3:15
Jon 3:16
Jon 3:36
Jon 4:14
Jon 4:36
Jon 5:24
Jon 5:39
Jon 6:27
Jon 6:40
Jon 6:47
Jon 6:54
Jon 6:68

Jon 10:28
Jon 12:25
Jon 12:50
Jon 17:2
Jon 17:3
Oru Ndi Ozi 13:46
Oru Ndi Ozi 13:48
Ndi Rom 2:7
Ndi Rom 5:21
Ndi Rom 6:22
Ndi Rom 6:23
Ndi Rom 16:25
Ndi Rom 16:26
2 Ndi Korint 4:17
2 Ndi Korint 4:18
2 Ndi Korint 5:1
Ndi Galeshja 6:8
2 Ndi Tesalonajka 1:9
2 Ndi Tesalonajka 2:16
1 Timoti 1:16
1 Timoti 6:12
1 Timoti 6:16
2 Timoti 1:9
2 Timoti 2:10
Tajtos 1:2
Tajtos 3:7
Filimjon 1:15
Ndi Hibru 5:9
Ndi Hibru 6:2
Ndi Hibru 9:12
Ndi Hibru 9:14
Ndi Hibru 9:15
Ndi Hibru 13:20
1 Pita 5:10
2 Pita 1:11
1 Jon 1:2
1 Jon 2:25
1 Jon 3:15
1 Jon 5:11
1 Jon 5:13
1 Jon 5:20
Jud 1:7
Jud 1:21
Mkpughe 14:6

eleēse

Ndi Rom 11:32

Geenna

Matiu 5:22
Matiu 5:29
Matiu 5:30
Matiu 10:28
Matiu 18:9
Matiu 23:15
Matiu 23:33
Mak 9:43

Mak 9:45
Mak 9:47
Luk 12:5
Jemis 3:6
Hadēs
Matiu 11:23
Matiu 16:18
Luk 10:15
Luk 16:23
Oru Ndi Ozi 2:27
Oru Ndi Ozi 2:31
1 Ndi Korint 15:55
Mkpughe 1:18
Mkpughe 6:8
Mkpughe 20:13
Mkpughe 20:14

Limnē Pyr

Mkpughe 19:20
Mkpughe 20:10
Mkpughe 20:14
Mkpughe 20:15
Mkpughe 21:8

Sheol

Jenesis 37:35
Jenesis 42:38
Jenesis 44:29
Jenesis 44:31
Onuogugu 16:30
Onuogugu 16:33
Diuteronomi 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Ndi Eze 2:6
1 Ndi Eze 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Abu Oma 6:5
Abu Oma 9:17
Abu Oma 16:10
Abu Oma 18:5
Abu Oma 30:3
Abu Oma 31:17
Abu Oma 49:14
Abu Oma 49:15
Abu Oma 55:15
Abu Oma 86:13
Abu Oma 88:3
Abu Oma 89:48

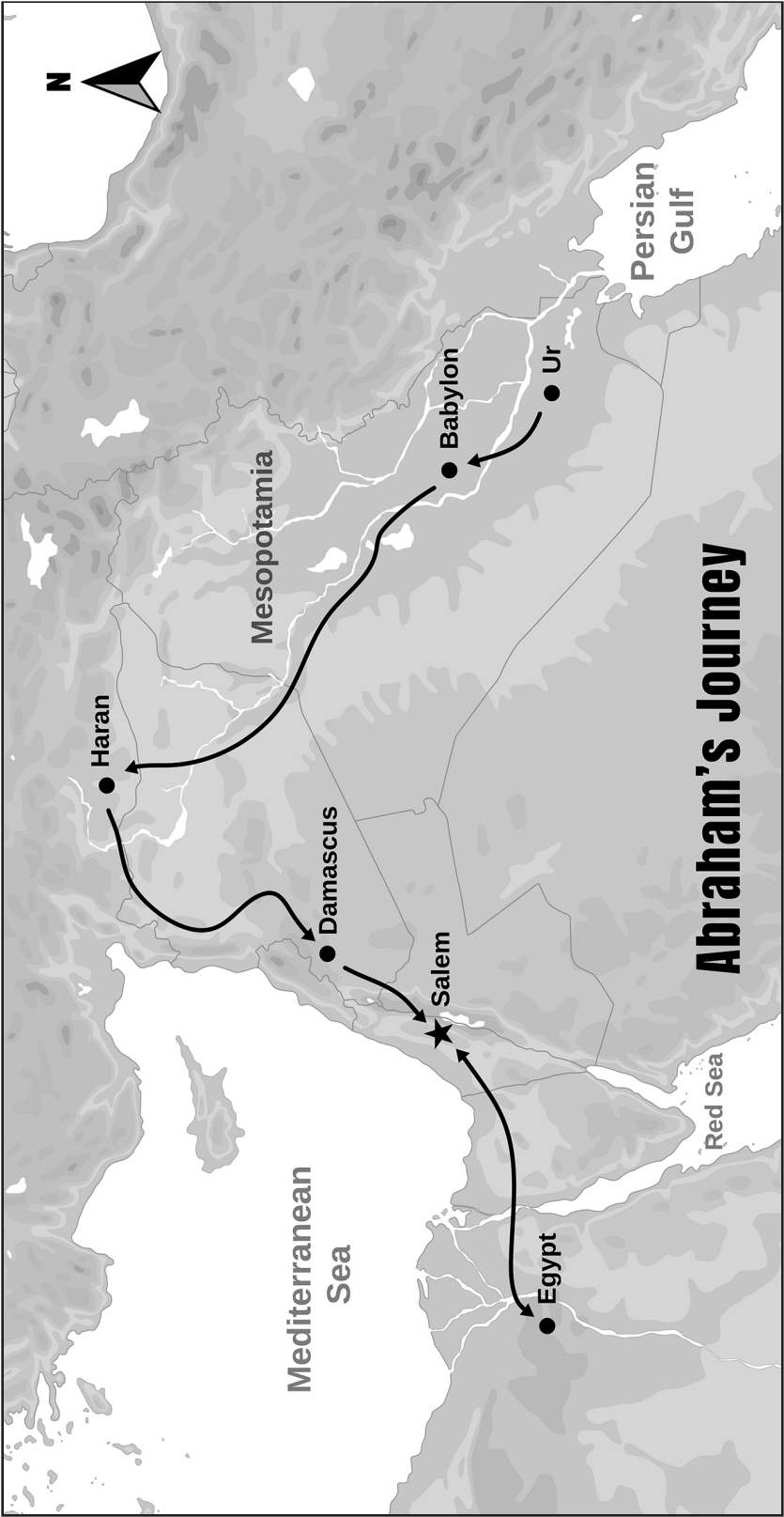
Abu Oma 116:3
Abu Oma 139:8
Abu Oma 141:7
Ilu 1:12
Ilu 5:5
Ilu 7:27
Ilu 9:18
Ilu 15:11
Ilu 15:24
Ilu 23:14
Ilu 27:20
Ilu 30:16
Ekiliziasis 9:10
Abu nke Abu 8:6
Aizaya 5:14
Aizaya 7:11
Aizaya 14:9
Aizaya 14:11
Aizaya 14:15
Aizaya 28:15
Aizaya 28:18
Aizaya 38:10
Aizaya 38:18
Aizaya 57:9
Izikiel 31:15
Izikiel 31:16
Izikiel 31:17
Izikiel 32:21
Izikiel 32:27
Hosiya 13:14
Emos 9:2
Jona 2:2
Habakuk 2:5

Tartaroō

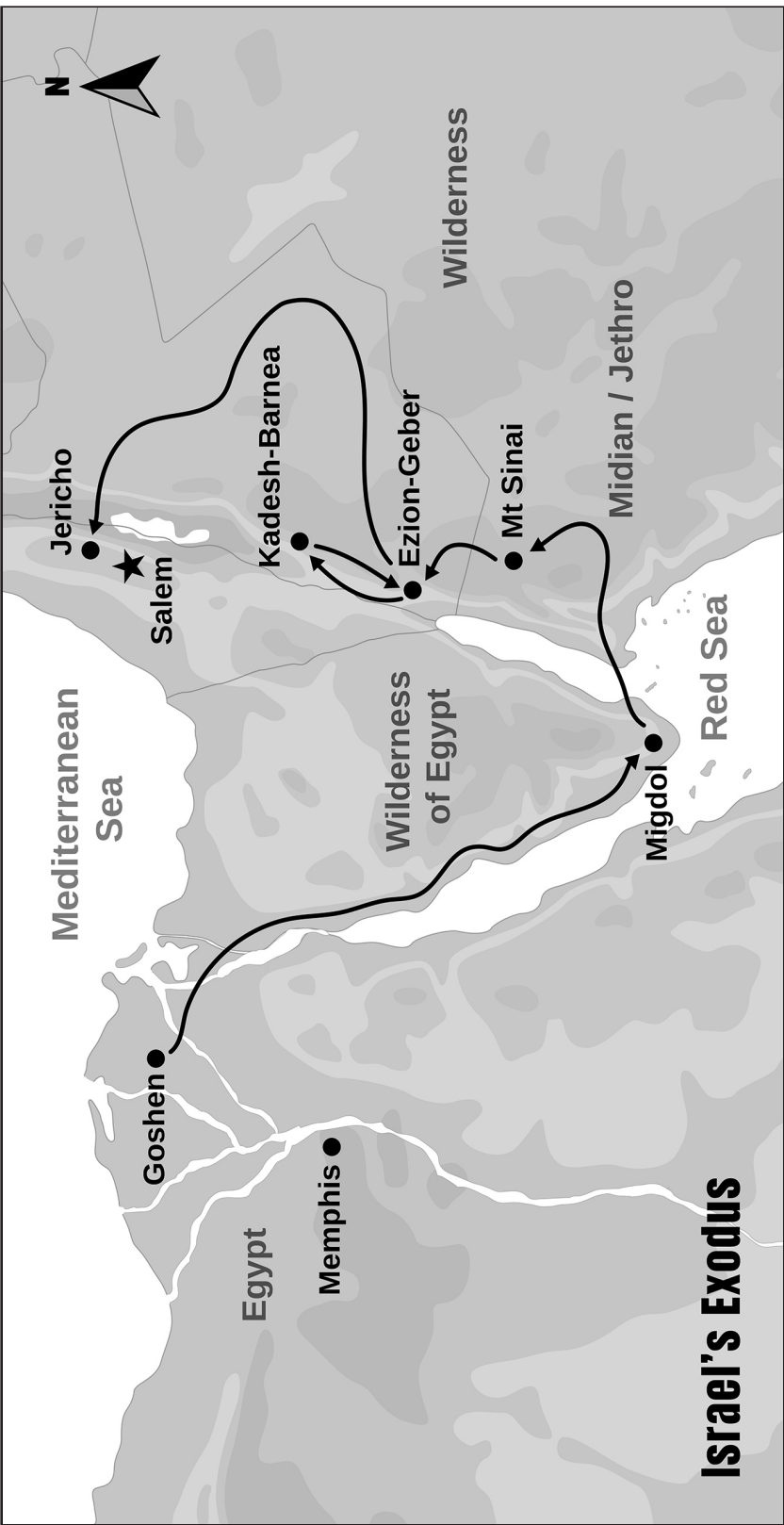
2 Pita 2:4

Questioned

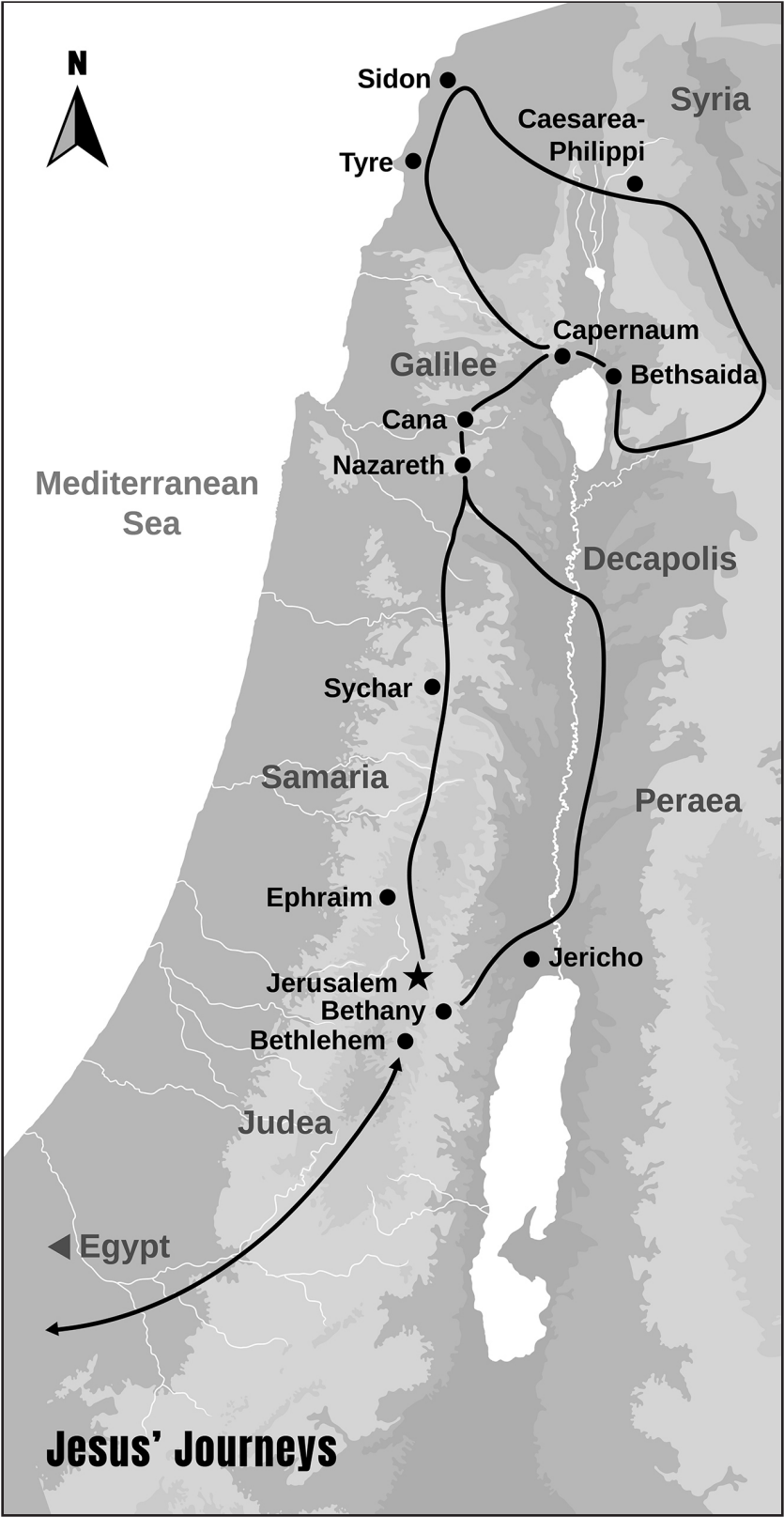
Ilu 2:18

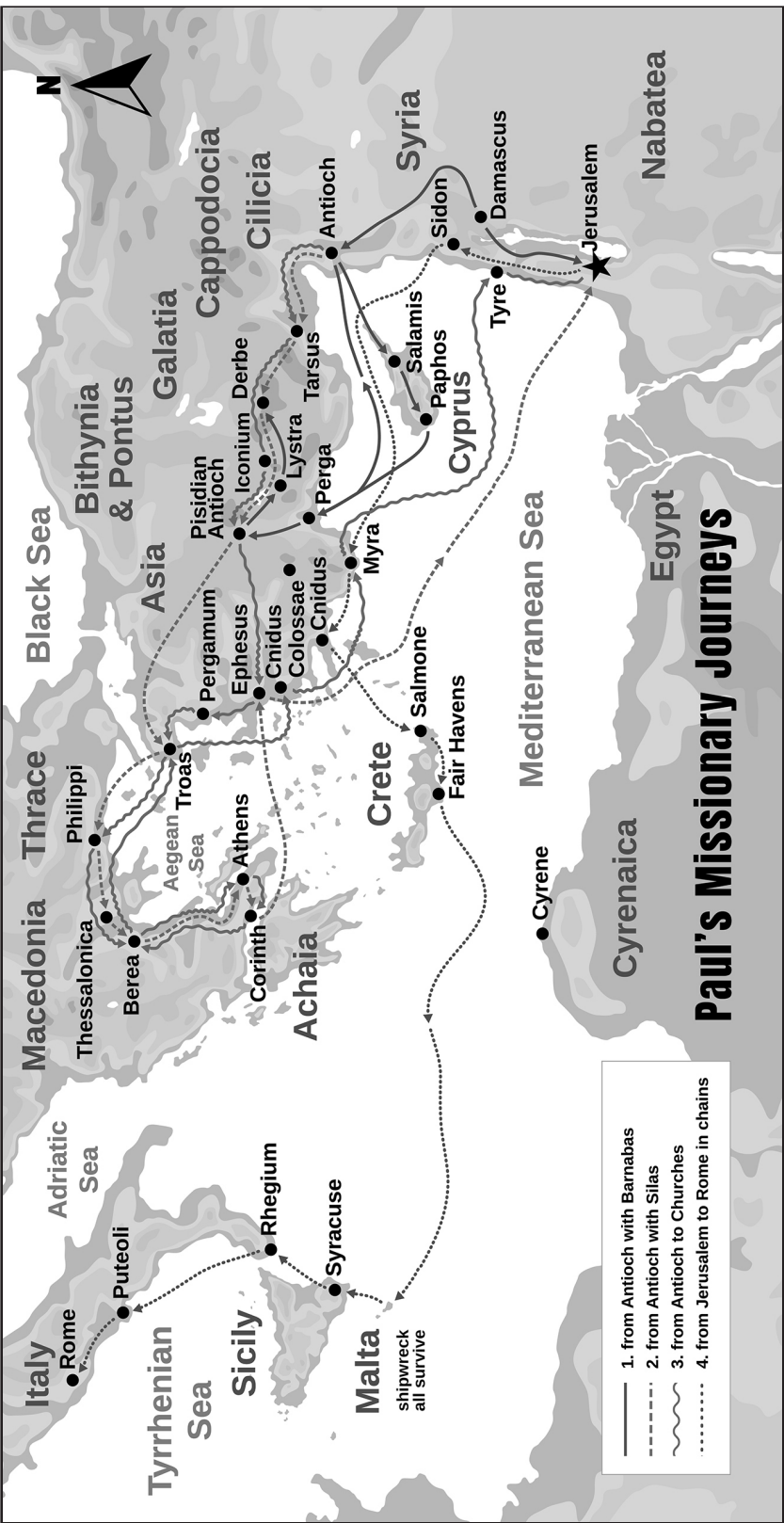
Site n'okwukwe, Ebraham rubere isi mgbe a kporo ya ka o hapu, gaa n'ala ahụ nke o ga-ennweta dika ihe nketa. O gawara n'amaghi ebe o na-aga. - Ndi Hibu 11:8

Mgbe Fero mesiri kwere ka umu Izrel laa, Chineke edughi ha site n'uzo ahụ gafere ala ndi Filistia. O bu ezie na uzo ahụ di nso karia. Chineke mere nke a n'ihu na o chere n'obi ya si, "O buri na ndi a ezute agha, ha nwere ike igbanwe obi ha tugharia ilaghachi azu n'ijipt." - Opuu 13:17

N'zhi na Nwa nke Mmadu, abiaighi ka e jeere ya ozi. Kama ka o jee ozi ma nyekwa ndu ya ka o buru ihe mgbanata nke otutu mmadu. - Mak 10:45

Pol, odibo Kraist Jisq, onye Chineke kporq ka o buru onyeozu ya na onye o kewaputara ka o zisaa ozioma ya. - Ndi Rom 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people**
- 1956** Jim Elliot martyrd in Ecuador
- 1830** John Williams reaches Polynesia
- 1731** Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614** Japanese kill 40,000 Christians
- 1572** Jesuits reach Mexico
- 1517** Martin Luther leads Reformation
- 1455** Gutenberg prints first Bible
- 1323** Franciscans reach Sumatra
- 1276** Ramon Llull trains missionaries
- 1100** Crusades tarnish the church
- 1054** The Great Schism
- 997** Adalbert martyrd in Prussia
- 864** Bulgarian Prince Boris converts
- 716** Boniface reaches Germany
- 635** Alopen reaches China
- 569** Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432** Saint Patrick reaches Ireland
- 397** Carthage ratifies Bible Canon
- 341** Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325** Niceae proclaims God is Trinity
- 250** Denis reaches Paris, France
- 197** Tertullian writes Christian literature
- 70** Titus destroys the Jewish Temple
- 61** Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52** Thomas reaches Malabar, India
- 39** Peter reaches Gentile Cornelius
- 33** Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?			▶		Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful?			▶		Romans 5:12-19	
Where are we?			▶			
					Innocence	
			Eternity Past		Creation 4004 B.C.	
▶ Who are we?	God	Father		John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	
		Son		God's perfect fellowship		
		Holy Spirit				
	Mankind	Living		Genesis 1:1	No Creation No people	
		Deceased believing				
		Deceased unbelieving				
	Angels	Holy		Genesis 1:1	No Creation No people	
		Imprisoned				
		Fugitive				
		First Beast				
		False Prophet				
		Satan				
	Why are we?			▶		Romans 11:25-36, Ephesian 2:7

Mankind is created in God’s image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?				
Fallen				Glory
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers		
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				
Luke 16:22 Blessed in Paradise				
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
			Revelation 20:13 Thalaasa	
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			Revelation 19:20 Lake of Fire	
			Revelation 20:2 Abyss	

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Igbo at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Ya mere, gaany mee ka mba niile buru ndi na-esozuo m, na-emenụ ha baptizim n'aha nke Nna, na nke Okpara, na nke Mmụọ Nso. - Matiu 28:19

